

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

EĞİTİM MÜZİĞİ KAPSAMINDA MÜZİK ÖĞRETMENİ
ADAYLARI İÇİN OKUL ŞARKISI BESTELEMeye YÖNELİK BİR
DERS ÖĞRETİM PROGRAMI TASARIMININ GELİŞTİRİLMESİ

Cengizhan ŞİRİN
(Doktora Tezi)

İstanbul, 2025

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

EĞİTİM MÜZİĞİ KAPSAMINDA MÜZİK ÖĞRETMENİ
ADAYLARI İÇİN OKUL ŞARKISI BESTELEMeye YÖNELİK BİR
DERS ÖĞRETİM PROGRAMI TASARIMININ GELİŞTİRİLMESİ

DEVELOPMENT OF A CURRICULUM DESIGN FOR MUSIC TEACHER
CANDIDATES TO COMPOSE SCHOOL SONGS WITHIN THE SCOPE OF
EDUCATIONAL MUSIC

Cengizhan ŞİRİN
(Doktora Tezi)

Danışman
Prof. Dr. Jale DENİZ

İstanbul, 2025

Tüm kullanım hakları

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsüne aittir.

© 2025

ONAY

Cengizhan ŞİRİN tarafından hazırlanan “Eğitim Müziği Kapsamında Müzik Öğretmeni Adayları İçin Okul Şarkısı Bestelemeye Yönelik Bir Ders Öğretim Programı Tasarımının Geliştirilmesi” konulu bu çalışma, 28/02/2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda aşağıdaki jüri üyeleri tarafından başarılı bulunmuş ve Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>Adı Soyadı</u>	<u>İmza</u>
TEZ DANIŞMANI	Prof. Dr. Jale DENİZ	

JÜRİ ÜYESİ Prof. Dr. Mustafa USLU

JÜRİ ÜYESİ Prof. Dr. Dilek BATIBAY

JÜRİ ÜYESİ Prof. Dr. Duygu PİJİ KÜÇÜK

JÜRİ ÜYESİ Dr. Öğretim Üyesi Osman MUSAOĞLU

ETİK BEYANI

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırladığım çalışmamda;

- Sunduğum bilgileri, dokümanları ve verileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Çalışmamda yararlandığım eserlerin tamamına atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Elde ettiğim verilerde ve sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı bildirir, aksi bir durumda aleyhimde doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

28/02/2025

Cengizhan ŞİRİN

ÖN SÖZ

Yaratıcılık, sanatın her dalında olduğu gibi müzikte de oldukça önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla müzik öğretmenlerinin özellikle lisans eğitimi boyunca yaratıcılıklarının ortaya çıkarılması çok değerlidir. Doğaçlama, düzenleme, besteleme, eşlik yapma gibi yaratıcı süreçler geçiren müzik öğretmenleri, daha donanımlı olarak eğitimlerini tamamlama şansı bulabilmektedirler.

Okul şarkısı bestelemeye yönelik bir ders programı tasarımının geliştirildiği bu doktora tezinde de programın ihtiyaç analizi gerçekleştirilip müzik öğretmeni adaylarının yaratıcılıklarını gösterebilecekleri uygulamalar yapılmıştır. Son olarak da programın uygulaması ile ilgili müzik öğretmeni adayları tarafından değerlendirmeler yapılmıştır. Doktora tezinin hazırlanma sürecinde her an fikirleriyle bana destek olan ve ufkumu genişleten tez danışmanım Prof. Dr. Jale Deniz'e, tez izleme komitemde ve savunma jürisinde yer alan ve değerli katkılarıyla bana yol gösteren Prof. Dr. Mustafa Uslu ve Dr. Öğr. Üyesi Osman Musaoğlu'na, yine savunma jürisinde yer alan ve değerli görüşlerini belirten Prof. Dr. Duygu Piji Küçük ve Prof. Dr. Dilek Batıbay'a teşekkür ederim. Bilimsel araştırma yöntemleri ile ilgili sorularımı cevaplayan ve değerli fikirlerini sunan Prof. Dr. Levent Deniz'e, nicel verilerin analizi aşamasında desteklerini esirgemeyen Prof. Dr. Meltem Acar Güvendir ve Arş. Gör. Tugay Kaçak'a, programın uygulama aşamasında büyük bir özveriyle derslere ve sınavlara katılan müzik öğretmeni adaylarına teşekkür ederim. Ayrıca her zaman "bilimle anılmanın" öneminden bahseden ve beni motive eden, maalesef tez sürecinde aramızdan ayrılan, değerli bilim insanı kayınpederim Şengün Sipahi'ye, desteklerini her zaman hissettiğim, beni yetiştiren ve bugünlere getiren, üzerimde büyük emekleri olan annem Sevgi Şirin ve babam Erdiç Şirin'e teşekkürlerimi bir borç bilirim. Yine beni bu zor süreçte destekleyen ve motive eden ablam Elif Küçükarda ve yeğenim Asya Küçükarda ile kayıinvalidem Fahire Sipahi'ye de çok teşekkür ederim. Son olarak doktora tezi süreci boyunca her anımda yanımda olan, güçlü hissetmemi sağlayan ve bıkmadan usanmadan beni destekleyen, kendisi de müzik eğitimcisi olan değerli eşim Senem Sipahi Şirin'e teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Müzik öğretmeni adaylarının müzik teorisi, armoni, müzik formları gibi teorik bilgiler ile çalgı çalma gibi uygulamalı bilgiler yanında, öğrendiği bilgileri bir ürüne dönüştüreceği ve yaratıcılığını kullanacağı besteleme çalışmaları yapması büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, müzik öğretmeni adayları için ihtiyaçlardan hareketle okul şarkısı bestelemeye yönelik bir ders öğretim programı tasarımı oluşturularak, bu öğretim programı tasarımının uygulamadaki etkililiğini görmektir.

Karma yöntem araştırmalarından çok aşamalı desenin kullanıldığı araştırmada, ilk aşama olan “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Tasarlanması” aşamasında, eğitim müziğinin anlamlandırılması ve müzik öğretmeni adaylarının ihtiyaçlarını belirlemek için dokuz öğretim üyesi, beş eğitim müziği bestecisi, on müzik öğretmeni ve sekiz müzik öğretmeni adayı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen verilere dayanarak “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programı Tasarımı” oluşturulmuştur.

Araştırmada ikinci aşama olan “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Uygulanması ve Süreç Değerlendirme” aşamasında, müzik öğretmeni adayları için okul şarkısı bestelemeye yönelik oluşturulan, kazanımları iki boyutlu yenilenmiş Bloom taksonomisine göre hazırlanmış beş üniteden oluşan ve uygulama sırasında 5E ders işleme modeli kullanılan ders öğretim programı tasarımının işleyişini belirlemek için on müzik öğretmeni adayı ile on haftalık uygulama gerçekleştirilmiştir. Eylem araştırması şeklinde tasarlanan uygulamada tarama, gözlem, doküman incelemesi gibi veri toplama teknikleri kullanılırken, veri toplama aracı olarak bilişsel ve duyuşsal kazanımların gerçekleşme durumunu gösteren çeteleme ölçeği, ünite sonu değerlendirme sınavı, öz değerlendirme formu, çalışma yaprakları, ödevler ve araştırmacı günlüğü kullanılmıştır. Okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulanması ve süreç değerlendirme aşamasında ayrıca müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme öğretimi öncesi ve sonrası öz yeterlik algılarındaki farklılığın belirlenmesi için araştırmacı tarafından geliştirilen “Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği”, başarı düzeylerindeki farklılığın belirlenmesi için okul şarkısı besteleme ile ilgili bilgilerin yer aldığı sınav uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından bu araştırma kapsamında geliştirilen Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği’nin yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda 44 madde ve 6 faktörlü bir yapı içerdiği görülmüştür.

Araştırmada üçüncü ve son aşama olan “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Sonuç Değerlendirmesi” aşamasında, uygulamaya katılan on müzik öğretmeni adayının okul şarkısı besteleme öğretim program tasarımının uygulamalarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi için yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın üç farklı aşamasında toplanan nitel veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği’nden elde edilen nicel veriler ile müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik algıları ve başarı düzeylerindeki farklılıkları içeren nicel veriler JASP programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre katılımcılar, eğitim müziği bestelemeye yönelik ihtiyaçları çalgı müziği ve okul şarkısı bestelemeye yönelik ihtiyaçlar olarak belirlerken, müzik öğretmeni adaylarının özellikle okul şarkısı bestelemesi gerektiğine vurgu yapmışlardır. Bu görüşler doğrultusunda hazırlanan okul şarkısı besteleme öğretim programı tasarımındaki beş üniteye genel olarak bakıldığında, programın hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme öğelerinin işleyişinin olumlu yönde olduğu görülmüştür.

Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemeye yönelik başarılarının ders süreci öncesi ve sonrasına göre farklılaşma durumu ile ilgili elde edilen sonuçlara göre; müzik öğretmeni adaylarının tamamının ders sonrasındaki puanlarının daha yüksek olduğu ve başarı düzeylerinde artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca müzik öğretmeni adaylarının genel ortalamalarına bakıldığında ders sonrası sınav puanları lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemeye yönelik öz yeterlik algılarının ders süreci öncesi ve sonrasına göre farklılaşma durumu ile ilgili elde edilen sonuçlara göre ise; müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme öz yeterlik algılarında ders sonrası puanları lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Programın uygulanmasından sonra müzik öğretmeni adayları ile yapılan görüşmelerde, çoğunlukla okul şarkısı besteleme öğretim programı tasarımının hedef, içerik, öğretim yöntem ve teknikleri, araç-gereç kullanımı ve ölçme değerlendirme açısından yeterli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca müzik öğretmeni adayları, okul şarkısı bestelemede kendilerini geliştirdiklerini, teorik olarak da daha iyi seviyede olduklarını,

konulardan keyif aldıklarını, makamsal ezgi oluşturma, akora yabancı sesler ve söz yazma ile ilgili kazanımlarda ise zorlandıklarını ve programda süre, derse katılma, işitsel çalışmalara çok fazla yer vermeme gibi açılardan bazı eksiklikler yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim müziği, okul şarkısı, besteleme, öğretim tasarımı, müzik eğitimi.

ABSTRACT

In addition to theoretical knowledge encompassing music theory, harmony, and musical forms, as well as practical skills related to instrumental performance, it is essential for prospective music teachers to engage in composition. This process allows them to apply their acquired knowledge creatively and produce original works. The objective of this study is to develop a curriculum design for music teacher candidates that facilitates the composition of school songs and to evaluate the effectiveness of this curriculum design in practice.

In the research in which multi-stage design from mixed method research was used, in the first stage, “Designing the School Song Composition Curriculum”, semi-structured interviews were conducted with nine faculty members, five educational music composers, ten music teachers and eight music teacher candidates in order to determine the meaning of educational music and the needs of music teacher candidates. Based on the data obtained, “School Song Composition Curriculum Design” was created.

In the second stage of the research, “Implementation of the School Song Composition Curriculum and Process Evaluation”, a ten-week implementation was carried out with ten music teacher candidates in order to determine the functioning of the curriculum design, which was created for music teacher candidates for composing school songs, consisting of five units whose learning outcomes were prepared according to the two-dimensional revised Bloom's taxonomy and using the 5E lesson processing model during the implementation. In the application designed as an action research, data collection techniques such as screening, observation and document review were used, while the tally scale showing the realisation of cognitive and affective learning outcomes, end-of-unit evaluation exam, self-evaluation form, worksheets, homework assignments and researcher diary were used as data collection tools. In the implementation and process evaluation phase of the school song composition curriculum, the “School Song Composition Self-Efficacy Scale” developed by the researcher was applied to determine the difference in the self-efficacy perceptions of music teacher candidates before and after the school song composition teaching, and the exam containing information about school song composition was applied to determine the difference in achievement levels. As a result of the validity and reliability studies of the School Song Composing Self-Efficacy Scale

developed by the researcher within the scope of this study, it was seen that it contained 44 items and a 6-factor structure.

In the third and final stage of the study, “Final Evaluation of the School Song Composition Curriculum”, semi-structured interviews were conducted to determine the opinions of ten music teacher candidates who participated in the implementation of the school song composition curriculum design. The qualitative data collected at three different stages of the study were analysed by descriptive analysis method. The quantitative data obtained from the School Song Composing Self-Efficacy Scale and the quantitative data including the differences in music teacher candidates' self-efficacy perceptions and achievement levels were analysed using JASP software.

According to the results of the study, while the participants identified the needs for composing educational music as instrumental music and school song composition needs, they emphasised that music teacher candidates should compose school songs. When the five units in the design of the school song composition curriculum prepared in line with these opinions were examined in general, it was seen that the functioning of the objectives, content, learning-teaching process and measurement-evaluation elements of the programme were positive.

According to the results obtained regarding the differentiation of music teacher candidates' achievements towards composing school songs before and after the course process; it was concluded that all of the music teacher candidates' scores after the course were higher and their achievement levels increased. In addition, when the general averages of the music teacher candidates were examined, it was concluded that there was a significant difference in favor of the post-lesson exam scores. According to the results obtained regarding the differentiation of music teacher candidates' self-efficacy perceptions towards composing a school song according to before and after the course process; it was concluded that there was a significant difference in favor of post-course scores in music teacher candidates' self-efficacy perceptions towards composing a school song.

In the interviews conducted with the music teacher candidates after the implementation of the programme, it was stated that the design of the school song composition curriculum was sufficient in terms of objectives, content, teaching methods and techniques, use of tools and materials and measurement-evaluation. In addition, music

teacher candidates stated that they improved themselves in composing school songs, they were at a better level theoretically, they enjoyed the subjects, they had difficulties in the acquisitions related to creating makam melodies, non-harmonic chords and writing lyrics, and they experienced some deficiencies in the programme in terms of time, participation in the lesson, and not giving too much space to aural studies.

Keywords: Educational music, school song, composition, curriculum design, music education.

İÇİNDEKİLER

ONAY	i
ETİK BEYANI	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar LİSTESİ.....	xvi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xix
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Amaç	8
1.3. Önem	8
1.4. Sınırlılıklar.....	10
1.5. Varsayımlar	10
1.6. Tanımlar	11
BÖLÜM II: KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	12
2.1. Kavramsal Çerçeve.....	12
2.1.1. Müzik eğitimi	12
2.1.2. Eğitim programı	13
2.1.3. Eğitimde program geliştirme	15
2.1.4. Program tasarısı hazırlama.....	17
2.1.4.1. Hedef	17
2.1.4.2. İçerik	20
2.1.4.3. Öğrenme-öğretme süreci	20
2.1.4.4. Değerlendirme (Sınama durumları)	22
2.1.5. Müzik öğretim programları	23
2.1.6. Yaratıcılık.....	25

2.1.7. Besteleme	27
2.1.8. Eğitim müziği.....	29
2.1.9. Okul şarkısı	30
2.1.10. Eğitim müziği besteleme.....	31
2.1.11. Öz Yeterlik.....	32
2.2. İlgili Araştırmalar	33
2.2.1. Eğitim müziği, okul şarkısı besteleme ve müzik eğitiminde program geliştirme ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalar	33
2.2.2. Eğitim müziği, okul şarkısı besteleme ve müzik eğitiminde program geliştirme ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar	41
BÖLÜM III: YÖNTEM.....	51
3.1. Araştırmanın Modeli	51
3.2. Çalışma Grubu.....	55
3.2.1. Okul şarkısı besteleme öğretim programını tasarlama aşamasındaki çalışma grubu	55
3.2.2. Okul şarkısı besteleme öğretim programını uygulama ve değerlendirme aşamalarındaki çalışma grubu.....	58
3.3. Veri Toplama Araçları.....	60
3.3.1. Okul şarkısı besteleme öğretim programını tasarlama aşamasındaki veri toplama araçları.....	60
3.3.1.1. Yarı yapılandırılmış görüşme formları.....	60
3.3.2. Okul şarkısı besteleme öğretim programını uygulama ve değerlendirme aşamalarındaki veri toplama araçları	61
3.3.2.1. Okul şarkısı besteleme sınavları.....	61
3.3.2.2. Öz değerlendirme formu	62
3.3.2.3. Çalışma yaprakları	62
3.3.2.4. Ödevler	63
3.3.2.5. Araştırmacı günlüğü	63
3.3.2.6. Yarı yapılandırılmış görüşme formu.....	64
3.3.2.7. Okul şarkısı besteleme öz yeterlik ölçeği.....	64

3.4. Verilerin Toplanması ve Uygulama Süreci	65
3.4.1. Araştırmacının rolü	65
3.4.2. Ünite ve kazanımların oluşturulması	65
3.4.3. Ders işleme modeli.....	66
3.5. Verilerin Analizi.....	67
3.5.1. Nicel verilerin analizi.....	67
3.5.2. Nitel verilerin analizi	69
3.6. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği	69
BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUMLAR.....	73
4.1. Eğitim Müziği Kavramının Anlamlandırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	73
4.1.1. Eğitim müziğinin kapsadığı türler.....	74
4.1.2. Eğitim müziğinin kapsadığı kitle/yaş grubu	76
4.1.3. Eğitim müziğinin tanımı	78
4.1.4. Eğitim müziğinin farklı disiplinlerle ilişkisi	80
4.1.5. Eğitim müziğinde kültürel çeşitlilik.....	81
4.1.6. Oyun, hareket ve etkinlik	82
4.1.7. Bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişim	83
4.2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Eğitim Müziği Bestelemeye Yönelik İhtiyaçlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	83
4.2.1. Eğitim müziği kapsamında çalgı müziği bestelemeye yönelik ihtiyaçlara ilişkin bulgular ve yorumlar.....	84
4.2.2. Eğitim müziği kapsamında okul şarkısı bestelemeye yönelik ihtiyaçlara ilişkin bulgular ve yorumlar.....	86
4.2.2.1. Okul şarkısı besteleme süreci	86
4.2.2.2. Okul şarkısı bestelemenin gerekliliği.....	101
4.2.2.3. Eğitim müziği besteleme (teknikleri) dersinin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda yer alması ile ilgili görüşler	110

4.2.2.4. Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme hazırlanışlukları.....	116
4.2.2.5. Okul şarkısı besteleme öğretim programının öğeleriyle ilgili görüşler.....	121
4.2.2.6. Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme için gerekli olan ön koşul yeterlikleri.....	136
4.2.2.7. Okul şarkısı besteleme sürecinde ilhamın yeri.....	151
4.3. Eğitim Müziği Kapsamında Okul Şarkısı Bestelemeye Yönelik Oluşturulan Ders Öğretim Programı Tasarımının İşleyişine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	159
4.3.1. Okul şarkısı bestelemenin kapsamı ünitesi kazanımlarının gerçekleşme durumlarına yönelik bulgular ve yorumlar	160
4.3.2. Ritim kalıbı ve tek sesli ezgi oluşturma ünitesi kazanımlarının gerçekleşme durumlarına yönelik bulgular ve yorumlar	166
4.3.3. Akora yabancı sesler, akor dereceleri, motif ve cümle oluşturma ünitesi kazanımlarının gerçekleşme durumlarına yönelik bulgular ve yorumlar	173
4.3.4. Okul şarkısında ezgi dışı öğelerin (söz, tempo, dinamik, oyun) kullanımı ünitesi kazanımlarının gerçekleşme durumlarına yönelik bulgular ve yorumlar.....	181
4.3.5. Okul şarkısında Türk müziği öğelerinin kullanımı ünitesi kazanımlarının gerçekleşme durumlarına yönelik bulgular ve yorumlar	188
4.4. Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Bestelemeye Yönelik Başarılarının Ders Süreci Öncesi ve Sonrasına Göre Farklılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	196
4.5. Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Bestelemeye Yönelik Öz Yeterlik Algılarının Ders Süreci Öncesi ve Sonrasına Göre Farklılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	198
4.6. Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programı Uygulamasıyla İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	202
4.6.1. Kazanımlar (Hedefler) ile ilgili görüşler.....	202
4.6.2. İçerik ile ilgili görüşler.....	204
4.6.3. Öğretim yöntem ve teknikleri ile ilgili görüşler.....	205
4.6.4. Araç-gereç kullanımı ile ilgili görüşler	206
4.6.5. Ölçme-değerlendirme ile ilgili görüşler	207

4.6.6. Kişisel gelişim ile ilgili görüşler	209
4.6.7. Uygulama süreci ile ilgili görüşler	210
4.6.7.1. Uygulamanın keyif alınan ve zorlanılan yanları ile ilgili görüşler	211
4.6.7.2. Uygulamanın olumlu ve olumsuz yanları ile ilgili görüşler.....	213
4.6.8. Programın geliştirilmesine yönelik görüş ve öneriler	213
4.7. Okul Şarkısı Bestelemeye Yönelik Öz Yeterlik Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliğine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	215
4.7.1. Kapsam geçerliğine ilişkin bulgular ve yorumlar	216
4.7.2. Yapı geçerliğine ilişkin bulgular ve yorumlar	216
4.7.2.1. Açımlayıcı faktör analizine (AFA) ilişkin bulgular ve yorumlar	216
4.7.2.2. Doğrulayıcı faktör analizine (DFA) ilişkin bulgular ve yorumlar	220
4.7.3. Güvenirliğe ilişkin bulgular ve yorumlar	222
BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	225
5.1. Sonuç ve Tartışma	225
5.2. Öneriler.....	239
KAYNAKÇA.....	241
EKLER.....	256
Ek-1: Öğretim Üyesi Görüşme Formu	256
Ek-2: Eğitim Müziği Bestecisi Görüşme Formu	257
Ek-3: Müzik Öğretmeni Görüşme Formu	258
Ek-4: Müzik Öğretmeni Adayı Görüşme Formu	259
Ek-5: Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği	260
Ek-6: Okul Şarkısı Besteleme Uygulaması Öncesi ve Sonrasında Yapılan Sınav	261
Ek-7: Ders Sonu Değerlendirme Sınavları	265
Ek-8: Öz Değerlendirme Formları	277

Ek-9: Çalışma Kâğıtları.....	287
Ek-10: Ödevler	301
Ek-11: Uygulama Sonrası Müzik Öğretmeni Adayı Görüşme Formu.....	311
Ek-12: Okul Şarkı Besteleme Programında Yer Alan Üniteler	312
Ek-13: Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme ile İlgili Ödev Örnekleri.....	347
Ek-14: Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'nin Kapsam Geçerlik İndeksi (KGİ) ve Kapsam Geçerlik Oranı (KGO) Değerleri	359

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Bilişsel Alan Sınıflama (Taksonomi, Belirtke) Tablosu.....	18
Tablo 2.2. Öğrenme-Öğretme Sürecinde Kullanılan Öğrenme Stratejileri, Öğretme Yöntemleri ve Öğretme Teknikleri	22
Tablo 2.3. Besteleme Sürecini İçeren Öğeler.....	28
Tablo 3.1. Araştırma Deseni.....	53
Tablo 3.2. İhtiyaç Analizi İçin Görüşme Yapılan Öğretim Üyeleri/Elemanlarına Ait Demografik Bilgiler	55
Tablo 3.3. İhtiyaç Analizi İçin Görüşme Yapılan Eğitim Müziği Bestecilerine Ait Demografik Bilgiler	56
Tablo 3.4. İhtiyaç Analizi İçin Görüşme Yapılan Müzik Öğretmenlerine Ait Demografik Bilgiler	57
Tablo 3.5. İhtiyaç Analizi İçin Görüşme Yapılan Müzik Öğretmeni Adaylarına Ait Demografik Bilgiler	57
Tablo 3.6. Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Uygulama ve Değerlendirme Aşamasında Yer Alan Müzik Öğretmeni Adaylarına Ait Demografik Bilgiler.....	58
Tablo 3.7. AFA Grubuna Ait Demografik Bilgiler	59
Tablo 3.8. DFA Grubuna Ait Demografik Bilgiler	60
Tablo 4.1. Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı Ünitesi Bilişsel Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu.....	161
Tablo 4.2. Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı Ünitesi Duyuşsal Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu.....	162
Tablo 4.3. Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Sınav Sorusu ve Sonuçları	164
Tablo 4.4. Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Müzik Öğretmeni Adayı Öz Değerlendirmeleri	165
Tablo 4.5. Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma Ünitesi Bilişsel Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu.....	167
Tablo 4.6. Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma Ünitesi Duyuşsal Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu.....	167
Tablo 4.7. Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Sınav Soruları ve Sonuçları.....	170

Tablo 4.8. Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Müzik Öğretmeni Adayı Öz Değerlendirmeleri.....	171
Tablo 4.9. Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma Ünitesi Bilişsel Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu	173
Tablo 4.10. Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma Ünitesi Duyuşsal Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu	174
Tablo 4.11. Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Sınav Soruları ve Sonuçları.....	178
Tablo 4.12. Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Müzik Öğretmeni Adayı Öz Değerlendirmeleri	179
Tablo 4.13. Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı Ünitesi Bilişsel Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu	182
Tablo 4.14. Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı Ünitesi Duyuşsal Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu	183
Tablo 4.15. Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Sınav Soruları ve Sonuçları	186
Tablo 4.16. Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Müzik Öğretmeni Adayı Öz Değerlendirmeleri	187
Tablo 4.17. Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı Ünitesi Bilişsel Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu	189
Tablo 4.18. Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı Ünitesi Duyuşsal Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu	190
Tablo 4.19. Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Sınav Soruları ve Sonuçları	193
Tablo 4.20. Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Müzik Öğretmeni Adayı Öz Değerlendirmeleri	194
Tablo 4.21. Okul Şarkısı Besteleme Öğretimi Öncesi ve Sonrasında Alınan Sınav Puanları ve Başarı Düzeyleri.....	197
Tablo 4.22. Okul Şarkısı Besteleme Öğretimi Öncesi ve Sonrasında Alınan Ortalama Sınav Puanları, Başarı Düzeyleri ve Bağımlı Grup t-Testi Değerleri	198
Tablo 4.23. Okul Şarkısı Besteleme Öğretimi Öncesi ve Sonrasında Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği Toplamı ve Faktörlerinden Alınan Ortalama Puanlar ve Bağımlı Grup t-Testi Değerleri	199

Tablo 4.24. Okul Şarkısı Besteleme Öğretimi Öncesi ve Sonrasında Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği Toplamı ve Faktörlerinden Alınan Bireysel Puanlar	201
Tablo 4.25. Kaiser-Mayer-Olkin ve Bartlett Küresellik Testi Değerleri	217
Tablo 4.26. Faktörlere Ait Özdeğerler ve Açıklanan Varyans Oranları.....	218
Tablo 4.27. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği Faktör Yükleri.....	219
Tablo 4.28. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'nde Faktörlere İlişkin Puan Aralıkları	220
Tablo 4.29. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeğine Ait Birinci Düzey DFA Model Uyum Değerleri	220
Tablo 4.30. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeğine Ait İkinci Düzey DFA Model Uyum Değerleri	222
Tablo 4.31. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği Faktörler ve Toplam Güvenirlilik Değerleri	223

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3.1. Araştırma Sürecine Yönelik Akış Şeması.....	54
Şekil 4.1. Eğitim Müziği Kavramının Anlamlandırılmasına Yönelik Temalar	74
Şekil 4.2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Eğitim Müziği Bestelemeye Yönelik İhtiyaçlarına İlişkin Belirlenen Tema, Kategori ve Alt Kategoriler	84
Şekil 4.3. Ölçekte Var Olan Faktörlere Ait Yamaç Birikinti Grafiği.....	218
Şekil 4.4. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği İkinci Düzey DFA Modeline Ait Standart Çözümleme Değerleri	221

BÖLÜM I: GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya ilişkin problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımları ve tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim kavramı Eğitim Terimleri Sözlüğü'nde; “Yeni kuşakların, toplum yaşayışında yerlerini almak için hazırlanırken, gerekli bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme etkinliği; önceden saptanmış amaçlara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesi; belli bir konuda, bir bilgi ya da bilim dalında yetiştirme ve gelişme; her kuşağa, geçmişin bilgi ve deneyimlerini düzenli bir biçimde aktarma ya da kazandırma işi” olarak farklı biçimlerde tanımlanmıştır (Oğuzkan, 1974, s. 61-62). Daha güncel ve yaygın bir diğer tanıma göre ise eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1997, s. 12). Öğretim ise belli bir amaca göre gereken şeyleri öğretme, öğrenmeyi kolaylaştırıcı etkinlikleri düzenleme, gereçleri sağlama ve kılavuzluk etme eylemi olarak tanımlanmaktadır (Oğuzkan, 1974, s. 133). En genel hatlarıyla eğitimin amacı bireye kendi kendini geliştirebilme fırsatı sunarak onun insanlarla olan ilişkilerini, ekonomik yetkinliğini ve içerisinde yaşadığı topluma karşı taşıdığı vatandaşlık kapsamındaki sorumluluklar açısından kendini geliştirmesini sağlamaktır. Eğitime göre daha özel bir anlama sahip olan öğretimde ise belirli bir zaman dilimi içerisinde genelde okul olarak adlandırılan, özelde ise sınıf içi biçiminde indirgenebilecek ortamlarda öğrenene önceden belirlenmiş kazanımların bir plan ve program dâhilinde kazandırılması ve kazanımların ne ölçüde edinildiğinin bir değerlendirmeye tutulması amaçlanmaktadır (Kaş ve Köktürk, 2021).

Eğitimin tanımına paralel olarak müzik eğitimi, bireye kendi yaşantıları yoluyla bir müzikal davranış kazandırma, davranış değişikliği oluşturma veya davranış geliştirme sürecidir (Uçan, 1997, s. 10). Müzik eğitimi kritik düşünme, problem çözümü ve bu amaçlara yönelik nasıl iş birlikçi çalışılması gerektiğini öğrenme gibi akademik ve kişisel becerilerin gelişmesini destekler. Müzik eğitimi yoluyla ayrıca sembollerin nasıl kullanılacağı, bilgiyi analizleme, sentezleme ve değerlendirme gibi kavramaya yönelik beceriler de öğrenciye kazandırılır (Şendurur ve Akgül Barış, 2002). Müzik eğitimine genel olarak bakıldığında kulak eğitimi, müzik teorisi, çalgısal ve vokal performans,

kompozisyon-şeflik, müzikoloji, müzik pedagojisi ve kuramları şeklinde altı temel alt disipline ayrıldığı görülmektedir (Çuhadar, 2016). Ayrıca hitap ettiği kitleye göre ise genel müzik eğitimi, özengen müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi olarak üç ana türe ayrılmaktadır. Genel müzik eğitimi herkes için gerekli ve zorunludur. Özengen müzik eğitimi müzik ile hobi düzeyinde ilgilenen amatörler için yöneliktir. Mesleki müzik eğitimi ise müziği bir iş olarak seçen ve bununla ilgili yeterlikleri kazanmaya yönelik yeteneklerini kanıtlayan profesyonellere yöneliktir (Uçan, 1997). Mesleki müzik eğitimi yoluyla müziği iş olarak seçen müzik öğretmenlerinin temel görevi; ulusal ve evrensel değerleri benimseyen, millî eğitimin ve müzik ders programlarının amaçlarını davranışa dönüştüren, öğrenmeyi öğrenen bireyleri yetiştirmektir. Müzik öğretmenliğinin mesleki niteliklerini, genel kültür, alan bilgisi, pedagojik formasyon ve iletişim becerileri oluşturmaktadır (Akbulut, 2006a).

Müzik öğretmenlerinin müzik dersindeki hedefleri gerçekleştirebilmesi için yol gösterici nitelikte olan öğretim programları yoluyla öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenme yoluyla müziği sevmesi, müzikten haz almalarının sağlanması, müzik eğitimi yoluyla kendilerini ve çevrelerini tanımaları ve estetik bakış açılarının oluşturulması sağlanmaktadır. 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin hem müzik yoluyla estetik duyarlılıklarının geliştirilmesi (dinleme, konuşma vb. etkinlikler) hem de müzik yapma yoluyla (söyleme, doğaçlama, besteleme vb. etkinlikler) yani edimsel olarak müzik eğitimi açısından ele alınmış ve her iki yaklaşım da dengeli bir şekilde programa yansıtılmıştır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2018, s. 12). Görüldüğü üzere Millî Eğitim Bakanlığı'nın ilk ve orta düzey Müzik Dersi Öğretim Programları'nda öğrencilerin etkinlikler yoluyla estetik duyarlılıklarının geliştirilmesi dışında doğaçlama ve besteleme gibi yaratıcılık özelliklerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Müzik Dersi Öğretim Programları "Dinleme-Söyleme", "Müziksel Algı ve Bilgilenme", "Müziksel Yaratıcılık" ve "Müzik Kültürü" gibi öğrenme alanlarına sahipken her öğretim kademesinde en yüksek oranda dinleme-söyleme ile ilgili etkinlikler yer almaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2018, s. 16). Öğrencilerin müzik dinleme ve dinlediği şarkı veya marşları sesini doğru kullanarak seslendirme, müzikle ilgili teorik bilgiler edinerek bu bilgileri uygulama, hareket, oyun, dans veya besteleme gibi farklı alanlarda yaratıcılığını ortaya çıkarma, ulusal ve uluslararası müzik türlerini tanıma ve ayırt etme gibi kazanımları içeren bu öğrenme alanlarının her birinde temel yeterliklere sahip olması beklenmektedir.

Toplumun değişim hızını yakalayabilecek, aktif, düşünen, yaratan, sorun çözen ve kendini sürekli yenileyebilen bireylere ihtiyacı olduğu düşüncesinden hareketle eğitim programlarında yaratıcılığa yer verilmesi büyük önem taşımaktadır. Yaratıcı düşünmenin öğrenilebilir bir beceri olduğu, uygun programlar geliştirilip, uygun ortamlarda uygulamaya konulduğu sürece, bu beceriye sahip bireylerin yetişebileceği sonucunun ortaya çıkması eğitimcileri bu konuda çalışmaya yönlendirmektedir (Karakuş, 2001). Eğitim sürecine genel olarak bakıldığında, okullarda zihinsel olarak daha başarılı gözükten bireyler daha çok desteklenmekte, ödüllendirilmekte ancak yaratıcılıkları göz ardı edilmektedir. Bu bağlamda eğitim etkinliklerinin yerine getirilmesinde en önemli işleve sahip olan öğretmenlerin davranışlarıyla, bireyin yaratıcılık gücünü ortaya koymasına, onların yaratıcılık gücünü üst sınırlara kadar geliştirmelerine destek olması gerekmektedir (Erdoğdu, 2006). Dolayısıyla bu noktada öğrencilerin yaratıcılık ve yeteneklerini müzik yoluyla geliştirmeleri aşamasında müzik öğretmenlerine de önemli bir görev düşmektedir. Müzik öğretmenlerinin sınıf ortamında öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini harekete geçirebilmek için doğaçlama, düzenleme, besteleme gibi yaratıcı süreçlere hâkim olmaları büyük önem taşımaktadır. Wilkins'e göre hiçbir öğretmen öğrenciye müzikal yetenek ve hayal gücü veremese bile iyi öğretmenler öğrencilere yaratıcılığın gelişebileceği, teşvik edici bir ortam sağlayabilmektedir (2006, s. 1).

Müzik öğretmeni adayları lisans eğitimi boyunca yaratıcılıklarını ortaya çıkardıkları Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersinde düzenleme, besteleme, eşlik yazma gibi uygulamalar yapmaktadır. 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda yer alan bu dersin içeriği prozodi kurallarına uygun okul şarkısı yazma, okul şarkılarını iki sesli olarak düzenleme, çalgılar için alıştırma, etüt ve ezgi yazma (Yükseköğretim Kurumu, 2018, s. 42) olarak belirlenirken müzik öğretmeni adayları Okul Müziği Dağarı, Batı Müziği Teori ve Uygulaması, Batı Müziği Tür ve Biçim Bilgisi, Armoni, Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği Teori ve Uygulaması, Oyun, Dans ve Müzik gibi derslerde öğrendikleri teorik bilgileri kullanarak yaratıcılıklarını ortaya çıkarmaktadırlar. Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersinde hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirmeden oluşan program öğelerinin sistemli bir şekilde oluşturulması aşamasında öncelikli olarak farklı tanım ve görüşler ortaya atılan "Eğitim Müziği" kavramının kapsamının net bir şekilde belirtilmesi gerekmektedir.

Eğitim müziği kavramıyla genellikle eşdeğer olarak kullanılan ifade biçimleri; “Eğitici müzik, Türk okul müziği, okul müziği, çocuk müziği, çocuk müziği dağarı, okul şarkıları dağarı” şeklindedir. Eğitim müziği kimi zaman temel müzik eğitimi sürecindeki müzik eserlerini ifade ederken kullanılan, ancak müzik türleri içinde de ayrı bir tür olarak sınıflandırılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Aksu, 2010). Eğitim müziği, öğrencinin farklı bir aktivite yapmaktan kaynaklanan heyecanını ve isteğini artırabileceği gibi öğrencilerin öğrenilmesi zor bilgileri ritmik yolla ve de eğlenerek kolayca öğrenmesini sağlamaktadır (Ayyılmaz, 2016). Polat Göker’e göre (2019) bir müziğin eğitim müziği olması için onun sadece temel müzik eğitiminde kullanılma zorunluluğu yoktur. Basit bir formda, anaokulu öğrencileri için yazılmış bir şarkı da konservatuar eğitiminde kullanılan bir müzik de eğitim müziği olabilmektedir.

Öğrencilerin öğrenme sürecine katkı sağlayan eğitim müziğinin oluşturulması ile ilgili, müzik öğretmeni adaylarının lisans eğitiminde gördükleri Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersinde program öğelerinin doğru bir şekilde belirlenebilmesi için öncelikle ihtiyaç analizinin yapılması gerekmektedir. İhtiyaç analizi programın hedeflerinin gerçek ihtiyaçları karşılayıp karşılamadığını ortaya koymaya yardımcı olmaktadır (Demirel, 2015, s. 69). Doğru bir ihtiyaç analizi ile eğitim kaynaklarının etkin ve verimli bir şekilde kullanılması, yürütülecek eğitimlerden maksimum fayda sağlanması ve hedeflere ulaşma sürecinin hızlanması sağlanabilmektedir (Şahin vd., 2018). Yapılan literatür taramasında eğitim müziği besteleme alanı ile ilgili bir ihtiyaç analizinin gerçekleştirilmediği görülmüştür. Ayrıca 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersi için yalnızca temel başlıkların yer aldığı bir içeriğe yer verilirken, program öğelerinin nasıl olması gerektiği ile ilgili bir açıklamaya yer verilmemiştir. Dolayısıyla ihtiyaç analizinden yola çıkarak hedeflerin belirlenmesi, belirlenen hedeflere göre içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğelerinin ortaya çıkarılması bir ihtiyaç olarak görülmektedir. Bu aşamada programın oluşturulmasının yanında müzik öğretmeni adaylarının eğitim müziği besteleme ile ilgili kendilerini ne derecede yeterli gördüklerinin bilinmesi de hem programın geliştirilmesi hem de müzik öğretmeni adaylarının kendi yeterliklerinin farkında olmaları açısından önem arz etmektedir.

Bireyin belli bir performansı başarılı olarak ortaya koymada yeteneklerine duyduğu inancı olarak tanımlanan öz yeterlikte, bireylerin kendi performansları hakkında nasıl

hissettikleri, düşündükleri, kendilerini nasıl motive ettikleri ve nasıl davrandıkları kendi değerlendirmeleri yoluyla ortaya çıkarılır (Bandura, 1994). Müzik öğretmeni adaylarının yaratıcı düşünmeyle beraber özgün fikirler ortaya çıkarabildiği Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersinde öz yeterliklerinin ortaya çıkarılması oldukça önemlidir. Literatüre bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının çalgı performansı, müzik öğretimi, eğitim müziği dağarı bilgisi, müzik öğretmenliği mesleğine yönelik öz yeterlik algıları (Afacan, 2008; Akbulut, 2006b; Çevik, 2011; Girgin, 2015; Jelen, 2017; Koca, 2016; Mentiş Köksoy, 2017; Özmenteş, 2011; Pearson, 2003; Yağcı ve Aksoy, 2015; Yokuş ve Önk Avşar, 2014) gibi konularda çeşitli araştırmalar yapılmasına rağmen eğitim müziği besteleme öz yeterliğinin ölçüldüğü bir araştırmaya rastlanmamıştır. Besteleme süreci farklı yöntemler ve yaklaşımlarla gerçekleştirilebildiği için müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik düzeylerinin bilinmesi ihtiyacı oluşmaktadır. Müzik öğretmenlerinin çoğunlukla okul öncesi kurumlardan ortaöğretim kurumlarına kadar olan eğitim kademelerinde görev aldıkları düşünüldüğünde, yukarıda bahsedilen besteleme sürecinin daha çok okul şarkılarını kapsaması doğal bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır. Bunun için de okul şarkılarının kapsamının bilinmesi önem taşımaktadır.

Eğitimin hayat boyu devam eden bir süreç olduğu düşünüldüğünde örgün eğitimde yer alan müziklerin “Okul müziği” ve bu müziğe ait eserlerin “Okul şarkısı” olarak adlandırılması daha doğru olarak görülmektedir. Yani eğitim müziği daha kapsayıcı bir evreni ifade ederken okul müziği örgün eğitimin her kademesinde yer alan okul şarkılarından oluşmaktadır (Aksu, 2010). Müzik öğretmeni adayları çoğunlukla genel müzik eğitimi türünde ve okul ortamında, okul şarkılarının öğretiminde öğrencilerine rehber olmaktadır. Dolayısıyla müzik öğretmeni adaylarının okul şarkılarına yönelerek bu alanda besteleme çalışmaları yapmaları hem hitap ettikleri kitle hem de eğitim müziğinin çok kapsamlı olması sebebiyle daha doğru bir hedef olarak görülmektedir.

Eğitim müziğinin bir alt kategorisinde kendine yer bulan okul şarkılarında bulunması gereken özellikler arasında şarkının ses alanının öğrencilerin ses alanlarına uygun olması, ezgisel yapı ve form yapısının düzeye uygun olması, söz-müzik uyumunun olması, sözlerin zihinsel ve duygusal gelişimlere paralel olması, ses değişim dönemi, ergenlik dönemi gibi gelişim evrelerinin dikkate alınması gibi özellikler yer almaktadır (Türkmen, 2020, s. 119). Okul şarkıları, çocukların müzikal gelişimi açısından önemli olmasının yanında onlara başka faydalar da sağlamaktadır. Şimşek’e göre (2019) çocuk şarkı söylerken, kendisi için

yeni olan sözcüklerin anlamları ve kullanımlarıyla da tanışır. Böylece dil gelişimi desteklenir ve doğru telaffuz edebilme yetisi, artikülasyon becerisi de gelişir. Ayrıca çocuk, okul şarkılarında geçen mecazlı ifadeleri de öğrenir ve soyut düşünme becerisi gelişir, hayal dünyası genişler. Çocuklar birlikte şarkı söyleyerek hem ses ve davranış uyumunu pekiştirirler hem de birlikte bir etkinlik içinde bulunmanın doyumuna ulaşırlar. Böylece çocuklar hem dil gelişimi açısından hem de sosyal ve duygusal gelişim bakımından desteklenmiş olur. Sun'a göre de (2006, s. 8) müzik dersinde her eğitim kademesinde kullanılacak en ulaşılabilir materyal sestir ve rahatlıkla uygulanabilecek yöntem ise şarkı söylemektir. Okul şarkıları seslendirmek hem dersin verimliliğini artırır hem de öğrenciyi derse kazandırmak ve beklenen yararı sağlamak açısından etkili olur. Sun, okul öncesinden lise son sınıf seviyesine kadar her kademede ulusal şarkı dağarcığını ve şarkı söyleme alışkanlığını kazandırmanın, hayatın içinden şarkılar söylemenin etkin müzik eğitiminin göstergesi olduğunu savunmaktadır.

Okul şarkılarının müzik eğitimindeki önemine rağmen eğitim müziği bestecilerinin ve eğitim müziği dağarında özellikle okul şarkılarının sayıca yetersiz olduğu çeşitli çalışmalarda vurgulanmaktadır (Baylam, 2011; Bayşu, 2018; Çelikleş, 2014; Gül, 2012; Kalaycıoğlu, 2009; Kalkanoğlu vd., 2020; Özelma, 2010; Serin ve Sonsel, 2020; Solak, 2019; Sonsel, 2019; Tuğcular, 2015; Türkmen ve Türkmen, 2018). Bu çalışmalarda okul şarkılarının yetersiz olmasıyla ilgili bazı şarkılarda yer alan sözlerin güncelliğini yitirmesi, ortaya çıkan yeni durum ve olaylarla ilgili şarkılara ihtiyaç duyulması, bazı şarkılarda prozodi veya çocuğun yaşı ile ses sınırı gibi özelliklere dikkat edilmemesi, özellikle Türk müziğinde özgün okul şarkılarının sayıca çok daha az olması gibi gerekçeler sunulmaktadır. Ayrıca örgün eğitimin farklı düzeylerinde kullanılan pek çok okul şarkısının farklı sınıf seviyelerinde tekrar tekrar kullanıldığı tespit edilmiştir (Aydoğan, 2007; Kalaycıoğlu, 2009; Mutlu Yıldız, 2017; Sağer, 2002). Tüm bu sorunlardan ötürü eğitim müziği dağarına katkıda bulunmak amacıyla özellikle aktif olarak öğrencilerinin ihtiyaçlarını tespit edebilecek müzik öğretmenlerinin okul şarkısı bestelemek için yeterli donanımına sahip olmaları gerekmektedir. Bilgin ve Şaktanlı (2010), müzik eğitiminde öğrenciyle karşı karşıya olan müzik öğretmenlerinin iyi örnekleri seçebilmesi ve gerektiğinde dersin amacına yönelik okul şarkısı oluşturabilmeleri için Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersinin daha işlevsel hale getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bunun için de müzik öğretmenlerinin öğrencilerin günlük yaşamını temel alıp, lisans düzeyinde

aldıkları derste okul şarkısı besteleme üzerine yoğunlaşmalarının gerekliliği vurgulanmıştır.

Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme becerilerinin gelişmesi eğitim müziği alanına katkı sağlamasının yanında onların yaratıcılıklarını göstermeleri açısından da fayda sağlamaktadır. Hallam (1998, s. 202) müzikal yaratıcılığın gelişiminde en üst basamağa bestelemeyi koymaktadır. Ona göre düzenleme yapılan bir eser özgün değilken doğaçlamada ise yalnızca o performansa özgü kalıcı olmayan bir ürün ortaya çıkar. Bestelemede ise hem özgünlük hem de kalıcılık özellikleri yer almaktadır. Dolayısıyla hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme öğelerinin açık bir şekilde yer aldığı ve müzik öğretmeni adayına adım adım okul şarkısı besteleme sürecinin aktarıldığı bir öğretim programının tasarlanması önemli bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır.

Müzik özünde uygulamalı bir alan olduğu için müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme sürecinde aktif olmaları ve sürekli olarak yaratıcılıklarını ortaya çıkaracak etkinlikler yapmaları gerekmektedir. Bundan dolayı tasarlanacak olan okul şarkısı besteleme öğretim programının öğrenme-öğretme süreci boyutunda müzik öğretmeni adaylarına farklı etkinlikler, yöntem ve tekniklerle desteklenen bir öğrenme ortamı sağlanması gerekmektedir.

Literatüre bakıldığında eğitim müziği veya okul şarkısı besteleme ile ilgili çalışmalar yapılmış olmasına rağmen bu çalışmalar daha çok okul şarkılarının eğitim müziği besteleme teknikleri açısından incelenmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir (Açıkgöz, 2022; Akkoyunoğlu, 2014; Baylam, 2011; Bayşu, 2018; Çalışkan, 2019; Dinç, 2011; Kalaycıoğlu, 2009; Nebi, 2005; Özelma, 2010; Solak, 2019; Sonsel ve Özbek, 2023; Tombul, 2012). Bazı araştırmalarda ise okul müziği dağarı oluşturma ile ilgili çalışmalar gerçekleştirilmiştir (Kalkanoğlu vd., 2020; Mutlu Yıldız, 2017; Sonsel, 2019; Yaşar, 2021). Buna karşılık okul şarkısı besteleme ile ilgili bir program tasarımının geliştirilmesine yönelik araştırmaların ilgili alanyazında olmadığı görülmektedir. Hizmet öncesi müzik öğretmeni yetiştirmede daha önce sözü edilen öneminden dolayı böyle bir program tasarımının geliştirilmesi bir eksiklik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple araştırmanın problemi müzik öğretmeni adaylarına ihtiyaçlardan hareketle okul şarkısı bestelemeye yönelik bir öğretim programı tasarımının düzenlenmesi ve bu tasarımın işlevselliğinin sorgulanması oluşturmaktadır.

1.2. Amaç

Araştırmada müzik öğretmeni adayları için okul şarkısı bestelemeye yönelik bir ders öğretim programı tasarımı oluşturularak, bu öğretim programı tasarımının uygulamadaki etkililiğini görmek amaçlanmıştır. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Eğitim müziğine yönelik ihtiyaçların belirlenmesi:
 - 1.1. Eğitim müziği kavramı nasıl anlamlandırılmaktadır?
 - 1.2. Müzik öğretmeni adaylarının eğitim müziği bestelemeye yönelik ihtiyaçları nelerdir?
2. Okul şarkısı bestelemeye yönelik, ihtiyaçlardan hareketle ders öğretim programı tasarımının uygulanması:
 - 2.1. Müzik öğretmeni adayları için eğitim müziği kapsamında okul şarkısı bestelemeye yönelik oluşturulan ders öğretim programı tasarımının işleyişi nasıl gerçekleşmiştir?
 - 2.2. Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemeye yönelik başarıları ders süreci öncesi ve sonrasına göre farklılaşmakta mıdır?
 - 2.3. Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemeye yönelik öz yeterlik algıları ders süreci öncesi ve sonrasına göre farklılaşmakta mıdır?
 - 2.4. Müzik öğretmeni adaylarının ders sürecinin tamamlanmasından sonra yürütülen program tasarımının uygulamalarına yönelik görüşleri nelerdir?
3. Okul şarkısı bestelemeye yönelik öz yeterlik ölçeği geçerli ve güvenilir bir araç mıdır?

1.3. Önem

Yapılan bu araştırma, müzik öğretmeni adaylarının müzik teorisi, armoni, tür ve biçim bilgisi, eğitim müziği dağarı gibi alan eğitimi derslerinde öğrendikleri bilgileri uygulamaya döktükleri okul şarkısı bestelemeye yönelik bir program tasarımının oluşturulması ve bu programın ne şekilde işlediğinin görülmesi açısından önemli görülmektedir.

Okul şarkısı besteleme öğretim programı hazırlanırken, ihtiyaç analizi aşamasında eğitim müziği bestecileri, bu dersi veren öğretim elemanları, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adayları gibi sürece dâhil olan bütün gruplardan detaylı bir şekilde görüşlerinin alınması da bu araştırmayı önemli kılmaktadır. Bu kapsamda daha genel olarak eğitim müziği kavramının ele alınarak anlamlandırılması, özelde de okul şarkısı besteleme

sürecinin anlamlandırılması aşamalarında bu alanda yer alanların bakış açıları, uzlaşmaları veya fikir ayrılıklarının görülebilmesi açısından önemli görülmektedir. Ayrıca program geliştirmenin dinamik bir süreç olduğu düşünüldüğünde, okul şarkısı besteleme öğretim programının hazırlanmasının yanında müzik öğretmeni adaylarına programın uygulanması ve uygulama ile ilgili görüşlerinin alınması da büyük önem taşımaktadır. Öğretim programının uygulanması ile ilgili müzik öğretmeni adaylarının görüşleri doğrultusunda eksiklikler tespit edilerek programı düzenlemek ve daha etkili bir hale getirmek mümkün olmaktadır.

Müzik öğretmeni adayları lisans eğitimi boyunca yaratıcılıklarını göstererek bir ürün ortaya çıkarabilecekleri uygulamalarla çok fazla karşılaşmamaktadırlar. Daha çok alan dersleri ile ilgili teorik bilgiler veya enstrüman çalma gibi uygulamalar yapan müzik öğretmeni adayları, okul şarkısı besteleme gibi yaratıcılık gerektiren uygulamalar için kendilerini yetersiz görebilmektedirler. Bu yüzden müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme sürecinde kendilerini ne derecede yeterli gördüklerinin bilinmesi önemli görülmektedir. Dolayısıyla müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelededeki öz yeterlik seviyelerinin tespit edilmesi de bu araştırmada gerekli görülmüştür.

Okul şarkısı dağarının eksik olması, müzik öğretmenlerinin nitelikli okul şarkısı bestelerini seçebilmeleri, gerektiğinde dersin amacına uygun şarkı oluşturabilmeleri, yaratıcılıklarını ortaya çıkarabilmeleri gibi (Bilgin ve Şaktanlı 2010; Özgül, 2020; Tuğcular, 2015) görüşler dikkate alındığında müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleyebilecek seviyeye gelmeleri ve bahsedilen eksiklikleri giderebilmeleri de oldukça önemli görülmektedir.

Son olarak yapılan literatür taramasında müzik alanında yapılan program geliştirme çalışmaları olmasına rağmen (Alk, 2021; Bal, 2019; Çelikoğlu, 2019; Durmaz, 2021; Eyüboğlu, 2017; Ekici, 2008; Gedik, 1999; Gençel Ataman, 2010; Karahan, 2023; Laçın, 2019; Modiri, 2009; Özkeleş, 2014; Piji, 2006; Şahin, 2016; Toker, 2018; Yakınlar, 2023; Yalçınkaya, 2010) okul şarkısı besteleme alanında yapılan bir program geliştirme çalışmasına rastlanılmamıştır. Bu araştırmada oluşturulan okul şarkısı besteleme öğretim programı taslağının ilgili dersi veren öğretim elemanları tarafından kullanılması veya alan uzmanları tarafından geliştirilmesinin de önemli olduğu düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Okul şarkısı besteleme öğretim programı tasarımı aşamasında nitel ve nicel verilerin toplandığı eğitim müziği bestecileri, öğretim üyeleri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adayları ile, program tasarımının uygulanması ve değerlendirilmesi aşamalarında ise müzik öğretmeni adayları ile,
2. Veri toplama yöntemi olarak eylem araştırması, görüşme, gözlem, doküman incelemesi ve tarama ile,
3. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu, “Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği”, araştırmacı günlüğü, öz değerlendirme formu, ünite sonu sınavları, çalışma kâğıtları ve ödevler ile,
4. Program tasarımının uygulaması ve değerlendirilmesi, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Trakya Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Programı’ndan on müzik öğretmeni adayı ile,
5. Program tasarımının uygulanması on hafta ve beş ünite ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırmadaki varsayımlar şunlardır:

1. Programın tasarım, uygulama ve değerlendirme aşamalarında katılımcılar kendilerine sorulan soruları samimiyetle cevaplamışlardır.
2. Programın uygulama aşaması için seçilen müzik öğretmeni adayları temel müziksel okuma ve yazma becerilerine sahiptirler.
3. Müzik öğretmeni adayları derslerin gerektirdiği ders içi ve ders dışı çalışmaları etkin biçimde gerçekleştirmişlerdir.

1.6. Tanımlar

Eğitim Müziği Besteleme: Okul öncesinden başlayan ve yükseköğretime kadar devam eden müzik eğitimi sürecine, eğitim amaçlı müzik dağarı kazandırmaya yönelik yapılan; uyarlama, düzenleme, besteleme çalışmalarıdır (Sun, 1989).

Öz Yeterlik: Bireyin belli bir performansı başarılı olarak ortaya koymada yeteneklerine duyduğu inançtır (Bandura, 1994).

Program Geliştirme: Eğitim programlarının tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve değerlendirme sonucu elde edilen veriler doğrultusunda yeniden düzenlenmesidir (Erden, 1998).

BÖLÜM II: KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümün ilk kısmında kavramsal çerçeve; ikinci kısmında ise yurt içinde ve yurt dışında eğitim müziği ve okul şarkısı besteleme ile müzik eğitiminde program geliştirmeyi içeren çalışmaların özetlerinin yer aldığı ilgili araştırmalar bulunmaktadır.

2.1. Kavramsal Çerçeve

Araştırmanın kavramsal çerçeve boyutunda ilk olarak müzik eğitime değinilmiştir. Sonrasında program geliştirme ile ilgili eğitim programı, eğitimde program geliştirme, program tasarımı hazırlama basamakları ve müzik öğretim programları açıklanmıştır. Ayrıca literatürde yer alan yaratıcılık, besteleme, eğitim müziği, okul şarkısı, eğitim müziği besteleme ve öz yeterlikle ilgili bilgiler de kavramsal çerçeve boyutunda yer almıştır.

2.1.1. Müzik eğitimi

Müziğin geçmişine ya da toplum yaşamı içerisindeki varlığına bakıldığında sadece bir araç olmadığı görülmektedir. Amatör ya da profesyonel olarak müzikle uğraşan kişilerin olması, bu kişilerin yaptıkları işi öğrenmeleri ve öğretmeleri müziğin eğitimin bir boyutu olmasına yol açmıştır (Türkmen, 2020, s. 2). Müzik eğitimi türleri Uçan (1997) tarafından *genel müzik eğitimi*, *özengen müzik eğitimi* ve *mesleki müzik eğitimi* olarak üç başlık altında incelenmektedir. *Genel müzik eğitimi* eğitimin her kademesinde, eğitim alan her bireye yönelik temel müzik bilgi ve kazanımları kapsayan müzik eğitimi türüdür. *Özengen müzik eğitimi* ise müziğin bir dalına amatörce/özengence, ilgili, istekli ve yatkın olan bireylere yönelik müzik eğitimi türüdür. Çeşitli özel kurum ve kuruluşlarca yürütülmektedir. *Mesleki müzik eğitimi* müzik alanının tamamını veya bir dalını meslek olarak seçen, müzikle belli düzeyde ilgilenen ve özel yeteneğe sahip olan bireylere yönelik müzik eğitimi türüdür. Mesleki müzik eğitimi alan bireyler yorumcu, besteci, müzikolog, müzik eğitimcisi gibi meslekleri icra edebilmektedirler.

Saraç (2016, s. 6) müzik eğitimini araç eğitimi ve alan eğitimi olarak iki kısımda incelerken, araç eğitiminin ilk ve ortaöğretim sürecinde, alan eğitiminin ise yükseköğretim düzeyinde üniversiteler ve konservatuarlarda uygulandığını belirtmiştir. Müzik eğitiminin amaçlarından bazıları ise Saraç'a göre şu şekildedir:

1. Bireyin müzik eğitimi yolu ile kazanacağı bilgi, beceri, tutum ve davranışları kendisinin yapılandırılabilmesini sağlayabilme,

2. Bireyin müzik yolu ile bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişimini sağlayabilme,
3. Yetenek ve yaratıcılığın ortaya çıkarılmasını sağlayabilme,
4. Bireysel ve toplu çalışma alışkanlığı verebilme.

Biber Öz'e göre (2001) ise bireyler üzerinde sevgi, sorumluluk, yaratıcılık duygularının gelişmesini sağlayan müzik eğitiminin amacı, insana, müziği sevdirmekten başka müzik dinleme, yargılama becerisiyle birlikte insanın beğeni düzeyini yükseltmektir.

Müzik eğitimindeki bu amaçlara ulaşabilmek için bireylerin müzik eğitiminin farklı boyutlarındaki yeterlikleri sağlamaları gerekmektedir. Çuhadar (2016) müzik eğitiminin altı boyutu olduğunu belirtirken, bu boyutları kulak eğitimi, müzik teorisi, performans (çalgısal ve vokal icra), kompozisyon-şeflik, müzikoloji, müzik pedagojisi ve kuramları olarak sıralamıştır. Saraç (2016, s. 10) ise müzik eğitiminin beş boyutunu ses eğitimi, kulak eğitimi, çalgı eğitimi, beğeni eğitimi, yaratıcılık eğitimi olarak belirlemiştir. *Ses eğitimi*nde nefes, konuşma ve vücut duruşu üç temel öge olarak yer alırken, ses renkleri (soprano, alto, tenor, bas) ve ses sınırlarına dikkat çekilmiştir. *Kulak eğitimi*nde müziksel işitme çeşitleri mutlak (absolüt) işitme ve bağıntılı (relatif) işitme olarak ayrılırken, kulak eğitimi algı düzeyinde ritim, duygu, hafıza, düşünce ve yaratma boyutlarına ayrılmıştır. *Çalgı eğitimi*nde çocuğun müziksel gelişiminde müziksel etkinliklerin gelişim evrelerine göre planlanması beklenirken, *beğeni eğitimi*nde ise müziksel duyarlılığın gelişmesi ve sanat fikrinin kişide oluşması söz konusudur. Son olarak *yaratıcılık eğitimi* çocuğun beğeni, istek ve kavram gelişimine göre, şarkı söyleme, çalgı çalma veya müziksel yazma aşamalarında kullanılabilmektedir.

2.1.2. Eğitim programı

Eğitim programı kavramı için farklı tanımlar yapılabilmektedir. Uluslararası literatürde “curriculum” adını alan kavram, “koşuyolu, izlenen yol” gibi anlamlara gelmektedir (Karacaoğlu, 2014, s. 8). Eğitim programı, eğitimin niteliği ile doğrudan ilişki içerisinde olup, bir eğitim kurumunun farklı yaş grupları için sağladığı millî eğitim ve kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelik tüm etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (Varış, 1997). Ülkemizde benimsenen yaygın bir diğer tanıma göre ise eğitim programı, öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir (Demirel, 2015, s. 4). Türkiye’de 1930’lu yıllarda kullanılmaya başlanan eğitim programı kavramı hedefleri gerçekleştirmek üzere planlanan tüm

faaliyetler ve bu faaliyetlerin uygulamadaki görünümü olarak da tanımlanmaktadır (Şahin ve Kurt, 2021, s. 4).

Farklı tanımlara rağmen eğitim programlarının tümünde olması gereken bazı özellikler bulunmaktadır. İlk olarak eğitim programında konu ve etkinliklerin gerçek yaşamda yeri olmalı, bireysel ve toplumsal ihtiyaçları karşılamalıdır; yani program *işlevsel olmalıdır*. İkinci olarak eğitim programında her ne kadar ana hatları ile ortaya koyulan bir çerçeve olsa da okulun ve bölgenin özellikleri, öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri göz önünde bulundurulmalıdır; yani program *esnek olmalıdır*. Üçüncü olarak *devletin temel felsefesi, toplumsal ve kültürel değerlerle uyum içerisinde olmalıdır*. Son olarak bilimsel, ekonomik, toplumsal yapı ile çelişmeyen bir nitelikte olmalıdır; yani *uygulanabilir olmalıdır* (Karacaoğlu, 2014, s. 10-13).

Posner (2004, s. 12-14) bir eğitim programını beş farklı tür olarak ele almaktadır. Bu türler aşağıdaki gibi açıklanmaktadır:

Resmî eğitim programı: Ders planlarını, konuları, araç-gereçleri ve değerlendirmeyi içeren yazılı programın amacı, öğretmenlere dersleri planlamak ve öğrencileri değerlendirmek için; yöneticilere de öğretmenlerin uygulamalarını denetlemek için bir temel sağlamaktır.

İşevuruk (Operasyonel) eğitim programı: İşevuruk eğitim programı, öğretmen tarafından gerçekte ne öğretildiği ve bunun öneminin öğrenciye nasıl iletildiğini gösteren programdır. Bu programın iki yönü vardır. Birincisi öğretmen tarafından sınıfta kullanılan içerik iken ikincisi öğrencilerin gerçekte sorumlu tutulduğu öğrenme çıktılarıdır.

Örtük (Gizil) eğitim programı: Bu program genellikle okul yetkilileri tarafından kabul görmeyen ancak öğrenciler üzerinde kimi zaman resmî ya da işevuruk eğitim programından daha derin ve kalıcı bir etkiye sahip olabilen bir eğitim programıdır. Öğrencilerin yaşantılarını, toplumun norm ve değerlerini içerir.

Öğretilmeyen eğitim programı: Bu eğitim programı öğretilmeyen konulardan oluşur ve bu konuların öğretilmeme gerekçeleri açıklanır.

Destekleyici (Ekstra) eğitim programı: Bu program okul dersleri dışındaki tüm planlanmış etkinlikleri kapsar. Gönüllülük esasına dayanması ve öğrencilerin ilgilerine göre belirlenmesi nedeniyle resmî eğitim programından farklılık gösterir. Gizli değil, okul

deneyiminin açıkça kabul edilen bir boyutudur. Resmî eğitim programına göre daha az önemli görülse de birçok yönden öğrenciyi geliştirici özellikleri bulunmaktadır.

2.1.3. Eğitimde program geliştirme

Program geliştirme en genel haliyle eğitim programının hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 2015). Eğitim programları, ulusal ya da uluslararası düzeyde kaliteli bir eğitim sistemi kurma, ülkenin kalkınmasını ve gelişmesini sağlayacak nitelikli insan gücü yetiştirme, toplumsal ve kültürel değerlerin korunmasını ve geliştirilmesini destekleme gibi amaçlara yönelik olarak geliştirilirler (Özdemir, 2009). Her eğitim programı tasarımı farklı ihtiyaçlar üzerine inşa edildiği için program öğelerine verilen ağırlıklar değişebilir. Bu ihtiyaçlar kendine özgü farklı program tasarımlarını ortaya çıkarır. Bazı program tasarımlarında içerik boyutuna ağırlık verilirken, bazı tasarım programlarında öğrenme yaşantılarına ağırlık verilir. Örneğin; süreç değerlendirme ağırlıklı bir program tasarımında, öğrenme yaşantılarının seçimi ve düzenlenmesine diğer öğelerden daha fazla ağırlık verilir (Özonay Böcük, 2021, s. 59).

Eğitim programının odak noktasında bu programın öğrenen için birtakım faaliyetler ve yaşantılar sağladığı yer almaktadır. Öğrencilere hangi yaşantıların ve faaliyetlerin nasıl kazandırılacağı sorusuna verilecek cevap, eğitimde “program geliştirme” kavramını ön plana çıkarmaktadır (Yeşilyurt, 2013a).

Program geliştirme çalışmaları farklı açılardan gerekli görülmektedir. Okullarda sunulan klasik eğitim anlayışı artık çocuk ve gençler ile onların ailelerinin ihtiyaçlarını karşılamadığından eğitim programlarının değişip gelişmesi gerekmektedir. Burada okul sisteminde yapılan değişikliklerin yanında bireylerin başarılı ve mutlu olmasına odaklanmak önemlidir. Bunun için de hazırlanacak programlarla okulları öğrenme merkezine dönüştürmek hedeflenmektedir (Fer, 2019, s. 2).

Eğitim programını tasarlamadan önce ihtiyaçların belirlenmesi gerekmektedir. İhtiyaç, mevcut durum ile olması gereken veya istenilen durum arasındaki farklılıktır. Bir bakıma, "ne" ile "ne olmalı?" arasındaki farktır (Şahin, 2006). İhtiyaç saptama çalışmalarında toplum, birey ve konu alanı ile ilgili ihtiyaçların dikkate alınması önemlidir (Demirel, 2015, s. 69). Ayrıca insanın davranışlarından öğrenmesine kadar pek çok konuyu ekosistemi inceleyerek anlamaya çalıştığı düşünüldüğünde doğa da bir ihtiyaç analizi

kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır (İlgaz, 2021, s. 109). Bu ihtiyaçlardan herhangi birisinin dikkate alınmaması durumunda programın sağlam bir temele oturtulması zorlaşmaktadır.

Program geliştirirken ihtiyacın analiz edilmesinde farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. İlk olarak *farklar yaklaşımında* hali hazırda olan ve olması istenen davranış veya kazanımların arasındaki farka bakılarak ihtiyaçlar analiz edilir. *Demokratik yaklaşımda* ihtiyaçlarla ilgili topluma sorular yöneltilerek birçok insan veya paydaşların görüşleri alınır. *Analitik yaklaşımda* elde olan verilerden yola çıkılarak geleceğe yönelik tahminlerde bulunulur ve olası ihtiyaçlar belirlenir. Son olarak *betimsel yaklaşımda* ise mevcut durum incelenerek olumlu ve olumsuz özellikler üzerinden ihtiyaçlar analiz edilir (Stufflebeam vd., 1985).

İhtiyaçları belirleme aşaması bir eğitim programı tasarımını hazırlamaya geçmeden önceki son aşamadır. İhtiyaç belirlerken birden çok teknikten aynı anda yararlanılabilir. Bu teknikler *Delphi tekniği*, *Progel-Dacum tekniği*, *gözlem*, *görüşme*, *ölçme araçları-testler*, *kaynak tarama*, *meslek/iş analizi* olarak sıralanmaktadır. İhtiyaç belirleme tekniklerine ait özellikler şu şekildedir:

Delphi Tekniği'nde konu ile ilgili seçilmiş uzmanlar grubunun görüşleri alınır ve ortak bir görüş sağlanması çabalanır. Katılımcılar birbirinden bağımsız olarak görüş bildirirken birden çok defa katılımcıların görüşlerine başvurularak ortak bir cevaba ulaşılmaya çalışılır. Ortaya çıkan görüşler, çoğunluk görüşü, ortalama görüş ve azınlık görüşü olarak sınıflandırılır (Demirel, 2015). Delphi tekniği turlardan oluşur. Turların sonunda fikir birliğine ulaşılan maddeler ihtiyaç olarak görülmektedir (İlgaz, 2021, s. 117). *Progel-Dacum Tekniği* Türkçe "Program Geliştirme" ve İngilizce "Developing A Curriculum" sözcüklerinin kısaltmasından oluşmaktadır. Progel-Dacum tekniği eğitim ihtiyacını belirleme, program geliştirme, öğrenci/işçi değerlendirmesi, beceri testi geliştirme gibi alanlarda kullanılır. Tekniğin aşamaları programın belirlenmesi, beceri alanlarının belirlenmesi, işlemlerin belirlenmesi, beceri alanları ve işlemlerin gözden geçirilmesi, bilgi ve beceriye dayalı işlemlerin sıralanması olarak beş aşamadan oluşmaktadır (Demirel, 2015). *Gözlem* tekniği bir olayı, kişiyi, nesneyi gerçek durumuyla izlemek için kullanılır. Doğrudan bilgi edinme olanağı sağlar. Gerçek durumu aynen ortaya koymada etkilidir (Karacaoğlu, 2014, s. 109). *Görüşme* tekniği sosyal bilgiler alanında en çok kullanılan veri toplama tekniğidir. Özellikle bilişsel ve duyuşsal alanlarda veri toplamak için kullanılır.

Bu tekniğin yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış olmak üzere üç türü vardır (İlgaz, 2021, s. 114). İhtiyaç belirleme çalışmaları için öğretmenlerin, okul yöneticilerinin, akademisyenlerin, öğrenci velilerinin, öğrencilerin, yayıncı ve yazarların görüşlerine başvurulabilir. Bir diğer teknik olan *ölçme araçları-testler*, öğrencilerin bilişsel giriş davranışlarının saptanması amacıyla hazırlanır ve program girişinde öğrenciye verilir. Test sonuçlarına göre öğrencilerin öğrenme ihtiyaçları belirlenir. *Kaynak tarama* tekniği literatür taraması, rapor değerlendirmesi ve mevcut programın incelenmesi aşamalarından oluşur. Bu inceleme çalışmaları, hedef ve davranışlardan başlayıp eğitim ve sınav durumlarının incelenmesine kadar yapılmalıdır. Son teknik olan *meslek/iş analizi* tekniğinde iş ya da meslek tanımı fonksiyonlara ayrılır. Her fonksiyon alanı işlem basamaklarına ayrılır. İşlemler sıralı ve ayrıntılı işlem basamaklarına ayrılır (Demirel, 2015).

2.1.4. Program tasarısı hazırlama

Bir eğitim programı tasarlanırken hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme (sınav durumları) öğeleri belirlenmelidir. Bu başlık altında program tasarısı için gerekli olan öğelerin özelliklerine yer verilmiştir:

2.1.4.1. Hedef

Programın hedef ögesi belirlenirken öncelikle “Bireyleri niçin eğitiyoruz?” sorusuna yanıt aranır (Demirel, 2015, s. 95). Bu doğrultuda eğitim programlarında hedefler aracılığıyla öğrencilerin kazanması beklenen bilgi, beceri, değer ve tutumlar belirlenir (Tabak, 2021, s. 121). Eğitimde hedefler üç farklı düzeyde belirtilmektedir. *Uzak hedefler* ülkenin politik felsefesini ve yetiştirilecek insan tipini yansıtır. *Genel hedefler* uzak hedefin daha fazla detaylandırılıp yorumlandığı hedeflerdir. *Özel hedefler* ise bir disiplin ya da çalışma alanı için hazırlanan daha spesifik hedeflerdir (Özçelik, 2010, s. 9-11).

Hedefler planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar yoluyla kazandırılması kararlaştırılan davranışlar olarak ifade edilebilirler. Hedef davranışların davranış cinsinden ifade edilebilmesi için *gözlenebilir*, *ölçülebilir* ve *istenilir* olması gerekmektedir (Demirel, 2015, s. 100-101). Hedef davranışların sınıflandırılması ve öğrenme çıktılarını ölçmede etkinliğini arttırmak amacıyla Bloom, SOLO, Anderson ve Krathwohl, Fink ve Dettmer gibi taksonomik (kategorize etme, sınıflandırma) yaklaşımlar kullanılmaktadır (Arı, 2013).

Taksonomilerde “Bilişsel Alan”, “Duyuşsal Alan” ve “Devinişsel Alan” gibi farklı alanlarda hedef davranışlar yazılmaktadır. Bilişsel alan hedefleri düşünceye dayalı eğitsel hedeflerden oluşmaktadır. Duyuşsal alan hedefleri, bireyin ilgilerini, tutumlarını, akademik özgüvenini, güdü düzeylerini içerir. Başka bir deyişle bu alan, sevgi, korku, beğenme, takdir etme, hayranlık duyma, değer verme gibi duygusal yönlerin baskın olduğu eğitsel hedeflerden oluşmaktadır. Devinişsel alan hedefleri ise zihin-kas koordinasyonunu gerektiren etkinliklerle ilgili özellikleri kapsayan eğitsel hedeflerden oluşmaktadır (Akarsu, 2017).

1950’lerde ortaya çıkan ve 2000’li yıllarda yenilenen Bloom taksonomisi hedeflerin ilk alanı olan bilişsel alan hedeflerinin yazımında en çok kullanılan taksonomidir. Değişen eğitim ihtiyaçlarıyla beraber 2001 yılında Anderson ve Krathwohl önderliğinde bir grup araştırmacı tarafından güncellenen Bloom taksonomisi “Bilgi Birikimi” ve “Bilişsel Süreç” olarak iki boyutlu hale getirilerek kazanımlar hem etkinlikler hem de ölçme-değerlendirme durumlarını yansıtacak şekilde detaylandırılmıştır. İki boyutlu yenilenmiş Bloom taksonomisinde kazanımlar aşağıdaki bilişsel alan sınıflama tablosuna uygun olarak yerleştirilmektedir (Anderson vd., 2021, s. 7, 36).

Tablo 2.1. Bilişsel Alan Sınıflama (Taksonomi, Belirtke) Tablosu

BİLGİ BİRİKİMİ BOYUTU	BİLİŞSEL SÜREÇ BOYUTU					
	1. Hatırlama	2. Anlama	3. Uygulama	4. Çözümleme	5. Değerlendirme	6. Yaratma
A. Olgusal Bilgi						
B. Kavramsal Bilgi						
C. İşlemsel Bilgi						
D. Üstbilişsel Bilgi						

Tablo 2.1’de yer alan bilgi birikimi boyutundaki grupların açıklaması şu şekildedir (Anderson vd., 2021, s. 37):

A- Olgusal Bilgi: Bir konu alanını tanımış, o alandaki problemleri çözebilen bir öğrencinin bilmesi zorunlu olan temel öğeler.

B- Kavramsal Bilgi: Geniş bir yapının temel öğeleri arasında bulunan ve bu yapıyı oluşturan öğelerin birlikte hareket etmesini sağlayan ilişkiler.

C- İşlemsel Bilgi: Bir şeyin nasıl yapılacağı, araştırma yöntemleri; beceri, algoritma, teknik ve yöntemlerden nasıl yararlanılacağına ilişkin ölçütler.

D- Üstbilişsel Bilgi: Genelde bilişle ilgili bilgi, kişinin kendi bilişinin farkında ve onunla ilgili bilgi sahibi olması.

Yine Tablo 2.1’de yer alan bilişsel süreç boyutundaki altı ana grup ve bunlarla ilgili bilişsel süreçler şunlardır (Anderson vd., s. 39):

1. *Hatırlama (1.1-Tanıma, 1.2-Hatırlama):* Uzun süreli bellekte ilişkili bilgiye erişilmesi.

2. *Anlama (2.1-Yorumlama, 2.2-Örneklendirme, 2.3-Sınıflama, 2.4-Özetleme, 2.5-Sonuç Çıkarma, 2.6- Karşılaştırma, 2.7-Açıklama):* Sözlü, yazılı veya grafik biçimlerde olabilen öğretimle ilgili iletilerden anlam oluşturma.

3. *Uygulama (3.1-Yapma, 3.2-Yararlanma):* İşlem yolunu verilen durumda icra etme veya kullanma.

4. *Çözümleme (4.1-Ayrıştırma, 4.2-Örgütleme, 4.3-İrdeleme):* Materyali onu oluşturan parçalara ayırma ve parçaların birbiri ve materyalin bütünü ile ilişkilerini belirleme.

5. *Değerlendirme (5.1-Denetleme, 5.2-Eleştirme):* Ölçütler ve standartlara dayalı yargılara ulaşma.

6. *Yaratma (6.1-Oluşturma, 6.2-Planlama, 6.3-Üretme):* Öğeleri uyumlu bir şekilde bir araya getirerek yeni, özgün bir ürün oluşturma.

Hedeflerin ikinci alanı olan duyuşsal alan 1964 yılında Krathwohl tarafından belirlenmiştir. Krathwohl’un duyuşsal alan basamakları *Alma, Tepkide Bulunma, Değer Verme, Örgütleme* ve *Nitelenmişlik* olarak adlandırılmıştır. Hedeflerin üçüncü alanı olan devinişsel alan ise 1970 yılında Grobman tarafından belirlenmiştir. Grobman’ın devinişsel alan basamakları *Algılama, Kurulma, Kılavuzla Yapma, Mekanikleşme, Beceri Haline Getirme, Duruma Uydurma* ve *Yaratma* olarak adlandırılmıştır (Sönmez, 2015).

2.1.4.2. İçerik

Programın içerik ögesi belirlenirken “Bireylere ne öğretilim?” sorusuna yanıt aranır. Bu bağlamda, programın içerik boyutu ile öğretilecek konuların düzenlenmesi söz konusudur (Demirel, 2015, s. 122). Varış (1997) eğitim programlarında içerik seçimi yapılırken dikkat edilmesi gereken hususların *toplumsal fayda, bireysel fayda, öğrenme ve öğretme, içeriğin bilginin yapısını kapsamı* olduğunu belirterek bu hususlara yenilerinin de eklenebileceğini belirtmiştir.

İçeriğin düzenlenmesinde konular arasındaki aşamalılık ilişkisine dikkat edilmelidir. Ayrıca içeriği hazırlarken bilginin daha iyi organize edilmesi, bilginin anlamlı bir şekilde öğrenilmesinin sağlanması, içeriğin öğrencilerin beklentisini karşılaması, somuttan soyuta öğretim ilkesinin dikkate alınması gibi özelliklere de dikkat edilmelidir (Senemoğlu, 2018). Ayrıca içerik seçiminde içeriğin hedeflere, kazanımlara ve öğrencilerin giriş davranışlarına uygun olması gerekir (Gökalp, 2020, s. 37).

İçerik düzenlemede hedeflere uygun olarak farklı yaklaşımlar kullanılabilir. *Doğrusal programlama yaklaşımı* birbiri ile ardışık sıralı, yakın ilişkili ve ön koşul öğrenmelerin ağırlıklı olduğu konuların düzenlenmesinde kullanılır. *Sarmal programlama yaklaşımında* doğrusal bir sıra izlenmez. Daha önceden öğrenilen konular gerektiğinde tekrar edilir. *Modüler programlama yaklaşımında* içerik düzenlenirken konular modüller (öbekler) halinde düzenlenir. Bu modüllerin birbiriyle ilişkili olması beklenmez. *Piramitsel ve çekirdek programlama yaklaşımı* ilk yıllarda geniş tabanlı konuların yer aldığı, giderek uzmanlaşmanın küçük birimlerde olduğu ve daraldığı bir yaklaşım tarzıdır. *Konu ağı-Proje merkezli programlama yaklaşımında* öğrencilere konuların ağı bir harita gibi çıkarılıp verilir ve belirli zamanlarda nerelerde olmaları gerektiği söylenir. Son olarak *programlama yaklaşımında* içerik düzenlemesi öğrencilerin sorularına göre oluşturulur. Bu yaklaşım öğrencilerin sorularına ve gereksinimlerine yanıt verme gerekliliğini benimseyen felsefi görüşe göre temellendirilir (Demirel, 2015, s. 127-129).

2.1.4.3. Öğrenme-öğretme süreci

Programın öğrenme-öğretme süreci ögesi belirlenirken “Bireyleri nasıl eğitiyoruz?” sorusuna yanıt aranır. Öğrencilere istenilen davranışların kazandırılmasını sağlayan öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi bu aşamada ele alınmaktadır (Demirel, 2015, s. 135).

Öğrenme-öğretme süreci strateji, yöntem, teknik, araç-gereçler ile her türlü etkinlikler ile fiziki düzenlemeleri kapsar (Gökalp, 2020, s. 38).

Millî Eğitim Bakanlığının 2006 yılında öğretmenlik mesleği yeterlik alanlarından birisi de öğrenme ve öğretme süreci yeterlik alanıdır. Dersi planlama, materyal hazırlama, öğrenme ortamlarını düzenleme, ders dışı etkinlikleri düzenleme, bireysel farklılıkları dikkate alarak öğretimi çeşitlendirme, zaman yönetimi ve davranış yönetimi öğrenme öğretme süreci yeterlik alanına ilişkin alt yeterliklerdir (Yavuz Konokman ve Yanpar Yelken, 2013). Dolayısıyla öğrenme-öğretme sürecinde hem öğrencilerin hazırbulunuşluk ve güdü gibi özellikleri hem de öğretmenlerin bu süreci yönetecek yeterlikleri ön plana çıkmaktadır.

Öğrenme-öğretme sürecinin belirli özelliklere sahip olması gerekmektedir. İlk olarak bu süreç *hedefe göre* olmalıdır. Bunun için hedefler davranışa dönüştürülmeli ve hangi konu alanı ile kazandırılacağı saptanmalıdır. İkinci olarak süreç *öğrenene göre* olmalıdır. Süreç hem öğrencinin ihtiyaçlarını karşılamalıdır hem de öğrenci bu süreçten keyif almalıdır. Son olarak süreçte *ekonomiklik* ilkesi göz önünde bulundurulmalıdır. Yaşantı, araç gereç ve öğretme zamanı açısından ucuza mal edilmelidir. Bunun için öğrenme yaşantısı birden fazla davranışı gerçekleştireci olmalıdır (Demirel, 2015, s. 147-148).

Farklı alan uzmanları tarafından öğrenme-öğretme sürecini etkileyen değişkenler sınıflandırılırken, bunlardan en çok kabul görenlerden birisi de Bloom'un tam öğrenme modelinde yer alan *etkin katılım*, *ipucu*, *pekiştireç*, *dönüt* ve *düzeltilme* değişkenleridir. Etkin katılım, öğrencinin öğrenme çabasına girmesiyle gerçekleşir ve etkin katılım arttıkça güdülenme ve kalıcılık artar. İpucu, öğrenme-öğretme sürecinde öğrenciye neyi, nasıl ve niçin öğreneceğini gösteren mesajların, öğretmen davranışlarının ve uyarıcıların tümünden oluşur. Pekiştireç, öğrencinin gösterdiği davranışları ya da verdiği yanıtları güçlendirmeyi amaçlayan, öğretmenin sözleri, davranışları ve hareketleridir. Dönüt, bireylere etkinliklerinin ve davranışlarının niteliği konusunda verilen bilgilerdir. Düzeltme ise dönütte olduğu gibi sadece öğrenci davranışının doğru ya da yanlış olduğunu söylemekle kalmaz, öğrencinin nerede yanlış yaptığını da ifade eder (Karacaoğlu, 2014, s. 180-183).

Öğrenme-öğretme sürecini belirlemede en önemli değişkenler arasında öğretme stratejileri, yöntemleri ve teknikleri yer almaktadır. Tablo 2.1'de yer alan strateji, yöntem ve teknikler sırasıyla genelden özele doğru gitmektedir. Hedefin amacına ulaşması için

öncelikle strateji belirlenirken, sonrasında yöntem ve en son olarak teknik belirlenmektedir. (Demirel, 2015, s. 148-149).

Tablo 2.2. Öğrenme-Öğretme Sürecinde Kullanılan Öğrenme Stratejileri, Öğretme Yöntemleri ve Öğretme Teknikleri

Öğrenme Stratejileri	Öğretme Yöntemleri	Öğretme Teknikleri
Sunuş yoluyla öğretme stratejisi	Anlatma yöntemi	Beyin fırtınası
Buluş yoluyla öğretme stratejisi	Tartışma yöntemi	Gösteri
Araştırma yoluyla öğretme stratejisi	Örnek olay yöntemi	Soru cevap
	Problem çözme yöntemi	Drama ve rol yapma
	Gösterip-yaptırma yöntemi	Benzetim
	Bireysel çalışma yöntemi	Mikro öğretim

2.1.4.4. Değerlendirme (Sınama durumları)

Programın değerlendirme ögesi belirlenirken “Bireyler ne kadar öğrendi?” sorusuna yanıt aranır. Sınama durumları, öğrencide gözlemeye karar verilen istendik davranışların kazanılıp kazanılmadığı hakkında bir yargıya varma işidir (Demirel, 2015, s. 152).

Program tasarımı sırasında verilen kararların, yapılan düzeltmelerin, kullanılan yöntemlerin, kazandırılan tecrübelerin isabetlilik derecesi hakkında karar vermek değerlendirme işlemine bağlıdır. Bu nedenle program uygulamaya geçirilmeden önce değerlendirme planının hazırlanması program geliştirme sürecinin başlıca aşamalarından biridir (Erişen, 1998).

Değerlendirme hangi amaçla yapılırsa yapılsın, amacı belirlendikten sonra yapılacak iş, hangi davranışsal hedefe ne kadar soru sorulacağını gösteren belirtke tablosu (hedef-konu çizelgesi) hazırlamaktır. Daha sonra hedef davranışların türü ve basamağına göre soru türü belirlenmelidir. Sorular açık ve anlaşılır olmalı, bilenle bilmeyeni ayırt etmeli, çözümü için yeterli zaman verilmeli, her soru bağımsız olmalı, öğrencilerin uygun ve rahat bir ortamda sınava girmeleri sağlanmalıdır (Karacaoğlu, 2014, s. 190). Geleneksel eğitimde yer verilen çoktan seçmeli test soruları, açık uçlu sorular, doğru-yanlış önermelerine ek olarak yapılandırmacı yaklaşımla beraber portfolyo değerlendirme, öz değerlendirme, akran değerlendirme, ortak değerlendirme gibi öğrencilerin farklı bilgi ve becerilerine hizmet eden, süreç odaklı alternatif değerlendirme yöntemlerine de yer verilmelidir (Yurdabakan, 2011).

Öğretimin değerlendirilmesi birey ya da grubun bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimine, öğretmenin alan, mesleki alan ve öğretmenlik meslek becerileri açısından alt

yapısına, programın dayandığı felsefe, psikoloji ve vizyona bağlı olduğundan öğretimin yatay ve dikey bağlantılara dikkat edilerek geçerli, güvenilir ve kullanışlı bir şekilde yapılan öğretim değerlendirmesi, programın genel değerlendirmesine de temel oluşturan önemli bir veri sağlayacaktır (Çalışkan, 2021, s. 204).

2.1.5. Müzik öğretim programları

Ülkemizde müzik dersinin öğretim programlarında yer alması Cumhuriyet döneminden bile öncesine dayanmaktadır. Müzik dersi ilk olarak 1913 tarihinde “Gına” adıyla programda yer alırken, Cumhuriyet dönemiyle beraber ilköğretim müzik öğretim programları ile ilgili şu gelişmeler yer almıştır (Türkmen, 2020, s. 51):

- Cumhuriyet döneminin ilk ilkokul programı 1924’te kabul edilmiştir ve müzik dersi farklı sınıflarda birer ve ikişer saat olarak yer almıştır.
- 1926 öğretim programında müzik eğitiminde daha detaylı konular yer almıştır.
- 1936 öğretim programında her sınıf için ders konuları, öğretim yöntemleri yer almıştır.
- 1948 öğretim programı 1936 programının hemen hemen aynısıdır.
- 1946 yılında halk müziğine olan yöneliş biraz daha belirgin hale gelmiştir.
- 1968’de amaçlar, açıklamalar, şarkı seçimi, çalgı toplulukları, araç ve gereçler gibi konuların yer aldığı görülürken, eski programlara oranla daha detaylı bilgilere yer verilmiştir.
- 1984 programında daha açık, anlaşılır ve çağdaş bir yaklaşımla ele alınan konular arasında Türk müziğine daha fazla yer verildiği görülmüştür.

1994 müzik dersi öğretim programı ise daha önceki programlara göre çok daha detaylı ve sistematik olarak hazırlanmıştır. Davranışçı yaklaşıma dayanarak hazırlanan 1994 müzik dersi öğretim programı; “İlköğretim kurumları müzik dersi öğretim programının genel amaçları”, “Programa ilişkin yönerge niteliğinde genel açıklamalar”, “Birinci devre amaçları ve ünite konuları, konulara ilişkin hedefler ve davranışlar”, “İkinci devre amaçları ve ünite konuları, konulara ilişkin hedefler ve davranışlar” ve “Üçüncü devre amaçları ve ünite konuları, konulara ilişkin hedefler ve davranışlar” olarak 5 ana bölümden oluşmuştur. Ayrıca 1994 ilköğretim kurumları müzik dersi öğretim programı; ünite/konu, konulara ilişkin hedefler, hedef davranışlar (bilişsel-duyuşsal-devinışsel), öğrenme-öğretme

durumları, sınama-ölçme durumları, değerlendirme işlemlerinden oluşmaktadır (Özgül, 2007).

2006 ilköğretim müzik programında 1994 programındaki hedefler ve hedef davranışların yerini kazanımların aldığı ve ölçme-değerlendirme çalışmalarının ayrı bir zamanda değil, öğrenme süreci boyunca yapıldığı görülmektedir. Öğrenci merkezli yaklaşımın benimsendiği 2006 programında, yapılandırmacılık felsefesine dayalı olarak öğrencinin yeni bir bilgiyi, daha önceki beceri ve yaşam süzgecinden geçirip yeniden yorumlaması ve kendi zihninde şekillendirmesi beklenmektedir. Öğrencilerin müzik eğitiminin her aşamasında aktif olması da programda yer alan bir diğer özelliktir (Türkmen, 2020, s. 51). 2006 müzik öğretim programlarında dinleme-söyleme-çalma, müziksel algı ve bilgilenme, müziksel yaratıcılık ve müzik kültürü olmak üzere dört temel öğrenme alanı bulunmaktadır.

2018 ilköğretim müzik programı 2006 ilköğretim müzik programı ile benzerlikler gösterirken, yapılandırmacılık temelinde hazırlanmasına rağmen bu sefer bir yaklaşım adı belirtilmemiştir. Ayrıca kazanımlarla ilgili etkinlik örneklerine 2018 programında yer verilmemiştir. 2018 programı 2006 programı ile aynı öğrenme alanlarına sahipken, sadece dinleme-söyleme-çalma öğrenme alanında değişikliğe gidilerek çalma boyutu kaldırılmıştır. Ancak, çalgısız bir müzik eğitiminin çocukların psikomotor beceri edinimi ve müzikal gelişimleri açısından birtakım eksikliklere yol açacağı düşünülmüştür (Albuz ve Demirci, 2018). 2018 programı öğrenci merkezli olması, aktif öğrenme yöntemlerine ver vermesi, öğretmenin otorite olmasından ziyade rehber olması gibi özellikler bakımından 2006 programı ile benzerlik taşımaktadır.

Ülkemizde uygulanan müzik öğretmeni yetiştirme programları incelendiğinde müzik öğretmeni yetiştirme uygulamasına ilk olarak 1924 tarihinde Musiki Muallim Mektebi ile başladığı, süreç içerisinde programın 1931, 1936, 1944, 1946, 1947, 1955, 1969, 1978, 1982, 1998 ve 2018 yıllarında güncellendiği görülmektedir (Öztürk ve Bulut, 2021). Türkiye’de öğretmen eğitimi programları, 1997 yılından itibaren YÖK tarafından geliştirilmiş ve tüm eğitim fakültelerinde uygulamaya koyulmuştur. 2020 yılında öğretmen eğitimi programlarının üniversitelere devredilmesi sonrası ise eğitim fakültelerindeki diğer programlarda olduğu gibi müzik öğretmenliği programında da üniversiteler kendi ihtiyaçlarına göre lisans programlarını oluşturmaya başlamışlardır (Yeşil ve Aykaç, 2024).

2.1.6. Yaratıcılık

Yaratıcılık kavramı ile ilgili farklı tanımlamalar yapılmaktadır. Bentley'e göre (1999, s. 86) yaratıcılık, bilginin alınması ve yeni bir şekil alana ya da yeni bir düşünce oluşturan kadar şekil verilmesi ve yeniden düzenlenmesi sürecidir. Bir diğer tanıma göre ise yaratıcılık, entelektüel birikim ve deneyimler aracılığıyla sorun olarak düşünülen her türlü eksikliğin fark edilerek; bu sorunlara karşı geliştirilecek yenilikçi, özgün, alışılmışın dışında olanı kurgulayabilme becerisidir (Onur, 2018). Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme doğuştan getirilen, aynı zamanda doğum sonrasında olumlu çevre şartları altında geliştirilen, olumsuz çevre şartları altında durağanlaşan ya da körelen bir beceri olarak kabul edilmektedir (Yeşilyurt, 2020).

Yaratıcılığın bileşenleri özgünlük, fayda ve üründür. Yaratıcılıkta yeni ilişkiler, bakış açıları ve betimleme yolları olması gerektiği için fikirler özgün olmalıdır. Yaratıcılığın işe yarar bir yönü olmalıdır; yani bir amaca hizmet edebilmelidir. Son olarak yaratıcılık bir şeyin yaratılmasını gerektirdiği için bir çeşit ürün ortaya koymak gereklidir (Andreasen, 2009, s. 21-22).

Yaratıcı bireyler; yüksek hayal güçleri ve özgün fikir üretebilme yetenekleri olan, ilişkilendirme becerileri ile orijinal ve esnek düşünebilen, akıcı fikirler üretebilen, yeniliklere ve değişimlere açık bireylerdir. Alışılmış olanı reddeden yaratıcı kişi, devamlı yeni olanı aramaktadır. Dolayısıyla bu kişiler yeni ve farklı ürünlere ulaşabilirler (Onur ve Zorlu, 2017). Yaratıcı bireyler yeniliklere açık oldukları için kendilerine güvenleri fazladır. Ayrıca olaylar arasında kolaylıkla ilinti kurabildikleri için mizah anlayışları gelişmiştir. Yaratıcı öznenin bir diğer davranışı ise basmakalıp fikirlere karşı şüpheli yaklaşmasıdır (Vexliard, 1966, s. 121-122).

Vexliard'a göre (1966) öğretimin yaratıcılığı göz önünde tutarak geliştirmeye çalışması gereken nitelikler bulunmaktadır. Öğretim ilk olarak *merakı* geliştirmeye uğraşmalıdır. Öğrenci çevresi ile ilgili *gözlem* yapmalıdır. Öğrenciler *bulmak (icat etmek)* için teşvik edilmelidir. Çocuklar *yeni fikirleri kabullenmelidir*; onların *orijinal fikirlere sahip olmaları* için etkinlikler düzenlenmelidir (s. 124-125). Tekin Gürgen ve Bilen'e (2005) göre de yaratıcılık becerisinin geliştirilmesinde ve doğru eğitim ortamının sağlanmasında öğretmene büyük görev düşmektedir. Öğrencideki yaratıcı potansiyeli ortaya çıkarabilmek ve yaratıcı bireyler yetiştirebilmek için öğretmenin kendisinin de

yaratıcı düşünme becerisine, yaratıcı dersler planlayabilme bilgisine sahip olması gerekmektedir.

Yaratıcılık, bütün sanat dallarında olduğu gibi müzikte de çok önemli bir yere sahiptir. Müziksel yaratıcılık, müzik eğitiminin sonunda müzikal bir ürünün ortaya konmasıdır. Verilen bir ezginin tamamlanması, o ezgiye benzer taklit bir ezginin oluşturulması yaratıcılığı geliştirmektedir. Ayrıca eğitimciler verilen ezgiye söz, söze ezgi veya hem söz hem ezgi yazdırarak öğrencilerde keşfedilmesi gereken yaratıcılığı ortaya çıkarabilirler. Bunların yanı sıra bu çalışmaların içerisine ritim eşliği yazma çalışmaları da destekleyici etkinlik olarak göz önünde bulundurulmalıdır (Saraç, 2016, s. 33).

Hallam'a göre (1998, s. 202) müziksel yaratıcılığın farklı seviyeleri bulunmaktadır. Müzikte yaratıcılık en yüksek düzeyde beste yapmada kullanılmaktadır. Çünkü hem yapılan beste kalıcıdır hem de müzikal düşüncenin tamamen orijinal olması gerekmektedir. Buna karşılık doğaçlamanın anlık ortaya çıkan geçici bir yapıda olması, düzenlemenin ise özgün bir yapısının olmaması sebebiyle yaratıcılığa daha düşük seviyelerde ihtiyaç duyulmaktadır. Çalgı çalan bir kişi esere kendi yorumunu kattığından dolayı müzikal performansta da yaratıcılık gösterilmektedir. Fakat burada yaratıcılığın büyük kısmı besteciye aittir.

Müzik eğitiminde, 20. yüzyılın ortalarında, özellikle ABD'de gerçekleştirilen "Çağdaş Müzik Projesi: Müzik Eğitiminde Yaratıcılık" ve "Manhattanville Müzik Öğretim Programı" projeleri ile müzikte yaratıcılık stratejilerinin ilk defa sistemli bir şekilde ele alındığı görülmektedir (Webster, 1990). İngiltere'de ise 1970'lerden itibaren müzik eğitiminde yaratıcı yaklaşımlara yer verilmiştir ve müzik sınıflarında yaratıcılığın ortaya çıkarılmasının öğrencilerin aktif öğrenmelerini olumlu yönde geliştirdiğine inanılmıştır (Crow, 2006). Bu yaklaşımlardan Orff-Schulwerk yaklaşımı hem müzik yapma hem de müziği öğretme açısından yaratıcılığa büyük önem veren bir müzik eğitimi düşüncesidir. Orff-Schulwerk'te yaratıcılık, duyuların, duyguların ve sezgilerin aktive edildiği sanatsal ve estetik duyguya dayalı aktiviteler aracılığıyla ortaya çıkarılmaya çalışılır. Ayrıca denemeye, oyuna, alıştırma yapmaya, doğaçlama yapmaya, değerlendirme yapmaya ve yeninin biçimlendirilmesine olanak tanınarak yaratıcılık teşvik edilir (Jungmair ve Pauls'tan akt. Yaprak Kotzian, 2018, s. 74-76). Orff-Schulwerk uygulamalarında öğrenme faaliyetleri grup ortamında gerçekleşir. Her birey kendi yeteneklerini fark etmenin yanı sıra başkalarının yeteneklerini de takdir ederek grup faaliyetlerinde işbirliği yapmayı ve

çalışmaya katkıda bulunmayı öğrenir (Shamrock, 1986). Orff-Schulwerk uygulamaları çeşitli çalgılar üzerinden yapılabilmektedir. Orff çalgıları (çoğunlukla diatonik ksilofon, metalofon ve glockenspiel), küçük motor becerileri piyano çalacak kadar gelişmemiş küçük çocuklar için çalgı çalma deneyimini kolaylaştırmaktadır. Çalgıların bazısında nota çubukları pentatonik yapı kurmak için kolayca çıkarılabilir ve çocukların armonik uyumsuzluk endişesi olmadan büyük bir topluluk ortamında melodik olarak doğaçlama yapmalarına olanak tanımaktadır (Abril ve Gault, 2016, s. 28). Bir diğer yaklaşım olan Dalcroze yaklaşımında ise müziğin bedensel ritmik devinimlerle ifade edilerek öğretilmesi esastır. Çocuklar duydukları müzikleri ayaklar, eller ve kollarla, kısaca beden dilleri ile hareket ederek ifade ederler. Böylece bireysel farklılıklar dikkate alınarak her bireyin yaratıcılıklarını farklı noktalarda geliştirmesi sağlanır (Saraç, 2016, s. 160). Dalcroze öğretmeni doğaçlama konusunda yetkin olmalıdır. Çünkü bu yaklaşımın odak noktasını piyano veya vürmelikli çalgılarla yapılan doğaçlamalar oluşturmaktadır. Dalcroze çalışmalarında piyano ve vürmelikli çalgıların dışında pek çok araç kullanılmakta, öğretmenlerin yaratıcılıkları çok farklı türden araçların kullanılmasına olanak tanımaktadır (Türkmen, 2020).

2.1.7. Besteleme

“Beste” sözcüğü Farsça’dan Türkçe’ye geçmiştir ve “bağlamak, kapatmak” anlamlarına gelmektedir. Farsça’da müzikal anlamı dışında “kapalı” sözcüğünün yerine kullanılmaktadır (Ayverdi, 2011). Türkçe’de ise beste sözcüğü “bir müzik eserini oluşturan ezgilerin bütünü” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2023). Besteleme kavramı ise Musiki Sözlüğü’nde “müzik sanatının kuralları çerçevesinde müzikal fikir ve buluşları işleyip genişletmek” şeklinde tanımlanmıştır (Gazimihal, 1961, s. 39).

Besteciler farklı yollar izleyebilse de besteleme sürecinin temel prensipleri bulunmaktadır. Jarrett ve Day (2008) klasik müzik için besteleme sürecini öğelere ayırarak her öğe altında yapılması gerekenleri açıklamışlardır. Bu sürece ait başlıklar ve alt başlıklar Tablo 2.3’te özetlenmiştir:

Tablo 2.3. Besteleme Sürecini İçeren Öğeler

1. Bölüm Taslak Oluşturma ve Ritim	2. Bölüm Ezgi Oluşturma ve Geliştirme	3. Bölüm Ezgiye Armoni ve Form Öğelerini Ekleme	4. Bölüm Orkestrasyon ve Düzenleme
Elle veya nota yazım programı ile bestelemeye karar verme	Ezgisel fikirler geliştirme	Ezgide uyumlu ve uyumsuz akorları kullanma	Standart orkestra için besteleme
Ritim ve tempoya karar verme	Dizi veya mod belirleme	Cümle sonlarında kadansları kullanma	Orkestra dışındaki çalgılar için besteleme
Ritmik cümleleri oluşturma	Motif ve cümleleri kullanarak ezgi oluşturma	Ezgideki akor yürüyüşüne karar verme	Farklı ses grupları için besteleme
	Ezgiyi farklı tekniklerle geliştirme	Bestenin form yapısını tamamlama	Reklam müziği besteleme

Besteciler, içsel, müzikal ve duygusal deneyimlerini anlatan müzikal ifadeler yaratabilmek için nota, ritim kalıbı, tını ve hatta sessizlik gibi öğeleri bir araya getirir; bu müzikal ifadeler, bestecinin fikirlerini dinleyicilere aktarmak amacıyla müzikal anlatılar oluşturmak için sıralanır (Ballantine, 1983, s. 2). Uzun yıllar boyunca besteciliğe ait bu sürecin sadece müzik alanında doğuştan yetenekli kişiler tarafından yapılabildiği görüşü hâkim olmuştur. Yalnızca doğal yeteneğe sahip kişilerin besteleme yapabileceği görüşünün aksine Wilkins, besteciliğin öğretilebileceğini savunmaktadır. Wilkins'e göre hiçbir öğretmenin öğrenciye müzikal yetenek ve hayal gücü veremeyeceği doğru olsa da iyi öğretmenler öğrencilere yaratıcılığın gelişebileceği, teşvik edici bir ortam sağlayabilir. Bu ortam, yeni müzikleri dinlemek ve çalışmak için fırsatlar sunacak kaynaklara sahip bir kurumda, öğrencilerin besteledikleri eserleri çalışmaya istekli ve bunu yapabilecek icracılar (hem profesyoneller hem de öğrenciler) yoluyla oluşturulabilir (Wilkins, 2006, s. 1). Besteleme yapma süreci öğrencilerin dışında öğretmenler için de çeşitli faydalar sağlamaktadır. Webster'e göre (2016) bu faydalar; müzik türleri üzerinde daha fazla hâkimiyet kurup müziği daha etkin bir şekilde öğretmek, besteme alanda özel yeteneğe sahip öğrencileri keşfetmek, nota yazma ve beste düzenleme gibi yazılımlar sayesinde teknoloji ve yaratıcı öğretim stratejilerini daha etkili kullanmak olarak sıralanmaktadır.

Besteleme süreci yalnızca müzik alanında değil, farklı alanlarda da gözlenen bir özellik olmuştur. Bu alanlardan birisi de psikolojidir. Sloboda, bir şarkı veya bir senfoni gibi özgün bir eser inşa etme sürecinde bestecinin karşılaştığı karmaşık seçimler, kararlar ve stratejiler hakkında araştırmacıların psikolojik bir anlayış kazanabilecekleri yöntemler önermiştir. Bu yöntemlerden biri, bestecilerin el yazması taslaklarının belirli bir zaman aralığında incelenmesidir. Bir diğeri ise bestecilerin kendi besteleme yöntemlerini nasıl tanımlamaya çalıştıklarını değerlendirmektir. Besteleme sürecinin psikolojik boyutunu

öğrenmek için kullanılabilecek son yöntemde ise besteleme sürecine ilişkin iç görü, bestecinin besteleme eylemi sırasında canlı olarak gözlemlenmesi ya da doğaçlama performansının gözlemlenmesi yoluyla elde edilir (Aktaran Collins, 2007).

2.1.8. Eğitim müziği

“Müzik eğitimi” ve “eğitim müziği” zaman zaman birbirlerinin yerine kullanılsalar da farklı anlamlar içeren kavramlardır. Müzik eğitiminin üç temel ögesi, öğrenci, öğretmen ve eğitim müziğidir. Eğitim müziği denilince genel olarak eğitsel bir amaç, işlev ve beklentiyle yaratılan ve oluşturulan, seçilen ve kullanılan müzik anlaşılmaktadır. Her müzik özünde eğitsel bir nitelik taşımakla birlikte eğitim müziğinde eğitsel nitelik öteki niteliklerden daha baskındır (Demir, 2017, s. 21).

Eğitim müziği kavramı ulusal literatürde iki farklı şekilde anlaşılabilmektedir. İlk olarak temel müzik eğitiminde yer alan eserlere eğitim müziği denilmektedir. İkinci olarak eğitim müziği, müzik türleri içinde başlı başına ayrı bir tür olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla eğitim müziği kavramının kapsamı ile ilgili çeşitli tartışmalar yaşanabilmektedir. Eğitim müziğinin kapsamının yanında kavramın adlandırılması açısından da farklılıklar bulunmaktadır. “Eğitici müzik”, “Türk okul müziği”, “okul şarkısı”, “çocuk müziği”, “okul müziği dağarı” gibi kavramlar farklı kaynaklarda eğitim müziği anlamını karşılayacak şekilde kullanılmaktadır (Aksu, 2010, s. 7). Her ne kadar bu kavramlar birbirlerinin yerine kullanılsalar da müzik eğitiminde kapsadıkları alanlar farklı olabilmektedir. Örneğin eğitim müziğinin içine her türlü eğitici müzik girerken, çocuk şarkıları daha ileri seviyede eğitim müziği kapsamına giren teknik çalgı etütleri gibi eserleri içermemektedir. Uluslararası literatüre bakıldığında ise “Educational Music” (Eğitim Müziği) kavramının yanında “Pedagogical Music” (Pedagojik Müzik), “Ensemble Repertoire” (Müzik Topluluğu Repertuarı) veya “Ensemble Literature” (Müzik Topluluğu Literatürü) gibi kavramlar da kullanılmaktadır (Mielke ve Andrews, 2023). Forrester (2017) farklı şekillerde adlandırılan eğitim müziğini ayrı bir tür olarak görerek “müzikal kavramların öğretildiği ve müzik teorisi, müzik tarihi, besteleme gibi alanlarında öğrencilerin gelişmelerini teşvik etmeyi sağlayan bir araç” şeklinde tanımlamıştır.

Ülkemizde eğitim kurumlarının farklı kademelerinde eğitsel müzik eğitimi vermek üzere öğretmen yetiştiren kurumların başında gelen eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği anabilim dallarında öğrenim gören müzik öğretmeni adayları, bir eğitim

müziği dağarı oluşturulmasına, geliştirilmesine ve bu konuda bütünsel bir bakış açısı kazandırılmasına yönelik lisans programı kapsamında bir yarıyıl “Okul Müziği Dağarı” dersini almaktadır (Yokuş ve Önk Avşar, 2014). Okul Müziği Dağarı ders içeriği ise 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda “İlkokul, ortaokul ve ortaöğretime yönelik genel müzik eğitiminin hedeflerine uygun repertuvar oluşturma çalışmaları; okul içi ve dışındaki tüm müziksel etkinliklerin verimli ve etkili bir şekilde yürütülmesi için müzik programlarında öngörülen amaçların öğrenciye kazandırılmasında ve geliştirilmesinde eğitim-öğretim malzemesi olarak kullanılmak üzere uygun şarkıların seçimi; seçilen ve oluşturulan repertuvarın sınıf ortamında eşlikleme ve yönetme çalışmaları” olarak belirlenmiştir (YÖK, 2018, s. 25). Okul Müziği Dağarı dersinin lisans programında uygulanması aşamasında prozodinin özellikleri, çocukların ses özellikleri ve ses sınırları, belirli gün ve haftalarda öğretilecek marşlar ve şarkılar, farklı disiplinlerdeki kavramların öğretiminde kullanılan eğitsel şarkılar, tekerleme, sayısmaca, ninni, türkü gibi okul şarkılarının özellikleri müzik öğretmeni adaylarına aktarılmaktadır.

2.1.9. Okul şarkısı

Eğitim müziği eğitsel niteliği ağır basan tüm müzikler için geçerliyken, okul şarkıları okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise seviyesinde eğitim amaçlı kullanılan şarkılardan oluşmaktadır (Aksu, 2010, s. 19). Aydoğan’a göre de (2007, s. 7) okul şarkıları, ezgisel yapının ve söz bütünlüğünün çocuklara göre yazıldığı ve çocuklar için oluşturulmuş yapıtlardır.

Sun ve Seyrek (2002, s. 26-28) okul şarkılarını *aktarma şarkılar*, *öykünme (benzetme) şarkılar*, *anonim şarkılar* ve *Türk okul şarkıları* olarak dört başlık altında sınıflamışlardır. Aktarma şarkılar sözleri Türkçe, müziği ise yabancı olan şarkılardır. Carl Orff’un Guguk (Cuckoo) şarkısı aktarma şarkıya örnek verilebilir. Öykünme (benzetme) şarkılarda söz ve müzik Türk eğitim müziği bestecilerine ait olmasına rağmen, müzik batı müziği dizilerine dayanmaktadır. Güftesi Faruk Nafiz Çamlıbel ve Behçet Kemal Çağlar tarafından yazılan, Cemal Reşit Rey tarafından bestelenen ve tonal bir marş olan 10. yıl marşı öykünme şarkılara örnek verilebilir. Anonim şarkılar tekerleme, sayısmaca, ninni ve halk türküleri gibi kültürel birikimle bu topraklardan ortaya çıkan ve bestecisi belli olmayan eserlerdir. “Yağ satarım, bal satarım” adlı tekerleme, “Uyusun da büyüsün” adlı hicaz ninni anonim şarkılara örnek verilebilir. Son olarak Türk okul şarkıları ise Türk eğitim müziği bestecileri tarafından yaratılan, kaynağını Türk halk müziği ve sanat müziğinden alan Türk müziği

formunda yazılmış şarkılardır. Güftesi ve besteci Mutlu Torun'a ait olan Ali Reis'in Takası adlı hüseyini şarkı Türk okul şarkılarına örnek verilebilir.

Okul şarkıları hangi türde olursa olsun, hitap ettiği yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun olmalıdır. Okullardaki müzik derslerinde beğeniyi yükseltmenin en önemli aracının okul şarkıları olduğunu belirten Say (2005), okul şarkısının ister özgün ister uyarlama ister halk ezgisi olsun, çocuğun beğenisine, psikolojisine ve düzeyine uygun olmak zorunda olduğunu söylemiştir.

Okul şarkılarında yaş dönemlerine göre ses özellikleri ve sınırları dikkate alınması gereken önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuklardaki ses özellikleri ve sınırlarını “*Birinci Yaş Dönemi (6-12 yaş arası)*”, “*İkinci Yaş Dönemi (12-15 yaş arası)*” ve “*Üçüncü Yaş Dönemi (15-18 yaş arası)*” olmak üzere üçe ayıran Sağer ve Albuz (2008, s. 4-7), bu yaş dönemlerine ait özellikleri ise şöyle açıklamışlardır:

Birinci yaş dönemine giren seslere çocuk sesleri denir. İlk yıllarda kız ve erkek çocukların sesleri arasında belirgin farklar yoktur. 9-10 yaşlarından sonra kız ve erkek seslerinde incelik-kalınlık farklılığı ortaya çıkar. *İkinci yaş döneminin* ilk yılı dışındaki dönemler, insan sesinin en verimsiz ve problemlili olduğu dönemlerdir. Bu dönemde ergenlik çağına girildiği için çocukların sesleri tanınamaz hale gelmektedir. Kız öğrenciler ses değişimlerini erkek öğrencilere oranla daha kısa sürede ve erkekler gibi köklü değişime uğramadan tamamlarlar. *Üçüncü yaş döneminde* özellikle kız çocuklarında ve erkek çocuklarının çoğunluğunda ses gelişimi tamamlanmış olur. Bu yaş grubunda çok sesli eserlerin tınlatılması ise oldukça uygundur.

2.1.10. Eğitim müziği besteleme

Eğitim müziği besteleme, okul öncesinden yükseköğretime kadar devam eden müzik eğitimi sürecine, eğitim amaçlı müzik dağarı kazandırmaya yönelik olarak yapılan her türlü uyarlama, düzenleme ve besteleme çalışmalarıdır (Sun, 1989).

Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda 2018 yılından önce haftada dört saat ve zorunlu ders statüsünde yer alan Eğitim Müziği Besteleme dersi, 2018 yılından sonra Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri adıyla haftada iki saat ve seçmeli ders statüsünde yer almıştır. 2018 yılında güncellenen programda ders içeriği “Motif ve cümle yazma, bir dönemli şarkı formunda ezgiler yazma, prozodi kuralları, çocuk şarkısı yazma, okul

şarkılarında iki seslilik (koşut 3'lü, koşut 6'lı, korno beşlisi vb.), kanon, çalgı eğitimine yönelik alıştırmalar, etüt ve ezgi yazma çalışmaları" olarak hazırlanmıştır (YÖK, 2018, s. 42).

Eğitim Müziği Besteleme dersinde içerik kapsamında verilen eğitimin yanı sıra, öğrencinin müzik kültürü, solfej, form (biçim), ton, makam, usûl, armoni, notasyon, koro, koro yönetimi, çalgı bilgisi, ses bilgisi, çalgı çalma düzeyi, piyano çalma düzeyi de ezgi ve şarkı yazma becerisini geliştirmeye etki etmektedir (Tuğcular, 2015).

Kalkanoğlu vd. (2020) eğitim müziği dağarına tonal bir okul şarkısı kazandırma ve bu şarkıyı analiz edip eşlikleme çalışmasında öncelikle *şarkı sözü yazma* aşamasının geldiğini belirtmişlerdir. Bu aşamada bir tema üzerinden şarkı sözü yazılabileceği gibi mevcut bir söz de kullanılabilir. İkinci aşamada *sözlerin prozodi açısından incelenmesi* gelmektedir. Bu aşamada açık ve kapalı heceler belirlenir. Üçüncü aşamada *prozodi incelemesi sonucu ortaya çıkan hecelerin ritimleştirilmesi* gelmektedir. Bu aşamada heceler ritimleştirilirken açık hecelere kısa nota, kapalı hecelere uzun nota getirilir. Dördüncü aşamada *oluşturulan ritmik sözlere tonal ezgi yazma* gelmektedir. Bu aşamada uygun müzik formu, şarkının yazıldığı yaş grubuna uygun ses aralığı ve sözlere uygun tonalite belirlenir. Beşinci aşamada *sözleri ve ezgisi tamamlanan şarkının armonik analizini yapma* gelmektedir. Bu aşamada notaların hangi akor derecelerine ait olabileceği ve kadanslar belirlenir. Altıncı ve son aşamada ise *belirlenen akorlar çerçevesinde şarkıya uygun eşlik modelini belirleme ve eşikleme* gelmektedir. Bu aşamada ise Alberti bası, kanonsal eşlik, oktav-akor-arpej eşliği vb. gibi bir eşlik modeli şarkının özelliklerine göre seçilerek oluşturulur.

2.1.11. Öz Yeterlik

Öz yeterlik, bireyin belli bir performansı başarılı olarak ortaya koyma aşamasında yeteneklerine duyduğu inanç olarak tanımlanmaktadır. Öz yeterlik inancı yüksek olan bireyler, zor görevleri kaçınılması gereken tehditler olarak değil, üstesinden gelinmesi gereken zorluklar olarak algırlar. Dolayısıyla bireylerin öz yeterliklerinin yüksek olması gerçekleştirecekleri işe yönelik güdülenmelerini, çaba ve sabır göstermelerini sağlayarak yaptıkları işi daha başarılı bir şekilde yürütmelerini sağlar. Buna karşılık öz yeterlik inancı düşük olan bireyler zor görevlerle karşı karşıya kaldıklarında nasıl başarılı bir performans sergileyeceklerine odaklanmak yerine kişisel eksiklikleri, karşılaşılabilecek engeller ve olumsuz sonuçlar üzerinde dururlar. Bu durum da beraberinde daha düşük başarıyı getirir (Bandura, 1994).

Öz yeterlik davranış üzerindeki tek etki değildir. Yüksek öz yeterlik, gerekli bilgi ve beceri eksik olduğunda etkili bir performans ortaya çıkarmamaktadır. Bu durumda, öğrenmeye yönelik öz yeterlik duygusu bireylerin yeterliklerini geliştirmek için onları motive edebilmesi açısından faydalıdır. Eylemlerin olası sonuçlarına ilişkin öz yeterlik inancı da önemlidir; çünkü bireyler olumlu sonuçlar için çabalamaktadır. Buna karşılık zaman zaman başarısız sonuçlar alsalar da kuvvetli bir öz yeterlik inancına sahip bireylerin bu inancında azalma olma ihtimali azdır (Schunk, 1995).

Öz yeterlik kavramı bazı kavramlarla karışabilmektedir. Özellikle öz yeterlik (self-efficacy) ve benlik (self-concept) kavramları birbirlerine yakın olsa da farklı noktaları işaret etmektedir. Benlikte kişi bir bütün olarak kendisini algılar ve tanımlar. Bu algılama ve tanımlama daha sabit bir durumda olup değişmezken, öz yeterlikte zamana ve koşula bağlı olarak daha değişken bir yapının olduğu göze çarpmaktadır (Bandura, 1994).

Öz yeterlik kavramı özellikle eğitim alanında sıklıkla incelenen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının mesleki açıdan kendilerini yeterli hissetme durumları son zamanlarda üzerinde oldukça fazla durulan konulardan biridir ve bunun için “öz yeterlik inancı” ya da “öz yeterlik algısı” kavramları kullanılmaktadır (Yeşilyurt, 2013b). Öğretmenlerin görevlerini yerine getirme konusundaki öz yeterlik inançlarının; öğrencilerin başarıları, güdülenmeleri, sınıf yönetimi becerileri, yöntem tercihleri, öğretim için ayrılan zaman ve öğrencilerin başarılı olmaları için gösterilen çabanın düzeyiyle ilişkili olduğu görülmektedir (Kurt, 2012).

2.2. İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde araştırmacının ulaştığı eğitim müziği ve okul şarkısı besteleme ile müzik eğitiminde program geliştirmeyi içeren çalışmalara yer verilmiştir. Öncelikle ülkemizde yer alan araştırmaların özetlendiği çalışmada daha sonra yurt dışındaki araştırmaların özetleri bulunmaktadır.

2.2.1. Eğitim müziği, okul şarkısı besteleme ve müzik eğitiminde program geliştirme ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalar

Kalaycıoğlu (2009) araştırmasında ilköğretim okullarında müzik dersinde kullanılan kitaplarda yer alan okul şarkılarını eğitim müziği besteleme teknikleri açısından incelemiş ve elde edilen sonuçların sayısal veriye dönüştürülmesini amaçlamıştır. Araştırmada genel

tarama modeli kullanılırken, araştırmanın evrenini Türkiye’deki ilköğretim okullarında, müzik eğitiminde kullanılan bütün okul şarkıları oluşturmuştur. Örneklemi ise 2018-2019 eğitim-öğretim yılında müzik derslerinde kullanılan kitaplarda yer alan toplam 210 adet okul şarkısı oluşturmuştur. Veriler, okul şarkılarının türleri, konuları, ses sınırları, ölçü yapıları, karar sesleri, tonal-makamsal yapıları, formalsal yapıları, tek seslilik-çok seslilik durumları ve prozodi yapıları kriterlerine göre incelenip sınıflandırılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde ise grafik ve tablolar kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre okul şarkılarının nicelik bakımından yetersiz olduğu, sınıflara göre sayısal dağılımının dengesiz olduğu, sözlü eserlerde Türk müziği kökenli şarkıların batı müziği kökenli şarkılardan fazla olduğu, genel olarak altı ses ve sekiz ses aralığındaki okul şarkılarının sıkça kullanıldığı, okul şarkılarının öğrenci ses sınırlarına göre seçildiği, tek sesli şarkıların çok sesli şarkılara oranla çok daha fazla sayıda olduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Gül (2012) okul öncesi dönemdeki eser dağarcığının eksikliğine dikkat çekerek, bu sebeple araştırmasında ana sınıfındaki öğrenciler için Okul Öncesi Programı’na uygun çocuk şarkıları dağarcığı oluşturmak ve okul öncesi düzeyde müzik eğitimi veren öğretmenlerin daha etkili ve verimli çalışmalar yapmasına katkı sağlamayı amaçlamıştır. Araştırmada iki ayrı çalışma grubu yer almıştır. İlk aşamada 60 okul öncesi kurum ve 202 okul öncesi öğretmenine ulaşılmıştır. İkinci aşamada biri deney biri kontrol grubunda yer alan altı yaş grubunda toplam 44 çocuk ile 12 hafta boyunca uygulama yapılmıştır. Veri toplama araçları olarak 31 sorudan oluşan ve okul öncesi öğretmenlerine uygulanan “anket formu” kullanılmıştır. Bir diğer veri toplama aracı olarak deney ve kontrol gruplarının veli profilinin denkliğini belirlemek amacı ile hazırlanan ve uygulanan “aile bilgi formu” kullanılmıştır. Son veri toplama aracı olarak örneklem grubundaki çocukların eğitim süreci öncesi ve sonrasındaki müzik eğitimi becerilerine ilişkin belirlemelerin yapılabilmesi amacı ile “müziksel beceri ölçme aracı” kullanılmıştır. Veriler, araştırmanın genel amacı ve ana problemi çerçevesinde cevapları aranan alt problemlere yönelik olarak çözümlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre okul öncesi öğretmenlerin müzik etkinliklerini uygulamada olumsuz yönde görüş bildirdikleri görülmüştür. Ayrıca okul öncesi öğretmenler kullanılan şarkı dağarcığının yetersiz olduğunu da belirtirken çağdaş müzik öğretim yöntemlerini derslerinde uygulamaları açısından da kendilerini yetersiz gördüklerini belirtmişlerdir. Altı yaş grubundaki çocuklarla yapılan uygulamadan elde edilen verilere göre, araştırmacının hazırlayıp uyguladığı şarkı dağarcığı ile gerçekleştirilen müzik eğitimi etkinliklerinin çocukların müziksel gelişim düzeyleri

üzerinde olumlu etki yarattığı görülmüştür. Araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak belli başlı şu önerilerde bulunulmuştur:

1. Müzik etkinliklerinde kullanılacak eğitim müziği örneklerinin nitelik ve nicelik açısından uygun durumda olması gereklidir.

2. Öğretmenlerin sınıf içi etkinliklerde yararlanabilecekleri görsel ve işitsel materyaller okul öncesi müzik eğitiminin bir gereği olarak düşünülmeli, müzik etkinliklerinde bu materyallerin kullanıldığı etkinlikler düzenlenmelidir.

3. Okul öncesi müzik eğitiminde çocukların ilgi, ihtiyaç ve kapasitelerinin mümkün olan en üst düzeye çıkarılması için müzik eğitim programı bu yönde düzenlenmelidir.

Çeliktaş (2014) araştırmasında eğitim müziği, eğitim müziği besteciliği ve eğitim müziği alanının iyileştirilmesine ve geliştirilmesine yönelik görüşleri öğrenmeyi amaçlamıştır. Betimsel araştırma modellerinden durum çalışması desenine göre tasarlanan araştırmada veri toplama aracı olarak “Eğitim Müziği Bestecilerinin Değerlendirmeleriyle Eğitim Müziği Alanı Görüşme Formu” adlı görüşme formu hazırlanmış ve yedi adet eğitim müziği bestecisi ile görüşmeler yapılmıştır. Besteciler üç örneklem kümesi şeklinde; bestecilik kökenli olup çocuk şarkıları kitabı bulunan besteciler, eğitim müziği dağarına en çok katkı sağlayan besteciler ve TRT tarafından düzenlenen çocuk şarkıları yarışmalarında ödül almış besteciler olarak sınıflandırılmıştır. Veriler içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir. Araştırmada eğitim müziği alanına ilişkin olarak; mevcut dağarcık, dağarcığın müzik eğitimi içinde kullanılma durumu, müzik eğitimi ders kitapları içindeki şarkılar, ders içi uygulamalar, beste ve bestecilik, eğitim müziğine özendirme ve teşvik konularında sorunlar olduğu ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan sorunlar ile ilgili şu öneriler sunulmuştur:

1. Müzik derslerinde kullanılan kitapların yazımında MEB tarafından, müzik eğitimcilerinin yanı sıra, mutlaka eğitim müziği konusunda yetkin kişiler görevlendirilmelidir.

2. Eğitim müziği bestecilerinden oluşan bir komisyon tarafından, eğitim müziği dağarımızda yer alan şarkılar içinden, müzikal nitelik bakımından yüksek olan ve çocuklar tarafından da sevilerek söylenen şarkılar seçilmeli ve “Klasik Eğitim Müziği Dağarcığı” veya “Ulusal Şarkı Dağarcığı” gibi alternatif kaynaklar oluşturulmalıdır.

3. Özellikle okul öncesi ve orta öğretim kademeleri yaş grupları için dağarın yetersiz kaldığı görülmektedir. Eğitim müziği bestecilerinin, ağırlıklı olarak bu yaş grupları için

şarkılar bestelemelerini teşvik etmek amacıyla, bakanlıklar, üniversiteler ve çeşitli özel kurumlar tarafından yarışmalar ve çeşitli etkinlikler düzenlenmelidir.

4. Eğitim müziğinde kullanılmak üzere şarkı besteleme konusunda bestecilerin yanında, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adayları da teşvik edilmelidir.

Önlü'nün (2014) araştırmasında Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda uygulanmak üzere saksafon dersi için 14 haftalık başlangıç düzeyi öğretim programı hazırlanmış ve hazırlanan programın uygulamadaki görünümü değerlendirilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan eylem araştırması yöntemi kullanılırken, nitel veriler için literatür taraması, nicel veriler içinse uygulamadan elde edilen sayısal veriler kullanılmıştır. Çalışma grubunun seçiminde ölçüt örnekleme metodu kullanılırken, müzik öğretmenliği programından iki öğrenci ile uygulama gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanması aşamasında görüşme metodu kullanılırken bireysel çalgı eğitimi veren uzmanların ve profesyonel olarak saksafon çalan müzisyenlerin görüşleri alınmıştır. Ayrıca uygulama boyunca katılımcı gözlemi, video kaydı gibi veri toplama teknikleri de kullanılmıştır. Son olarak uygulamadaki öğrenci performansları uzmanlar tarafından ölçülmüştür. Program hazırlama çerçevesinde araştırmaya yönelik nitel veriler derlenip düzenlendikten sonra sistematikleştirilmiş ve betimsel yaklaşıma uygun olarak ifade edilmiştir. Gözlem yoluyla ve hazırlanan ölçekler vasıtasıyla kayıt altına alınan nicel veriler ise frekans ve aritmetik ortalama gibi yalın istatistiki yöntemler kullanılarak ortaya konulmuştur. Araştırmada öğrencilerin süreç ve uzman değerlendirmelerinden aldıkları puanlar göz önüne alındığında, hazırlanan saksafon öğretim programı için seçilen içeriğin, kazanımların, öğrenme-öğretme durumlarının ve ölçme-değerlendirme durumlarının programın başarılı olması için yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.

Özkeleş (2014) ihtiyaç analizi doğrultusunda Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında yürütülen Müzik Biçimleri dersi için çağdaş eğitim anlayışına uygun öğretim programı modeli oluşturmayı amaçlayan bir araştırma yürütmüştür. Çalışma tarama modelinde betimsel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın ihtiyaç analizi kısmında Delphi tekniği kullanılmıştır. Çalışma grubunu alanında uzman 16 akademisyen oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak doküman analizi ve görüşme teknikleri kullanılmıştır. Veri analizinde ilk olarak katılımcıların görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilerek doğrudan alıntılara yer verilmiştir. İkinci aşamada ise betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temalar içerik analizine tabi

tutularak kod ve temalar oluşturulmuştur. Araştırmanın sonucunda öncelikle Müzik Biçimleri dersinin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanlarına yönelik kazanımlar tespit edilerek dersin içeriği oluşturulmuştur. Öğrenme-öğretme durumları, tam öğrenme stratejisi ile karma yöntem kullanılarak düzenlenmiş; sınama durumlarında ise bilişsel hedef davranışların sınanmasında alan basamaklarının özelliklerine yönelik sorular, duyuşsal hedef davranışların sınanmasında tutum ölçeği, devinişsel hedeflerin sınanmasında da yorumlama becerilerine ilişkin Performans Gözlem Formu ve bestecilik becerilerine ilişkin gözlem formları hazırlanmıştır. Ayrıca, Müzik Biçimleri dersinin müzik kültürü, çözümleme, bestecilik ve yorumlama alanlarına yönelik olarak hazırlanmış öğretim programı modeli oluşturulmuştur.

Ayyılmaz'ın (2016) araştırmasında sosyal bilgiler öğretiminde eğitsel müzik kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve derse yönelik tutumları üzerindeki etkilerini incelemek amaçlanmıştır. Çalışma grubu olarak 68 ortaokul öğrencisinin yer aldığı araştırma karma yöntem yaklaşımına göre tasarlanmıştır. Uygulaması beş hafta ve 15 saat süren bu araştırma ön test-son test şeklinde deney ve kontrol grubuyla gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak akademik başarı testi, sosyal bilgiler tutum ölçeği, öğrenci görüşme formu ve gözlem formu kullanılırken nicel veriler SPSS programıyla, nitel veriler ise içerik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Nicel verilerin analizinde ilişkili ve ilişkisiz örneklemeler için t testi kullanılırken, nitel veriler ise yüzde, frekans ve doğrudan alıntılar yoluyla gösterilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre sosyal bilgiler öğretiminde eğitsel müzikler kullanılan deney grubunun akademik başarı ve tutum puanlarının arttığı görülmüştür. Tutum puanlarındaki artışın deney grubu lehine anlamlı fark içerdiği görülürken, akademik başarı puanlarındaki artışın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür. Deney grubu öğrencileri ile yapılan görüşmelerde eğitsel müzik kullanılmasının ders başarısı, motivasyon ve akılda kalıcılık yönlerinden olumlu etkisi olduğu belirtilirken, eğlenceli bir öğrenme ortamı oluşmasının da bir diğer pozitif etki olduğunun altı çizilmiştir.

Pınarbaşı (2016) araştırmasında bestelemeyi öğretmek için iskele yöntemini kullanmanın yollarını keşfetmek üzere Türkiye'de bulunan bir ilkokuldaki öğrencilerin öğrenme sürecini incelemiştir. Araştırmada öğretmenin öğrencilere küçük gruplar halinde bestelemeyi öğretmek için nasıl yöntemler kullandığını incelemek amaçlanmıştır. Nitel bir yöntem olan durum çalışması deseniyle tasarlanan araştırmada, bir müzik öğretmeni ve 14 öğrencinin dört ders boyunca yaptığı çalışmalar incelenmiştir. Veri toplama araçları olarak

sınıf gözlemleri, öğrenciler ile yapılan bireysel ve grup halinde görüşmeler, öğretmen ile yapılan görüşme ve öğretmen değerlendirme formu kullanılmıştır. Veriler dört aşamada analiz edilmiştir. Bu aşamalar, karşılaştırmalar yapmak için her bir görüşme dökümünü ve sınıf gözlemlerini ayrı ayrı ve daha sonra birbirleriyle ilişkili olarak incelemek; temalar, yapılar ve izlenimleri ile uygulama ve sonuç örneklerini incelemek; ortaya çıkan yapılara göre verileri yeniden incelemek; daha fazla araştırma ve ifade için ek kodlar, temalar, kavramlar ve kategoriler belirlemek olarak sıralanmıştır. Araştırmada öğretmenin bestelemeyi öğretebilmek için modelleme, araştırma-sorgulama, besteleme konusu ile ilgili aktiviteler yapma, çalışmalardan önce öğrenci gruplarını oluşturma ve derste oluşan öğrenci ihtiyaçlarını gidermek için esnek olma yöntemlerini kullandığı ortaya çıkmıştır. Bulgular ayrıca besteleme çalışması süresince oluşan gruplar arası etkileşim gücünün farklı grup yapılarına yol açtığını kanıtlamıştır. Daha önceden bir grup ile besteleme yapmayan öğrencilerin çalışma sonrası besteleme konusunda düşüncelerinin olumlu yönde değiştiği görülmüştür. Araştırma ile ilgili şu önerilere yer verilmiştir:

1. Bu araştırmadaki dört haftalık uygulama yerine örneğin üç yıl gibi daha uzun bir süre boyunca bestelemenin yapıldığı uzun vadeli bir vaka çalışması, beste yaparken diğer gelişim aşamalarını görmek açısından fayda sağlayabilir.
2. İşbirlikçi çalışma alışkanlıklarının sınıflarda çalışan küçük grupları nasıl etkilediğini görmek için diğer ülkelerde de benzer bir araştırma yapılabilir.
3. Öğrenci sayısı daha az olan sınıflarda, örneğin sadece iki öğrencinin müzik bestelediği grupları gözlemlemek de çocukların bestelededeki iskele kurma aşamasını görmek için bilgilendirici bir yol olabilir.

Mutlu Yıldız'ın (2017) araştırmasında ilkökul 3. sınıf müzik dersi kazanımlarının gerçekleştirilmesinde kullanılan şarkı dağarcığına ilişkin var olan durumu tespit etmek, yeni bir şarkı dağarcığı meydana getirerek bu şarkı dağarcığının öğrenme-öğretme sürecindeki etkililiğini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Uygulama, 30 öğrenci ile 2013-2014 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde gerçekleştirilmiştir. Sekiz hafta süren ve öğrenme-öğretme sürecinde 5E Öğrenme Modeli'nin kullanıldığı araştırmanın eylem planını araştırmacının kazanımlara uygun olarak bestelediği şarkılar, ders planları ve şarkıların kayıtları oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama araçları olarak yarı yapılandırılmış görüşmeler, öğrenci, öğretmen ve araştırmacı günlükleri, doküman incelemesi, video ve ses kayıtları, kişisel bilgi formları ve derecelenmiş puanlama anahtarı

kullanılmıştır. Görüşme ve video kayıtları betimsel analiz ve içerik analizi yapılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçları olarak, Müzik Dersi Öğretim Programı'nda önerilen 5E Öğrenme Modeli'ne ilişkin uygulama, etkinlik ve kavramlara dair yeterli açıklama ve örnek uygulama olmadığı tespit edilmiştir. Öğrenme-öğretme sürecinde kullanılan şarkıların kazanımlarla örtüştüğü belirlenirken, buna karşılık kitabın değerlendirme ile ilgili bölümlerinin yetersiz olduğu görülmüştür. Uygulama süreci ve sonrasında dersler eylem planı ile gerçekleştirilirken öğrencilerin bu ders için hazırlanan şarkı dağarcığı ile kazanımlara ulaştığı ortaya çıkmıştır. Uygulama boyunca öğrencilerin şarkı kayıtlarını dinleyerek şarkıyı seslendirme, çalma, dinleme ve beraber çalışma becerilerinin geliştiği, seslendirme ve besteleme alanlarında farkındalık sahibi oldukları görülmüştür.

Çalışkan (2019) araştırmasında Türkiye'de ikinci kademe ilköğretim okulları müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının ritmik yapı ilkelerine uygunluk durumlarını saptamayı amaçlamıştır. Bu amaçla Türkiye'deki ilköğretim okulları ikinci kademe 2018 yılından itibaren kullanılan müzik ders kitaplarında yer alan ve söz müziği Türk besteciler tarafından oluşturulmuş okul şarkıları ritmik uyum bakımından incelenmiştir. Araştırma betimsel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Ayrıca kaynak tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çocuk şarkıları açısından evrenini Millî Eğitim Bakanlığının 2018 yılında öğretmen kullanımına sunduğu beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf müzik ders kitaplarında yer alan çocuk şarkıları oluşturmuştur. Araştırmada çocuk şarkılarının prozodi/ritmik uyum açısından uygunluğuna yönelik tüm evrene ulaşılmış ve çalışmada tüm evrene yer verilmiştir. Veri toplama aracı olarak altı çocuk şarkısı bestecisinin şarkı besteleme konusundaki görüşlerinin belirlenebilmesi amacı ile uzman görüşleri alınarak yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmıştır. Veriler içerik analiz yöntemi ile çözümlenmiş, kodlar ve temalar belirlenmiştir. Sonuç olarak ilköğretim ikinci kademe müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının neredeyse yarısının ritmik yapı açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu ya da uygun olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca yapılan görüşmeler ile prozodi konusunun çocuk şarkısı bestecileri tarafından çok önemsendiği görülmüştür. Prozodi/ritmik uyum konusundaki sorunların Türk çocuk şarkısı bestecilerinin Türkçeyi çok iyi bilmeleri ve dile hâkim olmalarıyla giderilebileceği, ayrıca şarkı bestelemeye eğitim müziği besteleme tekniklerinin iyi bilinmesi ve uygulanması, bunun yanı sıra müzik öğretmenlerinin ve adaylarının bu konuda bilgilendirilmesi önerilmektedir.

Gürsoy'un (2021) araştırmasında Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda okutulan Güncel ve Popüler Müzikler dersine yönelik 14 haftalık çok boyutlu çağdaş öğretim programı hazırlanması ve hazırlanan öğretim programının müzik eğitimi alanında uzman öğretim elemanları tarafından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Program hazırlama ve değerlendirme süreçlerine ilişkin nitel olarak tasarlanan çalışmada Bloom'un taksonomi modeline göre program hazırlanmıştır. Güncel ve Popüler Müzikler dersiyle ilgili literatür taramasından sonra dersle ilgili program çözümlenerek, ortaya çıkan verilerle ünite, konu, hedef ve hedef davranışlar belirlenmiştir. Ardından belirlenen konulara uygun şekilde öğrenme-öğretme ve ölçme-değerlendirme durumları oluşturulmuştur. 14 haftalık programda 4 ünite, 13 konu, 32 hedef ve 92 hedef davranış, 13 öğrenme-öğretme durumu ve 13 ölçme-değerlendirme durumu örneği yer almıştır. Hazırlanan bu öğretim programı tasarısı konu alanı uzmanlarına sunularak her bir program boyutuyla ilgili değerlendirme formları aracılığıyla görüş alınmıştır. Alan uzmanlarının değerlendirmeleri sonucunda hazırlanan program tasarısı büyük oranda uygulanabilir bulunmuştur. Alan uzmanları tarafından müzik programındaki diğer dersler için de benzer yaklaşımla çalışmaların yapılabileceği yönünde öneri sunulmuştur.

Gelen'in (2023) çalışmasında ortaokul müzik öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak en beğenilen çocuk şarkılarının belirlenmesi, bu şarkıların ortak özelliklerinin saptanması ve eğitim müziği besteciliğine ilişkin önerilerin ortaya konması amaçlanmıştır. Çalışma grubunu 30 müzik öğretmenin oluşturduğu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak doküman incelemesi ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılırken, veriler doküman analizi ve içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre müzik öğretmenleri tarafından en sevilen beş şarkı Tebessüm, Çanakkale Türküsü, Yurdumda, Mavi Gezegen ve Bilmece şarkıları olarak belirtilmiştir. Ayrıca müzik öğretmenleri tarafından öğrencilerin makamsal şarkılardan ziyade tonal şarkıları daha çok sevdikleri belirtilmiştir. Öğrenciler en çok yerli-yabancı popüler şarkıları beğenirken, konu olarak en çok Atatürk ve vatan sevgisini sevdikleri müzik öğretmenleri tarafından vurgulanmıştır. Araştırma kapsamında görüşme yapılan müzik öğretmenlerinin çoğunlukla ders kitabı dışında kaynak kullandığı, yeni bestelenmiş çocuk şarkılarına derslerinde yer verdikleri ve ortaokul müzik dersi repertuarında güncel ve klasik şarkıların bir arada harmanlanmış biçimde yer verilerek kitapların güncellenmesine yönelik görüşleri de araştırma sonuçları arasında yer almıştır.

Ayrıca araştırmacı tarafından ortaokul ders kitaplarının güncellenmesi, popüler şarkı formunda çocuk şarkılarının bestelenmesi, teknolojik materyallerin müzik eğitiminde kullanılması, Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri ve Okul Müziği Dağarı derslerine müzik öğretmenliği programında daha çok yer verilmesi, şarkı seçimlerinin öğrencilerin ergenlik dönemindeki özellikleri dikkate alınarak belirlenmesi gibi öneriler sunulmuştur.

Eğitim müziği ve okul şarkısı besteleme ile ilgili yurtiçinde yapılan çalışmalara bakıldığında çalışmaların daha çok okul şarkılarını inceleme, bestelemeyi öğretme, eğitim müziğine eser kazandırma veya eğitim müziği, eğitim müziği besteciliği ve eğitim müziği alanının iyileştirilmesine ve geliştirilmesine yönelik görüşler ekseninde ilerlediği görülmektedir. Bu çalışmalarda eylem araştırması, genel tarama modeli, durum çalışması, karma yöntem, ön test-son test deneysel deseni gibi araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Müzik eğitiminde program geliştirme ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında ise Güncel Popüler Müzikler ve Müzik Biçimleri dersleri ile bireysel çalgı dersinden saksafon çalgısına yönelik öğretim programlarının geliştirildiği görülürken yalnızca saksafon çalgısına yönelik öğretim programında programın uygulamasının yapılması dikkat çekmektedir.

2.2.2. Eğitim müziği, okul şarkısı besteleme ve müzik eğitiminde program geliştirme ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar

Pitts ve Kwami'nin (2002) ortaöğretim okullarında bilişim teknolojilerinin besteleme üzerindeki etkilerini araştırdıkları çalışma, öğrenciler ve öğretmenlerle yapılan bir dizi görüşmeye ve İngiltere'nin güneydoğusundaki 18 ortaokuldan alınan anket yanıtlarının ardından sekiz okuldaki sınıf gözlemlerine dayanmaktadır. Anket, okullardaki öğretim kaynakları ve okulların etkinlikler oluşturmada bilişim teknolojilerini nasıl kullandıkları hakkında veri sağlamak için tasarlanmıştır. 18 okuldan alınan anketler analiz edildikten sonra, 1999-2000 öğretim yılı yaz döneminde sekiz okulda gözlem ve görüşmeler yapılmıştır. 7, 8 ve 9, 10 ve 12. sınıflardaki yaşları 11 ile 17 arasında olan öğrencilerin yer aldığı sınıflar gözlemlenirken, sınıflar, aynı ve farklı cinsiyet grupları da dâhil olmak üzere çeşitli yetenek gruplarına göre oluşturulmuştur. Öğrenciler Cubase, Sibelius, Cakewalk ve Logic programları üzerinden uygulamalar gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre ortaokul öğretmenlerinin, öğrencilerinin besteleme performansını artırmak için bilişim teknolojilerini yaratıcı bir şekilde kullandıkları görülmüştür. Öğretmenlerin en çok müzik teknolojisi alanındaki yeterliliklerinden endişe duydukları görülürken, besteleme

alanında bilişim teknolojileri ile çalışma kararlarında en etkili olan noktalar bilgiyi pratik bir şekilde uygulama ve kâğıt israfının önüne geçilmesi gibi ekonomik etkenler olmuştur. Öğrenciler açısından bakıldığında ise öğrencilerin özellikle unuttukları teorik kavramları kullanmaları beklendiğinde bilişim teknolojileri ekipmanını tam olarak kullanamadıkları fark edilmiştir. Öğrencilere ihtiyaç duydukları müzik ve teknolojik bilgiler verildiğinde ise en yüksek standartlara ulaşıldığı gözlemlenmiştir.

Nabavian ve Bryan-Kinns'in (2006) çalışmasında belirli bir süredir müzik besteleyen bir grup uzman müzisyene yakından bakan bir pilot çalışma yürütülerek grup yaratıcılığında yer alan süreçler araştırılmıştır. Araştırmanın bu yönde yapılan ilk çalışma olduğu belirtilirken, amaç grubun çalışmasıyla ilgili görünen gözlemlenebilir bilgileri belirlemektir. Bu bilgiler "Hangi açıklamalar neden kullanıldı?", "Çalışmaya fiziksel çevrenin etkisi nasıl olmuştur?", "Bu süreçte eserlerin rolü nasıl olmuştur?", "Çalışma sürecinde zamanın etkisi neydi?" gibi sorular cevaplanarak elde edilmiştir. Bilginin nasıl yayıldığını, dönüştüğünü ve besteleme sürecini nasıl etkilediğini araştırmak için "Sınıflandırılmış Biliş" ilkeleri kullanılmıştır. Araştırma, Batı çağdaş müzik türlerindeki gruplar (Rock, Pop, Folk vb.) üzerine yapılan çalışmalara dayanmaktadır ve bu nedenle ortak müzik bestesi tanımı bu müzik türlerini içeren çalışma durumlarına dayanmaktadır. Araştırmada öncelikle 1 - 22 Kasım 2004 tarihleri arasında Queen Mary Üniversitesi'nde ortak müzik bestesi ile uğraşan bir grubun analizini içeren bir pilot çalışma yapılmıştır. Çalışma grubu daha önceden birbirini tanımayan, müzik alanında uzman, yaşları 20-30 arasında değişen, iki kadın ve iki erkek olmak üzere dört kişiden oluşmuştur. Katılımcılardan birisi aynı zamanda pilot çalışmanın araştırmacısıdır. Araştırmacının aynı zamanda katılımcı olmasının temel sebebi grup üyeleri arasında besteleme sürecini etkileyen grup üyeleri arasındaki etkileşimi doğrudan görebilmektir. Bir diğer sebep ise araştırmacının süreci daha iyi anlayabilmesidir. Araştırmada müzisyenlerden haftada üç kere bir araya gelerek en az bir şarkı yazmaları istenmiştir. Çalışmaların kayda alınacağı katılımcılara belirtilmiştir. Şarkının nasıl olacağına dair bir açıklama yapılmamıştır. Araştırmada öncelikle sözlü iletişime, jest ve mimik iletişimine (bakış, baş sallama, gülümseme vb.), müzik aletlerinin ürettiği seslere ve müzisyenlerin çalışma sürecinde oluşturdukları yazıya dökülmüş notalara odaklanılmıştır. Daha sonra bilginin nereden geldiği, nasıl yayıldığı ve nasıl dönüştürüldüğü araştırılmıştır. Sonrasında ise etkileşimler ve besteleme süreci için sonuçlar arasındaki ilişkileri haritalamak için bunlar önemli olaylarla ilişkilendirilmiştir. Bu önemli olaylar gruba müzikal fikirlerin önerildiği

durumlar, besteye ilgili algıların (müzik yapıları ve parçaları gibi) grup üyeleri için farklı görüldüğü zamanlar gibi olaylardır. Yanlış anlaşılması veya belirli bir çalışma sürecini göstermek istenilen alanları vurgulamak için grup üyeleri arasındaki iletişim yazıya dökülmüştür. Notlardan elde edilen bilgiler analiz edilmiştir. Araştırmada grubun belirli bir süre boyunca birlikte besteler oluşturmada başarılı bir etkinlik gerçekleştirmesine yardımcı olan üç temel süreç (elde etme, deneme ve yapılandırma) belirlenmiştir. Elde etme sürecinde, çeşitli ortamlar aracılığıyla temel müzik fikirlerini içeren bilgilerin toplanması bulunmaktadır. Üyelerin bu süreçte birbirleriyle ve eserlerle etkileşime girdiği belirtilmiştir. Deneme sürecinde müzik birimlerinin müzisyenlerce kullanıldığı ve daha sonra müzikal formu genişletmek için müzisyenlerin kendi bilgilerini elde edilen bilgilere ekledikleri söylenmiştir. Son olarak yapılandırma sürecinde ise elde edilen ve denenilen fikirlere dayalı bir yapı yaratıldığı sonucu belirtilirken, bireylerin müzik bilgilerini yapılandırmada farklı algoritmalar kullanabilecekleri de eklenmiştir.

Leung'un (2008) araştırmasında ilkökul öğrencilerinin besteleme etkinliklerine katıldıktan sonra öz yeterlik, beklenti, içsel değer gibi açılardan motivasyon değişiklikleri incelenmiştir. Bu amaç için "Beste yapma deneyimi öğrencilerin beste yapmaya yönelik motivasyon düzeylerini ne ölçüde etkilemektedir?", "Öğrencilerin cinsiyeti ve çalgı öğrenme süresi beste yapmaya yönelik motivasyon düzeylerini ne ölçüde etkilemektedir?" sorularına yanıt aranmıştır. Deneysel yöntemin kullanıldığı araştırmaya beş ilkökuldan toplam 582 öğrenci (9-16 yaş arası) katılmıştır. Üç ay süren bir besteleme görevine dâhil olan katılımcılar veri toplama aracı olarak uygulama öncesi ve sonrasında anket doldurmuşlardır. Bestelemeye yönelik öğrenci algısının farklı düzeylerini ölçmek amacıyla besteleme aktivitelerinden önce ve sonra ortalama puanları karşılaştırmak için tek değişkenli ANOVA kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin cinsiyetinin ve çalgı öğrenme süresinin motivasyon değişikliklerini önemli ölçüde etkileyen iki faktör olduğu ortaya çıkmıştır. Genel olarak erkeklerin ve enstrüman çalmayanların, kızlar ve enstrüman çalanlar ile karşılaştırıldığında önemli ölçüde daha düşük bir motivasyon seviyesine sahip oldukları görülmüştür. Bununla birlikte, besteleme etkinliklerini deneyimledikten sonra erkek çocukların öz yeterlilikleri önemli ölçüde artarken, enstrüman çalmayanların öz yeterlilikleri, içsel değerleri ve beklentilerinin arttığı görülmüştür.

Hogenes, Van Oers ve Diekstra (2014) çalışmalarında çocukları besteci olarak görmenin olanaklarını teorik olarak incelemişlerdir. Araştırmada "Bestecilik nedir?", "Beste yapmak ne seviyede notasyon bilgisi ve yaratıcılık gerektirir?" ve "Düzenli bir sınıf

etkinliği olarak besteleme yapmanın pedagojik çıkarımları nelerdir?” soruları sorulmuştur. Araştırmada “etkinlik teorisi” üzerinden bestecilik ve yaratıcılığın ilkokul sınıflarında müzik eğitiminin uygulanması için verimli bir temel sağlayabileceği sonucuna varılmıştır. Öğrencileri işbirlikçi besteleme faaliyetlerine dâhil etmek ve onlara yardımcı olmak için “ortak bir tabanın oluşturulması”, “fikir oluşturma ve besteleme yapma” ve “sunum, yayın ve kayıt” adlarını verdikleri üç aşamalı bir model tanımlanmıştır. Araştırmacılar bu modelin yardımıyla her sınıf öğretmeninin öğrencilerle besteleme yapma üzerinde çalışabilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu model, sınıf öğretmenlerine öğrencileri motive edecek, teşvik edecek ve müzikal kavramları anlamalarını ve müzikal becerilerini geliştirmelerini sağlayacak araçlar sunmaktadır. Araştırmacılar teorik olarak yorumlanan bu modelin ilkokul sınıflarında uygulandığı deneysel araştırmaların yapılabileceği önerisinde bulunmuşlardır.

Shouldice (2014) araştırmanın amacını, öğretmenlerin ilköğretim müzik sınıflarındaki besteleme deneyimleri hakkındaki inançlarını incelemek olarak belirlemiştir. Michigan'daki ilköğretim müzik öğretmenleri (n = 176), öğretmenlerin bestelemeyi nasıl tanımladıklarına, öğrencileri besteleme deneyimlerine dâhil etmenin neden değerli olduğuna inandıklarına ve öğretmenleri öğrencilerini besteleme deneyimlerine dâhil etmeye veya etmemeye motive eden faktörlerin neler olduğuna ilişkin çoktan seçmeli ve açık uçlu soruların bir kombinasyonunu içeren araştırmacı tarafından tasarlanmış bir anketi doldurmuştur. Araştırmacı, çoğunlukla zorunlu seçim maddelerinden oluşan mevcut anketleri kullanmak yerine, katılımcıların inançlarını daha özgürce ifade edebilmeleri için açık uçlu yanıt maddeleri içeren bir anket geliştirmeyi tercih etmiştir. Anket yanıtları toplandıktan sonra araştırmacı, yanıt frekanslarını ve zorunlu yanıt maddeleri arasındaki korelasyonları hesaplayarak ve açık uçlu yanıtları kodlayarak ve ortaya çıkan kategorileri belirleyerek verileri analiz etmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre katılımcıların besteleme anlayışlarının büyük ölçüde değıştiği görölmüştür. Pek çok öğretmen bestelemenin yaratma ve ifade/iletişimi içerdiğine inanmaktadır; ancak öğretmenler, notasyonun gerekliliği ve karmaşıklık düzeyi de dâhil olmak üzere bestelemeye ilgili diğer inançlarda farklı görüşler sunmuşlardır. Bestelemenin ilköğretim genel müziğinde önemli olduğuna inanan öğretmenler, öğrencilerin müzikal anlayış ve becerilerini geliştirmelerine ve uygulamalarına yardımcı olduğ u, öğrencilere kendi bestelerini sahiplenmelerini sağladığı, yaratıcılığı geliştirmeye yardımcı olduğ u ve kendini ifade etme fırsatı sağladığı için değerli

olduğunu düşünmektedir. Öğretmenler, bestelemeyi ilköğretim müzik sınıfına dâhil etmenin önünde başta zaman olmak üzere çok sayıda engel olduğunu belirtmiştir.

Menard'ın (2015) çalışmasında besteleme yoluyla müzikal anlayış ve yaratıcılığı geliştirme olanakları incelenmiştir. Besteleme eğitiminin lise müzik müfredatına bir çalışma alanı olarak nasıl dâhil edilebileceğini araştırmak için araştırma çoklu vaka çalışması yönteminde tasarlanmıştır. İki farklı müfredatta besteleme etkinliklerine katılan öğrencilerin ve öğretmenlerinin tutumları ve algıları incelenmiştir. Araştırma soruları aşağıdaki şekilde hazırlanmıştır:

1. Farklı ortaöğretim müzik eğitimi sınıflarındaki öğretmenler, besteleme öğretimi yoluyla müzisyenliği geliştirmenin zorluklarını ve faydalarını nasıl algılamaktadır ve bu algılar, sınıflarında besteleme öğretim programına katılımları süresince değişmekte midir?

2. Farklı ortaöğretim müzik eğitimi sınıflarındaki öğrencilerin yaratıcılık ve bestelemeye ilişkin tutumları nelerdir ve besteleme deneyimi bu tutumları nasıl etkilemektedir?

3. Besteleme öğretimine katılan müzik öğretmenleri ve besteleme sürecine katılan lise öğrencileri, bestelerinin değerlendirilmesinde nasıl kıyaslanmaktadırlar?

Veri toplama araçlarında nitel veriler olarak öğretmen ve öğrenci görüşmeleri, öğretmen ve öğrenci günlükleri ve bir besteleme öğretim programına katılan öğretmen ve öğrencilerin saha gözlemleri kullanılmıştır. Nicel nitelikteki diğer veriler, öğrenci tutum anketleri (öğretim öncesi ve sonrası) ve çeşitli kriterlere göre öğrenci bestelerine verilen puanlar olarak belirlenmiştir. Verilerin analizinde ortaya çıkan temaların kodlanmasıyla keşfedilen durumların geçerliliği, üçgenleme (triangulation) süreci kullanılarak doğrulanmıştır. Üçgenleme süreci, birden fazla veri kaynağından gelen bilgilerle araştırma hatlarının belirlenmesini sağlamıştır. Araştırma için iki devlet lisesinden 9-12. sınıf öğrencileri seçilmiştir. Birinci okuldaki öğrencilerden çalışma grubu olarak daha önceden besteleme deneyimi olmayan 74 adet senfoni topluluğundan öğrenci seçilirken, ikinci okuldaki öğrencilerden çalışma grubu olarak yetenek sanatları programına devam eden ve daha önceden besteleme deneyimi bulunan 24 öğrenci seçilmiştir. Her programın öğretmenlerine her hafta 50 dakika olmak üzere yedi hafta boyunca araştırmacı tarafından tasarlanmış bir besteleme programı sunulmuştur. Besteleme eğitimi, 15-20 dakika süren bilgi aktarımı sonrasında 30 ila 35 dakikalık, o haftanın eğitimiyle ilgili kısa besteleme görevlerini içermiştir. Yedi hafta boyunca öğrencilere besteleme ile ilgili sırasıyla şu

bilgiler verilmiştir: (1) Çeşitli tarzlarda müzik örneklerinin dinlenmesi, tartışma; (2) Ezgisel sorular ve cevaplar, tonalite ve atonalite-sınıf gösterimi; (3) Müzikte doku, biçim-farklı ritimlerin birbirini nasıl tamamlayabileceğini inceleme; (4) Melodi ve karşı melodi - çeşitli örnekleri dinleme; (5) Motifi “manipüle etme” (Motifi değiştirerek düzenleme); (6) Yaratıcılık ve besteciye neyin ilham verdiği üzerine tartışma, (7) Final bestesi. Yedi hafta boyunca öğrencilere verilen besteleme görevleri ise şu şekildedir: (1) Üç nota seçin, bu notalardan size ilginç gelen yaratıcı bir düzenleme oluşturun, fikirlerinizi sınıfla paylaşın. (2) İkili gruplar halinde ezgisel soru ve cevaplar oluşturun ve notaya dökün. (3) Grup halinde ritimler oluşturun, müzikal fikirleri oluşturup sınıfta bunu seslendirin. (4) Tanıdık bir melodi (Amazing Grace) üzerine ilginç bir karşı ezgi (kontrpuan) yaratın. (5) Kısa bir motif oluşturun, size öğretilen bilgileri kullanarak motifi değiştirin. (6) Kendi yaratıcılık tanımınızı yazın, kısa bir melodi yazın ve ilham kaynağınızı belirleyin. (7) Bir veya iki ses için 12 ila 24 ölçüden oluşan bir parça besteleyin, önceki besteleme alıştırmalarındaki fikirleri veya sahip olduğunuz yeni fikirleri kullanın.

Menard’ın (2015) araştırmasının sonuçlarına göre yetenek sanatları programındaki öğrenciler senfoni topluluğundaki öğrencilere kıyasla daha yüksek besteleme puanları almışlardır. Öğretmenler sıklıkla sınıfta besteleme ile ilgili istenilen hedeflere ulaşmak için yeterli zaman olmadığını belirtmiştir. Her iki programdaki öğrenciler de besteleme etkinliklerine gereken önemi vermek için yeterli zaman olmadığı konusunda hemfikir olmuşlardır. Araştırmanın diğer bir sonucuna göre de bestelemeyi müzikal performans eğitiminin bir bileşeni olarak dâhil etmenin lise müzik müfredatının bir parçası olarak kabul edilmesi açısından kritik önem taşıdığı ortaya çıkmıştır. Her iki öğretmen de bestelemenin öğrencilerinde yaratıcılık gelişimine benzer faydalar sağladığını belirtmiştir. "Daha derin bir anlayışa sahipler" ve "Müzik hakkında artık farklı bir şekilde yazıyor, okuyor ve düşünüyorlar" gibi yorumlar, öğretmenlerin bestelemenin müzikal anlayışı artırabileceğine dair keşiflerini yansıtmaktadır.

Ou’nun (2019) çalışmasında ortaokul öğrencilerinin grupla besteleme sürecinin müzikal öz yeterlikleri üzerindeki etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Grupla besteleme uygulamasına katılan 73 öğrencinin öz yeterlik puanları, tek gruplu ön test-son test deneysel tasarımı kullanılarak toplanmıştır. Çalışmada “Tema ve Çeşitlemeler” üzerinde durularak bu türde bestelemeler yapılmıştır. On hafta süren besteleme uygulamasına 2018 Ağustos-Aralık ayları arasında sınıftaki tüm öğrenciler katılmıştır. Veri toplama aracı olarak uygulama öncesinde ve sonrasında öğrencinin öz yeterliğini ölçmek için Müzikal

Yeteneğe İlişkin Benlik Saygısı Ölçeği uyarlanmıştır. Uygulama öncesi ve sonrasında ölçekten elde edilen puanlar karşılaştırılırken bu puanlar ayrıca sınıf düzeyi, cinsiyet gibi değişkenler ve besteleme memnuniyet puanlarına göre de karşılaştırılmıştır. Ayrıca öğrencilerin besteleme deneyimlerine ilişkin bir müzikal anket uygulanırken, son olarak Besteleme Sonrası Proje Anketi kullanılmıştır. Araştırmada problem durumuna göre şu sorulara yer verilmiştir:

1. Grupla besteleme uygulamasına katılmak öğrencinin müzikal öz yeterliğini nasıl etkiler?
2. Seçilen değişkenler (sınıf düzeyi, cinsiyet), grupla besteleme uygulamasının öğrencilerin müzikal öz yeterliği üzerindeki etkisiyle hangi derecede ilişkilidir?
3. Besteleme memnuniyet puanı ile müzikal öz yeterlik puanı arasındaki ilişki nedir?

Ou'nun (2019) araştırmasının sonuçlarına göre ilk araştırma sorusunda öğrencilerin müzikal öz yeterlikleri ölçülürken, 73 öğrenciden 43'ünün uygulama sonrası puanlarında artış görülmüş ve en yüksek artış 22 puan olmuştur. Yedi öğrencinin ön test ve son test puanlarında herhangi bir değişiklik görülmezken, 23 öğrencinin puanlarında azalma olmuştur. Araştırmanın ikinci sorusuna göre iki sınıf düzeyine ait veriler karşılaştırıldığında, yedinci sınıf öğrencilerinin puanlarında anlamlı bir artış, sekizinci sınıf öğrencilerinin puanlarında ise hafif bir düşüş olduğu görülmüştür. Cinsiyet açısından hem kız hem de erkek grupların ön test ve son test puanlarında benzer bir artış görülmüştür. Ancak hem ön test hem de son testte kadınların puanlarının erkeklerin puanlarından oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmanın üçüncü ve son sorusuna göre besteleme memnuniyet puanları 9 ila 16 arasında değişmekte olup, çoğu öğrenci 12 ila 14 arasında bir memnuniyet düzeyi bildirmiştir. Besteleme memnuniyet puanı 12 olan grubun (n = 28) ortalama ölçek puanlarında 0,5 puanlık hafif bir düşüş gerçekleşmiştir. Besteleme memnuniyet puanı 13 (n= 15) ve 14 (n= 11) olan grupların her ikisi de ortalama 3,7 puanlık artış göstermiştir. Bu durum güçlü bir korelasyona işaret etmese de pozitif bir korelasyon olduğunu göstermiştir. Ayrıca bestecilik deneyimi müzikal öz yeterliğin daha da artmasına katkıda bulunmuştur.

Julia vd. (2022) çalışmalarında ilkökul öğretmenlerinin dersteki konularla ilgili şarkı besteleyebilmeleri için yaratıcılık ve yenilikçilik kapasitelerini arttırmayı amaçlamıştır. Çalışma grubu Endonezya'da bulunan 55 öğretmenden oluşurken, araştırmanın yöntemi olarak eylem araştırması deseni kullanılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak anket, gözlem

ve görüşme kullanılmıştır. Çalışmada araştırmacıya görevleri eğitimin altyapısını hazırlamak, katılımcıları yönetmek ve eğitim sırasında katılımcıları gözlemlemek olan iki araştırmacı yardımcı olmuştur. Çalışma, ilk aşama eylem öncesi, ardından eylem aşaması ve son olarak eylem sonrası aşama olarak üç aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşama (ön eylem) anket faaliyetlerini ve ilk veri analizini içermiştir. Anket, eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmeden önce katılımcılara dağıtılmıştır. Daha sonra ikinci aşama şarkı besteleme eğitimi ve uygulamasını içermiştir. Bu aşamada öğretmenin şarkı yazma becerisini geliştirmeyi amaçlayan altı adım oluşturulmuştur. Bunlar; keşfetme ve motivasyon, şarkı bestelemeye giriş, şarkıların analizi, şarkıların bestelenmesinde yaratıcılığın keşfedilmesi, revizyon ve değerlendirme olarak adlandırılmıştır. Son aşama, eylem sonrası anket ve değerlendirmeyi içermiştir. Bu aşamada tüm eğitim tamamlandıktan sonra katılımcılara çevrimiçi bir anket doldurmaları söylenmiştir. Anket, açık uçlu sorular ile Likert ve Guttman ölçekleri şeklinde çeşitli sorulardan oluşturulmuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin dersteki konularla ilgili şarkı besteleme becerilerini geliştirebildikleri görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin besteleme sürecinde teknolojiye yararlanabildikleri de ortaya çıkmıştır. Bu bulgulara dayanarak araştırmacılara göre ilkökul öğretmenlerinin besteleme açısından planlı ve düzenli bir eğitimle kendilerini geliştirebilecekleri ve etkili bir şekilde yeni şarkılar oluşturabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır.

Laidlaw (2022) araştırmasında eylem araştırması yöntemini kullanarak Kanada’da bir okulda dördüncü ve beşinci sınıf öğrencileriyle (n= 43) yaratıcı müzik uygulamaları gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda iki araştırma sorusu “Özgün müzik besteleme sürecinin öğrencilerin müzik öğrenimi üzerinde nasıl bir etkisi olacaktır?” ve “Öğrencilerin müzikte yaratıcı sürece dâhil olma konusundaki bakış açıları nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Uygulama 2016 yılının Nisan ve Mayıs aylarında beş hafta sürecek şekilde gerçekleştirilmiştir. Hem nitel hem de nicel veri toplama araçları olarak araştırmacı notları, öğrenci değerlendirmeleri, video kayıtları, bilgilendirme toplantıları, küçük grup konuşmaları ve anketler kullanılmıştır. Nitel veriler tematik olarak analiz edilirken, nicel veriler ise tanımlayıcı istatistikler kullanılarak özetlenmiştir. Araştırmada Montgomery'nin müzik kompozisyonu yaklaşımları sınıflandırılarak (doku, ritim, tını ve renk) kullanılmıştır. Öğrenciler hem farklı bir yaratıcı ödevden (dokusal/ritmik bir kompozisyon oluşturma, tını ve renge odaklanan bir müzik parçası oluşturma) hem de nispeten daha yakınsak bir yaratıcı ödevden (daha yapılandırılmış bir parça olan melodik/armonik bir

kompozisyon oluşturma) sorumlu olmuşlardır. Bu pedagojik yaklaşımın başlamasından önce öğrencilerin ksilofon ve ukulele becerileri, ritmik okuryazarlıkları anlama ve doğaçlama ve melodi oluşturma deneyimi konularında bir temeli bulunmaktadır. Öğrencilere araştırmacının yaptığı bir beste sunulmuştur ve akabinde akranlarıyla birlikte kendi bestelerini oluşturmaları için öğrenciler yönlendirilmiştir. Öğrencilerden orijinal bir melodi bestelemeleri, ukulele ve perküsyon eşliği oluşturmaları ve performans için son bestelerini prova etmeleri/revize etmeleri istenmiştir. Uygulamadan elde edilen sonuçlara göre tüm öğrencilerin kendi orijinal müziklerini yaratma yeteneğine sahip olduğu görülerek öğrencilerin çoğunluğunun hedeflenen yedi özel öğrenme çıktısına başarıyla ulaştığı belirlenmiştir. Öğrenciler hem sınıf çalgıları hem de evden okula getirilen çalgılar üzerinden özgün müzik materyalleri üretebilirken, öğrencilerin çoğunluğu enstrümanlarla müzik bestelemenin keyifli bir deneyim olduğunu belirtmiş ve gelecekte yeniden müzik yapmakla ilgilendiklerini belirtmişlerdir. Bir diğer sonuç olarak besteleme ile form bilgisi, notasyon ve ezgi tasarlama da dâhil olmak üzere, çalışmada özel olarak hedeflenmeyen diğer müzik müfredatı çıktılarında öğrenci başarısının arttığı görülmüştür. Son olarak sosyal anlaşmazlıklar ve devamsızlıkların bazı öğrenciler için beste yapmayı olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Mielke ve Andrews (2023) araştırmalarında eğitim müziği besteleme sürecini incelemeyi amaçlamıştır. “Ses Bağlantıları (Sound Connections)” başlıklı bir araştırma projesinin parçası olarak Kanadalı besteciler eğitim müziği besteleme süreci hakkında yarı yapılandırılmış sorulara e-posta yoluyla yanıt vermişlerdir. Çalışma grubu olarak daha önceden eğitim müziği bestesi yapmamış 15 profesyonel besteci seçilmiştir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada bestecilerin, müzik eğitimi alan öğrencilerin gelişimini desteklemek için besteleme sürecinin tüm aşamalarında çeşitli besteleme teknikleri kullandıkları görülmüştür. Ses bağlantıları projesinde yaratıcılık araştırmalarından bestelemeye uyarlanan “ön koşullar”, “kişi”, “süreç” ve “eser” olarak dört boyutlu bir teorik çerçeve kullanılmıştır. Bu araştırma, ses bağlantıları projesinin süreç bileşenini, yani eğitim müziği oluşturma sürecini incelemiştir. Bu bağlamda süreç, enstrüman çalan müzik öğrencileri için bestelemeye odaklanırken, besteciler tarafından kullanılan stratejileri, teknikleri ve sıralamayı içermiştir. Bir okul yılı boyunca, besteci katılımcılar müzik öğretmeni katılımcılarla eşleştirilmiştir. Besteciler ve müzik öğretmenleri müzik becerilerinin geliştirilmesine odaklanarak enstrüman çalan öğrenciler için yeni eserler bestelemeye yönelik ortak bir çaba göstermiştir. Besteci ve öğretmen

katılımcıların en az dört kez, besteci ve öğrencilerin ise en az iki kez bir araya gelmeleri sağlanmıştır. Müzik okulundaki öğrencilerin yaşları 12 ila 17 arasında değişmektedir ve öğrenciler ortaokul veya liseye gitmektedir. Verilerin analizinde bestecilerin düşünceleri e-mail yoluyla elde edildikten sonra, genel bir bakış elde etmek için araştırmacılar tarafından okunup notlar yazılmıştır. Daha sonra veriler tekrar okunarak eğitim müziği besteleme sürecine ilişkin araştırma ile ilgili önemli kelime ve ifadeler vurgulanmıştır. Benzerlikler ve farklılıklar içeren verileri kodlamak için içerik analiziyle kategoriler elde edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre besteciler, eğitim müziği yaratma sürecinde melodi, ritim, dinamik, armoni, form, doku ve tını gibi müzikal unsurları içeren çok çeşitli besteleme tekniklerini kullanmışlardır. Bestecilerin çoğu, çalgısal eğitim müziği bestelemeye teknik ve etkileyici performans becerilerine ilişkin düzey belirlemenin zorluklarından bahsetmiştir. Ayrıca müzik öğretmenleri ve öğrencilerle işbirliğine dayalı bir süreç gerçekleştiren besteciler, müzikal unsurlarla (melodi, ritim, dinamikler, armoni, form, doku ve tını) ilgili teknikleri kullanarak teknik ve ifade açısından becerilerini geliştirirken aynı zamanda iletişim ve yaratıcılık becerilerini de pekiştirmişlerdir.

Eğitim müziği ve okul şarkısı besteleme ile ilgili yurtdışında yapılan çalışmalara bakıldığında bilişim teknolojisi kullanarak besteleme, besteleme çalışmalarının öğrencilerin motivasyon düzeyine etkisi, müzik öğretmenlerinin besteleme deneyimleri hakkındaki inançları, grupla besteleme sürecinin öğrencilerin müzikal öz yeterlikleri üzerine etkisi gibi konularda araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmalarda eylem araştırması, durum çalışması, çoklu vaka çalışması, ön test-son test deneysel deseni gibi araştırma yöntemleri kullanılmıştır.

BÖLÜM III: YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve uygulama süreci ile verilerin analizi alt başlıklarına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada karma yöntem araştırma desenlerinden çok aşamalı desen kullanılmıştır. Karma yöntem araştırmaları paralel veya ardışık aşamalarda nitel ve nicel veri toplama ile analiz tekniklerini kullanan araştırma tasarımlarıdır (Tashakkori ve Teddlie, 2010). Karma yöntem araştırmaları hem nitel hem de nicel araştırma yöntemlerini içerdiğinden, bu yöntemi kullanmak özellikle sosyal bilimlerdeki karmaşık yapının ortaya çıkarılması için araştırmacılara avantaj sağlamaktadır. Bir karma yöntem deseni olan çok aşamalı desende bir sistem içindeki farklı düzeyler ele alınır ve her seviyeden elde edilen bulgular tek bir genel yorumda birleştirilir (Creswell, 2009). McCrudden ve Marchand’a (2020) göre karma yöntemde kullanılan çok aşamalı desen, araştırmacıların bir konuyu daha kapsamlı bir şekilde anlamalarına yardımcı olabilir ve bir olgunun doğal olarak ortaya çıkan iç içe geçmiş bir yapı içinde farklı düzeylerde araştırılmasını sağlayarak o çalışmadan elde edilen çıkarımların güvenilirliğini ve geçerliğini artırabilir. Çok aşamalı desen özellikle programın uygulanması veya değerlendirilmesi alanlarında yaygın olarak kullanılmaktadır. Çünkü programların farklı aşamaları nicel, nitel ve karma yöntem araştırmaları arasında gidip gelebilir (Creswell, 2009).

Bu araştırma “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Tasarlanması”, “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Uygulanması ve Süreç Değerlendirme” ve “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Sonuç Değerlendirmesi” adı verilen üç aşamadan oluşmaktadır. “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Tasarlanması” aşamasında ilk olarak eğitim müziği kavramının anlamlandırılması ve müzik öğretmeni adaylarının eğitim müziği bestelemeye yönelik ihtiyaçlarının belirlenmesi için öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adayları ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

“Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Uygulanması ve Süreç Değerlendirme” adlı ikinci aşamada müzik öğretmeni adayları için ihtiyaçlardan hareketle okul şarkısı bestelemeye yönelik oluşturulan ders öğretim programı tasarımının işleyişi belirlenmiştir. Hem nicel hem nitel araştırma yaklaşımının benimsendiği bu aşamada araştırmacı ve müzik öğretmeni adayları veri kaynağı olarak yer almıştır. Veri toplama araçları olarak ise

çeteleme ölçeği, ünite sonu değerlendirme sınavı, öz değerlendirme formu, çalışma yaprağı, ödev ve araştırmacı günlüğü kullanılmıştır

“Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Sonuç Değerlendirmesi” adlı üçüncü ve son aşamada müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme öğretimi öncesi ve sonrası öz yeterlik algıları, başarı düzeyleri ve okul şarkısı besteleme öğretim program tasarımının uygulamalarına yönelik görüşleri belirlenmiştir. Hem nicel hem nitel araştırma yaklaşımının benimsendiği bu aşamada müzik öğretmeni adayları veri kaynağı olarak yer almıştır. Veri toplama araçları olarak ise okul şarkısı besteleme öz yeterlik ölçeği, okul şarkısı besteleme sınav formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

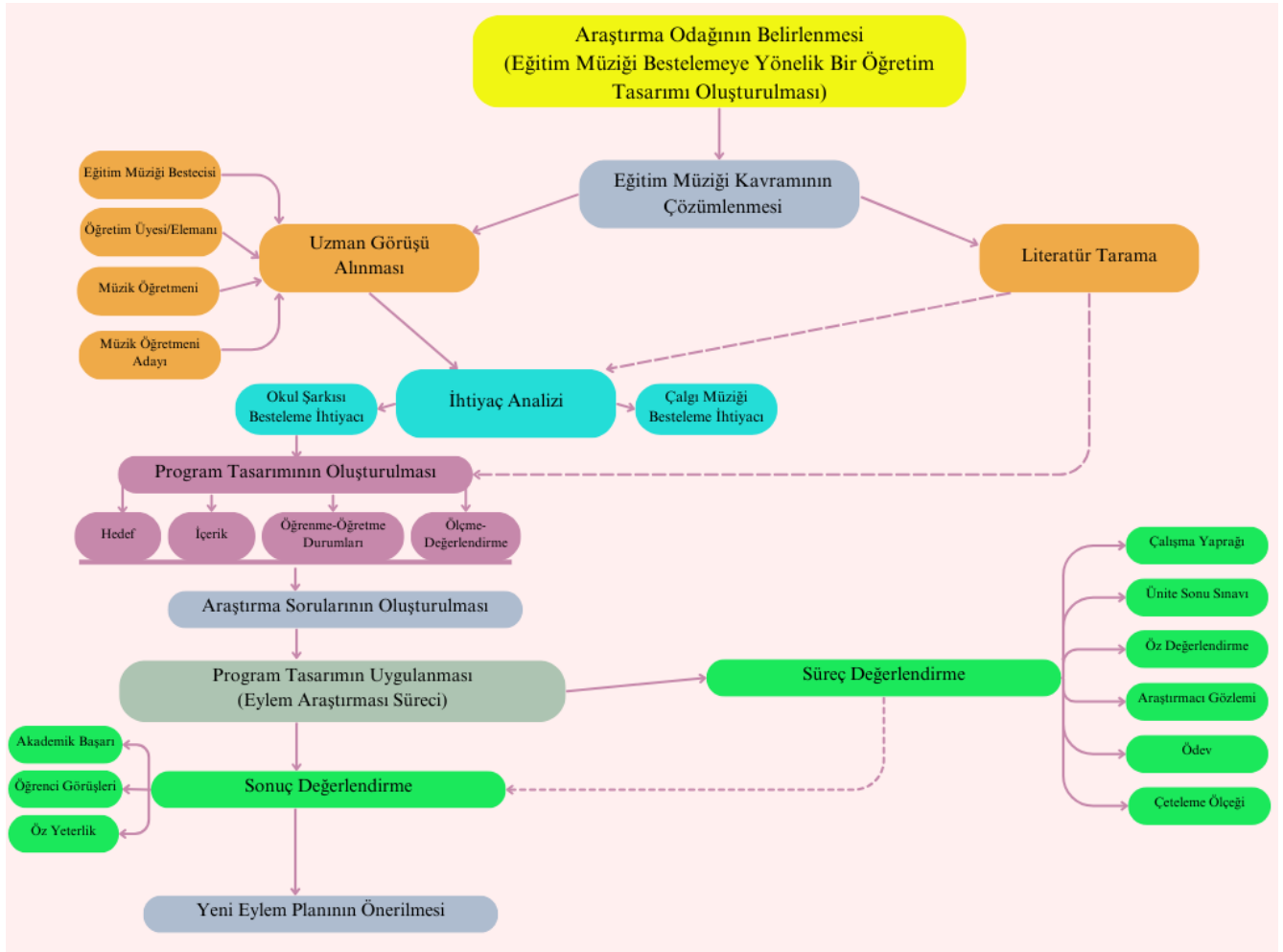
Program geliştirme çalışmalarında yaygın olarak kullanılması ve programın farklı aşamalarında nicel ve nitel araştırma yaklaşımına yer verilmesi sebebiyle bu çalışmada karma yöntemle ait olan çok aşamalı desenin kullanılması kararlaştırılmıştır.

Araştırma deseninin daha net bir şekilde görülebilmesi için; araştırmanın aşamaları, araştırma süreci, araştırma yaklaşımı, veri toplama tekniği, veri kaynağı, veri toplama aracı ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler bir bütün halinde Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1. Araştırma Deseni

	Araştırma Süreci	Araştırma Yaklaşımı	Veri Kaynağı	Veri Toplama Aracı	Verilerin Analizi
Aşama 1: Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Tasarlanması	1. Eğitim müziği kavramının anlamlandırılması	Nitel	1.Öğretim Üyeleri 2.Eğitim Müziği Bestecileri 3.Müzik Öğretmenleri 4.Müzik Öğretmeni Adayları	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	Betimsel Analiz
	2. Müzik öğretmeni adaylarının eğitim müziği bestelemeye yönelik ihtiyaçlarının belirlenmesi	Nitel	1.Öğretim Üyeleri 2.Eğitim Müziği Bestecileri 3.Müzik Öğretmenleri 4.Müzik Öğretmeni Adayları	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	Betimsel Analiz
Aşama 2: Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Uygulanması ve Süreç Değerlendirme	3. Müzik öğretmeni adayları için ihtiyaçlardan hareketle okul şarkısı bestelemeye yönelik oluşturulan ders öğretim programı tasarımının işleyişinin belirlenmesi	Nicel	Müzik Öğretmeni Adayları	1. Çeteleme Ölçeği 2. Ünite Sonu Değerlendirme Sınavı 3. Öz Değerlendirme Formu	Betimsel İstatistik
		Nitel	Müzik Öğretmeni Adayları	1. Öz Değerlendirme Formu 2. Çalışma Yaprakları 3. Ödev	Betimsel Analiz
		Nitel	Araştırmacı	Araştırmacı Günlüğü	Betimsel Analiz
		Nitel	1. Müzik Öğretmeni Adayları 2. Araştırmacı	Programın uygulama aşamasında kullanılan bütün veri toplama araçları	Betimsel İstatistik ve Betimsel Analiz
Aşama 3: Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Sonuç Değerlendirmesi	4. Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme öğretimi öncesi ve sonrası öz yeterlik algılarındaki farklılığın belirlenmesi	Nicel	Müzik Öğretmeni Adayları	Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği	Çıkarımsal İstatistik
	5. Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme öğretimi öncesi ve sonrası başarı düzeylerindeki farklılığın belirlenmesi	Nicel	Müzik Öğretmeni Adayları	Okul Şarkısı Besteleme Sınav Formu	Çıkarımsal İstatistik
	6.Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme öğretim program tasarımının uygulamalarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi	Nitel	Müzik Öğretmeni Adayları	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	Betimsel Analiz

Araştırma odağının belirlenmesi, eğitim müziği kavramının çözümlenmesi, program tasarımının oluşturulması, araştırma sorularının oluşturulması, program tasarımının uygulanması, yeni eylem planının önerilmesi aşamalarının ne şekilde gerçekleştiği ise Şekil 3.1’de yer alan akış şemasında detaylı olarak verilmiştir.

Şekil 3.1. Araştırma Sürecine Yönelik Akış Şeması

Şekil 3.1’de yer aldığı gibi eğitim müziği bestelemeye yönelik bir öğretim programı tasarımının oluşturulabilmesi için öncelikle eğitim müziği kavramı çözümlenmiştir. Bunun için uzman görüşü alınıp literatür taraması yapılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda ihtiyaç analizi yapılmıştır. İhtiyaç analizinden hareketle okul şarkısı besteleme ihtiyacına yönelik bir öğretim programı tasarımı oluşturulmuştur. Bu program tasarımına yönelik araştırma soruları oluşturulmuş ve araştırma soruları üzerinden program tasarımı uygulanmıştır. Program tasarımının uygulanmasından sonra elde edilen süreç ve sonuç değerlendirme verileri üzerinden yeni eylem planı önerilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Okul şarkısı besteleme öğretim programı tasarımının geliştirildiği bu araştırmada programın tasarlandığı ve uygulanıp değerlendirildiği aşamalarda farklı çalışma grupları yer aldığı için bu katılımcılar ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

3.2.1. Okul şarkısı besteleme öğretim programını tasarlama aşamasındaki çalışma grubu

Okul şarkısı besteleme öğretim programının tasarlanması aşamasında okul şarkısı besteleme öğretim programının ihtiyaç analizini gerçekleştirmek için dört farklı gruptan veri toplanmıştır. İhtiyaç analizinin bu aşamasında müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemeye yönelik ihtiyaçlarını tespit edebilmek için dokuz öğretim üyesi/elemanı, beş eğitim müziği bestecisi, on müzik öğretmeni ve sekiz müzik öğretmeni adayı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemeye yönelik ihtiyaçlarını tespit edebilmek için görüşme yapılan dokuz öğretim üyesi/elemanına ait demografik bilgiler Tablo 3.2’de verilmiştir. Öğretim üyeleri/elemanlarının belirlenmesinde amaçsal örnekleme yöntemlerinden birisi olan ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt, Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) dersini en az bir dönem vermek olarak belirlenmiştir. Öğretim üyeleri/elemanları bu araştırmada ÖÜ1, ÖÜ2... şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 3.2. İhtiyaç Analizi İçin Görüşme Yapılan Öğretim Üyeleri/Elemanlarına Ait Demografik Bilgiler

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Mesleki Tecrübe	Üniversite
ÖÜ1	Kadın	5 yıl	Trakya Üniversitesi
ÖÜ2	Erkek	8 yıl	Trabzon Üniversitesi
ÖÜ3	Erkek	11 yıl	Uludağ Üniversitesi
ÖÜ4	Kadın	21 yıl	Dokuz Eylül Üniversitesi
ÖÜ5	Kadın	26 yıl	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
ÖÜ6	Erkek	33 yıl	Marmara Üniversitesi
ÖÜ7	Erkek	28 yıl	Karadeniz Teknik Üniversitesi
ÖÜ8	Erkek	32 yıl	Aksaray Üniversitesi
ÖÜ9	Erkek	20 yıl	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

İhtiyaç analizini tespit edebilmek amacıyla görüşmeye altı erkek, üç kadın öğretim elemanı/üyesi katılırken, katılımcılar 5-33 yıl arasında değişen mesleki tecrübeye sahiptirler. Katılımcıların görev aldıkları üniversiteler Trakya Üniversitesi, Trabzon Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Onsekiz Mart Üniversitesi, Marmara Üniversitesi,

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi ve Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'dir.

Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemeye yönelik ihtiyaçlarını tespit edebilmek için görüşme yapılan beş eğitim müziği bestecisine ait demografik bilgiler Tablo 3.3'te verilmiştir. Eğitim müziği bestecilerini belirleme aşamasında kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Eğitim müziği bestecileri ile sosyal medya, telefon, e-mail gibi teknolojik araçlarla iletişime geçilirken, mesajlara olumlu dönüş yapanlar ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Eğitim müziği bestecileri bu araştırmada B1, B2... şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 3.3. İhtiyaç Analizi İçin Görüşme Yapılan Eğitim Müziği Bestecilerine Ait Demografik Bilgiler

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Eğitim Müziği Besteleme Tecrübesi
B1	Erkek	22 yıl
B2	Erkek	20 yıl
B3	Erkek	31 yıl
B4	Erkek	30 yıl
B5	Erkek	28 yıl

İhtiyaç analizini tespit edebilmek amacıyla görüşmeye beş erkek eğitim müziği bestecisi katılırken, katılımcılar 20-31 yıl arasında değişen eğitim müziği besteleme tecrübesine sahiptir.

Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemeye yönelik ihtiyaçlarını tespit edebilmek için görüşme yapılan on müzik öğretmenine ait demografik bilgiler Tablo 3.4'te verilmiştir. Müzik öğretmenlerini belirleme aşamasında kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Yapılan görüşmelerden daha detaylı bilgiler elde edebilmek için araştırmacının mesleki işbirliği içinde olduğu ulaşabildiği müzik öğretmenleri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Müzik öğretmenleri bu araştırmada MÖ1, MÖ2... şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 3.4. İhtiyaç Analizi İçin Görüşme Yapılan Müzik Öğretmenlerine Ait Demografik Bilgiler

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Mesleki Tecrübe	Görev Aldığı İl ve Kurum
MÖ1	Erkek	4 yıl	İstanbul - MEB
MÖ2	Kadın	2 yıl	Şanlıurfa - MEB
MÖ3	Erkek	6 yıl	Kocaeli - MEB
MÖ4	Kadın	3 yıl	Ordu - MEB
MÖ5	Kadın	4 yıl	İstanbul - MEB
MÖ6	Kadın	3 yıl	Hakkâri - MEB
MÖ7	Erkek	2 yıl	İstanbul - MEB
MÖ8	Erkek	7 yıl	Tunceli - MEB
MÖ9	Erkek	35 yıl	Ankara - MEB
MÖ10	Erkek	5 yıl	İzmir - MEB

İhtiyaç analizini tespit edebilmek amacıyla görüşmeye altı erkek, dört kadın müzik öğretmeni katılırken, katılımcılar 2-35 yıl arasında değişen mesleki tecrübeye sahiptir. Görüşme yapılan müzik öğretmenlerinin tamamı verilerin toplandığı sırada MEB'e bağlı İstanbul, Şanlıurfa, Kocaeli, Ordu, Hakkâri, Tunceli, Ankara ve İzmir'deki okullarda görev yapmaktadırlar.

Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemeye yönelik ihtiyaçlarını tespit edebilmek için görüşme yapılan sekiz müzik öğretmeni adayına ait demografik bilgiler Tablo 3.5'te verilmiştir. Müzik öğretmeni adaylarının belirlenmesinde amaçsal örnekleme yöntemlerinden birisi olan ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt, Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) dersini almış veya alıyor olmak şeklinde belirlenmiştir. Müzik öğretmeni adayları bu araştırmada Ö1, Ö2... şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 3.5. İhtiyaç Analizi İçin Görüşme Yapılan Müzik Öğretmeni Adaylarına Ait Demografik Bilgiler

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Sınıf	Üniversite
Ö1	Kadın	4. sınıf	Dokuz Eylül Üniversitesi
Ö2	Kadın	4. sınıf	Dokuz Eylül Üniversitesi
Ö3	Kadın	4. sınıf	Marmara Üniversitesi
Ö4	Erkek	4. sınıf	Dokuz Eylül Üniversitesi
Ö5	Kadın	3. sınıf	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Ö6	Erkek	3. sınıf	Dokuz Eylül Üniversitesi
Ö7	Erkek	4. sınıf	Dokuz Eylül Üniversitesi
Ö8	Kadın	4. sınıf	Marmara Üniversitesi

İhtiyaç analizini tespit edebilmek amacıyla görüşmeye beş kadın, üç erkek müzik öğretmeni adayını katılırken, katılımcılar verilerin toplandığı sırada Dokuz Eylül Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde, üçüncü ve dördüncü sınıflarda öğretim görmektedirler.

3.2.2. Okul şarkısı besteleme öğretim programını uygulama ve değerlendirme aşamalarındaki çalışma grubu

Okul şarkısı besteleme öğretim programını uygulama ve değerlendirme aşamalarında iki farklı çalışma grubundan veri toplanmıştır. On haftalık uygulama ve uygulama sonrası görüşlerle ilgili on müzik öğretmeni adayı çalışma grubunu oluştururken, Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'nin geliştirilmesi aşamasında toplam 395 müzik öğretmeni adayı ile ölçek uygulaması gerçekleştirilmiştir.

2023-2024 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde öğretim gören on müzik öğretmeni adayından oluşan çalışma grubuna ait demografik bilgiler Tablo 3.6'da verilmiştir. Uygulama on haftalık bir süreyi kapsadığı için müzik öğretmeni adayları aynı kurumdan seçilirken, örneklem olarak kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Uygulama için araştırmacı tarafından duyuru yapılırken, uygulamaya katılmak isteyen müzik öğretmeni adaylarına süreç ile ilgili bilgi verilmiştir. Müzik öğretmeni adayları bu araştırmada Ö1, Ö2... şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 3.6. Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Uygulama ve Değerlendirme Aşamasında Yer Alan Müzik Öğretmeni Adaylarına Ait Demografik Bilgiler

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Sınıf	Üniversite
Ö1	Erkek	3. sınıf	Trakya Üniversitesi
Ö2	Erkek	1. sınıf	Trakya Üniversitesi
Ö3	Erkek	1. sınıf	Trakya Üniversitesi
Ö4	Kadın	3. sınıf	Trakya Üniversitesi
Ö5	Kadın	2. sınıf	Trakya Üniversitesi
Ö6	Kadın	3. sınıf	Trakya Üniversitesi
Ö7	Erkek	2. sınıf	Trakya Üniversitesi
Ö8	Erkek	2. sınıf	Trakya Üniversitesi
Ö9	Kadın	2. sınıf	Trakya Üniversitesi
Ö10	Kadın	4. sınıf	Trakya Üniversitesi

Okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulama ve değerlendirme aşamasına beş kadın, beş erkek müzik öğretmeni adayı katılmıştır. Programın uygulama ve değerlendirme aşamasında yer alan katılımcıların tamamı Trakya Üniversitesi'nde öğrenim görürken, çalışma grubunda her sınıftan müzik öğretmeni adayı bulunmaktadır.

Okul şarkısı besteleme öğretim programını uygulama ve değerlendirme aşamasında bir diğer çalışma grubunu Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'nin uygulandığı toplam 395 müzik öğretmeni adayı oluşturmuştur. Ölçeği öncelikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) için 252 müzik öğretmeni adayı doldururken, sonrasında Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) için 143 müzik öğretmeni adayını doldurmuştur.

AFA grubuna ait demografik bilgiler Tablo 3.7’de verilmiştir.

Tablo 3.7. AFA Grubuna Ait Demografik Bilgiler

	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	143	56.8
	Erkek	109	43.2
	Toplam	252	100
Sınıf	1. sınıf	62	24.6
	2. sınıf	57	22.6
	3. sınıf	68	27
	4. sınıf	65	25.8
	Toplam	252	100
Üniversite	Balıkesir	63	25
	Çanakkale Onsekiz Mart	57	22.6
	Marmara	73	29
	Trakya	59	23.4
	Toplam	252	100
Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersini alma durumu	Evet	27	10.7
	Hayır	225	89.3
	Toplam	252	100

Tablo 3.7’ye göre 252 müzik öğretmeni adayından oluşan AFA grubunun 143’ü kadın (%56.8) ve 109’u erkektir (%43.2). Müzik öğretmeni adaylarından 62’si (%24.6) birinci sınıf, 57’si (%22.6) ikinci sınıf, 68’i (%27) üçüncü sınıf, 65’i (%25.8) dördüncü sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Üniversitelere göre dağılıma bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının 63’ü (%25) Balıkesir Üniversitesi, 57’si (%22.6) Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 73’ü (%29) Marmara Üniversitesi, 59’u (%23.4) Trakya Üniversitesi’nde eğitim görmektedir. AFA grubundaki müzik öğretmeni adaylarının sadece 27’si (%10.7) Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersini almışken 225’i (%89.3) bu dersi almamıştır.

DFA çalışma grubuna ait demografik bilgiler Tablo 3.8’de gösterilmiştir. Tablo 3.8’e göre 143 müzik öğretmeni adayından oluşan DFA grubunun 87’si kadın (%60.8) ve 56’sı erkektir (%39.2). Müzik öğretmeni adaylarından 32’si (%22.4) birinci sınıf, 52’si (%36.3) ikinci sınıf, 20’si (%14) üçüncü sınıf, 39’u (%27.3) dördüncü sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Üniversitelere göre dağılıma bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının 41’i (%28.7) Marmara Üniversitesi, 102’si (%71.3) Uludağ Üniversitesi’nde eğitim görmektedir. DFA grubundaki müzik öğretmeni adaylarının 38’i (%26.6) Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersini almışken 105’i (%73.4) bu dersi almamıştır.

Tablo 3.8. DFA Grubuna Ait Demografik Bilgiler

	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	87	60.8
	Erkek	56	39.2
	Toplam	143	100
Sınıf	1. sınıf	32	22.4
	2. sınıf	52	36.3
	3. sınıf	20	14
	4. sınıf	39	27.3
	Toplam	143	100
Üniversite	Marmara	41	28.7
	Uludağ	102	71.3
	Toplam	143	100
Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersini alma durumu	Evet	38	26.6
	Hayır	105	73.4
	Toplam	143	100

3.3. Veri Toplama Araçları

Okul şarkısı besteleme öğretim programı tasarımının geliştirildiği bu araştırmada programın tasarlandığı ve uygulanıp değerlendirildiği aşamalarda farklı veri toplama araçları yer aldığı için bu araçlar ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

3.3.1. Okul şarkısı besteleme öğretim programını tasarlama aşamasındaki veri toplama araçları

Okul şarkısı besteleme öğretim programını tasarlama aşamasında okul şarkısı besteleme öğretim programının ihtiyaç analizini gerçekleştirmek için veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır.

3.3.1.1. Yarı yapılandırılmış görüşme formları

Okul şarkısı besteleme öğretim programını tasarlama aşamasında öğretim üyeleri/elemanları, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adayları ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler çevrimiçi olarak Zoom programı üzerinden gerçekleştirilirken ses ve görüntü kaydı alınması aşamasında katılımcılardan izin alınmıştır.

Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formlarından öğretim üyeleri/elemanlarına açık uçlu sekiz soru (Ek-1), eğitim müziği bestecilerine açık uçlu sekiz soru (Ek-2), müzik öğretmenlerine açık uçlu on soru (Ek-3) ve müzik öğretmeni adaylarına açık uçlu sekiz soru (Ek-4) yöneltilmiştir. Görüşmelerde eğitim müziği

kavramının kapsamı, okul şarkısı besteleme süreci, nitelikli bir okul şarkısının kriterleri, okul şarkısı bestelemenin müzik öğretmenleri ve adaylarına gerekliliği, Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersine ait program öğeleri ile ilgili değerlendirmeler, bu derse gelmeden önce alınması gereken ön koşul dersler, dersin müzik öğretmenliği lisans programında yer almasının gerekliliği, eğitim müziği bestecilerinin okul şarkısı bestelemeye yönelme süreçleri, bestelemeye ilham ile ilgili düşünceler gibi sorular yöneltmiştir.

3.3.2. Okul şarkısı besteleme öğretim programını uygulama ve değerlendirme aşamalarındaki veri toplama araçları

Okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulama ve değerlendirme aşamalarında okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulama sürecindeki etkililiğini görebilmek için okul şarkısı besteleme sınavları, öz değerlendirme formu, çalışma yaprakları, ödevler, araştırmacı günlüğü, yarı yapılandırılmış görüşme formu ve Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği olmak üzere toplamda yedi farklı veri toplama aracı kullanılmıştır.

3.3.2.1. Okul şarkısı besteleme sınavları

Okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulama öncesi ve sonrasında müzik öğretmeni adayları Okul Şarkısı Besteleme Sınavı olmuşlardır (Ek-6). Araştırmacı tarafından hazırlanan sınavlar, Armoni, Batı Müziği ve Türk Müziği Teorisi, Okul Müziği Dağarı, Batı Müziği Tür ve Biçim Bilgisi gibi dersleri veren iki öğretim üyesi tarafından da kontrol edilmiş ve son halini almıştır.

Okul Şarkısı Besteleme Sınavı'nda akora yabancı sesler, akor dereceleri, form bilgisi, tonalite, modülasyon, sekvens, prozodi kuralları, makam bilgisi, ritim tamamlama, makamsal ve tonal ezgi tamamlama, verilen kriterlere göre okul şarkısı oluşturma ile ilgili toplam 13 soru yer almıştır.

Okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulama aşamasında ise her hafta sonunda müzik öğretmeni adayları ders sonu değerlendirme sınavı olmuşlardır (Ek-7). Yine araştırmacı tarafından hazırlanan ders sonu değerlendirme sınavları Armoni, Müzik Teorisi, Okul Müziği Dağarı, Batı Müziği Tür ve Biçim Bilgisi gibi dersleri veren iki öğretim üyesi tarafından da kontrol edilmiş ve son halini almıştır. On haftalık ders süreci boyunca her hafta yapılan sınavların puanları her bir ünite için hesaplanmıştır. Müzik

öğretmeni adaylarına Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı adlı birinci ünite de bir soru, Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma adlı ikinci ünite de üç soru, Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma adlı üçüncü ünite de beş soru, Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı adlı dördüncü ünite de iki soru, Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı adlı beşinci ünite de sekiz soru yöneltilmiştir.

3.3.2.2. Öz değerlendirme formu

Okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulama aşamasında müzik öğretmeni adaylarının ünitelerdeki kazanımları ne ölçüde öğrendiklerini değerlendirmeleri amacıyla her hafta sonunda araştırmacı tarafından hazırlanan öz değerlendirme formu verilmiştir (Ek-8). Öz değerlendirme formunda yer alan maddelerin tamamı müzik öğretmeni adaylarının bilişsel alan becerilerine yönelik hazırlanmıştır. Müzik öğretmeni adayları öz değerlendirme formlarında Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı adlı birinci ünite de 11 maddeye, Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma adlı ikinci ünite de 20 maddeye, Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma adlı üçüncü ünite de 33 maddeye, Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı adlı dördüncü ünite de 16 maddeye, Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı adlı beşinci ünite de 18 maddeye cevap vermişlerdir.

Öz değerlendirme formu dört dereceli Likert tipi sorulardan hazırlanırken seçenekler “Hiç”, “Kısmen”, “Oldukça”, “Tamamen” olarak yer almıştır. Ayrıca öz değerlendirme formunda müzik öğretmeni adaylarının ünite deki kazanımlar, derste pekiştirilen bilgiler, bireysel olarak veya grupta çalışma süreci, dersin kolay ve zevkli tarafları, dersle ilgili öneriler gibi konularda neler düşündüklerini öğrenmek amacıyla açık uçlu sorulara da yer verilmiştir.

3.3.2.3. Çalışma yaprakları

Okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulama aşamasında müzik öğretmeni adaylarına araştırmacı tarafından hazırlanan çalışma yaprakları verilmiştir (Ek-9). Çalışma yaprakları kazanımlara uygun olarak kimi zaman gruplar halinde kimi zaman bireysel olarak müzik öğretmeni adaylarına uygulatılmıştır. Gruplar halinde yapılan etkinliklerde her gruba beraber çalışabilmeleri için yalnızca bir adet çalışma kâğıdı verilerek grup performansları değerlendirilmiştir. Çalışma yaprakları araştırmacı tarafından her ders

sonunda öğrencilerden toplanarak öğrencilerin verdikleri cevaplar kontrol edilmiştir. Ayrıca verilen cevaplar ünitelerdeki kazanımların gerçekleşme durumunu görmek amacıyla veri olarak kullanılmıştır.

Çalışma yapraklarında pentatonik ezgi tamamlama, ritim kalıbı tamamlama, durucu-yürüyücü ses kullanarak ezgi tamamlama, sekvens oluşturma, akora yabancı sesleri bulma, motif geliştirme, akor derecelerini bulma, cümle sonundaki kararı ve kadansı bulma, sözleri prozodi kurallarına göre tartımlaştırma ve ezgi oluşturma, şarkı sözü yazma, şarkıya tempo, nüans ve artikülasyon ekleme, hüseyini şarkı oluşturma gibi konular ile ilgili etkinlikler yer almıştır.

3.3.2.4. Ödevler

Okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulama aşamasında müzik öğretmeni adaylarına her ders sonunda araştırmacı tarafından hazırlanan ödevler verilmiştir (Ek-10). Verilen ödevlerle hem kazanımların pekişmesi sağlanırken hem de besteleme bir süreç içerisinde gerçekleştiği için müzik öğretmeni adaylarının daha geniş bir zaman diliminde alıştırma ve besteleme yapmaları sağlanmıştır.

Ödevlerde tonalite, kadans, akor derecesi bulma, ritim kalıbı oluşturma, pentatonik ezgi oluşturma, yürüyücü sesleri durucu seslere çözme ve tonal ezgi oluşturma, akora yabancı sesleri bulma, motif geliştirme tekniklerini kullanma, cümle ve periyot içeren ezgi oluşturma, kadanslara ve akor derecelerine uygun ezgi oluşturma, akor yürüyüşüne uygun ezgi oluşturma, eğitim müziği konu ve değerlerinden birisini seçerek söz yazıp prozodi kurallarına uygun olarak tonal ezgi oluşturma, bir okul şarkısı besteleyerek tempo, nüans, artikülasyon, oyun, dans ve beden perküsyonu gibi öğeleri ekleme, re kararlı hüseyini marş besteleme ve re kararlı hicaz okul şarkısı besteleme ile ilgili sorular yer almıştır.

3.3.2.5. Araştırmacı günlüğü

Okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulama aşamasında araştırmacı tarafından her hafta ders sürecinin detaylı bir şekilde yazıldığı araştırmacı günlüğü kullanılmıştır. Araştırmacı günlüğünde her bir müzik öğretmeni adayının derse katılımı veya grup çalışmalarındaki etkileşimi gözlemlenerek notlar alınmıştır. Alınan bu notlar ünitelerdeki kazanımların ne derecede gerçekleştiğini görmek amacıyla veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

3.3.2.6. Yarı yapılandırılmış görüşme formu

Okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulama sonrasında değerlendirilmesi aşamasında uygulamaya katılan on müzik öğretmeni adayı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Uygulama sonrasında programın etkisi ile ilgili müzik öğretmeni adaylarının görüşlerinin alındığı formda on adet soru yer almıştır (Ek-11). Görüşmeler çevrimiçi olarak Teams programı üzerinden gerçekleştirilirken ses ve görüntü kaydı alınması aşamasında katılımcılardan izin alınmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda okul şarkısı besteleme öğretim programı uygulamasındaki kazanımlar, içerik, öğretim yöntem ve teknikleri, araç-gereçlerin ve ölçme-değerlendirme tekniklerinin uygunluğu ve çeşitliliği, uygulamanın hangi yönlerden katkı sağladığı, uygulamada en çok zorlanılan veya en çok keyif alınan konu ve etkinlikler, uygulamanın genel olarak olumlu ve olumsuz yönleri, programın ve uygulamanın geliştirilmesine ilişkin görüş ve öneriler, uygulamanın süre açısından yeterliliği ile ilgili sorular yer almıştır.

3.3.2.7. Okul şarkısı besteleme öz yeterlik ölçeği

Okul şarkısı besteleme öğretim programı tasarımında yer alan müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik algılarını belirleyebilmek için Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği geliştirilmiştir (Ek-5). Beşli Likert tipinde hazırlanan ve 44 maddeden oluşan ölçeğin maddeleri “Hiç Yeterli Değilim”, “Biraz Yeterliyim”, “Orta Düzeyde Yeterliyim”, “Oldukça Yeterliyim” ve “Tamamen Yeterliyim” seçeneklerinde hazırlanmıştır. Herhangi bir ters maddenin yer almadığı ölçekten alınacak yüksek puan okul şarkısı bestelemeye yönelik yüksek öz yeterlik düzeyini; düşük puan ise düşük öz yeterlik düzeyini göstermektedir.

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde araştırmacı tarafından kapsam geçerliği, açıklayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi ve iç tutarlılık katsayıları hesaplanarak ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği’nde birinci faktör “Ölçü, Tempo ve Dinamikler”, ikinci faktör “Form ve Prozodi”, üçüncü faktör “Tonalite ve Armoni”, dördüncü faktör “Türk Müziği”, beşinci faktör “Söz, Oyun ve Dans” ve altıncı faktör “Motif Geliştirme Teknikleri” olarak adlandırılmıştır. Elde edilen sonuçlar çalışmanın bulgular bölümünde raporlanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması ve Uygulama Süreci

Araştırmanın bu bölümünde, verilerin toplanması ve uygulama süreci; araştırmacının rolü, ünite ve kazanımların oluşturulması, ders işleme modeli başlıkları altında incelenmiştir.

3.4.1. Araştırmacının rolü

Araştırmacı bu çalışmada aynı zamanda dersin uygulayıcısı da olmuştur. Özellikle nitel araştırmaların etkin ve yararlı olması büyük ölçüde araştırmacıya bağlıdır. Araştırmacı sadece veri toplayıp analiz etmez; zaman zaman katılımcılarla beraber olay ve olguları deneyimleyip kazandığı bakış açısıyla sonuçları yorumlar (Fındıklı ve Saygın, 2023). Bu araştırmanın uygulaması da eylem araştırması yöntemiyle gerçekleştirildiği için araştırmacı katılımcılarla sürekli etkileşimde bulunarak onları yakından tanımıştır. Böylece katılımcıların kazanımları ne derecede öğrendikleri hakkında fikir sahibi olmuştur. Ayrıca araştırmacı müzik öğretmeni adaylarının derse katılımını, etkinliklerdeki bireysel ve grup çalışmalarını da dikkatle takip ederek bu süreci yazıya dökmüştür.

Araştırmacı daha önceden eğitim müziği besteleme ve düzenleme çalışmaları gerçekleştirdiği ve bu alanla doğrudan ilgili müzik teorisi, armoni, müzik biçimleri gibi alanlarda çalıştığı için okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulama aşamasındaki sınavları ve çalışma kâğıtlarını da hazırlamıştır.

3.4.2. Ünite ve kazanımların oluşturulması

Okul şarkısı besteleme öğretim programının tasarlanması aşamasında yapılan literatür taraması ve öğretim elemanları/üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarının görüşleri doğrultusunda programa son şekli verilmiştir. Eylem araştırmasına göre hazırlanan programın uygulama aşaması on haftalık süre zarfında,ellişer dakikadan haftada iki ders saati olarak belirlenmiştir. Beş üniteden oluşan programda kazanımların yoğunluğuna göre “Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı” adlı birinci ünite bir hafta, “Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma” adlı ikinci ünite iki hafta, “Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma” adlı üçüncü ünite üç hafta, “Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı” adlı dördüncü ünite iki hafta, “Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı” adlı beşinci

ünite iki hafta sürecek şekilde belirlenmiştir. Programda yer alan beş ünite Ek-12’de detaylı olarak verilmiştir.

Bu araştırmada da ünite kazanımları oluşturulurken;

- Yenilenmiş Bloom taksonomisine göre bilişsel alanın “Bilgi Birikimi” boyutunda *Olgusal Bilgi, Kavramsal Bilgi, İşlemsel Bilgi ve Üstbilişsel Bilgi*; “Bilişsel Süreç” boyutunda *Hatırlama, Anlama, Uygulama Çözümleme, Değerlendirme ve Yaratma* basamakları;
- Krathwohl’un sınıflamasına göre duyuşsal alanın *Alma, Tepkide Bulunma, Değer Verme, Örgütlenme ve Nitelenmişlik* basamakları dikkate alınarak hedefler yazılmıştır.
- Grobman’ın sınıflamasına göre devinişsel alanın *Kurulma, Kılavuz Denetiminde Yapma, Beceri Haline Getirme ve Duruma Uydurma* basamakları dikkate alınarak hedefler yazılmıştır.

3.4.3. Ders işleme modeli

Okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulanması aşamasında yapılandırmacı yaklaşım esas alınmıştır. Yapılandırmacılıkta öğrenme, önceki bilgiler ve yeni bilgiler arasında etkileşim kurulmasına dayanmaktadır. Öğrenciler ders sürecinde aktiftirler, yaparak yaşayarak daha kalıcı öğrenmeler elde ederler (Akınoğlu, 2019). Bu araştırmada da ilkeleri yapılandırmacı yaklaşıma dayanan 5E öğretim modeli kullanılmıştır. 5E modeli Giriş (Engage-Enter), Keşfetme (Exploration), Açıklama (Explanation), Bilgiyi Derinleştirme (Elaboration), Değerlendirme (Evaluation) aşamalarından oluşmaktadır. Model, adını İngilizce kelimelerin baş harflerinden almaktadır (Demirel, 2011, s. 157-158).

Araştırmada her hafta 5E öğretim modeline dayanan ders işleme süreci, detaylı olarak programdaki ünitelerin yer aldığı Ek-12’de “Öğretim Etkinlikleri” başlığı altında verilmiştir. 5E modeline dayanan ders işleme modelinde şu aşamalar takip edilmiştir:

Giriş aşamasında öncelikle ünite ile ilgili bilgiler verilerek öğrencilerin hedeften haberdar olmaları sağlanmıştır. Ayrıca öğrenilecek bu bilgilerin okul şarkısı bestelemeye ne şekilde kullanabilecekleri anlatılarak öğrenciler motive edilmiştir.

Keşfetme aşamasında ünite ile ilgili bir soru sorularak öğrencilerin derse dikkatinin çekilmesi ve aktif katılımının sağlanması istenmiştir. Verilen cevaplar tahtaya yazılarak öğrencilerin cevapları tek bir yerde görmeleri sağlanmıştır. Verilen bu cevaplar üzerinden öğrenciler arasında bir tartışma ortamı sağlanarak, sonrasında ders ile ilgili teorik bilgilerin verildiği aşamaya geçilmiştir.

Açıklama aşamasında kazanımlarla ilgili bilgiler projeksiyon cihazı üzerinden düz anlatım yöntemiyle öğrencilere anlatılmıştır. Zaman zaman araştırmacı tarafından piyano kullanılarak ezgi seslendirmeleri yapılırken, bazen de bilgisayar üzerinden video veya ses kaydı açılarak öğrencilere görsel-işitsel açıdan bilgi aktarımı sağlanmıştır. Bu aşamada zaman zaman öğrencilere sorular yöneltilerek öğrencilerden cevap alınmıştır.

Derinleştirme aşamasında öğrenciler kendilerine verilen çalışma kâğıtlarını bazen bireysel olarak bazen de gruplar halinde doldurmuşlardır. Öğrencilerin bireysel olarak doldurdukları çalışma kâğıtları bazı haftalarda akran değerlendirmesi yoluyla arkadaşları tarafından kontrol edilmiş ve sorular beraber tartışılmıştır. Bazı haftalarda ise öğrenciler grup arkadaşıyla açıklama aşamasında öğrendikleri bilgileri beraber çalışarak verdikleri cevapları sınıfın önünde paylaşmışlardır. Öğrenciler çalışma kâğıtlarını doldurdukları sırada araştırmacı öğrenciler arasında dolaşarak kendisine sorulan soruları cevaplamış ve ayrıca süreci takip etmiştir.

Değerlendirme aşamasında her hafta öğrencilere öz değerlendirme formu verilmiş ve ders sonu değerlendirme sınavı yapılmıştır. Böylece kazanımların ne derecede anlaşıldığı hem öğrencilerin kendilerini değerlendirmeleriyle hem de ders sonunda yapılan sınavdan aldıkları puanlarla incelenmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan veriler nicel ve nitel verilerin analizi başlıkları altında incelenmiştir.

3.5.1. Nicel verilerin analizi

Araştırmada müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemeye ilişkin öz yeterliklerini belirlemek amacıyla geliştirilen Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'nden elde edilen nicel veriler JASP programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Özellikle doğrulayıcı faktör analizinin her paket programda yapılamamasından dolayı JASP açık kaynak kodlu istatistik programı tercih edilmiştir.

Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme öğretimi öncesi ve sonrası öz yeterlik algılarındaki farklılığı ölçmek amacıyla ölçekten elde edilen veriler ile bağımlı grup t-testi yapılmıştır. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'nin toplamı ve faktörlerinden elde edilen ön test-son test puanlarının betimsel ve çıkarımsal istatistik analizleri yapılarak toplam öz yeterlik düzeyleri analiz edilmiştir.

Okul Şarkısı Besteleme Sınavı da müzik öğretmeni adaylarına uygulama öncesi ve sonrasında uygulanmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının uygulama öncesi ve sonrasında aldıkları ortalama ve toplam puanlar karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Ayrıca uygulama öncesi ve sonrasında yapılan sınavlardan alınan ortalama puanlar üzerinden bağımlı grup t-testi yapılmıştır. Her hafta sonu yapılan ders sonu değerlendirme sınavlarından alınan puanlar ise ünitelere göre hesaplanarak müzik öğretmeni adaylarının aldıkları ortalama ve toplam puanlar yorumlanmıştır.

Okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulama aşamasında, ünitelerdeki bilişsel ve duyuşsal alan kazanımlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini belirleyebilmek için araştırmacı tarafından hazırlanan çeteleme ölçeği kullanılmıştır. Kazanımların her bir öğrenci için gerçekleşip gerçekleşmediği ders sonu değerlendirme sınavları, öğrencilerin bireysel ve grup çalışmalarındaki performansı, araştırmacı tarafından sorulan sorulara öğrencilerin verdikleri cevaplar gibi ölçütler dikkate alınarak belirlenmiştir.

Son olarak müzik öğretmeni adaylarının ünitelerdeki kazanımları ne ölçüde öğrendiklerini değerlendirmeleri amacıyla hazırlanan öz değerlendirme formundaki maddelere verilen cevaplar (“Hiç=1”, “Kısmen=2”, “Oldukça=3”, “Tamamen=4”) üzerinden müzik öğretmeni adaylarının ünitelerdeki kazanımları ne derecede kavradıkları belirlenerek yorumlanmıştır.

Nicel verilerin analizinden elde edilen tüm bulgular tablolar halinde sunularak yorumlanmıştır. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği, Okul Şarkısı Besteleme Sınavı, ders sonu değerlendirme sınavı, çeteleme ölçeği ve öz değerlendirme formundan veri toplanan müzik öğretmeni adayları Ö1, Ö2, ..., Ö9, Ö10 olarak kodlanmıştır.

3.5.2. Nitel verilerin analizi

Okul şarkısı besteleme öğretim programının ihtiyaç analizi kapsamında öğretim elemanları/üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adayları ile; programın değerlendirme aşamasında ise müzik öğretmeni adayları ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analizde amaçlanan, elde edilen verileri açıklayacak kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analiz, *analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanması* adımlarından oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu çalışmada da görüşme yoluyla katılımcılardan elde edilen veriler çeşitli başlıklar altında incelenip yorumlanmıştır. Nitel araştırmalarda inandırıcılığı arttırdığı için bu çalışmada doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Bu alıntıların hangi katılımcılardan olduğunu belirtmek amacıyla öğretim üyeleri/elemanları ÖÜ; eğitim müziği bestecileri B; müzik öğretmenleri MÖ; müzik öğretmeni adayları Ö olarak kodlanmıştır.

Araştırmacı günlüğünde araştırmacı tarafından gözlem yapılarak alınan notlar da betimsel analiz yöntemiyle analiz edilerek okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulanması ve süreç değerlendirmesi aşamasında kullanılmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının programın uygulama aşamasında öz değerlendirme formundaki açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar ise yine inandırıcılığı arttırmak için doğrudan alıntı yoluyla yer almıştır.

3.6. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Her araştırmacıdan, kullanılan veri toplama araçlarının ve araştırma deseninin geçerliğini ve güvenirliliğini çok dikkatli bir şekilde test etmesi ve sonuçları okuyucuya rapor etmesi beklenmektedir. Nicel ve nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlilik kavramları farklı şekillerde adlandırılmaktadır. Nicel araştırmalarda iç geçerlik, dış geçerlik, iç güvenirlilik ve dış güvenirlilik kavramları kullanılırken, nitel araştırmalarda bunların yerine sırasıyla inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlık ve teyit edilebilirlik kavramları kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Bu çalışmada nicel veri toplama aracı olan Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'nin geliştirilmesi sırasında yapılan analizlerle ölçeğin geçerlik ve güvenirliliği sağlanmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliğini hesaplamak için Lawshe tekniği kullanılmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliği içinse açımlayıcı faktör analizi ile birinci ve ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenirlik düzeyini belirlemede her faktördeki madde için madde çıkarıldığında Cronbach Alfa (α) değeri, madde-toplam korelasyonu, Cronbach Alfa (α) ve McDonald Omega (ω) katsayıları hesaplanmıştır.

Tarama araştırmalarında iç ve dış geçerliliğin sağlanmasında verilerin toplandığı ortamın katılımcıların samimi görüşlerini ifade etmelerini sağlayacak biçimde düzenlenmesi önem taşır (Büyüköztürk vd., 2016, s. 183). Bu kapsamda araştırmacı uygulamalar sırasında katılımcılara araştırmanın amaçlarını açıklayarak katılımın gönüllük esasına dayandığını ve kişisel veya kurumsal bir değerlendirme yapılmayacağını belirterek samimi görüşlerini yansıtmalarına yönelik bir önlem almıştır. Verilerin toplandığı ortamın farklı olması da iç geçerliği olumsuz etkileyen bir diğer neden olabilmektedir (Büyüköztürk vd., 2016). Bu araştırmada ölçek farklı üniversitelerden müzik öğretmeni adaylarına uygulansa da bütün uygulamalar sınıf ortamında, sınıfta bulunan saatteki dersin öğretim elemanı ve araştırmacının da katılımıyla yapılmıştır. Böylece uygulamanın tüm gruplar açısından standart bir biçimde gerçekleşmesi sağlanmıştır. Araştırmalarda yeterli örnekleme ulaşılamaması veya çeşitli sebeplerle katılımcı kayıpları iç ve dış geçerliliği zedeleyen bir sebep olarak ortaya çıkmaktadır (Büyüköztürk vd., 2016, s. 183). Bu araştırma kapsamında gerçekleşen tüm aşamalarda önemli bir katılımcı kaybı yaşanmamış, araştırma katılımcı sayısı açısından planlandığı gibi yürütülmüştür. Veri toplama aracının niteliğini yitirmesi aynı aracın farklı zamanlarda uygulanmasını gerektiren araştırmalarda katılımcıların yanıtları hatırlayarak benzer yanıtlar verme eğilimi göstermesiyle ortaya çıkan bir sorundur (Büyüköztürk vd., 2016). Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'nin geliştirilmesi aşamasında açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri için farklı gruplara ölçek uygulandığı için böyle bir sorunla karşılaşılmamıştır. Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programı'nın uygulama öncesi ve sonrasında ölçek dört aylık süre aralığıyla aynı müzik öğretmeni adayı grubuna uygulandığı için katılımcıların benzer yanıtlar verme sorununun önüne geçilmiştir.

Araştırmada, nitel veri toplamada geçerlik ve güvenirlik yerine kullanılan inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlık ve teyit edilebilirlik aşamalarını gerçekleştirmek için çeşitli yöntemlere başvurulmuştur. İç geçerlik yerine kullanılan *inandırıcılık* için uzun süreli etkileşim, çeşitleme, uzman incelemesi ve katılımcı teyidi yöntemleri kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Bu araştırmada *uzun süreli etkileşim* yöntemi okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulama öncesi ve esnasında kullanılmıştır. Uzun süreli etkileşim, katılımcılardan ayrıntılı yanıtları alabilmek için onlarla karşılıklı güven ortamı yaratma ve yakınlık kurma sürecidir (Lincoln ve Guba'dan aktaran Cope, 2014). Aynı zamanda programın uygulayıcısı da olan araştırmacı beş yıldır uygulamanın yapıldığı kurumda görev almaktadır. Bu süre zarfında uygulamaya katılan müzik öğretmeni adaylarını verdiği derslerden de tanımaktadır. Bu araştırma için de henüz uygulamaya başlamadan önce müzik öğretmeni adaylarına programdan bahsedilerek gönüllü katılımcılar belirlenmiştir. Araştırmacı bu katılımcılar ile uygulama öncesinde ve uygulama boyunca sürekli etkileşim halinde bulunarak, hem onlar hakkında daha çok fikir sahibi olmuş hem de eylem araştırması yöntemi gereği öğrencilerin yaşadıkları sorunları fark edip bu sorunların çözülmesi için çeşitli eylem planları devreye sokmuştur.

Araştırmanın inandırıcılık boyutunda kullanılan bir diğer yöntem ise *çeşitleme* yöntemidir. Çeşitleme yönteminde veriler; görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi çoklu kaynaklar aracılığıyla toplanıp analiz edilir (Creswell, 2009). Bu araştırmanın ihtiyaç analizi aşamasında öğretim elemanı/üyesi, eğitim müziği bestecisi, müzik öğretmeni ve müzik öğretmeni adayları olan dört farklı gruptan katılımcılar ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak verilerin çeşitlendirilmesi sağlanmıştır. Ayrıca Okul şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği ve Okul şarkısı Besteleme Sınavı'nın programın uygulama öncesi ve sonrasında müzik öğretmeni adaylarına uygulanması, programın uygulaması aşamasında öz değerlendirme formu, ünite sonu sınavı, çeteleme ölçeği gibi farklı veri toplama araçlarının kullanılmasıyla da çeşitleme yapılmıştır.

Araştırmada bir diğer inandırıcılık yöntemi olarak araştırmanın her aşamasında *uzman inceleme* gerçekleştirilmiştir. Uzman inceleme nitel çalışmanın araştırmacı dışındaki kişiler tarafından da gözden geçirilerek çeşitli açıklamalar yapılması ve sorular sorulmasını içerir (Creswell, 2009). Bu araştırmada da hazırlanan sınavlar, formlar veya ölçek ile ilgili alan uzmanlarından görüş alınmıştır. Ayrıca tez danışmanı ile her hafta yapılan dersin işleyişinden elde edilen veriler paylaşılarak, bir sonraki haftaki dersin planlanması ve uygulanmasında yapılması gereken değişiklikler ve alınması gereken önlemler üzerine sürekli olarak görüş alışverişinde bulunulmuştur. Bu kapsamda uzman inceleme bu boyutuyla da sağlanmıştır. Alınan görüşler doğrultusunda veri toplama araçlarına son şekli verilmiştir.

İnandırıcılık boyutunda son olarak *katılımcı teyidi* alınmıştır. Katılımcı teyidi, araştırmacının ortaya çıkan ifadeleri özetlediği veya katılımcılardan geri bildirim aldığı aşamadır (Cope, 2014). Araştırmacı, programın ihtiyaç analizi aşamasında ve programın uygulanması sonrasında yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerde öğretim üyeleri/elemanları, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcıların görüşmelere verdikleri cevapları görüşme sonunda toparlayarak bu verilerin doğruluğunun teyit edilmesini ve varsa eksik kalan görüşlerin tamamlanmasını istemiştir. Özellikle yapılan çevrimiçi görüşmelerde, kısa süreli internet bağlantı sorunlarında katılımcıların ifadeleri tekrarlanarak kendileri tarafından teyit edilmiştir. Ayrıca uygulama boyunca müzik öğretmeni adaylarının öz değerlendirme formunda belirttikleri görüşlerle ilgili de zaman zaman araştırmacı ve müzik öğretmeni adayları arasında kısa görüşmeler yapılarak bu görüşler teyit edilmiştir.

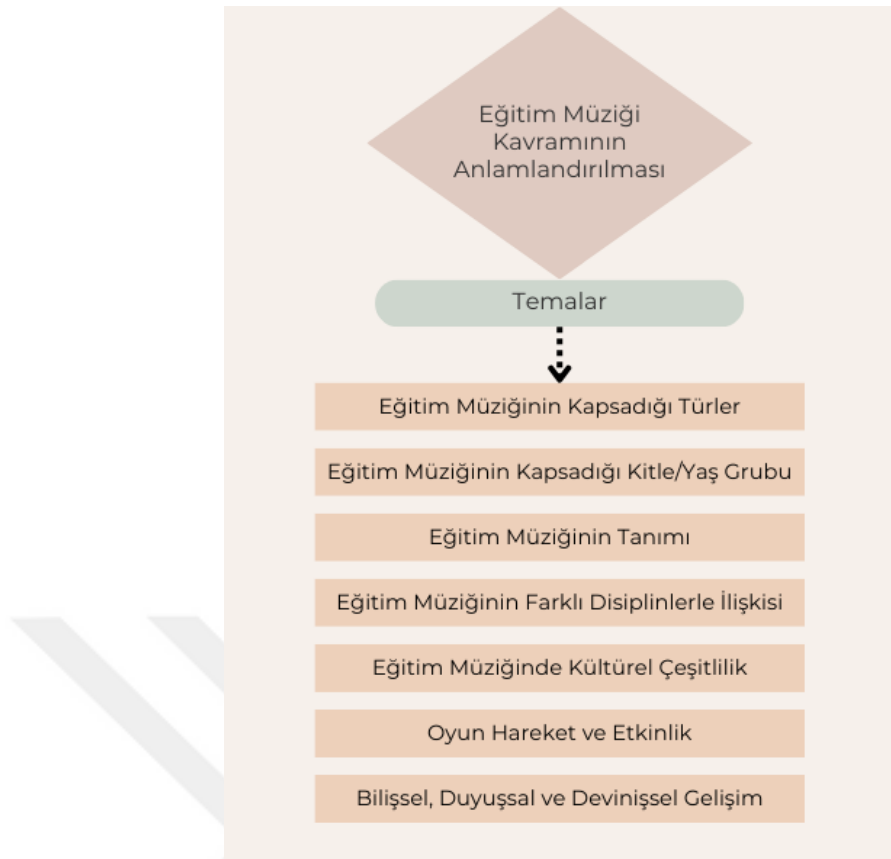
Nitel araştırma sonuçlarının diğer bağlamlara veya katılımcıların bulunduğu ortamlara aktarılması olarak tanımlanan (Lincoln ve Guba'dan aktaran Korstjens ve Moser, 2018) *aktarılabirlik* aşamasında ayrıntılı betimleme yapılabilmektedir. Creswell'e göre (2009) ayrıntılı betimleme okuyucuyu araştırma ortamına dâhil edip tartışılan konular ile ilgili onlara fikir verebilir. Ayrıca katılımcı ifadeleri ayrıntılı olarak dile getirildiğinde sonuçlar daha gerçekçi ve zengin hale gelebilir. Bu çalışmada da aktarılabirliği arttırmak için ayrıntılı betimleme yapılarak katılımcıların doğrudan alıntılarına yer verilmiştir.

BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde çalışmadan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Ortaya çıkan bulgular ve yorumlar “Eğitim Müziği Kavramının Anlamlandırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar”, “Müzik Öğretmeni Adaylarının Eğitim Müziği Bestelemeye Yönelik İhtiyaçlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar”, “Eğitim Müziği Kapsamında Okul Şarkısı Bestelemeye Yönelik Oluşturulan Ders Öğretim Programı Tasarımının İşleyişine İlişkin Bulgular ve Yorumlar”, “Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Bestelemeye Yönelik Başarılarının Ders Süreci Öncesi ve Sonrasına Göre Farklılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar”, “Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Bestelemeye Yönelik Öz Yeterlik Algılarının Ders Süreci Öncesi ve Sonrasına Göre Farklılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar”, “Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programı Uygulamasıyla İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar” ve “Okul Şarkısı Bestelemeye Yönelik Öz Yeterlik Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliğine İlişkin Bulgular ve Yorumlar” başlıkları altında incelenmiştir.

4.1. Eğitim Müziği Kavramının Anlamlandırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci amacının ilk alt amacı doğrultusunda “Eğitim müziği kavramı nasıl anlamlandırılmaktadır?” sorusuna cevap aranmıştır. Eğitim müziği kavramı ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarının görüşleri “*Eğitim Müziğinin Kapsadığı Türler*”, “*Eğitim Müziğinin Kapsadığı Kitle/Yaş Grubu*”, “*Eğitim Müziğinin Tanımı*”, “*Eğitim Müziğinin Farklı Disiplinlerle İlişkisi*”, “*Eğitim Müziğinde Kültürel Çeşitlilik*”, “*Oyun Hareket ve Etkinlik*” ve “*Bilişsel, Duyuşsal ve Devinişsel Gelişim*” olarak yedi farklı tema altında incelenmiştir. Verilen cevaplar betimsel analiz yöntemiyle analiz edilirken, elde edilen veriler doğrudan alıntılar ile desteklenmiştir. Eğitim müziği kavramının anlamlandırılmasına yönelik temalar Şekil 4.1’de gösterilmiştir.

Şekil 4.1. Eğitim Müziği Kavramının Anlamlandırılmasına Yönelik Temalar

4.1.1. Eğitim müziğinin kapsadığı türler

Eğitim müziği kavramı ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcıların verdikleri cevaplar “Eğitim Müziğinin Kapsadığı Türler” teması altında incelenmiştir. Katılımcılar eğitim müziğinin, çocuk şarkıları veya okul şarkıları, marşlar, halk müzikleri, bando müziği, popüler müzik, ninniler, tekerlemeler, sayışmacalar, etütler ve dünya müzikleri gibi türlerden meydana geldiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılar eğitim müziğinin kapsadığı türlerde genel olarak çocuk şarkıları veya okul şarkıları cevaplarında yoğunlaşırken şunları söylemişlerdir:

B1: Eğitim müziği pek çok türü kapsayan bir müzik türü bence. Benim aklıma daha çok çocuklar için yazılmış şarkılar geliyor.

B3-ÖÜ8: Eğitim müziği denildiğinde daha çok çocuklar ve gençler için yapılan şarkılar ön plana çıkıyor.

Ö2: Eğitim müziği deyince aslında okul şarkıları geliyor aklıma. Bir de tabi marşlar var.

MÖ8: Eğitim müziği bana Muammer Sun ayarında modal yapılardaki müzikler ile marşları çağrıştırıyor.

Bazı katılımcılar ise çocukların söyleyeceği sözlü şarkıların yanında çalgı için yazılan sözsüz parça ve etütlerin de eğitim müziği içinde yer aldığını belirterek şunları demişlerdir:

ÖÜ5: Çalgı eğitimi için kullanılan etütler de eğitim müziğinin içine girer.

ÖÜ6: Çocukların söyleyeceği şarkıların yanında çocukların çalabileceği, enstrüman için yazılmış sözsüz şarkılardan oluşur eğitim müziği.

B5-ÖÜ9: Ama eğitim müziği deyince ders kapsamı dışında düşünürseniz balatlar da girer işin içine. Küçük parçalar da girer. Hatta çalgı müziğiyle ilgili yaratı denemeleri de girer.

Bunun dışında halk müziğinin de eğitim müziği içinde yer alması gerektiğini savunan katılımcılar özellikle farklı bölgelerin özelliklerine göre yöresel ezgilerin yer alması gerektiğini şöyle dile getirmişlerdir:

MÖ8: Yani tek tipleştirilmiş bir eğitim müziği bence olmaz. Örneğin Karadeniz'deyse Karadeniz'deki çocuklar için yöresel ezgilere ağırlık vererek bunları yapmak lazım. Onları halk müziğinden çok koparmamak lazım.

MÖ9: Eğitim müziği dediğinizde ben bir türküyü de eğitim müziği olarak kullanabilirim ki yapmıştık coğrafya öğretmenimizle. Konumuz Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ydi. İşte oranın ürünleri nedir? Karpuz var, buğday var. İçinde karpuz ve buğday sözcüğünün bulunduğu türküler aldık ve bunları eğitim müziği olarak kullandık.

Eğitim müziğinde popüler müziğin de yer aldığı veya alması gerektiği görüşünü savunan bazı katılımcılar özellikle ritmik yapıdan dolayı rap müzik parçalarından bile faydalanılması gerektiğini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

Ö3: Eğitim müziği dendiğinde artık bayağı böyle popülerleşmiş ve eğitime uygun eserler aklıma geliyor. Güncel ihtiyaçlar için bestelenmiş çok sayıda şarkı var.

Ö4: Popüler müziğe ait şarkılar düzenlenebilir ya da sözleri değiştirilebilir. Ritim duygusunun geliştirilmesi için rap parçaları da kullanılabilir.

ÖÜ4: Eğitim müziğinde güncel popüler müzikleri de işin içinde tutmak gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca dinlediğimizde rap müzik etkisini uyandıran ama bizde eğitim amaçlı bir takım hedef davranışlara yönlendirecek sözleri içeren müzikleri de, müzikal araçları da eğitim müziği içinde kullanabileceğimizi düşünüyorum.

Eğitim müziğinin içinde bulunan bu türlere ek olarak bazı katılımcılar ise eğitim müziğinin başlı başına bir tür olduğunu şu ifadelerle belirtmişlerdir:

B4: Eğitim müziği ayrı bir türdür esasında. Yani bunu bazıları kabul etmez. Ama ben eğitim müziğinin bir tür olduğunu düşünüyorum.

MÖ6: Eğitim müziği bence kendi başına bir tür. Kuralları olan, olması gereken ve çocuklar için yazıldığı için daha dikkatli olunması gereken bir tür. Ama diğer türlerin belki armonik özelliklerinden falan faydalanılabilir yani.

MÖ7: Bence eğitim müziği ayrı bir müzik türü olarak görülebilir. Hatta kendi içinde de dallara ayrılmalı. Mesela okul öncesi, yine az önce dediğim gibi ortaokul, daha sonrasında yükseköğretim gibi.

ÖÜ6: Okul müzik eğitimi ile ilgili eğitim müziği, eğitim amaçlı ortaya konan eserler anlamında ayrı bir tür olabilir.

Sonuç olarak katılımcılar çoğunlukla eğitim müziğinin çocuk şarkıları veya okul şarkılarından oluştuğunu belirtirken, bazı katılımcılar eğitim müziğini ayrı bir tür olarak gördüklerini söylemişlerdir. Bunun dışında eğitim müziğinin çalgı için yazılan parçaları, yöresel ezgileri ve popüler müziği de içerdiğine yönelik görüşler de yer almıştır.

4.1.2. Eğitim müziğinin kapsadığı kitle/yaş grubu

Eğitim müziği kavramı ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcıların verdikleri cevaplar “Eğitim Müziğinin Kapsadığı Kitle/Yaş Grubu” teması altında incelenmiştir. Katılımcılar eğitim müziğinin okul öncesi, ilkökul, ortaokul, lise ve yükseköğretim kademelerinde farklı yaş gruplarını kapsadığıyla ilgili görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılardan bazıları eğitim müziğinin daha küçük yaş gruplarına hitap ettiğini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

MÖ5: Eğitim müziği özellikle ilkokul çağındaki çocuklara hitap eder. Ya da şöyle söyleyeyim okul öncesine kadar gidebilir bu iş.

Ö1: Eğitim müziği genellikle çocukları kapsayan şeyleri içerir.

Ö2: Eğitim müziği denilince yaş olarak da daha çok ilkokul, ortaokul yaş grubuna yönelik şarkılar aklıma geliyor.

Ö5: Eğitim müziği ilköğretim civarı da olabilir mesela bu okul öncesi de olabilir. Onlara göre bence içeriği değişen bir müziktir. Yani ilköğretim öncesinde daha temel kavramlar kullanılabilir belki.

Ö6: Yaş grupları olarak dört beş yaş arası çocuklar olur. Yedi on yaş arası çocuklar olur. Belki ortaokul çağındaki öğrencilere bu bilgileri vermiş oluruz.

Buna karşılık bazı katılımcılar eğitimin hayat boyu devam eden bir süreç olmasından yola çıkarak eğitim müziğinin okul hayatı dışında da olması gerektiğini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

B4: Eğitim müziğinin mesleki, amatör ve profesyonel genel müzik eğitimi kapsadığını düşünüyorum. Amatör müzik eğitimi sadece çocuk ve genç olarak değil doğumdan ölüme düşünmek lazım. Örneğin yetişkinler için de ihtiyarlar, yaş almışlar içerisinde de çok ciddi anlamda buna ihtiyaç var.

Ö3: Bir de yaş aralığı olarak eğitim müziği tabii ki bana biraz daha okul öncesi dönemden liseye kadar olan dönemi çağrıştırıyor. Ama neden daha büyük yaşlara veya okul sonrasında olmasın? Çünkü eğitim sadece okulda olmuyor. O yüzden bir yaş sınırı yok bence.

ÖÜ1: Örgün eğitimde ilköğretim, ortaöğretim, lise dönemindeki çocukların özelliklerine göre değişkenlik göstermekle birlikte yine lisans ve lisansüstünde belki hatta ömür boyu olduğunu da söyleyebiliriz. Farklılıklar olmakla birlikte bütün hepsini kapsayabilecek bir durum.

ÖÜ3: Eğitim doğumdan itibaren başlıyor, ölüme kadar devam ediyor. Eğitim müziği de o bakımdan düşünürsek bütün hayat boyunca eğitim amacıyla kullanılan her müziği kapsar.

ÖÜ4: Eğitimin her kademesi, yani okul öncesi çağlardan başlayıp eğitimin örgün öğretim dışında da süren süreçleri de içine alacak, her aşamasında kullanılabilecek müzikal araçlar olarak görebiliriz bence eğitim müziğini.

Sonuç olarak katılımcıların bir kısmı eğitim müziğinin ilkökul veya okul öncesi gibi daha küçük yaş gruplarına hitap ettiğini belirtirken bir kısmı ise eğitimin hayat boyu sürmesinden dolayı eğitim müziğinin de aynı şekilde her yaş grubu için kullanılabileceği görüşünü belirtmişlerdir.

4.1.3. Eğitim müziğinin tanımı

Eğitim müziği kavramı ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcıların verdikleri cevaplar “Eğitim Müziğinin Tanımı” teması altında incelenmiştir. Katılımcıların bir kısmı eğitim müziğinin kapsamını açıklarken eğitim müziği tanımı üzerinden cevap vermişlerdir. Bu katılımcılarından da bazıları eğitim müziğinin bir araç olduğunu belirten tanımlar yapmışlardır. Eğitim müziğinin öğrenmenin gerçekleşmesi için bir araç olduğunu katılımcılar şu şekilde belirtmişlerdir:

MÖ1: Eğitim müziği dediğim zaman zaten yani eğitimin, yani müziğin araç olarak kullanıldığı bir müzik geliyor. Yani öğrenmek istediğimiz kavramı müzik yoluyla öğretmek.

MÖ4: Eğitim müziği kavramını duyduğum zaman, hangi gruba ya da hangi yaşa hitap ediyor olursa olsun kazandırmak istediğimiz bir kazanım veya bir mesaj vardır ya hani eğitimde. Onun müzikle harmanlanarak o gruba verilmesi diye özetleyebilirim.

MÖ9: Çocuğun aldığı diğer derslerin toplamını da hem okul içi hem okul dışı hayatını da ilgilendiren, özellikle tematik konularda çocukta belli farkındalıklar yaratacak sürecin toplamına ben eğitim müziği diyorum. Eğitim müziğini de bir araç olarak görüyorum.

Katılımcıların bir kısmı eğitim müziğinin amaçlarını farklı biçimlerde dile getirerek şu yorumlarda bulunmuşlardır:

B3-ÖÜ8: Eğitim müziğini şöyle tanımlayalım. Çocuklar için, eğitim için, eğitim amaçlı yapılmış, eğitim dışındaki kavramlardan arındırılmış müzik türü.

MÖ6: Bana göre eğitim müziği çocukları belli bir konuda bilgilendiren bir toplumsal olay olabilir bu, bir müzik konusu olur, bir hayvan veya bitki çeşidi olabilir, bir lider hakkında olabilir, mesela Atatürk gibi, çeşitli konularda bilgilenmelerini, öğrenmelerini sağlayan ve onları eğlendiren, eğlenmelerini amaçlayan bir tür.

MÖ7: Bir dağarcık oluşturmak için, müzik repertuarı oluşturmak için eğitimde kullanılan bir süreç gibi tanımlayabilirim aslında.

MÖ10: Eğitim müziğini müzik yapma davranışını geliştirebilecek her sınıfa uygun bir içerik olarak tanımlayabiliriz.

Ö6: Eğitim müziği için, doğa sevgisi olur, ağaç sevgisi olur, kimi için çiçek sevgisi olur, bu konuları göz önünde bulundurarak, yani belli bir şeyi amaç edinmiş bir konu üzerinden müziği tanıtmak da diyebiliriz aslında.

ÖÜ1: Eğitim müziği besteleme başlığı kapsamında belirli bir amaca yönelik belki de hedef kitleye uygun yapılmış müzikler aklıma geliyor.

ÖÜ2: Öğrencinin kapasitesine uygun melodiler ve ses aralıkları, ritim kalıpları, sözler, bunlara göre seçilerek öğrenciye de belli konular hakkında bilgiler vermeyi amaçlayan müzikler olması gerektiğini düşünüyorum.

ÖÜ5: Çocuklara nota öğretme amacıyla kullanılan sözlü-sözsüz şarkılar, çalgı eğitimi için kullanılan etütler olarak tanımlanabilir.

Sonuç olarak katılımcıların bir kısmı eğitim müziğini tanımlarken bu müziğin öğretilmek istenen kavram için bir araç olduğunu dile getirirken, diğer bir kısmı ise belirli bir konuyu öğretmeyi amaçlayan müzikler olarak eğitim müziğini tanımlamışlardır. Ayrıca eğitim müziği tanımlanırken katılımcılar tarafından çocuklara nota öğretme amacıyla kullanılan şarkılar, çalgı eğitimi için kullanılan etütler, öğrencinin kapasitesine ve yaş grubuna uygun şarkılar, müzik yapma davranışını geliştirebilecek içerik, kazandırılmak istenen davranışların müzikle harmanlanması gibi farklı tanımlamalar yapılmıştır.

4.1.4. Eğitim müziğinin farklı disiplinlerle ilişkisi

Eğitim müziğinin kapsamı ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcıların verdikleri cevaplar “Eğitim Müziğinin Farklı Disiplinlerle İlişkisi” teması altında incelenmiştir.

Katılımcılardan bazıları eğitim müziğinin kapsamını sadece müzik dersi olarak görmezken, herhangi bir alan belirtmeksizin konuların farklı disiplinlerle beraber yürütülebileceğini söylemiştir. Eğitim müziğinin farklı derslerle veya uzmanlık alanlarıyla işbirliği içerisinde yürütülebileceğini ifade eden bazı katılımcılar ise şu örnekleri vermişlerdir:

MÖ1: Mesela sadece müzik dersi için aklıma gelmedi. Mesela matematik dersinde ya da işte tarih dersinde de eğitim müziği aktif olarak kullanılabilir.

MÖ9: Fen bilgisi öğretmeni çevre ve doğa konusunu işlerken müzik dersinde de çevre ve doğaya yönelik içeriği olan ve çocuğun seviyesine, yaşına uygun söyleyebileceği bir şarkının içinde bunu bütünleyebiliyorsa hem zümreler arası işbirliği hazırlamış oluyor hem de eğitime destek vermiş oluyor.

ÖÜ4: Eğitim müziği materyallerini çeşitli disiplinlerde de eğitimin bir parçası olarak kullanabileceğimizi düşünüyorum ki bununla ilgili yapılmış çalışmalar da var. Örneğin matematikte, geometri öğretiminde, yabancı dil çalışmalarında eğitim müziğini çokça kullanıyoruz. Özellikle ezbere dayalı sosyal bilimlerde, daha çok sözel alanlarda diyelim, çağrışım yapması amacıyla kullanılan şarkılar var.

B4: Elbette ki disiplinlerarasılık çok önemli. Yani eğitim müziği felsefeyle, sosyolojiyle, psikolojiyle, hangi disiplinlerle ilişki içerisindeyse eğitim müziği bestelemeye de aynı ilişki içerisinde olmasını çok önemserdim.

Sonuç olarak katılımcılar eğitim müziğinin farklı disiplinler ile ilişkisine dikkat çekerek, eğitim müziğinin matematik, geometri, tarih, fen bilgisi, yabancı dil gibi dersler ile sosyal bilimler, felsefe, psikoloji, fizyoloji gibi alanlarla işbirliği içerisinde yürütülmesi gerektiği görüşünü savunmuşlardır.

4.1.5. Eğitim müziğinde kültürel çeşitlilik

Eğitim müziğinin kapsamı ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcıların verdikleri cevaplar “Eğitim Müziğinde Kültürel Çeşitlilik” teması altında incelenmiştir.

Katılımcıların bir kısmı eğitim müziğinin kapsamının bulunulan coğrafya ile alakalı olduğunu dile getirmişlerdir. Çocukların doğup büyüdüğü kültürde yer alan müziklere yatkın oldukları ile ilgili şu görüşler ortaya çıkmıştır:

MÖ3: Güneydoğu’da görev yaparken çocukların eğilimlerinin modal ya da makamsal müziğe daha yatkın olduğunu gördüm. Koma sesleri daha rahat çıkarabiliyorlar.

Ö4: Oradaki toplumsal yapı da aslında çok önemli. Çünkü batı bölgesinde Türk müziği dinlenme oranı az. Çocuğun kulağına yabancı gelebiliyor. Ama doğu görevi yaptığımızda çocuğa batı müziği yabancı geliyor ve yapamıyor.

MÖ8: Mesela çocuğa türkü öğretiyorsun yüzünü ekşitiyor bazı durumlarda, söylemek istemiyor. Ona tuhaf geliyor. Bazıları da türküyü seviyor.

Türkiye’nin kültürel özelliklerinden dolayı makamsal müziğe yakın olduğunu, buna karşılık tonal müziğin de eğitim müziğinde yer alması gerektiğini belirten katılımcılar ise şu açıklamaları yapmışlardır:

B5-ÖÜ9 Bence ikisi de olmalıdır. Çünkü biz sonuçta Türkiye Cumhuriyeti’nde yaşıyoruz ve bizim eğitim sistemimizde yüzümüz batıya dönük. Ama Müslüman bir ülke olarak Atatürk’ün koyduğu kurallar neydi? Batıyı örnek alacağız. Ama kendi öz müziğimizi korumamız daha önemli.

MÖ9: Burada Muammer Sun’un çok güzel bir sözü var. Yerelden ulusala, ulusaldan evrensele giden bir yol izlersek mükemmel olur. Yani sadece tonalde kalıp da işte çocukları sıkıştırmak olmaz. Sonuçta Türk’üz biz. Zaten bulunduğumuz coğrafyada makamsal müzik etkisi daha fazla.

Eğitim müziğinde kültürel çeşitlilik açısından uluslararası bakış açısıyla her türlü evrensel müziğe yer verilmesinin gerekliliği ile ilgili ise şu görüş yer almıştır:

B2: Dünyanın farklı kültürlerindeki müzikleri de çocuklarıma duyurarak, farklı ülkelerin Afrika şarkılarının ezgilerine sözler yazarak, Japon ya da Uzakdoğu kültürlerinin ritmik yapısını da kullanarak haberdar olmalarını sağlıyorum. Dünyanın bütün kültürel etkinliklerinin ritmik ezgisel dokularını çocuklara duyurmak lazım. Kendi insanlarımıza da duyurmak lazım.

Sonuç olarak katılımcılar eğitim müziğinin kapsamının bulunulan coğrafya ile alakalı olması, makamsal müzik daha ağırlıklı olsa da batı müziğine de yer verilmesi, ayrıca her kültürden dünya müziklerine de yer verilmesi görüşlerini sunmuşlardır.

4.1.6. Oyun, hareket ve etkinlik

Eğitim müziğinin kapsamı ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcıların verdikleri cevaplar “Oyun, Hareket ve Etkinlik” teması altında incelenmiştir. Katılımcılar, eğitim müziğinin kapsamının yalnızca şarkı söyleme veya çalgı çalmadan ibaret olmadığına vurgu yapmışlardır.

Özellikle daha küçük yaş gruplarında şarkı söyleme veya çalgı çalma dışında oyun oynama, hareket etme ve etkinliklerde yer alma gibi davranışların olması gerektiği ile ilgili şu görüşler ifade edilmiştir:

B2: İlkokulda ana okulda yapılanlara ek olarak derslerle ilgili pekiştirme amaçlı şarkılar, oyunlamalar ya da ritmik etkinlikler gibi etkinlikler yapılabilir.

MÖ10: Çocuk kendi ritmini neye göre oluşturur? Bir vuruşluk, yarım vuruşluk ritimleri gösterirsin. Birçok yöntemle gösterebilirsin. Beden ritmiyle gösterebilirsin, farklı hareketler, oyunlar veya etkinlikler ile gösterebilirsin.

B1: Eğitim müziği oyunla birleştirilip öğrencilerin yaratıcılıkları geliştirilebilir. Çünkü her hareketin bir sesi vardır ve bunu çocuklara farklı deneyimler üzerinden anlatmaya çalışırdım.

Sonuç olarak katılımcılar eğitim müziğinin kapsamına şarkı söyleme ve çalgı çalma dışında öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirme amaçlı oyun, hareket ve etkinlikleri içermesi gerektiği ile ilgili görüş sunmuşlardır.

4.1.7. Bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişim

Eğitim müziğinin kapsamı ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcıların verdikleri cevaplar “Bilişsel, Duyuşsal ve Devinişsel Gelişim” teması altında incelenmiştir.

Katılımcılar eğitim müziği kapsamında dil, beyin, beden, seziş, duyuş gibi bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanlarla ilgili gelişimlerin önemine de değinerek şu ifadelerde bulunmuşlardır:

B2: Eğitim müziği okul öncesi, sınıf öğretmenliği, ortaokul ve lise kültürü içerisinde, çocukların dil, beyin, beden, seziş, duyuş gelişimlerine yönelik, çocukların müziksel birikimlerini, müziksel alışlarını, müziksel etkileşimlerini arttırarak sesini, kulağını, geliştirmeye dayalı olmalıdır.

MÖ6: Eğitim müziği dilin kullanım becerilerini, müziğin armonik, teorik kurallarını kapsayan bir eğitim türüdür.

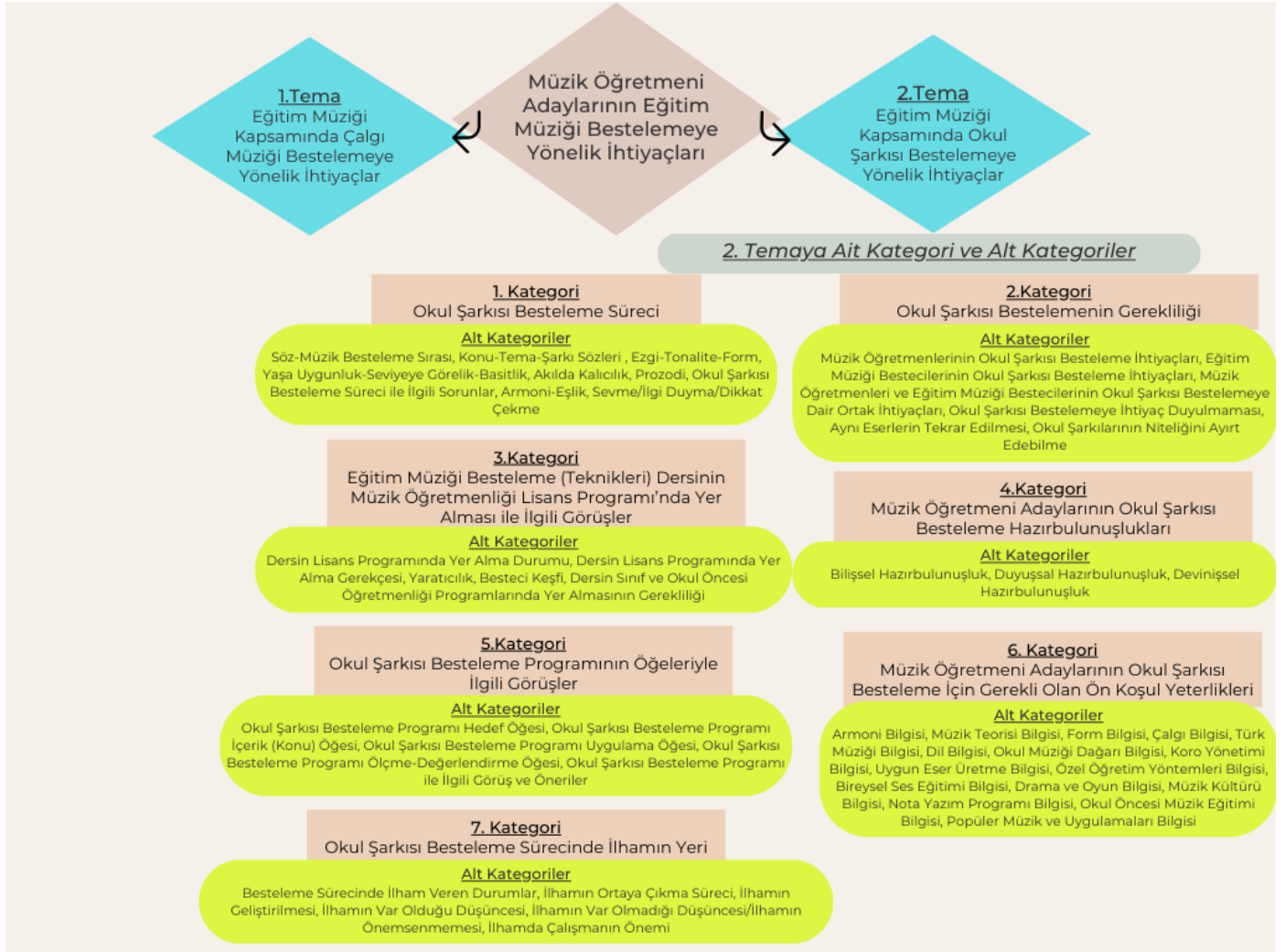
ÖÜ5: Eğitim müziği kavramı çocuğun duyuşsal alanda yer alan müzikal zevkine hitap eden şarkıları ve etütleri kapsar. Ayrıca eğitim müziğinde yer alan şarkılar çocukların dil gelişimi için de oldukça önemlidir.

Sonuç olarak katılımcılar eğitim müziğinin kapsamında müzikal gelişimin yanında bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişiminin de önemine vurgu yaparak eğitim müziğinin özellikle dil gelişimindeki yerine dikkat çekmişlerdir.

4.2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Eğitim Müziği Bestelemeye Yönelik İhtiyaçlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci amacının ikinci alt amacı doğrultusunda “Müzik öğretmeni adaylarının eğitim müziği bestelemeye yönelik ihtiyaçları nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır. Öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcıların verdikleri cevaplar çalgı müziği ve okul şarkısı besteleme temalarına ayrılmıştır. Eğitim müziği besteleme alanındaki eğitim ihtiyaçları ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından elde edilen görüşlere bakıldığında katılımcıların çok büyük bir oranda okul şarkısı besteleme üzerinde durdukları görülürken, etütler gibi çalgı müziği

besteleme üzerinde neredeyse hiç durmadıkları ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla çalgı müziği bestelemeye yönelik ihtiyaçlar tek bir tema altında incelenirken, okul şarkısı bestelemeye yönelik ihtiyaçlara ait tema yedi kategoriye ve bunların alt kategorilerine ayrılarak incelenmiştir. Müzik öğretmeni adaylarının eğitim müziği bestelemeye yönelik ihtiyaçlarına ilişkin belirlenen tema, kategori ve alt kategoriler Şekil 4.2.'de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Şekil 4.2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Eğitim Müziği Bestelemeye Yönelik İhtiyaçlarına İlişkin Belirlenen Tema, Kategori ve Alt Kategoriler

4.2.1. Eğitim müziği kapsamında çalgı müziği bestelemeye yönelik ihtiyaçlara ilişkin bulgular ve yorumlar

Öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcılar ile yapılan görüşmelerden elde edilen, “Eğitim Müziği Kapsamında Çalgı Müziği Bestelemeye Yönelik İhtiyaçlar” temasına ilişkin veriler

betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalgı müziğiyle ilgili çok az sayıda katılımcı görüşü yer aldığı için bu alandaki ihtiyaçlar tek bir tema altında incelenmiştir.

Eğitim müziğinin kapsamı içerisinde çalgı müziğinin rolü ile ilgili paylaşılan görüşlerde, çalgı müziğinin daha fazla teknik bilgi gerektirmesinden ötürü lisans eğitiminde çalgı müziği bestelemeye yer verilmemesi ile ilgili katılımcılar görüş sunmuşlardır. Çalgı müziği bestelemeye yönelik verilecek bir dersin yüksek lisans veya doktora seviyesinde olması gerekliliğinin altı çizilerek şunlar söylenmiştir:

ÖÜ6: Eğitim müziği ile kastedilen şey genellikle okul şarkıları oluyor. Her ne kadar lisans programında etüt yazma ile ilgili ifadeler bulunsa da öğrencilerin hazırbulunuşlukları bu alanda hiç yeterli değil. Daha üst kademedeki verilen eğitimlerde belki çalgılarla ilgili eserler bestelenebilir.

MÖ5: Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersinde biz hiç çalgı müziği bestelemedik. Zaten çalgılarla ilgili teknik donanım çok hâkim olmak gerekiyor bunun için.

MÖ7: Bana göre bu derste çalgılar için etüt yazma işi ağır kaçabilir. Eğer öğrenci buna çok ilgi duyuyorsa yüksek lisansta ya da doktorada bunun için bir ders açılır ve öğrenci de kendisini geliştirebilir.

Öğretim üyelerinden bazıları ise çok kısıtlı da olsa Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersinde çalgı müziği ile ilgili besteleme çalışmaları yaptıklarını şöyle ifade etmişlerdir:

ÖÜ1: Çalgılarla ilgili çok basit olarak etüt besteleme çalışmalarımız olabiliyor.

ÖÜ5: Dönem sonuna doğru, eğer vaktimiz kalırsa öğrencilere kendi bireysel çalgıları için etüt yazdırıyorum. Etüdü ilk önce amacını belirliyoruz, pozisyonları belirliyoruz falan.

ÖÜ6: Müzik öğretmeni adaylarının gelişimi için varyasyonların önemi büyük. O yüzden dönem içerisinde 1-2 hafta bile olsa herkes kendi çalgısı ile ilgili bir tema üzerine varyasyon bestelemeye çalışıyor.

Sonuç olarak eğitim müziğinin kapsamı içerisinde çalgı müziği bestelemenin kullanılması ile ilgili katılımcılar lisans derslerinde bu uygulamaları çok fazla

gerçekleştirmediklerini, eğer çalgı müziği besteleme çalışmaları yapılacaksa lisansüstü çalışmalarda yapılması yönünde görüş bildirmişlerdir. Bazı katılımcılar ise çok kısıtlı da olsa derslerinde çalgı müziği besteleme uygulamalarına yer verdiklerini belirtmişlerdir.

4.2.2. Eğitim müziği kapsamında okul şarkısı bestelemeye yönelik ihtiyaçlara ilişkin bulgular ve yorumlar

Öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcılar ile yapılan görüşmelerden elde edilen, “Eğitim Müziği Kapsamında Okul Şarkısı Bestelemeye Yönelik İhtiyaçlar” temasına ilişkin veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilip kategoriler ve alt kategoriler belirlenmiştir. Eğitim müziği kapsamında okul şarkısı bestelemeye yönelik eğitim ihtiyaçları ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından elde edilen görüşler “Okul Şarkısı Besteleme Süreci”, “Okul Şarkısı Bestelemenin Gerekliliği”, “Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) Dersinin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda Yer Alması ile İlgili Görüşler”, “Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme Hazırbulunuşlukları”, “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Öğeleriyle İlgili Görüşler”, “Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri”, “Okul Şarkısı Besteleme Sürecinde İlhamın Yeri” olarak toplam yedi kategori altında incelenmiştir. Ortaya çıkan alt kategoriler ise ilgili kategori başlığının altında incelenmiştir.

4.2.2.1. Okul şarkısı besteleme süreci

Okul şarkısı besteleme alanındaki eğitim ihtiyaçları ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcılar ile yapılan görüşmelerden birinci kategori olarak “Okul Şarkısı Besteleme Süreci” kategorisi elde edilmiştir. Bu kategori “Söz-Müzik Besteleme Sırası”, “Konu-Tema-Şarkı Sözleri”, “Ezgi-Tonalite-Form”, “Yaşa Uygunluk-Seviyeye Görelik-Basitlik”, “Akılda Kalıcılık”, “Prozodi”, “Okul Şarkısı Besteleme Süreci ile İlgili Sorunlar”, “Armoni-Eşlik” ve “Sevme/İlgi Duyma/Dikkat Çekme” olarak dokuz farklı alt kategoriye ayrılarak analiz edilmiştir.

4.2.2.1.1. Söz-müzik besteleme sırası

“Okul Şarkısı Besteleme Süreci” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Söz-Müzik Besteleme Sırası” alt kategorisi altında incelenmiştir. Yapılan görüşmelerde katılımcıların okul şarkısı bestelerken söz ve müzik oluşturmayla ilgili farklı yollara başvurdıkları görülmüştür.

Katılımcılardan bazıları söz ve müzik oluşturmanın duruma veya kişiye göre değiştiğini şu şekilde ifade etmişlerdir:

B1: Duruma göre değişebilir. Yani sözden yola çıkabiliyorsunuz. Yapıdan yola çıkabiliyorsunuz. Bir kelime belki uyaran oluyor ve onu takip ediyorsunuz. Tam tersi belki bir melodi, bir müzikal cümle orada bize yol gösteren oluyor.

MÖ2: İlk önce bir tema belirlenmeli. Ne hakkında olduğuyla alakalı. Arkasından temaya uygun söz yazma. Söze uygun da ritim kalıpları ve melodi oluşturma olarak gidiyor. Tabii ki bu sıralama değişebilir. İlk önce bir melodi gelir. Melodinin üstüne güzel bir söz yazılabilir.

MÖ5: Aslında bu biraz da göreceli olabilir bence. Bazı kişilerin sözleri yazma yeteneği daha baskın olur, bazılarının da notaları yazma yani melodi yazma yeteneği daha ağır basabilir.

MÖ8: Muhtemelen bazıları söz üzerine, diğer besteciler nasıl yapıyor? Sözlerin üzerine ezgiyi oluşturuyorlardır. Bazıları da muhtemelen bir ezgi çalışıyorlardır, ezgileri vardır. O ezgiye de sözleri sıkıştırıyorlar. Yani her ikisinin de olabilme ihtimali var.

Ö7: Sözler ya da beste, en başta hangisinden geldiyse ondan devam ediyoruz. İlk söz yazma da olabilir, üzerine ezgi düşünme olabiliyor. İlk ezgi geliyor bazen, sonra sözler geliyor.

ÖÜ4: İlk haftalarda ilk çıkış yolum sözü ben verip öğrenciden müzik oluşturtmasını istiyorum. Sonra ama melodi verip söz yazdırdığım çalışmalar da oluyor. Sonuç olarak öğrenci hem söz hem de müziği içeren besteyi kendisi hazırlayacağı zaman sözleri ve müziği o sıralıyor.

ÖÜ5: Genellikle sözlü beste yaptırıyorum. İlk önce öyle başlıyorum. Söz ve müzik sırasıyla ilgili onu aslında çocuğa bırakıyorum. İki yöntemi de anlatıyorum. İki yöntemle de örnek beste yapıyoruz birlikte sınıfta.

ÖÜ6: Yani eğitim müziği bestelemenin sıralaması illa şu olacak diye bir zorlamadan yana değilim ben. Sözü yazıp, sözü ritimleyip sonra ezgiliyoruz. Birkaç deneme yapıyoruz. Yoksa yazılmış bir ezgi üzerine söz yazmak daha zor. Yabancı şarkılara Türkçe söz uyarlanmış. Ya da sözsüz bir şarkıya sonradan söz yazılmış. Olmaz değil olabilir.

ÖÜ7: Besteleme yaparken aşamaların yerleri değiştirilebilir. Önce bir söz olmalı diyorum. Bir şarkı sözü. O söze beste yapılmalı veya mevcut bir beste vardır ona söz yazılabilir, İstiklal Marşı 'nda olduğu gibi.

Katılımcılardan bazıları ise okul şarkısı bestelerken önce şarkı sözünden yola çıkılması gerektiğini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

B3-ÖÜ8: Önce besteleme süreci yok. Önce beste yok. Önce şarkının sözü var. Önce şarkının sözünü yazıyorum. Ondan sonra başlıyorum ben bu şarkıyı bestelemeye.

MÖ1: İlk önce sözleri yazarım. Sözleri yazarken de zaten kafamda bir melodi şekillenir. En azından ritmik kalıplar şekillenir. Ona göre ilk önce sözleri yazarım ve ritmik kalıpları yazarım. Akabinde melodisini yazarım.

MÖ3: İsteyen ilk önce söz yazıyor, anlatıyorum mantığını. Ondan sonra hecelerini hesaplatıyorum. Hecelerine göre Ankara, İzmir, Van tartımlarını yaptırıyorum, ritmini buluyoruz. Sonra da diyorum ki herkes yanlış ya da güzel bu önemli değil, herkes melodikadan notalarını çalarak bir şeyler uydursun.

Ö4: Kelimelerle ilgili birleştirip söz yazmaya başlarım. Ondan sonra beste aşamasına geçerim. Ben şu an benim en rahat yaptığım şeyi anlattım. Eğer melodi belli ise, sözü ona uydurmak daha zor oluyor bence.

Ö8: Bana göre öncelikle sözleri, heceleri oturtmamız gerekiyor. Onların belli bir şeyi var ya sonuçta, onları ayarlamamız gerekiyor. Ondan sonra ona göre nota yazımı geliyor.

ÖÜ2: Kelimeleri görmemiz gerekiyor öncelikle. Sonra o konuya ilişkin tabii ki bir müzik oluşturmak. Bunlara göre de o kelimelerle, o müzikleri birleştirip daha sonrasında da sözleri kurallarına uygun bir şekilde bir araya getirme süreci var.

ÖÜ3: Bunun aslında tek bir yolu yok ama eğitim kapsamında herhalde en doğru olarak öncelikle sözler olması lazım. Söze müzik yazmak çoğunlukla daha doğru sonuç verir.

Okul şarkısı bestelemeye şarkı sözünden önce melodinin oluşturulması gerektiğini söyleyen katılımcılar ise şu görüşleri dile getirmişlerdir:

MÖ4: Önce melodimi tasarlarım, sonra sözlerle geçerim.

MÖ5: Önce müzik bence, beste. Buna uygun olarak da sözleri yerleştirmek.

MÖ6: Motif ve cümlelerle genel hatlarıyla ezgi belirlendikten sonra söz yazma aşamasında prozodi kurallarına ve toplumsal değerlere uygun olacak şekilde sözlerin besteye uygun hale getirilmesi gerekir.

MÖ9: Benim tercihim besteleme yaparken önce müziğinden başlıyorum. Kafamda müzik kompozisyonunu oluşturuyorum. Sözü her türlü sığdırabilirim ama müzik çok farklı.

Ö3: Müziği öğretmeyi amaçlıyorsa bu eser. Öncelikle müzikten başlanması taraftarıyım. Ardından sözlerin işte eğitime ve işte seviyeye uygun olarak yazılması konusunda böyle bir sıralama düşünüyorum.

Ö5: Sözleri direkt müziğin üzerine yerleştirmek yerine daha çok hani önce bir melodiyi yazıyorum o kelimeleri hani hangi konuyu belirledikten sonra. Önce ezgiyi hazırlıyorum. Sonra onun üzerine sözleri yerleştirirken ezgide oynamalar yapmak bana daha mantıklı geliyor.

Katılımcılardan bazıları ise okul şarkısı bestelemeye söz ve müziğin bir arada ortaya çıkabileceğinden bahsederek şunları demişlerdir:

B5-ÖÜ9: Benim izlediğim yol şu. Söze müzik ya da müziğe söz gibi bir kavram yok bende. Çünkü bana sorarsanız ikisi de yanlış. Ben kendi bestelerimi de hiç bu şekilde yapmıyorum. Ezgiyle söz beraber. İkisi aynı anda çıkmalıdır. Neden? Prozodik yapı bozulmasın diye. Benim sözüm var. Sözümü besteleyeceğim dersiniz mutlaka sözün

üzerinde birtakım modifikasyonlar yapmak zorundasınız konuşur gibi söyleyebilmek için. Dolayısıyla size verilen bir şiir bozulmak zorunda kalıyor. Dolayısıyla ya prozodiden ödün vereceksiniz ya da ezgiden ödün vereceksiniz. Bunun olmaması için ben ezgi ve sözü aynı anda bulmaya çalışıyorum. Konuşur gibi bir şarkı olsun diye.

Ö7: Söz ve müziğin ikisi birden de aynı anda yazılabilir.

Ö4: Kimisi direk daha içsel bir yaratı gücüyle de girebiliyor olabilir. Söz ve melodi birlikte geliyor olabilir.

ÖÜ7: Şarkı ile söz beraber kullanılarak bir beste oluşturulabilir aynı anda.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelerken söz ve müziğin oluşturma sırasının değişebildiği; önce sözün, önce müziğin ya da ikisinin beraber bestelenebileceği yönünde görüş bildirmişlerdir. Söz ve müziğin oluşturma sırasının değişebileceğini savunan katılımcılar özellikle bireysel farklılıklardan yola çıkarak sürecin her kişide farklı olabileceğini savunmuştur. Önce sözlerin oluşturulması gerektiğini belirten katılımcılar ilk olarak ritmik yapının ve hecelerin belirlenerek üzerine ezgi eklenmesini söylemişlerdir. Önce müziğin oluşturulması gerektiğini belirten katılımcılar ise ezginin üzerine sözleri eklemenin tercih ettikleri yol olduğunu ifade etmişlerdir.

4.2.2.1.2. Konu-tema-şarkı sözleri

“Okul Şarkısı Besteleme Süreci” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Konu-Tema-Şarkı Sözleri” alt kategorisi altında incelenmiştir. Cevaplarda bahsedilen bu kavramlar birbiri ile bağlantılı olduğu için konu, tema ve şarkı sözleri anlam bütünlüğü açısından aynı alt kategori altında incelenmiştir.

Katılımcılar genel olarak konunun veya temanın belirlenmesinin bestelemenin ilk aşaması olduğuna vurgu yaparak şarkı sözü oluştururken dikkat edilecek noktalarla ilgili şunları söylemişlerdir:

MÖ1: Okul şarkısı bestelerken öncelikle konuyu belirleyip bununla ilgili anahtar kelimeleri oluştururum.

Ö5: Hangi konudan bahsedeceksem o konuyla ilgili kelimeleri not alırım. Sözlerin içeriği de önemli bir şey. Ya da kelimenin doğru kullanımı. Hani halk ağzıyla kullanılan kelimeleri direkt eğitim müziğine koymamalıyız.

Ö4: Tema ile ilgili anahtar kelimeleri yazıp onların üzerinden söz oluşturunurum.

ÖÜ2: Beste yapılan konuyla ilgili bilgi sahibi olunması gerekiyor. Öğrencilerime konuyla ilgili kelimeleri bir kâğıda yazmalarını söylüyorum. Böylece onlara yol gösterebiliyor.

MÖ10: Örneğin doğa ile ilgili bir konu belirleyip ilk kelimeyi tahtaya yazabiliriz. Doğa dedik mesela toprak dedik, başka bir çocuk su dedi, başka bir çocuk çiçek dedi, başka bir çocuk yaşam dedi, başka bir çocuk arı dedi. Böylece şarkı sözlerini oluşturunuruz.

MÖ3: Derste beyin fırtınası yapıyoruz. Mesela diyorum ki fen dersinde hangi konuları gördünüz. İşte diyorlar ki gezegenler. Tamam o zaman diyorum gezegendeki bilgilerden başlıyoruz. Veya bazıları canlılar ve doğa diyor. Artık uzay falan çocukların çok ilgisini çekiyor. Birlikte beste yapınca biraz daha da istekli oluyor çocuklar. Mesela geçenlerde mikroplar hakkında yaptılar çocuklar. Ben bilmediğim şeyler öğrendim.

Katılımcılar ayrıca okul şarkısı bestelerken oluşturulacak şarkı sözlerinin hem çocukların seviyesine uygun olmasını hem de sözlerin uygunsuz anlamlar içermemesi gerektiğini şu şekilde belirtmişlerdir:

MÖ7: Konu; mesela doğa sevgisi. Genelde şarkılar hep bir hikâye anlatıyor, çocuk şarkılarında. Evet, ana sınıfı düzeyinde hikâye anlatımı iyi olabilir. İlkokul düzeyinde de olabilir ama ortaokul düzeyine geldiğin zaman biraz daha bilgiye odaklı olması lazım.

MÖ6: Parçanın söz ve tartım açısından analiz edilmesi gerekir. Eğer tartımsal olarak uymayan, çocukların zorlanabileceği bir kısım varsa analiz yapmanın bu sorunları tespit etmede çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Ö1: Örneğin şiddeti özendirici veya kötü özellikler anlatılan sözler yer almamalı. Böyle şeyler çok varmış eskiden. Onu da çok konuşmuştuk derste. Gerek yok yani barışı, doğayı anlatabiliriz.

B2: Çocuk okul öncesine gidiyor, öğretmenim diyor işte davranış geliştirme konusunda bir şarkı var mı? İyi bir davranış anlatma hikâyesi bana sunuyor. Ben de onun üzerine iyi davranış oluşturacak bir ezgi ve söz bulmaya çalışıyorum.

Ayrıca okul şarkısı oluşturma sürecinde seçilen konunun geleneksel bir anlatım yerine daha güncel bir şekilde çocuklara hitap etmesi gerektiği şu sözlerle ifade edilmiştir:

B5-ÖÜ9: Seçtiğiniz konu işte atıyorum mesela doğa sevgisiyse, doğa sevgisini direkt işte doğayı korumalıyız falan gibi değil de biraz daha artık güncel çocukların bir felsefesi var. Yani Z kuşağı diyeyim onlara. Z kuşağının felsefesiyle düşünüp bestelemek önemlidir bence.

Sonuç olarak katılımcılar genel olarak konunun veya temanın belirlenmesinin bestelemenin ilk aşaması olduğuna vurgu yaparken, şarkı sözü oluşturma aşamasında sözlerin çocukların seviyesine göre olması, uygunsuz içeriğe yer verilmemesi, daha güncel bir anlatıma yer verilmesi gibi noktalara dikkat çekmişlerdir.

4.2.2.1.3. Ezgi-tonalite-form

“Okul Şarkısı Besteleme Süreci” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Ezgi-Tonalite-Form” alt kategorisi altında incelenmiştir. Cevaplarda bahsedilen bu kavramlar birbiri ile bağlantılı olduğu için ezgi, tonalite ve form anlam bütünlüğü açısından aynı alt kategori altında incelenmiştir.

Katılımcılardan bazıları öncelikle basit düzeyde birkaç ses üzerinden okul şarkısı bestelemeye başlanması gerektiğini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

MÖ10: Örneğin fa notasıyla tek ses üzerinden başlayarak söz ve ritim çalışmaları yapılabilir. Daha sonra değiştirmek istediğimizi değiştiririz, fa sesine sol sesini de ekleriz. Sol sesini ekledikten sonra la sesini ekleyebiliriz. Sonra la sesinden başlayarak küçük ezgiler vererek çocuklara söz yazmalarını isteyebilirsiniz.

ÖÜ5: Derste ilk olarak deneme çalışmaları şeklinde üç ses üzerinden besteleme yapıp sonrasında ise formları çalışıyoruz. Form yapısında çeşitlilik, tekrar ve zıtlık öğelerini dengeli kullanıyoruz.

Ö6: Öncelikle pentatonik diziler üzerinden besteleme yapmaya başlanabilir.

MÖ3: Tekrarlayan ve yanaşık giden, aralıkları geniş olmayan şarkılar çocuklar tarafından çok seviliyor. Böyle şarkılarla besteleme yapmaya başlamak daha mantıklı.

Ezgi oluştururken ve tonalite belirlerken katılımcılar okul şarkısı bestesinin çok karmaşık bir yapıda olmaması gerektiğini vurgulamışlardır. Buna göre belli başlı tonalitelerin kullanılması, tonalite ve modal/makamsal yapı kullanımı, kullanılan ritmik yapının dengeli dağılması, form olarak da iki ya da üç bölümlü şarkı formunda olması, yine form yapısı olarak soru ve cevap cümlelerine yer verilmesi, çocukların da bunları uygularken ses aralıkları açısından zorlanmaması gibi özellikler katılımcılar tarafından şöyle vurgulanmıştır:

B3-ÖÜ8: Çocuk şarkılarının bir, tonalitesi. Tabii şarkıların mutlaka iki bölümü olacak. Bir A bir de B'si olacak. B kısmı nakarat olacak. Bu şarkılar çocukların ses sınırına uygun olacak. Çok karmaşık ritimleri yapıları içermeyecek.

MÖ3: Form olarak en az iki bölüm olmalı diyorum ya, 1. bölüm ve 2. bölüm arasında çok fark olabilir ama mesela çok fark varsa 3. bölüm olmamalı. Ya da sürekli tekrar etmeli. 1. sözler, nakarat, 2. sözler ama melodi değişmeyecek. İki tane farklı melodi olacak sadece.

MÖ4: Duygum nasıl olacak? Ben melodimi nasıl şekillendireceğim? Akılda nasıl bir vurgusu olmalı, bunu düşünürüm. Üçüncüsü artık melodi kısmına girebilirim. Nasıl bir melodim olacak? Çok karışık bir şey mi yoksa daha yalın, sade, akılda kalıcı bir şey mi olmalı?

MÖ5: Bestede de ölçülerdeki ritimlere dikkat etmek. Yani uyumlu bir şekilde, atıyorum bir ölçüde dörtlük nota kullanıyorsak, iki dörtlükse, bir ölçüde iki dörtlük kullanmak ya da bir dörtlük iki sekizlik kullanmak gibi.

Ö3: Öncelikle eserin kaç bölümlü olacağı belirlenir. İşte iki veya üç. Ardından işte bu soru cevap formları işte hangileri kullanılacak? Birkaç seçenek var çünkü. Onlar belirlenir ve beste tamamlanır.

Ö4: Ondan sonra o ses aralıklarına göre en uygun tonu belirlerim. Beste aşamasında da kim icra edecekse onun ses aralığına göre melodiyi yazarım.

Ö6: Kaç kaçlık bir ölçü olacak. Bunu belirlerim. Daha sonra parçanın tonunu belirlemek. Çok önemli bu benim için. Hangi ton daha uygun olaksa o tona evrilirim.

Ö8: Ondan sonra ona göre nota yazımı geliyor. Tabi tonu belirleyerek nota yazımı. Sözler ve ton uyumlu olmalı. Mesela 10 Kasım kutlanacaksa, Atatürk'ü anacaksın ve bizim için onun ölümü kötü bir şey. Daha hüznü, minör bir şey olmalı.

MÖ7: Konuya göre de bence tonun belirlenmesi lazım. Majör ton, minör ton. Mesela pozitiflikten bahsediyorsak, güneşten bahsediyorsak, majör. Ya da hüznünden, nasıl anlatayım, kötümserlikten bahsediyorsak minör ton uygulayabiliriz.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelerken okul şarkısının çok karmaşık bir ezgi veya form yapısına sahip olmaması, sözlere uygun olarak tonalitenin belirlenmesi, ezginin çocuklar tarafından kolay söylenmesi gibi özellikler ile ilgili görüş bildirmişlerdir.

4.2.2.1.4. Yaşa uygunluk-seviyeye görelilik-basitlik

“Okul Şarkısı Besteleme Süreci” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Yaşa Uygunluk-Seviyeye Görelilik-Basitlik” alt kategorisi altında incelenmiştir. Katılımcılar tarafından bestenin özellikle yazıldığı yaş grubuna göre karmaşık olmaması gerektiği vurgulanırken basit bir yapının tercih edilmesi yorumunda bulunulmuştur.

Çocukların bulunduğu yaş grubundaki gelişimsel özelliklere dikkat çeken bazı katılımcılar şu ifadelerde bulunmuşlardır:

B2: Yine çocuğun kolay söyleyebileceği, çocuğun kolay da yapabileceği şeyler olmalı. Bir fark var. Davranış oluşturmada beden-ritim ve beden-gösterimsel etkinlikleri de kullanmalarını istiyorum. Sadece şarkıyı yazmak anlamında değil, çocuğa şarkı öğretirken bedenini de mimiklerini de gösterebilsin diye bir şeyler uydurmaya çalışıyorum.

Ö5: İlk sırada bestelenecek olan şarkının neye hizmet edeceği önemlidir. Mesela hareket mi ettirecek çocuğa, bir şey mi öğretecek? Kaç yaş çocuğuna olacak? Ne amaçla bestelendi?

MÖ10: Şarkıyı bestelerken öğrencilerin gelişimsel özelliklerine dikkat edilmeli. Bir kere hangi yaş grubunu çalıştırıyorsak o yaş grubunun ses aralığına uygun olmalı. Yani anaokulu için üç sesi aşmamalı. Ortaokulda ise çocukların yaş sınırı 9-14 oluyor, orada beş sesi aşmamalı diye düşünüyorum. Lisede de altı ses, yedi ses beklenebilir.

B3-ÖÜ8: Okul şarkısı bestelerken çocukların psikolojisi de dikkate alınmalı. Daha küçük yaş grupları için somut kavramlar, daha büyük yaş grupları içinse soyut kavramlar kullanılmalı.

Ö6: Az önce de söylediğim gibi ritmik yapı çok önemli. Çünkü yine yaş gruplarını baz aldığımız zaman, yani diyafram nefesi kullanmadıkları için küçük yaş grupları, daha çok böyle ritmik yapılarda zorlanabilirler.

Katılımcılar okul şarkılarının daha basit yapıda, kolay anlaşılır olması gerektiği ile ilgili de çok sayıda yorumda bulunmuşlardır. Bu düşüncelerini de şu şekilde ifade etmişlerdir:

ÖÜ7: Beste çok yalın, sade, anlaşılır olmalı. Basit eserler, kolay eserler ve bellekte kalıcı eserler ölümsüz eserler olur. Daha dün annemizin kollarında yaşarken mesela.

Ö1: Tonal-modal ayrımı olmaksızın şarkının herkes tarafından söylenebilecek özellikte olması gerekli. Çok fazla atlamalı sesler olmamalı.

Ö8: Şarkı karmaşık olmamalı. Tonal açıdan bakarsak parçada ton değişimi olmaması gerekir bence. Daha basit sözlerle, örneğin ritmik yapısı 4/4'lük olan daha basit yapıda şarkılar olması gerek.

MÖ1: Hangi düzeye göre yazacaksam, işte yedi, sekiz, dokuz, on yaş gibi. Hangi sınıfa göre yazacaksam ezgiyi ona göre belki biraz zorlaştırabilirim. Yine de benim için şarkının ezgisinin kolay olması gerekir, öğrencilere öğretebilmemiz açısından.

Ö2: Sözler yazılırken yaratıcılık bence önemli. Hangi kitleye hitap ediyorsak o kitlenin yaşını hesaba katarak belirlenmesi gerekiyor.

Ö4: Eğitim müziği, çocukların ses aralıklarına göre, yaşlarına göre, seviyelerine göre bestelenmiş şeylerdir. Burada ilk önce seviyeye bakmak lazım. Seviye ne? Şarkıyı söyleyecek kişiler kim, onlara göre ses aralığı belirlenir.

ÖÜ1: Önce hedef kitlenin tayin edilmesi gerekiyor. Eğer sözlü bir şey olacaksa hedef kitlenin ses aralığı önemli, yaşı önemli. Ayrıca çok fazla karmaşık ritmik yapılara sahip olmaması gerektiğini düşünüyorum iyi ve nitelikli güzel bir okul müziği şarkısının.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelerken çocuğun gelişimsel özelliklerine dikkat etme, basit yapıda, kolay anlaşılabilir eserler besteleme ile ilgili görüş bildirmişlerdir.

4.2.2.1.5. Akılda kalıcılık

“Okul Şarkısı Besteleme Süreci” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Akılda Kalıcılık” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar bir okul şarkısının akılda kalıcı olması gerektiğini söylerken, bunun için güzel bir melodi veya motif yapısı bulma, sekvensleri kullanma, kolay ezberlenebilecek söz yazma gibi önerilerde bulunarak şu ifadelerde bulunmuşlardır:

Ö7: Okul şarkısı bestelediğinde akılda kalıcılık için motif yapısı önemlidir. Akılda kalıcılığı arttırmak için sekvensler de kullanılabilir hatta.

MÖ4: Bir kere akılda kalıcı olmalı diye düşünüyorum. Mesela bir şarkıyı çalıştık, dersten çıktık, okulda hep koridorlarda ben o şarkıyı duyuyorum. Çocuklar sürekli onları mırıldanıyorlar, öğretmenlerin bile ağzından duyuyorum. Diyorum ki bu şarkı oluyor.

Ö1: İlk olarak şey diyebilirim böyle akılda kalıcı olması. Herkesin duyduğunda aa şöyle bir şey vardı deyip bir anda söylemeye başlaması çok iyi oluyor.

Ö5: Şimdi güzel bir eğitim müziği besteleyebilmek için bence çocuklar için akılda kalıcılığı önemli bir şey. Sonuç olarak onlara öğretmeye çalıştığımız bir konu varsa ortada bunun akılda kalıcı bir ezgiye sahip olması gerekir.

ÖÜ3: Onun dışında kolay ezberlenebilir olması lazım.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelerken bu şarkının akılda kalıcı olması gerektiğini belirtmişlerdir. Akılda kalıcılığı arttırmak için de güzel bir melodi veya motif yapısı bulma, sekvensleri kullanma, kolay ezberlenebilecek söz yazma gibi önerilerde bulunmuşlardır.

4.2.2.1.6. Prozodi

“Okul Şarkısı Besteleme Süreci” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Prozodi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar okul şarkısı bestelerken prozodi kurallarına uyulması ile ilgili görüş bildirirken, özellikle prozodiye uygun olmayan eserlerin okul müziği dağarında yer almaması gerektiğini belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar prozodi kurallarına uyulmamasının özellikle dil gelişimini olumsuz yönde etkileyebileceği ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Bütün bu görüşler katılımcılar tarafından şu şekilde ifade edilmiştir:

ÖÜ7: Okul şarkısı prozodi kurallarına mutlaka uygun olmalı. Mesela İstiklal Marşı'nı eleştiririz ya prozodi yönünden hatalı diye. Doğrudur. Yani önce bir müzik bestelenmiş. Osman Zeki Üngör'ün bestesi varmış zaten. İstiklal Marşı ona giydiriliyor. Giydirilince "Korkma sönmez bu şafak-larda yüzen al sancak" diye ciddi prozodi hataları ortaya çıkmış.

Ö8: Okul şarkısında prozodiye uyulmadığı takdirde nefes yerleri de karışabiliyor.

ÖÜ1: Prozodi açısından uygunluğu çok önemli. Çünkü özellikle işte okul öncesi ve ilköğretim çağındaki çocukların dil gelişimini de doğrudan etkileyebilecek bir güce sahip olduğu için müzik. Çünkü müzik sayesinde çok fazla kelime hazneleri de gelişiyor. O yüzden çocukların bu anlamda yani dil gelişimini doğrudan etkilediği için prozodinin de çok önemli olduğunu düşünüyorum.

MÖ8: Bazen millî kavramları aşlamak için kelimeler araya sıkıştırılıyor ve bu da çok ciddi prozodi hatalarına neden oluyor.

Prozodinin önemine değinen katılımcılara karşılık bazı katılımcılar ise prozodi kurallarının esnetilebileceği yönünde görüş bildirerek şunları söylemişlerdir:

ÖÜ4: Prozodi evet çok önemli ama ilk sırada sayabileceğim bir şey değil. Yani tüylerimi diken diken eden, gözlerimi dolduran İstiklal Marşımız var mesela. O yüzden prozodi konusu önemli ama ilk sırada tutmam onu yine de bunu söylemek isterim.

MÖ4: Okul şarkılarında tamamen prozodi kurallarına uyulduğu zaman bu sefer çok farklı tartımlar ortaya çıkabiliyor. O tartımlar biraz daha sadeleştirilerek verilebilir, böylece şarkıyı öğrenirken çocuk daha az zorlanır.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelerken prozodi kurallarına dikkat etmenin önemine vurgu yaparken, çocukların dil gelişiminin olumsuz yönde etkilenebileceğini

söylemişlerdir. Buna karşılık bazı katılımcılar ise prozodi kurallarının zaman zaman esnetilebileceği yönünde görüş bildirmişlerdir.

4.2.2.1.7. Okul şarkısı besteleme süreci ile ilgili sorunlar

“Okul Şarkısı Besteleme Süreci” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Okul Şarkısı Besteleme Süreci ile İlgili Sorunlar” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar okul şarkısı besteleme süreci ile ilgili görüş bildirirken özellikle bu süreçte yer alan sorunlara da değinmişlerdir. Müzik öğretmeni adayları okul şarkısı besteleme uygulamalarında yaşadıkları sorunları şu şekilde ifade etmişlerdir:

Ö1: Derste çok kalabalık olduğumuz için grup olarak besteleme yaptık. Böyle olunca bireysel gelişimlerimiz sekteye uğradı.

Ö3: Eğitim müziği besteleme dersinde hep ezgi oluşturma üzerinden gittik. Sözle alakalı pek bir şey yapmadık.

Ö6: Okul şarkısı besteledik ama bunu nota yazım programı üzerinden yapmadık. Bu da bize süre kaybettirdi diye düşünüyorum.

Katılımcılar okul şarkısı bestelerken özellikle Türk müziğinde bilgi eksikliğinin sorun olduğunu şu şekilde ifade etmişlerdir:

Ö1: Biz bu derste daha çok tonal müzik üzerinden gittik. Çünkü hani bizde öbür taraf çok yok.

Ö5: Derste de hatırladığım kadarıyla hatta hatırladığım kadarıyla değil makamsal ağırlıklı hiçbir şey yapmadık eğitim müziği dersinde.

Ö7: Türk halk müziğinde Türk sanat müziğinde fazla detaya girdik mi orada işler karışıyor ve zorlaşıyor. Biz bunu daha düzgün alamamışken öğrencilere aktarmamız çok zor oluyor.

ÖÜ3: Özellikle makamsal müzikte bir sıkıntım var. Tonalde soru cümlesi böyle olsun cevap cümlesi böyle olsun diye formla beraber anlatabiliyorum bunu ama Türk müziğini form olarak bilemem.

ÖÜ6: Yani orada da mesela formdan yola çıkarak makamsal şeyler yazdırıyordum zaman zaman. Zorlanıyordu çocuklar ama çok.

Okul şarkısı besteleme süreci ile ilgili Türk bestecilerin eserlerinin az olması, halk müziğinde uygunsuz sözlerin yer alabilmesi, devlet okullarında çalgılara ulaşılamaması gibi yaşanan diğer sorunlar ile ilgili katılımcılar şunları söylemiştir:

B4: Evrensel literatür olmasın mı? Olsun. Ama Türk bestecilerinin eserleri hemen hemen yok denecek kadar az.

MÖ3: Halk müziklerine baktığımız zaman çok garip sözler de olabiliyor. Saçma sapan sözler de olabiliyor.

MÖ4: Devlet okullarında bu ritmik enstrümanlara ulaşmak bir tık zor olabiliyor. Ki şöyle ben mesela ukulele almıştım, sağ olsun müdürüm bu konuda destekçi. İstedim ve aldurdım. Bazı okullarda bunu yapamıyorlar.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı besteleme sürecinde araç-gereç ve çalgı eksikliği, Türk müziğiyle ilgili bilgi eksikliği, söz yazmaya yeterli zaman ayırmama, şarkı sözlerinde uygun olmayan içerik gibi konularda görüş bildirerek süreçte yer alan sorunlara değinmişlerdir.

4.2.2.1.8. Armoni-eşlik

“Okul Şarkısı Besteleme Süreci” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Armoni-Eşlik” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar çoğunlukla okul şarkısı bestelemenin son aşaması olarak eseri armonize edip eşliklendirdiklerini söyledikleri için armoni ve eşlik süreci aynı alt kategorisi altında incelenmiştir. Katılımcıların bu konu hakkındaki görüşleri ise şu şekildedir:

MÖ2: Eserdeki temel taşları ortaya çıkardıktan sonra düzenleme, ardından buna eşlik yazma ve birleştirme diyebiliriz.

MÖ4: Son olarak da eşlik kısmı. Ben ne ile eşlik edeceğim? Piyanoyla mı, ukuleleyle mi, ya da ritmik enstrümanlarla mı?

MÖ6: Son olarak da bu dediğim etkenler de dikkate alınarak parçaya uygun eşlik yazma aşaması ile okul şarkısı tamamlanabilir.

Ö6: Armonileme derken altına eşlik yazmayı kastediyorum. Bu artık piyano akorları olur, gitar akorları olur. Böyle normal kendim eşlik yapacaksam tabii en son aşamada.

B3-ÖÜ8: Okul şarkılarında altyapıları iki şekilde hazırlıyorum. Hem altyapısı var, sadece müzik var. Hem de bir solist tarafından seslendirilmiş şarkının kendisi var. Müzik öğretmenlerine de yol gösteriyor şarkıları eşlikli olarak hazırlayınca.

Bazı katılımcılar ise şarkının armonize edilmesini en son aşamada yapmadıkları görüşünü sunarak şunları demişlerdir:

B5-ÖÜ9: Okul şarkısı besteleme sürecinde ilk aşama, yani ilk adım armoni kalıbını bulmak. Armoni kalıbının içinde çünkü milyonlarca ezgi vardır. Yani bunu şöyle düşünelim. Bir kadans olarak düşünelim. I-IV-V-I veya I-IV-II-V-I gibi. Bunun içerisinde milyonlarca ezgi saklıdır. Bunlar çıktıktan sonra da piyano eşlik mutlaka çok önemli. Piyano eşlikte ise intro çok önemli. Bence her şarkıda bir intro olması lazım. Intro olmazsa öğretmen giriş vermek zorunda kalır. Eşlik yapısı hem her piyanistin çalabileceği hem de kulağa hoş gelebilecek figürler içermelidir.

MÖ8: Bir okul şarkısında çocuklara dominant-tonik gibi çözümleri hissettirmek için bestelemenin armoni bilgisi dâhilinde yapılması gerekir. Eserin armonik yapısı oluşturulunca da diğer aşamalara geçilir.

Sonuç olarak okul şarkısı besteleme sürecinde katılımcılar armoni ve eşlik bilgisinin önemine değinirken, katılımcılar tarafından çoğunlukla son aşamada okul şarkısının armonize edilip eşliklendirildiği yönünde görüş bildirilmiştir.

4.2.2.1.9. Sevme/İlgi duyma/Dikkat çekme

“Okul Şarkısı Besteleme Süreci” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Sevme/İlgi Duyma/Dikkat Çekme” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar okul şarkısının öğretici olmasının yanında öğrencilerin bu şarkıları sevmelerinin de sağlanması gerektiğini söylemişlerdir. Aynı zamanda öğrencilerin şarkıya

karşı ilgi duymaları ve şarkıların dikkatlerini çekmeleri hakkında da görüş bildiren katılımcılar şunları söylemişlerdir:

B3-ÖÜ8: Öğrenci bir okul şarkısını söylemekten keyif almaktadır.

B1: O tema, çocuklarda da hep söylüyorum yani iz bırakması, onları yakalayabilmesi önemli. Yani onların dünyasına hitap etmesi çok önemli.

ÖÜ3: Şarkılar hem sözel hem ezgisel olarak çocukların dikkatini çekmeli.

Bazı katılımcılar ise öğrencilerin her alanda olduğu gibi müzik alanında da sevdiği ve ilgi duyduğu şeylerin değiştiğine dikkat çekerek güncellik vurgusu yapmışlardır ve şunları söylemişlerdir:

B5-ÖÜ9: Birincisi okul şarkısı yazıyorsanız öğrencilerin artık güncellendiğini bilmeniz lazım. Eskisi gibi mini mini bir kuş donmuştu gibi şarkılar değil, çocukların dünyasına hitap eden güncel müziklerin figürleri kullanılmalı.

MÖ8: Bir okul şarkısı güncel şeylerle çocukların sevebileceği halini almalı. Çok eski olduğunda da sevebilirler ama güncel parçalar, güncel ezgilere yakın bir şeyler olursa sanki biraz daha sevebilirler, daha çabuk öğrenebilirler yani.

MÖ10: Şarkılardaki sözler zamanla güncelliğini kaybedebiliyor ve yeni kavramlar da ortaya çıkabiliyor. Güncel hayatta olan kavramlar çocukların daha çok ilgisini çekiyor.

Sonuç olarak okul şarkısı besteleme sürecinde katılımcılar çocukların seveceği, ilgi duyacağı ve onların dikkatini çeken şarkıların bestelenmesi gerektiğini belirterek, bunun için de daha güncel olan konu ve kavramların kullanılması gerekliliğine vurgu yapmışlardır.

4.2.2.2. Okul şarkısı bestelemenin gerekliliği

Okul şarkısı besteleme alanındaki eğitim ihtiyaçları ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcılar ile yapılan görüşmelerden ikinci kategori olarak “Okul Şarkısı Bestelemenin Gerekliliği” kategorisi elde edilmiştir. Bu kategori “Müzik Öğretmenlerinin Okul Şarkısı Besteleme İhtiyaçları”, “Eğitim Müziği Bestecilerinin Okul Şarkısı Besteleme İhtiyaçları”, “Müzik Öğretmenleri ve Eğitim Müziği Bestecilerinin Okul Şarkısı Bestelemeye Dair

Ortak İhtiyaçları”, “Okul Şarkısı Bestelemeye İhtiyaç Duyulmaması”, “Aynı Eserlerin Tekrar Edilmesi” ve “Okul Şarkılarının Niteliğini Ayırt Edebilme” olarak altı farklı alt kategoriye ayrılarak analiz edilmiştir.

4.2.2.2.1. Müzik öğretmenlerinin okul şarkısı besteleme ihtiyaçları

“Okul Şarkısı Bestelemenin Gerekliliği” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Müzik Öğretmenlerinin Okul Şarkısı Besteleme İhtiyaçları” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar bir müzik öğretmenin çeşitli sebeplerle okul şarkısı bestelemeye ihtiyaç duyabileceklerini söyleyerek, özellikle okullarda aktif olarak görev yapan müzik öğretmenlerinin okul şarkısı bestelemek zorunda kalabileceklerini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

MÖ1: Müzik öğretmeni saha içerisinde olduğu için direk kendi ihtiyacına yönelik besteleme yapmak zorunda kalabilir. Ayrıca eksik gördükleri değerlere göre de besteleme yapabilir.

MÖ7: Bizim okuldaki bir hocamızın da bu konuda bir desteğe ihtiyacı vardı. Bir beste yapılması gerekiyordu. O da direk beni aradı ve onda da yine aynı durumla karşılaştık. Konuyu söyledi bu konuya dair bir beste yapılması gerektiğini söyledi. Üstünde çalışarak beste ortaya koymuştum. Çok da güzel olmuştu, bunu kullanmıştık.

MÖ9: Bence bir müzik öğretmenin besteleme yapması çok gereklidir. Zonguldak'ta görev yaptığım sırada valilik tarafından NATO ile ilgili bir beste yapmam istendi. Beklenti şu; resim öğretmeni konu ile ilgili resim yapıyorsa, müzik öğretmeni kötü de olsa, altını çiziyorum, kötü de olsa, çok amacına ulaşmasa da bir bölümlü sekiz ölçülük bir şarkı çıkarabilmeli.

MÖ10: 23 Nisan, 19 Mayıs gibi özel günlerde müzik öğretmenlerinden bir okul şarkısı bestelemesi istenebilir mesela.

Katılımcılar bazen bir konuyla ilgili okul şarkısı bulunamadığında müzik öğretmenin okul şarkısı besteleyebileceğini ifade ederek şunları söylemişlerdir:

MÖ1: İhtiyaç var mı dersiniz bence ihtiyaç var. Çünkü öğretecek şarkı bulamıyoruz bazen. Her şarkıyı çocuklara öğretemiyoruz, sözlerini baştan sona incelememiz gerekiyor. Bazen ezgilerini ya da sözlerini beğenmiyoruz.

MÖ5: Müzik öğretmeni öğrencilerin ihtiyaçlarını daha iyi anlayıp onlara yönelik besteler yapabilir. Öğreteceği kazanımları bu yolla daha iyi kavratılabilir.

Ö5: Belki ben bir beden perküsyonu yaptıracağım ya da bir başka bir şey yapmaya çalışıyorum ya da bir amaca özgü mesela 23 Nisan'a özgü ya da herhangi başka bir şeye özgü o çocukları bir şeye hazırlıyorsam bunda klasikleşmiş çocuk şarkılarını kullanmak yerine kendim bir okul şarkısı oluşturup onlara kendi bakış açımdan bunu öğretmek bana daha mantıklı gelen bir yol.

Ö3: Müzik öğretmeni içinde bulunduğu duruma göre bir eser bulamadığında çocuklara bir davranış kazandırabilmek için okul şarkısı besteleme bilgilerine başvurulabilir.

Katılımcılar bu görüşlerin dışında müzik öğretmenlerinin okul şarkısı besteleme ihtiyaçları ile ilgili farklı görüşler de dile getirirken şunları söylemişlerdir:

MÖ6: Öğretmenin okul şarkısı bestelemek için çok fazla armoni ya da form bilgisi kaygısı olmamalıdır. Çünkü eğitim müziği bestelemek öğretmen için o an bir ihtiyaç, bir destekleyici unsur haline gelebilir sınıfta. Estetik yönden bakmamıza gerek olmaz bu durumda.

MÖ5: Müzik öğretmenleri için özellikle belli yaş seviyesinde okul şarkısı besteleme bir ihtiyaç. Maksimum beşinci ve altıncı sınıflarda çocuk şarkıları revaçta olduğundan özellikle okul öncesi için eğitim müziği besteleme daha çok gereklidir.

MÖ4: Müzik öğretmeni olmamızın yanı sıra bir müzisyen kimliğimiz de var. Orada da bazen kendi adıma açlık duyuyorum. Bu yüzden üretme hevesimin tekrar ışıldaması için bir şeyler besteleyebilirim.

MÖ8: Müzik öğretmenlerinin okul şarkısı besteleme ihtiyacı görev aldığı bölgeye göre değişebilir. Mesela Karadeniz'de yapıyorsan 7/8'lik, 5/8'lik müzik çok daha kolay.

Sonuç olarak katılımcılar müzik öğretmenlerinin okul şarkısı besteleme ihtiyaçları olarak belirli gün ve haftalarda veya bulunduğu koşullarda okul şarkısı besteleme yapmak zorunda kalma, bir konuda belirli bir grubun ihtiyaçlarına uygun olarak okul şarkısı besteleme, belirli yaş gruplarının ihtiyaçlarına uygun okul şarkısı besteleme, üretme hevesini tekrar ortaya çıkarma gibi gerekçeler sunmuşlardır.

4.2.2.2.2. Eğitim müziği bestecilerinin okul şarkısı besteleme ihtiyaçları

“Okul Şarkısı Bestelemenin Gerekliliği” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Eğitim Müziği Bestecilerinin Okul Şarkısı Besteleme İhtiyaçları” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Eğitim müziği bestecileri okul şarkısı besteleme ihtiyaçlarının farklı şekillerde geliştiğini belirtirken, özellikle okul şarkılarındaki repertuarın yetersiz olması veya güncel olmaması sebebiyle bu mesleğe yöneldiklerini şöyle ifade etmişlerdir:

B1: Farklı jenerasyonlarla beraber çocukların ilgi alanları da değiştiği için bu motivasyon beni okul şarkısı bestelemeye itti.

B2: Öğrencilerim uygulamaya gittikleri zaman, atıyorum ölçmeyle ilgili bir şarkıyı sordu bana. Ölçme çok spesifik bir konu olduğu için konuyla ilgili bir esere rastlayamadım. Dedim kendim yapabilirim. Uzunluğu metreyle, kütleyi tartıyla, sıvıları litreyle, zamanı da saatle ölçersin gibi. İhtiyaca yönelik bu şekilde eserler üretmeye başladım.

Bazı katılımcılar ise okul şarkısı bestelemede bu işi profesyonel olarak yapan bestecilerin daha bilinçli bir şekilde ve daha çeşitli besteler yaptıklarını, dolayısıyla ortaya çıkan ihtiyacı daha iyi giderebildiklerini şu görüşlerle açıklamışlardır:

B1: Eğitim müziği bestecileri müzik öğretmenlerine göre dilin kullanımında daha iyi olabiliyorlar. Çünkü prozodiyi kullanma, sözcüklerle bir kompozisyon oluşturma gibi konularda müzik öğretmenleri daha dikkatsiz olabiliyorlar. Çünkü o alanda çalışmalar yapmadıkları için belki üzerine değinmedikleri için lisans zamanında, belki onlara biraz daha dikkat etmek gerekiyor.

B4: Eğitim müziği bestecileri profesyonel, genel ve amatör müzik eğitimi için besteler yaptıkları için yelpazeleri daha geniş oluyor. Bu yüzden daha çok ve daha nitelikli okul şarkıları üretebiliyorlar.

Eğitim müziği bestecilerinden bazıları ise ihtiyaçla beraber farklı kişi veya durumlar sebebiyle, kişisel tatminlerini de giderecek şekilde bestelemeye başladıklarını şu sözlerle ifade etmişlerdir:

B3-ÖÜ8: İlk ilgim de şöyle oldu. Ben ta 1990'lı yıllarda mesleğe ilk başladığımda özel bir okulda müzik öğretmenliği yapıyordum. Orada televizyona İtalyan çocuk korosu düştü. Hayran oldum. Dedim ki neden bizim çocuklar da böyle bir şey yapmasın, neden ben de böyle bir şey yapmayayım? Oturdum ilk şarkımı besteledim. Yıllar sonra TRT popüler çocuk şarkıları yarışmasına bestemi gönderdim ve ödül aldım.

B5-ÖÜ9: 2000 senesinde ilk defa TRT'nin popüler çocuk şarkıları yarışmasına sürekli katılan Yakup Kıvrak diye bir eğitimcimiz vardır. Onun beni teşvik etmesiyle oldu. "Sen de denemelisin. Senin de güzel denemelerin var. Mutlaka bu yarışmaya katıl." dedi bana. Ben de iki parçayla katıldım. İkisi de finale kaldı.

B4: Sizin evde veya işte ofisinizde çalışma ortamında yaptığınız beste üç yüz tane çocuğun söylediği bir koreografiye dönüşünce bunun ne kadar güzel ne kadar hoş bir duygu olduğu kanıma işleyince bir daha bu işi bırakamadım.

Eğitim müziği bestecilerinin okul şarkısı besteleme ihtiyaçları ile ilgili müzik öğretmenleri de farklı görüşler dile getirip şunları demişlerdir:

MÖ1: Profesyonel bir eğitim müziği bestecisinin mesleği bu. O yüzden ticari kaygı ile albümünü veya kitabını doldurmak için besteleme yapabilir.

MÖ3: Bu işi profesyonelce yapan besteciler öğrencilerdeki seviyeyi tespit edemeyebilir. Ki yani bu da kolay bir şey değil. Eğitim müziği bestecisi buna ihtiyaç olduğunu belki bilmiyor olabilir çünkü dönüt almıyor olabilir. Genel olarak olay ihtiyaçtan kaynaklanıyor olabilir.

MÖ4: Eğitim müziği bestecileri bu işe gönül veriyorlar bence. Gerçekten buna gönül vermeyen birisi, bilmiyorum bir noktaya kadar yapamaz diye düşünüyorum. Bir şevkle yapamaz.

MÖ6: Bir eğitim müziği bestecisinin armonik ve teorik olarak müzik öğretmenlerine göre daha çok kaygısı olabilir. Çünkü bu eserin topluma mal edileceği için biraz daha bilgi birikimine ve bunu doğru kullanabilmeye, daha fazla yaratıcılığa ihtiyacı vardır.

MÖ7: Bu işi profesyonel olarak yapan eğitim müziği bestecileri teknolojik altyapıya hâkim olmalıdır.

MÖ8: Eğitim müziği bestecileri tamamen müzikal bir anlayışla besteleme yaparlar. Örneğin Muammer Sun'un solfej kitabındaki parçalara bakıldığında bazı parçalara söz yazılsa çok güzel okul şarkıları ortaya çıkabilir.

Sonuç olarak eğitim müziği bestecileri okul şarkısı besteleme ihtiyaçları olarak okul şarkılarındaki repertuarın yetersiz olması, daha nitelikli eserler ortaya çıkarılması, kişisel tatmin duygusu gibi görüşler bildirirken, müzik öğretmenleri ise eğitim müziği bestecilerinin ticari kaygı güdebileceğini veya alandaki ihtiyacı göremeyebileceğini, buna rağmen müzikal anlayışla beste yaptıkları için ortaya güzel eserlerin çıktığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

4.2.2.2.3. Müzik öğretmenleri ve eğitim müziği bestecilerinin okul şarkısı bestelemeye dair ortak ihtiyaçları

“Okul Şarkısı Bestelemenin Gerekliliği” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Müzik Öğretmenleri ve Eğitim Müziği Bestecilerinin Okul Şarkısı Bestelemeye Dair Ortak İhtiyaçları” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar hem eğitim müziği bestecileri hem de müzik öğretmenlerinin okul şarkısı besteleyip repertuara ortak şekilde katkıda bulunmalarını isterken, bu iki grubun ortak ihtiyaçlarına dair ise şunları söylemişlerdir:

MÖ1: Müzik öğretmenleri ve eğitim müziği bestecileri arasında bazı farklılıklar olsa da ana pencereden bakıldığında ihtiyaçlar aynıdır bence. Çünkü hedef kitleleri aynı zaten.

MÖ2: Eğitim müziği okul öncesinden yükseköğretime kadar uzun bir süreci kapsıyor. Eğitim müziği dağarı ne kadar geniş olursa seçme şansımız o kadar fazla olur. Bu noktada müzik öğretmenleri ve besteciler de bu ihtiyaca yönelik zaten ortak bir amaç taşıyor.

MÖ4: İki grup arasındaki ihtiyaçların benzerliği üretme isteği olabilir.

MÖ6: Ortak paydada müzik öğretmenleri de besteciler de çocuktan geri dönüt alabilme, onu mutlu edebilme, etkili bir öğrenme sağlayabilme kaygıları gibi ortak ihtiyaçlara sahiptirler.

Bazı katılımcılar ise hem eğitim müziği bestecisi hem de müzik eğitimcisi olan kişiler üzerinden örnek vererek bu iki grup arasındaki ihtiyaçların ne derecede benzer olduğunu şu şekilde belirtmişlerdir:

MÖ9: Ülkemizde eğitim müziği besteleme alanında eser veren hocalara bakıldığında içlerinde hem eğitimci hem de besteci olanlar var. Aklıma Muammer Sun geldi mesela.

MÖ10: Bir müzik öğretmeni olarak Salih Aydoğan, Saip Egüz gibi eğitim müziği bestecileriyle aynı zamanda meslektaşız. Onlarla aynıyız aslında. Genel olarak benzer eğitimler aldığımız için çıkış noktalarımız ortak diye düşünüyorum.

Sonuç olarak katılımcılar genel olarak müzik öğretmenleri ve eğitim müziği bestecilerinin okul şarkısı besteleme ihtiyaçlarını ortak olarak görürken, bestelerin hedef kitlesinin aynı olması, benzer üretme isteği veya kaygılara sahip olunması, hem eğitim müziği bestecisi hem de müzik eğitimcisi olan kişilerin olması gibi görüşler bildirmişlerdir.

4.2.2.2.4 Okul şarkısı bestelemeye ihtiyaç duyulmaması

“Okul Şarkısı Bestelemenin Gerekliliği” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Okul Şarkısı Bestelemeye İhtiyaç Duyulmaması” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar genel olarak okul şarkısı bestelemenin müzik öğretmeni ve eğitimciler için ihtiyaç olduğunu belirtse de bazı katılımcılar özellikle müzik öğretmenlerinin okul şarkısı bestelemelerinin gerekli olmadığı yönünde görüş bildirerek şunları demişlerdir:

MÖ1: Eğitim müziği besteleme dersindeki bilgileri öğretmen kendi yaşantısında çok fazla kullanamayabilir. Çünkü programlar ağır zaten bir de öğretmenlerin yükü fazla.

MÖ4: Dersimde besteleme sürecini kullanmıyorum açıkçası. Bu yönde bir ihtiyaç duymuyorum.

MÖ6: Ortaokulda, özellikle yedinci ve sekizinci sınıflardaki öğrenciler okul şarkılarına ilgi göstermiyorlar. Bu alandaki eserler yerine popüler şarkılar tercih ediliyor.

MÖ8: Bir müzik öğretmenin okul şarkısı besteleme ile ilgili fikir sahibi olması gerekir ama bütün öğretmenlerin beste yapma gibi bir zorunluluğu yoktur.

Katılımcılardan bazıları okul şarkısı besteleme alanındaki eserlerin hali hazırda yeterli olduğunu belirterek şunları söylemişlerdir:

Ö3: Yani gerek diyemem. Yani olmayabilir, olursa tabii ki onun yararına olur ama hazır bestelenmiş şeyleri kullanabileceğini düşünüyorum.

Ö8: Direkt besteleme olarak çok ihtiyacımız olacağını düşünmüyorum. Yani öğretmenin tercihine kalmış bir şey bence. Mesela 23 Nisan ile alakalı bir sürü eserimiz zaten var.

MÖ3: Teknoloji sayesinde artık herhangi bir konuyla ilgili bir şarkıya zaten direkt ulaşabiliyoruz. O yüzden besteleme ihtiyacı olduğundan tam emin olamadım ben.

Sonuç olarak bazı katılımcılar özellikle müzik öğretmenlerinin okul şarkısı bestelemelerine çok fazla gerek olmadığını düşünürken, müzik öğretmenlerinin yüklerinin fazla olması, programın yoğun olması, çocukların okul şarkılarına ilgi göstermemesi, okul müziği dağarındaki eserlerin yeterli olması gibi gerekçeler sunmuşlardır.

4.2.2.2.5. Aynı eserlerin tekrar edilmesi

“Okul Şarkısı Bestelemenin Gerekliliği” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Aynı Eserlerin Tekrar Edilmesi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar sürekli olarak aynı okul şarkılarının tekrar tekrar kullanıldığını belirtirken, daha fazla seçeneğe sahip olabilmeleri için yeni okul şarkılarının da bestelenmesi gerektiğini ifade ederek şunları söylemişlerdir:

Ö2: Bir müzik öğretmeni öğrencilerine kendi bestesini yaptığı zaman daha çok seçeneği olur. Çünkü hep aynı şarkılar üzerinde dönüp duruluyor.

Ö6: Bence her müzik öğretmeni adayı eğitim müziğine kazandırılmak üzere en azından birkaç okul şarkısı üretmeli. Sayı arttıkça biz de aynı eserler üzerinden çalışmak zorunda kalmayız.

Ö7: 23 Nisan, 19 Mayıs gibi özel günlerde hep aynı marşlar yer alıyor. Dolayısıyla yeni bestelerle bu marşların sayısının da artması gerekiyor.

Eğitim müziği bestecileri de benzer görüşler sunarak hep aynı şarkıların tekrar edilmesinin kendilerini bestelemeye yönelttiğini şu şekilde ifade etmişlerdir:

B1: Öğretmenlerimin ta kendi öğrenciliği zamanındaki şarkıları kullanması beni güncel şarkılar oluşturmaya itti.

B2: Göreve başladığımda özellikle okul öncesi ve sınıf öğretmenliği bölümünde hep aynı şarkıları öğretmenler, hep aynı etkinlikleri yaptırmanın bir kopyacılık ve kolaycılık olduğunu gördüm. Ben de kendimi bu alanlarda şarkı besteleyerek geliştirdim.

Sonuç olarak katılımcılar hep aynı okul şarkıları kullanıldığı için yeni eserlerin de bestelenmesi gerektiğini söylerken, bazı eğitim müziği bestecileri de bestelemeye bu sebepten dolayı başladıklarını söylemişlerdir.

4.2.2.2.6. Okul şarkılarının niteliğini ayırt edebilme

“Okul Şarkısı Bestelemenin Gerekliliği” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Okul Şarkılarının Niteliğini Ayırt Edebilme” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Müzik öğretmenleri bu alt kategoride okul şarkısı bestelemekten daha çok nitelikli eğitim müziği bestesini ayırt etme üzerinde durarak şunları söylemişlerdir:

MÖ2: Okul şarkısının standartlarını bilmeyen bir müzik öğretmeni çalıştıracağı parçaları da doğru olarak seçemez.

MÖ8: Okul şarkısı besteleme ile ilgili bir müzik öğretmenin fikir sahibi olması gerekiyor. Ama temelde nasıl yapılır ya da iyi müzikle kötü müziği ayırt edebilecek donanımına sahip olması bence yeterli.

MÖ10: Eğer bir müzik öğretmeni okul şarkısının özelliklerini bilmezse, ucundan kıyısından kendi de yaratma çalışmaları yapmazsa iyi veya kötü şarkıları nasıl ayırt edip öğrenciye sunabilir?

Sonuç olarak katılımcılardan bazıları okul şarkılarının niteliğini ayırt edebilmek için müzik öğretmenlerinin az da olsa okul şarkısı besteleme bilgisine sahip olması gerektiği görüşündelerdir.

4.2.2.3. Eğitim müziği besteleme (teknikleri) dersinin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda yer alması ile ilgili görüşler

Okul şarkısı besteleme alanındaki eğitim ihtiyaçları ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcılar ile yapılan görüşmelerden üçüncü kategori olarak “Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) Dersinin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda Yer Alması İle İlgili Görüşler” kategorisi elde edilmiştir. Bu kategori “Dersin Lisans Programında Yer Alma Durumu”, “Dersin Lisans Programında Yer Alma Gerekçesi”, “Yaratıcılık”, “Besteci Keşfi” ve “Dersin Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliği Programlarında Yer Almasının Gerekliliği” olarak beş farklı alt kategoriye ayrılarak analiz edilmiştir.

4.2.2.3.1. Dersin lisans programında yer alma durumu

“Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) Dersinin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda Yer Alması İle İlgili Görüşler” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Dersin Lisans Programında Yer Alma Durumu” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar çoğunlukla bu dersin zorunlu ders statüsünde Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda yer alması gerektiği görüşünde birleşmişlerdir:

MÖ2: Bu dersi bütün müzik öğretmeni adayları almalı. Neyi nasıl öğretebileceğimizi bilemezsek nasıl olacak bu?

MÖ4: Bence yer almalı. Seçmeli olması bu dersin çok iyi olmamış.

ÖÜ3: Bu ders belki de tek bir zorunlu ders adı altında armoni, Türk müziği çok seslendirme, eğitim müziği besteleme, müzik formları, hepsi birlikte verilse bence daha sağlıklı olur diye düşünüyorum.

Bazı katılımcılar ise bu dersin seçmeli ders olarak yer almasının doğru bir karar olduğunu söyleyerek şunları demişlerdir:

MÖ1: Müzik öğretmenliği programı zaten ağır. Sadece kendini geliştirmek isteyen öğrenciler bu dersi alabilir.

MÖ8: Bu ders birkaç dönemlik seçmeli ders olarak programda yer alabilir bence. Kalıcı ve iyi işlerin çıkması için ders bir dönemle sınırlı kalmamalı.

Öğretim üyesi, müzik öğretmeni ve öğrencilerin yer aldığı katılımcılardan bir kısmı ise bu dersin lisans programında zorunlu olarak verilmesinin yanında haftada iki saat olmasının da yetersiz olmasından yana görüş bildirmişlerdir:

Ö1: Eski programda bu dersin zorunlu ve 4 saat olması çok daha iyiymiş. Ben bu dersin programda tabii ki de yer alması gerektiğini düşünüyorum. Ders saati daha fazla olsaydı daha iyi olurdu.

Ö3: Kesinlikle olması gerektiğini düşünüyorum. Tabii ki ders sayısı arttırılabilir.

Ö5: Bence kesinlikle yer almalı. Bir eğitmenin öğrenmesi gereken bir şey olarak düşünüyorum. İki saat çok azdı, daha detaylı durabilecekken bir şeylerin üzerinde çok üstün körü geçmemiz gereken şeyler de oldu. Bu yüzden dört saat olsaydı daha iyi olurdu.

ÖÜ4: Eskisi gibi haftada dört saat olması çok anlamlı olurdu. Çünkü iki saati teorik, örneğin haftanın ilk günlerinde Pazartesi veya Salı. Perşembe ya da Cuma da diğer iki saati de uygulama.

Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) dersinin lisans programında yer alması gerektiğini savunan katılımcılar, bu dersin zorunlu statüde ve daha fazla saat olmasına ek olarak son sınıfta yer alması gerektiği yönünde de görüş bildirmişlerdir:

MÖ9: Bu ders eğitim müziği besteleme adı altında olmak zorunda değil. Ama kesinlikle son sınıfta olması gerek.

Ö8: Bence kesinlikle bu ders olmalı ama bu ders üstten alınmamalı. Son sınıfta olabilir belki arkadaşlarımdan aldığı gibi. Çünkü onun öncesinde alman gereken dersler var.

Sonuç olarak katılımcılar çoğunlukla Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) dersinin lisans programında yer alması gerektiği görüşünde birleşirken, çoğunlukla dersin zorunlu ders statüsünde ve haftada dört saat olarak yer alması ile ilgili de görüş bildirmişlerdir.

4.2.2.3.2. Dersin lisans programında yer alma gerekçesi

“Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) Dersinin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda Yer Alması İle İlgili Görüşler” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Dersin Lisans Programında Yer Alma Gerekçesi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılardan bazıları bu dersin alınma gerekçesi olarak besteleme yapma dışında çocuklar için doğru eserleri de seçebileceklerini belirterek şunları söylemişlerdir:

MÖ2: Her müzik öğretmeni en azından bestelenmiş bir şarkıyı eleştirebilecek düzeyde bilgi sahibi olmalıdır. Böylelikle çocuklar için daha rahat şarkı seçebilirler.

MÖ5: Mesela millî eğitimin bize verdiği kitapları eleştirebiliyorum ben şu anda. Bazı şarkıları öğretmemeyi tercih ediyorum. Bazılarını ben ekliyorum, bazılarını çok değiştiriyorum.

ÖÜ5: Bu dersi veren bir hoca olarak bu ders ile doğru şarkıyı bulmayı da öğretiyoruz.

Bazı katılımcılar ise ders kitaplarında yer alan şarkıların kimi zaman yeterli olmadığı ve bazen kendilerine de iş düştüğü görüşünü sunarak bu dersin programda yer alması ile ilgili şunları söylemişlerdir:

MÖ2: Ders kitaplarındaki bazı parçalar çok zor ya da çok kolay olabiliyor. Bundan dolayı müzik öğretmenin gerekirse çocuğun düzeyine uygun olarak düzenleme yapması gerekebiliyor.

ÖÜ4: Her konu ya da tema için kitaplarda aradığı gruba özel şarkı bulunmayabiliyor. Diyelim sürdürülebilirlik ile ilgili bir şey konuşuyoruz. O anda ben müzik öğretmeni olarak orada devreye koyabileceğim bir şarkı olmalı.

MÖ6: Derste ne zaman bir şeye ihtiyacımız olup olmadığını kestiremiyoruz. Bir anda bazen bir eğitim müziği besteleme ihtiyacının olduğunu fark edebiliyorsun çocuklara bir şey öğretirken, aktarırken.

Katılımcıların bir kısmı eğitim müziği besteleme dersinde müzik öğretmeni adayının diğer derslerdeki bilgileri de kullanıp o konularda da gelişim gösterebilecekleri gerekçesini sunarak şunları demişlerdir:

ÖÜ2: Lisans programındaki öğrenciler beste yaparken müziği daha iyi öğreniyorlar. Alan ile ilgili bilgilerini geliştiriyorlar.

MÖ10: Müzik öğretmeni adayının armoni dersindeki bilgileri uygulayabileceği en önemli ders okul şarkıları besteleyebileceği bu derstir.

ÖÜ1: Bu ders bütüncül bir ders. Neredeyse programdaki bütün alan dersleri ile ilgili bilgileri kapsıyor.

ÖÜ5: Form bilgisi, armoni, eşlik, düzenleme gibi müzik eğitimini toplayan bir ders olmasından dolayı bu ders programda yer almalı.

Dersin lisans programında yer alma gerekçesi olarak bazı katılımcılar müzik öğretmenlerinin öğrencilerine de basit düzeyde besteleme yaptırabilmeleri olarak görüş bildirmişlerdir:

MÖ7: Çocukların çok basit olarak küçük ezgiler yazmasını da sağlayabiliriz.

Ö4: Örneğin atandık bir okula gittik. Öğrencilerimize de birkaç ölçülük şeyler besteletebiliriz.

ÖÜ6: Bu dersi alan bir öğretmen hem gittiği okulda öğrencilere söz yazdırıp onu müziklendirebilir hem de örneğin gittiği okulda okulun marşını yazabilir.

Sonuç olarak katılımcılar Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) Dersinin lisans programında yer alma gerekçeleri olarak çocuklar için doğru şarkıları seçmek, konu ile ilgili şarkı bulunmadığında o konuda şarkı bestelemek, alandaki diğer derslerde yer alan bilgileri kullanmak ve kendini geliştirmek, öğrencilerine basit düzeyde besteleme yapmayı öğretmek gibi konularda görüş bildirmişlerdir.

4.2.2.3.3. Yaratıcılık

“Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) Dersinin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda Yer Alması İle İlgili Görüşler” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Yaratıcılık” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar bu derste müzik öğretmeni adaylarının yaratıcılıklarını gösterebilecekleri hakkında çok sayıda görüş bildirmişlerdir. Bir okul şarkısı bestelerken yaratıcılığın ne kadar önemli olduğunu şu sözlerle ifade etmişlerdir:

MÖ9: Bir müzik öğretmeni öğretmenliğin yanında yaratıcı süreç de gerçekleştirmeli.

Ö1: Besteleme insanın içindeki yaratıcı yapıdan ortaya çıkar. O yüzden bu ders programda mutlaka olmalı.

ÖÜ4: Form bilgisi, tonal bilgi gibi bilgilere sahip olmak okul şarkısı bestelemek için yetmez. Yaratıcı sürece girmek önemli. Onun için de öğrencilerle biz sadece deniyoruz.

MÖ4: Öğrenci ancak yaratıcılığı ölçüsünde ortaya bir beste koyabilir.

MÖ5: Tabi ki yaratıcılık çok önemli. Müzik öğretmeni adayının ne kadar çocuk şarkısı dinlediği ve ne kadar birikimi olduğu da yaratıcılığı etkileyen bir şey.

ÖÜ7: Bu derste beste yapmayı çok arzu eden ama teorik bilgileri çok da iyi olmayan bir öğrencim çok güzel besteler yapıyordu. Bu da bence yaratıcılık seviyesi ile ilgili.

ÖÜ6: Hangi ortamda olursa olsun öğretmen yaratıcı olmalı. Böylece öğrencinin de ilgisi artar ve öğretmeni rol model olarak alır. O yüzden bu ders olmazsa olmaz.

Katılımcılar bu dersin lisans programında yer alma gerekçesi olarak yaratıcılığın önemini vurgularken, bazı katılımcılar ise müzik öğretmeni adaylarındaki yaratıcılık eksikliklerine vurgu yapıp bu dersin ne kadar gerekli olduğunu hatırlatmışlardır:

MÖ9: Müzik öğretmenleri yaratıcı yanlarını ortaya çıkarmıyorlar. Yeterli olmayan şey bu işin önemsenmemesi. Hiç mi her yıl 50-100 tane yeni şarkı dağarına bizim repertuarımıza şarkılar katılmaz? Katılmıyor. Bu derste bu bilinç de aşılmalı.

Ö4: Bizim genel olarak derslerde yaratıcılığımız törpüleniyor. Aslında öğretmen adaylarının çok yaratıcı bireyler olması gerekiyor. Onları da destekleyecek derslerin olması gerekiyor. Bu ders de onlardan biri.

MÖ2: Çalgı derslerine çok fazla ağırlık veriliyor. O ders daha çok motor beceriler üzerine. O yüzden yaratıcılık çok fazla gelişmiyor. Ama besteleme yapmak yaratıcılığı kamçılayan bir şey. O yüzden eğitim müziği besteleme dersi hayati öneme sahip.

Ö8: İşin yaratıcılık boyutunda kendimi yetersiz görüyorum. Bu yüzden besteleme yaparken zorlanıyorum. Yine de bu ders mutlaka yer almalı. Zor olanın üzerine gitmek gerek.

ÖÜ6: Tüm öğrencilerde yaratıcılık düzeyi aynı değil. Bazı öğrenciler çok fazla yaratıcılığa sahip değil, bazı öğrenciler ise yaratıcı olsa da bu alana ilgi duymadığı için yaratıcılığını ortaya çıkaramıyorlar.

Sonuç olarak katılımcılar müzik öğretmeni adaylarının yaratıcılıklarını geliştirmesinden ötürü eğitim müziği besteleme dersinin mutlaka programda yer alması gerektiğini söylerken, bazı müzik adaylarının yaratıcılık açısından eksikliklerine dikkat çekmişlerdir.

4.2.2.3.4. Besteci keşfi

“Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) Dersinin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda Yer Alması ile İlgili Görüşler” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Besteci Keşfi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar bu dersi gören müzik öğretmeni adaylarından çok az sayıda olsa da besteci çıkma ihtimali üzerinde durarak şunları söylemişlerdir:

MÖ8: Bu derste öğrenilen bilgilerin yanı sıra bu konuda özel yeteneği olan birileri de çıkabilir. 20-30-40 kişilik sınıflardan 1-2 kişinin özel ilgisini çekerse buraya doğru yöneliyor.

Ö4: İstisna olarak kendini çok geliştirmiş bir birey eğitim fakültesinden çıkıp iyi besteler yapabilir mi? Evet.

Ö8: Belki de öğretmen değil de besteci birisi çıkacak aramızdan. Bilemeyiz ki.

ÖÜ6: Öğrenci bu işe yatkınsa onu seçmeli dersle daha ileri götürmesini sağlayabiliriz bu işi. Belki çocuk öğretmenden dolayı bu alana yönelecek. Belki bir kompozitör olacak ileride.

MÖ2: Sonuçta hem müzik öğretmeni olup hem de ülkemizde tanınan eğitim müziği bestecileri var. Bu derste de neden böyle kişiler çıkarmayalım?

Sonuç olarak katılımcılar müzik öğretmeni adaylarının eğitim müziği besteleme dersinde öğrendikleri bilgilerin yanı sıra, istisnai de olsa aralarından profesyonel anlamda eğitim müziği bestecileri çıkabileceği yönünde görüş bildirmişlerdir.

4.2.2.3.5. Dersin sınıf ve okul öncesi öğretmenliği programlarında yer almasının gerekliliği

“Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) Dersinin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda Yer Almasının Gerekliliği” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Dersin Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliği Programlarında Yer Almasının Gerekliliği” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar müzik öğretmenlerinin yanında sınıf ve okul öncesi öğretmenlerinin de çok basit düzeyde de olsa besteleme yapabilmeleri için bu dersi almaları gerektiğini söylerken şu ifadelerde bulunmuşlardır:

MÖ3: Buna benzer bir ders sınıf öğretmenlerine ve okul öncesi öğretmenlerine de şart bence. Onların derslerine müzik öğretmenleri girmiyor ama onlar müzik dersi alıyorlar eğitim fakültesinde.

MÖ6: İlkokullarda müzik derslerine müzik öğretmenleri girmediği için sınıf öğretmenleri için de eğitim müziği çok önemli. Sınıf öğretmenleri en az bir enstrüman eğitimi alıp basit olarak ezgi oluşturmaları.

MÖ9: Okul öncesindeki çocuklar için bu derse giren öğretmenlerin çok basit düzeyde de olsa besteleme eğitimi almaları gerek. Okul öncesi öğretmen adaylarına Orff çalgıları kullanılarak mesela pentatonik ezgide nasıl besteleme yapılacağı gibi uygulamalar yaptırılabilir.

Sonuç olarak katılımcılar sadece müzik öğretmeni adayları için değil, aynı zamanda sınıf ve okul öncesi öğretmeni adayları için de çok basit düzeyde de olsa çocuk şarkısı besteleme ile ilgili bir ders konulması gerektiği ile ilgili görüş bildirmişlerdir.

4.2.2.4. Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme hazırbulunuşlukları

Okul şarkısı besteleme alanındaki eğitim ihtiyaçları ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan

katılımcılar ile yapılan görüşmelerden dördüncü kategori olarak “*Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme Hazırbulunuşlukları*” kategorisi elde edilmiştir. Bu kategori “*Bilişsel Hazırbulunuşluk*”, “*Duyuşsal Hazırbulunuşluk*” ve “*Devinişsel Hazırbulunuşluk*” olarak üç farklı alt kategoriye ayrılarak analiz edilmiştir.

4.2.2.4.1. *Bilişsel hazırbulunuşluk*

“*Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme Hazırbulunuşlukları*” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “*Bilişsel Hazırbulunuşluk*” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Öğretim üyelerinin çoğu müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme hazırbulunuşluklarının yetersiz olduğunu dile getirmiştir. Bazı katılımcılar özellikle daha önceki yıllara kıyasla bilişsel hazırbulunuşluğun daha da azaldığını şu cümlelerle açıklamışlardır:

ÖÜ1: Son yıllarda bölümümüze gelen öğrenciler terminolojik açıdan çok eksikler. Öğrenci motifi veya kadansı açıklayamıyor. Dolayısıyla bunların bir beste üzerinden uygulanması da pek mümkün gözüküyor.

ÖÜ2: 800.000 barajı ile öğrencilerin hazırbulunuşluğu olumsuz etkilendi. Pandemi süreci de buna eklenince artık öğrenciler okul şarkısı besteleme için çok yetersiz geliyorlar.

ÖÜ3: Online eğitim vs. derken öğrencilerin hazırbulunuşlukları iyice düştü.

ÖÜ5: Müzik teorisi ve armoni dersleri azaldığı için öğrenciler özellikle bu bilgileri kullanabilecekleri okul şarkısı besteleme açısından düşük hazırbulunuşluğa sahipler.

B3-ÖÜ8: Bundan 3-4 sene öncesine kadar bizim sınavlarımıza her sene en az iki yüz kişi başvururken günümüzde başvuran sayısı on beşlere yirmilere düştü. Dolayısıyla her konuda olduğu gibi okul şarkısı bestelemede de daha düşük bilgi seviyesinde hiç hazır olmadan geliyor öğrenciler.

B5-ÖÜ9: Öğrenciler eski dönemlere kıyasla okul şarkısı bestelemek için daha düşük hazırbulunuşluğa sahip. Hatta şu anda hazırbulunuşluk seviyesi sıfır diyebilirim.

Bazı katılımcılar ise öğrencilerin hazırbulunuşluklarının belli bir seviyeye gelebilmesi için bu dersin daha ileriki yıllarda verilmesinin daha faydalı olacağını düşünerek şunları söylemişlerdir:

ÖÜ1: Öğrenciler özellikle son sınıfta okul şarkısı bestelemek için daha hazır olabilir. Ancak şöyle olabiliyor, tamam evet bir sürü bilgiyi öğrendim diyor. Maalesef öğrenciler bir dersteği bilgiyi öğrendikten sonra o dersin kapağını kapatıp sanki o bilgiyi hiç bilmiyormuşçasına hayatlarına devam edebiliyorlar. Böylece çok zorlanıyorlar.

ÖÜ3: Farklı sınıflarda bu dersi almak olumsuz sonuçlara yol açabilir. O yüzden son sınıfta seçmeli olarak bu dersi koyduk.

ÖÜ4: Bu dersi son sınıfta aldurmaya çaba gösteriyoruz. Böylece öğrencilerin form bilgisi, müzik teorisi, armoni gibi diğer ön koşul dersleri almış olmalarından kaynaklı hazır geldiklerini söyleyebilirim.

ÖÜ5: Seçmeli dersleri sıraya koyduk. Öncelikle popüler müzik ve uygulamaları, sonrasında form bilgisi ve en son olarak eğitim müziği besteleme var.

ÖÜ6: Bu dersin üçüncü sınıfta açılmasını fayda sağlayabilir. Temel bilgileri içeren dersleri almayan öğrenciler okul şarkısı bestelemek için de hazır olmuyorlar doğal olarak.

Katılımcıların bir kısmı müzik öğretmeni adaylarının düşük olan bilişsel hazırbulunuşluk seviyelerinin nasıl yükseltilebileceği ile ilgili şunları söylemişlerdir:

ÖÜ5: Piyano dersinde de armoni anlatıyorum. Armoni derslerini de arttırdığımız için bu durum öğrencilerin besteleme ile ilgili hazırbulunuşluğuna yardımcı oluyor.

ÖÜ1: Bu dersin ilk haftasında ön test gibi bilgi düzeylerini ölçen küçük bir test çözülebilir. Hazırbulunuşluğa göre de uygulamalar belirlenebilir.

ÖÜ6: Biz eksik bilgileri ortaya koyup belli bir noktadan sonra onları toparlamaya çalışıyoruz. Bizde hazır olan kişiler tek tük oluyor 50 kişilik sınıf içerisinde.

Bazı katılımcılar ise öğrencilerin okul şarkısı bestelemeye özellikle tonalite gibi konularda bilgi eksikliği olduğu için bu dersi seçmediklerini şu cümlelerle açıklamışlardır:

B5-ÖÜ9: Öğrenciler, hazırbulunuşluklarını yetersiz gördükleri için bu dersi seçmiyorlar. Hiçbiri tam donanımlı değil. Tonalite kavramları yok. Do majör hangi arızaları alır diye sorduğum zaman düşünüyor çocuk.

ÖÜ3: Farklı tonlarda düşünemiyorlar. Bir akor gördüklerinde onun hangi akor olduğunu anlayamıyorlar. Tonalite ile ilişkisini kuramıyorlar. O sıkıntılar var.

Sonuç olarak katılımcılar daha önceki yıllara göre müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme için bilişsel hazırbulunuşluklarının düşük olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar bilişsel hazırbulunuşluğun düşük olmasına yönelik sebepleri okul şarkısı besteleme dersine ilk sınıflarda yer verilmesinin erken olması, müzik öğretmenliğine girişte ilk 800.000'e girme zorunluluğu olmasıyla müzik eğitimi alt yapısı yeterli olmayan öğrencilerin bölümlere alınması, pandemi sürecindeki online eğitimin dersin verimini düşürmesi, müzik teorisi ve armoni derslerinin programda ağırlığının azalması olarak göstermişlerdir. Bilişsel hazırbulunuşluğu arttırabilmek için çeşitli yollar deneyen katılımcılar, bilgi eksikliği yüzünden öğrencilerin bu dersi seçmeye çok fazla yanaşmadıkları ile ilgili de görüş bildirmişlerdir.

4.2.2.4.2. Duyuşsal hazırbulunuşluk

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme Hazırbulunuşlukları” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Duyuşsal Hazırbulunuşluk” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemede bilişsel hazırbulunuşluk açısından yetersiz olmalarına rağmen duyuşsal hazırbulunuşluk açısından daha iyi seviyede olduklarını şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

ÖÜ2: Eski yıllara göre daha düşük kapasitede olmalarına rağmen son yıllarda daha istekli ya da bu derse daha çok önem veren öğrencilerle çalışıyorum. Şu anki öğrencilerimin donanımlı olmaları gerektiğine olan inançları daha yüksek.

ÖÜ6: Öğrencilerimin motivasyon seviyesi gerçekten yüksek. Bilgi eksiklikleri olsa da dönem içerisindeki çabaları sayesinde belirli bir seviyeye geldiklerini deneyimliyorum.

ÖÜ7: Derse geldiklerinde beste yapan öğrencimiz yoktu zaten. Ama öğrencilerimin belli bir temel bilgiler aldıktan sonra büyük bir zevkle beste yapmaya gayret ettiklerini görüp mutlu oluyorum.

Öğretim üyeleri ayrıca müzik öğretmeni adaylarını motive edip onları toparlama görevinin de kendilerine ait olduğunu belirterek şu görüşleri sunmuşlardır:

ÖÜ2: Benim, yani öğretmenin, biraz çaba sarf etmesi gerekiyor. Motive etmek açısından. Benim bu normal derslerin haricinde bir de öğrencileri bu dersin önemini anlatarak motive etmeye çalışmam gerekiyor.

ÖÜ4: Biz bir şeyler deniyoruz ve ortaya ne çıkarsa burada süreç önemli diye sürekli motive edilmesi gerekiyor, onun bilincindeyim. Ve bu nedenle her ders söylüyorum, deneyin korkmayın. Yanlış olsun ama deneyin. Motivasyona ihtiyacı var gençlerin.

ÖÜ6: Öğrenciyi toparlayacak olan öğretmendir. Yani ortak bazı noktaları belirleyip, onları işin içine katacak olan yine bizleriz.

Sonuç olarak katılımcılar müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme için duyuşsal hazırbulunuşluklarının yüksek olduğunu belirtirken, onların motivasyonu düştüğünde bunu yükseltmesi gereken kişilerin de öğretmenler olması gerektiği görüşünü dile getirmişlerdir.

4.2.2.4.3. Devinişsel hazırbulunuşluk

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme Hazırbulunuşlukları” kategorisi ile ilgili “Devinişsel Hazırbulunuşluk” alt kategorisi altında öğretim üyeleri görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme devinişsel hazırbulunuşluklarının düşük olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Özellikle okul şarkısı besteleme ve eşikleme aşamasında çalgılara ihtiyaç duyulduğunu belirten öğretim üyeleri, müzik öğretmeni adaylarının eşlik çalgılarında çok yeterli olmadıkları için sorun yaşadıklarını şu görüşlerle açıklamışlardır:

ÖÜ2: Diyelim ki öğrenci şarkıyı besteledi. Şarkıya çok basit bir şekilde piyano eşliği yapabiliyor mu? Altına akor basabiliyor mu? Maalesef bu konuda çok eksik geliyor öğrencilerim.

ÖÜ6: Tek sesli bir okul şarkısını öğrenciye çalması için veriyorum. Ama piyanoda tek sesli ezgiyi bile doğru tartımlarla çalamıyor. Kaldı ki bir de eşlik yapsın. Bu kadar hazır değilken öğrenci bu derste o açığı da kapatamayız ki.

B3-ÖÜ8: Öğrenci okul şarkısı bestelerken bir yandan bunu çalgısıyla duyurarak da kontrol etmeli. Ama her yıl çalgı yeterliği konusunda bir geriye gidiş var öğrencilerde.

Sonuç olarak katılımcılar müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemeye devinışsel hazırbulunuşluklarının yetersiz olduğu görüşünde birleşirken, özellikle çalgı çalmada yaşanan eksiklik dolayısıyla okul şarkısına eşlik edilememesini önemli bir sorun olarak görmüşlerdir.

4.2.2.5. Okul şarkısı besteleme öğretim programının öğeleriyle ilgili görüşler

Okul şarkısı besteleme alanındaki eğitim ihtiyaçları ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcılar ile yapılan görüşmelerden beşinci kategori olarak “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Öğeleriyle İlgili Görüşler” kategorisi elde edilmiştir. Bu kategori “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Hedef Öğesi”, “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının İçerik (Konu) Öğesi”, “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Uygulama Öğesi”, “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Ölçme-Değerlendirme Öğesi” ve “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programı ile İlgili Görüş ve Öneriler” olarak beş farklı alt kategoriye ayrılarak analiz edilmiştir.

4.2.2.5.1. Okul şarkısı besteleme öğretim programının hedef öğesi

“Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Öğeleriyle İlgili Görüşler” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Hedef Öğesi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Müzik öğretmenleri okul şarkısı besteleme öğretim programında yer alması gereken hedefleri derste gördükleri kazanımlar üzerinden şu şekilde açıklamışlardır:

MÖ2: Bu ders öğretmenlik yaparken bir çocuk şarkısına eşlik edebilmem açısından bana büyük bir deneyim kazandırdı. Ayrıca şarkının armonik yapısını belirleyip akorları oluşturma ile ilgili kazanımların da önemli olduğunu düşünüyorum.

MÖ4: Hedeflerin çok geniş kapsamlı olması gerektiğini düşünmüyorum. Sonuçta bir dönemde basit düzeyde okul şarkısı bestelemek yeterli.

MÖ6: Besteleme ile ilgili temel kuralların programda yer alması gerekiyor. Daha sonrasında kazanımlar daha spesifik bir hal alarak okul şarkısı bestelemeye geçilebilir.

MÖ7: Bence okul şarkısı besteleme öğretim programında basit ezgiler dışında modülasyon veya yönelme gibi daha karmaşık ve ileri seviye hedefler de yer almalı.

Okul şarkısı besteleme öğretim programında yer alması gereken hedefler ile ilgili müzik öğretmeni adayları derste işledikleri kazanımlar üzerinden ilerleyerek şunları demişlerdir:

Ö7: Derste hedef olarak en son geldiğimiz aşamada bir çocuk şarkısı besteleyip ona eşlik yazabildik. Hafta hafta kolay kazanımlardan daha zor olan kazanımlara doğru ilerledik.

Ö9: Kazanımların belli bir sistematik halinde ilerlemesi gerek. Örneğin biz önce çocukların ses aralıklarını, yaş özelliklerini, okul şarkısı türleri ile ilgili kazanımları öğrendikten sonra besteleme yapmaya başladık.

Öğretim üyeleri programda yer alan kazanımların öğrencilerinin mesleki hayatında kullanmalarına vurgu yaparak okul şarkısı bestelemede yer alan hedeflerle ilgili şunları söylemişlerdir:

ÖÜ1: Öğrencilerimin bu derste ki bilgileri mesleki hayatlarında kullanıp kullanmadıkları hedeflere ulaşmak açısından çok önemli. Tabi öğrenciler atanınca bu bilgileri transfer edip de kullanıyorlar mı onu bilmiyorum. Ona dair bir araştırma yapılabilir.

ÖÜ3: Ben prozodi ile ilgili kazanımların çok fazla üzerinde duruyorum. Çocuklardan istediklerim bir söz gördüklerinde hemen bunu şarkıya adapte edebilmeleri. Ayrıca öğrencilerin tonal bir ezgiyi iki sesli hale getirmelerini de hedefliyorum.

ÖÜ4: Ben bu derste direk söz yazmak olarak değil de resim ya da çizgi film gibi materyalleri kullanarak besteleme yaptırıyorum öğrencilerime. Kazanımları biraz daha farklı tasarlıyorum o yüzden.

ÖÜ5: Sonuçta şöyle bir şey hedefliyoruz; herkesin dönem sonunda bir bestesi, düzenlemesi, eşliği olan ve oyunu-hareketleri düşünülmüş, sınıfça sürekli düzeltilmiş, sınıfça söylenmiş uygulanmış bir bestesi çıkıyor ortaya. Dersin hedefi olarak dersin sonunda bitmiş bir şarkıya ulaşıyoruz. Ve herkes bu şarkıyı birbiriyle paylaşıyor.

ÖÜ6: Okul şarkısı bestelemenin nihai amacı eğitimin içinde yer alan her kademedeki insanların söyleyebileceği, çalacağı bir takım yeni, yaratıcı çalışmalar oluşturmak.

B3-ÖÜ8: Ne için? Kim için beste yapılacak? Ses sınırı ne olacak? Formu ne olacak? Kaç ölçü olacak? Ölçü sayısı ne olacak? Tonu dizisi ne olacak? Önce bu sorular cevaplanacak. Sonrasında armoni ve form bilgileri kullanılacak. Son hedef olarak bu bilgileri kullanarak bir okul şarkısı bestelenecek.

Sonuç olarak katılımcılar çoğunlukla okul şarkısı besteleme öğretim programındaki hedeflerin nihai amacı olarak prozodi kurallarına uygun eşlikli bir okul şarkısı ortaya çıkarmak olduğunu söylerken, tonalite, armoni, form bilgisi gibi alanlarla ilgili kazanımların da bulunması gerektiğine vurgu yapmışlardır.

4.2.2.5.2. Okul şarkısı besteleme öğretim programının içerik (konu) ögesi

“Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Öğeleriyle İlgili Görüşler” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının İçerik (Konu) Ögesi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcıların bir kısmı okul şarkısı besteleme öğretim programındaki içerik ile ilgili olarak işledikleri derslerde prozodi konusu ve buna bağlı olarak şarkı sözleri oluşturma üzerinde durduklarını söylemişlerdir:

MÖ7: Derste prozodi konuları üzerinde durduk. Kapalı hecede kısa notaların, açık hecede uzun notaların kullanılması gerektiğini gördük.

Ö4: Prozodide nelere dikkat edilmesi gerektiği ile ilgili konuları işledik daha çok.

Katılımcıların bazıları dersin içerik ögesi ile ilgili konuşurken belirli bir tema üzerinden okul şarkısı bestelediklerini söylemişlerdir:

MÖ1: Belirli gün ve haftalar ile ilgili şarkı besteledik.

MÖ2: Derste belirli bir tema üzerinden şarkı besteledik.

Ö1: İlk başta doğa teması vardı. Ondan sonra yeşil doğa, başka bir tema daha vardı diye hatırlıyorum. Bu temalar hakkında çocuk şarkıları düşünün falan diyordu hoca.

Ö6: Tema olarak doğa sevgisi ve ağaçlar ile ilgili şarkılar besteliyorduk.

Katılımcılar okul şarkısı bestelerken armoni ve eşikleme üzerine de teorik ve uygulamalı konular işlediklerini söylemişlerdir:

MÖ4: Bir melodi oluşturup altına eşlik yazdık. Çocuk şarkısı bestelediğimiz için daha sade ve net şekilde karmaşık bir içeriğe ihtiyaç duymadık.

MÖ6: Bu ders bana sadece okul şarkısı besteleme üzerinde değil, armoni, tonalite ve modalite gibi konularda da katkı sağladı.

MÖ10: Şarkılara piyano eşliği yazıyorduk. Akor şifrelerini de altına yazıyorduk. Şarkıyı iki sesli olarak yazıyorduk. Çok sesli çalışma olarak kanon şeklinde şarkılar da hazırlıyorduk.

Ö3: Okul şarkısı besteleme dersinde daha önceden bestelenmiş eserler üzerinden armonik analiz de yapıyorduk.

Bazı katılımcılar ise derste form bilgisi konuları üzerinden de ilerlediklerini söylemiştir:

MÖ10: Motif ve cümle oluşturma, sonrasında küçük bir şarkı oluşturma gibi konular vardı.

Ö8: Daha çok eserdeki cümleler üzerinden form analizi yaparak ilerliyorduk.

Ö3: Derste hep okul şarkılarının bölümleri, formu ile alakalı konuşuyorduk.

Öğretim üyeleri eğitim müziği besteleme dersinde büyük bir çoğunlukla okul şarkısı besteleme üzerinde durduklarını belirtirken hazırladıkları içerikleri ve bunun dışında neler olabileceğini detaylı olarak şu şekilde anlatmışlardır:

ÖÜ1: İçerik ile ilgili ben iyi bir bestenin temel özelliklerinden başlayıp ezgi nedir motif nedir tanımlarıyla devam ediyorum. Ardından ikinci derste motif geliştirme ve değiştirme yöntemleri konu anlatımı var. Arkasından cümlelerin ne olduğu ve cümle yazma çalışmaları geliyor. Sonra küçük şarkı formu geliyor. Sonra ben doku konusuna giriyorum. Öğrencinin bir önceki derste yazdığı cümleye eşlik yazmasını istiyorum. Kanona değiniyorum. Sonra prozodiye giriyorum. Ondan sonra çocuk şarkılarının niteliklerini çalışıyoruz. Sonra söz verip onu besteletiyorum. Ardından İstiklal Marşı incelememiz var. Ardından mevcut okul şarkılarına eşlik yazma gibi devam ediyor. Şunu da söylemek istiyorum, YÖK'ün içeriğiyle alakalı da sıkıntılar var, kıt bir içerik var. Bu noktada bir program eksikliği olduğu ortaya çıkıyor. Her hoca kendi programını kendisi geliştirmek zorunda kalıyor.

ÖÜ2: Şimdi biz barajdı, pandemiydi falan, buna göre gelen öğrencilerle buna göre ne yapmam gerekiere değerlendirip, programımı ben ona göre tasarlıyorum. Genel konular, ufak tefek böyle motif, müzik yapıları, bunları oluşturabilmeleri. Ritmik yapıdaki farklılıkları kullanabilmeleri, bu yapılara göre daha sonradan prozodileri oluşturabilmeleri. Daha sonraki dönemde biraz armonik bilgi. Bir do majör dizisinde kadanslar nasıl basılır? Armonik de düşünmelerini istiyorum. En sona doğru da bir küçük kanon yazabilmelerini istiyorum. Armonik yapısını çözüp, prozodi yapısını çözüp melodileri üst üste getirebilmelerine kadar onları zorluyorum, yavaş yavaş sırayla.

ÖÜ3: Derste öncelikle prozodi konusunun üzerinde duruyorum. Söz verip belirli kriterlere göre söze uygun ezgi oluşturulmasını istiyorum. Soru cevap cümlesi şeklinde şarkıları oluşturuyorlar. Motif yapısındaki gelişmelerden falan da biraz bahsediyorum. Bir aktarma şarkısı bulup prozodi açısından onu gördüğünüz güzel yönlerini ya da eleştirdiğiniz yerleri yazın gibi bir ödev veriyorum. Ya da mesela bir söz veriyorum, bu söze tartım yazıp haftaya getirin şeklinde bir ödev veriyorum. Tonal bir ezgiyi iki sesli hale getirmeye de biraz değiniyorum.

ÖÜ4: Yani bütün teorik bilgiler tamam ise ilk etapta deneme yapılmasını tercih ederim. Yani vokal doğaçlamalar. Bunun arkasından da bir söz, bir şiir, belki çocuk şiiri. İlk etapta prozodi devreye girmeli. Prozodi bilgisini de verdikten sonra artık verilen söz

müzik yaratma ya da verilen örneğin sekiz ölçülük bir tek sesli melodiye söz oluşturma, temayı belirleme. Sonra iki seslilik. Mutlaka bir ders ile makalelerden alıntılarla çocuk ve ergenlerde ses sınırları ses eğitiminin önemi, ses sorunları, sağlık sorunları gibi bunlara değinmek lazım.

ÖÜ5: İlk önce form çalıştırıyorum. Motif, cümle, şarkı formları. Sonra prozodi çalışıyoruz. Sonra ezgi çalışması yaptırıyorum sözsüz. Armonileri, akorlarını sürekli yazdırıyorum. Sonra prozodi çalışması için sevdikleri yabancı bir şarkıya söz yazıyorlar. Sonra yaptıkları şarkıya mutlaka ya vücut perküsyonu olsun ya oyun olsun ya eşlik olsun bunları eklettiriyorum. Pandemiden önce canlı konserler sürekli yapıyordum. Birkaç yıl pandemide klip yapmalarını istedim görsel olarak. Klipler de çok güzel oldu.

ÖÜ6: Dersin içeriği olarak ise ilk adım cümle yazdırmak, soru cevap cümlesi. İkinci adım iki bölümlü sözsüz şarkı yazdırmak. Üçüncü adım üç bölümlü sözsüz şarkı yazdırmak genelde. Bunun ardından sözlü müzikler. Dördüncü adım olarak da bu sözlü müzikten sonra kanon yazdırma. Mesela basit sekiz ölçülük bir ezgi ya da ikişer motiflik bir şey olabilir. Sonra çocuklara tema yazdırıp hadi buna şimdi birkaç varyasyon yazın diyorum. Sonra belki bunları koro müziği olarak yazdığımızı dört sesli, üç sesli ya da iki sesli koroya yönelik deneyebilir miyiz? O tabi ki epey bir şey istiyor armoni bilgisi ya da hissetmek gibi.

B3-ÖÜ8: Şarkılarda söz ve ezgi uyumu. Ezgilerin, şarkıların, biçim öğeleri. Şarkı biçimleri, formları ve bir de ezgi pusulası diye bir şey yaptım ben. Bir motif, cümle, dönem nasıl yazılır, oluşturulur? Kadanslar, kararlar, armoniden bahsediyorum. Sonrasında şiir yazdırıyorum onlara, şarkı sözü. Kendilerinin seçmesini istiyorum. Çiçek, böcek, kuş, ağaç... Onlara prozodiyi anlatıyorum bir de.

Derse giren öğretim üyeleri derste kullandıkları veya öğrencilere tavsiye ettikleri kaynaklara da değinerek şunları söylemişlerdir:

ÖÜ1: Bu derste içeriğinden yararlandığım kaynak olarak Şener Demir'in Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri kitabını, Ülkü Özgür ve Salih Aydoğan'ın Müziksel İşitme Okuma Yazma 1-2-3 kitaplarını, Nurhan Cangal'ın Müzik Formları kitabını, tezleri ve makaleleri kullanıyorum.

ÖÜ3: Bu derste Turan Sağer ve Aytekin Albuz'un Eğitim Müziği Besteleme kitabından faydalaniyorum. Onun dışında prozodi için İsmail Bozkaya'nın kitabı vardı. Onun dışında Erdal Tuğcular'ın makaleleri var. Zaman zaman bunlardan da faydalandığım oldu.

ÖÜ4: Ders notlarının hazırlanmasında çeşitli makale ve kitaplardan faydalaniyorum. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü akademisyenlerinin hazırladığı makalelerden ders notlarımı hazırlamaya gayret ediyorum. Bunun dışında Hüseyin Saadettin Arel'in, İsmail Bozkaya hocanın prozodi ile ilgili yazmış olduğu kitaplar elimizde var.

ÖÜ6: Öğrencilerin elinde olsun diye her ders için mutlaka bir kaynak önerim olur benim. Öğrencilerime şunları edinebilirsiniz dediğim Şener Demir'in kitabı var, Cahit Aksu'nun kitabı var. Prozodi kitapları işte Hüseyin Sadettin Arel'in prozodi dersleri kitabı. Bir form bilgisi kitabı, Nurhan Cangal'ın form bilgisi kitabı olabilir mesela.

Sonuç olarak katılımcılar çoğunlukla okul şarkısı besteleme öğretim programındaki içerikte prozodi kuralları, bir tema üzerinden okul şarkısı besteleme, armoni, eşikleme, form bilgisi gibi bilgilerin yer alması gerektiği şeklinde görüş bildirmişlerdir. Derse giren öğretim elemanları nasıl içerikler kullandıklarını detaylı bir şekilde anlatırken, ders için kullandıkları kaynakları da paylaşmışlardır.

4.2.2.5.3. Okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulama ögesi

“Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Öğeleriyle İlgili Görüşler” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Uygulama Ögesi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Müzik öğretmenleri okul şarkısı besteleme ile ilgili derste yaptıkları uygulamalar ile ilgili görüş bildirerek ayrıca programın bu ögesinde neler yapılabileceği ile ilgili şunları söylemişlerdir:

MÖ1: Lisansta bu dersi alırken bireysel olarak besteleme yapıyorduk. Derste daha çok konu anlatımı yapılıyordu. Okul şarkısı bestelerimizi ders dışında yapıp sonrasında hocamıza gösteriyorduk. Şimdi baktığımda çağdaş öğretim yöntemlerini pek fazla kullanmamışız. Bir işbirlikli öğrenme olsun, nota yazım programı kullanmak olsun bunlar program uygulamalarında yer alabilir.

MÖ2: Derste ilk önce hocamızın belirlediği tema üzerinden beste yapıyorduk. Sonrasında sınıfta piyano veya başka çalgıyla yaptığımız besteyi seslendiriyorduk. Teoriden daha çok uygulama üzerinde duruyorduk.

MÖ6: Derste çocuk şarkıları inceleyip benzerlerini oluşturmaya çalışıyorduk. Bazen küçük grup çalışmaları yapıyorduk. Derse giren öğretmen besteleme kısmında bize çok fazla müdahale etmiyordu. Bence öğretmen daha aktif olmalıydı, daha fazla yol göstermeliydi bize.

MÖ9: Bir çocuk şarkısı yazıp besteliyorduk. Herhangi birimiz kalkıp onu çalıyorduk. Ondan sonra diğerleri onu seslendiriyordu. Tartımı söylüyorduk, melodi halini söylüyorduk, şarkıyı söylüyorduk. Sözlerini güftesini söylüyorduk. Bu şekilde geçiyordu.

Müzik öğretmeni adayları derste yaptıkları okul şarkısı besteleme uygulamalarını anlatarak program için kendi fikirlerini de şöyle ifade etmişlerdir:

Ö1: Öğretmen dersin uygulama kısmında herkesin fikrini duymak istiyordu. Böylece ortaya farklı fikirler çıkıyordu ama bir yandan bu durum zorlayıcıydı. Ayrıca derste gruplar halinde okul şarkısı besteliyorduk. Öğretmen çizgi film izletiyordu. Onunla ilgili beste yapıyorduk. Besteleri sınıfta seslendiriyorduk. Bir arkadaşımız da o sırada bizi yönetiyordu.

Ö2: Sessiz bir çizgi film üzerine besteleme yapmıştık. Farklı çalgılarla okul şarkılarına eşlik ediyorduk. Başka bir derste ise sözlerini daha önceden bilmedikleri bir çocuk şarkısının üzerine kendimiz söz yazıyorduk.

Ö4: Bestelenen eserler ile yılsonunda konser veriyorduk.

Ö5: Derste öncelikle hocamız 2-3 ölçülük ezgi veriyordu. O ezgiyi tamamlayıp üzerine söz yazıyorduk. Sibelius programı üzerinden nota yazmayı da öğrendik derste.

Ö6: Derste ilk olarak daha önceden bestelenmiş eserleri inceledik. Bilmediğimiz bir çocuk şarkısı sözleri üzerine besteleme yapıp bunu orijinal eser ile karşılaştırdık.

Ö7: Bütün okullarda söylenen bilindik şarkı sözlerini alıp derste inceliyorduk. Çok fazla sayıda prozodi hatası oluyordu. Sonra kendimiz örnekler yapıyorduk prozodiye uydurmak için.

Ö8: *Biz maalesef dersi online olarak işledik. Fazla bir etkileşim olmadı o yüzden. Şarkı besteleyip hocaya gönderiyorduk sadece. Bu tarz uygulamalı dersler mutlaka yüz yüze olmalı.*

Öğretim üyelerinin okul şarkısı besteleme uygulamaları ile dersi nasıl işledikleri ve neler olabileceği ile ilgili görüşleri ise şu şekildedir:

ÖÜ1: *Öğrencilerimin derste devamlı olarak aktif olmalarını istiyorum ve bu yönde uygulamalar yapıyorum. Zaman zaman birbirleriyle çalışmalarını da istiyorum. Her öğrencimle derste ayrı ayrı ilgilenmeye çalışıyorum. Derste çalgıları işin içine katıyorum. Bu arada pandemi süreci ve deprem felaketi gibi durumlardan ötürü uzaktan yapılan dersler uygulama açısından çok verimsiz geçti.*

ÖÜ4: *Yani bütün teorik bilgiler tamam ise ilk etapta deneme yapılmasını tercih ederim. İlk derslerde vokal doğaçlamalar olabilir, basit ezgiler oluşturmak olabilir. Bir deneyip ne gibi bilgilere ihtiyacımız olduğunu bilmek iyi olur. Sınıfta devamlı olarak soru cevap, tartışma gibi yöntemlere yer veririm. Tabi ki benim teorik konuları anlattığım zamanlar da oluyor. Onda da mümkün olduğunca görsel-işitsel öğelere yer vermeye çalışıyorum. Öğrencinin dikkatini çekebilmek açısından. Besteler tamamlandıktan sonra Orff çalgıları, ritim çalgıları gibi bunları kullanarak kayıt oluşturmalarını istiyorum.*

ÖÜ5: *Örnekler dinletip analiz ettiriyorum. Başka şarkılardaki kötü ve iyi örnekleri gösteriyorum. İlk önce sadece üç sesle başlıyorum. Sonra do-re-mi-sol, fa'yı kaldırmayarak beste yaptırıyorum. Prozodi çalışması için sevdikleri yabancı bir şarkıya söz yazıyorlar. Herkes birbiriyle paylaşıyor. Sınıfta bozuk olan yerleri düzeltiyoruz. Birlikte söz arayışına gidiyoruz sınıfta. Derste herkesin şarkısını hep beraber seslendiriyoruz, eleştiriyoruz. Zaten derste şöyle diyorum birbirimizi çatır çatır eleştireceğiz kırılmak bozulmak yok. Dönem sonu okul şarkılarından konser yaptırıyorum. Ayrıca derste mutlaka nota yazım programı kullanıp öğrencilerime de öğretiyorum.*

ÖÜ6: *Öncelikle bilgi edinsinler diye çok çarpıcı olan güzel şarkılardan inceleme yaptırıyorum. Yazılan sözün karakterini ya da anlatmak istediği duyguyu ezgi ne kadar verebilmiş. Mesela acaba siz böyle bir şeyi alsaydınız çocuklar bunu nasıl bestelerdiniz diye. Çünkü bazı şarkıların başka başka besteleri var. Yazılmış örneklerden analiz yaptırıp sonra siz deneyin bakalım. Bir motif alın ve devam ettirin diyorum. Literatürden örnekleri veriyorum. Onları düşünmeye sevk ediyorum. Sonra kendiniz deneyin.*

ÖÜ7: Çocuklar besteledikleri okul şarkılarını getirirler. Piyanonun başında çalarım. Ve öğrenciye derim ki burası hatalı olmuş. Burasını düzelt. Tekrar getir. Hatta dersin haricinde yani derste yapıyorduk bu işleri de. Dersin haricinde öğrenciler sürekli “şurası olmuş mu, burası olmamış mı?” diye sürekli gelirlerdi. Öğrenciler derste kendi bireysel sözlerini buluyorlardı. Hatta kendileri yazıyorlardı sözleri.

B3-ÖÜ8: Önce az malzemeye yemek yapmak gibi sınırlı malzemeye ezgi yazmalarını istiyorum. Sonra yavaş yavaş bunu genişletiyorum. Sonrasında şiir yazdırıyorum onlara, şarkı sözü. Kendilerinin seçmesini istiyorum. Çiçek, böcek, kuş, ağaç gibi konularla ilgili. Öğrenciler seçiyorlar, onunla ilgili bir şiir yazıyorlar. O şiiri şarkı sözü olarak hep beraber inceliyoruz. Ondan sonra onu bestelemelerini istiyorum. Tabii bütün derste anlattığım ölçütlere uygun olarak bestelemelerini istiyorum.

Sonuç olarak katılımcılar çoğunlukla okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulama aşamasında derste bireysel veya grupla çalışma, müzik teknolojilerini, çalgıları kullanma, soru-cevap, tartışma gibi yöntem ve teknikleri kullanma, sınıfta besteleri beraber seslendirme, bestelenen okul şarkılarından oluşan bir konser verme, iyi ve kötü okul şarkısı örneklerini inceleme ve karşılaştırma gibi farklı uygulamalar yapmışlardır. Katılımcılar ayrıca pandemi sürecindeki online eğitimde dersin uygulama aşamasının verimli geçmediği ile ilgili de görüş bildirmişlerdir.

4.2.2.5.4. Okul şarkısı besteleme öğretim programının ölçme-değerlendirme ögesi

“Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Öğeleriyle İlgili Görüşler” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Ölçme-Değerlendirme Ögesi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adayları genellikle besteledikleri okul şarkısı ödevleri üzerinden değerlendirildiklerini belirterek şunları söylemişlerdir:

MÖ5: Yaptığımız ödevler üzerinden değerlendirilip not alıyorduk.

Ö4: Her hafta ödev veriliyordu ve bu ödevler notlarımıza yansiyordu.

Ö8: Belli bir söz, mesela damlaya damlaya göl olur. Onun üzerine nota yazdık beste yaptık. Mesela dedi ki, iki bölümlü şarkı formu olacak, işte $a+b$, $a+a'$ gibi. Bir de mesela dedi ki $4/4$ ’lük olacak, işte tonunu biz belirliyoruz. Sonra okul şarkısını besteliyorduk.

Ö7: Çalıştığımız konular ile ilgili her hafta veya iki haftada bir ödev veriliyordu. Hocamız ödevleri nota yazım programında istiyordu.

Müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adayları ödevler dışında okul şarkılarını çalgılarla konserde veya sınıfta seslendirme, portfolyo dosyası hazırlama, akran değerlendirmesi yapma gibi farklı şekillerde ara sınav veya dönem sonu sınavı olduklarını belirterek şu şekilde görüş bildirmişlerdir:

MÖ10: Sınıfta bestelediğimiz okul şarkılarını hep beraber seslendiriyorduk. Hocamız da kenarda bizi izleyip değerlendirme yapıyordu. Ders notunu da hazırladığımız parçalardan ve bu parçaları sınıfta yönetmekten alıyorduk. Ayrıca birbirimizi de değerlendiriyorduk.

Ö1: Ara sınavda bireysel olarak eser besteliyorduk. Altına eşlik yazıp çalışıyorduk. Dönem boyunca yaptığımız bütün eserleri bir dosyaya koyup hocamıza teslim ediyorduk.

Ö5: Dönem sonu sınavını bestelediğimiz okul şarkısına istediğimiz enstrümanlarla ve danslarla eşlik edip sahnede sergiliyorduk. Biz üç kişi grup olarak besteledik. Söz ve ezgi yazdık, sonra onu ukulele ile birimiz çaldık. Birimiz ritim çalgısı çaldık, birimiz beden perküsyonu yapıp sahnede söyleyerek sergilemiş olduk.

Öğretim üyeleri ölçme-değerlendirme uygulamalarında sınav türlerini ve yüzdelerini detaylı bir şekilde anlatarak şu görüşleri sunmuşlardır:

ÖÜ2: Öğrencilerimin dersteki performansını ve sürecini dikkate alıyorum. Öğrencinin dersteki durumuna göre de bir kanaatim oluşuyor, notun %50'sini buna göre veriyorum. Diğer %50'lik kısım da bestelenen okul şarkılarından oluşuyor. Çünkü bazı öğrenciler okul şarkısı bestelemeye hiç yatkın olamayabiliyorlar. Dersteki gayretleri için de puan veriyorum.

ÖÜ6: Sene içi çalışmalarda düzenli olarak ödev istiyorum. Bu ödevler toplam notun %25'ini oluşturuyor. Ara sınavın %15'i ve final sınavının da %60'ını alarak bir değerlendirme yapıyorum.

ÖÜ4: Ölçme değerlendirme açısından bu ders üründen çok süreç odaklı. Öğrencinin her hafta sunduğu çalışmalar, istekli olup olmaması, başladığı noktadan nereye geldiği gibi kriterler benim için önemli. O yüzden yazılı sınav yapmıyorum. Ama ne yazık ki bir

puan vermek zorundayız. Orada da işte hani ödevler, en son istenen projeler, vize projesi, final projesi gibi bir şey olabilir bu.

B3-ÖÜ8: Mesela diyorum ki do majör tonunda sekiz ölçülük dört motiften oluşan, birlik, ikilik, sekizlik süreleri kullanarak bir ezgi yazıp verin. İlk başta bu. Derste ne işliyorsak onu yapıyoruz. Bütün anlattığım şeylere de yaptığı bestenin uygun olmasını bekleyip ölçütlerimle kıyaslayarak değerlendiriyorum.

ÖÜ1: Hem ödev hem de sınavlar ile dersin ölçme-değerlendirme aşamasını yapıyorum. Ara sınava kadar motif oluşturmada başlayarak eser analizleri ile beraber kanon ve küçük şarkı formunda besteleme yaptırıyorum. Bu besteye piyano eşliği yazmalarını ve çalmalarını istiyorum. En son değerlendirme kısmında ise sözlü bir şarkı istiyorum. Bestelediği şarkının prozodi bakımından incelenmesi de ayrı bir soru oluyor.

ÖÜ3: Bir söz veriyorum mesela ara sınavda. Bu söze uygun bir tartım yazın şeklinde. Ya da çoktan seçmeli sorular soruyorum bazen, söze uygun ezgi hangi şıkta verilmiştir diye. Finalde bir söz verip bu söze uygun kriterlere uygun basit bir ezgi istiyorum Onun dışında da sürekli ödev veriyorum. Ara sınavın %40'ı, finalin %60'ı alınıyor bizde ama finalin kendi içinde yarısını ödev yarısını sınav olarak değerlendiriyorum. Grup çalışmaları olarak da söz veriyorum, bu söze bir ezgi yazacaksınız diyorum. Bunun için beşer kişilik gruplar oluştuyorum. Beraber yazıp, tartışıp, ödevi öyle getirmelerini istiyorum. Kendim ödevde bir puan veriyorum, çocuklar da gizli olarak birbirlerine puan veriyor. Birbirlerine puan verdikçe biraz daha grup çalışmalarına katılma gayreti gösteriyorlar gizli puan olunca özellikle.

Eğitim müziği bestecileri okul şarkısı bestelemeye programın ölçme-değerlendirme ögesi üzerinden süreç ve ürün odaklı yorumlarda bulunmuşlardır:

B1: Ölçme-değerlendirme olarak ürün önemli. Dolayısıyla bestelenen okul şarkısı üzerinden gitmek daha sağlıklı.

B2: Ölçme değerlendirmede önemli olan yüksek not alması alçak not alması değil. Bir insanın yaratıcılığının ne olacağını sınavlarda verdiğimiz notlarla ortaya koyamayız. Ben ölçmeye insanın kendi kendini aşabilir, değiştirebilir, dönüştürebilir, geliştirebilir olduğuna bakarım.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemeye ölçme-değerlendirme yöntemlerinde okul şarkılarının sınıf içi veya konser performansı ile sergilenmesi, portfolyo, akran değerlendirmesi, ödev, eser analizi, çoktan seçmeli sorular gibi araçları kullandıklarını söylemişlerdir.

4.2.2.5.5. Okul şarkısı besteleme öğretim programı ile ilgili görüş ve öneriler

“Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programının Öğeleriyle İlgili Görüşler” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programı ile İlgili Görüş ve Öneriler” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcıların bir kısmı okul şarkısı besteleme uygulamalarının yapıldığı derste eğlenceli ve keyifli bir ortamın olduğunu belirterek şu olumlu görüşlere yer vermişlerdir:

MÖ2: Sınıfça eğlenceli vakit geçirdiğimizi hatırlıyorum.

MÖ3: Özellikle ben ve 3-4 arkadaşım ayrı olarak besteleme ile ilgilendiğimiz için bu dersten gerçekten zevk aldık. Sadece biz değil, diğer arkadaşlarımız da çok keyif aldılar.

Ö4: Adım adım ilerlediğimiz ve çok fazla ödev yaptığımız için ders verimli geçti. Yaratıcılığımızı da geliştirmeye çalıştı hocamız, her şeyden ilham alabileceğimizi, her şeyden etkilenebileceğimizi de öğretmeye çalışıyor.

MÖ7: Ders gerçekten çok verimli geçtiği. Bu derste öğrendiğim bilgilere sıklıkla başvuruyorum hala.

MÖ9: Öğretmenimiz derste bizi çok motive ediyordu. Gittiğiniz yerde bazen eser sıkıntısı çekeceksiniz, bazen size çok yüklenilecek diyorlardı. Sonuç olarak ben hocalarımdan ve bu bilgilerden çok etkilendim, bu bazı arkadaşlarım için ilgi çekici olmasa da eminim onlara da çok şey kattı.

Ö6: Genel olarak böyle olumlu bir his bıraktı bu ders. Ben zaten üretkenliği seven bir insanım. Böyle dersler hep olsa.

Katılımcılar eğitim müziği besteleme dersindeki okul şarkısı besteleme sürecinde olumsuz deneyimleri üzerinden de çeşitli görüşler sunmuşlardır. Bu görüşler kazanımların yetersiz olması, derse uzmanlık alanı olmayan öğretmenin girmesi, şarkı sözü yazma

uygulamalarının yapılmaması, online eğitimde derslerin daha verimsiz geçmesi, sınıfların kalabalık olması gibi konuları içermiştir:

MÖ4: Bence daha üstüne çıkabilirdik. Böyle dört ölçülük bir şeyler yapıyorduk. Daha minimalde kalıyorduk. Kendimiz için birazcık daha karışık, bize hitap edecek şeyler yapabiliirdik belki.

MÖ2: Belki olumsuz olarak okul şarkısı besteleme alanda uzman bir öğretmenin derse girmemesini söyleyebilirim. Asıl uzmanlık alanı eğitim müziği olan birileri girseydi daha fazlasını alabilirdim.

Ö2: Özellikle söz yazmadığımız için bu derste bize verilen eğitimin yetersiz olduğunu düşünüyorum.

Ö3: Bu derste daha çok müzik üzerinden gittik. Söz yazmaya daha çok yer verilmeliydi. Ayrıca dersi online almamız da bizi çok olumsuz etkiledi.

Ö4: Maalesef online eğitim kurbanı olduk bu derste.

MÖ3: Çok bize bırakılmıştı ders. Belirli bir sistem üzerinden okul şarkısı bestelemiyorduk.

Ö1: Derste çok kalabalıktık İkiye bölse olmuyor, bir orada anlatacak bir burada anlatacak, hoca da yorulacak. O da olmadı.

Katılımcıların bir kısmı ise okul şarkısı besteleme uygulamaları ile ilgili derse gelmeden önce belirli bir yetkinliğe sahip olma, daha fazla uygulama yapma, öğrencilerini de yaratıcılığa yönlendirme gibi öneriler sunarak şunları söylemişlerdir:

Ö5: Öğrenci bu derse gelmeden piyano eşliği yapabilmeli. Sonrasında derste bunu öğrenmek için ayrı vakit bulamayız.

Ö6: Okul şarkısı bestelemeye piyano kullanılmalı fakat farklı enstrümanları da tanıtacağımız, içerisinde farklı melodiler de katabileceğimiz bir ders olmalı.

MÖ1: Derse başlamadan önce form ve armoni bilgisinden özet geçilmeli. İyi bestelenmiş okul şarkısı örnekleri verilmeli. Ondan sonra proje çalışmaları yaptırılmalı, grup çalışmaları olmalı. Ezgi tamamlama alıştırmaları yaptırılabilir.

MÖ6: Bu ders, içerik bakımından kuralları öğrenmenin yanı sıra daha fazla icraate yönelik işlenmeli.

Ö8: Teori bilgisi ile beraber bu derste çalgı da işin içine katılmalı. Çünkü müzik öğretmeni olduğumuzda da sürekli çalacağız. Biz çalacağız öğrenciler söyleyecek.

MÖ7: Okul şarkısı besteleme konusunda müzik öğretmenleri öğrencide farkındalık yaratmak için onlara da bilgilerini aktarıp basit besteler yapmalarını sağlayabilir. Buna yönelik bir eğitim alınabilir belki derste.

Öğretim üyeleri de okul şarkısı besteleme öğretim programı için kendi işledikleri dersler üzerinden çeşitli görüş ve öneriler sunarak özellikle sınıfların kalabalık olmaması gerektiği ile ilgili şu sözleri söylemişlerdir:

ÖÜ2: Bu derste çok kalabalık sınıflar olmamalı. Sayı 15'i geçmemeli. Çünkü öğrencinin ihtiyacı var, yaptığı motifler, yazdığı sözler ile ilgili öğretmenin teker teker onlara açıklama yapması, dönüt vermesi gerekiyor.

ÖÜ3: Bu derste öğrenci sayısı az olsa daha iyi olur. Mesela bir ödev verildiğinde o öğrenci bestelediği şarkıyı getirecek, piyanonun başına oturup çalacak. Sonra bunun üzerinde konuşmak lazım.

ÖÜ6: Bu kadar kısa sürede besteleme öğretmek zor. 50 öğrenciyle bunu yapmak zor. Bu dersin mümkünse 10-12 kişiyi geçmeyen sınıflarda uygulanması gerekli.

Öğretim üyelerinin bir bölümü ise okul şarkısı bestelemeye teknik donanım ve teknolojik araç-gereçlerin önemi üzerinde durarak şu sözlere yer vermişlerdir:

ÖÜ4: Binamızdaki dersliklerde teknik donanım yetersiz. Öğrencilerin okul şarkılarını dinletebilecekleri bir ses sistemi yok. Öğrencilerin anlık bilgisayarda o an yazılım kullanarak, o stüdyo programından yaptığı şeyleri dinlemeleri lazım. Öğretmenlere de bu konuda yani müzik teknolojileri ile ilgili ayrıca eğitim verilmeli bir de bence.

ÖÜ5: Öğrencilerimle bilgisayar programı ile eşlikler düzenledik. Video klipler bence çok güzel, o çok iyi bir fikir. Bir de konserler, konser kayıtları yaptık.

ÖÜ6: Sınıf ortamında besteleme ile ilgili teknolojik araç gereçler ile ilgili donanım olursa çok faydalı olacaktır diye düşünüyorum. Bu ders tahtada kalmamalı. Bunun için

mutlaka sınıf ortamında teknolojik birtakım araçlara ihtiyaç var. Bilgisayar, ses kayıt araçları, sonra projeksiyon, tahta, piyano ya da çalgıların olduğu.

B5-ÖÜ9: Bir adet akıllı tahta ki akıllı tahtanın içine plug-in olarak gömülmüş müzik programları olması lazım. Ve sınıfta güzel bir seslendirme sisteminin olması lazım. Neden? Çünkü bu iş bir süre sonra şeye de dönüşüyor. Güzel bir besteyi alıp bak ben alıp aranje de ediyorum.

Öğretim üyeleri ayrıca bu derse eğitim müziği besteleme alanında uzman olan öğretim üyelerinin girmesi ve öğrencilerin de yeterli bir donanımla derse gelmesi gerektiğine de vurgu yaparak şunları söylemişlerdir:

ÖÜ2: Bu dersin en önemli kriteri öğrencideki donanımdır.

B5-ÖÜ9: Bu derste bir şeyler öğretmek tamamen öğrencinin kalitesiyle doğru orantılı. Her öğrenci besteleme yapma konusunda yeterli olmayabilir. Derse giren hocanın da yeterliliği üst düzey olmalı.

ÖÜ1: Derse giren öğretim elemanının yetkinliği önemli. O noktada kendimizi zorlamamız gerekiyor bence.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı besteleme uygulamalarına yönelik görüş ve önerilerini işledikleri dersler üzerinden sunmuşlardır. Olumlu görüşler arasında dersin keyifli ve eğlenceli bir şekilde işlenmesi ön plana çıkarken, olumsuz görüşler olarak kazanımların yetersiz olması, öğretmenin ve öğrencinin okul şarkısı besteleme konusundaki yetersizlikleri, sınıfların kalabalık olması, online eğitimde derslerin verimsiz geçmesi gibi görüşler dile getirilmiştir. Ayrıca özellikle teknolojik araç-gereçlerin daha fazla kullanılması, yine sınıfların yaklaşık 10-15 öğrenci arasında olması gibi öneriler de katılımcılar tarafından dile getirilmiştir.

4.2.2.6. Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme için gerekli olan ön koşul yeterlikleri

Okul şarkısı besteleme alanındaki eğitim ihtiyaçları ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcılar ile yapılan görüşmelerden altıncı kategori olarak “*Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri*” kategorisi

elde edilmiştir. Bu kategori “*Armoni ve Eşlik Bilgisi*”, “*Müzik Teorisi Bilgisi*”, “*Form (Tür ve Biçim) Bilgisi*”, “*Çalgı Bilgisi*”, “*Türk Müziği Bilgisi*”, “*Dil (Sözcük) Bilgisi*”, “*Okul Müziği Dağarı Bilgisi*”, “*Koro Yönetimi Bilgisi*”, “*Uygun Eser Üretme Bilgisi*”, “*Özel Öğretim Yöntemleri Bilgisi*”, “*Bireysel Ses Eğitimi Bilgisi*”, “*Drama ve Oyun Bilgisi*”, “*Müzik Kültürü Bilgisi*”, “*Nota Yazım Programı Bilgisi*”, “*Okul Öncesi Müzik Eğitimi Bilgisi*” ve “*Popüler Müzik ve Uygulamaları Bilgisi*” olarak on altı farklı alt kategoriye ayrılarak analiz edilmiştir.

4.2.2.6.1. Armoni ve eşlik bilgisi

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Armoni ve Eşlik Bilgisi” alt kategorisi altında incelenmiştir. Katılımcıların neredeyse tamamı bu derste armoni bilgisine sahip olmanın ve bu bilgileri kullanarak eşlik yazmanın önemine değinmişlerdir.

Katılımcılardan bazıları müzik öğretmeni adayının okul şarkısı bestelerken armoni bilgisine sahip olmalarını akorların fonksiyonları açısından ele alarak şunları söylemişlerdir:

MÖ1: Armonide sıklıkla kullanılan I-IV-V-I veya I-IV gibi kadansları bilmek okul şarkısı bestelemek için çok önemli.

MÖ7: Tonik, subdominant, dominant gibi dereceleri bilmeden bilinçli bir okul şarkısı bestelemekten söz edilemez.

MÖ9: Kadans yapısını bilmenin yanı sıra bir müzik öğretmeni adayı yatay ve dikey çok sesliliğe hâkim olmalıdır.

Ö6: Biz bazı eserlerin çözümlemesini yaparken dominantta mı kalmış, tonikte mi kalmış, şurada nasıl yapmamız gerekiyor diye bunların çözümlemelerini yapıyorduk.

Ö7: Armoni bilgisi de gerekli bence hani. Eser boyu, hangi derecelere gidiyor, nereye gidiyor? Sonuçta tek bir ezgi var ona bir eşlik de yapılacak. Ona uygun dereceleri bilmemiz lazım diye düşünüyorum.

Bu görüşlerin dışında katılımcılar farklı açılardan da bakarak okul şarkısı bestelemeye ön koşul bilgi olarak armoni ve eşlik bilgisinin gerekliliğine şu şekilde değinmişlerdir:

B4: Okul şarkısı bestelemeye en önemseydiğim hususlardan bir tanesi armoni ve kontrpuan bilgisi. Müzik öğretmeninin klasik armoni yanında dörtlü armoni de bilmesi gerekiyor. Çünkü bazı eserler dörtlü armoniye çok daha güzel gidebiliyor çok seslendirme noktasında. Dolayısıyla çok seslilik bilgi ve becerilerine sahip olması gerekiyor.

ÖÜ4: Armoni bilgisi olmayan bir öğrenciye sekiz veya on altı ölçülük tek sesli bir çalışma yaptıramazsınız. Ayrıca piyano eşliği de yazdıramazsınız.

ÖÜ1: Eğer dersi veren hocaların ders akışında çok seslilik varsa temel armoni bilgisinin olması hocaların işini kolaylaştıracaktır.

MÖ3: Lisans döneminde çocuk şarkısı bestelerken armoni bilgisine çok gerek duymadım ama yine de bu bilgiler özellikle eşlik yazarken işimi kolaylaştırdı.

B2: Yatay ezgiler, armonizasyon, bunları kullanarak eşlik yazma beste yapmayı kolaylaştırıcı etkenlerden birisidir.

ÖÜ3: Besteleme açısından tabii armoni dersini bilmeli. Armoni derslerini en azından belli bir düzeyde almış olması lazım.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemeye ön koşul bilgi olarak armoni ve eşlik bilgisinin olmazsa olmaz bir özellik olduğunu belirtirken, özellikle akor fonksiyonları hakkında bilgi sahibi olup bunu kullanarak çalgılara eşlik yazmanın önemine değinmişlerdir.

4.2.2.6.2. Müzik teorisi bilgisi

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Müzik Teorisi Bilgisi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar okul şarkısı bestelemek için temel müzik okuryazarlığına dikkat çekerek en azından temel bir teori bilgisi olmadan besteleme yapılamayacağını şu sözlerle ifade etmişlerdir:

B1: İyi bir solfej okuryazarı olması o anlamda önemli. Müzikal okuryazarlığının iyi olması gerekir.

ÖÜ2: Öğrenci öncelikle en temel bilgileri bilmeli. Aralık nedir, tonalite nedir onları bilmeli. Bunlar eksik olunca ortaya kaliteli bir iş çıkmıyor maalesef.

B4: Bir müzik öğretmeni adayının eğitim müziği bestelerken temel müzik yazım kurallarını çok iyi bilmesi gerekir.

B2: Aralık, tonalite ya da modal-makamsal dizilerde yeterli olması gerek. Tampere sistemde makamların kullanılması, tonal yapıda majör-minör dizi çeşitlerinin bilinmesi gibi konularda müzik öğretmeni adayı donanımlı olmalı.

Katılımcılardan bazıları 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda yer alan Batı Müziği Teori ve Uygulaması dersinin önemine de değinerek bu dersin okul şarkısı bestelemek için ön koşul nitelikte olduğunu şu cümlelerle açıklamışlardır:

Ö7: Batı Müziği Teori ve Uygulaması dersi, solfej kesin gerekli. Dikte, bona...

Ö8: Adı Batı Müziği Teori ve Uygulaması'ydı evet. Çünkü her şeyi orada öğrendik yani. Dikte yazmayı, belki notaları bile bilmeyen kişiler vardı.

ÖÜ4: Batı Müziği Teori ve Uygulaması dersi, yani işitme dersi. Elbette ki tonal yapılarla ilgili hiçbir kafa karışıklığının olmaması gerekir öğrencide.

Katılımcıların bir kısmı sadece teorik bilgiye sahip olmanın okul şarkısı besteleyebilmek için yeterli olup olmadığı ile ilgili farklı görüşler sunarak şunları söylemişlerdir:

MÖ4: Teorik bilginin yanına yaratıcılık da entegre edilmesiyle ortaya çok güzel eserler çıkabilir.

MÖ6: Müzik teorisi bilgisine sahip olmak önemli ama sadece teorik bilgilere sahip olmak yeterli değil bence.

Ö3: Teorik bilgilere sahip diyelim. Ama ortaya çok yavan bir beste de çıkabilir.

MÖ1: Teknik anlamda teorik bilgilere sahip bir öğretmen besteleme yapabilir.

Müzik öğretmeni adaylarının besteledikleri okul şarkılarında kullanılan diziler arasında daha çok do majör ya da tek diyezli veya bemollü majör dizilerin kullanıldığı katılımcılar tarafından şöyle söylenmiştir:

MÖ5: Daha mantıklı, bir do majör ton mesela. Ki çocuk şarkıları hemen hemen majör tonlarda oluyor, minör tonlarda da olabiliyor ama majör tonlar daha çok.

Ö8: Genellikle basit dizilerde okul şarkısı besteledik. Mesela do majör, fa majör gibi, tek diyezli tek bemollü, sol majör gibi.

ÖÜ1: Baktığımız zaman öğrenciler çok fazla diyezli ya da bemollü tonalitelere ezgi oluşturmakta zorlanıyorlar. Düşünemiyorlar o tonalitede dereceleri.

Müzik öğretmeni adaylarının eğitim müziği besteleme dersine gelmeden önce tonalite, modalite, solfej, işitme gibi alanlarda donanımlı olması gerektiğini savunan diğer katılımcılar ise şu ifadeleri kullanmışlardır:

B2: Tonaliteyi, modaliteyi bilirse müziği kendine göre geliştirebilir, dönüştürebilir, değiştirebilir, eklemleyebilir.

B3-ÖÜ8: Bir kere iyi solfej yapıyor olmaları lazım. İyi duyuş lazım. Tonalite bilgileri eksik oluyor öğrencilerin. İyi kuramsal ve teorik bilgi gerekli.

MÖ9: Solfej okumayı biliyor, nota okumayı biliyor, akor yapılarını biliyorsa, müziksel işitme dersini aldıysa beste yapabilmelidir.

Ö4: İşitmesi zaten solfeji armoni ile birlikte geliyor. Onu yapamazsan onu da yapamazsın.

ÖÜ6: Solfej, müzik teorisi bilgisinin olması gerekir. Bir kere solfej konusunda epeyce bir yol kat etmeli. Yani tonalite, makam, mod, dizi konularında.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemeye ön koşul bilgi olarak müzik teorisi içerisinde yer alan solfej, dikte, ritmik okuma, aralık, tonalite, modalite, müziksel işitme gibi alanlarda müzik öğretmeni adaylarının donanımlı olması gerektiğini vurgulamıştır.

4.2.2.6.3. Form (Tür ve biçim) bilgisi

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Form (Tür ve Biçim) Bilgisi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemek için lisans programında yer alan Batı Müziği Tür ve Biçim Bilgisi dersini almaları gerektiğini belirterek şunları söylemişlerdir:

ÖÜ4: Öğrenciler okul şarkısı bestelemek için ön koşul olarak öncelikle Batı Müziği Tür ve Biçim Bilgisi dersini almalı. En azından işte tek bölmeli, iki bölmeli, üç bölmeli lied formları, bunların tamamlanmış olması lazım diye düşünüyorum.

Ö7: Daha önce form bilgisinde öğrendiğimiz bilgilere ihtiyaç olduğunu söylemiştim. Tür ve Biçim bilgisi vardı, orada form bilgisi vardı. Sekvensler, motifler, bence bunun hepsinin bilinmesi lazım.

Ö5: Tür ve Biçim dersi de almak gerekir okul şarkısı besteleyebilmek için. Şarkının iskeletini oluşturmadan, motif, cümle ve dönemleri bilinçli olarak oluşturmadan eksik kalır beste.

Diğer katılımcılar da form bilgisinin okul şarkısı bestelemek için önemli olduğu görüşünün üzerinde durarak şu gerekçeleri öne sürmüşlerdir:

MÖ4: Form bilgisi zengin olan bir müzik öğretmeni adayı okul şarkısı bestelerken çok daha komplike şeyler yapabilir. Motif geliştirir, benzer cümleler oluşturarak şarkısındaki bütünlüğü bozmaz.

MÖ3: Şimdi sen de yeni bir eser yaparken, diğer eserlerine benzesin ama başkalarının eserlerine benzememesi için duyumda değişiklikler yapmak lazım. O da form bilgisini bilmeden mümkün değil.

B5-ÖÜ9: Öğrencilerime form bilgisinin ne kadar önemli olduğunu hep anlatıyorum. Armoni bilgisi veya müzik teorisi bilgisi olsa da şarkının formu düzgün olmazsa, şarkının başı sonu belli olmazsa verilen emek de boşa gider.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemeye ön koşul olarak form bilgisine sahip olmanın önemine değinirken, motif, cümle, dönem gibi bir bestenin temel yapıtaşları olmadan okul şarkısının doğru bir şekilde bestelenemeyeceği görüşünü savunmuşlardır.

4.2.2.6.4. Çalgı bilgisi

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Çalgı Bilgisi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar, müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleyebilmeleri ve bunu çalabilmeleri için özellikle eşlik çalgısı olarak da sıkça kullanılan piyano ve gitar çalgılarında yeterli olmaları gerektiğinin altını çizmişlerdir. Piyano ile ilgili teorik ve uygulamalı bilgilerin önemine değinen katılımcılar şu görüşleri savunmuşlardır:

B1: Bir eşlik çalgısını mutlaka çalmalı öğrenci. Keza hep piyano diyoruz biz öncelikle buna. Söylediği şeyi çalabilmesi yine bunu notaya dökebilmesi diğer arkadaşların da çalabilmesi için, müzik öğretmenlerini çalabilmesi için önemli.

ÖÜ5: Okul şarkısı bestelerken öğrenciler kesinlikle piyano çalmalı. Eşlik, orkestrasyon, çok seslendirme gibi alanlar için piyano bilgisi çok önemli.

Ö7: Lisans eğitimi boyunca sadece ilk sınıfta bir sene piyano dersi aldığımız için çalışmadığım süre boyunca çok geri kaldım. Yine de bestelediğim okul şarkısının eşlik kısmını arkadaşlarımla piyanoda çaldık.

ÖÜ7: Çocuk derste dört ölçü nota yazıyor. Çalamıyor ya. Dört ölçü yazdığı notayı piyanoda çalamıyor. Hocam ben çalamam diyor. Ben çalışıyorum. O yüzden özellikle piyanoyu mutlaka çalabilmeli.

Bazı katılımcılar ise lisans programında Gitar Eğitimi ve Eşlikleme dersini de aldıkları için çok sesli bir eşlik çalgısı olan gitarın da okul şarkısı bestelemeye kullanılması gerektiğini şöyle dile getirmişlerdir:

Ö6: Gitar Eğitimi ve Eşlikleme dersini aldık biz. Orada zaten eşliğin de nasıl yapıldığını gördük. Derste de bestelediğimiz şarkılarımızı gitar ile seslendirdik.

MÖ2: Benim lisans eğitiminde çalgım gitar olduğu için okul şarkılarını hep gitarla çalıyordum. Ezgi tek sesli olsa bile uygun akorlarla ritim atıyordum.

MÖ9: Yeni lisans programında gitar dersi eşikleme olarak sınıf dersi olmuş. Okul şarkısı bestelemeye de bu çalgı kullanılabilir. Öğrenciler basit düzeyde de olsa gitarla eşlik yapabilir.

Eğitim müziği besteleme dersinde müzik öğretmeni adaylarının temel olarak piyano ve/veya gitar bilgisine sahip olması gerektiğini düşünen diğer katılımcılar ise şu açıklamalarda bulunmuşlardır:

B2: Bir enstrüman mutlaka şart. Mutlaka bir piyano ya da bir gitar, özellikle çok sesli müziği ve o akorlarıyla ve ritmik dokusuyla piyano ve gitar öneriyorum.

Ö4: Eşlik yani. Zaten piyano ya da gitar, eşlik çalgılarını da bilmesi gerekiyor. En azından orta seviye. Sadece temel bilgi götürmez ama orta seviye bilmesi gerekiyor.

ÖÜ1: Asgari düzeyde bir eşlik çalgısı eğitiminden geçmiş olması, temel piyano eğitimi ya da gitar eğitimi eşikleme gibi derslerin birisi olabilir.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemeye ön koşul olarak çalgı bilgisine sahip olmanın önemine değinirken, bunun için de müzik öğretmeni adaylarının okul şarkılarına eşlik edecek düzeyde bu çalgıları çalmaları gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

4.2.2.6.5. Türk müziği bilgisi

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Türk Müziği Bilgisi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar sadece tonal değil makamsal okul şarkıları da bestelenmesi gerektiğini söyleyerek şu görüşleri sunmuşlardır:

Ö1: Sadece tonal değil, makamsal okul şarkıları da bestelenmeli. O yüzden temel makamsal bilgilere sahip olmalıyız.

Ö3: Orada belki Türk sanat müziği ile ilgili dersleri de almış olması lazım. Ya da Türk halk müziği ile ilgili dersleri.

Ayrıca katılımcılar eğitim müziğinde kullanılan makamlar arasında özellikle hüseyini makamını ön plana çıkarırken bunun dışında hicaz, rast, nihavent, uşşak gibi makamların da kullanılabileceğini şöyle dile getirmiştir:

MÖ1: Belki basit makamlar da olabilir. Mesela işte rast olabilir, hüseyini olabilir.

MÖ3: Güneydoğuda görev yaparken çocukların eğilimleri makamsal müziğe daha yatkın. Genelde hüseyiniye yatkın oluyor zaten. Bu bilgileri kullanarak okul şarkıları bestelenebilir.

MÖ9: Bizim hocamız şöyle söylerdi, çocuklara bir majör parça verin, majör parçayı bir hafta öğretin size re hüseyini söyler. Annelerimiz bize hicaz ninni söylüyor. O yüzden çocuklara alışık oldukları ezgilerle şarkılar da bestelemeliyiz.

ÖÜ3: Bizim eğitim amacıyla kullandığımız Türk müzikleri de çoğu zaman işte hüseyini makamının piyanoda çalınmış hali oluyor. O yüzden temel düzeyde bilgisi olmalı öğrencilerimin.

ÖÜ6: Hüseyini, hicaz, rast, nihavent ya da onun dışında uşşak. Birçok basit makamlarda olan diziler var. Onun dışında mesela batı müziğinde kullanılan ama bizdeki adı nikriz makamı dizisi. Öğrenciler bu makamları bilmeli, okul şarkılarında kullanmalı.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemeye ön koşul olarak Türk müziği bilgisine sahip olmanın önemine değinirken, tonal eserlerin yanında hüseyini, hicaz, rast, nihavent, uşşak gibi makamlarda makamsal eserlerin de bestelenmesi gerekliliğinin altını çizmişlerdir.

4.2.2.6.6. Dil (Sözcük) bilgisi

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Dil (Sözcük) Bilgisi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar müzikal bilginin yanında bir müzik öğretmeni adayının özellikle şarkı sözleri için kelime dağarcığının da iyi olması gerektiğini şöyle vurgulamışlardır:

B5-ÖÜ9: Aynı zamanda kişinin kelime dağarcığının da dolu olması lazım. Yani kitap okuyan bir kişi lazım. Neden? Çünkü söz yazarken sözcüklere ihtiyacınız vardır.

Ö6: Özellikle söz yazmak için dilin kuralları, etkili kullanımı ve kültürel bilgi birikimi de çok önemli bana göre.

Ö4: Öğretmenin dili, yani kelime haznesi çok önemli. Söz yazarken doğru kelimeyi bulmak okul şarkısı besteleme için önemli.

Bazı katılımcılar müzik öğretmeni adaylarının dili kullanma konusunda yetersiz olduğu ve bu yüzden şarkı sözü yazmada zorlandığı görüşünü şu şekilde dile getirmiştir:

ÖÜ1: Söz yazma becerisi başka bir beceri. Bir okul şarkısının hem söz hem müziğini oluşturmak her müzik öğretmeni adayı için mümkün değil. Bu konuda sorun yaşayan çok öğrencim var.

ÖÜ2: Müzik öğretmenleri dili kullanmada, şarkı sözü yazmada genelde problem yaşıyorlar. Notalarla haşır neşir olsalar da söz kısmı zayıf kalabiliyor.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemeye ön koşul olarak dil (sözcük) bilgisine sahip olmanın önemine değinirken, şarkı sözü yazabilmek için bu özelliğin çok önemli olduğunu vurgulamışlardır. Buna karşılık bazı katılımcılar müzik öğretmeni adaylarının dili kullanmadaki yetersizliğine vurgu yapmışlardır.

4.2.2.6.7. Okul müziği dağarı bilgisi

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Okul Müziği Dağarı Bilgisi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar özellikle prozodi bilgisi ile eğitim müziği dağarı incelemesi açısından müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemeye önce mutlaka okul müziği dağarı dersini almaları gerektiğini söyleyerek şunları demişlerdir:

Ö2: Prozodi ile ilgili daha küçük yaşlarda tanışıyoruz ama müzikteki kullanım için okul müziği dağarını almak şart. Yoksa hem bu konuları öğrenip aynı zamanda da besteleme yapmak çok zaman alır.

B5-ÖÜ9: Prozodiye uygun olabilmesi için kelime alternatiflerinin de iyi bilinmesi gerekiyor. Bunun için de bol bol eğitim müziği dağarı incelemeleri yapılmalı. Örneğin bir marşta hangi kelimeler yer alıyor, burada ne kullanabilirim gibi.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemeye ön koşul olarak okul müziği dağarı bilgisine sahip olmanın önemine değinirken, müzik öğretmenlerinin prozodi kuralları, eğitim müziği dağarı incelemeleri gibi konularda donanım sahibi olduktan sonra okul şarkısı bestelemeleri gerektiğini eklemişlerdir.

4.2.2.6.8. Koro yönetimi bilgisi

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Koro Yönetimi Bilgisi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Eğitim müziği bestelemenin içinde koro eserlerinin de yer aldığını belirten katılımcılar, müzik öğretmeni adaylarının bu derse gelmeden önce koro yönetimine de hâkim olmaları gerektiğinin altını şu şekilde çizmişlerdir:

Ö4: Koro yönetimi dersi de var, oradaki ses aralıklarını, çocukların ses aralıklarını bilmesi gerekiyor öğretmenin. Bir koro yönetimini de bilmesi gerekiyor bence.

ÖÜ1: Okul şarkısı besteledikten sonra müzik öğretmeni bunu öğrencilerine öğretecek. Bu yüzden koro yönetimini de bilmeli.

MÖ3: Okul şarkısını besteledik. Ondan sonra bunun uygulaması da yapılmalı. Bu yüzden müzik öğretmeni çocukları yönetebilmeli, şarkıları onlara öğretirken.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemeye ön koşul olarak koro yönetimi bilgisine sahip olmanın önemine değinirken, müzik öğretmenlerinin okul şarkısı bestelemenin yanında şarkıyı koro karşısında yönetmenin de gerekli olduğunu eklemişlerdir.

4.2.2.6.9. Uygun eser üretme bilgisi

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Uygun Eser Üretme Bilgisi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar müzik öğretmenlerinin nitelikli bir okul şarkısı besteleyebilmeleri için okul şarkılarının ve yaş gruplarının özelliklerini çok iyi bilmelerinin gerekliliğini vurgulayarak şunları söylemişlerdir:

B4: Müzik öğretmeni adayı beste yapacağı alanın özelliklerini çok iyi bilmeli. Örneğin 18 Mart'la ilgili, Çanakkale Zaferi'yle ilgili bir çocuk şarkısı besteleyecekse, çocuğun tabiatına uygun, onun felsefesine uygun, fizyolojisine, psikolojisine, pedagojisine uygun eserler üretmesi gerekir.

Ö2: Müzik öğretmeni veya müzik öğretmeni adayının çok çocuk şarkısı dinlemiş olması gerek. Besteci nasıl bir şey yapacağı hakkında fikir sahibi olmalı.

Ö6: Bir okul şarkısı oluşturmada önce şarkının hitap ettiği yaş gruplarının ve yaş grubundaki ses sınırlarının kesinlikle bilinmesi gerekiyor.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemeye ön koşul olarak uygun eser üretme bilgisine sahip olmanın önemine değinirken, okul şarkılarının ve yaş gruplarının çok iyi bilinmesi gerektiğine vurgu yapmışlardır.

4.2.2.6.10. Özel öğretim yöntemleri bilgisi

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Özel Öğretim Yöntemleri Bilgisi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar “Özel Öğretim Yöntemleri”; 2018 lisans programında ise “Müzik Öğretme ve Öğrenme Yaklaşımları” adını alan dersteki kazanımların okul şarkısı bestelemeye ön koşul olarak bilinmesi gerektiğini şöyle anlatmışlardır:

ÖÜ3: Okul şarkısı bestelemeyi sadece besteleme üzerinden düşünüyoruz. Ama özel öğretim yöntemleri gibi dersler de bilinirse güzel uygulamalar yapılabilir. Yeri geliyor, iki tane notayla, do-la notaları ile çocukları çok eğlendirebilecek, çok faydalı olabilecek şeyler de, aktiviteler de yaptırılabilir.

ÖÜ4: Orff Schulwerk, Kodaly gibi yöntemler de okul şarkısı bestelerine katılabilir. Burada kullanılan çalgılar, yaklaşımlar yaratıcılığın gelişimi için dâhil edilebilir.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemeye ön koşul olarak özel öğretim yöntemleri bilgisine sahip olmanın önemine değinirken, müzik öğretmenlerinin Orff Schulwerk, Kodaly gibi yaklaşımları da kullanarak okul şarkısı bestelemenin yaratıcılıkları için iyi olduğunu eklemişlerdir.

4.2.2.6.11. Bireysel ses eğitimi bilgisi

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Bireysel Ses Eğitimi Bilgisi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar lisans programında yer alan bireysel ses eğitimi dersinde okul şarkıları da seslendirdikleri için bu alanda bilgi sahibi olunması gerektiği görüşünü sunmuşlardır:

ÖÜ6: Bireysel ses eğitimi dersinde öğrenciler türkü, çocuk şarkıları ve marşlar gibi farklı türlerde de eser dağarlarını geliştiriyorlar. Bu eserlerin her birinde okul şarkısı bestelemeye hazırlayıcı öğeler bulunuyor.

Ö2: Ses eğitimi dersinde sesi doğru kullanmayı öğreniyoruz. Okul şarkısı bestelerken ses özelliklerine de daha çok dikkat edebiliriz bu ders sayesinde.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemede ön koşul olarak bireysel ses eğitimi bilgisine sahip olmanın önemine değinirken, ses eğitimi dersinde okul şarkıları da seslendirdikleri için bu bilgileri bestelemede de kullanabileceklerini söylemişlerdir.

4.2.2.6.12. Drama ve oyun bilgisi

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Drama ve Oyun Bilgisi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar okul şarkısı bestelemede sadece söz ve müzik gibi öğelerin olmadığını söyleyerek şunları eklemişlerdir:

ÖÜ3: Çocuklar için bir şarkı bestelerken söz ve müziği yaptım bitti diye bir durum yok. Bazen drama yaptırarak, hareket ettirerek bazı şeyleri öğretebiliriz.

ÖÜ6: Okul şarkısına oyun öğeleri de eklemesi gerek öğrencinin. Bunları nasıl yapması gerektiğini önceden bilmeli.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemede ön koşul olarak drama ve oyun bilgisine sahip olmanın önemine değinirken, müzik öğretmenlerinin söz ve müzik dışında şarkıya hareket öğelerinin de katılmasının gerekliliğini vurgulamışlardır.

4.2.2.6.13. Müzik kültürü bilgisi

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Müzik Kültürü” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar okul şarkısı bestelemeye başlamadan önce müzik kültürü alanında belli bir donanımla derse gelinmesi gerekliliğiyle ilgili şunları söylemişlerdir:

Ö6: Müzik kültürü neden önemli? Batı müziği ya da Türk müziği tarzında nasıl bir eser inceleyeceksek o esere göre belli bir bilgimiz olmalı ki çok daha iyi kavrayabilelim.

MÖ2: Müzik kültürü dersinin içeriğinde farklı dünya müzikleri de var. Örneğin pentatonik ezgi ile ilgili bilgilere sahip olan öğrenci bunu hemen okul şarkısına uyarlayabilir.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemede ön koşul olarak müzik kültürü bilgisine sahip olmanın önemine değinirken, müzik öğretmenlerinin Batı müziği, Türk müziği ve dünya müzikleri ile ilgili öğrendikleri bilgileri okul şarkısına uyarlayabilecekleri görüşünü savunmuşlardır.

4.2.2.6.14. Nota yazım programı bilgisi

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Nota Yazım Programı Bilgisi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar okul şarkısı bestelemenin nota yazım programı ile yapılmasının avantajlarını ve müzik öğretmenlerinin bu konuda bilgi sahibi olması gerektiğini şöyle dile getirmişlerdir:

B5-ÖÜ9: Günümüzde nota yazım programlarını bilmek çok önemli. Finale, Cubase gibi programları öğrencilerime öğretiyorum. Çünkü artık kimse elle yazmıyor notayı. Bir de dinlemek istiyorlar tabii ki.

Ö1: Notaları Finale programında yazmamızı istiyordu hocamız. Benim de bilgisayarım iyidir, o yüzden hep bana kalıyordu onlar. Finale değil de Muscore galiba, o daha iyi. Onu da çözmüş oldum onun sayesinde. Çok faydasını gördük bunun.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemeye ön koşul olarak nota yazım programı bilgisine sahip olmanın önemine değinirken, müzik öğretmenlerinin okul şarkısını elle yazmaktansa Finale, Cubase, Muscore gibi programlarla yazıp aynı zamanda dinlemesinin avantajlarına dikkat çekmişlerdir.

4.2.2.6.15. Okul öncesi müzik eğitimi bilgisi

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Okul Öncesi Müzik Eğitimi Bilgisi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar bu derse gelmeden önce 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda yer alan okul öncesi müzik eğitimi dersinin de ön koşul olarak alınması gerektiği ile ilgili şunları söylemişlerdir:

Ö3: Müzik öğretmenleri okul öncesi yaş grubuna da beste yapabilirler. O yüzden bu yaş grubunun özellikleri, müziksel gelişimleri ile ilgili bu ders alınmalı bence.

Ö7: Yedi yaşından küçük, hatta bebeklik dönemine kadar da şarkılar hazırlayabilir müzik öğretmeni. Bunun için de benim de aldığım okul öncesi müzik eğitimi dersi alınmalı öncelikle.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemeye ön koşul olarak okul öncesi müzik bilgisine sahip olmanın önemine değinirken, müzik öğretmenlerinin okul öncesi yaş grupları için de besteleme yapabilmesinden dolayı programda seçmeli olan okul öncesi müzik eğitimi dersini almalarının gerekliliğine vurgu yapmışlardır.

4.2.2.6.16. Popüler müzik ve uygulamaları bilgisi

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Popüler Müzik ve Uygulamaları Bilgisi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Popüler müzik ve uygulamaları dersinde yer alan bilgilerin okul şarkısı bestelemek için gerekli olduğu ile ilgili katılımcılar şunları söylemişlerdir:

ÖÜ5: Öğrencilerime sevebileceği ve sözleriyle uygun popüler müzikleri analiz ettiriyorum. Sonra da bu bilgileri okul şarkılarına uyarlayabiliyoruz. Ayrıca daha

sonradan kullanabilmemiz için bu derste Bossa Nova, Swing, Blues gibi türleri de çalıştırıyorum.

MÖ4: Artık güncel okul şarkıları popüler müzik formunda yazılıyor genellikle. O yüzden ön koşul olarak lisansta popüler müzik ve uygulamaları dersi alınabilir.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemede ön koşul olarak popüler müzik ve uygulamaları bilgisine sahip olmanın önemine değinirken, müzik öğretmenlerinin popüler müzikleri okul şarkısına uyarlayabilmek açısından Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda seçmeli olan bu dersi almaları gerektiğinin altını çizmişlerdir.

4.2.2.7. Okul şarkısı besteleme sürecinde ilhamın yeri

Okul şarkısı besteleme alanındaki eğitim ihtiyaçları ile ilgili öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından oluşan katılımcılar ile yapılan görüşmelerden yedinci kategori olarak “Okul Şarkısı Besteleme Sürecinde İlhamın Yeri” kategorisi elde edilmiştir. Bu kategori “Besteleme Sürecinde İlham Veren Durumlar”, “İlhamın Ortaya Çıkma Süreci”, “İlhamın Geliştirilmesi”, “İlhamın Var Olduğu Düşüncesi”, “İlhamın Var Olmadığı Düşüncesi/İlhamın Önemsenmemesi” ve “İlhamda Çalışmanın Önemi” olarak altı farklı alt kategoriye ayrılarak analiz edilmiştir.

4.2.2.7.1. Besteleme sürecinde ilham veren durumlar

“Okul Şarkısı Besteleme Sürecinde İlhamın Yeri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “Besteleme Sürecinde İlham Veren Durumlar” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar okul şarkısı besteleme sürecinde çok farklı durumların ilham verebileceği şeklinde farklı görüşler sunmuşlardır. Katılımcıların bir kısmı bir kitaptan okunan cümle, reklam müziği, resim, çocuk oyunları, alınan notlar, ilgi duyulan ve sevilen şeyler gibi farklı durumların kişiye ilham verebileceğini şu cümlelerle açıklamışlardır:

B1: İlham alma süreci bir şeylerden beslenmektir. Bir kitaptan okunan bir cümle, filminden bir kesit, örneğin çocuk oyunları gibi dışarıdan gözlemlenen bir olay gibi durumlar besteciye ilham verebilir.

MÖ6: Eğitimciye ilham veren durumlar bir kitaptan söz, bir reklam müziği, bir resim bile olabilir. Gezip gördüğü bir manzaradan da ilham alabilir besteci.

Ö5: Sözlü olarak düşündüğümde ben burada şöyle ilham almaya çalıştım. O konuyla ilgili çocuk hikâyeleri ya da şiirler okudum. Ya da internette o konuyla ilgili bulduğum yazıları okudum. O zaman sözlerin o şekilde gelmeye başladığı da oldu.

MÖ1: Notlar aldığım da oldu görev yaptığım yerde karşılaştığım bazı durumlardan. Bir şeyler yazabilirim diye sonradan notlarım duruyor. Kendi hayatına dair aldığı notlar, tecrübeler bir ilham kaynağı yaratabilir insana.

B2: Ben genellikle çocuklardan aldığım dönütlerle onlar üzerine kafa yorarak besteleme yapıyorum.

ÖÜ2: Diyelim ki deniz hayranısınızdır. Sürekli denizi düşünüyorsunuzdur. Sürekli balıkları düşünüyorsunuzdur. Dolayısıyla bu konu hakkında size ilham gelmesi çok normaldir. İlham veren en önemli şey sevgidir.

Katılımcılar okul şarkısı besteleme için ilham veren durumlar arasında çoğunlukla özel gün ve haftalardan özellikle millî bayramlara vurgu yaparak şu görüşlere yer vermişlerdir:

B4: Belirli gün ve haftalar da bizim için önemli. 18 Mart gibi, 10 Kasım gibi, değil mi? 29 Ekim gibi, 30 Ağustos gibi veya öğretmenler günü gibi. Dolayısıyla besteci tüm bunlardan ilham alıyor diye düşünüyorum.

Ö1: Öğretmenler günü, 24 Kasım. Onunla ilgili bir şey yaptım. Kendim de bir öğretmen adayı olduğum için daha fazla güdülendim ve aldığım ilhamla eseri besteledim.

Ö4: Okul şarkısı bestelemeye yoğun millî duygular ilham kaynağı olabilir.

Ö3: Örneğin marş yazma gibi durumlarda millî duygular bize ilham verebilir. Türkiye ve bayrakla ilgili durumlarda da ilham gelebilir daha çok.

Katılımcılardan bazıları beste yaparken kişinin kendinden yola çıkarak kendisini etkileyen olaylar ile ilgili okul şarkısı bestelediğini şöyle belirtmiştir:

B2: İlham, kendi kafasında düşündüğü bir şeyi oluşturmak için birçok olayı gözlemleme, ortaya koyma, farklılıklarını başka yerlerden bakarak ortaya çıkarma ve kendinde olanı ortaya koyması hikâyesidir.

B3-ÖÜ8: Benim öğrencilerden bir tanesinin bebeği olmuş. Şimdi bebeğinden ilham alıp ona bir tane şarkı yazmış mesela. Konusu bebeğim dünyama hoş geldin olmuş.

B5-ÖÜ9: Besteciye ilham veren durumlar tamamen yaşanmışlıkla ilişkili. Mesela benim kardeşim vefat etti bundan iki ay önce. Ben ona da bir şarkı yaptım. Ölmeden önce de dinletmem gerekiyordu. Dinlettim de. Ama çok zordu yani.

MÖ2: Bana ilham veren bir durum olarak kendi çocukluğumu düşünerek, sözleri buna uygun olarak yazdım.

Diğer katılımcılar ise kendilerine ilham veren farklı durumlarla ilgili şunları söylemişlerdir:

MÖ3: Besteleme sürecinde ilham kaynağım Muammer Sun. Onun yaptığı müzikler ve mesleğe bakış açısı bana ilham veriyor.

MÖ4: Bazen mesela istediğin besteye ulaşamayabilirsin ve o an istediğin konudaki besteye diyeyim. Ya da herhangi serbest bir konu da olabilir. İstedığın temele ulaşamazsan o an o ihtiyaç doğrultusunda, o zaman ben üreteyim diye bir girişimde bulunabiliriz.

Ö7: Okuldaki durum olabilir ya da bir konu ile ilgili bir etkinlik yapılacak diyelim. Müdür geldi, şu konuda bir etkinlik yapacağız. O konuda zihin hemen üretmeye başlıyor.

MÖ8: İnsanlar ufak tefek bir şeyler yaptıklarında bu karşılık buluyorsa hem öğrenciler hem de çevresindeki müzik öğretmenleri tarafından, o zaman daha iyilerini yapmaya çalışabilir.

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı besteleme sürecinde ilham veren durumları kitaptan okunan cümle, bir resim, çocuk oyunları, özel günler ve millî bayramlar, bestecinin kendi dünyasında yaşadıkları olaylar, ortaya çıkan ihtiyacı gidermek gibi çok farklı durumlar açısından yorumlayıp farklı görüşler sunmuşlardır.

4.2.2.7.2. İlhamın ortaya çıkma süreci

“Okul Şarkısı Besteleme Sürecinde İlhamın Yeri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “İlhamın Ortaya Çıkma Süreci” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılardan bazıları ilhamın anlık olarak geldiğini savunarak bu durumla ilgili farklı örnekler vermişlerdir:

B1: Her şey bir kıvılcıma bakar yani.

MÖ4: Yani anlık gelen düşünce, gerçekten bazı insanların beyninde bir anda şimşek çakıyor ya.

Ö4: Bir fikir geldi, bir ışık parladı. İlham deriz buna. Bu aslında kendimizi en rahat hissettiğimiz ortamlarda geliyor. Şöyle bir örnek var, matematikçi çok uzun süre çalışıyor ama bulamıyor sonucu. Bir gün metroda inerken aklına geliyor, buldum diyor çözümünü.

ÖÜ1: Belki ilk andaki o gelen fikir, motif dediğimiz o fikir belki ilham sonucu gelmiş olabilir.

Katılımcıların bazıları ilham geldiğinde bu fikirlerin hemen kâğıda dökülmesi gerektiğini, dolayısıyla ilhamın tam olarak ne zaman geleceğinin belli olmadığını söyleyerek şu görüşleri sunmuşlardır:

Ö6: İlham gelebilmesi için ortamın da müsait olması gerekir. Besteci o an aklına geleni not etmediğinde bilgiler kafasından uçup gidebilir.

Ö7: İlham geldiğinde onu bir yerlere aktarmak gerek. İnsan bazen tıkanıp ne yazması gerektiğini bilmiyor. İlhamı hep bekliyoruz ama beklemediğimizde geliyor.

MÖ2: İlham bazen durup bazen çok iyi gelebilir. Psikolojik bir etken olduğunu düşünüyorum. Tıkanmışlık vardır çünkü ilham açılabilen bir şey.

B5-ÖÜ9: Bazen piyanonun başına geçince ilham ile ilgili hiçbir şey ortaya çıkmıyor. Bazen durup dururken ilham gelebiliyor.

ÖÜ3: İlham beklendiğinde gelmeyebilir. Bu da zaman kaybına yol açabilir. Bu yüzden besteleme yaparken ilham gelsin ya da gelmesin bir şeyler yapmaya çalışmak gerek. Bunları da mutlaka kayıt altına almak gerek tabi.

Katılımcılar besteleme yaparken ilhamın gelmesi sürecinde daha önce dinledikleri eserler ya da birikimlerinin de önemli olduğunun altını çizerek şunları söylemişlerdir:

MÖ3: Besteleme yaparken daha önce dinlediğimiz şeylerden aklımıza fikirler gelebilir. Bunlar farklı şekilde ifade edilebilir. İlham geldi deriz aslında ama daha önceden bir bilgi birikimimiz vardır bunu tetikleyen.

MÖ8: İlhamın kişideki potansiyel, beceri ve birikimle alakalı olduğunu düşünüyorum. Bunun yanında kişinin besteleme yapmak için ilgi ve isteğinin de olması gerek.

MÖ10: Dediğim gibi bilgi de ilhama yardımcı olan bir şeydir. Batı müziğine göre sen kuralları biliyorsan, bunlar çok iyi tınıyor bunlarla ilgili süper bir şey yazarım falan dersin.

Diğer katılımcılar ilhamın ortaya çıkma süreci ile ilgili şu yorumlarda bulunmuşlardır:

B2: İnsan istediği şeyi, istediği zaman o esinlenimi sağlayacak ortamı bulabilir. Anında gelebilir, doğaçlama gelebilir, hiç sorun yok.

MÖ9: Bana göre bir sınıfa kapanıp dört duvar arasında beste yapamazsın. Etkileşim çok önemli, oturduğun yerde beste yapamazsın. İlham için mutlaka aradığınız temanın peşinden koşmalısınız. Doğa ile ilgili bir şey mi? Çıkın doğaya. Ortamına gitmek lazım.

Sonuç olarak katılımcıların bir kısmı okul şarkısı bestelemeye ilhamın anında ortaya çıktığını savunurken, bazı katılımcılar ise ilhamın tam olarak ne zaman geldiğinin bilinemeyeceğini savunmuşlardır. İlham geldiğinde fikirlerin o an kayıt altına alınması gerektiğini savunan katılımcılar, ayrıca sahip olunan donanımın (kişide bulunan müzikal birikim, beceri, potansiyel vb.) ilhamın gelme sürecine etki ettiğini de savunmuşlardır.

4.2.2.7.3. İlhamın geliştirilmesi

“Okul Şarkısı Besteleme Sürecinde İlhamın Yeri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “İlhamın Geliştirilmesi” alt kategorisi altında incelenmiştir. Bu konuyla ilgili görüş bildirenlerin neredeyse tamamı ilhamın geliştirilebilen bir özellik olduğunu söylerken, katılımcılar bununla ilgili farklı bakış açılarıyla konuya yaklaşmışlardır.

İlhamın geliştirilmesi aşamasında katılımcılar daha çok kitap okumak ve müzik dinlemek üzerinde dururken şu ifadelere yer vermişlerdir:

MÖ1: İlham geliştirilebilen bir şeydir bence. Bu da çok kitap okumakla alakalıdır. Bir insanın kelime hazinesi ne kadar genişse yaratıcılığı da o kadar geniştir. Ayrıca kişi ne kadar farklı tarzda müzik dinlerse müziksel yaratıcılığı da o ölçüde gelişir.

B5-ÖÜ9: Besteleme işi doğuştan gelen bir yetenek olmakla birlikte sonradan da eğitimle geliştirilebilir ama doğuştan getirilen yeteneğinizin üzerine eğitim almadıysanız sınırlı kalır. Kafadaki kütüphane çok önemlidir. Siz eğer çok müzik dinliyorsanız, birçok tarza hâkimseniz, çalgılar ile ilgili bilgi sahibiyseniz bu size çok yardımcı olur.

MÖ3: Nasıl olur? Sürekli müzik dinlemekle olur bence. Sürekli farklı farklı şeyler dinlemek. Dinledikçe farklı şeyler biz fark etmesek de örtülü olarak zihin onu algılıyor.

MÖ7: Birincisi dinlemek bence. Bir müzik öğretmeni ne kadar çok tarzı dinlerse, ne kadar çok tarzla ilişkili olursa, ne kadar çok besteciye dinlerse, yorumlarını dinlerse, ne kadar müzik dinlerse bu konuda yaratıcılığı bir seviyeyi geçmiş olabilir.

ÖÜ5: Çok şarkı dinlemek, kafadaki ezgi bankasının sağlam olması gerekiyor. Çok çeşitli olması gerekiyor ve bir amaç gerekiyor.

Bazı katılımcılar ise ilhamın geliştirilmesinin kişideki bilgi düzeyinin artmasıyla paralel olarak ilerleyebileceği yönünde görüş bildirerek şunları söylemişlerdir:

Ö4: İlhamın geliştirilmesiyle ilgili insan bildiği kadarıyla hayal kurar. Önce bilgimizi geliştirmemiz gerekir. İlham da bir hayal kurmak, bir düşünce. O yüzden bilgiyi geliştirmek gerekiyor ilk önce.

Ö1: Örneğin enstrümanda olduğu gibi ne kadar çalışırsak o kadar doğaçlama yapma yeteneği de artıyor. Ne kadar uğraşırsanız, a bir de şunu deneyeyim, bir de şöyle yapayım dersiniz okul şarkısı bestelerken de ilham duymanız gelişebilir.

ÖÜ2: İlham bence geliştirilebilen bir şeydir. Yani bu çok net. İlham kişinin donanımıdır çünkü ve o donanım kişinin bilgisidir.

ÖÜ4: İlham geliştirilebilir. Bir öğrencinin kanalları tıkalı olsa bile hep tıkalı kalamaz. Bu kanallar bilgi ya da motivasyonla açılabilir.

MÖ10: Deneyimle beraber birikim de önem kazanıyor. Tabi okul şarkısı besteleme sürecinde de bu birikimle beraber fikirler de gelişerek besteciye yeni yollar açabilir.

Bir katılımcı ayrıca sürekli olarak beste yapmanın ilhamı geliştiren bir şey olduğunu da şöyle belirtmiştir:

ÖÜ3: Sürekli beste yapmaya çalışırsan, çoğu çöpe gidecek olsa bile en sonunda artık, en ufak bir fikirde o fikri daha güzel geliştirebilecek aşamaya gelir.

İlhamın geliştirilemeyen bir özellik olduğunu söyleyen tek katılımcı ise şu görüşü savunmuştur:

ÖÜ7: Geliştirilebilen bir özellik olabilir mi ilham? Yok. Yani kişi yetenekliyse yeteneklidir.

Sonuç olarak katılımcıların neredeyse tamamı ilhamın geliştirilebilen bir özellik olduğunu savunurken, çok kitap okumak, çok müzik dinlemek, bilgi düzeyini geliştirmek, sürekli olarak besteleme yapmak gibi eylemlerin ilhamı geliştirdiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

4.2.2.7.4. İlhamın var olduğu düşüncesi

“Okul Şarkısı Besteleme Sürecinde İlhamın Yeri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “İlhamın Var Olduğu Düşüncesi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılar ilhamın var olduğundan bahsederken bazı katılımcılar da ilhamın gerekliliğine vurgu yapmıştır:

B5-ÖÜ9: Dinlenmiş olmanız, mutlu bir şekilde güne başlamış olmanız önemli. İşte serotonin seviyeniz sizi piyanonun başında geçiriyorsa ve ezgi yaratma dürtüsünü veriyorsa işte ilham denilen şey o.

Ö5: İlham kesinlikle vardır ve bestelemeye tahmini olarak yüzde yirmilik kısmı oluşturur bana göre.

MÖ3: İlham vardır ama ilham gelmez alınır her şeyden evvel. Bu süreci bir araştırma yapmak gibi düşünebiliriz.

B4: İlham önemli tabii şimdi zorla da beste yapılmaz.

Sonuç olarak katılımcıların bir kısmı besteleme sürecinde ilham diye bir kavramın var olduğu yönünde görüş bildirirken, ilhamı kişideki ezgi yaratma dürtüsü, bir araştırma yapma gibi görüşlerle desteklemişlerdir.

4.2.2.7.5. İlhamın var olmadığı düşüncesi/ilhamın önemsenmemesi

“Okul Şarkısı Besteleme Sürecinde İlhamın Yeri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “İlhamın Var Olmadığı Düşüncesi/İlhamın Önemsenmemesi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Katılımcılardan bazıları ilhamın var olmadığı düşüncesini savunurken bazı katılımcılar ise ilham var olsa da önemsemediğini ya da etkisinin çok az olduğunu savunmuştur. Besteciler özellikle okul şarkısı besteleme sürecinde ilhamın gerekli olmadığı görüşüyle ilgili şunları söylemişlerdir:

MÖ6: İlham olmadan bir okul şarkısı bestelenebilir.

ÖÜ7: Okul şarkısı besteleme için özellikle ilham kavramını biraz devre dışı tutuyorum açıkçası.

B3-ÖÜ8: Şimdi ilham diye bir şey yok. Biz popçu değiliz yani. Ben âşık olup onunla ilgili oradan bir sevinç hissedip bununla ilgili bir beste yapamam. Eğitim müziğinde mutlaka konu olacak, proje olacak. İlham daha çok belki büyük besteciler için, belki popçular için falan olabilir ama yani bizim için değil.

Besteleme sürecinde ilhamın var olmadığı ya da önemli olmadığı görüşünü savunan diğer katılımcılar ise şunları söylemişlerdir:

MÖ4: Besteleme sürecinin temelini ilhamın oluşturmaz. İlham sadece küçük bir yardımcı olabilir, anlık gelişen bir şey.

ÖÜ1: İlhamı besteleme için olmazsa olmaz bir şey değil.

B2: İlhamı çok önemsemiyorum. İlham gelmesi çok spesifik ve melankolik geliyor bana.

Ö8: Daha önceden bana hiç ilham gelmedi. Ben öyle bir şey olduğunu düşünmüyorum.

Sonuç olarak katılımcıların bir kısmı besteleme sürecinde ilham diye bir kavramın olmadığı ya da bir öneminin bulunmadığı yönünde görüş bildirirken, ilhamın var olsa da okul şarkısı besteleme sürecinde pek bir işlevinin olmadığını söylemişlerdir.

4.2.2.7.6. İlhamda çalışmanın önemi

“Okul Şarkısı Besteleme Sürecinde İlhamın Yeri” kategorisi ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar “İlhamda Çalışmanın Önemi” alt kategorisi altında incelenmiştir.

Okul şarkısı bestelemeye ilhamın tek başına yeterli olmadığını savunan katılımcılar, ilhamın gelebilmesi için çalışmanın da çok önemli olduğunu şu sözlerle vurgulamışlardır:

Ö6: Bir okul şarkısı bestelerken çocuk şarkılarını hem okuyup hem araştırıp hem de armonize ederek çalışma yapmamız ilham konusuna da yardımcı olur.

ÖÜ3: Yani beste yapacak bir kişinin belki de mükemmel bir beste yapmayı düşünmeden, bugün de boş geçmeyeyim bir şey yazayım, çöpe gidecek olsa bile bir şey yazayım diye düşünmesi lazım. O zaman ilhamı beklemek zorunda da kalmaz.

Ö4: Becerilerimizi geliştirmemiz gerekiyor olabildiğince ki bilgileri koyduğumuz kâseden alabilelim. Ben piyanodan bir şeyler yapabilmek istiyorum ama yapamıyorum. Çünkü bilmiyorum elim de gitmiyor mesela. Ben onu nasıl yapacağım?

Sonuç olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemeye ilhamın gelme sürecinde çalışmanın önemine vurgu yaparken, ilhamın gelmesinin bilgi seviyesiyle de alakalı olduğu görüşünde bulunmuşlardır.

4.3. Eğitim Müziği Kapsamında Okul Şarkısı Bestelemeye Yönelik Oluşturulan Ders Öğretim Programı Tasarımının İşleyişine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci amacının ilk alt amacı doğrultusunda “Müzik öğretmeni adayları için eğitim müziği kapsamında okul şarkısı bestelemeye yönelik oluşturulan ders öğretim programı tasarımının işleyişi nasıl gerçekleşmiştir?” sorusuna cevap aranmıştır. Okul şarkısı bestelemeye yönelik daha önceki aşamada yapılan eğitim müziğinin kapsamı ve ihtiyaç tespitlerinden hareketle hazırlanan program taslağında beş ünite yer almıştır. Üniteler sırasıyla “Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı”, “Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma”, “Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma”, “Okul

Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı”, “Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı” olarak adlandırılmıştır. Bu hususta her bir ünite için Bloom taksonomisine göre hazırlanan bilişsel ve duyuşsal alan kazanımlarının ne derecede gerçekleştiğine bakılmıştır. Kazanımların gerçekleşme durumlarını saptamak amacıyla her bir ünite için çeteleme ölçeği kullanılmıştır. Program tasarımıındaki içeriğin müzik öğretmeni adayları tarafından anlaşılıp anlaşılmadığını ve öğrenme-öğretme sürecinin nasıl geçtiğini saptamak amacıyla araştırmacı gözlemlerine bakılmıştır. Ayrıca içerik ve öğrenme-öğretme süreci için uygulamada bireysel olarak veya grup arkadaşları ile yapılan etkinliklerden elde edilen çalışma kâğıtları da veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Program tasarımının ölçme-değerlendirme boyutunda müzik öğretmeni adaylarının ünitelerdeki başarı durumunu saptamak amacıyla her hafta uygulama sonunda sınav yapılmıştır. Bunun yanı sıra müzik öğretmeni adayları yine her hafta uygulama sonunda öz değerlendirme formunu doldurarak kazanımlara ne derecede ulaştıklarını değerlendirmişlerdir. Çeteleme ölçekleri, ünite sonu sınavları, öz değerlendirmeler ve çalışma kâğıtlarından elde edilen veriler tablolastırılarak bulgulara sunulmuştur.

4.3.1. Okul şarkısı bestelemenin kapsamı ünitesi kazanımlarının gerçekleşme durumlarına yönelik bulgular ve yorumlar

Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı ünitesi bir haftada toplam iki ders saati olarak planlanıp uygulanmıştır. Üniteye uygun olarak oluşturulan konulardan, bilişsel alanda 17 ve duyuşsal alanda 5 olmak üzere toplam 22 kazanımla hedeflere ulaşmak istenmiştir. Birinci ünitedeki ünite sonu sınavı, araştırmacı gözlemleri, öz değerlendirmeler ve ödevden elde edilen verilere göre bilişsel ve duyuşsal alan kazanımlarının gerçekleşme durumunu gösteren sonuçlar Tablo 4.1 ve Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı Ünitesi Bilişsel Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu

1. Ünite: Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı											
	Bilişsel Alan Kazanımları	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
1	Eğitim Müziği Besteleme ile ilgili yapılan farklı tanımları biliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	Okul şarkılarının hitap ettiği yaş gruplarını hatırlıyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	Okul şarkılarının hitap ettiği yaş gruplarının ses sınırlarını ve ses özelliklerini biliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	Okul şarkılarında kullanılan türleri hatırlıyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5	Okul şarkıları repertuarında yer alan konuları hatırlıyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6	Eğitim müziği besteleme ile ilgili kendisine verilen tanımları karşılaştırabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7	Okul şarkılarını ait olduğu türe göre sınıflayabiliyor mu?	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓
8	Tempo, ritim, ölçü, tonalite, beşliler çemberi gibi müzik teorisi alanındaki bilgileri hatırlıyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9	Motif, cümle, dönem gibi form bilgisi alanındaki bilgileri hatırlıyor mu?	✓	✓	✗	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓
10	Akor dereceleri, marş armoni, akora (armoniye) yabancı sesler, kadans gibi armoni alanındaki bilgileri hatırlıyor mu?	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✗	✗	✓	✗
11	Örnek okul şarkılarının hangi türe ait olduğunu gösterebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
12	Örnek okul şarkılarının hangi yaş grubu ve ses özelliklerine uygun olduğunu gösterebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
13	Örnek okul şarkılarının hangi yaş grubu ve ses özelliklerine uygun olduğunu denetleyebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
14	Tempo, ritim, ölçü, tonalite, beşliler çemberi gibi müzik teorisi alanındaki bilgiler ile ilgili kendini değerlendirebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
15	Motif, cümle, dönem gibi form bilgisi alanındaki bilgiler ile ilgili kendini değerlendirebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
16	Akora yabancı sesler, akor derecesi, kadans gibi bilgiler ile ilgili kendini değerlendirebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
17	Okul şarkılarının yaş grubu ve ses özelliklerine uygunluğu ile ilgili kendini değerlendirebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Toplam		16	16	16	16	16	17	15	16	17	16

Tablo 4.1’de, Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı ünitesindeki bilişsel alan kazanımları büyük oranda gerçekleştirilirken, üç müzik öğretmeni adayı “Olgusal bilgi” grubunun “Sınıflama” boyutunda bir kazanımı (a.7, Ek-12, s. 311); altı müzik öğretmeni adayı “Kavramsal bilgi” grubunun “Hatırlama” boyutunda iki kazanımı (b.2, b.3, Ek-12, s. 311) gerçekleştirememiştir.

Tablo 4.2. Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı Ünitesi Duyuşsal Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu

1. Ünite: Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı											
Duyuşsal Alan Kazanımları		Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
1	Eğitim müziği bestelemenin tanımları, okul şarkılarının yaş gruplarına ait özellikleri, içerdiği konular, türler ve ilgili olduğu alanların farkında mı?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	Okul şarkısı türlerini sınıflamak için istekli mi?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	Öğrenilen bilgiler ve kurallar doğrultusunda okul şarkılarının yaş gruplarına ait özellikleri, içerdiği konular, türler ve ilgili olduğu alanlar ile ilgili alıştırmaları eksiksiz yerine getirmeyi önemsiyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	Ünitede yer alan bilgiler ile ilgili öz düzenleme yapabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5	Okul şarkılarının yaş gruplarına ait özellikleri, içerdiği konular, türler ve ilgili olduğu alanları incelemeyi alışkanlık haline getirdi mi?	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓
Toplam		5	4	5	5	5	5	4	5	5	5

Tablo 4.2’de Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı ünitesindeki duyuşsal alan kazanımları büyük oranda gerçekleştirilirken, iki müzik öğretmeni adayı “Nitelendirilmişlik” boyutunda bir kazanımı (A.2.5, Ek-12, s. 312) gerçekleştirememiştir.

Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı ünitesinin içerik boyutuna bakıldığında okul şarkısı türlerinde müzik öğretmeni adaylarının zaman zaman kafa karışıklığı yaşadıkları görülmüştür. Özellikle aktarma ve öykünme türündeki şarkılarda müzik öğretmeni adayları belirsizlik yaşadıklarını söylemişlerdir. Bu türlerde şarkılarla ilgili araştırmacı tarafından ek örnekler sunularak bu örneklerle cevap verilmesi istenmiştir. Okul şarkılarındaki yaş grupları ve ses özellikleri ile ilgili içeriğin ise müzik öğretmeni adayları tarafından anlaşıldığı görülmüştür. Müzik öğretmeni adaylarının daha sonraki ünitelerde detaylı olarak öğrenecekleri tempo, ritim, artikülasyon, ölçü, tonalite, beşliler çemberi, motif, cümle, dönem, akor dereceleri, akora yabancı sesler, kadans gibi bilgiler aktarılırken özellikle akora yabancı seslerin karıştırıldığı öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Müzik öğretmeni adaylarına akora yabancı sesler ile ilgili farklı örnekler sunularak ayrıca bu konuyla ilgili bir kaynak da önerilmiştir.

Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı ünitesinin öğrenme-öğretme süreci boyutuna bakıldığında ilk olarak müzik öğretmeni adayları hedeften haberdar edildikten sonra eğitim müziği bestelemenin kapsamı ve okul şarkılarının hitap ettiği yaş aralığının neler olabileceği sorulmuştur. Müzik öğretmeni adayları tarafından okul şarkılarının okul öncesi ve ilkokulda öğretilen şarkılar olduğu dile getirilmiştir. Sonrasında lise ve üniversite

düzeyinde de okul şarkısı bestelenebileceği söylenmiştir. On haftalık uygulama süreci boyunca yalnızca birinci ünite de müzik öğretmeni adaylarına çalışma kâğıtları verilmemiştir. Müzik öğretmeni adayları kendilerine sorulan sorulara sözel olarak cevap vermişlerdir. Verilen doğru cevaplardan kazanımların kavrandığı araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. İlk haftada her sınıftan öğrenciler bir araya geldikleri için ve öğrenciler dersin nasıl uygulanacağından emin olmadıkları için dersin başlarında çok fazla iletişim gerçekleşmemiştir. Sorulan sorulara genellikle Ö1, Ö3 veya Ö2 cevap vermiştir. Ders başladıktan ve ara verildikten sonra geç gelenler olduğu için müzik öğretmeni adayları uygulamanın başlama ve ara verme sürelerine uymaları konusunda uyarılmıştır. Temel bilgilerin aktarıldığı birinci üniteden sonra öğrencilerin beraber çalışıp öğrenebilecekleri ve birbirlerini değerlendirecekleri etkinliklerin düzenlenmesi kararlaştırılmıştır.

Ölçme-değerlendirme boyutunda uygulamanın birinci haftasında yer verilen ünite de kazanımlara yönelik müzik öğretmeni adaylarının ünite sonu sınavından aldıkları puanlar Tablo 4.3'te verilmiştir. On adet okul şarkısından oluşan sınavda müzik öğretmeni adaylarından verilen okul şarkılarının türü ile ses ve yaş aralığını yazmaları istenmiştir

Tablo 4.3. Okul Şarkısı Besteleme Kapsamı Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Sınav Sorusu ve Sonuçları

1. Ünite: Okul Şarkısı Besteleme Kapsamı												
Sınav Sorusu												
Soru 1: Verilen okul şarkılarının türü ile ses ve yaş aralığını altındaki boşluğa yazınız. (10 Okul şarkısı x 10 puan=100 puan)												
Öğr.	1. Okul Şarkısı	2. Okul Şarkısı	3. Okul Şarkısı	4. Okul Şarkısı	5. Okul Şarkısı	6. Okul Şarkısı	7. Okul Şarkısı	8. Okul Şarkısı	9. Okul Şarkısı	10. Okul Şarkısı	Toplam Puan	Başarı Durumu
Ö1	8	8	10	10	5	8	10	5	5	10	79	İyi
Ö2	10	8	5	5	5	5	10	10	5	5	68	Orta
Ö3	5	5	10	5	5	8	10	10	5	5	68	Orta
Ö4	5	10	10	5	8	5	8	10	5	10	76	İyi
Ö5	10	10	8	8	10	10	5	8	5	8	82	İyi
Ö6	10	10	10	10	8	10	10	5	10	10	93	Çok İyi
Ö7	8	10	10	5	5	10	5	8	5	5	71	İyi
Ö8	10	10	10	10	8	10	5	10	5	8	86	Çok İyi
Ö9	10	10	10	5	10	10	10	5	10	10	90	Çok İyi
Ö10	10	5	5	10	10	8	8	10	5	10	81	İyi
Ort.	8,6	8,6	8,8	7,3	7,4	8,4	8,1	8,1	6	8,1	79,4	İyi

Tablo 4.3'e göre müzik öğretmeni adaylarının ünite sonu sınav puanları 68-93 arasındadır. Ortalama puanın 79,4 olduğu Okul Şarkısı Besteleme Kapsamı ünitesinde üç müzik öğretmeni adayı “Çok İyi”, beş müzik öğretmeni adayı “İyi” ve iki müzik öğretmeni adayı “Orta” başarı düzeyine sahiptir. Bu sonuçlara göre ünite sonu sınavında başarısız müzik öğretmeni adayı bulunmamaktadır.

Yine ölçme-değerlendirme boyutunda uygulamanın birinci haftasında yer verilen üniteye yönelik kazanımlara yönelik müzik öğretmeni adaylarının öz değerlendirmeleri Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4. Okul Şarkısı Besteleme Kapsamı Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Müzik Öğretmeni Adayı Öz Değerlendirmeleri

1. Ünite: Okul Şarkısı Besteleme Kapsamı										
Öz Değerlendirme Maddeleri										
M1. “Eğitim Müziği Besteleme” kavramını farklı tanımlar üzerinden anladım.										
M2. Okul şarkısının hitap ettiği yaş gruplarının hangileri olduğunu anladım.										
M3. Okul şarkısının hitap ettiği yaş gruplarının ses sınırlarını ve ses özelliklerini anladım.										
M4. Okul şarkısında kullanılan türlerin neler olduğunu anladım.										
M5. Okul şarkısı repertuarında yer alan konuların neler olduğunu anladım.										
M6. Tempo, ritim, artikülasyon, ölçü, tonalite, beşliler çemberi gibi müzik teorisi alanındaki bilgileri hatırladım.										
M7. Motif, cümle, dönem gibi form bilgisi alanındaki bilgileri hatırladım.										
M8. Akor dereceleri, marş armoni, akora (armoniye) yabancı sesler, kadans gibi armoni alanındaki bilgileri hatırladım.										
M9. Bir eser üzerinde motif, cümle, dönem gibi form bilgisi öğelerini gösterdim.										
M10. Bir eser üzerinde akora yabancı sesler, akor derecesi, kadans gibi armoni öğelerini gösterdim.										
M11. Bir okul şarkısı bestesinin hangi yaş grubu ve ses özelliğine uygun olduğunu yazdım.										
Öz Değerlendirme										
(1= Hiç, 2= Bazen, 3= Çoğunlukla, 4= Her Zaman)										
Öğr.	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
M1	4	3	3	4	3	4	3	3	3	4
M2	4	3	3	3	3	4	4	3	4	3
M3	3	2	3	3	3	4	4	3	4	3
M4	4	2	4	4	3	4	4	3	4	3
M5	3	2	4	2	3	4	3	4	3	3
M6	4	3	4	3	4	4	4	4	4	2
M7	4	1	4	2	1	4	2	2	3	2
M8	3	1	4	2	2	4	1	3	2	1
M9	4	1	3	2	1	3	1	3	3	2
M10	3	1	3	2	1	3	2	3	4	1
M11	3	3	3	3	2	4	2	3	4	3

Tablo 4.4’e bakıldığında müzik öğretmeni adayları üniteye kazanımların çoğunu kavradıklarını düşünmektedirler. Ünite sonu sınavından en yüksek puanları alan Ö6, Ö9 ve Ö8 aldıkları puanlara paralel olarak kazanımlarla ilgili yeterli bilgiye sahip olduklarını hem işaretleyip hem ifade etmişlerdir. Ö6:

“Derste bir zorluk çekmiyorum. Geçen dönemlerde unuttuğum bilgileri hatırlamamı sağladı. Derste kendimiz yaparak öğrendiğimiz için işleyişi gayet verimli geçiyor.” derken Ö8 de benzer şekilde bu dersle birlikte unuttuğu bazı noktaları hatırladığını ve yeni kavramları net bir şekilde öğrendiğini belirtmiştir. Ö1 ise bu derste basit gözükken öğelerin zaman zaman zorlayıcı olduğunu ve bu bilgileri hafife almaması gerektiğini kavradığını belirtirken, sınavdan diğer arkadaşlarına göre daha düşük puan alan Ö2 ise henüz birinci sınıf olduğu için bazı kavramlarla yeni karşılaştığını ve bu yüzden diğer arkadaşlarına göre daha çok zorlandığını ifade etmiştir. Araştırmacı tarafından da birinci sınıf öğrencisi olan Ö2 ve Ö3’ün bu uygulama için çok istekli olmalarına rağmen özellikle ilk üniteye zorlandıkları görülmüştür. Ders sonunda yapılan görüşmede araştırmacı tarafından müzik öğretmeni adaylarının bu kavramları ayrıca çalışmaları istenmiştir. Son olarak Ö4, Ö7 ve

Ö10 ise etkileşimin yüksek olmasından dolayı bu dersin keyifli ve zevkli geçtiği yorumunda bulunmuşlardır.

Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı ünitesinde verilen ödevde bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının çoğu okul şarkısındaki tonalite, kadans ve akor derecelerini doğru olarak belirtmiştir. Müzik öğretmeni adaylarının özellikle kadans ve akor derecelerinde zorlanacakları düşünüldüğü için araştırmacı tarafından böyle bir ödev verilmesi kararlaştırılmıştır. Yapılan ödev kontrolünde müzik öğretmeni adaylarının yanıtları araştırmacı tarafından düzeltilmiştir.

Sonuç olarak bilişsel ve duyuşsal alan çeteleme ölçeği, içerik, öğrenme-öğretme süreci, ünite sonu sınavı, öz değerlendirmeler, araştırmacı gözlemleri ve ödevde bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı ünitesindeki kazanımları büyük ölçüde gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır.

4.3.2. Ritim kalıbı ve tek sesli ezgi oluşturma ünitesi kazanımlarının gerçekleşme durumlarına yönelik bulgular ve yorumlar

Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma ünitesi iki haftada toplam dört ders saati olarak planlanıp uygulanmıştır. Üniteye uygun olarak oluşturulan konulardan, bilişsel alanda 14 ve duyuşsal alanda 5 olmak üzere toplam 19 kazanımla hedeflere ulaşılacak istenmiştir. İkinci ünitedeki ünite sonu sınavı, araştırmacı gözlemleri, öz değerlendirmeler ve ödevlerden elde edilen verilere göre bilişsel ve duyuşsal alan kazanımlarının gerçekleşme durumunu gösteren sonuçlar Tablo 4.5 ve Tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo 4.5. Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma Ünitesi Bilişsel Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu

2. Ünite: Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma											
Bilişsel Alan Kazanımları		Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
1	Bir şarkının hangi öğelerden oluştuğunu biliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	Ritmin öğelerini hatırlıyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	Ritim kalıbı oluştururken dikkat edilmesi gereken özellikleri tanımlıyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	Tek sesli bir ezgi oluştururken dikkat edilmesi gereken özellikleri biliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5	Ritim kalıbı oluştururken dikkat edilmesi gereken özellikleri örnekler üzerinden açıklıyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6	Ritim kalıbını nasıl tamamlayacağını belirleyebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7	Tek sesli ezgi oluştururken dikkat edilmesi gereken özellikleri örnekler üzerinden açıklayabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8	Tek sesli ezgiyi nasıl tamamlayacağını belirleyebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9	Ritim kalıbını verilen kriterlere göre tamamlayabiliyor mu?	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
10	Özgün bir ritim kalıbı oluşturabiliyor mu?	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✗
11	Tamamladığı ve oluşturduğu ritim kalıplarıyla ilgili kendini değerlendirebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
12	Tamamladığı ve oluşturduğu tek sesli ezgiler ile ilgili kendini değerlendirebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Toplam		11	10	12	12	12	12	11	12	12	11

Tablo 4.5'te Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma ünitesindeki bilişsel alan kazanımları büyük oranda gerçekleştirilirken, bir müzik öğretmeni adayı “İşlemsel bilgi” grubunun “Uygulama” boyutunda bir kazanımı (c.1, Ek-12, s. 315); dört müzik öğretmeni adayı “İşlemsel bilgi” grubunun “Yaratma” boyutunda bir kazanımı (c.2, Ek-12, s. 315) gerçekleştirilememiştir.

Tablo 4.6. Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma Ünitesi Duyuşsal Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu

2. Ünite: Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma											
	Duyuşsal Alan Kazanımları	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
1	Ritim kalıbı ve tek sesli ezgi oluşturmanın bestelededeki öneminin farkında mı?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	Ritim kalıbı ve tek sesli ezgiyi verilen kriterlere göre tamamlamak için istekli mi?	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	Öğrenilen bilgiler ve kurallar doğrultusunda ritim kalıbı ve tek sesli ezgi oluşturma ile ilgili örnek alıştırmaları eksiksiz yerine getirmeyi önemsiyor mu?	✓	✗	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✗
4	Ünitede yer alan bilgiler ile ilgili öz düzenleme yapabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5	Verilen kriterlere göre ritim kalıbı ve tek sesli ezgi oluşturmaya alışkanlık haline getirdi mi?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Toplam	4	4	5	5	4	5	5	5	5	4

Tablo 4.6’da Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma ünitesindeki duyuşsal alan kazanımları büyük oranda gerçekleştirilirken, bir müzik öğretmeni adayı “Tepkide

bulunma” boyutunda bir kazanımı (A.2.2, Ek-12, s. 316); üç müzik öğretmeni adayı “Değer verme” boyutunda bir kazanımı (A.2.3, Ek-12, s. 316) gerçekleştirememiştir.

Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma ünitesinin içerik boyutuna bakıldığında özellikle ritim kalıbı oluştururken dikkat edilmesi gereken noktalar ile ilgili müzik öğretmeni adayları daha önceden böyle bir konuyla karşılaşmadıklarını söylemişlerdir. Ritmin temel öğelerinde ise kavramsal olarak yalnızca poliritmin çok fazla bilinmediği görülmüştür. Pentatonik ezgi oluşturma konusu müzik öğretmeni adaylarının bu üniteye en çok keyif aldıkları içerik olmuştur. Tonalitedeki durucu-yürüyücü sesler ile ilgili özellikle yürüyücü seslerin durucu seslere çözülmesi aşamasında bazı müzik öğretmeni adaylarının zorlandığı görülmüştür. Bu konu ile ilgili ek çalışmalar yapılmıştır. Sekvens konusunun ise genel olarak iyi anlaşıldığı görülmüştür.

Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma ünitesinin öğrenme-öğretme süreci boyutuna bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının ilk üniteye oranla bu üniteye daha aktif oldukları görülmüştür. İkinci ünitenin ilk haftasında müzik öğretmeni adayları hedeften haberdar edildikten sonra bir şarkıyı oluşturan öğelerin hangileri olabileceği sorulmuştur. Müzik öğretmeni adayları bu soruya sırasıyla ritim, melodi (ezgi) ve form cevaplarını vermişlerdir. Bir sürelik beklemeden sonra Ö7 armoni cevabını vermiştir. Müzik öğretmeni adayları söz ögesini bulmakta zorlanırken doğru cevap yaklaşık bir dakika sonra Ö10 tarafından verilmiştir. Sonrasında bir şarkıdaki ritmik yapının nasıl olabileceği sınıfta tartışılmıştır. Ö8:

“Bence şarkıdaki ritim kendi içinde tutarlı olmalı.” derken Ö2 ise:

“Birebir ritim kalıpları parça boyunca kullanılmamalı. Bazen ritim kalıbında değişiklikler de yapmamız gerekir.” demiştir. Ders anlatımı sırasında müzik öğretmeni adaylarının 6/8, 9/8 gibi ölçülerde kuvvetli ve zayıf vuruşları karıştırdıkları görülmüştür. Tahtaya örnek yazılarak 6/8’in iki zamanlı, 9/8’in üç zamanlı olduğu gösterilmiştir. Verilen örneklerle müzik öğretmeni adaylarının bu ölçülerdeki zayıf-kuvvetli vuruşları anladıkları görülmüştür. Bu üniteye müzik öğretmeni adaylarına her iki haftada da çalışma kâğıtları verilmiştir. Ünitenin ilk haftasında müzik öğretmeni adayları birinci etkinlikte kendilerine verilen kriterlere göre basit ve bileşik ölçülerde ritim tamamlama ve ikinci etkinlikte pentatonik ezgi tamamlama çalışmaları yapmışlardır. Yapılan bu çalışmalar arkadaşları tarafından kontrol listesindeki kriterlere göre değerlendirilmiştir. Müzik öğretmeni adayları

basit ölçüde ritim tamamlama çalışmalarında hata yapmazlarken, bileşik ölçüde ritim tamamlama çalışmalarında ise kuvvetli-zayıf vuruşlara göre notaları sınıflama, ölçülerdeki vuruş sayılarının doğru sayıda olması kriterlerinde bazı hataların olduğu görülmüştür. Pentatonik ezgi tamamlama çalışmasında ise müzik öğretmeni adaylarının tamamı verilen kriterlere uygun olarak ezgiyi tamamlamışlardır. Müzik öğretmeni adaylarının kontrol listesine göre birbirlerini doğru olarak değerlendirdikleri araştırmacı tarafından görülmüştür. Yapılan hatalar tespit edildikten sonra ek örnekler verilerek anlaşılmayan noktaların kavranması sağlanmıştır.

Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma ünitesinin ikinci haftasının öğrenme-öğretme sürecinde müzik öğretmeni adayları hedeften haberdar edildikten sonra “Sizce pentatonik dizi ve majör/minör diziler arasındaki farklar nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Ö1:

“Pentatonik dizide majör dizideki 4. ve 7. sesler yer almaz.” derken, Ö5 ise:

“Majör-minör diziler 7 sestten oluşurken pentatonik diziler 5 sestten oluşur.” demiştir. Son olarak Ö10 ise;

“Tonal yapıda akor dereceleri ve tonik, dominant gibi isimler var. Ama pentatonik dizide böyle bir şey yok bence.” demiştir. Araştırmacı tarafından “Peki sizce pentatonik dizide mi yoksa majör-minör dizide mi ezgi oluşturmak daha zordur?” diye sorulunca müzik öğretmeni adaylarının çok büyük bir çoğunluğu majör-minör dizi cevabını vermiştir. Sadece Ö9: *“Pentatonik dizide daha az ses yer alsa da biz tonal şarkılara daha alışık olduğumuz için tonal ezgi oluşturmak daha kolay olabilir bence.”* demiştir. Ünitenin ikinci haftasının ilk etkinliğinde müzik öğretmeni adayları kendilerine verilen yanaşık-atlamalı ses, durucu-yürüyücü ses ve ezgi çizgisi gibi kriterleri kullanarak ezgi tamamlama ile ikinci etkinlikte tonal sekvens kullanarak ezgi tamamlama çalışmaları yapmışlardır. İlk etkinlikte müzik öğretmeni adaylarının yaptıkları çalışma arkadaşları tarafından kontrol listesindeki kriterlere göre değerlendirilmiştir. Bazı müzik öğretmeni adaylarının ilk etkinlikte inici ezgi çizgisi kullanma ve yürüyücü sesleri durucu seslere çözme ile ilgili sorun yaşadığı görülmüştür. Buna karşılık müzik öğretmeni adaylarının büyük ölçüde verilen kriterleri uyguladıkları ve kontrol listesine göre birbirlerini doğru olarak değerlendirdikleri araştırmacı tarafından görülmüştür. Ünitenin ikinci haftasının ikinci çalışmasında ise Ö8 ve Ö10 dışında müzik öğretmeni adaylarının tamamının ezgiyi tonal sekvenslerle doğru olarak tamamladığı görülmüştür.

Ölçme-değerlendirme boyutunda uygulamanın ikinci ve üçüncü haftalarında yer verilen ünitedeki kazanımlara yönelik müzik öğretmeni adaylarının ünite sonu sınavından aldıkları puanlar Tablo 4.7’de verilmiştir. Üç sorudan oluşan sınavda müzik öğretmeni adaylarından sol majör dizisini farklı ritim kalıplarıyla yazmaları, sekiz ölçülük tek sesli do pentatonik ezgi oluşturmaları, re majör tonalitesinde sekiz ölçülük tek sesli bir ezgi oluşturmaları istenmiştir.

Tablo 4.7. Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Sınav Soruları ve Sonuçları

2. Ünite: Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma					
Sınav Soruları					
2. Ünite 1. Hafta					
Soru 1: Sol majör dizisini çıkıcı ve inici olarak, size verilen kriterlere göre farklı ritim kalıplarıyla yazınız. (20 Puan)					
Soru 2: Verilen kriterlere göre 8 ölçülük tek sesli do pentatonik ezgi oluşturunuz. (30 puan)					
2. Ünite 2. Hafta					
Soru 3: Re majör tonalitesinde, size verilen kriterlere göre 8 ölçülük tek sesli bir ezgi oluşturunuz. (50 puan)					
Öğr.	1. Soru (20 p.)	2. Soru (30 p.)	3. Soru (50 p.)	Toplam Puan	Başarı Durumu
Ö1	12	23	36	71	İyi
Ö2	15	21	32	68	Orta
Ö3	15	26	40	81	İyi
Ö4	18	28	48	94	Çok İyi
Ö5	15	28	30	73	İyi
Ö6	20	28	48	96	Çok İyi
Ö7	15	21	36	72	İyi
Ö8	20	21	40	81	İyi
Ö9	18	23	42	83	İyi
Ö10	18	26	36	80	İyi
Ort.	16,6	24,5	38,8	79,9	İyi

Tablo 4.7’ye göre müzik öğretmeni adaylarının ünite sonu sınav puanları 68-96 arasındadır. Ortalama puanın 79,9 olduğu Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma ünitesinde iki müzik öğretmeni adayı “Çok İyi”, yedi müzik öğretmeni adayı “İyi” ve bir müzik öğretmeni adayı “Orta” başarı düzeyine sahiptir. Bu sonuçlara göre ünite sonu sınavında başarısız müzik öğretmeni adayı bulunmamaktadır.

Yine ölçme-değerlendirme boyutunda uygulamanın ikinci ve üçüncü haftalarında yer verilen ünitedeki kazanımlara yönelik müzik öğretmeni adaylarının öz değerlendirmeleri Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8. Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Müzik Öğretmeni Adayı Öz Değerlendirmeleri

2. Ünite: Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma

Öz Değerlendirme Maddeleri

2. Ünite 1. Hafta

M1. Doğru ve yanlış ritim kalıbı örneklerini ayırt ettim.
M2. Basit ölçüde verilen ritim kalıbını dikkat edilmesi gereken özelliklere göre tamamladım.
M3. Bileşik ölçüde verilen ritim kalıbını dikkat edilmesi gereken özelliklere göre tamamladım.
M4. Arkadaşımın tamamladığı ritim kalıbını verilen kriterlere göre değerlendirdim.
M5. Bir diziye çıkıcı ve inici olarak, dikkat edilmesi gereken özelliklere göre ritim kalıbı oluşturdum.
M6. Verilen bir nota üzerine pentatonik dizi oluşturdum.
M7. Tek sesli pentatonik ezgiyi dikkat edilmesi gereken özelliklere göre tamamladım.
M8. Arkadaşımın tamamladığı tek sesli pentatonik ezgiyi verilen kriterlere göre değerlendirdim.
M9. Dikkat edilmesi gereken özelliklere göre tek sesli bir pentatonik dizi oluşturdum.

2. Ünite 2. Hafta

M10. Tek sesli tonal ezgideki yavaşık ve atlamalı sesleri ayırt ettim.
M11. Tek sesli tonal ezgideki inici ve çıkıcı ezgi çizgisi/hattını ayırt ettim.
M12. Tek sesli tonal ezgi oluştururken yavaşık ve atlamalı sesleri kullandım.
M13. Tek sesli tonal ezgi oluştururken inici ve çıkıcı ezgi çizgisi/hattı kullandım.
M14. Tek sesli tonal ezgideki durucu ve yürüyücü sesleri ayırt ettim.
M15. Tek sesli tonal ezgiyi durucu ve yürüyücü seslere dikkat ederek tamamladım.
M16. Tek sesli tonal ezgide yürüyücü sesleri durucu seslere çözdüm.
M17. Durucu ve yürüyücü seslere dikkat ederek tek sesli tonal ezgi oluşturdum.
M18. Tonal ve modülasyonlu sekvensi ayırt ettim.
M19. Sekvens kalıbını inici ve çıkıcı olarak tamamladım.
M20. Oluşturduğum tek sesli tonal ezgide sekvens kalıbını kullandım.

Öz Değerlendirme

(1= Hiç, 2= Bazen, 3= Çoğunlukla, 4= Her Zaman)

Öğr.	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
M1	3	4	3	3	4	4	4	3	3	3
M2	4	3	4	4	4	4	4	3	4	3
M3	4	4	3	4	3	4	3	2	3	2
M4	4	3	4	4	4	4	4	2	3	4
M5	4	4	4	4	3	4	4	3	3	3
M6	4	4	4	3	4	3	4	4	4	3
M7	3	3	3	3	4	4	4	3	3	3
M8	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3
M9	4	4	4	3	4	4	4	3	3	3
M10	4	4	4	4	4	4	3	4	4	4
M11	4	4	4	4	4	4	3	3	4	4
M12	4	4	4	4	4	4	2	4	3	4
M13	4	4	4	3	4	4	2	3	3	3
M14	4	4	4	4	4	4	3	4	4	3
M15	4	4	3	4	3	3	3	4	4	3
M16	4	4	4	4	4	4	3	4	3	3
M17	4	3	4	3	4	4	2	3	3	3
M18	4	3	4	3	4	4	3	3	3	2
M19	4	3	4	3	3	4	3	2	3	4
M20	4	3	4	4	4	4	3	4	3	4

Tablo 4.8'e bakıldığında müzik öğretmeni adayları ünitedeki kazanımların çoğunu kavradıklarını düşünmektedirler. Ünite sonu sınavından en yüksek puanları alan Ö6 ve Ö4, kazanımları çok büyük ölçüde kavradıklarını belirtmişlerdir. Müzik öğretmeni adayı Ö4:

“İsim olarak bilip daha önceden uygulamasını yapmadığım pentatonik dizi hakkında çalışmalar gerçekleştirdim. Ritmik yapı ve ezgi oluşturma ile ilgili de eksik yönlerimi keşfedip bunları uygulama yaparak geliştirdim. Bu derste yaratıcılığımızı kullanarak bilgilerimizi tekrar edip pekiştirmemiz çok önemli bence.” demiştir. Ö6 ise derste zorluk çekmediğini vurgularken buna karşılık daha önceden pentatonik diziyi sadece kelime anlamı olarak bildiğini söylemiştir. Dersteki etkinliklerde akran değerlendirmesi

yapmalarının daha iyi öğrenmelerine fayda sağladığını belirten Ö6, bundan sonraki haftalarda da aktif olarak uygulama yapmalarının kendileri için çok iyi olacağını söylemiştir. Müzik öğretmeni adaylarının çoğunluğu ünitenin ilk haftasında ritim kalıbı ve pentatonik ezgi oluşturmada zorlanmadıklarını belirtirken, ünitenin ikinci haftasındaki durucu-yürüyücü sesler ve sekvens uygulamalarında bazı zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ö1, durucu-yürüyücü sesleri kullanarak tek sesli ezgi oluşturmada tahmin ettiğinden fazla zorlandığını belirtirken, Ö8 ise durucu-yürüyücü sesler ve sekvens içeren ezgi oluşturma çalışmalarında müziğin matematiksel olarak kullanılması gerektiğine dikkat çekmiştir. Ö10, genel olarak ezgi oluşturmada zorluk yaşadığını belirtirken buna gerekçe olarak da müzik teorisi derslerinde bilgi eksikliği olmasını göstermiştir. Buna rağmen bazı temel bilgileri bu derste öğrendiğini söyleyen Ö10, ezgi oluşturmada yanaşık-atlamalı sesleri ve inici-çıkıcı ezgi hattını ise kullanabildiğini eklemiştir. Son olarak müzik öğretmeni adayları ilk üniteye olduğu gibi ikinci üniteye de dersin işleyişinin keyifli olduğundan ve derste aktif oldukları için daha kalıcı bir öğrenme gerçekleştiğinden bahsetmişlerdir. Araştırmacı tarafından da müzik öğretmeni adaylarının özellikle birbirlerini değerlendirdikleri aşamada iletişime geçerek yaptıkları hataları tartıştıkları görülmüştür.

Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma ünitesinde birinci haftada verilen ödevde bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının tamamı ritim kalıbı oluşturma ile ilgili öğrendiği bilgilere göre sol majör dizisini çıkıcı ve inici olarak farklı ritimlerde oluşturmuşlardır. Müzik öğretmeni adayları ayrıca yine ritim kalıplarına dikkat ederek pentatonik ezgi oluşturmuşlardır. Yapılan ödev kontrolünde müzik öğretmeni adaylarının yanlışları araştırmacı tarafından düzeltilmiştir. Ünitenin ikinci haftasında bazı müzik öğretmeni adaylarının tonal ezgi oluştururken yürüyücü sesleri durucu seslere doğru olarak çözemedikleri görülmüştür. Araştırmacı tarafından yanlış olan yerler müzik öğretmeni adaylarına detaylı bir şekilde aktarılırken sekvens kullanarak ezgi tamamlamada ise verilen cevapların doğru olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak bilişsel ve duyuşsal alan çeteleme ölçeği, içerik, öğrenme-öğretme süreci, çalışma kâğıtları, ünite sonu sınavı, öz değerlendirmeler, araştırmacı gözlemleri ve ödevlere bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma ünitesindeki kazanımları büyük ölçüde gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır.

4.3.3. Akora yabancı sesler, akor dereceleri, motif ve cümle oluşturma ünitesi kazanımlarının gerçekleşme durumlarına yönelik bulgular ve yorumlar

Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma ünitesi üç haftada toplam altı ders saati olarak planlanıp uygulanmıştır. Üniteye uygun olarak oluşturulan konulardan, bilişsel alanda 18 ve duyuşsal alanda 5 olmak üzere toplam 23 kazanımla hedeflere ulaşılacak istenmiştir. Üçüncü üniteye ünite sonu sınavı, araştırmacı gözlemleri, öz değerlendirmeler ve ödevlerden elde edilen verilere göre bilişsel ve duyuşsal alan kazanımlarının gerçekleşme durumunu gösteren sonuçlar Tablo 4.9 ve Tablo 4.10'da verilmiştir.

Tablo 4.9. Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma Ünitesi Bilişsel Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu

3. Ünite: Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma										
Bilişsel Alan Kazanımları	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
1 Akora yabancı sesleri hatırlıyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2 Motif geliştirme tekniklerini hatırlıyor mu?	✓	✓	✗	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓
3 Esas ve yan akor derecelerini ve bu derecelerinin işlevlerini hatırlıyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4 Kadans türlerini hatırlıyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5 Marş armoni kalıbının nasıl oluşturulduğunu biliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6 Akora yabancı sesleri örnekler üzerinden sınıflayabiliyor mu?	✓	✗	✓	✗	✓	✓	✓	✗	✓	✓
7 Örnek motiflerde yer alan motif geliştirme tekniklerini açıklayabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8 Örnek ezgilerde yer alması gereken esas ve yan akor derecelerini açıklayabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9 Örnek ezgilerde yer alması gereken kadans türlerini açıklayabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
10 Marş armoni kalıbını ezgide nasıl kullanacağını belirleyebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
11 Akora yabancı sesleri kullanarak verilen kriterlere uygun ezgi oluşturabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
12 Verilen bir motifi motif geliştirme tekniklerini kullanarak geliştirebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
13 Özgün bir motif oluşturarak bu motifi geliştirebiliyor mu?	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
14 Bir müzik cümlesini verilen akor derecelerine, kadanslara ve kriterlere uygun olarak tamamlayabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
15 Marş armoni ve farklı akor yürüyüşlerine, kadanslara ve kriterlere uygun bir soru cevap cümlesi oluşturabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
16 Akora yabancı seslerle oluşturduğu ezgi ile ilgili kendini değerlendirebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
17 Geliştirdiği motifler ile ilgili kendini değerlendirebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
18 Akor dereceleri ve kadanslara göre tamamladığı ve oluşturduğu müzik cümleleri ile ilgili kendini değerlendirebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Toplam	18	16	17	17	17	18	18	17	18	17

Tablo 4.9’da Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma ünitesindeki bilişsel alan kazanımları büyük oranda gerçekleştirilirken, iki müzik öğretmeni adayı “Olgusal bilgi” grubunun “Hatırlama” boyutunda bir kazanımı (a.2, Ek-12, s. 323); üç müzik öğretmeni adayı “Kavramsal bilgi” grubunun “Sınıflama” boyutunda bir kazanımı (b.1, Ek-12, s. 323); iki müzik öğretmeni adayı “İşlemsel bilgi” grubunun “Yaratma” boyutunda bir kazanımı (c.3, Ek-12, s. 323) gerçekleştirememiştir.

Tablo 4.10. Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma Ünitesi Duyuşsal Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu

3. Ünite: Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma										
Duyuşsal Alan Kazanımları	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
1 Akora yabancı sesler ve akor derecelerini kullanarak hangi özelliklere göre motif ve cümle oluşturma gerektiğinin farkında mı?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2 Motif ve cümleleri akora yabancı sesler ve akor dereceleri ile oluşturmak için istekli mi?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3 Öğrenilen bilgiler ve kurallar doğrultusunda akora yabancı sesler ve akor derecelerini kullanarak motif ve cümle oluşturma ile ilgili alıştırmaları eksiksiz yerine getirmeyi önemsiyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4 Üniteye yer alan bilgiler ile ilgili öz düzenleme yapabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5 Verilen kriterlere göre akora yabancı sesler ve akor derecelerini de kullanarak motif ve cümle oluşturma ile ilgili çalışmalarını alışkanlık haline getirdi mi?	✓	✗	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✓	✓
Toplam	5	4	5	5	4	4	5	5	5	5

Tablo 4.10’da Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma ünitesindeki duyuşsal alan kazanımları büyük oranda gerçekleştirilirken, üç müzik öğretmeni adayı “Nitelenmişlik” boyutunda bir kazanımı (A.2.5, Ek-12, s. 324) gerçekleştirememiştir.

Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma ünitesinin içerik boyutuna bakıldığında akora yabancı seslerin başlangıçta karıştırılsa da sonrasında örneklerle ve grup çalışmalarıyla anlaşıldığı görülmüştür. Motif geliştirme tekniklerinde motifteki ritmik değerleri büyütme ve küçültme tekniğinin daha rahat kavrandığı görülmüştür. Buna karşılık motifin ses sınırlarını genişletme veya daraltma ile motifi dikey olarak ters çevirme tekniklerinde ise müzik öğretmeni adaylarının daha çok zorlandıkları araştırmacı tarafından tespit edilmiştir. Form bilgisi konularının uygulandığı beşinci haftada müzik öğretmeni adaylarının cümle ve periyot ile ilgili uygulamalarda zorlanmadıkları görülmüştür. Tonal armonide akor dereceleri, kadanslar ve akor yürüyüşleri konularının yer aldığı altıncı haftada içeriğin diğer haftalara oranla daha yoğun olduğu görülmüştür. Müzik öğretmeni adaylarının çoğunluğu armoni dersini aldıkları için

uygulamalarda zorlanmadıkları fark edilmiştir. Armoni dersi almayan Ö2 ve Ö3 ise kadansları kavramakta zorlandıkları için araştırmacı ile beraber ek bir çalışma yapmışlardır.

Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma ünitesinin öğrenme-öğretme süreci boyutuna bakıldığında ünitenin ilk haftasında müzik öğretmeni adayları hedeften haberdar edildikten sonra akora yabancı sesler kavramından ne anladıkları sorulmuştur. Ö1 akora yabancı seslerin tonalite dışında kullanılan sesler olduğunu söylerken Ö9 da benzer şekilde değiştirici işaret alan sesler olabileceğini belirtmiştir. Ö6 ise;

“Eğer mantık kurarsak akor derecesine ait sesler dışında yer alan diğer seslerdir.” diyerek akora yabancı sesleri doğru bir şekilde tanımlamıştır. Araştırmacı tarafından akora yabancı seslerin ton dışındaki sesler olabileceği gibi tonalite içindeki sesler de olabileceği söylenmiştir.

Ünitenin ilk haftasında gruplar halinde çalışan müzik öğretmeni adayları verilen akor derecelerine göre hangi akora yabancı seslerin kullanıldığını belirterek, verdikleri cevapları sınıf önünde anlatarak paylaşmışlardır. Bazı grupların pedal seslerini karıştırdığı görülürken bunun dışındaki cevapların tamamının doğru olduğu görülmüştür. Bunun üzerine araştırmacı tarafından pedal sesleriyle ilgili farklı örnekler sunulurken bu örnekler ayrıca piyano ile de seslendirilmiştir. Verilen cevapların sınıfla paylaşılması aşamasında ise her müzik öğretmeni adayının en az bir akora yabancı sesi örnek üzerinde anlatması istenmiştir. Ö5, Ö6 ve Ö9’un sınıf karşısında kavramları daha iyi açıkladıkları görülmüştür.

Ünitenin ikinci haftasının öğrenme-öğretme sürecinde müzik öğretmeni adayları hedeften haberdar edildikten sonra form bilgisi hakkında sorular yöneltmiştir. Araştırmacı tarafından yöneltilen “Sizce bir motif en az kaç sestten oluşabilir?” sorusuna Ö8 ve Ö9 üç ses cevabını vermişlerdir. Sonrasında Ö5 iki ses derken Ö3 dört ses olabileceğini söylemiştir. Yine araştırmacı tarafından “Peki sizce motifin özellikleri nelerdir?” sorusu sorulmuştur.

Uygulamanın olduğu dönemde Batı Müziği Tür ve Biçim Bilgisi dersini aldıklarını söyleyen ikinci sınıf öğrencisi Ö9:

“Belirli bir karakteri olan en küçük yapı.” cevabını vermiştir. Yine ikinci sınıftan Ö8: *“Geliştirilmeye uygun bir fikir olarak motifi derste işledik.”* demiştir. Beethoven’ın beşinci senfonisinin girişi projeksiyonda yansıtılarak piyanoda çalınmıştır. Öğrenciler bir motifin en az iki sestten oluştuğunu fark etmişlerdir. Sonrasında motifin genellikle iki ölçüden oluştuğu fakat kimi zaman bir, üç veya dört ölçüden de oluşabildiği eklenmiştir. Ünitenin ikinci, uygulamanın beşinci haftasında müzik öğretmeni adayları ilk etkinlikte gruplar halinde, ikinci etkinlikte bireysel olarak çalışmışlardır. Birinci etkinlikte müzik öğretmeni adayları kendilerinden istenen motif geliştirme tekniğini kullanarak ezgi tamamlama çalışmaları yapmışlardır. Ayrıca aynı çalışma kâğıdında müzik öğretmeni adaylarının bir motif oluşturarak bu motifi geliştirmeleri de istenmiştir. Müzik öğretmeni adaylarının motif geliştirme tekniklerini doğru bir şekilde uyguladıkları görülürken özellikle motifi dikey olarak ters çevirme tekniğinde zorlanan gruplar olmuştur. Buna karşılık grup üyelerinin etkileşime girerek farklı fikirler doğrultusunda doğru cevapları verdikleri görülmüştür. Son olarak müzik öğretmeni adayları, gruplar halinde sınıfın karşısına çıkarak oluşturdukları motifi ve kullandıkları motif geliştirme tekniğini sınıfla paylaşmışlardır. Bazı gruplarda grup üyeleri oluşturdukları ezgiyi piyanoda kendileri çalarken, bazı gruplar bu konuda araştırmacıdan yardım almışlardır. Araştırmacı tarafından müzik öğretmeni adaylarının bir önceki haftaya oranla sınıf önünde daha iyi bir iletişime sahip oldukları görülmüştür. Ünitadaki ikinci haftanın ikinci etkinliğinde ise müzik öğretmeni adaylarından ezginin tonalitesini ve hangi kararla bittiğini yazmaları istenmiştir. Ayrıca müzik öğretmeni adaylarının kendilerine verilen a cümlesini a’ cümlesi ile tam kararda bitirmeleri istenmiştir. Bu etkinlikte verilen cevapların tamamının doğru olduğu görülmüştür.

Ünitenin üçüncü haftasının öğrenme-öğretme sürecinde müzik öğretmeni adayları hedeften haberdar edildikten sonra “Fly me to the moon” parçasının normal akor yürüyüşü ve caz akor yürüyüşüyle olan iki farklı versiyonu dinletilmiştir. Araştırmacı tarafından “Sizce aynı şarkının bu şekilde farklı duyulmasına yol açan şey ne olabilir?” sorusu sorulmuştur. Ö8:

“Ben bazen bir parçayı farklı akorlar ile zenginleştirip çalmaya çalışıyorum. Burada da ikinci dinlediğimiz şarkıda değişik akorlar var. Bence daha güzel duyuldu.” diye cevap vermiştir. Ö4 ise:

“Ezgi aynı olsa da altyapı farklı. Bence de ikinci hali daha güzeldi.” demiştir. Ö6 ve Ö7 ise şarkının ilk versiyonunu daha çok beğendikleri görüşünü sunmuşlardır. Ö7:

“İlk versiyon daha sade geliyor kulağa, ben böyle eserleri daha çok seviyorum.” demiştir.

Ünitenin üçüncü, uygulamanın altıncı haftasında iki farklı etkinlikte gruplar halinde çalışmışlar yapılmıştır. İlk etkinlikte müzik öğretmeni adayları kendilerine verilen ezgideki akor derecelerini bulmuşlardır. Bu çalışmada grupların doğru cevaplar verdikleri görülmüştür. Üniteye üçüncü haftanın ikinci etkinliğinde ise müzik öğretmeni adaylarının cümle sonlarındaki kararları ve kadansları doğru olarak yazdıkları görülmüştür. Buna karşılık ezgideki akora yabancı seslerin bulunması aşamasında müzik öğretmeni adaylarından bazılarının bu bilgileri unuttukları görülmüştür. Bu noktada zorlanan kişilere grup arkadaşları tarafından yardım edilmiştir.

Ölçme-değerlendirme boyutunda uygulamanın dördüncü, beşinci ve altıncı haftalarında yer verilen üniteye kazanımlara yönelik müzik öğretmeni adaylarının ünite sonu sınavından aldıkları puanlar Tablo 4.11’de verilmiştir. Beş sorudan oluşan sınavda müzik öğretmeni adaylarından verilen kriterlere göre re majör tonalitesinde dört ölçü ve 4/4’lük tek sesli bir ezgi oluşturmaları, bir dönemden oluşan tek sesli ezgi oluşturmaları, kadans, akor dereceleri ve akora yabancı sesleri dikkate alarak ezgi tamamlamaları ve marş armoni akor yürüyüşüne uygun tek sesli bir ezgi oluşturmaları istenmiştir.

Tablo 4.11. Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Sınav Soruları ve Sonuçları

3. Ünite: Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma							
Sınav Soruları							
3. Ünite 1. Hafta							
Soru 1: Verilen kriterlere göre re majör tonalitesinde, 4 ölçü ve 4/4'lük tek sesli bir ezgi oluşturunuz. (20 Puan)							
3. Ünite 2. Hafta							
Soru 2: Verilen kriterlere göre bir dönemden oluşan tek sesli ezgi oluşturunuz. (20 puan)							
3. Ünite 3. Hafta							
Soru 3: Verilen ezgiyi mükemmel kadans kullanarak ve altına akor derecesini basamak ve harf ile yazarak tamamlayınız. Ezginin ilk 2 ölçüsünde akora yabancı ses kullanılmış ise işaretleyerek hangi akora yabancı ses olduğunu belirtiniz. (15 puan)							
Soru 4: Verilen ezgiyi yarım kadans kullanarak ve altına akor derecesini basamak ve harf ile yazarak tamamlayınız. Ezginin ilk 2 ölçüsünde akora yabancı ses kullanılmış ise işaretleyerek hangi akora yabancı ses olduğunu belirtiniz. (15 puan)							
Soru 5: Verilen kriterlere göre ve marş armoni akor yürüyüşüne uygun olan tek sesli bir ezgi oluşturunuz. (30 puan)							
Öğr.	1. Soru (20 p.)	2. Soru (20 p.)	3. Soru (15 p.)	4. Soru (15 p.)	5. Soru (30 p.)	Toplam Puan	Başarı Durumu
Ö1	16	12	15	12	22	77	İyi
Ö2	14	10	10	8	18	60	Orta
Ö3	18	16	10	12	20	76	İyi
Ö4	18	16	15	12	26	87	Çok İyi
Ö5	16	18	10	10	24	78	İyi
Ö6	16	16	12	15	28	87	Çok İyi
Ö7	16	20	15	15	28	94	Çok İyi
Ö8	18	18	12	10	24	82	İyi
Ö9	14	16	12	12	26	80	İyi
Ö10	16	14	12	15	22	79	İyi
Ort.	16,2	15,6	12,3	12,1	23,8	80	İyi

Tablo 4.11'e göre müzik öğretmeni adaylarının ünite sonu sınav puanları 60-94 arasındadır. Ortalama puanın 80 olduğu Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma ünitesinde üç müzik öğretmeni adayı "Çok İyi", altı müzik öğretmeni adayı "İyi" ve bir müzik öğretmeni adayı "Orta" başarı düzeyine sahiptir. Bu sonuçlara göre ünite sonu sınavında başarısız müzik öğretmeni adayı bulunmamaktadır.

Yine ölçme-değerlendirme boyutunda uygulamanın dördüncü, beşinci ve altıncı haftalarında yer verilen ünitedeki kazanımlara yönelik müzik öğretmeni adaylarının öz değerlendirmeleri Tablo 4.12'de verilmiştir.

Tablo 4.12. Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma Ünitesi
Kazanımlarına Yönelik Müzik Öğretmeni Adayı Öz Değerlendirmeleri

3. Ünite: Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma

Öz Değerlendirme Maddeleri

3. Ünite 1. Hafta

M1. Akora yabancı seslerden geçit sesini ayırt ettim.
M2. Akora yabancı seslerden işleyici sesi ayırt ettim.
M3. Akora yabancı seslerden apojatür/abanti sesi ayırt ettim.
M4. Akora yabancı seslerden gecikme sesini ayırt ettim.
M5. Akora yabancı seslerden kaçak sesi ayırt ettim.
M6. Akora yabancı seslerden değiştirme sesini ayırt ettim.
M7. Akora yabancı seslerden erken duyurma sesini ayırt ettim.
M8. Akora yabancı seslerden pedal sesini ayırt ettim.
M9. Verilen örnekte hangi akora yabancı sesin kullanıldığını buldum.
M10. Bana verilen akora yabancı sesi örnek üzerinden sınıfta anlattım.
M11. Akora yabancı sesleri kullanarak tek sesli tonal ezgi oluşturdum.
M12. Akora yabancı sesleri kullanarak oluşturduğum tek sesli ezgide I. ve V. akor derecelerini kullandım.

3. Ünite 2. Hafta

M13. Motifteki ritmik değerleri büyüterek ve küçültürerek motif geliştirdim.
M14. Motifteki ses sınırlarını genişleterek ve daraltarak motif geliştirdim.
M15. Motifi ritim ve ses açısından genişleterek ve özetleyerek motif geliştirdim.
M16. Motifi dikey ters çevirerek motif geliştirdim.
M17. Motifi yatay ters çevirerek motif geliştirdim.
M18. Grup arkadaşlarıma bana verilen motif geliştirme tekniğini anlattım.
M19. Verilen örneklerin hangi kararla bittiğini buldum.
M20. Bir soru cümlesini benzer şekildeki bir cevap cümlesiyle tamamladım.
M21. Soru-cevap (Öncül-artçıl) cümlelerinden oluşan bir dönemlik (periyotluk) tek sesli ezgi oluşturdum.
M22. Oluşturduğum bir dönemlik tek sesli ezginin soru cümlesini yarım kararla bitirdim.
M23. Oluşturduğum bir dönemlik tek sesli ezginin cevap cümlesini tam kararla bitirdim.

3. Ünite 3. Hafta

M24. Tek sesli ezgideki esas derece akorlarını (I-IV-V) buldum.
M25. Tek sesli ezgideki yan derece akorlarını (II-III-VI) buldum.
M26. Majör tonalitedeki akor derecelerini tek sesli ezgide basamaksal şifreleme yöntemine göre (I, ii, iii, IV gibi) yazdım.
M27. Majör tonalitedeki akor derecelerini tek sesli ezgide harfle şifreleme yöntemine göre (C, Dm, Em, F gibi) yazdım.
M28. Minör tonalitedeki akor derecelerini tek sesli ezgide basamaksal şifreleme yöntemine göre (i, ii °, III, iv gibi) yazdım.
M29. Minör tonalitedeki akor derecelerini tek sesli ezgide harfle şifreleme yöntemine göre (C, Dm, Em, F gibi) yazdım.
M30. Kadans türlerini ayırt ettim.
M31. Tek sesli ezgide hangi kadans türünün kullanıldığını buldum.
M32. Verilen kadansı kullanarak tek sesli ezgiyi tamamladım.
M33. Verilen akor yürüyüşünü kullanarak tek sesli ezgi oluşturdum.

Öz Değerlendirme

(1= Hiç, 2= Bazen, 3= Çoğunlukla, 4= Her Zaman)

Öğr.	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
M1	4	3	4	3	3	4	3	3	4	3
M2	4	3	4	3	4	4	3	2	4	2
M3	4	3	4	2	4	3	3	3	3	4
M4	4	3	4	3	3	3	4	3	3	4
M5	3	4	4	3	3	4	4	3	4	3
M6	3	4	4	2	3	4	3	3	4	3
M7	4	4	4	2	3	4	3	3	3	3
M8	4	4	4	4	2	3	3	3	3	3
M9	3	4	3	3	4	4	3	3	3	2
M10	3	4	2	4	4	4	3	3	3	3
M11	3	4	4	3	3	4	2	3	3	3
M12	3	4	4	3	4	4	3	4	4	3
M13	4	4	3	3	3	4	3	4	4	4
M14	4	4	3	3	3	4	3	3	2	3
M15	4	4	4	3	3	4	3	3	3	3
M16	4	4	4	3	3	3	3	3	3	2
M17	4	4	2	3	3	3	4	3	3	2
M18	4	4	4	2	3	4	4	2	4	1
M19	4	4	3	4	3	4	4	4	3	2
M20	4	4	4	2	4	4	3	4	3	4
M21	4	4	4	3	4	4	3	3	2	4
M22	4	4	4	3	4	4	3	3	3	3
M23	4	4	4	3	4	4	3	4	4	4
M24	4	3	3	3	4	3	3	3	3	4
M25	4	3	3	3	3	3	3	3	3	4
M26	4	3	3	3	2	4	3	3	3	3
M27	4	3	4	2	3	4	3	4	3	4
M28	4	3	4	2	4	4	3	4	3	3
M29	4	3	4	3	2	4	2	3	3	4
M30	4	3	2	3	3	4	3	4	4	4
M31	4	3	4	4	4	4	3	3	3	4
M32	4	3	3	3	3	4	4	3	4	4
M33	4	3	3	2	3	4	4	3	4	4

Tablo 4.12'ye bakıldığında müzik öğretmeni adayları üniteadaki kazanımların çoğunu kavradıklarını düşünmektedirler. Ünite sonu sınavından en yüksek notu alan Ö7 de kazanımları büyük ölçüde kavradığını düşünürken özellikle akora yabancı sesler konusunu daha önceden görmesine rağmen bu derste daha iyi kavradığını belirtmiştir. Ayrıca ders içinde yapılan grup çalışmaları ve uygulama kısmında etkin rol almalarının yaratıcılık açısından büyük fayda sağladığını eklemiştir. Diğer müzik öğretmeni adayları da öz değerlendirmelerinde, akora yabancı seslerin ve akor derecelerinin kullanılması, motif geliştirme tekniklerinin uygulanması gibi konularda grup çalışmalarının önemini de vurgulamışlardır. Ö1, grup çalışmasının yönlendirici bir etkisi olduğuna değinerek:

“Grup arkadaşlarım zaman zaman fark etmediğim yönleri bana aktardı. Çalışmalarımızı sınıfla paylaşma kısmında ise müzikal öğeleri anlatırken biraz zorlandım. Motif geliştirme tekniklerini daha önceden bildiğim için de gruptaki bazı arkadaşlarımın sorularına yanıt verebildim.” demiştir. Ö8 de grup çalışması ile ilgili birbirlerinin eksiklerini kapattıklarını söylerken, Ö10 ise grup çalışmalarının bireysel çalışmalara göre çok daha verimli olduğunu ifade etmiştir.

Öz değerlendirme formunda kazanımları büyük oranda kavradığını düşünen Ö2, ünite sonu sınavından diğer arkadaşlarına göre daha düşük bir puan almıştır. Ö2, özellikle ünitenin ikinci haftasında motif geliştirme tekniklerine çok fazla adapte olamadığını belirtirken, akor derecelerini zaman zaman karıştırdığını söylemiştir.

Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma ünitesiyle ilgili ilk haftada verilen ödevde bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının tamamı akora yabancı sesleri doğru olarak yazmışlardır. İkinci soruda re minör tonalitesinde ezgi oluşturmaları istenen müzik öğretmeni adayları birinci yaş dönemindeki öğrencilerin ses aralıklarını dikkate almışlardır. Bazı müzik öğretmeni adayları ezgi içerisinde akora yabancı sesleri doğru kullanamazken araştırmacı tarafından ezginin nasıl olabileceği hakkında dönüt verilmiştir. Ünitenin ikinci haftasında müzik öğretmeni adaylarının motifi ritmik değerlerini küçülterek, ses sınırlarını genişleterek, ritim ve ses açısından genişleterek ve dikey olarak ters çevirerek doğru bir şekilde geliştirdikleri görülmüştür. Ayrıca bir dönem ve üç cümleden oluşan tek sesli ezgi oluşturmada da müzik öğretmeni adaylarının büyük çoğunlukla kendilerine verilen kriterleri uyguladıkları görülmüştür. Araştırmacı tarafından yanlış olan yerler anlatılarak ezginin nasıl olması gerektiği ile ilgili dönüt verilmiştir. Ünitenin üçüncü haftasında müzik öğretmeni adaylarının verilen ezgide akor derecelerini

basamaksal ve harfle doğru olarak yazdıkları görülmüştür. İkinci soruda ezgide cümlelerin bittiği karar ve kadans türü de müzik öğretmeni adayları tarafından doğru olarak yazılırken akora yabancı sesler de doğru olarak belirtilmiştir. Müzik öğretmeni adaylarının üçüncü sorudaki Pachelbel'in re majör kanonundaki akor yürüyüşünü kullanıp ezgi oluşturmada zorlandıkları görülmüştür. Araştırmacı tarafından müzik öğretmeni adayları ile bireysel görüşülüp ortak bir şekilde çeşitli düzeltmeler yapılmıştır.

Sonuç olarak bilişsel ve duyuşsal alan çeteleme ölçeği, içerik, öğrenme-öğretme süreci, çalışma kâğıtları, ünite sonu sınavı, öz değerlendirmeler, araştırmacı gözlemleri ve ödevlere bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma ünitesindeki kazanımları büyük ölçüde gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır.

4.3.4. Okul şarkısında ezgi dışı öğelerin (söz, tempo, dinamik, oyun) kullanımı ünitesi kazanımlarının gerçekleşme durumlarına yönelik bulgular ve yorumlar

Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı ünitesi iki haftada toplam dört ders saati olarak planlanıp uygulanmıştır. Üniteye uygun olarak oluşturulan konulardan, bilişsel alanda 14 ve duyuşsal alanda 5 olmak üzere toplam 19 kazanımla hedeflere ulaşmak istenmiştir. Dördüncü üniteadaki ünite sonu sınavı, araştırmacı gözlemleri, öz değerlendirmeler ve ödevlerden elde edilen verilere göre bilişsel ve duyuşsal alan kazanımlarının gerçekleşme durumunu gösteren sonuçlar Tablo 4.13 ve Tablo 4.14'de verilmiştir.

Tablo 4.13. Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı
Ünitesi Bilişsel Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu

4. Ünite: Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı											
Bilişsel Alan Kazanımları		Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
1	Prozodi kurallarını hatırlıyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	Okul şarkılarında yer alan konuları hatırlıyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	Tempo, nüans ve artikülasyonun okul şarkılarında nasıl kullanıldığını biliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	Oyun, dans ve hareket öğelerinin okul şarkılarında nasıl kullanıldığını biliyor mu?	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓
5	Prozodi kurallarındaki tartımsal uyum, kelime vurgusu uyumu, cümle vurgusu uyumu ve ifade uyumunu örnekler üzerinden sınıflayabiliyor mu?	✓	✗	✓	✗	✓	✓	✓	✗	✓	✓
6	Okul şarkılarında yer alan konuları belirli gün ve haftalar, farklı disiplinler ve değerler üzerinden örneklendirebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7	Tempo, nüans ve artikülasyonun okul şarkılarında nasıl kullanılması gerektiğini yorumlayabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8	Şarkı sözünü prozodi kurallarına uygun olarak tartımlaştırabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9	Okul şarkılarında yer alan konular ile ilgili şarkı sözü oluşturabiliyor mu?	✓	✗	✗	✓	✗	✓	✗	✗	✓	✓
10	Prozodi kurallarına uygun olarak tempo, nüans ve artikülasyon kullanarak okul şarkılarında yer alan konular ile ilgili söz ve ezgi oluşturabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
11	Yaş grubuna ve konuya uygun olarak besteye oyun, dans ve hareket öğeleri ekleyebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
12	Prozodi kuralları ile ilgili kendini değerlendirebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
13	Oluşturduğu söz ve ezgide kullandığı tempo, nüans ve artikülasyonlar ile ilgili kendini değerlendirebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
14	Besteye eklediği oyun, dans ve hareket öğeleri ile ilgili kendini değerlendirebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Toplam		14	12	12	13	13	14	13	11	14	14

Tablo 4.13'te Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı ünitesindeki bilişsel alan kazanımları büyük oranda gerçekleştirilirken, iki müzik öğretmeni adayı “Olgusal bilgi” grubunun “Tanıma” boyutunda bir kazanımı (a.4, Ek-12, s. 332); üç müzik öğretmeni adayı “Kavramsal bilgi” grubunun “Sınıflama” boyutunda bir kazanımı (b.1, Ek-12, s. 332); beş müzik öğretmeni adayı “İşlemsel bilgi” grubunun “Yaratma” boyutunda bir kazanımı (c.2, Ek-12, s. 332) gerçekleştirememiştir.

Tablo 4.14. Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı Ünitesi Duyuşsal Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu

4. Ünite: Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı											
Duyuşsal Alan Kazanımları		Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
1	Prozodi kurallarına uygun olarak okul şarkılarında yer alan konulara göre nasıl söz ve ezgi oluşturmaları gerektiğinin farkında mı?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	Okul şarkısı için söz ve ezgi oluştururken tempo, nüans ve artikülasyonlar ile oyun, dans ve hareket öğelerini eklemek için istekli mi?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	Öğrenilen bilgiler doğrultusunda prozodi kurallarını uygulama, okul şarkısında yer alan konular ile ilgili söz ve ezgi yazma alıştırmalarını eksiksiz yerine getirmeyi önemsiyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	Ünitede yer alan bilgiler ile ilgili öz düzenleme yapabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5	Prozodi kurallarını, okul şarkısında yer alan konuları, tempo, nüans ve artikülasyonu, oyun, dans ve hareket öğelerini kullanarak söz ve ezgi yazma ile ilgili çalışmalarını alışkanlık haline getirdi mi?	✓	✗	✓	✓	✗	✓	✗	✗	✓	✓
Toplam		5	4	5	5	4	5	4	4	5	5

Tablo 4.14’te Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı ünitesindeki duyuşsal alan kazanımları büyük oranda gerçekleştirilirken, dört müzik öğretmeni adayı “Nitelenmişlik” boyutunda bir kazanımı (A.2.5, Ek-12, s. 333) gerçekleştirilememiştir.

Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı ünitesinin içerik boyutuna bakıldığında şarkının söz ögesine değinilmiştir. Prozodinin tanımından sonra sırasıyla söz ve müzikteki tartımsal (ritmik) uyum, kelime vurgusu uyumu, cümle vurgusu ve ifade uyumu örneklerle desteklenerek açıklanmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının cümle vurgusu ve ifade uyumunu kavramakta daha çok zorlandıkları görülmüştür. Bu kavramlarla ilgili örnek çeşitliliği artırılmıştır. Okul şarkılarındaki konular ve değerler ile ilgili içeriğin öğrenciler tarafından anlaşıldığı görülmüştür. Tempo, nüans ve artikülasyonlar ile oyun, dans ve beden perküsyonu öğelerinin okul şarkılarında kullanılması ile ilgili içeriğin bir haftalık ders süreci için fazla yoğun olsa da derste keyif aldıkları için müzik öğretmeni adayları tarafından kavrandığı görülmüştür.

Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı ünitesinin öğrenme-öğretme süreci boyutuna bakıldığında araştırmacı tarafından ilk altı haftada şarkının öğelerini oluşturan ritim, ezgi, armoni ve form öğeleri ile ilgili bilgiler verildiği hatırlatılarak; “Daha önce derste şarkıyı oluşturan beş öğeyi kullanarak ritim ve ezgi oluşturduk. Kullanmadığımız hangi öğe kaldı?” diye sorulmuştur. Müzik öğretmeni

adayları hep bir ağızdan söz cevabını vermişlerdir. Bu sefer araştırmacı tarafından “Sizce eğitim müziği bestelerken söz yazma aşamasında nelere dikkat edilmelidir?” diye başka bir soru yöneltilmiştir. Kısa bir sessizlikten sonra Ö4:

“Söz ve müzik uyumlu olmalı. Örneğin çok coşkulu sözleri olan bir marş besteleniyor. Ama yavaş tempoda ve hüzünlü bir ezgisi var. O zaman uyumsuz olur.” demiştir. Ö1 ise:

“Bu dönem okul müziği dağarı dersi alıyoruz. Orada şarkı sözlerindeki prozodi kurallarını inceliyoruz. Prozodi kuralları çok önemli bir şarkı yazarken.” diye cevap vermiştir. Ö1’in cevabından sonra diğer arkadaşları tarafından da prozodi kurallarını içeren benzer yorumlar yapılmıştır. Ö2 ise şarkı sözlerinin çocuğun yaşına göre uygun olması gerektiğini ekleyerek:

“Örneğin okul öncesindeki çocuklar için şarkı yazıyoruz. Ama çok soyut ve çocuğun anlayamayacağı sözler içerirse anlamsız olur bence.” demiştir. Araştırmacı verilen cevapların doğruluğu ile ilgili dönüt vererek örnekler üzerinden prozodiyi ve okul şarkılarında yer alan konu ve değerleri bu derste inceleyeceklerini söylemiştir.

Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı adlı dördüncü ünite müzik öğretmeni adaylarına her iki haftada da çalışma kâğıtları verilmiştir. Ünite ilk haftasının ilk etkinliğinde gruplar halinde, ikinci etkinliğinde ise bireysel olarak çalışılmıştır. Birinci etkinlikte verilen sözleri ritmik uyuma göre tartımlaştırarak kelime vurgusu, cümle vurgusu ve ifade uyumuna göre ezgi oluşturma çalışmaları yapılmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının çalışmanın başlarında sözcükleri tartımlaştırma aşamasında zorlandıkları görüldükçe, sonrasında konuyu kavrayarak daha hızlı ilerledikleri görülmüştür. Kelime ve cümle vurgusunun doğru bir şekilde kullanıldığı görüldükçe, ifade uyumunda ise sözlere göre şarkının majör mü yoksa minör mü olması gerektiği ile ilgili müzik öğretmeni adaylarının karar vermekte zorlandığı araştırmacı tarafından gözlenmiştir. Ünite ilk haftasındaki ikinci etkinlikte ise müzik öğretmeni adaylarından verilen konu ve değerlerle ilgili anahtar kelimeleri kullanarak söz yazmaları ve bu sözü tartımlaştırmaları istenmiştir. Söz yazma aşaması vakit aldığından ve müzik öğretmeni adaylarının da bu yönde talebi olmasından dolayı bu etkinliğin ödev olarak tamamlanıp getirilmesi istenmiştir. Belirli bir kafiye düzeninde yazılan sözlerin doğru bir şekilde tartımlaştırıldığı görülmüştür. Söz yazma ve sözü tartımlaştırma ile ilgili yapılan ödev örnekleri Ek-13’te (s. 347-349) verilmiştir.

Ünitenin ikinci haftasının öğrenme-öğretme sürecinde müzik öğretmeni adayları hedeften haberdar edildikten sonra araştırmacı tarafından “Eğitim müziğinde şarkı söyleme ile beraber başka hangi yeterlikler kazandırılabilir?” sorusu sorulmuştur. Kısa bir sessizlikten sonra Ö9:

“Şarkılar aracılığıyla çocuklar birlikte oyun oynayabilirler.” demiştir. Ö7 ise:

“Duydukları müziğe göre dans edebilirler.” diye cevap vermiştir. Bu cevaplar dışında sınıftan başka cevapları da düşünmeleri istenmiştir. Ö5:

“El çırpma, ayak vurma gibi hareketler yapılabilir.” demiştir. Bu hareketlerin nasıl adlandırılabileceği sorulurken Ö3 beden perküsyonu cevabını vermiştir. Son olarak Ö10 ise:

“Çocuklar tarafından şarkıda geçen bir hayvanın veya bir nesnenin taklidi yapılabilir.” demiştir.

Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı adlı ikinci ünitenin ikinci haftasında yer alan etkinlikte gruplar halinde çalışılmıştır. Kendilerine verilen iki farklı şarkıda tempo, nüans ve artikülasyonları belirten müzik öğretmeni adaylarının özellikle tempo belirlerken birbirlerinden farklı cevaplar verdikleri görülmüştür. Şarkıdaki tempo ve dinamikler öğelerinin yoruma açık olması dolayısıyla bu öğeler belirlenirken müzik öğretmeni adaylarının aralarındaki etkileşimin yüksek olduğu fark edilmiştir. Ayrıca müzik öğretmeni adaylarının verdikleri cevapları sıklıkla değiştirdikleri görülmüştür.

Ölçme-değerlendirme boyutunda uygulamanın yedinci ve sekizinci haftalarında yer verilen Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı ünitesi adlı dördüncü üniteye kazanımlara yönelik müzik öğretmeni adaylarının ünite sonu sınavından aldıkları puanlar Tablo 4.15’te verilmiştir. İki sorudan oluşan sınavda müzik öğretmeni adaylarından prozodi kuralları, akor yürüyüşü ve kadans türünü dikkate alarak ezgi oluşturmaları ve verilen şarkıya tempo, nüans, artikülasyon, dans, beden perküsyonu, oyun öğelerini eklemeleri istenmiştir.

Tablo 4.15. Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı
Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Sınav Soruları ve Sonuçları

4. Ünite: Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı				
Sınav Soruları				
4. Ünite 1. Hafta				
Soru 1: Verilen sözleri tartımlaştırarak, sözcük ve kelime vurgusu uyumu ile ifade uyumunu da dikkate alarak bir ezgi oluşturunuz. Ezgide akor yürüyüşü kullanarak bu akor yürüyüşünü ölçülerin veya vuruşların altında gösteriniz. Ezginin sonunda bir kadans türüne yer vererek bu kadans türünü derecelerin altında gösteriniz. (50 Puan)				
4. Ünite 2. Hafta				
Soru 2: Balık, Ördek, Kurbağa şarkısında; -Tempo, nüans ve artikülasyonları belirleyiniz. -Şarkıya içinde dans ve beden perküsyonu da bulunan bir oyun ekleyerek bu oyunda yer alan amaç, roller, araç-gereç ve uygulama öğelerini belirtiniz. (50 puan)				
Öğr.	1. Soru (50 p.)	2. Soru (50 p.)	Toplam Puan	Başarı Durumu
Ö1	36	38	74	İyi
Ö2	34	36	70	İyi
Ö3	36	32	68	Orta
Ö4	40	46	86	Çok İyi
Ö5	46	42	88	Çok İyi
Ö6	44	46	90	Çok İyi
Ö7	46	42	88	Çok İyi
Ö8	36	38	74	İyi
Ö9	48	50	98	Çok İyi
Ö10	40	48	88	Çok İyi
Ort.	40,6	41,8	82,4	İyi

Tablo 4.15'e göre müzik öğretmeni adaylarının ünite sonu sınav puanları 68-98 arasındadır. Ortalama puanın 82,4 olduğu Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı ünitesinde altı müzik öğretmeni adayı "Çok İyi", üç müzik öğretmeni adayı "İyi" ve bir müzik öğretmeni adayı "Orta" başarı düzeyine sahiptir. Bu sonuçlara göre ünite sonu sınavında başarısız müzik öğretmeni adayı bulunmamaktadır.

Yine ölçme-değerlendirme boyutunda uygulamanın yedinci ve sekizinci haftalarında yer verilen ünitedeki kazanımlara yönelik müzik öğretmeni adaylarının öz değerlendirmeleri Tablo 4.16'da verilmiştir.

Tablo 4.16. Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Müzik Öğretmeni Adayı Öz Değerlendirmeleri

4. Ünite: Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı

Öz Değerlendirme Maddeleri

4. Ünite 1. Hafta

M1. Şarkı sözündeki heceleri açık (.) ve kapalı (-) hece olarak gösterdim.
M2. Şarkı sözündeki heceleri tartımsal (ritmik) uyuma göre tartımlaştırdım.
M3. Şarkı sözündeki sözcükleri kelime vurgusuna uygun olarak ezgileştirdim.
M4. Şarkı sözündeki sözcükleri cümle vurgusuna uygun olarak ezgileştirdim.
M5. Şarkı sözündeki sözcükleri ifade uyumuna göre tonaliteye uygun olarak ezgileştirdim.
M6. Okul şarkılarında yer alan konular ve değerler ile ilgili şarkı sözü oluşturdum.
M7. Prozodi kurallarına dikkat ederek okul şarkılarında yer alan konular ile ilgili söz ve müzik oluşturdum.

4. Ünite 2. Hafta

M8. Şarkının türüne, söz ve ezgisine uygun tempoyu belirledim.
M9. Şarkının söz ve ezgisine uygun nüansları belirledim.
M10. Şarkının söz ve ezgisine uygun artikülasyonları belirledim.
M11. Şarkının söz ve ezgisine uygun olarak oyundaki amacı açıkladım.
M12. Şarkının söz ve ezgisine uygun olarak oyundaki rolleri belirledim.
M13. Şarkının söz ve ezgisine uygun olarak oyundaki araç-gereçleri belirledim.
M14. Şarkının söz ve ezgisine uygun olarak oyunun uygulama aşamasını açıkladım.
M15. Şarkının söz ve ezgisine uygun dansla ilgili öğeler ekledim.
M16. Şarkının söz ve ezgisine uygun beden perküsyonu içeren öğeler ekledim.

Öz Değerlendirme

(1= Hiç, 2= Bazen, 3= Çoğunlukla, 4= Her Zaman)

Öğr.	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
M1	4	3	4	4	3	4	3	2	3	4
M2	4	3	4	4	3	4	3	3	3	3
M3	3	3	3	3	3	4	4	3	4	3
M4	3	3	4	4	3	4	3	3	2	3
M5	3	2	4	4	4	3	4	3	2	3
M6	4	2	2	3	4	4	3	2	4	3
M7	3	2	2	3	4	4	3	3	4	3
M8	4	3	4	4	3	4	3	3	3	4
M9	3	3	3	4	3	4	3	3	3	4
M10	4	3	3	3	3	4	3	3	3	4
M11	3	4	4	4	3	4	4	3	3	3
M12	3	4	4	4	4	4	4	3	3	3
M13	3	4	4	4	4	4	3	2	3	4
M14	4	3	4	3	3	4	3	3	3	4
M15	1	3	2	3	3	4	3	3	3	4
M16	2	3	2	4	3	4	3	2	3	4

Tablo 4.16'ya bakıldığında müzik öğretmeni adayları üniteadaki kazanımların çoğunu kavradıklarını düşünmektedirler. Ö3, prozodinin müzikte kullanımı hakkında daha önceden eğitim almamış olmasına rağmen çok zorlanmadığını belirtirken arkadaşlarıyla yaptığı etkinliklerden keyif aldığını eklemiştir. Ö1 ise bu derste okul şarkılarındaki sözlerde değerlere yer verilmesinin önemine vurgu yapmıştır. Sözcükleri cümle ve ifade uyumuna göre ezgileştirmenin ise en zorlandığı yer olduğunu eklemiştir. Ö10, prozodi kurallarına göre sözcükleri tartımlaştırmada unuttuğu bazı kısımlar olsa da derste etkinlikler sayesinde bu bilgileri hatırladığını söylemiştir. Ünitenin ikinci haftasında bir okul şarkısına tempo, nüans, artikülasyon, oyun, dans ve beden perküsyonu öğelerini ekleme ile ilgili etkinliklerde müzik öğretmeni adayları çok keyif aldıklarını belirtmişlerdir. Ö9, şarkıları oyunla birleştirmenin çocukken en sevdiği şey olduğu için bu dersten oldukça zevk aldığını belirtirken, Ö8 de bir okul şarkısına oyun ve dans öğelerini eklemenin hem eğlenceli hem de oldukça gerekli olduğunu söylemiştir. Ö1 ise şarkıya oyun, dans ve beden perküsyonu ekledikleri ders sonu değerlendirme etkinliğinde kaliteli

bir iş ortaya koyamadığını belirtirken, bu gibi detaylı kurgulanması gereken çalışmaların ödev olarak verilmesinin çalışmaların kalitesi açısından daha doğru olabileceğini söylemiştir.

Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı ünitesiyle ilgili ilk haftada verilen ödevde bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının eğitim müziğinde yer alan konu ve değerleri kullanarak ve prozodi kurallarına uygun olarak şarkı sözü yazmada zorlandıkları görülmüştür. Şarkı sözü yazma aşamasında müzik öğretmeni adayları araştırmacıdan zaman zaman görüş almışlardır. Müzik öğretmeni adayları yazdıkları şarkı sözüne uygun olarak marş armoni akor yürüyüşünü kullanmada zorlanmazken, şarkıdaki kadans türünü, akora yabancı sesleri ve form şemasını doğru göstermişlerdir. Ünitenin ilk haftasında bestelenen okul şarkıları ile ilgili ödev örnekleri Ek-13'te (s. 350-351) verilmiştir. Ünitenin ikinci haftasında müzik öğretmeni adayları o haftaya kadar öğrendikleri bütün bilgilere ek olarak oluşturdukları okul şarkısına tempo, nüans, artikülasyon, oyun, dans ve beden perküsyonu öğelerini de eklemişlerdir. Müzik öğretmeni adaylarının en çok zorlandıkları ödev sekizinci haftada verilen bu ödev olmuştur. Araştırmacı, müzik öğretmeni adaylarının tıkanıp kaldıkları noktalarda onlara fikir sunmuştur. Ayrıca yapılan yanlışlarla ilgili kendilerine dönüt vermiştir. Müzik öğretmeni adaylarının bu hafta verilen ödevde genel olarak yaratıcılıklarını ortaya çıkardıkları ve öğrendikleri tüm bilgileri uyguladıkları görülmüştür. Ünitenin ikinci haftasında bestelenen okul şarkısı ve şarkıya eklenen oyun, dans ve beden perküsyonu öğeleri ile ilgili ödev örneği Ek-13'te (s. 352-353) verilmiştir.

Sonuç olarak bilişsel ve duyuşsal alan çeteleme ölçeği, içerik, öğrenme-öğretme süreci, çalışma kâğıtları, ünite sonu sınavı, öz değerlendirmeler, araştırmacı gözlemleri ve ödevlere bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı ünitesindeki kazanımları büyük ölçüde gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır.

4.3.5. Okul şarkısında Türk müziği öğelerinin kullanımı ünitesi kazanımlarının gerçekleşme durumlarına yönelik bulgular ve yorumlar

Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı ünitesi iki haftada toplam dört ders saati olarak planlanıp uygulanmıştır. Üniteye uygun olarak oluşturulan konulardan, bilişsel alanda 12 ve duyuşsal alanda 5 olmak üzere toplam 17 kazanımla hedeflere ulaşılmak

istenmiştir. Beşinci ve son ünitedeki ünite sonu sınavı, araştırmacı gözlemleri, öz değerlendirmeler ve ödevlerden elde edilen verilere göre bilişsel ve duyuşsal alan kazanımlarının gerçekleşme durumunu gösteren sonuçlar Tablo 4.17 ve Tablo 4.18’de verilmiştir.

Tablo 4.17. Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı Ünitesi Bilişsel Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu

5. Ünite: Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı											
Bilişsel Alan Kazanımları		Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
1	Türk müziği türlerinin özelliklerini hatırlıyor mu?	✗	✗	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✓	✓
2	Türk müziğinin temel unsurlarını hatırlıyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	Türk müziği unsurlarının müzik öğretim programlarında nasıl yer aldığını biliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	Hüseyni, hicaz ve kürdi makamlarının okul şarkılarında nasıl kullanıldığını biliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5	Hüseyni, hicaz ve kürdi makamlarındaki türkülerini, sanat müziği eserlerini ve okul şarkılarını örnekler üzerinden sınıflayabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓
6	Eğitim müziği literatüründe yer alan makamsal okul şarkılarındaki Türk müziği unsurlarını, form şemasını ve sekvens yapısını örnekler üzerinden açıklayabiliyor mu?	✓	✗	✗	✗	✓	✗	✓	✓	✓	✓
7	Makamsal bir ezginin kendisine verilen ezgilerden hangisiyle tamamlanması gerektiğini ayırt edebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✗
8	Hüseyni, hicaz ve kürdi makamlarındaki ezgileri verilen kriterlere göre tamamlayabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9	Hüseyni, hicaz ve kürdi makamlarında bir ezgi oluşturabiliyor mu?	✓	✗	✓	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✓
10	Hüseyni, hicaz ve kürdi makamlarında Türk müziği unsurlarına ve yaş grubunun özelliklerine dikkat ederek verilen sözlere uygun bir okul şarkısı oluşturabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
11	Türk müziğinin temel unsurları ile ilgili kendi bilgi seviyesini değerlendirebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
12	Oluşturduğu makamsal okul şarkısı ile ilgili kendini değerlendirebiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Toplam		11	9	11	10	9	10	11	12	12	11

Tablo 4.17’de Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı ünitesindeki bilişsel alan kazanımları büyük oranda gerçekleştirilirken, dört müzik öğretmeni adayı “Olgusal bilgi” grubunun “Hatırlama” boyutunda bir kazanımı (a.1, Ek-12, s. 339); bir müzik öğretmeni adayı “Kavramsal bilgi” grubunun “Sınıflama” boyutunda bir kazanımı (b.1, Ek-12, s. 339); dört müzik öğretmeni adayı “Kavramsal bilgi” grubunun “Açıklama” boyutunda bir kazanımı (b.2, Ek-12, s. 339); iki müzik öğretmeni adayı “Kavramsal bilgi” grubunun “Ayrıştırma” boyutunda bir kazanımı (b.3, Ek-12, s. 339); üç müzik öğretmeni adayı “İşlemsel bilgi” grubunun “Yaratma” boyutunda bir kazanımı (c.2, Ek-12, s. 339) gerçekleştirememiştir.

Tablo 4.18. Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı Ünitesi Duyuşsal Alan Kazanımlarının Gerçekleşme Durumu

5. Ünite: Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı											
Duyuşsal Alan Kazanımları	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	
1 Türk müziğindeki makamsal yapının okul şarkılarında nasıl kullanılması gerektiğinin farkında mı?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2 Seyir, karar, sekvens gibi özellikleri dikkate alarak Türk müziği unsurları içeren bir okul şarkısı bestelemek için istekli mi?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3 Öğrenilen bilgiler doğrultusunda makamsal ezgi tamamlama ve oluşturma alıştırmalarını eksiksiz yerine getirmeyi önemsiyor mu?	✓	✗	✓	✗	✗	✓	✗	✓	✓	✗	✗
4 Üniteye yer alan bilgiler ile ilgili öz düzenleme yapabiliyor mu?	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5 Makamsal bir okul şarkısı oluşturma ile ilgili çalışmaları alışkanlık haline getirdi mi?	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Toplam	5	4	5	4	3	5	4	5	5	4	

Tablo 4.18’de Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı ünitesindeki duyuşsal alan kazanımları büyük oranda gerçekleştirilirken, beş müzik öğretmeni adayı “Değer verme” boyutunda bir kazanımı (A.2.3, Ek-16, s. 340); bir müzik öğretmeni adayı “Nitelenmişlik” boyutunda bir kazanımı (A.2.5, Ek-16, s. 340) gerçekleştirememiştir.

Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı ünitesinin içerik boyutuna bakıldığında öncelikle Türk müziğinin tanımı, Türk Sanat ve Türk Halk Müziği türleri, perde, makam, seyir ve usûl gibi temel özellikler ile müzik öğretim programlarında Türk müziği unsurları anlatılmıştır. Özellikle Türk müziği dersi almayan müzik öğretmeni adayları için Türk müziğiyle ilgili genel bilgilerin verilmesi uygun görülmüştür. Fakat bu durum aynı zamanda dersin daha fazla uzamasına sebep olmuştur. Türk müziğiyle ilgili genel bilgiler verildikten sonra Hüseyini makamının okul şarkılarında kullanımına değinilmiştir. Müzik öğretmeni adaylarının daha net anlamaları için okul şarkılarında da sıkça kullanılan re kararlı hüseyini ezgi ve şarkı oluşturma çalışmalarına yer verilmiştir. Benzer şekilde kürdi ve hicaz makamlarının okul şarkılarında kullanımı anlatıldıktan sonra mi kararlı kürdi ile re ve mi kararlı hicaz ezgi ve şarkı oluşturma çalışmalarına yer verilmiştir. Üniteye yer alan müzik öğretmeni adaylarının Türk müziğiyle ilgili sorun yaşadıklarını dile getirmelerinden ötürü mümkün olduğunca daha sade bir dille araştırmacı tarafından aktarılmıştır.

Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı ünitesinin öğrenme-öğretme süreci boyutuna bakıldığında ünitenin ilk haftasında müzik öğretmeni adayları öncelikle hedeften haberdar edilmiştir. Türk müziği hakkında çok ilgili görünmemeleri sebebiyle onların dikkatini çekme amaçlı “Sizce bir müzik öğretmeni adayının özellikle eğitim

müziği anlamında Türk müziği bilgisine sahip olması ne derece gereklidir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrenciler bir süre sessiz kaldıktan sonra Ö10:

“Öğretim ilke ve yöntemleri dersinde bazı ilkeler görmüştük. Yakından uzağa gibi. Türk müziği de bizim müziğimiz olduğu için eğitim müziğinde kullanmamız lazım müzik öğretmenleri olarak.” demiştir. Ö6 ise:

“Müzik öğretmenleri farklı yerlere atanıyor. Gittikleri bölgelerin yöresel müziklerini bilmeleri çocuklara öğretmeleri açısından daha iyi olabilir.” demiştir. Diğer müzik öğretmeni adaylarından da benzer cevaplar gelmiştir. Kendilerini yetersiz görmelerine ve çok ilgi duymamalarına rağmen Türk müziği bilgisinin gerekli olmadığını söyleyen bir müzik öğretmeni adayı olmamıştır. Verdikleri cevaplarla müzik öğretmeni adaylarının Türk müziği ile ilgili bilgileri hatırlamak veya öğrenmek için motive oldukları gözlemlenmiştir.

Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı adlı beşinci ünite de müzik öğretmeni adaylarına yalnızca ilk haftada çalışma kâğıtları verilmiştir. Bu etkinlikte müzik öğretmeni adaylarına üç farklı söz verilerek bu sözlerden birisini ve verilen kriterleri kullanarak re kararlı hüseyini okul şarkısı oluşturmaları istenmiştir. Kriterlerden birisi olan aksak ölçü oluşturmada hata yapılmadığı görülmüştür. Ayrıca kendilerinden istendiği şekilde sekvens yapısını kullanan müzik öğretmeni adaylarının sözcükleri tartımlaştırırken prozodi kurallarını da dikkate aldıkları görülmüştür. Bazı grupların nüans ve artikülasyon kullanımına çok fazla dikkat etmedikleri görülürken ezgisel yapıların ise hüseyini makamını hissettirecek şekilde oluşturulduğu ortaya çıkmıştır.

Ünitenin ikinci haftasının öğrenme-öğretme sürecinde müzik öğretmeni adayları hedeften haberdar edildikten sonra araştırmacı tarafından anonim olan hicaz ninni dinletilmiştir. Okul şarkılarında da kullanılan mi kararlı hicaz dizi piyanoda birkaç kere çalınmıştır. Öğrencilere ezgisine çok alışık oldukları bu ninninin hangi makamda olabileceği sorulmuştur. Ö7 kürdi makamı cevabını verirken Ö8:

“Bence hicaz makamında. Ben öyle duydum.” demiştir. Ö8’in verdiği cevabı arkadaşları da onaylamıştır. Ö2 bu sırada hicaz dörtlüsü seslendirip:

“Bu seslere uygun duyuldu ninni. Bence de hicaz makamında.” diye eklemiştir.

Müzik öğretmeni adaylarının da talep ettiği üzere Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı ünitesinin ikinci haftasında makamların daha çok işitsel olarak ayırt edilmesi üzerinde durulmuştur. Kürdi ve hicaz makamları hem teorik hem de işitsel olarak örneklerle anlatılmıştır. Özellikle okul şarkısı bestelemeye kullanılan kürdi ve hicaz makamlarında eserler tartışılmıştır. Kürdi makamında “Güzel Güz” şarkısında Ö7 prozodi kurallarına dikkat çekerek:

“Kelimeler tamamen prozodi kurallarına göre tartımlaştırılmış.” demiştir. Ö3 ise:

“Kürdi makamında çocuk şarkısına çok alışık değilim. O yüzden bana biraz farklı geldi eser.” demiştir. Ö9 kürdi makamının daha çok minör bir tonalite gibi duyulduğunu belirtmiştir. Hicaz makamında “23 Nisan” parçasının notaları gösterilerek piyanoda çalınmıştır. Bu parçanın da prozodi yönünden incelenmesi istenmiştir. Ö4 söz isteyerek:

“Prozodi kurallarına uygun olarak bestelenmiş şarkı. Hicaz makamı karakteristik bir yapıda olduğu için çok rahat ayırt ediliyor bence.” diye cevap vermiştir. Ö10 ise “Kış” parçasının da prozodi yönünden uygun olduğunu söyleyerek:

“Sözler açısından 23 Nisan parçasına oranla Kış parçasına hicaz makamı daha çok uyumuş.” deyip şarkıdaki ifade uyumuna dikkat çekmiştir. Sonrasında etkinliğe geçilmiştir. Müzik öğretmeni adayları küçük grup tartışması olarak adlandırılan tekniğe uygun olarak ikişerli gruplara ayrılmışlardır. Her gruba dinletilen makamsal eserleri aralarında tartışıp ayırt edebilmeleri için ikişer dakika verilmiştir. Verdikleri cevapları kâğıtlara yazmaları istenmiştir. Kırmızı Buğday Ayrılmıyor Sezinden, Hey Onbeşli ve Vardar Ovası türküleri dinletilirken bu sırada müzik öğretmeni adaylarının aktif olarak makamları tartıştıkları görülmüştür. En çabuk ayırt edilen makamın hicaz makamındaki Vardar Ovası türküsü olduğu araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Diğer iki türkü için bazı grupların daha çok zorlandığı görülmüştür. Özellikle Ö9 ve Ö10 kürdi ve hüseyini makamlara ait türkülerden emin olamazken türkülerini tekrar dikkatli bir şekilde dinleyince makamları ayırt edebildikleri görülmüştür. Cevaplar verildikten sonra araştırmacı tarafından türkülerin notaları gösterilerek teorik olarak da eserlerin ayırt edilebilmesi sağlanmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının bu etkinlik ile beraber makamlara biraz daha aşina oldukları gözlemlenmiştir.

Ölçme-değerlendirme boyutunda uygulamanın dokuzuncu ve onuncu haftalarında yer verilen üniteye kazanımlara yönelik müzik öğretmeni adaylarının ünite sonu sınavından

aldıkları puanlar Tablo 4.19’da verilmiştir. Sekiz sorudan oluşan sınavda müzik öğretmeni adaylarından re kararlı hüseyini ezgiyi verilen kriterlere göre tamamlamaları, Türk okul şarkısındaki makamsal özellikleri belirtmeleri, Türk müziğindeki kavramlarla ilgili verilen cümlelerdeki boşlukları doldurmaları, hüseyini marş bestelemeleri, verilen ezgideki makamsal özellikleri yazıp ezgiyi tamamlamaları, verilen kriterlere uygun hicaz ezgi ve okul şarkısı bestelemeleri istenmiştir.

Tablo 4.19. Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Sınav Soruları ve Sonuçları

5. Ünite: Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı										
Sınav Soruları										
5. Ünite 1. Hafta										
Soru 1: Verilen re kararlı hüseyini ezgiyi sekvens ve makamın yeden sesini kullanarak tamamlayınız. (5 Puan)										
Soru 2: Saip Egüz’ün Halay şarkısında:										
-Form şemasını gösteriniz.										
-Sekvensleri belirtiniz.										
-Makamın güçlüsüne ait sesleri işaretleyiniz.										
-Şarkının makamına ait Türk halk müziğinde kullanılan değiştirici işaret(ler)i donanıma ekleyiniz. (6 puan)										
Soru 3: Boşlukları Türk müziğiyle ilgili verilen cümlelere uygun olarak verilen kavramlardan biriyle doldurunuz. (9 puan)										
Soru 4: Verilen kriterleri içeren hüseyini bir marş besteleyiniz. (30 puan)										
5. Ünite 2. Hafta										
Soru 5: Verilen ezginin karar perdesini, güçlü perdesini ve öğrendiğiniz makamlar içinde hangi makamda olduğunu ilgili yerlere yazınız. Makamın yeden sesini de kullanarak ezgiyi tam karar ile tamamlayınız. (5 puan)										
Soru 6: Verilen ezginin karar perdesini, güçlü perdesini ve öğrendiğiniz makamlar içinde hangi makamda olduğunu ilgili yerlere yazınız. Makamın yeden sesini de kullanarak ezgiyi tam karar ile tamamlayınız. (5 puan)										
Soru 7: Hicaz makamında üçüncü yaş döneminin ses özelliklerine uygun re kararlı bir ezgi oluşturunuz. Makamda yer alan dizi seslerinin tamamını ezgide kullanınız. 2. ölçünün sonunu güçlü perdesinde yarım kararla, 4. ölçünün sonunu karar perdesinde tam kararla bitiriniz. (10 puan)										
Soru 8: Verilen şarkı sözleri üzerine ve kriterlere göre re kararlı hicaz bir okul şarkısı besteleyiniz. (30 puan)										
Öğr.	1. Soru (5 p.)	2. Soru (6 p.)	3. Soru (9 p.)	4. Soru (30 p.)	5. Soru (5 p.)	6. Soru (5 p.)	7. Soru (10 p.)	8. Soru (30 p.)	Toplam Puan	Başarı Durumu
Ö1	5	4	9	25	4	4	8	20	79	İyi
Ö2	4	4	8	20	3	4	6	18	67	Orta
Ö3	3	0	9	22	4	5	8	24	75	İyi
Ö4	4	2	6	16	5	5	10	20	68	Orta
Ö5	3	2	8	16	4	2	6	20	61	Orta
Ö6	5	2	9	28	5	5	10	24	88	Çok İyi
Ö7	0	6	9	20	4	5	6	22	72	İyi
Ö8	3	2	9	22	4	3	8	14	65	Orta
Ö9	4	4	9	28	5	5	10	26	91	Çok İyi
Ö10	5	4	9	25	0	5	8	20	76	İyi
Ort.	3,6	3	8,5	22,2	3,8	4,3	8	20,8	74,2	İyi

Tablo 4.19’a göre müzik öğretmeni adaylarının ünite sonu sınav puanları 61-91 arasındadır. Ortalama puanın 74,2 olduğu Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı ünitesinde iki müzik öğretmeni adayı “Çok İyi”, dört müzik öğretmeni adayı “İyi” ve dört müzik öğretmeni adayı “Orta” başarı düzeyine sahiptir. Bu sonuçlara göre ünite sonu sınavında başarısız müzik öğretmeni adayı bulunmamaktadır.

Yine ölçme-değerlendirme boyutunda uygulamanın dokuzuncu ve onuncu haftalarında yer verilen Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı adlı beşinci ünitedeki kazanımlara yönelik müzik öğretmeni adaylarının öz değerlendirmeleri Tablo 4.20’de verilmiştir.

Tablo 4.20. Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı Ünitesi Kazanımlarına Yönelik Müzik Öğretmeni Adayı Öz Değerlendirmeleri

5. Ünite: Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı

Öz Değerlendirme Maddeleri

5. Ünite 1. Hafta

M1. Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği türlerinin okul şarkılarında kullanımını ayırt ettim.

M2. Verilen hüseyini ezgiyi tamamladım.

M3. Verilen hüseyini şarkının form şemasını gösterdim.

M4. Verilen hüseyini şarkısında makamda yer alan dizi derecelerini şarkı üzerinde belirttim.

M5. Verilen hüseyini şarkısında şarkının makamına ait Türk müziğinde kullanılan değiştirici işareti ekledim.

M6. 5/8, 7/8, 9/8 gibi bir aksak ölçüde ve hüseyini makamında şarkı besteledim.

M7. Hüseyini okul şarkısı bestelerken sekvens kullandım.

M8. Hüseyini okul şarkısı bestelerken şarkıda yarım karar ve tam karar yaptım.

M9. Re kararındaki diziye uygun olarak hüseyini makamında okul şarkısı besteledim.

5. Ünite 2. Hafta

M10. Kürdi ve hicaz makamındaki ezgilerin okul şarkılarında kullanımını ayırt ettim.

M11. Re kararlı ve mi kararlı hicaz makamlarının okul şarkılarında kullanımını ayırt ettim.

M12. Mi kararlı kürdi ezgiyi tamamladım.

M13. Mi kararlı kürdi ezgi tamamlarken karar perdesi, güçlü perdesi, yeden perdesi gibi dizi derecelerini gösterdim.

M14. Mi kararlı hicaz ezgiyi tamamladım.

M15. Mi kararlı hicaz ezgi tamamlarken karar perdesi, güçlü perdesi, yeden perdesi gibi dizi derecelerini gösterdim.

M16. Re kararlı hicaz ezgi oluşturdum.

M17. Re kararlı hicaz ezgi oluştururken 5/8, 7/8, 9/8 gibi aksak ölçüleri kullandım.

M18. Re kararlı hicaz ezgi oluştururken tam ve yarım karar yaptım.

Öz Değerlendirme
(1= Hiç, 2= Bazen, 3= Çoğunlukla, 4= Her Zaman)

Öğr.	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
M1	3	3	4	4	3	4	3	3	2	3
M2	3	3	3	3	2	4	3	3	3	3
M3	4	3	2	2	2	1	3	3	3	2
M4	4	3	4	3	2	1	2	3	3	2
M5	3	3	3	2	2	1	3	3	1	3
M6	4	3	3	2	3	4	2	2	4	3
M7	4	2	2	3	3	4	3	3	3	3
M8	2	3	2	2	2	4	3	3	4	2
M9	3	2	2	3	2	4	3	2	3	3
M10	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3
M11	2	3	4	2	2	4	3	3	2	3
M12	2	2	4	2	2	4	3	2	3	3
M13	2	3	2	3	3	4	2	2	3	3
M14	3	2	2	2	2	4	2	3	3	3
M15	3	2	3	2	3	4	2	3	2	2
M16	3	2	3	2	1	4	3	3	3	4
M17	1	4	3	1	1	4	3	3	3	3
M18	2	4	3	2	1	4	2	2	3	3

Tablo 4.20’ye bakıldığında müzik öğretmeni adayları üniteye kazandırdıkları kazanımları kısmen kavradıklarını düşünmektedirler. Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı adlı beşinci üniteye müzik öğretmeni adayları diğer ünitelere kıyasla daha yetersiz olduklarını

ifade etmişlerdir. Ünite sonu sınavından alınan ortalama puana bakıldığında da müzik öğretmeni adaylarının öz değerlendirmeleri ile paralel bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Ö2, Ö4 ve Ö5 bu ünite de zorlanmalarının gerekçesi olarak makamların karmaşık yapısını ve Türk müzik teorisinde bilgi eksikliğine sahip olmalarını göstermişlerdir. Ö1 ise grup arkadaşlarıyla etkili bir akıl yürütme süreci ortaya koymasına rağmen okul şarkılarında makamsal müziğin etkin kullanılması için iki haftalık sürenin yetersiz olduğunu düşünerek şunları söylemiştir:

“Bizim kültürümüzün ayrılmaz bir parçası olduğu için Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği’ni kapsam dışı bırakmak söz konusu olamaz. Ancak bu bilgiler ayrı bir 10 haftalık çalışma gerektirecek kadar detaylı olduğundan bu çalışmada zorlandığımı düşünüyorum.”

Ö3, daha öncesinde Türk müziğine karşı bazı ön yargıları olsa da bu çalışma ile bu ön yargılarını kırdığı için mutlu olduğunu söylemiştir. Daha uzun bir süreç içerisinde diğer makamların da eğitim müziğinde kullanımını öğrenmenin kendisi için iyi olabileceğini de eklemiştir. Ö10 ise derste zevk almasına rağmen makamsal şarkılara alışık olmadığı için kendini yetersiz gördüğünü hissetmiştir. Bu yüzden zorlandığını belirtse de bu derste Türk müziği ile ilgili teorik ve işitsel çalışma yapmalarının bakış açısını değiştirdiğini ve Türk müziğinin kendisi için daha ilgi çekici bir hal aldığını eklemiştir. Ö6 ve Ö7 de makamları işitsel olarak ayırt etme kısmında daha çok zorlandıklarını ifade etmişlerdir.

Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı ünitesiyle ilgili ilk haftada verilen ödevde bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının başarılı bir şekilde re kararlı hüseyini marş besteledikleri görülmüştür. Müzik öğretmeni adaylarının bazıları marş için kendi yazdıkları sözü kullanırken bazıları ise kaynak göstererek başka bir şiiirden aldıkları sözü kullanmışlardır. Bazı müzik öğretmeni adaylarının hüseyini makamını diğer arkadaşlarına göre daha iyi bir şekilde duyurduğu görülürken prozodi, form, yaş dönemine uygunluk gibi hususların tüm müzik öğretmeni adayları tarafından dikkate alındığı tespit edilmiştir. Araştırmacı tarafından müzik öğretmeni adaylarına çeşitli önerilerde bulunulurken bazı düzeltmeler de verilmiştir. Ünitenin ilk haftasında bestelenen re kararlı hüseyini marş ile ilgili ödev örnekleri Ek-13’te (s. 354-356) verilmiştir. Ünitenin ikinci haftasında verilen ödevde bakıldığında müzik öğretmeni adaylarından bu sefer re kararlı bir hicaz okul şarkısı bestelemeleri istenmiştir. Araştırmacı tarafından şarkı sözleri verilirken müzik öğretmeni adaylarından özellikle aksak ölçüde şarkı yazmaları istenmiştir. Müzik öğretmeni

adaylarının bir önceki hafta kadar zorlanmadıkları görülürken ödevlerde yapılan yanlışlar araştırmacı tarafından düzeltilmiştir. Ünitenin ikinci haftasında bestelenen re kararlı hicaz okul şarkısı ile ilgili ödev örnekleri Ek-13'te (s. 357-358) verilmiştir.

Sonuç olarak bilişsel ve duyuşsal alan çeteleme ölçeği, içerik, öğrenme-öğretme süreci, çalışma kâğıtları, ünite sonu sınavı, öz değerlendirmeler, araştırmacı gözlemleri ve ödevlere bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı ünitesindeki kazanımları büyük ölçüde gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır.

4.4. Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Bestelemeye Yönelik Başarılarının Ders Süreci Öncesi ve Sonrasına Göre Farklılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci amacının ikinci alt amacı doğrultusunda “Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemeye yönelik başarıları ders süreci öncesi ve sonrasına göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu hususta okul şarkısı besteleme öğretiminin öncesi (ön test) ve sonrasında (son test) müzik öğretmeni adaylarına okul şarkısı bestelemeye yönelik bir sınav uygulanmıştır. Sınavda akora yabancı sesler, akor dereceleri, form bilgisi, tonalite, sekvens, prozodi kuralları, makam bilgisi, ritim tamamlama, makamsal ve tonal ezgi tamamlama, verilen kriterlere göre okul şarkısı oluşturma ile ilgili toplam 13 soru yer almıştır. Müzik öğretmeni adaylarının (n=10) öğretimin öncesi ve sonrasındaki sınavlardan aldıkları puanlar ve başarı düzeyleri Tablo 4.21'de verilmiştir.

Tablo 4.21. Okul Şarkısı Besteleme Öğretimi Öncesi ve Sonrasında Alınan Sınav Puanları ve Başarı Düzeyleri

Öğrenci		Toplam Puan	Başarı Düzeyi
Ö1	Ön Test	53	Orta
	Son Test	73	İyi
Ö2	Ön Test	41	Düşük
	Son Test	85	Çok İyi
Ö3	Ön Test	54	Orta
	Son Test	71	İyi
Ö4	Ön Test	62	Orta
	Son Test	80	İyi
Ö5	Ön Test	44	Düşük
	Son Test	81	İyi
Ö6	Ön Test	60	Orta
	Son Test	85	Çok İyi
Ö7	Ön Test	38	Düşük
	Son Test	71	İyi
Ö8	Ön Test	49	Düşük
	Son Test	86	Çok İyi
Ö9	Ön Test	46	Düşük
	Son Test	89	Çok İyi
Ö10	Ön Test	46	Düşük
	Son Test	88	Çok İyi

Tablo 4.21'e göre müzik öğretmeni adaylarının uygulama öncesindeki okul şarkısı bestelemeye yönelik sınav puanları 38-62 arasındadır. Uygulama öncesindeki sınavda müzik öğretmeni adaylarının başarı düzeylerine bakıldığında altı tanesinin “Düşük”, dört tanesinin “Orta” başarı düzeyine sahip oldukları görülmüştür.

Yine Tablo 4.21'e göre müzik öğretmeni adaylarının uygulama sonrasındaki okul şarkısı bestelemeye yönelik sınav puanları 71-89 arasındadır. Uygulama sonrasındaki sınavda müzik öğretmeni adaylarının başarı düzeylerine bakıldığında beş tanesinin “İyi”, beş tanesinin “Çok İyi” başarı düzeyine sahip oldukları görülmüştür.

Müzik öğretmeni adaylarının uygulama öncesi ve sonrasındaki sınav puanlarına bakıldığında her birisinin toplam puan ve başarı düzeyini arttırdığı sonucu ortaya çıkmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının başarı düzeylerine bakıldığında dört tanesinin “Düşük” başarı düzeyinden “Çok İyi” başarı düzeyine; iki tanesinin “Düşük” başarı düzeyinden “İyi” başarı düzeyine; bir tanesinin “Orta” başarı düzeyinden “Çok İyi” başarı düzeyine; üç tanesinin “Orta” başarı düzeyinden “İyi” başarı düzeyine ulaştıkları görülmüştür.

Müzik öğretmeni adaylarının (n=10) öğretimin öncesi ve sonrasındaki sınavlardan aldıkları ortalama puanlar, ortalama başarı düzeyleri ve bağımlı grup t-testi değerleri 4.22'de verilmiştir.

Tablo 4.22. Okul Şarkısı Besteleme Öğretimi Öncesi ve Sonrasında Alınan Ortalama Sınav Puanları, Başarı Düzeyleri ve Bağımlı Grup t-Testi Değerleri

		N	Toplam Puan	Başarı Düzeyi	SS	Sd	t	p
Genel Ortalama	Ön Test	10	49,3	Düşük	7,87	9	-9,348	0,00
	Son Test		80,9	İyi	6,95			

Tablo 4.22’ye göre uygulama öncesindeki sınavın genel ortalamasına bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının 49,3 ortalama puanla “Düşük” başarı düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Uygulama sonrasındaki sınavın genel ortalamasına bakıldığında ise müzik öğretmeni adaylarının 80,9 ortalama puanla “İyi” başarı düzeyine sahip oldukları görülmüştür.

Müzik öğretmeni adaylarının sınavlardaki genel ortalama ön test-son test puanları incelendiğinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu Tablo 4.22’de görülmektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi durumdan kaynaklandığını belirlemeye yönelik yapılan bağımlı grup t-testi sonuçlarına göre müzik öğretmeni adaylarının ortalama son test puanları lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak okul şarkısı besteleme öğretimi öncesine göre, öğretimin sonrasında yapılan sınavda müzik öğretmeni adaylarının tamamının başarı düzeylerinde artış olduğu ve genel ortalama puanlarında öğretim sonrasındaki sınav lehine anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmaktadır.

4.5. Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Bestelemeye Yönelik Öz Yeterlik Algılarının Ders Süreci Öncesi ve Sonrasına Göre Farklılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci amacının üçüncü alt amacı doğrultusunda “Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemeye yönelik öz yeterlik algıları ders süreci öncesi ve sonrasına göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu hususta okul şarkısı besteleme öğretimine başlamadan önce (ön test) ve okul şarkısı besteleme öğretimini bitirdikten sonra (son test) müzik öğretmeni adaylarına Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği uygulanmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının 44 maddeden oluşan ölçeğin toplamından ve faktörlerinden, öğretimin öncesi ve sonrasında aldıkları ortalama puanlar ve bağımlı grup t-testi değerleri Tablo 4.23’te gösterilmiştir.

Tablo 4.23. Okul Şarkısı Besteleme Öğretimi Öncesi ve Sonrasında Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği Toplamı ve Faktörlerinden Alınan Ortalama Puanlar ve Bağımlı Grup t-Testi Değerleri

		N	$\bar{X}$	Öz yeterlik düzeyi	SS	Sd	t	p
Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği (Toplam)	Ön Test	10	103,7	Düşük	22,29	9	-9,454	0,00
	Son Test		159,4	Yüksek	20,90			
1. faktör (Ölçü, Tempo ve Dinamikler)	Ön Test	10	21,4	Orta	5,75	9	-7,270	0,00
	Son Test		30,3	Yüksek	3,94			
2. faktör (Form ve Prozodi)	Ön Test	10	21,4	Düşük	7,19	9	-5,853	0,00
	Son Test		33,9	Yüksek	6,11			
3. faktör (Tonalite ve Armoni)	Ön Test	10	22,9	Orta	7,90	9	-6,917	0,00
	Son Test		38,7	Yüksek	4,69			
4. faktör (Türk Müziği)	Ön Test	10	12,6	Çok Düşük	4,78	9	-3,401	0,08
	Son Test		20,9	Orta	5,62			
5. faktör (Söz, Oyun ve Dans)	Ön Test	10	15,5	Orta	5,89	9	-1,853	0,97
	Son Test		18,3	Yüksek	4,02			
6. faktör (Motif Geliştirme Teknikleri)	Ön Test	10	10,2	Düşük	4,58	9	-5,533	0,00
	Son Test		19,1	Yüksek	3,51			

Tablo 4.23'te müzik öğretmeni adaylarının Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'nin toplamından ve faktörlerinden aldıkları ön test-son test puanları incelendiğinde, ölçeğin toplam ve birinci faktör (Ölçü, Tempo ve Dinamikler), ikinci faktör (Form ve Prozodi), üçüncü faktör (Tonalite ve Armoni), altıncı faktör (Motif Geliştirme Teknikleri) puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Buna karşılık dördüncü faktör (Türk Müziği) ve beşinci faktör (Söz, Oyun ve Dans) puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın oluşmadığı ortaya çıkmıştır.

Yine Tablo 4.23'e göre farklılığın hangi durumdan kaynaklandığını belirlemeye yönelik yapılan bağımlı grup t-testi sonuçlarına göre müzik öğretmeni adaylarının toplam son test puanları lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bağımlı grup t-testine göre birinci, ikinci, üçüncü ve altıncı faktörlerde de müzik öğretmeni adaylarının ortalama son test puanları lehine anlamlı bir fark oluşurken dördüncü ve beşinci faktörlerde ise anlamlı bir fark oluşmamıştır.

Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'ndeki toplam ve faktörlerin puan aralığına göre, Tablo 4.23'te müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik düzeyleri de belirlenmiştir. Müzik öğretmeni adayları okul şarkısı besteleme öğretiminin öncesinde toplamda, ikinci ve altıncı faktörlerde düşük; birinci, üçüncü ve beşinci faktörlerde orta; dördüncü faktörde ise çok düşük öz yeterlik düzeylerindedirler. Buna karşılık müzik öğretmeni adayları

öğretimin sonrasında ise toplamda, birinci, ikinci, üçüncü, beşinci ve altıncı faktörlerde yüksek; dördüncü faktörde ise orta öz yeterlik düzeylerindedirler. Dolayısıyla okul şarkısı besteleme öğretimiyle beraber müzik öğretmeni adaylarının puanlarına bakıldığında hem ölçek toplamında hem de bütün faktörlerde ortalama öz yeterlik düzeylerinin arttığı söylenebilir.

Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'nin toplam ve faktörlerinden aldıkları puanlar ve sahip oldukları öz yeterlik düzeyleri 10 müzik öğretmeni adayı için ayrı ayrı olarak da hesaplanmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının, uygulanan bağımlı grup t-testine göre 44 maddeden oluşan ölçeğin toplamından ve faktörlerinden, öğretimin öncesi ve sonrasında bireysel olarak aldıkları puanlar Tablo 4.24'te gösterilmiştir.

Tablo 4.24. Okul Şarkısı Besteleme Öğretimi Öncesi ve Sonrasında Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği Toplamı ve Faktörlerinden Alınan Bireysel Puanlar

Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği Bağımlı Grup t Testi Puanları											
Ölçek Toplamı ve Faktörler	Ön Test Son Test P./Ö.Y.D. *	Öğrenci									
		Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği (Toplam)	Ön Test P.	102	78	140	110	88	163	69	102	77	108
	Ön Test Ö.Y.D.	Düşük	Çok Düşük	Orta	Düşük	Düşük	Yüksek	Çok Düşük	Düşük	Çok Düşük	Düşük
	Son Test P.	174	147	157	183	152	202	131	154	147	147
	Son Test Ö.Y.D.	Yüksek	Orta	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Çok Yüksek	Orta	Yüksek	Orta	Orta
1. faktör (Ölçü, Tempo ve Dinamikler)	Ön Test P.	23	19	25	24	23	34	14	19	17	16
	Ön Test Ö.Y.D.	Orta	Düşük	Orta	Orta	Orta	Çok Yüksek	Çok Düşük	Düşük	Düşük	Düşük
	Son Test P.	36	30	30	35	31	34	23	28	29	27
	Son Test Ö.Y.D.	Çok Yüksek	Yüksek	Yüksek	Çok Yüksek	Yüksek	Çok Yüksek	Orta	Yüksek	Yüksek	Yüksek
2. faktör (Form ve Prozodi)	Ön Test P.	19	13	31	23	18	32	13	23	14	28
	Ön Test Ö.Y.D.	Düşük	Çok Düşük	Yüksek	Düşük	Düşük	Yüksek	Çok Düşük	Düşük	Çok Düşük	Orta
	Son Test P.	41	31	32	41	32	44	24	32	31	31
	Son Test Ö.Y.D.	Çok Yüksek	Yüksek	Yüksek	Çok Yüksek	Yüksek	Çok Yüksek	Orta	Yüksek	Yüksek	Yüksek
3. faktör (Tonalite ve Armoni)	Ön Test P.	24	13	34	15	20	36	20	30	19	18
	Ön Test Ö.Y.D.	Düşük	Çok Düşük	Orta	Çok Düşük	Düşük	Yüksek	Düşük	Orta	Düşük	Çok Düşük
	Son Test P.	40	37	41	43	37	47	29	37	38	38
	Son Test Ö.Y.D.	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Çok Yüksek	Yüksek	Çok Yüksek	Orta	Yüksek	Yüksek	Yüksek
4. faktör (Türk Müziği)	Ön Test P.	11	10	23	10	8	17	7	14	11	15
	Ön Test Ö.Y.D.	Çok Düşük	Çok Düşük	Orta	Çok Düşük	Çok Düşük	Düşük	Çok Düşük	Düşük	Çok Düşük	Düşük
	Son Test P.	15	18	13	28	15	28	20	25	26	21
	Son Test Ö.Y.D.	Düşük	Düşük	Düşük	Yüksek	Düşük	Yüksek	Orta	Yüksek	Yüksek	Orta
5. faktör (Söz, Oyun ve Dans)	Ön Test P.	16	16	14	24	14	25	10	7	10	19
	Ön Test Ö.Y.D.	Orta	Orta	Orta	Çok Yüksek	Orta	Çok Yüksek	Düşük	Çok Düşük	Düşük	Yüksek
	Son Test P.	15	20	24	17	16	25	15	13	17	21
	Son Test Ö.Y.D.	Orta	Yüksek	Çok Yüksek	Orta	Orta	Çok Yüksek	Orta	Düşük	Orta	Yüksek
6. faktör (Motif Geliştirme Teknikleri)	Ön Test P.	9	7	13	14	5	19	5	12	6	12
	Ön Test Ö.Y.D.	Çok Düşük	Çok Düşük	Düşük	Orta	Çok Düşük	Yüksek	Çok Düşük	Düşük	Çok Düşük	Düşük
	Son Test P.	25	15	17	19	21	24	20	19	16	15
	Son Test Ö.Y.D.	Çok Yüksek	Orta	Orta	Yüksek	Yüksek	Çok Yüksek	Yüksek	Yüksek	Orta	Orta
* P. = Puanlar, Ö.Y.D. = Öz Yeterlik Düzeyi											
** Ort. P. = Ortalama Puan, Ort. Ö.Y.D. = Ortalama Öz Yeterlik Düzeyi											

Tablo 4.24'e bakıldığında, ölçeğin toplamından aldıkları puanlara göre müzik öğretmeni adaylarının tamamının ön test öz yeterlik düzeylerine göre son test öz yeterlik düzeylerinde artış olduğu görülmüştür. Ayrıca ölçeğin üçüncü ve altıncı faktörlerinde de müzik öğretmeni adaylarının tamamı son test öz yeterlik düzeylerini arttırmışlardır. Buna karşılık ölçeğin birinci faktöründe Ö6, ikinci faktöründe Ö3, beşinci faktöründe Ö1, Ö5,

Ö6 ve Ö10 ön test-son test puan aralıklarına göre aynı yeterlik düzeylerinde kalmışlardır. Son olarak sadece dördüncü faktörde Ö3'ün ön test öz yeterlik düzeyine göre son test öz yeterlik düzeyinde azalış olduğu görülmüştür. Dolayısıyla Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'nin toplam ve faktörlerinden alınan puanlar ve sahip olunan öz yeterlik düzeylerine bakıldığında, okul şarkısı besteleme öğretiminin öncesine (ön test) göre, öğretimin sonrasında (son test) müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik düzeylerinde büyük ölçüde artış olduğu anlaşılmaktadır.

4.6. Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programı Uygulamasıyla İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci amacının dördüncü alt amacı doğrultusunda “Müzik öğretmeni adaylarının ders sürecinin tamamlanmasından sonra yürütülen program tasarımının uygulamalarına yönelik görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır. Müzik öğretmeni adayları ile uygulamanın hemen sonrasında yapılan görüşmelerde Okul Şarkısı Besteleme Öğretim Programı'nın uygulanması aşamasında kazanımlar (hedefler), içerik, öğretim yöntem ve teknikleri, araç-gereçler, ölçme-değerlendirme tekniklerinin işleyişi, uygulamanın müzik öğretmeni adaylarına katkı sağladığı yönler, uygulamanın olumlu ve olumsuz yönleri, programın ve uygulamanın geliştirilmesine ilişkin görüş ve öneriler gibi konularda sorulan sorulara cevaplar verilmiştir. Verilen cevaplar betimsel analiz yöntemiyle analiz edilirken, elde edilen veriler doğrudan alıntılar ile desteklenmiştir.

4.6.1. Kazanımlar (Hedefler) ile ilgili görüşler

Okul şarkısı besteleme öğretim programı uygulaması sonrasında müzik öğretmeni adayları programın kazanım ögesiyle ilgili görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar çoğunlukla kazanımların bir müzik öğretmeni adayının okul şarkısı besteleyebilmesi için son derece yeterli olduğunu ifade ederken gerekçe olarak şu görüşleri sunmuşlardır:

Ö1: Kazanımların her hafta birikimli bir şekilde ilerlemesi bizler için daha kalıcı öğrenmeye yol açtı.

Ö3: En nihayetinde okulu bitirdiğinde bir müzik öğretmenin besteci sıfatına erişmek gibi bir gayesi olmamalıdır. Sonuçta müzik öğretmeni okul şarkısı oluşturup bunu ders içinde kullanacak kadar bilgili olsa yeter. Dersteki kazanımların bu bilgileri bize verdiğini ve yeterli olduğunu düşünüyorum.

Ö4: Uygulamanın dokuzuncu ve onuncu haftalarındaki makamsal okul şarkısı besteleme ile ilgili kazanımlar bizim için çok önemli. Atandıktan sonra farklı bölgelerde görev alacağız ve o zaman bu bilgilere ihtiyaç duyabiliriz.

Ö9: Mesela biz pentatonik ezgi oluşturmayı okulda gördük ama hep teorik olarak gördük. Bu ders sayesinde uygulama da yaptık. Atandığımız zaman öğrenciler bize pentatonik ezgi nedir diye sorsalar belki bocalayabilirdik daha önce yapmadığımız için. Ama şimdi bocalamayız. Bu açıdan kazanımların bize hitap ettiğini düşünüyorum.

Katılımcılardan bazıları ise okul şarkısı besteleme öğretiminde öğrendikleri kazanımların diğer derslerdeki kazanımları kavramak için kendilerine yardımcı olabileceği ile ilgili görüş bildirerek şunları söylemişlerdir:

Ö5: Bu uygulamadaki kazanımlar özellikle Armoni ve Batı Müziği Tür ve Biçim Bilgisi gibi diğer derslerdeki kazanımları öğrenmeme yardımcı oldu. Hatta bu derslerin sınavlarında yer alan bazı soruları bu derste ki uygulamalar sayesinde doğru cevapladım.

Ö7: Bence bir müzik öğretmeninin bilmesi gereken kazanımlardı. Diğer derslerde de karşılaştığımız ama çok üzerinde duramadığımız kazanımlar vardı. Bu ders sayesinde kazanımların daha çok üstünde durarak hedeflere ulaştığımızı düşünüyorum.

Buna karşılık bazı katılımcılar ise kazanımlarla ilgili bazı eksiklikler olduğunu dile getirerek şu şekilde görüş bildirmişlerdir:

Ö8: Okul şarkısı besteleme öğretim programı için piyano eşliği yazma ya da çok seslendirme gibi daha üst seviye kazanımlar da eklenebilirdi. Yine de on haftalık süreyi dikkate alırsak ortalama bir öğrenci için kazanımların yeterli olduğunu düşünüyorum.

Ö10: Sadece kazanımlar daha ayrıntılı olarak yer alabilirdi bence. Buna rağmen çok fazla şey öğrendik.

Ö6: Türk müziğiyle ilgili daha çok kazanıma yer verilebilirdi belki. Ancak bu on haftalık bir uygulamaydı. O yüzden Türk müziğindeki kazanımlar biraz daha az sayıda diye tahmin ediyorum.

Sonuç olarak uygulamaya katılan müzik öğretmeni adaylarının çoğu programda yer alan kazanımları yeterli bulduklarını belirtmişlerdir.

4.6.2. İçerik ile ilgili görüşler

Okul şarkısı besteleme öğretim programı uygulaması sonrasında müzik öğretmeni adayları programın içerik ögesiyle ilgili görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar çoğunlukla uygulamada yer alan içeriğin kendileri için yeterli olduğu görüşünde birleşerek gerekçe olarak şunları söylemişlerdir:

Ö4: İçeriğin tamamı önemliydi ve okul şarkısı bestelemek için bilmemiz gereken konular vardı.

Ö6: Bu uygulamayı okul müziği açısından değerlendirince içeriğin yeterli olduğunu düşünüyorum. Okul müziği dağarı dersini de bu dönem aldığım için konuları pekiştirerek ilerledim. Ondan önce de akora yabancı sesleri Batı Müziği Tür ve Biçim Bilgisi dersinde almıştık. Konuları hep böyle üstüne katarak işlediğimiz için yeterliydi bence.

Ö7: Uygulamadan önce özellikle Türk müziğindeki makamlar hakkında fikir sahibi değildim. Bu ders sayesinde hem makamları temel seviyede kavrayıp hem de okul şarkısı bestelemeye kullanabildiğim için içerik gayet yeterliydi.

Müzik öğretmeni adaylarından bazıları içeriği yeterli bulsalar da bazı eklemeler yapılabileceğini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

Ö1: On haftalık bir çalışma kapsamında içeriğin inceliklerle tasarlanmış olduğunu düşünüyorum. Sadece biraz daha ileri seviye konulara da girilseydi benim için daha faydalı olabilirdi. Yine de her arkadaşımız aynı seviyede değil. İleri seviye konuların yer almasıyla çalışma bağlamından kopabilirdi belki.

Ö3: Ekstradan belki çocuklar için çalgı yeterliğini bir seviyeye kadar getirebilecek etütler besteleme üzerine bir ünite daha olabilirdi. Ama bu haliyle de içeriğin oldukça yeterli olduğunu düşünüyorum.

Ö5: İçerik yeterli olmasına rağmen ben teoriyle uğraşmayı sevdiğim için daha fazla teorik konulara yer verilebilirdi. Özellikle armoni konularını içeren ünite üç hafta sürdüğü için bu süre zarfında çok mümkün olmasa da buna benzer bir içeriğin olması çok iyi olurdu.

Sonuç olarak uygulamaya katılan müzik öğretmeni adaylarının çoğu programda yer alan içeriği yeterli bulduklarını belirtmişlerdir.

4.6.3. Öğretim yöntem ve teknikleri ile ilgili görüşler

Okul şarkısı besteleme öğretim programı uygulaması sonrasında müzik öğretmeni adayları derste kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri ilgili görüş bildirmişlerdir. Müzik öğretmeni adayları çoğunlukla uygulamada kullanılan yöntem ve teknikleri yeterli ve etkili bulduklarını ifade etmişlerdir. Özellikle işbirlikli öğrenme şeklindeki grup çalışmalarına yer verilmesi hususunda katılımcılar tarafından şu olumlu görüşlere yer verilmiştir:

Ö2: En çok aklımda kalan konu ve etkinliklerin grup çalışması ile gerçekleştirilen çalışmalar olduğunu görüyorum.

Ö6: Grup çalışmasında bazen kendi yanlışlarımı göremesem de başkasının yanlışlarını daha iyi fark ettim. Birbirimizin eksik olduğu noktaları tamamladık.

Ö7: Grup çalışmaları sayesinde öğretim tek taraflı değildi. Beraber çalışma yapmak hem keyifliydi hem de eksiklerimizin başka arkadaşlar tarafından kapatılması açısından faydalıydı.

Ö9: Özellikle grup çalışmaları çok etkiliydi. Çünkü bazı yerlerde birbirimizi uyardık. Şunu yanlış öğrenmişsin, aslında böyle olması gerekiyordu diye birbirimizi uyardık. O zaman öyle miymiş falan deyip hatalarımızı düzelttik. Bir akranından bu yorumu almak bence daha iyiydi. Daha olumluydu.

Grup çalışmaları ile ilgili yapılan olumlu yorumlara karşılık bazı katılımcılar ise grup çalışmasının kendileri açısından olumsuz gördükleri noktalara değinerek şu ifadelerde bulunmuşlardır:

Ö5: Grup çalışması çok bana göre değilmiş aslında onu fark ettim. Ama grup çalışmasının artı tarafı olarak bir tarafın bilmediğini öbür taraf bilebiliyor. O açıdan güzel oluyor sadece.

Ö8: Daha önceden hep bireysel çalışmalar yaptığımız için grup çalışmalarına zaman zaman adapte olamadık.

Okul şarkısı besteleme öğretim programı uygulamasında kullanılan diğer öğretim yöntem ve teknikleri ile ilgili olarak da katılımcılar şu şekilde görüş bildirmişlerdir:

Ö1: Bu uygulama ile ilgili en beğendiğim nokta kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri oldu. Derste hem sunum yapıldı hem bir şeyler izledik hem dinledik hem uygulamalar yaptık. Hepsi çok fayda sağladı bize.

Ö6: Derste görsel-işitsel öğelerin kullanılmasıyla ders iyi ve verimli geçti. Teorik bilgi eksikliklerim olduğu için sunuş yoluyla öğretim yapılması da iyi oldu. Yalnızca birbirimizin yaptığı şeyleri dinleyip yorumlasak belki daha iyi olabilirdi.

Ö4: Sorulan sorulara verilen farklı cevaplarla ilginç fikirler ortaya çıktı. Böylelikle sınıfta tartışma ortamı yaratıldı ve eksik bilgilerimizi tamamladık. Ayrıca oyun, dans ve hareketle ilgili etkinlikleri içeren kitapları incelemek ve yorumlamak da bize katkı sağladı.

Sonuç olarak uygulamaya katılan müzik öğretmeni adaylarının çoğu derste yer alan grup çalışmaları, soru-cevap, tartışma, öğretmen sunumu gibi öğretim yöntem ve tekniklerini yeterli bulduklarını belirtmişlerdir.

4.6.4. Araç-gereç kullanımı ile ilgili görüşler

Okul şarkısı besteleme öğretim programı uygulaması sonrasında müzik öğretmeni adayları derste kullanılan araç-gereçler ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Müzik öğretmeni adayları genel olarak derste kullanılan materyalleri yeterli bulurken bu materyallere bazı eklemeler yapılabileceğini şöyle ifade etmişlerdir:

Ö2: Uygulamada kullanılan materyaller imkânlar ölçüsünde yeterliydi. Yalnızca makamların anlatıldığı haftalarda bir Türk müziği çalgısıyla bu makamlar ve örnek eserler duyurulabilirdi. Bir de nota yazım programı kullanarak besteleme yapsaydık ders daha verimli geçebilirdi.

Ö3: Biz Sibeliüs ve Muscores'a hiç bakmadık. Belki onları da kullanabilirdik. Bildiğimiz, alışık olduğumuz düzen şeklinde işte piyano-nota-kâğıt şeklinde ilerledik. Yani bu da bir yöntem ama teknolojik araç-gereçleri kullanabilseydik daha iyi olurdu diye düşünüyorum. Ama bu hali de bence oldukça yeterliydi.

Ö1: Araç-gereçler yeterliydi. Sadece konularla ilgili daha fazla sayıda kaynak önerilebilirdi.

Kullanılan araç-gereçlerle ilgili müzik öğretmeni adayları özellikle piyano kullanımı ile ilgili farklı görüşler sunmuşlardır. Katılımcılar özellikle mobil uygulama aracılığıyla piyano kullanıp besteleme yapmanın önemi üzerinde dururken, görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

Ö7: Hem sınıfta hem de mobil uygulamada piyano kullanılması bence o an besteleme yapmamız için yeterliydi.

Ö10: Piyanoyu hem sınıfta hem de uygulamada kullanmak bizim işimizi kolaylaştırdı fakat herkesin bestelediği okul şarkısını kendi çalgısıyla seslendirmesi de iyi olabilirdi.

Ö4: Derste etkinliklerde telefonlarımız üzerinden kulaklık takarak piyano uygulamasını kullanmamız bestelemeye büyük kolaylık sağladı.

Sonuç olarak uygulamaya katılan müzik öğretmeni adaylarının çoğu derste yer alan araç-gereçleri yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Özellikle derste kullanılan mobil piyano uygulamalarının oldukça faydalı olduğunu belirten müzik öğretmeni adayları buna karşılık derste nota yazım programı gibi teknolojik araçların kullanılması, Türk müziği çalgısıyla veya kendi bireysel çalgılarıyla eserlerin seslendirilmesi gibi eklemelerin de yapılabileceği görüşlerini sunmuşlardır.

4.6.5. Ölçme-değerlendirme ile ilgili görüşler

Okul şarkısı besteleme öğretim programı uygulaması sonrasında müzik öğretmeni adayları programın ölçme-değerlendirme ögesiyle ilgili görüş bildirmişlerdir. Katılımcılardan üç tanesi uygulamada özellikle akran değerlendirmesinin pozitif yönlerine değinerek şu ifadelerde bulunmuşlardır:

Ö4: Birbirimizi tarafsız bir şekilde değerlendirdik. Arkadaşımızdır, gücenir diye düşünmedik. Akran değerlendirmeleri sayesinde gözden kaçırdığım çoğu hatamı da fark etmiş oldum.

Ö5: Akran değerlendirmesi yoluyla etkileşimimiz arttı. Karşı tarafı değerlendirdiğinde onların yaptıklarına bakarak konuları anlayıp anlamadığını fark edebiliyorsun.

Ö8: Herkesin seviyesi ve bakış açısı farklı olabiliyor. Örneğin benim hata yaptığım yerleri arkadaşım düzeltti, onun hatalarını ben düzelttim.

Müzik öğretmeni adayları ayrıca her ders sonunda kendilerine verilen öz değerlendirme formları ile ilgili düşüncelerini aktarmışlardır. Öz değerlendirme formlarının eksiklerini fark edebilmek için faydalı olduğunu belirten müzik öğretmeni adayları şunları söylemişlerdir:

Ö1: Öz değerlendirme formları sayesinde insanın kendisi için de durup bir düşünmesi çok aydınlatıcı oldu. Açıkçası üzerinde durup düşününce ilk bakışta fark edilmeyen hususlar da meydana çıkıyor.

Ö3: Uygulamada öz değerlendirmede yer alan maddeler bütün konuları kapsıyordu. O yüzden bizim için faydalı olduğunu düşünüyorum.

Ö5: Öz değerlendirme formları ile daha önce karşılaşmamıştım normal derslerde. Bu formlar sayesinde ders sonunda neleri yapıp neleri yapamadığımı gözden geçirdiğimde nelerin üstünde daha çok durmam gerektiğini fark ediyorum.

Ö6: Öz değerlendirmelerde genel olarak çoğunda kendimi iyi olarak işaretledim. Yani yeterli olduğunu düşünüyorum birçok konuda. Her ders sonunda formu doldurmamız da o konuyu ne kadar iyi anladığım veya neleri ne kadar iyi yapıp yapamadığımı gözlemlemek için bana yardımcı oldu.

Ö7: Öz değerlendirme formlarında bize de yorum kısmı bırakmanız bence güzeldi. Ders hakkında fikrimizi açıkça belirtebiliyorduk.

Müzik öğretmeni adayları ders sonu değerlendirmelerinde oldukları sınavlar hakkında da görüş bildirerek şunları söylemişlerdir:

Ö1: Hem kapsam hem de yapı geçerliği açısından hazırlanan sınavlar başarılıydı. Kazanımları ne derecede kavradığımız adım adım ölçüldü desem yeridir.

Ö3: Bence sınav ve ödevler dozundaydı. Bunun ekstrası da insanı daha fazla yorabilir. Biraz daha eksiği de ölçme ve değerlendirme bazında aksama yaratabilir. Ben tam ayarında olduğunu düşünüyorum.

Ö6: Ölçme-değerlendirme araçları olması gerektiği gibiydi. Çünkü ders içinde sadece siz anlatsanız biz de dinlese bu bilgiler asla kalıcı olmayacak. Ekstra olarak okul dışında da ödevleri yapmam gerekiyor yani ve bu yüzden fazla olduğunu düşünmüyorum.

Ö5: Konuları pekiştirmek için sınav ve ödevler gerekliydi.

Müzik öğretmeni adaylarının bazıları ölçme-değerlendirme araçları ile ilgili bazı olumsuzluklara ise şu ifadelerle değinmişlerdir:

Ö4: Bazı haftalarda konuların yoğun olmasından dolayı ölçme-değerlendirmenin fazla olması gerekiyordu fakat bazı haftalarda ödev ve sınav yoğunluğu gereğinden fazlaydı.

Ö10: Her hafta verilen ödevler fazla değildi aslında. Sadece hafta hafta yapmayınca birikme yaşanabiliyordu.

Sonuç olarak uygulamaya katılan müzik öğretmeni adaylarının çoğu programda yer alan sınav, ödev, öz değerlendirme, akran değerlendirmesi gibi ölçme-değerlendirme araçlarını yeterli bulduklarını belirtmişlerdir.

4.6.6. Kişisel gelişim ile ilgili görüşler

Okul şarkısı besteleme öğretim programı uygulaması sonrasında müzik öğretmeni adayları kişisel gelişimleri ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Müzik öğretmeni adayları, uygulama sayesinde hem okul şarkısı besteleme kurallarını öğrenip hem de farklı konularda eksiklerini kapadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların çok azı uygulama öncesinde okul şarkısı bestelediğini söylemiştir. Bu katılımcılar uygulama öncesi ve sonrasında okul şarkısı besteleme ile ilgili algılarının ne yönde değiştiği ile ilgili şu görüşleri ifade etmişlerdir:

Ö4: Daha önceden çok fazla prozodi kurallarına dikkat etmeden besteleme yaptığımı fark ettim. Fakat bu ders ve uygulamalar sonrasında bir okul şarkısı bestelerken genelde prozodi kurallarına dikkat ediyorum. Sözleri yazarken sözlerin içeriğine ve hitap ettiğim yaş grubuna dikkat ediyorum.

Ö8: Ben çocuk şarkıları besteliyordum ya da çok sesli koro düzenlemeleri yapıyordum. Daha önceden sadece notalara odaklanıyordum. Şarkının yapısını dikkate almıyordum. Artık beste yaparken bu soru cümlesi, bu cevap cümlesi, şurada motifi geliştireyim, şurada sekvens kullanayım diyorum. Akora yabancı sesleri bilinçli kullanıyorum. Bunları çok fazla düşünmeden yapıyorum, otomatik olarak aklıma geliyor.

Ö3: Okul şarkısı bestelemeye daha önceden uğraştım. Ama uygulamadan öğrendiğim bilgiler ile daha iyi bir seviyeye geldiğimi düşünüyorum. Bundan sonrasında Türk müziğinde de besteler yapabileceğimi düşünüyorum.

Katılımcılar okul şarkısı besteleme yaparken hangi konularda eksikleri olduğunu ve hangi konulardaki bilgileri kullanabildiklerini ise şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

Ö4: Mesela ben sekvensin kelime anlamını biliyordum fakat bir ezgi içinde nasıl kullanılabileceğini bilmiyordum. Mesela akora yabancı sesleri asla bilmiyordum. İsim olarak bazılarını biliyordum ama özelliklerini ya da ne olduğunu bilmiyordum.

Ö7: Uygulama sayesinde okul şarkısı bestelerken artık makamları ve motif geliştirme tekniklerini kullanabiliyorum.

Ö10: Daha önceden besteleme hakkında hiçbir bilğim olmamasına rağmen bu derste öğrendiğim bilgiler ile artık en azından basit seviyede bir şarkı besteleyebilirim.

Ö1: Teori bilgime güvenmeme rağmen aslında bu işin ne kadar zor olduğunu gördüm. Böyle bir süreçten geçmeseydim hatalarla dolu besteler yapabilirdim, onu fark ettim.

Ö2: Bu uygulama sayesinde bestelemeye artık daha eleştirel bakıyorum. Ayrıca ben daha birinci sınıfım. Henüz bizde olmayan bazı konular da öğrendik. Bu da güzel oldu. Sonra tekrar üstünden geçince daha sağlam öğreneceğim.

Ö9: Ritim kalıpları, akora yabancı sesler, motif geliştirme teknikleri, akor yürüyüşleri, prozodi, artikülasyon, tempo, oyun oluşturma, makamlar gibi konularda artık çok daha fazla bilgi sahibiyim. Bu bilgileri okul şarkısı bestelerken kullanabildiğim için çok mutluyum.

Sonuç olarak uygulamaya katılan müzik öğretmeni adaylarının tamamı okul şarkısı bestelemeye kendilerini geliştirdiklerini ve teorik olarak da daha iyi seviyede olduklarını belirtmişlerdir.

4.6.7. Uygulama süreci ile ilgili görüşler

Okul şarkısı besteleme öğretim programı uygulaması sonrasında müzik öğretmeni adayları uygulama süreci ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Bu görüşler “Uygulamanın keyif

alınan ve zorlanılan yanları ile ilgili görüşler” ve “Uygulamanın olumlu ve olumsuz yanları ile ilgili görüşler” olarak analiz edilmiştir.

4.6.7.1. Uygulamanın keyif alınan ve zorlanılan yanları ile ilgili görüşler

Müzik öğretmeni adayları okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulamasında hem keyif aldıkları hem de zorlandıkları konular ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Müzik öğretmeni adayları keyif aldıkları konular hakkında farklı görüşler sunmuşlardır. Ünitelerdeki kazanımları içeren ve müzik öğretmeni adaylarının keyif aldıkları noktalar şu cümlelerle ifade edilmiştir:

Ö1: Farklı akor derecelerini kullanıp söz yazmaya başladıktan sonra okul şarkısı besteleme sürecinden çok keyif aldım.

Ö4: Öğrendiğim teorik bilgileri uygulama üzerine döküp bana verilen kriterlere göre besteleme yapmak çok eğlenceliydi.

Ö2: Özellikle hüseyini makamında ezgi ve okul şarkısı oluşturma konusu benim daha çok hoşuma gitti.

Ö3: Makamsal okul şarkısı bestelemek bana keyif verdi. Çünkü yörelerimize ait veya çocukken söylediğimiz şarkıları biraz daha anlamamıza sebep oldu. Onların nasıl yapıldığını öğrendik.

Ö5: Üçüncü haftadaki durucu-yürüyücü sesler ve sekvens oluşturma ile ilgili kazanımlardan daha çok keyif aldım.

Ö6: Aksak ritimlerle ezgi oluşturmaya çok sevdim ben.

Ö9: Ritim kalıbı oluşturma ile beraber pentatonik ezgi oluşturma çok zevkliydi.

Ö10: Bence bir çocuk şarkısı yazmak ve bu şarkıya oyun, dans, hareket öğeleri eklemenin olduğu ünite en güzeliydi.

Müzik öğretmeni adayları keyif aldıkları konuların yanında çok zorlandıkları konularla ilgili de açıklamalar yapmışlardır. Okul şarkısı bestelemenin makamsal ezgi oluşturma aşamasında zorlanan müzik öğretmeni adayları şu yorumlarda bulunmuşlardır:

Ö1: Türk müziğiyle ilgili çok zorlandım. Zorlanmadan da çok hazırbulunuşluğum yüksek değildi sanırsam.

Ö5: Dokuz ve onuncu haftalarda makamları kullanıp ezgi oluşturma beni çok zorladı.

Ö6: Benim en çok zorlandığım konu ilk sırada makamlar maalesef.

Ö9: Makamlarda zorlandım. Çünkü hep batı müziği ağırlıklı gördüğümüz için ister istemez insan zorlanıyor. Ne bileyim mesela minör bir tonda armonik yapmaya falan çalışıyoruz ama makamlarda öyle bir şey yok. O yönden biraz kafa karıştırıcı oldu.

Ö10: Makamlarda zorlandım. Bilgi eksikliklerim olduğunu fark ettim.

Müzik öğretmeni adayları akora yabancı sesler ile ilgili hem teori hem de uygulamada bazı zorluklar yaşadıklarını şu sözlerle anlatmışlardır:

Ö1: Akora yabancı sesleri öğrenmem biraz zaman aldı. Ara ara karışırsam da sonrasında kafamda oturdu.

Ö2: Akora yabancı sesleri akılda tutmak zordu. Apojatür olsun, geçit sesi olsun. O tarz şeyleri birazcık karıştırabiliyorum.

Ö6: Akora yabancı seslerde işte apojatür, gecikme falan böyle bir tık oturmadi.

Ayrıca müzik öğretmeni adayları söz yazma aşamasında da zorlandıklarını şu şekilde ifade etmişlerdir:

Ö1: Bir konuya uygun söz bulmak beni en çok zorlayan şeylerden birisi oldu açıkçası. O sözü ezgiyle birleştirmek de zordu.

Ö8: Hem söz yazma hem de prozodi kurallarına uymak çok zordu. Bilgisayar olmayınca ölçü sayılarına da dikkat etmek gerekiyor. Bir de bunun üzerine söz yazmak benim en çok zorlandığım şey oldu.

Sonuç olarak müzik öğretmeni adayları uygulamadaki konulardan çoğunlukla keyif alırken, makamsal ezgi oluşturma, akora yabancı sesler ve söz yazma ile ilgili kazanımlarda zorlandıklarını söylemişlerdir.

4.6.7.2. Uygulamanın olumlu ve olumsuz yanları ile ilgili görüşler

Müzik öğretmeni adayları okul şarkısı besteleme öğretim programının uygulamasının olumlu ve olumsuz yönleri ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Müzik öğretmeni adaylarının daha çok uygulamanın olumlu yönleri ile ilgili ifadeleri bulunurken, araştırmacı tarafından açık bir şekilde söylemeleri istenmesine rağmen uygulama ile ilgili çok fazla olumsuz yorumda bulunulmamıştır.

Müzik öğretmeni adayları uygulamanın olumlu yönleri ile ilgili olarak, öğrendikleri bilgileri hem okul şarkısı bestelemeye hem de diğer konuları pekiştirmede kullanmaları açısından şu şekilde görüş bildirmişlerdir:

Ö6: Her açıdan bize bir yardımı dokunuyor. Bu bilgileri lisans eğitiminde neredeyse her derste kullanabiliriz. O yüzden olumsuz bir yönü olduğunu düşünmüyorum.

Ö10: Sonuçta insanın unuttuğu şeyler de oluyor. Unutmasa bile bilmediği şeyler oluyor. Çünkü bizim zaten temel dersimiz yok, direkt derslere başlıyoruz. Bir de hepimiz güzel sanatlardan değiliz. Ben zaten Anadolu Lisesi çıkışlıyım. Bu yüzden baya bir zorlanmıştım ama bu uygulamanın yapılması gayet iyi oldu.

Uygulamanın olumsuz yanları ile ilgili ise katılımcılar şu ifadelerde bulunmuşlardır:

Ö2: Olumsuzluk olarak ders süresinin kısa olması diyebilirim.

Ö4: Bazı haftalarda bazı arkadaşların gelmemesi uygulamayı olumsuz etkiledi bence. Bir de zaman zaman derste çok aktif olmayan arkadaşlar vardı.

Ö8: Uygulamada bir eksiklik olarak dersin teorik kısımlarına daha fazla zaman ayrıldı bence. İşitsel olarak yapılan çalışmalar daha çok yer alabilirdi.

Sonuç olarak müzik öğretmeni adayları uygulamanın daha çok olumlu yanlarından bahsederken, süre, derse katılma, işitsel çalışmalara çok fazla yer vermeme gibi açılardan bazı eksiklikler yaşandığını belirtmişlerdir.

4.6.8. Programın geliştirilmesine yönelik görüş ve öneriler

Müzik öğretmeni adayları okul şarkısı besteleme öğretim programının geliştirilmesine yönelik görüş ve önerilerini sunmuşlardır. Programın geliştirilmesi ile Orff çalgılarına da

yer verilmesi, söz yazma, Türk müziği, teori, uygulama üzerinde daha çok durulması, daha ileri seviye konulara yer verilmesi, müzik teknolojisi araçlarından daha çok faydalanılması ile ilgili fikirler sunulurken şu ifadeler yer almıştır:

Ö1: Eğitim müziği bestelemede daha ileri seviye konulara ilgi duyanlar olabiliyor. Bunun için ek çalışmalar gerçekleştirilebilir. Türk müziğiyle ilgili de bu çalışmanın yapılması bence ayrı bir on haftalık çalışma bile gerektirebilir.

Ö4: Öneri olarak uygulamanın son haftalarında Orff çalgılarına da yer verilebilir. Çocuk şarkılarında Orff çalgılarının kullanılması önemli.

Ö8: Bence daha fazla uygulama yapabilirdik. Bazen konuların teorik kısımları daha çoktu sanki.

Ö9: Daha çok ezgiye odaklandık. Söze belki bir ya da iki hafta eklenebilirdi. Daha fazla etkinlik yapabilirdik söz hakkında.

Ö10: Uygulamada daha fazla temel bilgilere yer verilebilirdi. Teori bilgim eksik olduğu için daha yoğun olarak teori konuları işlenebilirdi.

Ö2: Derste mobil uygulamalar kullandık. Ayrıca hem görsel hem işitsel teknolojik araçlar kullanıldı. Buna ek olarak nota yazım programı gibi müzik teknolojisi araçlarından da faydalanılması gerekiyor bence.

Okul şarkısı besteleme öğretim programının her hafta iki saat olmak üzere on haftalık uygulama süresinin yeterliliğiyle ilgili müzik öğretmeni adayları görüş bildirmişlerdir. Bu süreyi yeterli bulan müzik öğretmeni adayları şu ifadelerde bulunmuşlardır:

Ö1: Bu çalışma kapsamında sürenin yeterli olduğunu düşünüyorum. Zaten ders sayımız da fazla olduğu için hepimizin toplanabildiği başka bir gün ve saat de ayarlanamazdı diye düşünüyorum.

Ö3: Uygulamaya ayrılan süre bir müzik öğretmeni adayının besteleme yapabilmesi için yeterli bir süreydi bence.

Ö4: Bence yeterliydi süre. Hatta katılım sağlayamayan arkadaşlarımız için telafi dersleri de oluşturdunuz. Bireysel olarak odanıza gelip sorular sormamıza izin verdiniz.

Ö6: On hafta bence yeterliydi. Daha uzun da tutulabilir ama maalesef şartlar el vermedi. Ama ben yine de yeterli olduğunu düşünüyorum.

Müzik öğretmeni adaylarının bir kısmı ise uygulama süresinin yetersiz olmasını şu gerekçelerle açıklamışlardır:

Ö2: Bazı konuların üzerinde daha fazla durmamız gerekebileceğinden 15 hafta olsa belki daha iyi olabilirdi. Haftada iki saatin ise yeterli olduğunu düşünüyorum.

Ö5: Hafta sayısından çok ders saatleri arttırılabilirdi. Haftada iki saat yerine üç veya dört saat olabilirdi. Öğrendiğimiz konuları daha iyi pekiştirebilirdik böylece.

Ö7: Bence bazı konuların ders saati daha fazla olsa daha iyi olabilirdi diye düşünüyorum. Mesela akor yürüyüşleri konusu bende biraz havada kaldı. Ona daha fazla vakit ayırabilirdik.

Ö8: İki saat olması yeterliydi ama on hafta olması yeterli değildi bence. Çünkü her hafta yeni bir konu öğreniyorduk. O bittikten sonra diğerine geçiyorduk.

Ö10: Bana göre süre kesinlikle daha uzun olmalıydı. Böylece bazı konuların üzerinde daha ayrıntılı durulabilirdi.

Sonuç olarak müzik öğretmeni adayları programın geliştirilmesine yönelik Orff çalgılarına yer verilmesi, teori veya uygulamaya daha çok ağırlık verilmesi, nota yazım programının kullanılması, Türk müziği öğelerine daha detaylı olarak yer verilmesi, uygulamanın daha geniş bir süre zarfında daha uzun sürmesi gibi görüş ve önerilerini sunmuşlardır.

4.7. Okul Şarkısı Bestelemeye Yönelik Öz Yeterlik Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliğine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü amacı doğrultusunda “Okul şarkısı bestelemeye yönelik öz yeterlik ölçeği geçerli ve güvenilir bir araç mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmanın akışında ölçek geliştirme aşaması daha önceki bir aşamada yer almıştır. Buna rağmen öğretim programının tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi aşamalarının bulgulara kesintisiz olarak verilmesinin anlaşılabilirliği daha iyi sağlayacağı düşünülerek ölçek geliştirmeye ait aşama bulguların en son aşamasında raporlanmıştır. Okul Şarkısı

Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'nin kapsam geçerliği, yapı geçerliği ve güvenirliğine ilişkin bulgular ve yorumlara aşağıda yer verilmiştir.

4.7.1. Kapsam geçerliğine ilişkin bulgular ve yorumlar

Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'nin kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla uzman görüşü alınmadan önce detaylı bir literatür taraması yapılarak 48 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. 48 maddenin yer aldığı uzman görüşü formu dokuz alan uzmanı akademisyene e-posta yoluyla gönderilmiştir. Formda her bir madde için “Uygun”, “Uygun ancak düzeltilmeli” ve “Çıkarılmalı” seçenekleri bulunurken “Açıklama” bölümünde uzmanlar tarafından her bir ölçek maddesi ile ilgili yapılması gereken düzeltmeler ve maddenin çıkarılma sebepleri gibi açıklamalar yazılmıştır. Kapsam geçerliğini hesaplamak için Lawshe tekniği kullanılırken Kapsam Geçerlik Oranı (KGO) ve Kapsam Geçerlik İndeksi (KGİ) değerlerine göre maddelerin ölçekte yer alıp almamasına karar verilmiştir. Uzman akademisyenlerin verdikleri cevaplardan Kapsam Geçerlik Oranı (KGO) “[Katılımcı Sayısı/(Katılımcı Sayısı/2)]-1” formülüne göre, Kapsam Geçerlik İndeksi (KGİ) ise “Toplam KGO/Madde Sayısı” formülüne göre hesaplanmıştır. Kapsam Geçerlik Oranı'nın (KGO) bir araştırmada yer alan dokuz uzman için 0,78'den büyük olması beklenmektedir (Lawshe, 1975). Bu araştırmada maddelerdeki Kapsam Geçerlik Oranı (KGO) ve ölçeğin toplam Kapsam Geçerlik İndeksi (KGİ) 0,78'den büyük olduğu için herhangi bir madde çıkarılmamıştır (Ek-14). Yine uzman görüşlerine göre bir madde eklenerek ölçek 49 maddelik yeni halini almıştır.

4.7.2. Yapı geçerliğine ilişkin bulgular ve yorumlar

Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'nin yapı geçerliğini sağlamak amacıyla sırasıyla Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Bu analizlere ait bulgulara ve yorumlara aşağıda yer verilmiştir.

4.7.2.1. Açımlayıcı faktör analizine (AFA) ilişkin bulgular ve yorumlar

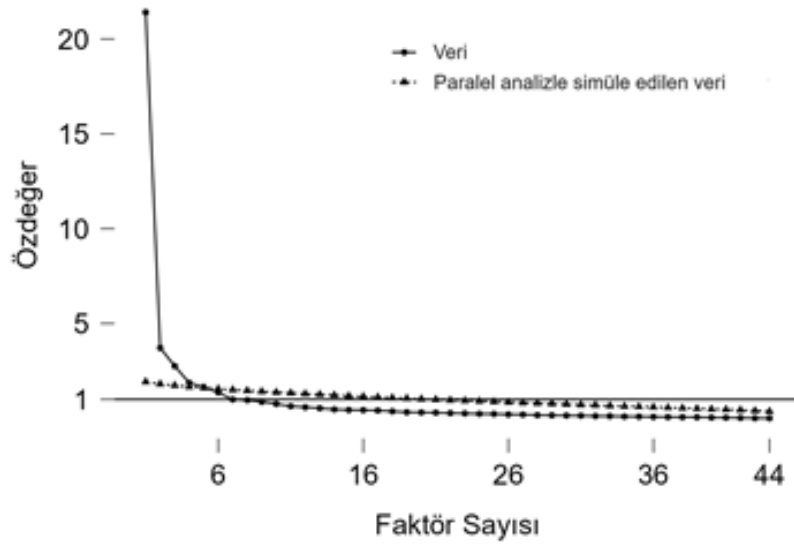
Ölçeğin yapı geçerliği için öncelikle faktör yapısını ortaya koymak amacıyla açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. AFA 252 müzik öğretmeni adayından elde edilen verilere göre yapılırken, AFA yapılmadan önce çoklu bağlantı sorunu olup olmadığını görmek için maddeler arası Pearson katsayısı, verilerin doğrusallık kontrolü için korelasyon katsayısı, verilerin çok değişkenli normallik dağılımı için Shapiro-Wilk

değeri hesaplanmıştır. AFA için ölçeğin çoklu bağlantı ve doğrusallık varsayımlarını sağladığı, çok değişkenli normallik varsayımını ise sağlamadığı görülmüştür. Ölçekten toplanan verilerle örneklem büyüklüğü ve maddeler arasındaki tutarlılığın AFA için uygunluğunu belirlemek amacıyla Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) örnekleme ölçümü ve Bartlett küresellik testi yapılmıştır (Tablo 4.25). KMO değeri 0,782 ve Bartlett testi değeri $\chi^2 = 14003,852$, $df=946$, $p<.001$ olarak bulunmuştur. AFA yapabilmek için KMO değerinin 0,60'tan büyük olması ve Bartlett testi değerinin anlamlı çıkması ($p \leq .005$) gerekmektedir (Tabachnick ve Fidel, 2013). Bu araştırmadaki KMO değeri ve Bartlett testi değeri dikkate alındığında örneklem büyüklüğünün ve maddeler arasındaki tutarlılığın AFA için uygun olduğu görülmüştür.

Tablo 4.25. Kaiser-Mayer-Olkin ve Bartlett Küresellik Testi Değerleri

Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği	Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Ölçümü	Bartlett Küresellik Testi		
	0,782	χ^2 14003,832	df 946,000	P <.001

AFA'da ölçeğe ait faktörleri belirlemek için “Promax” eğik döndürme yöntemi kullanılmıştır. “Promax” eğik döndürme yöntemi ve temel eksen faktörleştirme tekniği sonucunda faktör yükü 0,30'un altında olan (Hair vd., 2009, s. 118), birden fazla faktörde faktör yükleri arasındaki fark 0,10'dan az olan (Stevens'tan akt. Karaman vd., 2017) veya herhangi bir faktör altına girmeyen beş madde çıkarılarak 49 maddelik ölçek 44 maddeye düşürülmüştür. 44 maddeden oluşan ölçekte özdeğeri 1'in üzerinde olan altı faktör ortaya çıkmıştır. Özdeğer ve faktör sayısını içeren yamaç birikinti grafiği (Scree plot) Şekil 4.3'te gösterilmiştir.

Şekil 4.3. Ölçekte Var Olan Faktörlere Ait Yamaç Birikinti Grafiği

AFA ile elde edilen faktörlere ait özdeğerler ve açıklanan varyans oranları Tablo 4.26’da verilmiştir. Sekiz maddeden oluşan birinci faktör varyansın %14,5’ini, dokuz maddeden oluşan ikinci faktör varyansın %13,1’ini, on maddeden oluşan üçüncü faktör varyansın %12,6’sını, yedi maddeden oluşan dördüncü faktör varyansın %12’sini, beş maddeden oluşan beşinci faktör varyansın %9,3’ünü ve beş maddeden oluşan altıncı faktör varyansın %9,1’ini açıklamıştır. Ölçekte toplam açıklanan varyans %70,6’dır.

Tablo 4.26. Faktörlere Ait Özdeğerler ve Açıklanan Varyans Oranları

	Madde Sayıları	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Toplam Açıklanan Varyans
Faktör 1	8	21,409	14,5	14,5
Faktör 2	9	3,714	13,1	27,6
Faktör 3	10	2,758	12,6	40,2
Faktör 4	7	1,873	12	52,2
Faktör 5	5	1,647	9,3	61,5
Faktör 6	5	1,367	9,1	70,6

AFA sonrasında Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği’ne ait faktör yükleri Tablo 4.27’de verilmiştir. Altı faktörden oluşan ölçekte faktör yükleri 0,409-0,940 değerleri arasındadır. Ölçekteki birinci faktör “Ölçü, Tempo ve Dinamikler”, ikinci faktör “Form ve Prozodi”, üçüncü faktör “Tonalite ve Armoni”, dördüncü faktör “Türk Müziği”, beşinci faktör “Söz, Oyun ve Dans” ve altıncı faktör “Motif Geliştirme Teknikleri” olarak adlandırılmıştır.

Tablo 4.27. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği Faktör Yükleri

	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Faktör 5	Faktör 6
m5	0,940					
m6	0,875					
m3	0,867					
m1	0,810					
m4	0,750					
m7	0,683					
m8	0,655					
m2	0,589					
m9		0,788				
m15		0,764				
m10		0,722				
m11		0,663				
m14		0,640				
m12		0,621				
m13		0,569				
m16		0,526				
m17		0,409				
m27			0,659			
m26			0,658			
m21			0,565			
m23			0,936			
m24			0,835			
m25			0,647			
m19			0,603			
m22			0,559			
m20			0,542			
m18			0,468			
m29				0,925		
m34				0,879		
m33				0,842		
m31				0,841		
m28				0,841		
m32				0,713		
m30				0,631		
m36					0,910	
m37					0,891	
m35					0,847	
m39					0,829	
m38					0,721	
m42						0,802
m43						0,694
m41						0,693
m40						0,586
m44						0,561

Ölçekteki maddeler beşli Likert tipinde olduğundan ve ölçekte dört aralık yer aldığından her bir aralık $4/5=0,80$ puanı kapsamaktadır. Bu şekilde ölçek puanları hesaplanırken, 1,00-1,80, 1,81-2,60, 2,61-3,40, 3,41-4,20 ve 4,21-5,00 aralıkları referans alınmış ve 44 maddeden oluşan Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'ndeki her bir faktörün madde sayısı ile çarpılarak hesaplanmıştır. Faktörlerden ve ölçeğin tamamından

alınabilecek minimum ve maksimum puanlar Tablo 4.28’de verilmiştir. Ölçekten ve alt ölçeklerden alınan yüksek puan ölçeğin bütününde ve alt ölçeklerde yüksek öz yeterliği, düşük puan ise düşük öz yeterliği göstermektedir. Bu kapsamda ölçekten alınabilecek puanlara göre puan aralıkları çok düşük, düşük, orta, yüksek, çok yüksek düzeyde öz yeterlik seviyesi olarak ifade edilmiştir.

Tablo 4.28. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği’nde Faktörlere İlişkin Puan Aralıkları

Faktörler	Çok Düşük	Düşük	Orta	Yüksek	Çok Yüksek
Ölçü, Tempo ve Dinamikler	8-14,4	14,5-20,8	20,9-27,2	27,3-33,6	33,7-40
Form ve Prozodi	9-16,2	16,3-23,4	23,5-30,6	30,7-37,8	37,9-45
Tonalite ve Armoni	10-18	18,1-26	26,1-34	34,1-42	42,1-50
Türk Müziği	7-12,6	12,7-18,2	18,3-23,8	23,9-29,4	29,5-35
Söz, Oyun ve Dans	5-9	9,1-13	13,1-17	17,1-21	21,1-25
Motif Geliştirme Teknikleri	5-9	9,1-13	13,1-17	17,1-21	21,1-25
Toplam	44-79,2	79,3-114,4	114,5-149,6	149,7-184,8	184,5-220

4.7.2.2. Doğrulayıcı faktör analizine (DFA) ilişkin bulgular ve yorumlar

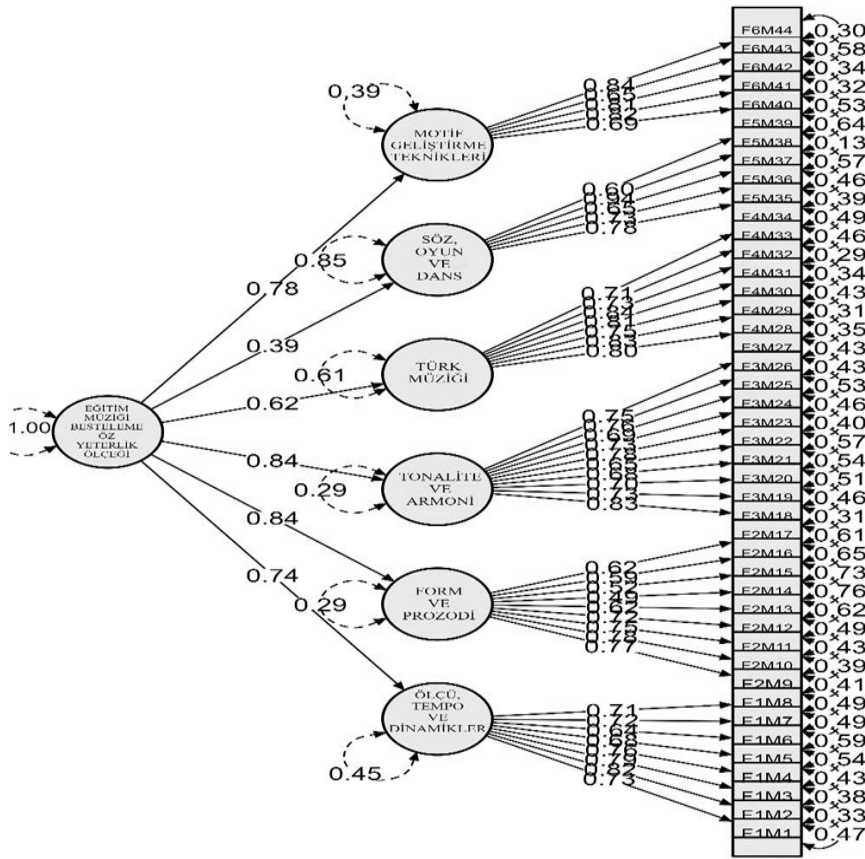
Ölçeğin yapı geçerliği için AFA’dan sonra faktör yapısını test etmek amacıyla birinci ve ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA 143 müzik öğretmeni adayından elde edilen verilere göre yapılırken, DFA yapılmadan önce çoklu bağlantı sorunu olup olmadığını görmek için maddeler arası Pearson katsayısı, verilerin doğrusallık kontrolü için korelasyon katsayısı, verilerin çok değişkenli normallik dağılımı için Shapiro-Wilk değeri hesaplanmıştır. DFA için ölçeğin çoklu bağlantı ve doğrusallık varsayımlarını sağladığı, çok değişkenli normallik varsayımını ise sağlamadığı görülmüştür. Veri setinin analizinde çok değişkenli normallik varsayımı sağlanmadığı için DFA’da ağırlıklandırılmamış en küçük kareler (ULS) kestirim yöntemi kullanılmıştır. Ölçeğin birinci düzeydeki DFA uyum değerleri Tablo 4.29’da verilmiştir.

Tablo 4.29. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeğine Ait Birinci Düzey DFA Model Uyum Değerleri

	İyi uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Ölçeğe ait uyum değerleri	Sonuç
χ^2/df	0-2	2-3	1,63 (1453.388/887)	İyi uyum
RMSEA	$\leq .05$	$\leq .10$	0,06	Kabul edilebilir
SRMR	$\leq .05$	$\leq .10$	0,08	Kabul edilebilir
CFI	$\geq .97$	$\geq .95$	0,97	İyi uyum
NFI	$\geq .95$	$\geq .90$	0,94	Kabul edilebilir
NNFI	$\geq .97$	$\geq .95$	0,97	İyi uyum
IFI	$\geq .95$	$\geq .90$	0,97	İyi uyum
RFI	$\geq .95$	$\geq .90$	0,93	Kabul edilebilir
GFI	$\geq .95$	$\geq .90$	0,95	İyi uyum

Tablo 4.29’da Harrington (2009) ve Kline’in (2011) DFA model uyum indekslerine göre birinci düzey DFA’da ölçeğin ki-kare değeri [χ^2 (1453,388)/df (887) =1,63] iyi uyum aralığındadır. CFI (0,97), NNFI (0,97), IFI (0,97) ve GFI (0,95) değerleri de iyi uyum aralığındayken, RMSEA (0,06), SRMR (0,08), NFI (0,94) ve RFI (0,93) değerleri kabul edilebilir uyum aralığındadır. Sonuç olarak Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği’nde birinci düzey DFA model uyumunun olduğu söylenebilir.

Birinci düzey DFA ile Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği’nin altı faktörlü yapısı doğrulandıktan sonra bu faktörlerin daha üst düzey bir yapı olan Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği’nin birer bileşeni olup olmadığını ve üst düzey yapıya ne derecede uyum sağladıklarını belirleyebilmek amacıyla ikinci düzey DFA yapılmıştır. İkinci düzey DFA modeline ait standart çözümleme değerlerini gösteren path diyagramı Şekil 4.4’te verilmiştir.

Şekil 4.4. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği İkinci Düzey DFA Modeline Ait Standart Çözümleme Değerleri

Şekil 4.4’teki path diyagramı incelendiğinde “Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği” gizil değişkenini sırasıyla “Form ve Prozodi (0,84)”, “Tonalite ve Armoni (0,84)”,

“Motif Geliştirme Teknikleri (0,78)”, “Ölçü, Tempo ve Dinamikler (0,74)”, “Türk Müziği (0,62)” ve “Söz, Oyun ve Dans (0,39)” faktörleri takip etmektedir. “Form ve Prozodi” ile “Tonalite ve Armoni” faktörleri en yüksek değerleri alırken “Söz, Oyun ve Dans” faktörünün ise en düşük değeri aldığı görülmektedir. Ölçeğin ikinci derece DFA uyum değerleri ise Tablo 4.30’da verilmiştir.

Tablo 4.30. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeğine Ait İkinci Düzey DFA Model Uyum Değerleri

	İyi uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Ölçeğe ait uyum değerleri	Sonuç
χ^2/df	0-2	2-3	2,1 (1887,172/896)	Kabul edilebilir
RMSEA	$\leq .05$	$\leq .10$	0,08	Kabul edilebilir
SRMR	$\leq .05$	$\leq .10$	0,09	Kabul edilebilir
CFI	$\geq .97$	$\geq .95$	0,96	Kabul edilebilir
NFI	$\geq .95$	$\geq .90$	0,94	Kabul edilebilir
NNFI	$\geq .97$	$\geq .95$	0,97	İyi uyum
IFI	$\geq .95$	$\geq .90$	0,96	İyi uyum
RFI	$\geq .95$	$\geq .90$	0,92	Kabul edilebilir
GFI	$\geq .95$	$\geq .90$	0,94	Kabul edilebilir

Tablo 4.30’da Harrington (2009) ve Kline’in (2011) DFA model uyum indekslerine göre ikinci düzey DFA’da ölçeğin ki-kare değeri [χ^2 (1887,172)/df (896)= 2,1] kabul edilebilir uyum aralığındadır. IFI (0,96) değeri iyi uyum aralığındayken, CFI (0,96), NNFI (0,94), GFI (0,94) RMSEA (0,06), SRMR (0,08), NFI (0,94) ve RFI (0,93) değerleri kabul edilebilir uyum aralığındadır. Sonuç olarak Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği’nde ikinci düzey DFA model uyumunun olduğu ve ölçeğin hiyerarşik yapısının doğrulandığı söylenebilir.

4.7.3. Güvenirliğe ilişkin bulgular ve yorumlar

DFA sonucunda 44 maddeden oluşan 6 faktörlü Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği’ne ait güvenirlik düzeyini belirlemede her faktördeki madde için madde çıkarıldığında Cronbach Alfa (α) değeri, madde-toplam korelasyonu, Cronbach Alfa (α) ve McDonald Omega (ω) katsayıları hesaplanmıştır. Bu değerler Tablo 4.31’de verilmiştir.

Tablo 4.31. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği Faktörler ve Toplam Güvenirlik Değerleri

Faktör	Maddeler	Madde Çıkarıldığında Cronbach Alfa	Madde-Toplam Korelasyonu	McDonald Omega (ω)	Cronbach Alfa (α)	Madde Sayısı
Faktör 1 (Ölçü, Tempo ve Dinamikler)	m5	0,888	0,769	0,905	0,905	8
	m6	0,893	0,706			
	m3	0,888	0,752			
	m1	0,900	0,618			
	m4	0,889	0,750			
	m7	0,889	0,739			
	m8	0,891	0,723			
	m2	0,907	0,559			
Faktör 2 (Form ve Prozodi)	m9	0,851	0,676	0,861	0,871	9
	m15	0,863	0,544			
	m10	0,851	0,681			
	m11	0,853	0,654			
	m14	0,858	0,603			
	m12	0,862	0,556			
	m13	0,860	0,572			
	m16	0,856	0,628			
	m17	0,861	0,560			
Faktör 3 (Tonalite ve Armoni)	m27	0,908	0,729	0,920	0,919	10
	m26	0,908	0,736			
	m21	0,909	0,722			
	m23	0,906	0,777			
	m24	0,909	0,715			
	m25	0,913	0,659			
	m19	0,914	0,632			
	m22	0,916	0,582			
	m20	0,910	0,695			
	m18	0,910	0,705			
Faktör 4 (Türk Müziği)	m29	0,903	0,777	0,919	0,918	7
	m34	0,906	0,748			
	m33	0,902	0,785			
	m31	0,906	0,747			
	m28	0,907	0,740			
	m32	0,901	0,792			
	m30	0,916	0,645			
Faktör 5 (Söz, Oyun ve Dans)	m36	0,809	0,774	0,851	0,862	5
	m37	0,832	0,684			
	m35	0,822	0,731			
	m39	0,860	0,581			
	m38	0,840	0,651			
Faktör 6 (Motif Geliştirme Teknikleri)	m42	0,828	0,813	0,879	0,878	5
	m43	0,857	0,691			
	m41	0,837	0,773			
	m40	0,864	0,659			
	m44	0,874	0,625			
Toplam				0,970	0,952	44

Tablo 4.31’de Cronbach Alfa (α) değerlerine bakıldığında “Ölçü, tempo ve dinamikler” adlı birinci faktörde 0,905, “Form ve prozodi” adlı ikinci faktörde 0,871, “Tonalite ve armoni” adlı üçüncü faktörde 0,919, “Türk müziği” adlı dördüncü faktörde 0,918, “Söz, oyun ve dans” adlı beşinci faktörde 0,862, “Motif geliştirme teknikleri” adlı

altıncı faktörde 0,878 değerleri elde edilmiştir. George ve Mallery’e (2016, s. 240) göre Cronbach Alfa (α) değeri 0,90’dan büyük ise “yüksek”, 0,80’den büyükse “iyi”, 0,70’den büyükse “kabul edilebilir”dir. Bu değerlere dayalı olarak iç tutarlılık güvenirliğinin “iyi” ve “mükemmel” düzeylerde olduğu belirlenmiştir. Faktörler açısından madde çıkarıldığında, çıkarılan her bir maddenin iç tutarlılık değerini düşürdüğü görülmektedir. Bu sebeple bir maddenin çıkarılmasının ölçeğin iç tutarlılığının yükselmesine katkı sağlamadığı anlaşıldığından maddelerin çıkarılmasına gerek duyulmamıştır. Bütün bu değerler doğrultusunda ölçekte yer alan tüm maddelerin iç tutarlılık değerine katkı sağladığı söylenebilir. Madde-toplam korelasyon değerlerine bakıldığında faktörler açısından değerlerin 0,554-0,813 aralığında olduğu görülmektedir. Tezbaşaran’a (1997) göre madde-toplam korelasyonunda 0,40 değerinden büyük değere sahip maddeler ölçekte yer almalıdır. Bu çalışmada da maddeler 0,40’tan büyük değere sahip oldukları için herhangi bir madde çıkarılmamıştır.

Sonuç olarak yapılan kapsam geçerliği, yapı geçerliği ve güvenirlik çalışmaları kapsamında Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği’nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ortaya çıkmıştır.

BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın bulguları ile ilgili sonuçlara yer verilip bu sonuçlar literatürde yer alan diğer araştırma sonuçları ile beraber tartışılmıştır. Son olarak araştırma ile ilgili önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, eğitim müziği kapsamında müzik öğretmeni adayları için okul şarkısı bestelemeye yönelik bir ders öğretim programı tasarımı geliştirmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, araştırmadaki nitel ve nicel veri analizlerinden elde edilen sonuçlara göre bulgulara ulaşılarak bu bulgular yorumlanmıştır. Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara göre sonuçlara yer verilmiş ve bu sonuçlar ilgili çalışmaların sonuçları ile tartışılmıştır.

Eğitim müziği kavramının nasıl anlamlandırıldığına yönelik elde edilen sonuçlara göre; öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarından ortaya çıkan görüşler “Eğitim Müziğinin Kapsadığı Türler”, “Eğitim Müziğinin Kapsadığı Kitle/Yaş Grubu”, “Eğitim Müziğinin Tanımı”, “Eğitim Müziğinin Farklı Disiplinlerle İlişkisi”, “Eğitim Müziğinde Kültürel Çeşitlilik”, “Oyun Hareket ve Etkinlik” ve “Bilişsel, Duyuşsal ve Devinişsel Gelişim” olarak yedi farklı tema altında incelenmiştir.

“Eğitim Müziğinin Kapsadığı Türler” teması altında katılımcılar tarafından eğitim müziğinin çocuk şarkıları veya okul şarkıları, marşlar, halk müzikleri, bando müziği, popüler müzik, ninniler, tekerlemeler, sayısmacalar, etütler ve dünya müzikleri gibi türlerden meydana geldiği görüşleri sunulmuştur. Literatüre bakıldığında eğitim müziğine ait türlerin benzer şekillerde sınıflandırıldığı görülürken buna karşılık bazı farklılıkların da olduğu görülmektedir. Akdoğu’nun (1996) eğitim müziği türlerine ait sınıflamasında tekerleme ve sayısmacalar, okul şarkıları, ses, çalgı ve solfej için yazılmış etütler yer alırken, Aksu (2010) ise eğitim müziğinin kapsadığı türler olarak okul şarkıları, Türk okul müziği, marşlar, farklı kültürlere ait müzikler ve popüler müzikleri göstermiştir. Katılımcıların belirttiği eğitim müziği türleri genel olarak farklı çalışmalarda da kendine yer bulurken bu türlerin adlandırılması noktasında çeşitli farklılıklar bulunabilmektedir. Örneğin tekerlemeler bazı sınıflandırmalarda ayrı bir tür olarak yer alırken bazı çalışmalarda okul şarkılarının içinde kendisine yer bulmaktadır.

“Eğitim Müziğinin Kapsadığı Kitle/Yaş Grubu” kategorisi altında katılımcılar tarafından eğitim müziğinin okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğretim kademelerinde farklı yaş gruplarını kapsadığı görüşleri sunulmuştur. Millî Eğitim Bakanlığı’nın (2013) yayınlamış olduğu Okul Öncesi Eğitim Programı’nda; çocuklara öğretilecek şarkıların verilen temaya uygun olması, sevgi, saygı hoşgörü gibi değerleri içeren kavramların yer alması, kısa, net, günlük yaşantı ile ilgili, anlaşılır ve kolay olması gibi özellikleri barındırması gerektiği vurgulanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı’nın 2018 müzik öğretim programlarında ise ilk ve orta öğretim düzeyinde eğitim müziğinde yer alan şarkıların adalet, dostluk, dürüstlük gibi kök değerler ile anadilde iletişim, matematiksel yetkinlik, dijital yetkinlik gibi yetkinlik alanları ile ilişkisine dikkat çekilmiştir. Yükseköğretim düzeyinde ise eğitim müziği dağarının özellikleri veya eğitim müziği besteleme teknikleri yer alırken, etüt, varyasyon, orkestra/oda müziği eserleri gibi çalgı ve koro için eserler hem seslendirilip hem analiz edilmektedir.

“Eğitim Müziğinin Tanımı” teması altında katılımcılar tarafından eğitim müziği, “Bir kazanımı öğretmek için araç”, “Eğitim dışındaki kavramlardan arındırılmış müzik türü”, “Müzik repertuarı oluşturmak için eğitimde kullanılan bir süreç” gibi tanımlarla açıklanmıştır. Bu tanımlara paralel şekilde eğitim müziği diğer çalışmalarda da “Amaçlara ve estetik ölçütlere uygun olarak seçilen dağar” (Uçan, 1997), “Çocuklarda istendik davranışları kazandırabilmek için eğitimde araç olarak kullanılan şarkılar” (Güney ve Sonsel, 2022) olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla eğitim müziği, eğitimin her kademesinde yer alan, bir kazanımı müzik aracılığıyla öğretme amacı taşıyan, okul şarkıları ve çalgı müziğinden oluşan bir müzik türü olarak tanımlanabilir.

“Eğitim Müziğinin Farklı Disiplinlerle İlişkisi” teması altında katılımcılar tarafından eğitim müziğinin matematik, sosyal bilgiler, fen bilgisi, geometri, sosyoloji, psikoloji, fizyoloji gibi farklı disiplinlerle işbirliği içinde olması gerektiği görüşleri sunulmuştur. Katılımcıların eğitim müziğinin disiplinlerarası olması gerektiği ile ilgili görüşlerini destekleyen çeşitli araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Kocabaş (2022) müzikle matematik öğretiminde içerik düzenlemede bir model önerisi geliştirmiştir. Geliştirilen model önerisiyle müziğin matematik öğretiminde kullanımını raslantısallıktan kurtararak daha sistematik uygulamalar yapılmasını sağlamak amaçlanmıştır. Turan’ın (2019) araştırmasında ise ilkokul üçüncü sınıf fen bilimleri dersinde deney grubunun eğitimi eğitim müziği ile gerçekleştirilirken, müzik yolu ile öğretimin geleneksel yöntemle göre

öğrencilerin başarı düzeylerini arttırdığı görülmüştür. Hayat Bilgisi dersinde müziksel zekâ temelinde çoklu zekâ öğrenme ortamları oluşturulan Kabapınar ve Sargin'in (2018) araştırmasında güncel şarkıların orijinal sözleri değiştirilerek kazanıma uygun yeni sözler yazılmış ve ders şarkılar eşliğinde işlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre bu uygulama ile öğrencilerin Hayat Bilgisi dersine karşı olumlu bir tutum geliştirdikleri, dersi daha eğlenceli ve öğretici buldukları; öğretmenlerin dersi dikkat/ilgi çekici ve eğlenceli buldukları, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinden anlaşılmaktadır. Benzer bir diğer çalışmada ise Al (2016) çoklu zekâ kuramı çerçevesinde müzikal zekâ uygulamaları ve çalışma yaprakları etkinlikleri hazırlayarak hazırlanan materyalleri Sosyal Bilgiler dersinde uygulamıştır. Araştırma sonuçlarına göre müzikal zekâ uygulamalarının öğrencilerin, akademik, bireysel ve sosyal gelişime katkı sağladığı ortaya çıkarken, bu uygulamalara karşı öğrencilerin algılarında da araştırma öncesine göre olumlu değişimler meydana geldiği belirlenmiştir.

“Eğitim Müziğinde Kültürel Çeşitlilik” teması altında katılımcılar tarafından eğitim müziğinin uluslararası düzeyde Batı müziği, Afrika veya Uzakdoğu gibi farklı kültürlerle ait müzikler ile ulusal düzeyde Türk müziği öğelerini içermesi gerektiği görüşleri sunulmuştur. Eğitim müziğinin kapsamının belirlendiği çalışmalarda farklı kültürlerle vurgu yapıldığı görülmektedir. Eğitim müziğinde farklı kültürlerle ait müziklerin kullanılması ile ilgili Volk, farklı kültürlerle ait müzikler ile öğrencilerin farklılıklara saygı duyma, yeni müzikal ses dünyalarına daha açık olma, farklı estetik deneyimler kazanma gibi özelliklere sahip olabileceğini vurgulamıştır (Aktaran Toksoy, 2014).

“Oyun Hareket ve Etkinlik” teması altında katılımcılar tarafından eğitim müziğinde şarkıların yanı sıra oyun oynama, hareket etme ve etkinliklerde yer alma gibi davranışların olması gerektiği görüşleri sunulmuştur. Karkın ve Kılıç (2011) da katılımcıların görüşlerine paralel olarak eğitim müziğinde şarkı söyleme ve çalgı çalma gibi etkinliklerin yanında öğrencilerin bedensel olarak da aktif olarak katılabilecekleri oyunların eklenmesiyle müzik öğretiminin daha işlevsel ve etkin hale geleceğini savunmuşlardır. Uşaklıgil vd. (2011) de benzer şekilde müziğin oyunla birleşmesinin genel hedeflere yönelik etkili ve kalıcı bir yöntem olacağını belirtmişlerdir.

“Bilişsel, Duyuşsal ve Devinisel Gelişim” kategorisi altında katılımcılar tarafından eğitim müziğinin dil, beyin, beden, seziş, duyuş gibi bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanlarla ilişkisi olduğuna yönelik görüşler sunulmuştur. Katılımcıların görüşlerini

destekleyici bir şekilde eğitim müziğinde yer alan şarkıların öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişimlerine katkı sağladığı ile ilgili görüşler çeşitli araştırmalarda vurgulanmıştır. Akarsu'nun (2015) araştırmasında müzik öğretiminde değerler eğitimi kapsamında öğretilen etkinlik şarkılarının, birçok değerle ilgili algıları olumlu seviyede etkilediği sonucuna varılmıştır. Şahin (2018) ise eğitim müziğinde yer alan şarkılar sayesinde öğrencinin soluk alıp vermeyi daha iyi denetleyebileceğini, bu şarkılarla müzik kulağının gelişebileceğini ve tekerlemeler yoluyla dilin çeviklik ediniminin artabileceğini belirtmiştir. Ayrıca enstrüman çalarak, müzikle birlikte hareket ederek, koordinasyonda, küçük ve büyük kaslarda gelişme olabileceğini eklemiştir.

Müzik öğretmeni adaylarının eğitim müziği bestelemeye yönelik ihtiyaçları ile ilgili sonuçlara göre; öğretim üyeleri, eğitim müziği bestecileri, müzik öğretmenleri ve müzik öğretmeni adaylarına ait görüşler çalgı müziği ve okul şarkısı bestelemeye yönelik ihtiyaçlar olarak iki tema altında incelenmiştir.

Katılımcılar eğitim müziği kapsamında çalgı müziği bestelemeye yönelik ihtiyaçlar teması ile ilgili çok az miktarda görüş bildirirken, görüşlerin büyük bir çoğunluğunun okul şarkısı bestelemeye yönelik ihtiyaçlar teması ile ilgili olduğu görülmüştür. Çiçek'e (2000, s. 5) göre eğitim müziğinde okul şarkıları aracılığıyla çocukların seslerini doğru biçimde kullanıp kendi yaşına ve yaşantısına uygun şarkıları doğru konuşma kuralları içinde doğru seslerle ve ritimlerle söylemesi çalgı müziğinden daha önemli görülmektedir. Bu araştırmadaki katılımcılar da çalgı müziğinden ziyade okul şarkısı bestelemeye yönelik ihtiyaçları daha öncelikli görmüşlerdir.

Eğitim müziği kapsamında çalgı müziği bestelemeye yönelik ihtiyaçlar ile ilgili bazı katılımcılar bu uygulamaların lisansüstü çalışmalarda gerçekleştirilmesi gerektiği şeklinde görüş bildirirken, bazı katılımcılar ise çalgı müziği bestelemeye yönelik ihtiyacın lisans düzeyindeki derslerde çok kısıtlı da olsa etüt, varyasyon besteleme gibi uygulamalarla giderildiği şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu araştırmadaki bazı katılımcıların görüşlerine paralel şekilde Tuğcular da (2015) eğitim müziği kapsamında çalgı müziği bestelemeye lisansüstü eğitimde yer verilmesinin daha doğru bir uygulama olacağını belirtmiştir. Öğrencinin ilgi duyduğu alanlara göre uzmanlaşmayı istediği yüksek lisans ve doktora eğitim müziğinde oda müziği, orkestra eserleri besteleme, düzenleme ve çalgı müziği için etüt yazma gibi daha üst düzey kazanımlara yer verilebileceğini savunmuştur.

Katılımcılar eğitim müziği kapsamında okul müziği bestelemeye yönelik ihtiyaçlar teması ile ilgili çok fazla miktarda görüş bildirdikleri için bu görüşler kategori ve alt kategoriler altında analiz edilmiştir. Okul müziği bestelemeye yönelik ihtiyaçlar, “Okul Şarkısı Besteleme Süreci” “Okul Şarkısı Bestelemenin Gerekliliği”, “Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) Dersinin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda Yer Alması ile İlgili Görüşler”, “Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme Hazırbulunuşlukları”, “Okul Şarkısı Bestelemenin Program Öğeleriyle İlgili Görüşler”, “Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri”, “Okul Şarkısı Besteleme Sürecinde İlhamın Yeri” olarak toplam yedi kategori altında incelenmiştir. Ortaya çıkan alt kategoriler ise ilgili kategori başlığının altında incelenmiştir.

“Okul Şarkısı Besteleme Süreci” adlı birinci kategori altında katılımcılar okul şarkısında söz-müzik besteleme sıralaması ile ilgili farklı görüşler sunmuşlardır. Katılımcılar “Söz-müzik besteleme sırası” alt kategorisinde öncelikle söz veya müziğin bestelenebileceği, bazı durumlarda her ikisinin beraber ortaya çıkarılabileceği gibi görüşleri ifade etmişlerdir. Tuğcular (2015) ve Kalkanoğlu vd. (2020), okul şarkısı besteleme sıralaması olarak öncelikle şarkı sözü yazma, sonrasında ezgiyi oluşturma ve ezgiye eşlik yazma adımlarının izlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Demir (2017) ise bu araştırmanın sonuçlarıyla benzer şekilde beste yapmanın üç yöntemini bir söze beste yapmak, bir ezgiye söz yazmak ve söz ile ezgiyi beraber oluşturmak olarak sıralamıştır. Katılımcılar “Konu-tema-şarkı sözleri” alt kategorisinde okul şarkılarının belirli bir tema üzerinde oluşturulması gerektiğini belirtirken, şarkı sözlerinin çocuklara uygun olması gerektiğini de ifade etmişlerdir. Erdi Bıyık ve Sever (2024) Şubadap çocuk grubunun 46 şarkısının öğrenme ve yenilik becerileri bakımından incelerken şarkı sözlerinin ve temanın çocuklara uygun olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca çocuk şarkıları söz yazarı ve bestecilerinin 21. yüzyıl becerilerini dikkate alarak şarkı sözlerinde bunlara yer vermelerinin etkili olacağı önerisinde bulunmuşlardır. “Ezgi-tonalite-form” alt kategorisinde katılımcılar okul şarkısı bestelerken okul şarkısının çok karmaşık bir ezgi veya form yapısına sahip olmaması, sözlere uygun olarak tonalitenin belirlenmesi, ezginin çocuklar tarafından kolay söylenmesi gibi özellikler ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Çalışkan ve Şenol Sakin’in (2020) çalışmasında eğitim müziği bestecilerinin okul şarkıları ile ilgili görüşleri incelenirken, bu araştırmayla benzer şekilde okul şarkısının yalın bir ezgiye ve form yapısına sahip olması gerektiği ile ilgili görüşler ortaya çıkmıştır. Okul

şarkısı besteleme süreci kategorisi altında katılımcılar ayrıca okul şarkısının yaşa ve seviyeye uygun olması, prozodi kurallarına uygun olması, armonik yapısının belirlenip eşliklendirilmesi, akılda kalıcı olması gibi görüşler de sunmuşlardır. Çalışkan'ın (2019) araştırmasında yer alan sonuçlara göre eğitim müziği bestecileri okul şarkısı besteleme süreciyle ilgili; okul şarkılarının bir kısmında ritmik yapının düzeltilmesi, prozodi kurallarına dikkat edilmesi, Türk çocuk şarkısı bestecilerinin dile hâkim olması, bestelerin akılda kalıcı olması gibi farklı görüşler belirtmişlerdir. Dolayısıyla yapılan araştırmalarda bir okul şarkısının akılda kalıcı olması, belirli bir form yapısına sahip olması, prozodi kurallarına uygun olması, dil kurallarına dikkat edilmesi, yalın bir ezgi ve ritmik yapıya sahip olması, şarkının eşliklendirilmesi gibi özelliklere dikkat çekilmiştir.

“Okul Şarkısı Besteleme Gerekliliği” adlı ikinci kategori altında katılımcılar müzik öğretmenleri ve eğitim müziği bestecilerinin okul şarkısı bestelemede ortak ve farklı ihtiyaçları ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Müzik öğretmenlerinin belirli gün ve haftalar ile ilgili veya belirli bir grubun ihtiyaçlarına yönelik besteleme ihtiyaçları olabileceği belirtilirken, eğitim müziği bestecilerinin eğitim müziği repertuarını güçlendirme veya kişisel tatmin duygusu gibi ihtiyaçları ön plana çıkmaktadır. Okul şarkısı besteleme gerekliliği ile ilgili bazı katılımcılar ise alt kategorilerde aynı okul şarkılarının tekrar edilmesi veya nitelikli okul şarkılarını ayırt etme gibi özelliklere vurgu yapmışlardır. Akgül Barış (2013) okul müziği dağarının içerisinde en doğruyu ve amaca uygununu seçecek kişilerin müzik öğretmenleri olduğunu belirtirken çocuk şarkılarının bestelenmesinde bilgi sahibi olunması gerektiğini vurgulamıştır. Bütün bu ihtiyaçlara karşılık *“Okul şarkısı bestelemeye ihtiyaç duyulmaması”* alt kategorisinde bazı katılımcılar özellikle müzik öğretmenlerinin program yoğunluğundan dolayı bestelemeye zaman ayıramaması, çocukların okul şarkısına ilgi göstermemesi, mevcut eserlerin yeterli olması gibi gerekçelerle okul şarkısı besteleme gerekliliğini belirtmişlerdir.

“Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) Dersinin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda Yer Alması ile İlgili Görüşler” adlı üçüncü kategori altında katılımcılar çoğunlukla bu dersin zorunlu ders statüsünde ve haftada dört saat olarak yer alması gerektiği ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Benzer şekilde Özgül de (2020) Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri Dersi’nin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda tekrar zorunlu ders statüsünde iki teori ve iki uygulama olmak üzere haftada en az dört saat yer alması gerektiğine vurgu yapmıştır. Benzer şekilde Karahan’ın (2023) araştırmasında alan

uzmanları bu dersin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda 2018 yılından önce olduğu gibi zorunlu ders olarak, son sınıfta dört saat şeklinde düzenlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Katılımcılar alt kategorilerde bu dersin lisans programında yer almasının müzik öğretmeni adaylarının yaratıcılıkları açısından önemli olduğuna değinirken, içlerinden bazılarının profesyonel anlamda eğitim müziği bestecisi olabileceğini de belirtmişlerdir.

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme Hazırbulunuşlukları” adlı dördüncü kategori altında müzik öğretmeni adaylarının bilişsel ve devinişsel hazırbulunuşluklarının düşük, duyuşsal hazırbulunuşluklarının ise yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcılar bilişsel hazırbulunuşluğun düşük olması ile ilgili okul şarkısı bestelemeyi içeren dersin ilk sınıflarda yer alması, müzik öğretmenliği lisans programına girişte TYT sınavında ilk 800.000'e girme zorunluluğu olması, online eğitimin dersin verimini düşürmesi, müzik teorisi ve armoni derslerinin azaltılması gibi sebepler göstermişlerdir. Apaydın ve Yazıcı'nın (2024) araştırma sonuçlarına göre 800.000 barajının özellikle güzel sanatlar liseleri mezunlarının müzik öğretmenliği programı yetenek sınavlarına girme durumlarını olumsuz yönde etkilediği ortaya çıkarken, Üçer vd.'nin (2023) araştırmasında öğretim üyeleri bu koşulun yetenekli öğrencilerin sınava girmeleri önünde engel olduğu görüşünü sunmuşlardır. Dolayısıyla bu durum müzik eğitiminin her alanında olduğu gibi okul şarkısı bestelededeki bilişsel hazırbulunuşluğu da olumsuz etkilemektedir. Katılımcılar tarafından devinişsel hazırbulunuşluğun düşük olması ile ilgili ise çalgı çalmada yaşanan eksiklik gösterilirken, buna karşılık müzik öğretmeni adaylarının eğitim müziği besteleme için duyuşsal alanda istekli ve motive olmalarından dolayı hazırbulunuşluklarının yüksek olduğu ifade edilmiştir.

“Okul Şarkısı Bestelemenin Program Öğeleriyle İlgili Görüşler” adlı beşinci kategori altında katılımcılar okul şarkısı besteleme öğretim programının hedef, içerik, öğrenme-öğretme durumları, ölçme-değerlendirme öğeleri ile ilgili görüş ve öneriler sunmuşlardır. Katılımcılar programın belirli bir form yapısına sahip, armonik yapıya ve prozodi kurallarına uygun eşlikli bir okul şarkısı oluşturma ile ilgili hedeflere ve kazanımlara sahip olması gerektiğini belirtirken ayrıca derste kullanılan kaynaklara da değinmişlerdir. Uygulama aşamasında ise katılımcılar bireysel veya grupta çalışma, müzik teknolojilerini ve çalgıları kullanma, farklı yöntem ve teknikler kullanma, besteleri sınıfça seslendirme, bestelenen şarkılardan konser verme gibi uygulamalar ve etkinlikler yapıldığını

belirtmişlerdir. Katılımcılar online eğitimin besteleme uygulamalarını olumsuz etkilediğini de eklemişlerdir. Topalak'ın (2021) araştırma sonuçlarına göre müzik öğretmenleri online eğitimde teknolojik sorunlara yönelik olarak derslerinde senkron hatalarından kaynaklanan sıkıntılar yaşamış, büyük bölümü de cihazlar ile ilgili sorunlarla karşılaşmıştır. Okul şarkısı besteleme çalışmalarında müzik teknolojilerine de yer verildiği düşünüldüğünde online eğitimde bu tarz sorunların dersin akışını olumsuz etkilediği görülmektedir. Son olarak katılımcılar okul şarkısı bestelemeye ölçme-değerlendirme yöntemlerinde okul şarkılarının sınıf içi veya konser performansı ile sergilenmesi, portfolyo, akran değerlendirmesi, ödev, eser analizi, çoktan seçmeli sorular gibi araçları kullandıklarını söylemişlerdir. Müzik öğretmeni adaylarının yaratıcılıklarını ortaya çıkararak ve müzik alanında öğrendikleri teorik bilgileri kullanarak besteledikleri okul şarkılarında geleneksel ölçme-değerlendirme yöntemleri yerine portfolyo, akran değerlendirmesi gibi çağdaş ölçme-değerlendirme yöntemleri tercih edilmesi ve süreç odaklı değerlendirmeler yapılması derse giren öğretim üyeleri tarafından da daha çok tercih edilmiştir.

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme İçin Gerekli Olan Ön Koşul Yeterlikleri” adlı altıncı kategori altında katılımcılar okul şarkısı besteleyebilmek için “Armoni ve Eşlik Bilgisi”, “Müzik Teorisi Bilgisi”, “Form (Tür ve Biçim) Bilgisi”, “Çalgı Bilgisi”, “Türk Müziği Bilgisi”, “Dil (Sözcük) Bilgisi”, “Okul Müziği Dağarı Bilgisi”, “Koro Yönetimi Bilgisi”, “Uygun Eser Üretme Bilgisi”, “Özel Öğretim Yöntemleri Bilgisi”, “Bireysel Ses Eğitimi Bilgisi”, “Drama ve Oyun Bilgisi”, “Müzik Kültürü Bilgisi”, “Nota Yazım Programı Bilgisi”, “Okul Öncesi Müzik Eğitimi Bilgisi” ve “Popüler Müzik ve Uygulamaları Bilgisi” olarak toplamda on altı farklı alt kategori altında yeterlik alanına vurgu yapmışlardır. Katılımcılar okul şarkısı bestelerken özellikle armoni, eşlik, müzik teorisi, form bilgisi ve Türk müziği bilgisi alanlarında ön koşul yeterlikler ile ilgili daha fazla sayıda görüş bildirmişlerdir.

“Okul Şarkısı Besteleme Sürecinde İlhamın Yeri” adlı yedinci kategori altında katılımcılar okul şarkısı besteleme sürecinde ilham veren durumların kitaptan okunan cümle, bir resim, çocuk oyunları, özel günler ve millî bayramlar, bestecinin kendi dünyasında yaşadıkları olaylar, ortaya çıkan ihtiyacı gidermek olabileceği görüşlerini sunmuşlardır. Ayrıca kişinin çok kitap okuyarak, çok müzik dinleyerek, bilgi düzeyini geliştirerek, sürekli besteleme yaparak ilham düzeyini geliştirebileceğini belirtmişlerdir. Katılımcıların bir kısmı ilhamın var olduğu düşüncesini savunurken, bir kısmı besteleme

sürecinde ilham diye bir kavramın olmadığı, var olsa da okul şarkısı besteleme sürecinde bir işlevinin olmadığını söylemişlerdir.

Müzik öğretmeni adayları için eğitim müziği kapsamında ihtiyaçlardan hareketle okul şarkısı bestelemeye yönelik oluşturulan ders öğretim programı tasarımının işleyişine yönelik elde edilen sonuçlara göre; bilişsel ve duyuşsal alan çeteleme ölçeği, içerik, öğrenme-öğretme süreci, çalışma kâğıtları, ünite sonu sınavı, öz değerlendirmeler, araştırmacı gözlemleri ve ödevlere bakıldığında beş ünitedeki kazanımların da büyük oranda gerçekleştiği görülmüştür.

Öğretim tasarımının ilk ünitesi olan “Okul Şarkısı Bestelemenin Kapsamı ve İçerdiği Konular” ünitesine yönelik bilişsel ve duyuşsal kazanımlar müzik öğretmeni adayları tarafından önemli ölçüde gerçekleştirilmiştir. Ünite kazanımlarını içeren ünite sonu sınavında müzik öğretmeni adayları en fazla 93, en az 68 puanla genel olarak başarılı olmuşlardır. Ünitenin içerik boyutunda okul şarkısı türlerinde müzik öğretmeni adaylarının zaman zaman kafa karışıklığı yaşadıkları görülürken, öğrenme-öğretme sürecinde araştırmacı tarafından sorulan sorular çoğunlukla doğru olarak cevaplanmıştır. Müzik öğretmeni adayları öz değerlendirme formlarında ünitedeki kazanımların çoğunu kavradıklarını düşünürken, ödevlerin büyük ölçüde doğru yapıldığı görülmüştür.

Öğretim tasarımının ikinci ünitesi olan “Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma” ünitesine yönelik bilişsel ve duyuşsal kazanımlar müzik öğretmeni adayları tarafından önemli ölçüde gerçekleştirilmiştir. Ünite kazanımlarını içeren ünite sonu sınavında müzik öğretmeni adayları en fazla 96, en az 68 puanla genel olarak başarılı olmuşlardır. Ünitenin içerik boyutunda ritim kalıbı oluşturma, poliritim ve yürüyücü seslerin durucu seslere çözülmesi konularında müzik öğretmeni adaylarının zorlandıkları görülürken, öğrenme-öğretme sürecinde araştırmacı tarafından müzik öğretmeni adaylarına yöneltilen sorular genellikle doğru cevaplanmıştır. Etkinliklerde yer alan sorular ve bu soruların akranları tarafından değerlendirilmesi çoğunlukla doğru olarak gerçekleştirilmiştir. Müzik öğretmeni adayları öz değerlendirme formlarında ünitedeki kazanımların çoğunu kavradıklarını düşünürken, ödevlerin büyük ölçüde doğru yapıldığı görülmüştür.

Öğretim tasarımının üçüncü ünitesi olan “Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma” ünitesine yönelik bilişsel ve duyuşsal kazanımlar müzik öğretmeni adayları tarafından önemli ölçüde gerçekleştirilmiştir. Ünite kazanımlarını

içeren ünite sonu sınavında müzik öğretmeni adayları en fazla 94, en az 60 puanla genel olarak başarılı olmuşlardır. Ünitenin içerik boyutunda akora yabancı sesler ve motif geliştirme teknikleri konularında müzik öğretmeni adaylarının zorlandıkları görülürken, öğrenme-öğretme sürecinde araştırmacı tarafından müzik öğretmeni adaylarına yöneltilen sorular genellikle doğru cevaplanmıştır. Gruplarla yapılan etkinliklerde yer alan sorulara çoğunlukla doğru cevap verilmiştir. Müzik öğretmeni adayları öz değerlendirme formlarında ünitedeki kazanımların çoğunu kavradıklarını düşünürken, ödevlerin büyük ölçüde doğru yapıldığı görülmüştür.

Öğretim tasarımının dördüncü ünitesi olan “*Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı*” ünitesine yönelik bilişsel ve duyuşsal kazanımlar müzik öğretmeni adayları tarafından önemli ölçüde gerçekleştirilmiştir. Ünite kazanımlarını içeren ünite sonu sınavında müzik öğretmeni adayları en fazla 98, en az 68 puanla genel olarak başarılı olmuşlardır. Ünitenin içerik boyutunda, prozodi kurallarının cümle vurgusu ve ifade uyumu konularında müzik öğretmeni adaylarının zorlandıkları görülürken, öğrenme-öğretme sürecinde araştırmacı tarafından müzik öğretmeni adaylarına yöneltilen sorular genellikle doğru cevaplanmıştır. Gruplarla yapılan etkinliklerde yer alan sorulara çoğunlukla doğru cevap verilmiştir. Müzik öğretmeni adayları öz değerlendirme formlarında ünitedeki kazanımların çoğunu kavradıklarını düşünürken, ödevlerin büyük ölçüde doğru yapıldığı görülmüştür.

Öğretim tasarımının beşinci ünitesi olan “*Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı*” ünitesine yönelik bilişsel ve duyuşsal kazanımlar müzik öğretmeni adayları tarafından önemli ölçüde gerçekleştirilmiştir. Ünite kazanımlarını içeren ünite sonu sınavında müzik öğretmeni adayları en fazla 91, en az 61 puanla genel olarak başarılı olmuşlardır. Ünitenin içerik boyutunda özellikle daha önceden Türk müziği dersi almayan müzik öğretmeni adaylarının daha çok zorlandıkları görülürken, öğrenme-öğretme sürecinde araştırmacı tarafından müzik öğretmeni adaylarına yöneltilen sorular genellikle doğru cevaplanmıştır. Gruplarla yapılan etkinliklerde yer alan sorulara çoğunlukla doğru cevaplar verilmiştir. Müzik öğretmeni adayları öz değerlendirme formlarında ünitedeki kazanımların çoğunu kavradıklarını düşünürken, ödevlerin büyük ölçüde doğru yapıldığı görülmüştür.

Öğretim tasarımıındaki beş üniteye genel olarak bakıldığında, programın hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme öğelerinin işleyişinin olumlu yönde

olduğu görülmektedir. Müzik öğretmeni adayları uygulanan programla okul şarkısı besteleme kazanımlarına büyük ölçüde ulaşırken, bu süreç içerisinde müzikal alanda daha yaratıcı oldukları sınavlardan, ödevlerden, öz değerlendirmelerden ve araştırmacı gözleminden anlaşılmaktadır. Mielke ve Andrews'in (2023) araştırmasında bir araya gelen besteci ve müzik öğretmenleri, müzikal becerilerinin gelişimi için öğrencilere eğitim müziği besteleme tekniklerini anlattıkları bir program uygulamışlardır. Araştırma sonucuna göre bu araştırmayla benzer şekilde programda yer alan öğrencilerin müzikal becerilerinin geliştiği görülürken, ayrıca besteci ve müzik öğretmenlerinin iletişim ve yaratıcılık becerilerinin de pekiştiği ortaya çıkmıştır.

Okul şarkısı besteleme öğretim programı tasarımının uygulama sürecinde müzik öğretmeni adayları grup çalışmaları gerçekleştirirken, benzer şekilde besteleme sürecinde etkileşim halinde bulunan müzik öğretmeni adaylarının beraber öğrendikleri araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Ayrıca yapılan öz değerlendirmelerden müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme ile ilgili olumlu düşüncelere sahip oldukları görülmüştür. Uygulama öncesinde besteleme deneyimi bulunmayan müzik öğretmeni adayları uygulama boyunca etkinlikler, sınavlar ve ödevler aracılığıyla besteleme çalışmaları yaparak belirli bir seviyeye ulaşmışlardır. Grup etkileşimi ve bestelemeye yönelik olumlu tutum ile ilgili bu çalışmayla benzer şekilde Pınarbaşı'nın (2016) araştırmasında ilkökul üçüncü sınıf öğrencilerine küçük gruplar halinde müzik bestelemeyi öğretmek için modelleme, araştırma-sorgulama gibi farklı yöntemler kullanılırken, besteleme sürecinde gruplar arası etkileşimin arttığı görülmüştür. Ayrıca besteleme deneyimi olmayan öğrencilerin çalışma sonrasında besteleme konusundaki düşünceleri olumlu yönde olmuştur. Dolayısıyla araştırma sonuçlarına göre grup çalışmalarının besteleme sürecine olumlu yönde katkı sağladığı görülmüştür.

Okul şarkısı besteleme öğretim programının temelini oluşturan okul şarkısı besteleme çalışmalarına daha geniş bir zaman gerektirdiğinden ötürü ünite sonu sınavlarında yer verilmemiştir. Ünite sonu sınavlarında müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleyebilmeleri için gerekli olan teorik bilgiler ölçülürken, tonal ve makamsal okul şarkısı besteleme çalışmaları ödevler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bestelenen okul şarkıları uygulama saatleri dışında müzik öğretmeni adayları ve araştırmacı tarafından birlikte incelenirken, araştırmacı müzik öğretmeni adaylarına çeşitli görüş ve öneriler sunmuştur.

Okul şarkısı besteleme öğretim programının tasarlanması aşamasında bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alan kazanımlarına yer verilmiştir. Buna karşılık uzman ve danışman görüşleri doğrultusunda devinişsel alan kazanımlarının uygulama içerisinde yetiştirilemeyeceği düşünüldüğünden bu kazanımlara yer verilmemiştir. Dolayısıyla öğretim programı lisans dersleri dışında uygulandığı için lisans programı yoğun olduğundan ve her sınıftan müzik öğretmeni adayı yer aldığından öğretim programının uygulanması aşamasında bestelenen eserlere sınıfta çalgıyla eşlik edilmemiş veya eserler söylenmemiş; oyun, dans gibi öğeler uygulanmamıştır.

Müzik alanında diğer öğretim tasarımı çalışmalarına bakıldığında, Çelikoğlu'nun (2019) araştırmasında müzik öğretmeni adayları Blues doğaçlama öğretimi tasarımı ünitelerindeki kazanımlara büyük oranda ulaşmışlardır. Çalışmasında, ilkokul üçüncü sınıf müzik dersi kazanımlarına yönelik şarkı dağarcığı oluşturmayı amaçlayan Mutlu Yıldız (2017), öğrenme-öğretme sürecinde bu araştırma ile paralel olarak eylem araştırması ve 5E modeli kullanmıştır. Uygulama süreci ve sonrasında, öğrencilerin bu süreçte kazanımlara göre hazırlanan şarkı dağarcığı ile müzik derslerinde verilmek istenen ders kazanımlarına ulaşabildiği görülmüştür. Ayrıca, uygulama sürecinde öğrencilerin şarkı kayıtları ile söyleme, dinleme, çalma ve birliktelik becerilerinin geliştiği, besteleme ve seslendirme alanlarına karşı farkındalık kazandığı tespit edilmiştir. Bu çalışmada da programın uygulama aşamasında 5E öğretim modelinin kullanılmasıyla araştırmacının aktif olduğu giriş, açıklama ve değerlendirme aşamalarında teorik bilgiler sunularak müzik öğretmeni adayları değerlendirilmiş ve müzik öğretmeni adaylarının aktif olduğu keşfetme ve bilgiyi derinleştirme aşamalarında etkin katılım sağlanarak kazanımlar pekiştirilmiştir.

Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemeye yönelik başarılarının ders süreci öncesi ve sonrasına göre farklılaşma durumu ile ilgili elde edilen sonuçlara göre; müzik öğretmeni adaylarının tamamının ders sonrasındaki puanlarının daha yüksek olduğu ve başarı düzeylerinde artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca müzik öğretmeni adaylarının genel ortalamalarına bakıldığında ders sonrası sınav (son test) puanları lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre okul şarkısı besteleme öğretim programı tasarımının, müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme becerilerine katkı sağladığı söylenebilir. Bu çalışmada olduğu gibi eylem araştırmasının kullanıldığı Julia vd.'nin (2022) araştırmasında ise ilkokul öğretmenlerinin dersteki konularla ilgili besteleme becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. İlkokul öğretmenleri

tarafından bireysel ve işbirlikli olarak 34 melodi ve 46 şarkı sözünün oluşturulduğu uygulamada ezgi ve sözler çok büyük oranda başarılı bulunmuştur.

Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı bestelemeye yönelik öz yeterlik algılarının ders süreci öncesi ve sonrasına göre farklılaşma durumu ile ilgili elde edilen sonuçlara göre; müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme öz yeterlik algılarında ders sonrası (son test) puanları lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre okul şarkısı besteleme öğretim programı tasarımının müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik algılarına katkı sağladığı söylenebilir. Müzik öğretmeni adayları ve sınıf öğretmeni adaylarının prozodi, form, şarkı türleri, ses özellikleri gibi bilgileri içeren eğitim müziği dağarı yeterliklerinin ölçüldüğü Yokuş ve Önk Avşar'ın (2014) araştırma sonuçlarına göre, müzik öğretmeni adaylarının eğitim müziği dağarına ilişkin yeterliliklerinin yüksek düzeyde; sınıf öğretmeni adaylarının ise düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Avcı Akbel'in (2021) araştırmasında ise müzik öğrencilerinin Türk müziği makam ve usûllere ilişkin öz yeterlikleri ölçülürken, öğrencilerin özellikle usûl ve makamlarla ilgili bilgilerde öz yeterliklerinin daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada da müzik öğretmeni adaylarının uygulama öncesi ve sonrasında okul şarkısı besteleme ile ilgili en düşük öz yeterliğe sahip alan, usûl ve makamlarla ilgili bilgilerin de yer aldığı Türk müziği alanı olmuştur.

Müzik öğretmeni adaylarının ders sürecinin tamamlanmasından sonra yürütülen program tasarımının uygulamalarına yönelik görüşlerine ilişkin elde edilen sonuçlara göre; müzik öğretmeni adaylarının çoğunluğu okul şarkısı besteleme öğretim programı tasarımını hedef, içerik, öğretim yöntem ve teknikleri, araç-gereç kullanımı ve ölçme değerlendirme açısından yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca müzik öğretmeni adayları, okul şarkısı bestelemede kendilerini geliştirdikleri ve teorik olarak da daha iyi seviyede oldukları görüşünde birleşmişlerdir. Pınarbaşı'nın (2016) araştırma sonuçlarına göre ise beste yapan ilkokul üçüncü sınıf öğrencileri, bu çalışmayla paralel şekilde, beste yapma sayesinde kendilerini geliştirdiklerini belirtirken, müzikle doğrudan temas kurma, farklı sesleri bir araya getirerek yepyeni bir parçanın nasıl oluşturulacağını öğrenme, hangi seslerin birbiriyle uyumlu olduğunu dinleyerek dinleme becerilerini geliştirme gibi konularda kendilerini yeterli hissettikleri hakkında görüş bildirmişlerdir.

Müzik öğretmeni adayları uygulamadaki konulardan çoğunlukla keyif alırken, makamsal ezgi oluşturma, akora yabancı sesler ve söz yazma ile ilgili kazanımlarda

zorlandıklarını ve programda süre, derse katılma, işitsel çalışmalara çok fazla yer vermeme gibi açılardan bazı eksiklikler yaşandığını söylemişlerdir. Müzik öğretmeni adaylarının zorlandıklarını belirttikleri kazanımlarla ilgili yapılan ünite sonu sınavlarında bu kazanımlarda zorlanmalarına rağmen genel olarak başarılı oldukları görülmüştür. Son olarak müzik öğretmeni adayları programın geliştirilmesine yönelik; Orff çalgılarına yer verilmesi, teori veya uygulamaya daha çok ağırlık verilmesi, Türk müziği öğelerine daha detaylı olarak yer verilmesi, uygulamanın ayrıca lisans programında ders olarak verilmesi, uygulamanın daha geniş bir süre zarfında daha uzun sürmesi gibi görüş ve önerilerini sunmuşlardır. Müzik öğretmeni adayları ayrıca nota yazım programının kullanılmamasının bir eksiklik olduğunu belirtmişlerdir. Karataş ve Karataş'ın (2021) çalışmasında müzik öğretmeni adayları ile yapılan görüşmelerde, müzik öğretmenlerinin okul şarkıları öğretiminde bilgisayar teknolojilerinden yararlandıkları ortaya çıkarken, buna karşılık okul şarkıları oluşturma ve eşlik yazma aşamalarında nota yazım programını çok az kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Nota yazım programlarının öğretimi detaylı bir zaman gerektirdiğinden dolayı bu programların müzik teknolojileri dersi kapsamında öğretilmesinin ve müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme çalışmalarını Sibelius, Finale, Musescore gibi programlar üzerinden yapmasının daha etkili sonuçlar vereceği düşünülmektedir.

Okul şarkısı besteleme öz yeterlik ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir araç olup olmadığına yönelik yapılan analizlerden elde edilen sonuçlara göre; ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu görülmüştür. Literatür taraması ve Lawshe tekniği ile alınan uzman görüşlerine göre 49 maddelik madde havuzu oluşturulurken, açımlayıcı faktör analizi sonucunda 44 madde ve 6 faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. “Ölçü, tempo ve dinamikler”, “Form ve prozodi”, “Tonalite ve armoni”, “Türk müziği”, “Söz, oyun ve dans” ve “Motif geliştirme teknikleri” adlı altı faktörün açıkladığı varyans %70,6 olurken, bu oran sosyal bilimlerde %40 ila %60 arasındaki toplam açıklanan varyansın uygun olduğu görüşüne göre (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014) oldukça iyi bir orandır. Birinci ve ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi sonrasında 44 madde ve 6 faktörden oluşan yapının model uyumunun “kabul edilebilir uyum” ve “iyi uyum” düzeyinde olduğu sonucuna varılmıştır. Madde-toplam korelasyon değerlerine bakıldığında ise faktörler açısından değerlerin 0,4’ten büyük olduğu ve herhangi bir maddenin çıkarılmasının gerekli olmadığı görülmektedir. Ayrıca ölçeğin iç tutarlılığına bakıldığında hem faktörler hem de ölçeğin

geneli açısından Cronbach Alfa ve McDonald Omega değerlerinin “iyi” (0,8 ve üstü) ve “yüksek” (0,9 ve üstü) düzeylerde olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak müzik öğretmeni adaylarının ihtiyaçlarına yönelik geliştirilen okul şarkısı besteleme öğretim programı tasarımının işleyişinin olumlu yönde gerçekleştiği, programın uygulama aşamasında yer alan müzik öğretmeni adaylarının genel olarak kendilerini geliştirdikleri, teorik olarak daha iyi seviyede oldukları ve uygulamadan keyif aldıkları yönünde görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının uygulama ile okul şarkısı besteleme öz yeterlik ve başarı düzeylerinin yükseldiği de görülmüştür. Ayrıca müzik öğretmeni adaylarının öz yeterliklerini ölçmek için geliştirilen Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği’nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Eğitim müziği kapsamında müzik öğretmeni adayları için ihtiyaçlardan hareketle okul şarkısı bestelemeye yönelik bir ders öğretim programı tasarımının geliştirildiği bu araştırma ile ilgili öneriler şunlardır:

1. Bu araştırmada okul şarkısı besteleme öğretim programı haftada iki saat ve on hafta olarak tasarlanıp uygulanmıştır. Okul şarkısı besteleme ile ilgili teori ve uygulama çalışmaları gerçekleştirilmesine rağmen bestelenen eserlere sınıfta çalgıyla eşlik edilmemiş, eserler söylenmemiş ve/veya oyun, dans gibi öğeler uygulanmamıştır. Okul şarkısı besteleme öğretim programı lisans dersleri dışında uygulandığı için lisans programının yoğunluğundan ve her sınıftan öğrenci yer aldığından devinışsel alan kazanımları uygulamada yer almamıştır. Dolayısıyla programın haftada dört saat ve/veya bir eğitim-öğretim dönemini kapsayacak şekilde on dört hafta olarak tasarlanıp uygulanması bestelenen eserlerin sınıfta seslendirilmesi ve eserlerde kullanılan besteleme tekniklerinin sınıfça tartışılabilmesi için uygun olabilir.

2. Müzik öğretmeni adaylarının da bir eksiklik olarak gördüğü nota yazım programının öğretimi detaylı bir zaman gerektirdiğinden dolayı lisans programında yer verilebilecek müzik teknolojileri dersinde Sibelius, Finale, Muscore gibi bir nota yazım programı öğretilip müzik öğretmeni adaylarının Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersinde uygulamalarını bu programlar üzerinden yapması sağlanabilir.

3. Bu araştırmanın gerçekleştirildiği süreçte, Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda yer alan Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersi ile ilgili geliştirilen bir öğretim programı olmadığı için okul şarkısı besteleme öğretim programı öğretim üyeleri tarafından kısmen veya tamamen kullanılabilir.

4. Müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı besteleme için hazırbulunuşluklarını arttırabilmek için müzik teorisi, armoni, form bilgisi, eşlik, çalgı eğitimi, Türk müziği gibi ön koşul dersleri tamamladıktan sonra Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersini almaları sağlanabilir. Ayrıca 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda altı dönemden iki döneme düşürülen Batı Müziği Teori ve Uygulaması, dört dönemden iki döneme düşürülen Armoni ve zorunlu ders statüsünden seçmeli ders statüsüne geçirilen Batı Müziği Tür ve Biçim Bilgisi gibi derslerin ağırlığı arttırılarak müzik öğretmeni adaylarının derse daha hazır bir halde gelmeleri sağlanabilir.

5. Eğitim müziğinin kapsamında yer alan çalgı müziği ile ilgili de bu çalışmadaki gibi bir öğretim programı tasarımı geliştirilebilir. Bu öğretim programı etüt, varyasyon, oda müziği ve orkestra eserleri besteleme ve düzenleme gibi daha ileriye seviye kazanımları içereceği için lisansüstü eğitimde geliştirilip uygulanabilir.

6. Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği müzik öğretmeni adaylarının öz yeterliklerinin belirleneceği kapsamlı tarama çalışmalarında kullanılabilir. Ayrıca müzik öğretmenleri için de ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılabilir.

7. 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda haftada iki saat ve seçmeli alan dersi statüsünde yer alan Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersi, müzik öğretmeni adaylarının hem müzik teorisi, armoni, Türk müziği, eğitim müziği dağarı, form bilgisi gibi alandaki bilgilerini kullandıkları hem de yaratıcılıklarını ortaya çıkardıkları bir ders olması dolayısıyla daha önceden olduğu gibi iki saat teorik, iki saat uygulamalı olarak toplamda dört saat ve zorunlu alan dersi statüsünde yer alabilir.

8. Program geliştirmenin dinamik bir süreç olduğu düşünüldüğünde, bu araştırmadan elde edilen verilere ve sonuçlara göre, okul şarkısı besteleme öğretim programı tasarımı ihtiyaç analizinden başlayarak tasarlama, uygulama ve değerlendirme basamakları güncellenerek geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

Abril, C. R. ve Gault B. M. (2016). *Teaching general music: Approaches, issues, and viewpoints*. Oxford University Press Inc.

Açıkgöz, H. (2022). *Sosyal medyada yayınlanan okulöncesine yönelik çocuk şarkılarının müziksel-kavramsal özellikleri açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi.

Afacan, Ş. (2008). Müzik öğretimi öz yeterlilik ölçeği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 1-11.

Akarsu, S. (2015). *İlkokul(1-4) ve ortaokul(5-8) müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların değerler bakımından incelenmesi ve değerler eğitimine ilişkin öğrenci algıları* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi.

Akarsu, S. (2017). İlköğretim (1-8) müzik öğretimi programı kazanımlarının bilişsel, duyuşsal ve devrimsel açıdan incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(44), 279-289.

Akbulut, E. (2006a). Günümüz müzik eğitimcisi nasıl olmalıdır? *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(20), 23-28.

Akbulut, E. (2006b). Müzik öğretmeni adaylarının mesleklerine ilişkin öz yeterlik inançları. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 24-33.

Akdoğu, O. (1996). *Türk Müziğinde türler ve biçimler*. Ege Üniversitesi Basımevi.

Akgül Barış, D. (2013). Müzik eğitimi anabilim dallarında okutulan "Eğitim müziği dağarı" dersine ilişkin öğrenci görüşleri. *Fine Arts*, 8(4), 399-406.

Akinoğlu, O. (2019). Yapılandırmacılık. B. Oral (Ed.), *Öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımları* içinde (s. 485-503). Pegem Akademi.

Akkoyunoğlu, V. (2014). *Faruk Kaleli'nin halk müziğine kazandırdığı türkülerin eğitim müziği açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.

Aksu, C. (2010). *Türkiye'de eğitim müziği, tanım-kapsam-sorunlar ve öneriler*. Bemol Müzik Yayınları.

Al, S. (2016). *Müzikal zekâ temelinde çoklu zekâ etkinliklerini sosyal bilgiler dersinde uygulamak: Bir eylem araştırması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.

Albuz, A. ve Demirci, B. (2018). 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programı ile 2018 ilkököl ve ortaokul müzik dersi öğretim programının karşılaştırılmalı kuramsal çerçeve analizi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, (41), 86-95.

Alk, M. (2021). *Ortaokul müzik dersi öğretim programının öğretmen ve uzman görüşlerine göre değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Anderson, L. W., Krathwohl, D. R., Airasian, P. W., Cruikshank, K. A., Mayer, R. E., Pintrich, P. R., Raths, J. ve Wittrock, M. C. (2021). *Öğrenme öğretim ve değerlendirme ile ilgili bir sınıflama: Bloom'un eğitimin hedefleri ile ilgili sınıflamasının güncelleştirilmiş biçimi*. D. A. Özçelik (Çev.). Pegem Akademi.

Andreasen, N. C. (2009). *Yaratıcı beyin*. (Çev. Kıvanç Güney). Arkadaş Yayınevi.

Apaydın, A. K. ve Yazıcı, D. (2024). Müzik öğretmenliği programı yetenek sınavları için gereken TYT sıralaması ön koşulunun öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi. *Online Journal of Music Sciences*, 9(1), 222-245.

Arı, A. (2013). Bilişsel alan sınıflamasında yenilenmiş Bloom, SOLO, Fink, Dettmer taksonomileri ve uluslararası alanda tanınma durumları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 259-290.

Avcı Akbel, B. (2021). Öğrencilerin Türk müziği makamlarına ve usullerine ilişkin özyeterlik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 68-108.

Aydoğan, S. (2007). *Oynayarak eğlenerek müzik dilini öğreniyoruz*. Arkadaş Yayınevi.

Ayverdi, İ. (2011). *Kubbealtı Lugatı*. Erişim adresi: <http://lugatim.com/s/BESTE> (Erişim Tarihi: 29/12/2024).

Ayyılmaz, A. M. (2016). *Sosyal bilgiler öğretiminde eğitsel müzik kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve derse yönelik tutumları üzerindeki etkileri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.

Bal, E. (2019). *Devlet konservatuvarları ortaokul devresi viyolonsel dersi müfredatlarının incelemesi ve program geliştirme önerisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Ballantine, C. (1983). *Music and its social meanings*. Gordon and Breach Science Publishers.

Bandura, A. (1994). Self-efficacy. V. S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of human behavior* içinde (s. 71-81). Academic Press.

Baylam, G. Z. (2011). *Türkiye'deki ilköğretim okulları birinci kademe 4. ve 5. sınıf müzik dersinde öğretilen şarkıların eğitim müziği besteleme teknikleri bakımından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Bayşu, N. (2018). *4+4+4 sistemine göre ortaokullarda müzik dersinde kullanılan öğretmen el kitaplarında yer alan şarkıların eğitim müziği besteleme teknikleri bakımından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Bentley, T. (1999). *Yaratıcılık*. (Çev. O. Yıldırım). Hayat Yayınları.

Biber Öz, N. (2001). İnsanın kültürel gelişiminde müzik eğitiminin önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 101-106.

Bilgin, S. ve Şaktanlı, S. C. (2010). Eğitim müziği besteleme teknikleri bakımından örnek bir şarkı incelenmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(1), 22-27.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.

Collins, D. (2007). Real-time tracking of the creative music composition process. *Digital Creativity*, 18(4), 239-256.

Cope, D. G. (2014). Methods and meanings: Credibility and trustworthiness of qualitative research. *Oncology Nursing Forum*, 41(1), 89-91.

Creswell, J. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. SAGE Publications.

Crow, B. (2006). Musical creativity and the new technology. *Music Education Research*, 8(1), 121-130.

Çalık Çetin, G. (2011). *Etkinliklerle müzik öğretimi*. Kök Yayıncılık.

Çalışkan, İ. (2021). Öğretimi değerlendirme. H. Sucuoğlu ve M. G. Baltaoğlu (Ed.), *Eğitimde program geliştirme* içinde (s. 203-226). Lisans Yayıncılık.

Çalışkan, Ö. (2019). *Türkiye’de ilköğretim II. kademe müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının ritmik yapı açısından incelenmesi ve besteci görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi.

Çalışkan, Ö. ve Şenol Sakin, A. (2020). Türkiye’de ilköğretim II. kademe müzik ders kitaplarında bulunan okul şarkılarının prozodi kuralları bağlamında ritim uyumu açısından incelenmesi ve besteci görüşleri. *Turkish Studies-Education*, 15(4), 2981-3000.

Çelikoğlu, F. (2019). *Flüt eğitiminde blues doğaçlama çalma becerisini geliştirmeye yönelik öğretim tasarımı* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.

Çelikleş, H. (2014). *Bestecilerin görüşleri doğrultusunda Türk eğitim müziğinin değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi.

Çevik, D. B. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi özyeterlik düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 145-168.

Çiçek, S. (2000). *İlköğretimde müzik*. Ezgi Yayınevi.

Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., ve Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: Spss ve Lisrel uygulamaları*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Çuhadar, C. H. (2016). Müzik ve müzik eğitimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 217-230.

Demir, Ş. (2017). *Eğitim müziği besteleme: Teknik bilgiler ve uygulama*. Ötüken Neşriyat.

Demirel, Ö. (2011). *Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı*. Pegem Akademi.

Demirel, Ö. (2015). *Eğitimde program geliştirme*. Pegem Akademi.

Dinç, A. (2011). *Kazım Karabekir’e ait çocuk şarkılarının eğitim müziği açısından değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.

Durmaz, E. (2021). *Devlet konservatuvarları lisans düzeyi kemane dersi için öğretim programı önerisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Erciyes Üniversitesi.

Ekici, T. (2008). *Müzik öğretmeni yetiştirmede bireysel ses eğitimi dersine yönelik bir program geliştirme çalışması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Erden, M. (1998). *Eğitimde program değerlendirme*. Anı Yayıncılık.

Erdi Bıyık, G. ve Sever, G. (2024). Popüler çocuk şarkılarının 21. Yüzyıl 4c becerileri bakımından değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science*, 12(154), 231-249.

Erdoğan, M. Y. (2006). Yaratıcılık ile öğretmen davranışları ve akademik başarı arasındaki ilişkiler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(17), 95-106.

Erişen, Y. (1998). Program geliştirme modelleri üzerine bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 13(13), 79-97.

Erol, O. (2017). *Şarkı söyle dans et: Çocuklar için müzik ve hareket eğitimi*. Eğiten Kitap Yayıncılık.

Ertürk, S. (1997). *Eğitimde program geliştirme*. Meteksan Yayınları.

Eyüboğlu, Y. C. (2017). *Müzik ve bale ortaokulları müzik bölümü 5. sınıf solfej – dikte – teori dersi için öğretim programı önerisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Fer, S. (2019). *Eğitimde program geliştirme: Kuramsal temellere bakış*. Pegem Akademi.

Fındıklı, S. ve Saygın, E. P. (2023). Nitel araştırmalarda araştırmacının rolü ve araştırmacı günlükleri. *Turkish Journal of Marketing*, 8(2), 64-74.

Forrester, S. H. (2017). Repertoire selection for concert band: Preservice music teachers' perceptions and development of knowledge. *Research Perspectives in Music Education*, 19(1), 14–31.

Gazimihal, M. R. (1961). *Musiki sözlüğü*. Millî Eğitim Basımevi.

Gedik, S. (1999). *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü 1995-1996 öğretim yılında hazırlanan tanım programının birinci yılına dayalı yeni bir flüt eğitimi taslak öğretim programı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Gelen, O. (2023). *Ortaokul müzik derslerinde kullanılan çocuk şarkılarına ilişkin öğretmen görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Gençel Ataman, Ö. (2010). *Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki bireysel çalgı (flüt) ve öğretimi dersine yönelik flüt öğretim program tasarısı* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.

George, D., ve Mallery, P. (2016). *IBM SPSS statistics 23 step by step: A simple guide and reference*. Routledge Taylor & Francis Group.

Girgin, D. (2015). Çalgı performansı özyeterlik inancı ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik analizi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(38), 107-114.

Gökalp, M. (2020). *Eğitimde program geliştirme ve değerlendirme*. Nobel Akademik Yayıncılık.

Gül, G. (2012). *Okul öncesi altı yaş çocukları için oluşturulan şarkı dağarcığının müziksel gelişim düzeylerine etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Uludağ Üniversitesi.

Güney, S. ve Sonsel, Ö. B. (2022). Eğitim müziği ekseninde Salih Aydoğan ve çocuk şarkıları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(127), 23-42.

Gürsoy, G. (2021). *Güncel ve popüler müzikler dersine yönelik öğretim programı tasarısı ve uzman görüşleri çerçevesinde değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. ve Anderson, R. E. (2009). *Multivariate data analysis*. Pearson Education Inc.

Hallam, S. (1998). *Instrumental teaching: A practical guide to better teaching and learning*. Heinemann Educational Publishers.

Harrington, D. (2009). *Confirmatory factor analysis*. Oxford University Press.

Hogenes, M., Van Oers, B. ve Diekstra, R. F. W. (2014). Music composition in the music curriculum. *US-China Education Review A*, 4(3), 149-162.

İlgaz, G. (2021). Program geliştirmede ihtiyaç belirleme. H. Sucuoğlu ve M. G. Baltaoğlu (Ed.), *Eğitimde program geliştirme* içinde (s. 107-120). Lisans Yayıncılık.

Jarrett, S. ve Day, H. (2008). *Music composition for dummies*. Wiley Publishing Inc.

Jelen, B. (2017). Müzik öğretmeni adaylarının müzik performans kaygısı ve piyano performans öz yeterlik düzeylerinin incelenmesi. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 6(39), 3389-3414.

Julia, J., Gunara, S., Supriyadi, T., Agustian, E., Enjang, Y. A. ve Budiman, A. (2022). Improving elementary school teachers' competence in composing thematic songs: An action research. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 12(1), 131-141.

Kabapınar, Y. ve Sargın, T. (2018). Müziksel zekâ temelinde hayat bilgisi dersi işlemek: “Hem öğreniyorum hem de eğleniyorum”. *Erciyes Journal of Education*, 2(2), 16-39.

Kalaycıoğlu, Ş. G. (2009). *Türkiye’deki ilköğretim okullarında müzik eğitiminde kullanılan okul şarkılarının, eğitim müziği besteleme teknikleri bakımından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi.

Kalkanoğlu, B., Serin Özparlak, Ç. ve Sonsel, Ö. B. (2020). Eğitim müziğine okul şarkısı kazandırma basamakları: Besteleme, armonize etme ve eşikleme. H. Şahin ve B. Avcı Akbel (Ed.), *Eğitim Bilimlerinde Güncel Araştırmalar* içinde (s. 457-475). IVPE.

Karacaoğlu, Ö. C. (2014). *Eğitimde program geliştirme*. Kısayol Yayıncılık.

Karahan, M. B. (2023). *Müzik öğretmenliği lisans programı alan eğitimi derslerine ilişkin model önerisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Harran Üniversitesi.

Karakuş, M. (2001). Eğitim ve yaratıcılık. *Eğitim ve Bilim*, 26(119), 3-7.

Karaman, H., Atar, B. ve Çobanoğlu Aktan, D. (2017). Açıklayıcı faktör analizinde kullanılan faktör çıkartma yöntemlerinin karşılaştırılması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(3), 1173-1193.

Karataş, A. ve Karataş, Y. (2021). Ortaokul müzik dersi uygulamalarındaki okul şarkıları öğretiminde bilgisayar teknolojileri kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 35-46.

Karkın, A. M. ve Kılıç, I. (2011). “Oyun, dans ve müzik” dersinin müzik öğretmenliği mesleği açısından yeri ve önemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 103-112.

Kaş, B. ve Köktürk, Ş. (2021). Akademik çeviri programları kapsamında eğitim, öğretim, eğitim programı ve öğretim programı kavramlarının değerlendirilmesi. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, (8), 96-110.

Kline, R. B. (2011). *Principles and practice structural equation modeling*. The Guilford Press.

Koca, Ş. (2016). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Müzik Etkinliklerine Yönelik Özyeterlik Algıları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 375-386.

Kocabaş, A. (2022). Disiplinlerarası yaklaşımda bir model önerisi: Müzikle matematik öğretimi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(12), 125-137.

Korstjens, I. ve Moser, A. (2018). Series: Practical guidance to qualitative research. Part 4: Trustworthiness and publishing. *European Journal Of General Practice*, 24(1), 120-124.

Kurt, T. (2012). Öğretmenlerin öz yeterlik ve kolektif yeterlik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 195-227.

Laçın, G. (2019). *TRT Türk halk müziği çocuk korolarına yönelik öğretim programı önerisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi.

Laidlaw, J. (2022). An action research study to enhance a music teacher's creative pedagogies with children. *Canadian Journal of Action Research*, 22(2), 72-90.

Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, 28, 563-575.

Leung, B. W. (2008). Factors affecting the motivation of Hong Kong primary school students in composing music. *International Society for Music Education*, 26(1), 47-62.

McCrudden, M. T. ve Marchand, G. (2020) Multilevel mixed methods research and educational psychology, *Educational Psychologist*, 55(4), 197-207.

Menard, E. A. (2015). Music composition in the high school curriculum: A multiple case study. *Journal of Research in Music Education*, 63(1), 114-136.

Mentiş Köksoy, A. (2017). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 297-320.

Mielke, S. ve Andrews, B. W. (2023). Composing for students: Composers' reflections on the process of creating educational music. *Research Studies in Music Education*, 45(2), 379-396.

Millî Eğitim Bakanlığı (2013). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. Müzik Albümü.

Millî Eğitim Bakanlığı (2018). *2018 Müzik Dersi Öğretim Programı*. Erişim Adresi: <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018129173048695-1-8%20Müzik%20Öğretim%20Programı%2020180123.pdf> (Erişim Tarihi: 29/12/2024).

Modiri, I. G. (2009). *Okul öncesi dönemi 60-72 aylık çocuklar için çoklu zekâ kuramına göre düzenlenmiş bir müzik eğitimi ve bireysel enstrüman eğitimi programı*

geliştirilmesi: Piyano eğitimi örneği [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.

Mutlu Yıldız, Y. (2017). *Bir eylem araştırması: İlkokul 3. Sınıf müzik dersi kazanımlarına yönelik şarkı dağarcığı oluşturma* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.

Nabavian, S. ve Bryan-Kinns, N. (2006). Analysing group creativity: A distributed cognitive study of joint music composition. *Cognitive Science*, 28, 1856-1861.

Nebi, G. (2005). *Makedonya ve Türkiye ilköğretim okulları 6, 7 ve 8. sınıflarda okutulan müzik ders kitaplarındaki eğitim müziği eserlerinin karşılaştırmalı incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Oğuzkan, A. F. (1974). *Eğitim terimleri sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Ojala Koçak, K. ve Erol, O. (2009). *Karamela sepeti*. Morpa Kültür Yayınları.

Onur, D. (2018). Psikoloji kuramları ve yaratıcılık ilişkisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 145-156.

Onur, D. ve Zorlu, T. (2017). Yaratıcılık kavramı ile ilişkili kuramsal yaklaşımlar. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 1535-1552.

Ou, T. (2019). *The effect of group composition on student musical self-efficacy in the middle school string classroom* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. University of Michigan.

Önlü, A. (2014). *Müzik öğretmenliği lisans programlarına yönelik saksofon öğretim programı tasarısı ve değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

Özçelik, D. A. (2010). *Eğitim programları ve öğretim*. ÖSYM Yayınları.

Özdemir, S. M. (2009). Eğitimde program değerlendirme ve Türkiye’de eğitim programlarını değerlendirme çalışmalarının incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(4), 126-149.

Özelma, Y. (2010). *İlköğretim müzik derslerinde çok sesli şarkıların yeri, önemi ve eğitim müziği çok seslendirme yaklaşımları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.

Özgül, İ. (2007). Türkiye’de ilköğretim müzik dersi öğretim programının çözümlenmesi. *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*, Ankara, 10-15 Eylül 2007, 609-625.

Özgül, İ. (2020). Müzik öğretmenliği programı eğitim müziği besteleme teknikleri dersinin çözümlenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(3), 1319-1342.

Özkeleş, S. (2014). *Müzik eğitimi bölümlerinde yürütülen müzik biçimleri dersine yönelik öğretim program modeli* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Özmenteş, S. (2011). Müzik öğretimine yönelik özyeterlik ölçeğinin geliştirilmesi. *Dünya’da Eğitim ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 30-36.

Özonay Böcük, İ. Z. (2021). Eğitim programı tasarımları. H. Sucuoğlu ve M. G. Baltaoğlu (Ed.), *Eğitimde program geliştirme içinde* (s. 59-76). Lisans Yayıncılık.

Öztürk, B. ve Bulut, F. (2021). 1998-2018 yılları arasında uygulanan müzik öğretmenliği lisans programlarındaki meslek bilgisi derslerine yönelik bir inceleme. *TURAN: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 13(52), 150-155.

Pearson, K. R. (2003). *Design and development of the self-efficacy for musical studies scale* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Brigham Young University.

Pınarbaşı, Ş. (2016). *Scribbling stage: A case study on strategies for teaching music composition to grade 3 students* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi.

Piji, D. (2006). *Dizgeli öğretime göre geliştirilen eşlik dersi programının akademik başarıya, tutuma, yeterlik algısına ve kalıcılığa etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.

Pitts, A. ve Kwami, R. M. (2002). Raising students' performance in music composition through the use of information and communications technology (ICT): A survey of secondary schools in England. *British Journal of Music Education*, 19(1), 61-71.

Polat Göker, A. (2019). *Ulvi Cemal Erkin'in, ninni, emprovizasyon ve zeybek türküsü adlı eserlerinin eğitim müziğinde kullanılabilirliği açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Haliç Üniversitesi.

- Posner, J. G. (2004). *Analysing the curriculum*. McGraw-Hill.
- Sağır, T. (2002). *Cumhuriyetten günümüze okul şarkıları üzerine bir inceleme* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Sağır, T. ve Albuz, A. (2008). *Eğitim müziği besteleme teknikleri*. Maya Akademi.
- Saraç, A. G. (2016). *Müzik eğitiminde özel öğretim ilke yöntem ve teknikleri 1*. Nobel Akademi Yayıncılık.
- Say, A. (2005). *Müzik sözlüğü*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Schunk, D. H. (1995). Self-efficacy, motivation, and performance. *Journal of Applied Sport Psychology*, 7(2), 112-137.
- Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. Anı Yayıncılık.
- Serin, Ç. ve Sonsel, Ö. B. (2020). 5. ve 6. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının eğitim müziği açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(1), 218-235.
- Seyrek, H. (2010). *Anaokulları ve anasınıfları için şarkı dağarcığı*. Müzik Eserleri Yayınları.
- Shamrock, M. (1986). Orff-Schulwerk: An integrated foundation. *Music Educators Journal*, 72(6), 51-55.
- Shouldice, H. N. (2014). Teachers' beliefs regarding composition in elementary general music: Definitions, values, and impediments. *Research Studies in Music Education* 36(2), 215-230.
- Solak, S. (2019). *2008-2018 yılları arasında yayımlanan okul öncesi şarkı dağarcığının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Sonsel, Ö. B. (2019). Çocuk şarkılarının eğitim müziğindeki yeri ve oluşturma aşamaları. M. H. Bulut (Ed.), *Eğitim bilimleri alanında araştırma ve değerlendirmeler içinde* (s. 51-60). Gece Kitaplığı Yayınevi.
- Sonsel, Ö. B. ve Özbek, G. (2023). Genel müzik eğitiminde kullanılan marşların eğitim müziği açısından incelenmesi. *LOKUM Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(1), 1-12.
- Sönmez, V. (2015). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Anı Yayıncılık.

Stufflebeam, D. L., McCormick, C. H., Brinkerhoff, R. O. ve Nelson, C. O. (1985). *Conducting educational needs assessments*. Springer Publishing Company.

Sun, M. (1989). *Eğitim müziği besteleme teknikleri yüksek lisans programı ders notları*. Gazi Üniversitesi.

Sun, M. (2006). *Çocuklar ve gençler için şarkı demeti*. Sun Yayınevi.

Sun, M. ve Seyrek, H. (2002). *Okulöncesi eğitimde müzik*. Müzik Eserleri Yayınları.

Şahin, H. (2006). Eğitim programı geliştirme sürecinde önemli bir aşama: İhtiyaç belirleme. *Tıp Eğitimi Dünyası Dergisi*, (22), 1-9.

Şahin, C. (2016). *Türkiye'deki konservatuvarlarda uygulanan obua sanat dalı programlarının incelenmesi, Bülent Ecevit Üniversitesi devlet konservatuvarı obua sanat dalı için taslak program önerisi hazırlanması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.

Şahin, A. G. (2018). *Video destekli keman öğretiminin (7-15) yaş arası bireylerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışlara etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Adıyaman Üniversitesi.

Şahin, Ş., Ökmen, B., Boyacı, Z., Kılıç, A., vd. (2018). Eğitim programları ve öğretim yüksek lisans programı ihtiyaç analizi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 502-511.

Şahin, H. ve Kurt, A. (2021). Eğitimde program geliştirme sürecinde temel kavramlar. H. Sucuoğlu ve M. G. Baltaoğlu (Ed.), *Eğitimde program geliştirme* içinde (s. 1-22). Lisans Yayıncılık.

Şendurur, Y. ve Akgül Barış, D. (2002). Müzik eğitimi ve çocuklarda bilişsel başarı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 165-174.

Şimşek, P. R. (2019). *Eğitim müziği dağarı oluşturmada klasik müzik eserlerinin armonik çözümlemeleri ve eşlik modelleri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Tabachnick, B. G. ve Fidell L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson Education Inc.

Tabak, S. (2021). Program geliştirmede amaçlar. H. Sucuoğlu ve M. G. Baltaoğlu (Ed.), *Eğitimde program geliştirme* içinde (s. 121-147). Lisans Yayıncılık.

Tashakkori, A. ve Teddlie, C. (2010). *SAGE handbook of mixed methods in social & behavioral research*. SAGE Publications.

Tekin Gürgen, E. ve Bilen, S. (2005). Müzik alan derslerinin müzik öğretmeni adaylarının yaratıcı düşünme becerileri üzerindeki etkileri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 325-338.

Tezbaşaran, A. A. (1997). *Likert tipi ölçek hazırlama kılavuzu*. Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

Toker, S. (2018). *Güzel sanatlar fakültelerinde yürütülen bireysel ses eğitimi dersine yönelik öğretim programı modeli* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Toksoy, A. C. (2014). Çok kültürlü müzik eğitimi. *Akademik Bakış Dergisi*, (40), 1-28.

Tombul, S. (2012). *1980'den günümüze okul müziği bestelerinin motif gelişimleri açısından irdelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Cumhuriyet Üniversitesi.

Topalak, Ş. (2021). Müzik öğretmenlerinin bakış açısından pandemi döneminde online eğitim. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 291-308.

Tuğcular, E. (2015). Eğitim müziği besteleme dersinde izlenen yöntemler (Gazi Üniversitesi örneği). *Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 1, 1-12.

Turan, S. (2019). *İlkokul fen bilimleri dersinde müzik yoluyla öğrenmenin öğrenci başarı düzeyine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Türk Dil Kurumu (2023). *Genel Açıklamalı Sözlük*. TDK Yayınları.

Türkmen, E. F. (2020). *Müzik eğitiminde öğretim yöntemleri*. Pegem Akademi.

Türkmen, E. F. ve Türkmen, U. (2018). Eğitim müziği bestecilerinin eserlerine yönelik görüşlerinin betimlenmesi; Zeki Çubuk örneği. *The Journal of International Education Science*, 5(15), 122-135.

Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Uşaklıgil, I., Özdemir, M. A., Özdemir, S., Öztürk, A., Acay, S. ve Tercanlı C. (2011). *Müzikli çocuk oyunları*. Morpa Kültür Yayınları.

Üçer, Ö., Gürer, M., Yılmaz, G., ve Sonsel, Ö. B. (2023). ÖSYM'nin müzik öğretmenliği programlarıyla ilgili ön koşuluna yönelik öğretim elemanı görüşleri. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(3), 283-297.

Varış, F. (1997). *Eğitimde program geliştirme*. Alkım yayınları.

Vexliard, A. (1966). *Yaratıcılık teorileri ve eğitim* (Çev. N. Hızır). Ankara Üniversitesi Basımevi.

Webster, P. R. (1990). Special focus: Creative thinking in music. *Music Educators Journal*, 76(9), 22-28.

Webster, P. R. (2016). Creative thinking in music, twenty-five years on. *Music Educators Journal*, 102(3), 26-32.

Wilkins, M. L. (2006). *Creative music composition*. Routledge Publishing.

Yağcı, U. ve Aksoy, V. (2015). Müzik öğretmeni adaylarının akademik öz yeterlikleriyle öğretmenlik öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 89-104.

Yakınlar, Ö. (2023). *Güzel sanatlar liseleri "çalgı eğitimi kanun öğretim programının" değerlendirilmesi ve taslak öğretim programı önerisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Yalçinkaya, B. (2010). *Flüt eğitiminde geleneksel Türk müziği eserlerinin seslendirilmesine yönelik oluşturulan "etüt yazma modeli" ve bu modelle bestelenen "özgün etütler" in öğrenci başarısı üzerine etkileri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

Yaprak Kotzian, E. (2018). *Orff-Schulwerk elementer müzik ve hareket pedagojisinin temelleri*. Pan Yayıncılık.

Yaşar, A. (2021). *Okul öncesi müzik eğitimi bağlamında model bir çocuk şarkısı besteleme çalışması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Okan Üniversitesi.

Yavuz Konokman, G. ve Yanpar Yelken, T. (2013). Öğretmen adaylarının öğrenme öğretme süreci alanındaki yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 175-188.

Yeşilyurt, E. (2013a). Program geliştirme dersinin öğretmen adaylarının program geliştirmeye ilişkin bilişsel farkındalık düzeyine etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 6(3), 316-342.

Yeşilyurt, E. (2013b). Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(45), 88-104.

Yeşilyurt, E. (2020). Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme: Tüm boyut ve paydaşlarıyla kapsayıcı bir derleme çalışması. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(25), 3874-3915.

Yeşil, E. ve Aykaç, N. (2024). Öğretmen eğitimi programlarının üniversitelere devredilmesi sonrası fen bilgisi lisans programlarının geliştirilmesine ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 61, 1693-1728.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınları.

Yokuş, H. ve Önk Avşar, S. (2014). Müzik öğretmeni ve sınıf öğretmeni adaylarının eğitim müziği dağarına ilişkin yeterlilikleri. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 2(1), 50-63.

Yurdabakan, İ. (2011). Yapılandırmacı kuramın değerlendirmeye bakışı: Eğitimde alternatif değerlendirme yöntemleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44(1), 51-77.

Yükseköğretim Kurulu (2018). *2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı*. Erişim adresi: https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf (Erişim Tarihi: 29/12/2024).

EKLER

Ek-1: Öğretim Üyesi Görüşme Formu

Demografik Sorular

- 1- Kaç yaşındasınız?
- 2- Kurumunuzda kaç yıldır görev almaktasınız?
- 3- Kaç yıldır Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) Dersini vermektесiniz?

Görüşme Soruları

- 1- Size göre eğitim müziği kavramının kapsamı nedir?
- 2- Sizce bir eğitim müziği bestesi yapma süreci başından sonuna kadar hangi aşamalardan oluşmalıdır? Açıklayabilir misiniz?
- 3- Sizce nitelikli bir eğitim müziği bestesinin ölçütleri neler olabilir?
- 4- Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) dersinin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda yer alması konusunda ne düşünüyorsunuz? Gerekçesiyle beraber açıklayabilir misiniz?
- 5- Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) dersinde öğrencilerin hazırbulunuşlukları ile hedef (kazanımlar/amaç), içerik (konu), öğrenme-öğretme durumları (kullanılan yöntem ve teknikler, sınıf ortamı vb.) ve ölçme-değerlendirme (sınav, proje vb.) öğeleriyle ilgili görüşleriniz nelerdir?
- 6- Sizce Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) dersinde müzik öğretmeni adaylarının besteleme yapabilmeleri için ön koşul yeterlikleri sağlayan dersler veya nitelikler neler olmalıdır? Açıklayabilir misiniz?
- 7- Bir eğitim müziği bestesi oluşturma sürecinde bestecinin teorik bilgisine ek olarak “İlham” ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? Size göre bir müzik öğretmeni adayına ya da eğitim müziği bestecisine eğitim müziği besteleme sürecinde ilham veren durumlar neler olabilir?
- 8- Size göre etkili bir Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) dersinde hedef (kazanımlar), içerik (konu), öğrenme-öğretme durumları (yöntem-teknik, sınıf ortamı-teknoloji kullanımı) ve ölçme-değerlendirme (sınav, proje vb.) ile ilgili önerileriniz nelerdir?

Ek-2: Eğitim Müziği Bestecisi Görüşme Formu

Demografik Sorular

- 1- Kaç yaşındasınız?
- 2- Eğitim durumunuz nedir?
- 3- Kaç yıldır eğitim müziği bestelemektesiniz?

Görüşme Soruları

- 1- Size göre eğitim müziği kavramının kapsamı nedir?
- 2- Sizce bir eğitim müziği bestesi yapma süreci başından sonuna kadar hangi aşamalardan oluşmalıdır? Açıklayabilir misiniz?
- 3- Sizce nitelikli bir eğitim müziği bestesinin ölçütleri neler olabilir?
- 4- Eğitim müziği besteciliğine yönelme sürecinden bahseder misiniz?
- 5- Sizce Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) dersinde müzik öğretmeni adaylarının besteleme yapabilmeleri için ön koşul yeterlikleri sağlayan dersler veya nitelikler neler olmalıdır? Açıklayabilir misiniz?
- 6- Bir eğitim müziği bestesi oluşturma sürecinde bestecinin teorik bilgisine ek olarak “İlham” ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? Size göre bir müzik öğretmeni adayına ya da eğitim müziği bestecisine eğitim müziği besteleme sürecinde ilham veren durumlar neler olabilir?
- 7- Yükseköğretim düzeyinde eğitim müziği besteleme dersi vermeniz gerekse bu dersin hedef (amaç), içerik (konu), uygulama (öğrenme-öğretme süreci) ve ölçme değerlendirme durumları ile ilgili görüş ve önerileriniz nasıl olur?
- 8- Sizce müzik öğretmenleri ve eğitim müziği bestecilerinin eğitim müziği bestelemeye dair ihtiyaçları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?

Ek-3: Müzik Öğretmeni Görüşme Formu

Demografik Sorular

- 1- Kaç yaşındasınız?
- 2- Hangi kurumda çalışmaktasınız?
- 3- Kurumunuzda kaç yıldır görev almaktasınız?
- 4- Lisans eğitiminde Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) dersini aldınız mı? Eğer aldıysanız hangi sınıf ve dönemde aldınız?

Görüşme Soruları

- 1- Size göre eğitim müziği kavramının kapsamı nedir?
- 2- Sizce bir eğitim müziği bestesi yapma süreci başından sonuna kadar hangi aşamalardan oluşmalıdır? Açıklayabilir misiniz?
- 3- Sizce nitelikli bir eğitim müziği bestesinin ölçütleri neler olabilir?
- 4- Eğitim müziği bestelemenin ve bestelemeye yönelik bilgi ve becerilere sahip olmanın bir müzik öğretmenine gerekliliği hakkında ne düşünürsünüz?
- 5- Müzik öğretmenlerinin sahip olduğu eğitim müziği besteleme becerilerine yönelik değerlendirme yapar mısınız?
- 6- Sizce Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) dersinde müzik öğretmeni adaylarının besteleme yapabilmeleri için ön koşul yeterlikleri sağlayan dersler veya nitelikler neler olmalıdır? Açıklayabilir misiniz?
- 7- Bir eğitim müziği bestesi oluşturma sürecinde bestecinin teorik bilgisine ek olarak “İlham” ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? Size göre bir müzik öğretmeni adayına ya da eğitim müziği bestecisine eğitim müziği besteleme sürecinde ilham veren durumlar neler olabilir?
- 8- Öğretmenlik eğitimi aldığınız kurumda Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) dersi aldıysanız bu derse yönelik bir değerlendirme yapar mısınız?
- 9- Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) dersinin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda yer alması konusunda ne düşünürsünüz? Gerekçesiyle beraber açıklayabilir misiniz?
- 10- Sizce müzik öğretmenleri ve eğitim müziği bestecilerinin eğitim müziği bestelemeye dair ihtiyaçları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?

Ek-4: Müzik Öğretmeni Adayı Görüşme Formu

Demografik Sorular

- 1- Kaç yaşındasınız?
- 2- Kaçınıcı sınıftasınız?
- 3- Lisans eğitiminde Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) dersini alıyor musunuz?/aldınız mı? Eğer alıyorsanız/aldıysanız hangi sınıf ve dönemde alıyorsunuz/aldınız?

Görüşme Soruları

- 1- Size göre eğitim müziği kavramının kapsamı nedir?
- 2- Sizce bir eğitim müziği bestesi yapma süreci başından sonuna kadar hangi aşamalardan oluşmalıdır? Açıklayabilir misiniz?
- 3- Sizce nitelikli bir eğitim müziği bestesinin ölçütleri neler olabilir?
- 4- Sizce müzik öğretmenleri eğitim müziği besteleme becerilerine sahip olmalı mıdır? Gerekçeleriyle beraber açıklayabilir misiniz?
- 5- Sizce Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) dersinde müzik öğretmeni adaylarının besteleme için ön koşul yeterlikleri sağlayan dersler veya nitelikler neler olmalıdır? Açıklayabilir misiniz?
- 6- Bir eğitim müziği bestesi oluşturma sürecinde bestecinin teorik bilgisine ek olarak “İlham” ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? Size göre bir müzik öğretmeni adayına ya da eğitim müziği bestecisine eğitim müziği besteleme sürecinde ilham veren durumlar neler olabilir?
- 7- Eğitim müziği besteleme ile ilgili kendinizi değerlendirebilir misiniz?
- 8- Eğitim Müziği Besteleme (Teknikleri) dersinin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda yer alması konusunda ne düşünürsünüz? Gerekçesiyle beraber açıklayabilir misiniz?

Ek-5: Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği

	MADDELER	Hiç Yeterli Değilim	Biraz Yeterliyim	Orta Düzeyde Yeterliyim	Oldukça Yeterliyim	Tamamen Yeterliyim
1.	Okul şarkısı bestelerken 2/4, 3/4, 3/8, 4/4 gibi basit ölçüleri kullanmada					
2.	Okul şarkısı bestelerken 6/8, 9/8, 12/8 gibi bileşik ölçüleri kullanmada					
3.	Okul şarkısı bestelerken ezginin karakterine uygun olarak tempoyu (andante, moderato, allegro gibi) belirlemede					
4.	Okul şarkısı bestelerken sözün anlamına uygun olarak tempoyu (andante, moderato, allegro gibi) belirlemede					
5.	Okul şarkısı bestelerken ezginin karakterine uygun olarak nüansları-gürlükleri (piano, forte, crescendo gibi) belirlemede					
6.	Okul şarkısı bestelerken sözün anlamına uygun olarak nüansları-gürlükleri (piano, forte, crescendo gibi) belirlemede					
7.	Okul şarkısı bestelerken ezginin karakterine uygun olarak artikülasyonları (staccato, legato, sforzando gibi) belirlemede					
8.	Okul şarkısı bestelerken sözün anlamına uygun olarak artikülasyonları (staccato, legato, sforzando gibi) belirlemede					
9.	Okul şarkısı bestelerken ritmik olarak verilen soru cümlesini ritmik bir cevap cümlesi ile tamamlamada					
10.	Okul şarkısı bestelerken ezgisel olarak verilen soru cümlesini ezgisel bir cevap cümlesi ile tamamlamada					
11.	Okul şarkısı bestelerken ezgisel olarak soru ve cevap cümlesi oluşturmada					
12.	Okul şarkısı bestelerken besteyi şarkı formuna uygun olarak (bir bölümlü-A, ikibölümlü-AB veya üç bölümlü-ABA gibi) oluşturmada					
13.	Okul şarkısı bestelerken verilen sözlere uygun ritmik değerleri (dörtlülük, sekizlik, üçleme, senkop gibi) tartımlaştırmada					
14.	Okul şarkısı bestelerken kelimelerin açık (sesli harf) veya kapalı hece (sessiz harf) ile bitmesine göre uygun ritmik değerleri kullanmada					
15.	Okul şarkısı bestelerken bir sözcükte vurgulanan hece için hangi yükseklikte notanın kullanılacağını belirlemede					
16.	Okul şarkısı bestelerken sözlerin anlamına uygun ezgi oluşturmada					
17.	Okul şarkısı bestelerken söz ve müzik cümlelerini prozodiye (söz ve müzik uyumu) uygun olarak kullanmada					
18.	Okul şarkısı bestelerken tonal yapıda özgün bir motif oluşturmada					
19.	Okul şarkısı bestelerken tonaliteye uygun sesler kullanmada					
20.	Okul şarkısı bestelerken tonalite dışındaki altere sesleri (geçici olarak dizi dışında kullanılan sesleri) kullanmada					
21.	Okul şarkısı bestelerken yakın tonlara (tonun dominantına, majörün ilgili minörüne gibi) yapılan diyatonik modülasyonu kullanmada					
22.	Okul şarkısı bestelerken sekvensi (ezgisel kalıbı başka bir sestem tekrarlama) kullanmada					
23.	Okul şarkısı bestelerken esas derece akorlarını (I-IV-V) kullanmada					
24.	Okul şarkısı bestelerken esas derece akorlarına (I-IV-V) ek olarak yan derece akorlarını (II-III-VI) da kullanmada					
25.	Okul şarkısı bestelerken marş armoni (belirli kurallara göre birbirini takip eden akor yürüyüşleri) kalıbını kullanmada					
26.	Okul şarkısı bestelerken soru cümlesinde kalınacak kadansı belirlemede					
27.	Okul şarkısı bestelerken cevap cümlesinde kalınacak kadansı belirlemede					
28.	Okul şarkısı bestelerken makamsal yapıda özgün bir motif-oluşturmada					
29.	Okul şarkısı bestelerken makamsal yapıda tek sesli bir ezgi oluşturmada					
30.	Okul şarkısı bestelerken 5/8, 7/8 veya 9/8'lik gibi aksak ölçüleri kullanmada					
31.	Okul şarkısı bestelerken makamsal bir ezgi oluşturma aşamasında cümle sonlarındaki kararları (tam karar, yarım karar, asma karar gibi) kullanmada					
32.	Okul şarkısı bestelerken makamsal bir ezgi oluşturma aşamasında dizi seslerini (karar perdesi-1. derece, güçlü-4. veya 5. derece, yeden-7. derece, tiz durak-8. derece gibi) uygun olarak kullanmada					
33.	Okul şarkısı bestelerken makamsal bir ezgi oluşturma aşamasında seyir özelliklerini (çıkıcı, inici-çıkıcı, inici) kullanmada					
34.	Okul şarkısı bestelerken Hüseyini, Uşşak, Hicaz gibi basit makamları kullanmada					
35.	Okul şarkısı bestelerken öğretim programında yer alan değerler (dostluk, dürüstlük, sevgi gibi) ile ilgili uygun söz bulmada					
36.	Okul şarkısı bestelerken belirli gün ve haftalar (Çanakkale Zaferi, Anneler Günü gibi) ile ilgili uygun söz bulmada					
37.	Okul şarkısı bestelerken farklı disiplinler (Türkçe, matematik, tarih dersi gibi) ile ilgili uygun söz bulmada					
38.	Okul şarkısı bestelerken besteye parmak şıklatma, el çırpma gibi beden perküsyonu hareketlerini eklemeye					
39.	Okul şarkısı bestelerken besteye oyun ve dans (bir canlıyı veya nesneyi taklit etme, el ele tutuşma, zıplama, dönme gibi) öğelerini eklemeye					
40.	Okul şarkısı bestelerken motifteki ritmik değerleri büyütür ya da küçülterek geliştirmede					
41.	Okul şarkısı bestelerken motifteki ses sınırlarını ritmik değerlerdeki yapı bozulmaksızın genişleterek ya da daraltarak geliştirmede					
42.	Okul şarkısı bestelerken motifi ritim ve ses açısından genişleterek ya da özetleyerek geliştirmede					
43.	Okul şarkısı bestelerken motifi aynı aralıklarla dikey (aşağıdan yukarı veya yukarıdan aşağı) ya da yatay (baştan sona veya sondan başa) ters çevirerek geliştirmede					
44.	Okul şarkısı bestelerken motifi geliştirme aşamasında varyasyon (motifteki ezgisel, ritmik veya armonik öğelerden birisini değişikliğe uğratma) kullanmada					

Ek-6: Okul Şarkısı Besteleme Uygulaması Öncesi ve Sonrasında Yapılan Sınav

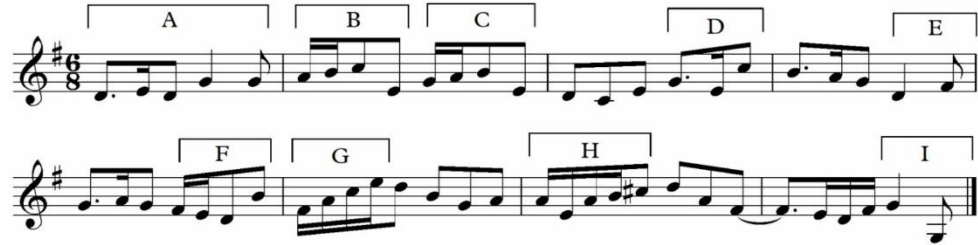
1- Ezgide yuvarlak içine alınan akora yabancı sesleri (erken duyurma/öncü ses, geçit ses, işleyici ses, abantı ses/apojatür, gecikme, pedal, kaçak ses, değiştirme sesi) ilgili boşluklara yazınız. (5 PUAN)

- A. İşleyici ses B..... C..... D.....
 E..... F..... G..... H.....
 I..... J..... K.....

2- Aşağıda verilen 8 ölçülük eserde motifleri üzerinde işaretleyerek cümle ve dönemi form şemasında gösteriniz. (6 PUAN)

3- Aşağıdaki ezgiyi ilk ölçüyü takip ederek tonal sekvanslar ile tamamlayınız. (2 PUAN)

4- Ezgide harflerle işaretlenmiş seslerin parçanın tonalitesinin hangi derecelerine uygun olduğunu basamaksal ve harfle göstererek yazınız. (8 PUAN)

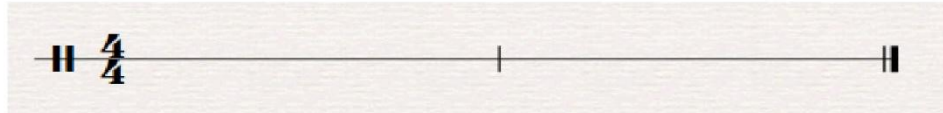
A. I. derece (G) B..... C.....
 D..... E..... F.....
 G..... H..... I.....

5- Aşağıdaki ezgide açık hecelerin altına nokta (.), kapalı hecelerin altına çizgi (-) koyarak belirtiniz. (7 PUAN)

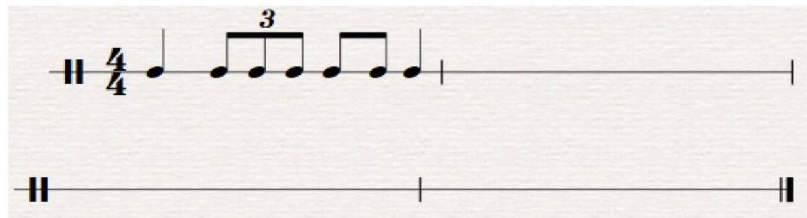

6- Aşağıdaki sözlere uygulanacak tartım kalıbını yazınız. (4 PUAN)

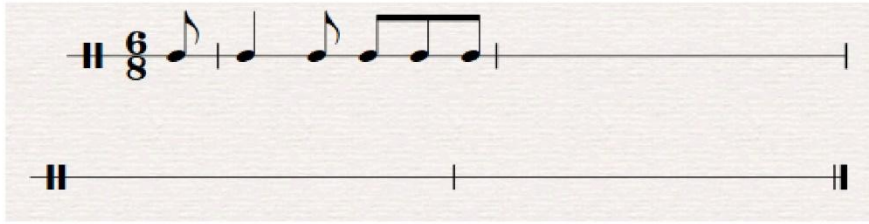
“Bir gün gökte güneş olmasa
 Kapkaranlık olur dünya”

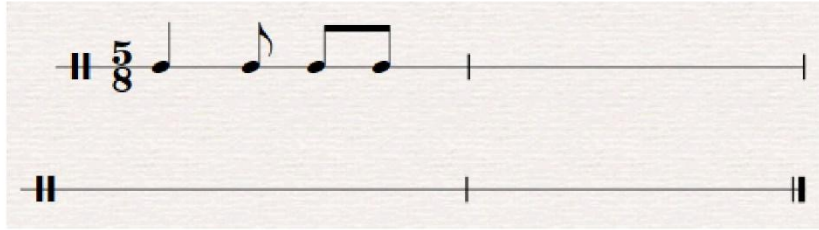
7- Verilen tartımı ritmik karakterini bozmadan tamamlayınız. (3 PUAN)

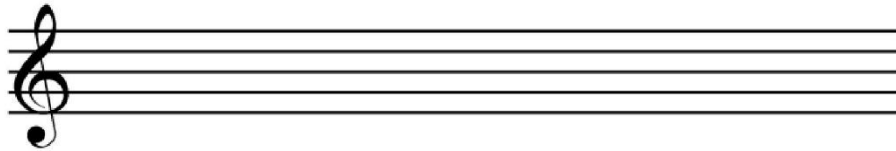
8- Verilen tartımı ritmik karakterini bozmadan tamamlayınız. (3 PUAN)

9- Aşağıda verilen aksak ritim tartımını ritmik karakterini bozmadan tamamlayınız. (3 PUAN)

10- Eğitim müziğinde kullanılan re kararlı hicaz makamı dizisini oluşturarak durak, güçlü, yeden, tiz durak perdelerini üstünde gösteriniz. (5 PUAN)

11- Aşağıda verilen ezginin eğitim müziğinde hangi makama ait olduğunu belirterek tamamlayınız. 4. ölçünün sonunu yarım kararda güçlü sesi ile, 8. ölçünün sonunu tamam karar ile bitiriniz. (12 PUAN) **Makam.....**

12- Aşağıda verilen ezgiyi ilgili tonaliteye göre tamamlayınız. Ezginin 3. ve 5. ölçüsüne yürüyücü seslerle başlayıp bu sesleri sırasıyla 4. ve 6. ölçünün ilk sesine çözüünüz. 4. ölçüyü yarım kararla, son ölçüyü tam kararla ve tam kadansla bitiriniz.(12 PUAN)

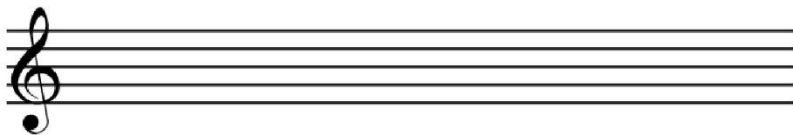
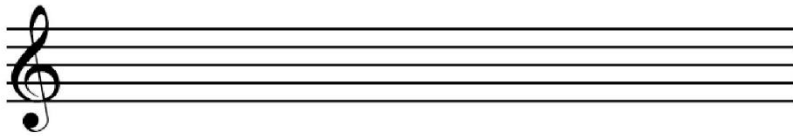
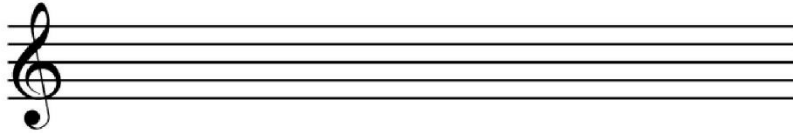
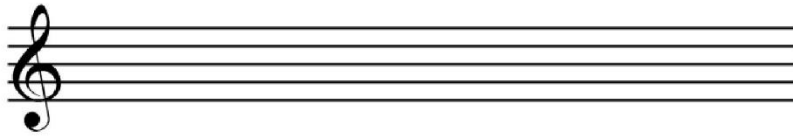
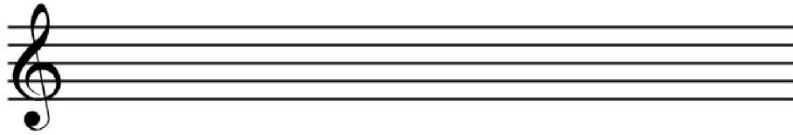

13- Aşağıdaki dizeleri kullanarak 3. yaş dönemine uygun en az 8 ölçülük bir şarkı oluşturunuz. Şarkınızı oluştururken aşağıda yer alan özellikleri dikkate alınız. **(30 PUAN)**

“Kuşlar cıvı cıvı, neşe dolu öter
Gökyüzünde bulutlar, rüzgarla dans eder”

KULLANMANIZ ÖNERİLEN ÖZELLİKLER

- Şarkının ölçüsünü ve tonalitesinin belirlenmesi
- Şarkının tempo ve dinamiklerinin (piano, forte, mezzo forte gibi) belirlenmesi.
- Şarkının artikülasyonlarının (legato-cümle bağı, staccato gibi) belirlenmesi
- Şarkının başlığının belirlenmesi.
- Şarkıda armoniye yabancı seslerin (geçit ses, işleyici ses vb.) kullanılması.
- Şarkının hitap ettiği yaş grubuna uygun ses aralığının kullanılması.
- Şarkıda form yapısının (motif ve cümlelerin) dikkate alınması.
- Şarkıda akor derecelerinin dikkate alınması.
- Şarkıda sekvens, marş armoni, modülasyon gibi yapıların kullanılması
- Şarkıda prozodi kurallarına [açık kapalı hece, vurgu kullanımı (>) gibi] dikkat edilmesi.
- Şarkıya oyun, dans ve hareket öğelerinin eklenmesi

YALANCI

Söz: A. M. Ataman
Müzik: Fransız Ezgi'si

Ev vel za man i çin de kal bur sa man i çin de
Bir kü çük ço ban var mış ya lan cı lık ya par mış
Ya lan cı ya lan cı sa na kim se i nan maz
Ya lan cı ya lan cı sô zü ne kim se kan maz

5. Tüdü:.....

Yaş Grubu:.....

OKUL YOLU

Orta Hızda

Söz ve Müzik: Erdoğan OKYAY

1. O kul yo lu düz gi der o kul yo lu düz gi der
2. Ög ret men ler ol ma sa ög ret men ler ol ma sa
3. O kul yo lu yaş o lur o kul yo lu taş o lur
4. Tem bel tem bel gez me hiç tem bel tem bel gez me hiç
5. Ay lar yıl lar tez ge çer ay lar yıl lar tez ge çer
6. Ca hil kal san kim ba kar ca hil kal san kim ba kar
1. Ço cuk lar bay ram e der ço cuk lar bay ram e der
2. Ço cuk lar bay ram e der ço cuk lar bay ram e der

6. Tüdü:.....

Yaş Grubu:.....

GÜZEL BEBEĞİM

1. Be nim bir be be ğim var ne de pek gü zel
2. Be nim bir be be ğim var ne de pek gü zel
1. Be nim bir be be ğim var ne de se vim li
2. Be nim bir be be ğim var ne de se vim li
1. Ağ zı var min na cık bur nu var hok ka cık
2. Yü zü var ay ğı bi kaş la rı yay ğı bi
1. Ya nak la rı el ma cık gü zel be be ğim (2kez)
2. Göz le ri bon cuk bon cuk gü zel be be ğim (2kez)

7. Tüdü:.....

Yaş Grubu:.....

Dağ Geçidi

Mode: 1/4

Z. A.

1 - Dağ ge-çi-di dar a-lur Dağ ge-çi-di
2 - Bir ke-na-rı yar a-lur bir ke-na-rı
1 - Tez ge-çi-niz bu bul-den Tez ge-çi-niz
2 - Tez ge-çi-niz bu sel-den Tez ge-çi-niz
1 - Al a-tı-na zın ar-tık al a-tı-na zın
2 - Düz l-ve-ya in ar-tık düz l-ve-ya in

8. Tüdü:.....

Yaş Grubu:.....

2. Hafta Ders Sonu Değerlendirme Sınavı

13.03.2024

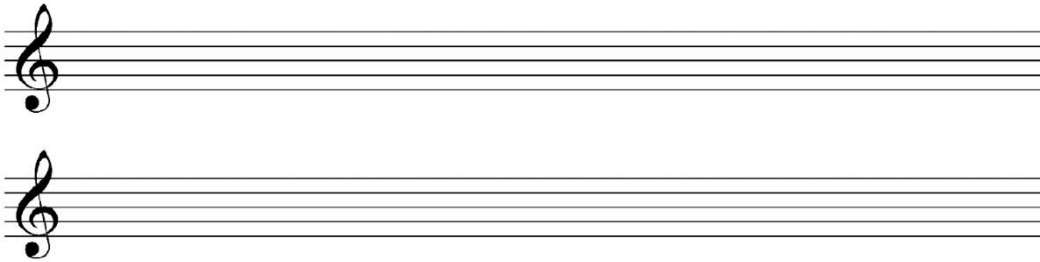
DERS SONU DEĞERLENDİRME (2. HAFTA)

1- Aşağıdaki dizeğe **sol majör** dizisini **çıkıcı ve inici** olarak **farklı ritim kalıplarıyla** yazınız. Ritim kalıplarını oluştururken;

-Zaman işaretini ve ölçü sayısını ritim kalıplarına ve oktav sayısına göre siz belirleyiniz.

-Donanım varsa değiştirici işaret(ler)i yazınız.

-Ritim kalıbı oluştururken ritim kalıbının ölçü içindeki vuruş sayısına uygun yerleştirilmesi, nota saplarının kuvvetli-zayıf zamanlara göre sınıflandırılması, gereksiz uzatma bağlarından kaçınılması, ritim kalıbının el vuruşuyla gösterilmesi, ritim kalıbı oluştururken el veya kalem ile vuruş yapılması, ritim kalıbının devam eden ölçülerde birebir taklit edilmemesi, ritim kalıbının karakterinin bozulmaması, ritim kalıbının son vuruşunda kısa süreli tartinların kullanılmaması, gereksiz es (sus) kullanılmaması, eksik ölçüyle başlanıyorsa vuruşların cümle veya parça sonunda tamamlanması gibi özelliklere dikkat ediniz.

2- Aşağıdaki dizeğe 8 ölçülük tek sesli do pentatonik ezgi oluşturunuz. Ezgiyi oluştururken;

-Zaman işaretini siz belirleyiniz.

-Ezgiyi do majör tonalitesini hissettirecek şekilde oluşturunuz.

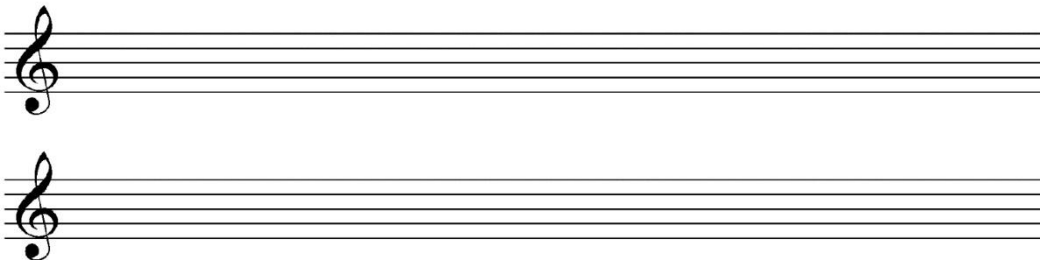
-Pentatonik dizi dışında başka bir nota kullanmayınız.

-Pentatonik dizideki bütün sesleri kullanınız.

-Bir oktav aralığı aşmayınız.

-Yanaşık ve atlamalı sesler kullanınız.

-Ezgiyi oluştururken ritim kalıbı oluşturma özelliklerine (ritim kalıbının ölçü içindeki vuruş sayısına uygun yerleştirilmesi, nota saplarının kuvvetli-zayıf zamanlara göre sınıflandırılması, gereksiz uzatma bağlarından kaçınılması, ritim kalıbının karakterinin bozulmaması, ritim kalıbının son vuruşunda kısa süreli tartinların kullanılmaması, gereksiz es (sus) kullanılmaması, eksik ölçüyle başlanıyorsa vuruşların cümle veya parça sonunda tamamlanması gibi) dikkat ediniz.

3. Hafta Ders Sonu Değerlendirme Sınavı

20.03.2024

DERS SONU DEĞERLENDİRME (3. HAFTA)

Aşağıda re majör tonalitesinde 8 ölçülük tek sesli bir ezgi oluşturunuz.

Ezgiyi oluştururken;

-Zaman işaretini (ölçü vuruşunu) siz belirleyiniz.

-Yanaşık ve atlamalı sesleri dengeli bir şekilde kullanınız.

-İlk 4 ölçüde çıkıcı, son 4 ölçüde inici bir ezgi çizgisi/hattı kullanınız.

-Ezgiyi oluştururken ritim kalıbı oluşturma özelliklerine dikkat ediniz.

-Ezginin 2 farklı yerinde sekvens kullanınız.

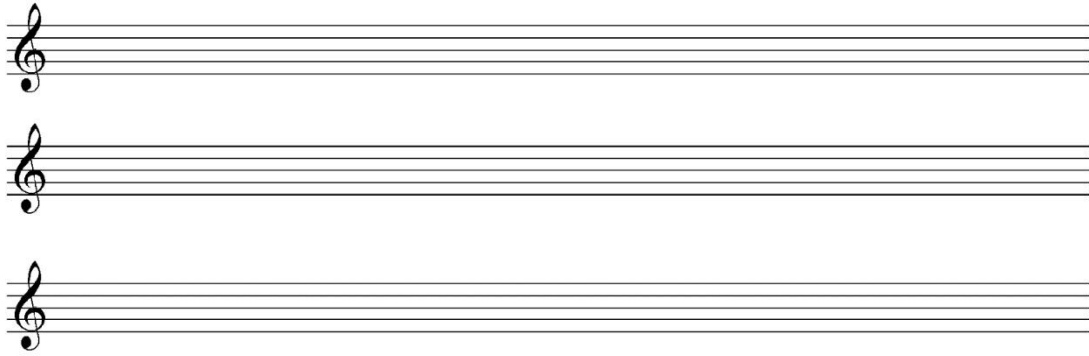
-Ezgideki durucu-yürüyücü sesleri aşağıda istenen şekilde oluşturunuz:

a- İlk 2 ölçüyü durucu sesle başlayıp yürüyücü sesle bitiriniz.

b- 3. ve 4. ölçüyü yürüyücü sesle başlayıp sonunda 2. ölçünün son sesine çözünüz.

c- 5. ve 6. ölçüyü yürüyücü sesle başlayıp yürüyücü sesle bitiriniz.

d- 8. ve son ölçüyü 6. ölçünün son sesine çözünüz.

4. Hafta Ders Sonu Değerlendirme Sınavı

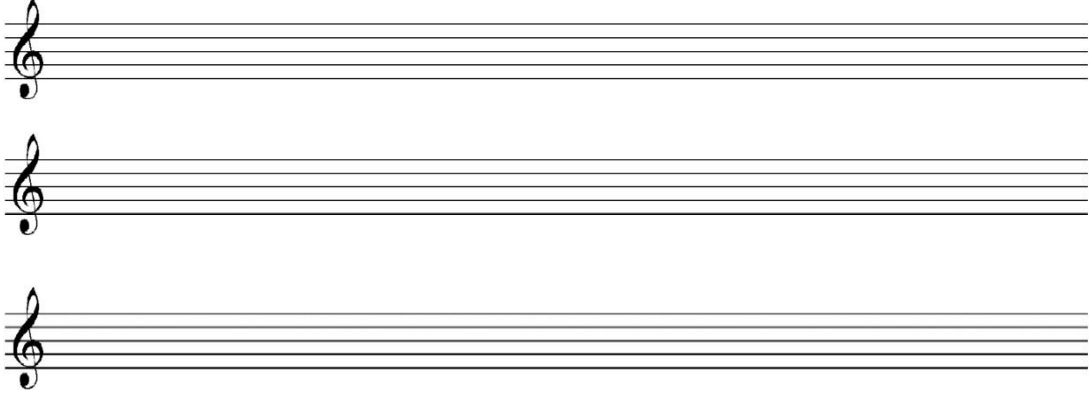
27.03.2024

DERS SONU DEĞERLENDİRME (4. HAFTA)

Aşağıda re majör tonalitesinde 4 ölçü ve 4/4'lük tek sesli bir ezgi oluşturunuz.

Ezgiyi oluştururken;

- Üçüncü yaş dönemindeki öğrencilerin ses aralıklarını dikkate alınız.
- Ezgidaki yanaşık ve atlama sesleri yine üstte verilen yaş grubuna uygun olarak oluşturunuz.
- Ezginin farklı yerlerinde 1 adet inici, 1 adet çıkıcı ezgi çizgisi/hattını kullanınız
- Ritim kalıbı oluşturma özelliklerine dikkat ediniz.
- En az bir adet sekvens kullanınız ve bu yeri işaretleyerek gösteriniz.
- En az 3 farklı akor yabancı ses kullanınız ve bu sesleri işaretleyerek gösteriniz.
- 1. ve 3. ölçüye I. derece, 4. ölçüye V. derece ile başlayınız.
- 2. ölçüyü V. derece, 4. ölçüyü I. derece ile bitiriniz.
- Kullandığınız akor derecesini ilgili ölçünün veya vuruşların altına yazınız.

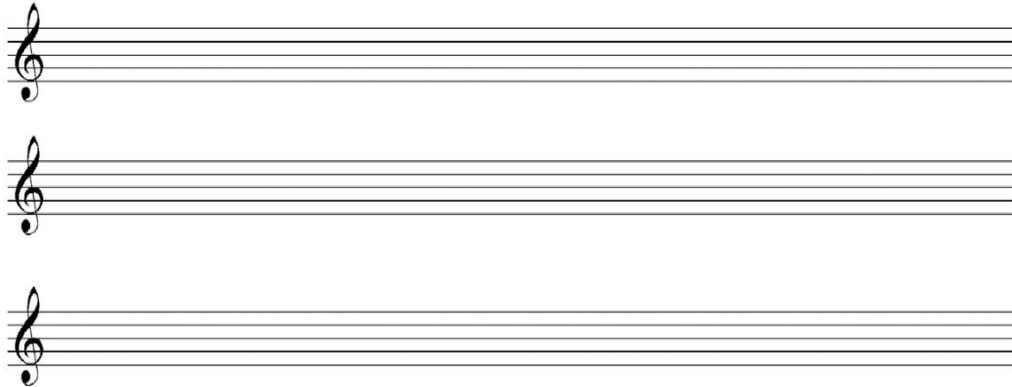
5. Hafta Ders Sonu Değerlendirme Sınavı

03.04.2024

DERS SONU DEĞERLENDİRME (5. HAFTA)

Aşağıdaki dizeğe size verilen kriterlere göre bir dönemden oluşan tek sesli ezgi oluşturunuz. Ezgiyi oluşturunken:

- Do majör dışında bir tonalite kullanarak bu tonaliteyi siz belirleyiniz.
- Zaman işaretini (ölçü vuruşunu) siz belirleyiniz.
- Yanaşık-atlamalı sesleri dengeli olarak kullanınız.
- Ezginin bir yerinde dalgalı ezgi çizgisi/hattı kullanarak bu bölümü işaretleyiniz.
- Dönemdeki cümlelerden soru cümlesini a, cevap cümlesini a' olarak oluşturunuz.
- a cümlesini yarım karar, a' cümlesini tam karar ile bitiriniz.
- a cümlesinin sonundaki yürüyücü sesi a' cümlesinin sonundaki durucu sese çözünüz.
- Ezgide en az 1 adet sekvens kullanıp bu yeri işaretleyerek gösteriniz.
- Ezgide arkadaşlarınızla çalıştığınız motif geliştirme tekniği dışında başka bir motif geliştirme tekniğini kullanıp bu yeri işaretleyerek gösteriniz.
- Ezgide en az 3 adet akora yabancı ses kullanıp bu yerleri işaretleyerek gösteriniz.

6. Hafta Ders Sonu Değerlendirme Sınavı

24.04.2024

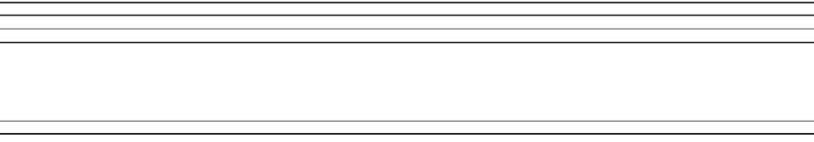
DERS SONU DEĞERLENDİRME

1- Aşağıdaki ezgiyi mükemmel kadans kullanarak ve altına akor derecesini basamak ve harf ile yazarak tamamlayınız.
Ezginin ilk 2 ölçüsünde akora yabancı ses kullanılmış ise işaretleyerek hangi akora yabancı ses olduğunu belirtiniz.

2- Aşağıdaki ezgiyi **yarım kadans kullanarak** ve altına akor derecesini basamak ve harf ile yazarak tamamlayınız. Ezginin ilk 2 ölçüsünde akora yabancı ses kullanılmış ise işaretleyerek hangi akora yabancı ses olduğunu belirtiniz.

3- Marş armoni akor yürüyüşüne uygun olan tek sesli bir ezgi oluşturunuz. Ezgiyi oluştururken:

- Tonaliteyi siz belirleyiniz.
- Ezgede kullandığınız akor derecelerini basamakasal ve harflerle altında gösteriniz.
- Ezginin sonunda oluşan kadans türünü belirtiniz.
- Ezginin bir bölümünde veya tamamında yay şekilli ezgi çizgisini/hattını kullanınız.
- Ezgede en az 1 adet sekvens kullanarak ilgili yerdeki sekvens(ler)i belirtiniz.
- Ezgiyi soru-cevap cümlesi olarak a-b şeklinde yazınız.

Three empty musical staves, each with a treble clef, arranged vertically. The staves are blank, with no notes or other markings.

7. Hafta Ders Sonu Değerlendirme Sınavı

02.05.2024

DERS SONU DEĞERLENDİRME (7. HAFTA)

Aşağıda verilen sözleri tartımlaştırarak, sözcük ve kelime vurgusu uyumu ile ifade uyumunu da dikkate alarak bir ezgi oluşturunuz. Ezgide akor yürüyüşü kullanarak bu akor yürüyüşünü ölçülerin veya vuruşların altında gösteriniz. Ezginin sonunda bir kadans türüne yer vererek bu kadans türünü derecelerin altında gösteriniz.

“Ağaçlar çiçekli çimenler yeşil
Mis gibi kokuyor canlandı doğa
Gelincikler papatyalar kırlarda çil çil
Mavi beyaz kırmızıyla rengarenk doğa”

8. Hafta Ders Sonu Değerlendirme Sınavı

DERS SONU DEĞERLENDİRME

08.05.2024

Aşağıda verilen Balık, Ördek, Kurbağa şarkısında;

-Tempo, nüans ve artikülasyonları belirleyiniz.

-Şarkıya içinde dans ve beden perküsyonu da bulunan bir oyun ekleyerek bu oyunda yer alan amaç, roller, araç-gereç ve uygulama öğelerini belirtiniz.

Zıp zıp zıp lar ka ra da yü zer tat lı su lar da
 Pay tak pay tak yü rür ken kaz ve ör dek ka ra da
 Su da ya şar ba lık lar ses siz ses siz yü zer ler

vır rak vır rak ses le nir eğ le nir şu kur ba ğa
 vak vak vak vak yü zer ler eğ le nir ler su lar da
 ba zen sü rü ha lin de ba zen yal nız ge zer ler

9. Hafta Ders Sonu Değerlendirme Sınavı

22.05.2024

DERS SONU DEĞERLENDİRME

1- Aşağıdaki re kararlı hüseyini ezgiyi **sekvans** ve makamın **yeden sesini** kullanarak tamamlayınız.

2- Aşağıda yer alan Saip Egüz'ün Halay şarkısında:

- Form şemasını gösteriniz.
- Sekvensleri belirtiniz.
- Makamın karar sesine (K), güçlüsüne (G) ve yedenine (Y) ait sesleri parantez içinde gösterilen harflerle belirtiniz.
- Şarkının makamına ait Türk halk müziğinde kullanılan değiştirici işaret(ler)i donanıma ekleyiniz.

Söz Müzik Saip Egüz

3-

Aşağıdaki boşlukları verilen cümleye uygun olarak tabloda verilen kavramlardan biriyle doldurunuz.

usul - seyir - Türk halk müziği - tiz durak perdesi - güçlü perdesi - dizi - karar perdesi - Türk sanat müziği - karar - yeden perdesi - makam - dokuz koma

a- Ozanlar ve âşıklar tarafından tarihin akışı ve anonimlik vasfı içinde ad konmadan bestelenen (yakılan) türkü vb. deyişlerle, kır hayatı töresinin yarattığı çeşitli oyunlardan meydana gelen müzik türüne denir.

b- Osmanlı döneminde yüksek bir düzeye erişen, geleneksel usul ve makamların teorik kurallarına göre bestelenen, genellikle bestecisi belli olan ve daha çok şarkı formundaki eserlerden oluşan müzik türüne denir.

c- Her makamın inici, çıkıcı, çıkıcı-inici gibi bir özelliği vardır.

d- Batı müziğinde «do-re» gibi büyük ikili aralığında sadece bir yarım ses varken Türk müziğinde bu iki perde arasında bulunmaktadır.

e- Kuvvetli ve zayıf zamanlarda belli düzümelerin kalıplaşmış haline denir.

f- Türk müziğinde belirli bir dizi, seyir, karar özelliklerine sahip olan ezgisel yapıya denir.

g- Türk müziğinde bir dörtlü ile bir beşlinin veya bir beşli ile bir dörtlünün birleşmesinden meydana gelir.

h- Her makam belirli perdelere uğrar ve tam, yarım, asma yapar.

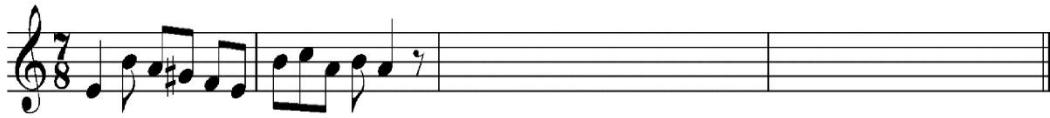
i- Türk müziğinde 1. derece –, 4. veya 5. derece –, 7. derece –, 8. derece – perdeleri adını alır.

10. Hafta Ders Sonu Değerlendirme Sınavı

29.05.2024

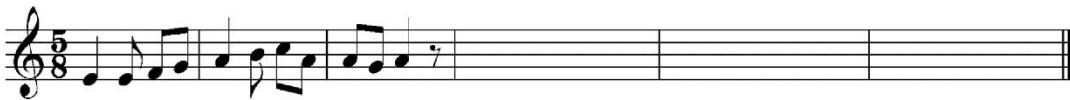
DERS SONU DEĞERLENDİRME (10. HAFTA)

1- Aşağıdaki ezginin karar perdesini, güçlü perdesini ve öğrendiğiniz makamlar içinde hangi makamda olduğunu ilgili yerlere yazınız. Makamın **yeden** sesini de kullanarak ezgiyi **tam karar** ile tamamlayınız.

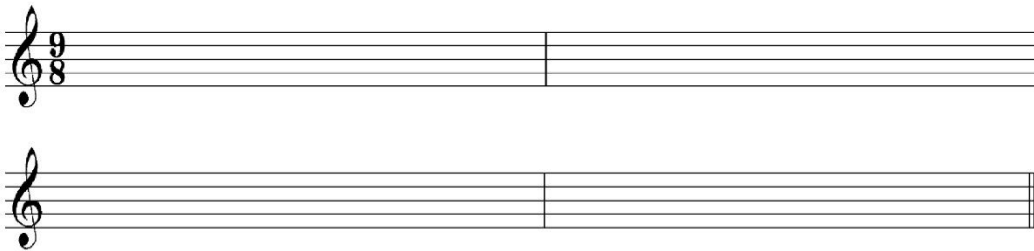
Karar Perdesi:..... Güçlü Perdesi:..... Makam:.....

2- Aşağıdaki ezginin karar perdesini, güçlü perdesini ve öğrendiğiniz makamlar içinde hangi makamda olduğunu ilgili yerlere yazınız. Makamın **yeden** sesini de kullanarak ezgiyi **tam karar** ile tamamlayınız.

Karar Perdesi:..... Güçlü Perdesi:..... Makam:.....

3- Hicaz makamında üçüncü yaş döneminin ses özelliklerine uygun re kararlı bir ezgi oluşturunuz. Makamda yer alan dizi seslerinin tamamını ezgide kullanınız. 2. ölçünün sonunu güçlü perdesinde yarım kararla, 4. ölçünün sonunu karar perdesinde tam kararla bitiriniz.

Ek-8: Öz Değerlendirme Formları

1. Hafta Öz Değerlendirme Formu

06.03.2024

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU (1. HAFTA)				
Adı Soyadı:				
Aşağıda ders sürecinde öğrendiklerinizle ilgili verilen cümleleri okuyarak size en uygun olan kısmı işaretleyiniz.				
	HİÇ	KISMEN	OLDUKÇA	TAMAMEN
1. "Eğitim Müziği Besteleme" kavramını farklı tanımlar üzerinden anladım.				
2. Okul şarkılarının hitap ettiği yaş gruplarının hangileri olduğunu anladım.				
3. Okul şarkılarının hitap ettiği yaş gruplarının ses sınırlarını ve ses özelliklerini anladım.				
4. Okul şarkılarında kullanılan türlerin neler olduğunu anladım.				
5. Okul şarkıları repertuarında yer alan konuların neler olduğunu anladım.				
6. Tempo, ritim, artikülasyon, ölçü, tonalite, beşliler çemberi gibi müzik teorisi alanındaki bilgileri hatırladım.				
7. Motif, cümle, dönem gibi form bilgisi alanındaki bilgileri hatırladım.				
8. Akor dereceleri, marş armoni, akora (armoniye) yabancı sesler, kadans gibi armoni alanındaki bilgileri hatırladım.				
9. Bir eser üzerinde motif, cümle, dönem gibi form bilgisi öğelerini gösterdim.				
10. Bir eser üzerinde akora yabancı sesler, akor derecesi, kadans gibi armoni öğelerini gösterdim.				
11. Bir okul şarkısının hangi yaş grubu ve ses özelliğine uygun olduğunu yazdım.				

2. Hafta Öz Değerlendirme Formu

13.03.2024

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU (2. HAFTA)				
Adı Soyadı:				
Aşağıda ders sürecinde öğrendiklerinizle ilgili verilen cümleleri okuyarak size en uygun olan kısmı işaretleyiniz.				
	HİÇ	KISMEN	OLDUKÇA	TAMAMEN
1. Doğru ve yanlış ritim kalıbı örneklerini ayırt ettim.				
2. Basit ölçüde verilen ritim kalıbını dikkat edilmesi gereken özelliklere göre tamamladım.				
3. Bileşik ölçüde verilen ritim kalıbını dikkat edilmesi gereken özelliklere göre tamamladım.				
4. Arkadaşımın tamamladığı ritim kalıbını verilen kriterlere göre değerlendirdim.				
5. Bir diziye çıkıcı ve inici olarak, dikkat edilmesi gereken özelliklere göre ritim kalıbı oluşturdum.				
6. Verilen bir nota üzerine pentatonik dizi oluşturdum.				
7. Tek sesli pentatonik ezgiyi dikkat edilmesi gereken özelliklere göre tamamladım.				
8. Arkadaşımın tamamladığı tek sesli pentatonik ezgiyi verilen kriterlere göre değerlendirdim.				
9. Dikkat edilmesi gereken özelliklere göre tek sesli bir pentatonik dizi oluşturdum.				

3. Hafta Öz Değerlendirme Formu

20.03.2024

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU (3. HAFTA)				
Adı Soyadı:				
Aşağıda ders sürecinde öğrendiklerinizle ilgili verilen cümleleri okuyarak size en uygun olan kısmı işaretleyiniz.				
	HİÇ	KISMEN	OLDUKÇA	TAMAMEN
1. Tek sesli tonal ezgideki yavaşık ve atlamalı sesleri ayırt ettim.				
2. Tek sesli tonal ezgideki inici ve çıkıcı ezgi çizgisi/hattını ayırt ettim.				
3. Tek sesli tonal ezgi oluştururken yavaşık ve atlamalı sesleri kullandım.				
4. Tek sesli tonal ezgi oluştururken inici ve çıkıcı ezgi çizgisi/hattı kullandım.				
5. Tek sesli tonal ezgideki durucu ve yürüyücü sesleri ayırt ettim.				
6. Tek sesli tonal ezgiyi durucu ve yürüyücü seslere dikkat ederek tamamladım.				
7. Tek sesli tonal ezgide yürüyücü sesleri durucu seslere çözdüm.				
8. Durucu ve yürüyücü seslere dikkat ederek tek sesli tonal ezgi oluşturdum.				
9. Tonal ve modülasyonlu sekvensi ayırt ettim.				
10. Sekvens kalıbını inici ve çıkıcı olarak tamamladım.				
11. Oluşturduğum tek sesli tonal ezgide sekvens kalıbını kullandım.				

4. Hafta Öz Değerlendirme Formu

27.03.2024

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU (4. HAFTA)				
Adı Soyadı:				
Aşağıda ders sürecinde öğrendiklerinizle ilgili verilen cümleleri okuyarak size en uygun olan kısmı işaretleyiniz.				
	HİÇ	KISMEN	OLDUKÇA	TAMAMEN
1. Akora yabancı seslerden geçit sesini ayırt ettim.				
2. Akora yabancı seslerden işleyici sesi ayırt ettim.				
3. Akora yabancı seslerden apojatür/abanti sesi ayırt ettim.				
4. Akora yabancı seslerden gecikme sesini ayırt ettim.				
5. Akora yabancı seslerden kaçak sesi ayırt ettim.				
6. Akora yabancı seslerden değiştime sesini ayırt ettim.				
7. Akora yabancı seslerden erken duyurma sesini ayırt ettim.				
8. Akora yabancı seslerden pedal sesini ayırt ettim.				
9. Verilen örnekte hangi akora yabancı sesin kullandığını buldum.				
10. Verilen akora yabancı sesi örnek üzerinden sınıfta anlattım.				
11. Akora yabancı sesleri kullanarak tek sesli tonal ezgi oluşturdum.				
12. Akora yabancı sesleri kullanarak oluşturduğum tek sesli ezgide I. ve V. akor derecelerini kullandım.				

5. Hafta Öz Değerlendirme Formu

03.04.2024

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU (5. HAFTA)				
Adı Soyadı:				
Aşağıda ders sürecinde öğrendiklerinizle ilgili verilen cümleleri okuyarak size en uygun olan kısmı işaretleyiniz.				
	HİÇ	KISMEN	OLDUKÇA	TAMAMEN
1. Motifteki ritmik değerleri büyütür ve küçülterek motif geliştirdim.				
2. Motifteki ses sınırlarını genişleterek ve daraltarak motif geliştirdim.				
3. Motifi ritim ve ses açısından genişleterek ve özetleyerek motif geliştirdim.				
4. Motifi dikey ters çevirerek motif geliştirdim.				
5. Motifi yatay ters çevirerek motif geliştirdim.				
6. Grup arkadaşlarıma bana verilen motif geliştirme tekniğini anlattım.				
7. Verilen örneklerin hangi kararlar bittiğini buldum.				
8. Bir soru cümlesini benzer şekildeki bir cevap cümlesiyle tamamladım.				
9. Soru-cevap (Öncül-artıcı) cümlelerinden oluşan bir dönemlik (periyoTLuk) tek sesli ezgi oluşturdum.				
10. Oluşturduğum bir dönemlik tek sesli ezginin soru cümlesini yarım kararla bitirdim.				
11. Oluşturduğum bir dönemlik tek sesli ezginin cevap cümlesini tam kararla bitirdim.				

6. Hafta Öz Değerlendirme Formu

24.04.2024

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU (6. HAFTA)				
Adı Soyadı:				
Aşağıda ders sürecinde öğrendiklerinizle ilgili verilen cümleleri okuyarak size en uygun olan kısmı işaretleyiniz.				
	HİÇ	KISMEN	OLDUKÇA	TAMAMEN
1. Tek sesli ezgideki esas derece akorlarını (I-IV-V) buldum.				
2. Tek sesli ezgideki yan derece akorlarını (II-III-VI) buldum.				
3. Majör tonalitedeki akor derecelerini tek sesli ezgide basamaklı şifreleme yöntemine göre (I, ii, iii, IV gibi) yazdım.				
4. Majör tonalitedeki akor derecelerini tek sesli ezgide harfle şifreleme yöntemine göre (C, Dm, Em, F gibi) yazdım.				
5. Minör tonalitedeki akor derecelerini tek sesli ezgide basamaklı şifreleme yöntemine göre (i, ii °, III, iv gibi) yazdım.				
6. Minör tonalitedeki akor derecelerini tek sesli ezgide harfle şifreleme yöntemine göre (C, Dm, Em, F gibi) yazdım.				
7. Kadans türlerini ayırt ettim.				
8. Tek sesli ezgide hangi kadans türünün kullanıldığını buldum.				
9. Verilen kadansı kullanarak tek sesli ezgiyi tamamladım.				
10. Verilen akor yürüyüşünü kullanarak tek sesli ezgi oluşturdum.				

7. Hafta Öz Değerlendirme Formu

02.05.2024

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU (7. HAFTA)				
Adı Soyadı:				
Aşağıda ders sürecinde öğrendiklerinizle ilgili verilen cümleleri okuyarak size en uygun olan kısmı işaretleyiniz.				
	HİÇ	KISMEN	OLDUKÇA	TAMAMEN
1. Şarkı sözündeki heceleri açık (.) ve kapalı (-) hece olarak gösterdim.				
2. Şarkı sözündeki heceleri tartımsal (ritmik) uyuma göre tartımlaştırdım.				
3. Şarkı sözündeki sözcükleri kelime vurgusuna uygun olarak ezgileştirdim.				
4. Şarkı sözündeki sözcükleri cümle vurgusuna uygun olarak ezgileştirdim.				
5. Şarkı sözündeki sözcükleri ifade uyumuna göre tonaliteye uygun olarak ezgileştirdim.				
6. Okul şarkılarında yer alan konular ve değerler ile ilgili şarkı sözü oluşturdum.				
7. Prozodî kurallarına dikkat ederek okul şarkılarında yer alan konular ile ilgili söz ve müzik oluşturdum.				

8. Hafta Öz Değerlendirme Formu

08.05.2024

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU (8. HAFTA)				
Adı Soyadı:				
Aşağıda ders sürecinde öğrendiklerinizle ilgili verilen cümleleri okuyarak size en uygun olan kısmı işaretleyiniz.				
	HİÇ	KISMEN	OLDUKÇA	TAMAMEN
1. Okul şarkısının türüne, söz ve ezgisine uygun tempoyu belirledim.				
2. Okul şarkısının söz ve ezgisine uygun nüansları belirledim.				
3. Okul şarkısının söz ve ezgisine uygun artikülasyonları belirledim.				
4. Okul şarkısının söz ve ezgisine uygun olarak oyundaki amacı açıkladım.				
5. Okul şarkısının söz ve ezgisine uygun olarak oyundaki rolleri belirledim.				
6. Okul şarkısının söz ve ezgisine uygun olarak oyundaki araç-gereçleri belirledim.				
7. Okul şarkısının söz ve ezgisine uygun olarak oyunun uygulama aşamasını açıkladım.				
8. Okul şarkısının söz ve ezgisine uygun dansla ilgili öğeler ekledim.				
9. Okul şarkısının söz ve ezgisine uygun beden perküsyonu içeren öğeler ekledim.				

9. Hafta Öz Değerlendirme Formu

22.05.2024

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU (9. HAFTA)				
Adı Soyadı:				
Aşağıda ders sürecinde öğrendiklerinizle ilgili verilen cümleleri okuyarak size en uygun olan kısmı işaretleyiniz.				
	HİÇ	KISMEN	OLDUKÇA	TAMAMEN
1. Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği türlerinin okul şarkılarında kullanımı ayırt ettim.				
2. Verilen hüseyini ezgiyi tamamladım.				
3. Verilen hüseyini şarkının form şemasını gösterdim.				
4. Verilen hüseyini şarkısında makamda yer alan dizi derecelerini şarkı üzerinde belirttim.				
5. Verilen hüseyini şarkısında şarkının makamına ait Türk müziğinde kullanılan değiştirici işareti okledim.				
6. 5/8, 7/8, 9/8 gibi bir aksak ölçüde ve hüseyini makamında şarkı besteledim.				
7. Hüseyini okul şarkısı bestelerken sekvens kullandım.				
8. Hüseyini okul şarkısı bestelerken şarkıda yarım karar ve tam karar yaptım.				
9. Re kararındaki diziye uygun olarak hüseyini makamında okul şarkısı besteledim.				

10. Hafta Öz Değerlendirme Formu

29.05.2024

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU (10. HAFTA)				
Adı Soyadı:				
Aşağıda ders sürecinde öğrendiklerinizle ilgili verilen cümleleri okuyarak size en uygun olan kısmı işaretleyiniz.				
	HİÇ	KISMEN	OLDUKÇA	TAMAMEN
1. Kürdi ve hicaz makamındaki ezgilerin eğitim müziğinde kullanımı ayırt ettim.				
2. Re kararlı ve mi kararlı hicaz makamlarının eğitim müziğinde kullanımı ayırt ettim.				
3. Mi kararlı kürdi ezgiyi tamamladım.				
4. Mi kararlı kürdi ezgi tamamlarken karar perdesi, güçlü perdesi, yeden perdesi gibi dizi derecelerini gösterdim.				
5. Mi kararlı hicaz ezgiyi tamamladım.				
6. Mi kararlı hicaz ezgi tamamlarken karar perdesi, güçlü perdesi, yeden perdesi gibi dizi derecelerini gösterdim.				
7. Re kararlı hicaz ezgi oluşturdum.				
8. Re kararlı hicaz ezgi oluşturunca 5/8, 7/8, 9/8 gibi aksak ölçüler kullandım.				
9. Re kararlı hicaz ezgi oluşturunca tam ve yarım karar yaptım.				

Ek-9: Çalışma Kâğıtları**06.03.2024****ETKİNLİK 1 (2. HAFTA)****Ad Soyad:**

1- Aşağıda verilen ritim kalıbını öğrendiğiniz noktalara dikkat ederek tamamlayınız. (Çalışma grup arkadaşı tarafından kontrol listesi üzerinden değerlendirilecektir.)

Değerlendiren Ad Soyad:

Kontrol listesi: (Doğru önerme için “√”, yanlış önerme için “X” olarak işaretleyiniz.)

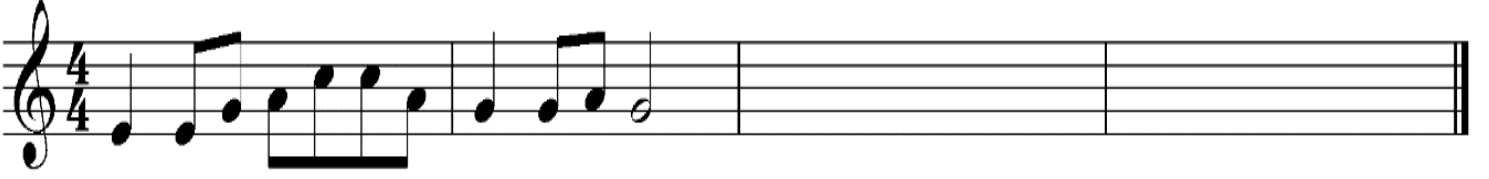
- ☐ Ölçülerdeki vuruşlar doğru sayıdadır.
- ☐ Nota sapları kuvvetli-zayıf zamana göre sınıflandırılmıştır.
- ☐ Gereksiz uzatma bağı kullanılmamıştır.
- ☐ Ritim kalıbı oluşturulurken el veya kalem ile vuruş yapılarak kontrol edilmiştir.
- ☐ Ritim kalıbı ölçülerde birebir taklit edilmemiştir.
- ☐ Ritim kalıbının karakteri bozulmamıştır.
- ☐ Gereksiz es (sus) kullanılmamıştır.
- ☐ Eksik ölçü eser sonunda tamamlanmıştır.

06.03.2024

ETKİNLİK 2 (2. HAFTA)

Ad Soyad:

Aşağıda verilen do pentatonik ezgiyi **ritim kalıbı oluştururken öğrendiğiniz noktalara** dikkat ederek, **yanaşık ve atlamalı sesleri** kullanarak, **do pentatonik dizideki bütün sesleri** kullanarak, **do notasıyla bitirecek şekilde** tamamlayınız. (Çalışma grup arkadaşı tarafından kontrol listesi üzerinden değerlendirilecektir.)

Değerlendiren Ad Soyad:

Kontrol listesi: (Doğru önerme için “✓”, yanlış önerme için “X” olarak işaretleyiniz.)

- ☐ Ölçülerdeki vuruşlar doğru sayıdadır.
- ☐ Nota sapları kuvvetli-zayıf zamana göre sınıflandırılmıştır.
- ☐ Gereksiz uzatma bağı kullanılmamıştır.
- ☐ Ritim kalıbının karakteri bozulmamıştır.
- ☐ Gereksiz es (sus) kullanılmamıştır.
- ☐ Yanaşık-atlamalı sesler kullanılmıştır.
- ☐ Parçanın 3. ve 4. ölçülerinde do pentatonik dizideki bütün sesler kullanılmıştır.
- ☐ Parça do notası ile bitirilmiştir.

ETKİNLİK 1 (3. HAFTA)

20.03.2024

Ad Soyad:

1. Aşağıdaki tonal ezgiyi size verilen kriterlere göre tamamlayınız. (Çalışma grup arkadaşı tarafından kontrol listesi üzerinden değerlendirilecektir.)

- Ezginin ritim kalıbında vuruşların doğru sayıda olması, nota saplarının doğru sınıflanması, gereksiz uzatma bağı kullanılmaması, gereksiz es (sus) kullanılmaması özelliklerine dikkat ediniz.
- Ezgiyi yanaşık ve atlamalı sesleri dengeli kullanarak tamamlayınız.
- Ezgiyi inici ezgi çizgisi/hattını kullanarak tamamlayınız.
- Ezginin 3. ölçüsüne durucu sesle başlayıp yürüyücü ses ile bitiriniz.
- Ezginin 4. ölçüsüne yürüyücü ses ile başlayınız.
- Ezginin 4. ölçüsünün son sesini 3. ölçü sonundaki yürüyücü sese göre çözünüz.
- Ezginin 3. ölçüsünde 1. ölçüdeki ritim kalıbını aynı şekilde kullanınız.
- Ezginin 4. ölçüsünün sonunda ezginin bitişini hissettirecek ritim kalıbını kullanınız.
- Ezginin 4. ölçüsünün sonunda ezginin bitişini hissettirecek notayı kullanınız.

Değerlendiren Ad Soyad:

Kontrol listesi: (Doğru önerme için “√” , yanlış önerme için “X” olarak işaretleyiniz.)

- ☐ Ölçülerdeki vuruşlar doğru sayıdadır.
- ☐ Nota sapları kuvvetli-zayıf zamana göre sınıflandırılmıştır.
- ☐ Gereksiz uzatma bağı kullanılmamıştır.
- ☐ Ezgi inici ezgi çizgisi/hattı kullanılarak tamamlanmıştır.
- ☐ Gereksiz es (sus) kullanılmamıştır.
- ☐ Yanaşık-atlamalı sesler kullanılmıştır.
- ☐ Ezginin 3. ölçüsü durucu ses ile başlamıştır.
- ☐ Ezginin 3. ölçüsü yürüyücü ses ile bitmiştir.
- ☐ Ezginin 4. ölçüsü yürüyücü ses ile başlamıştır.
- ☐ Ezginin 4. ölçüsünün son sesi 3. ölçünün sonundaki yürüyücü sese çözülmüştür.
- ☐ Ezginin sonunda ezginin bitişini hissettirecek ritim kalıbı kullanılmıştır.
- ☐ Ezginin sonunda ezginin bitişini hissettirecek nota kullanılmıştır.

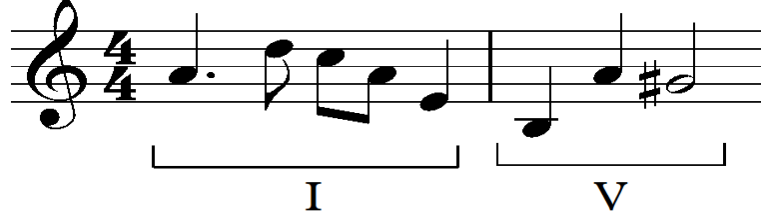
Ad Soyad:

27.03.2024

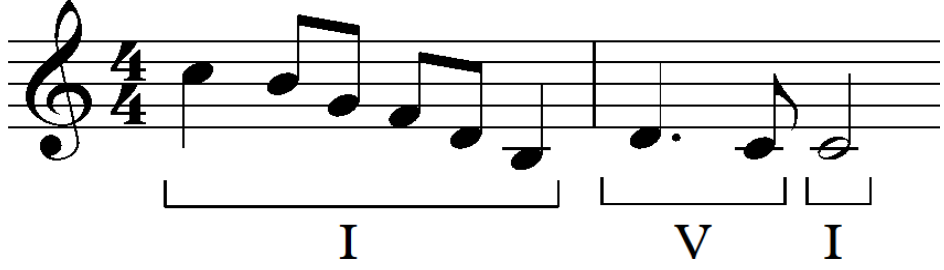
ETKİNLİK (4. HAFTA)

Aşağıda yer alan parçaların tonalitelerini yanına yazınız. Sonrasında bu tonaliteye ve verilen akor derecelerine göre hangi akora yabancı ses(ler)in kullanıldığını üstünde işaretleyerek altına yazınız. (Çalışma grup arkadaşları ile birlikte yapılacaktır.)

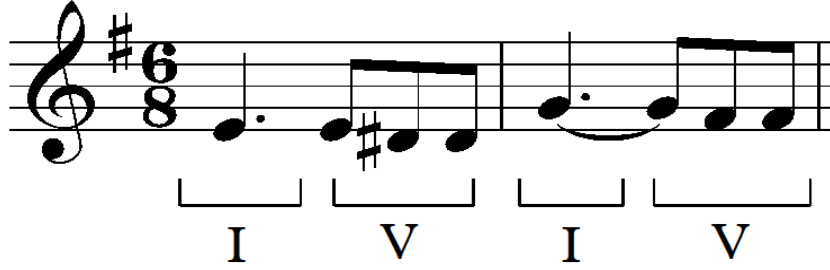
1-

2-

3-

4-

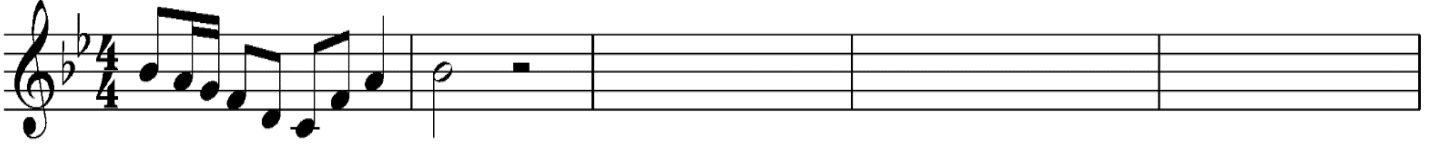

Ad Soyad:

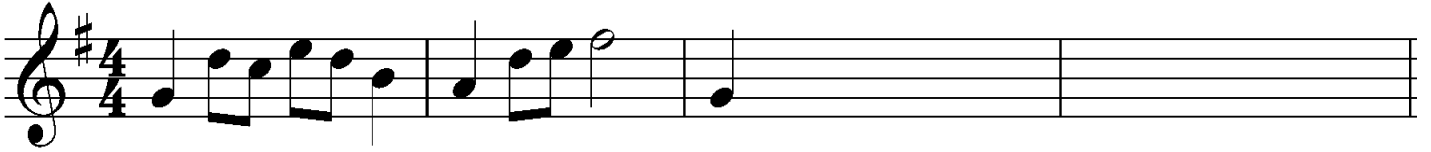
03.04.2024

ETKİNLİK 1 (5. HAFTA)

1- Aşağıda verilen motifi ritmik değerlerini büyüterek geliştiriniz.

2- Aşağıda verilen motifi ses sınırlarını daraltarak geliştiriniz.

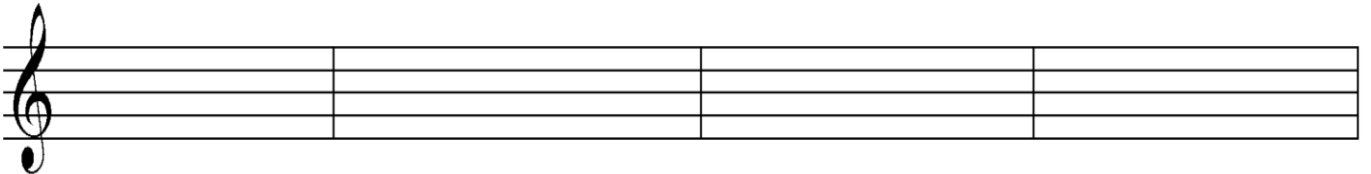
3- Aşağıda verilen motifi ritim ve ses açısından özetleyerek geliştiriniz.

4- Aşağıda verilen motifi dikey olarak ters çevirerek geliştiriniz.

5- Tonalite ve zaman işaretini (ölçü vuruşu) kendiniz belirleyerek bir motif oluşturunuz ve bu motifi geliştiriniz.

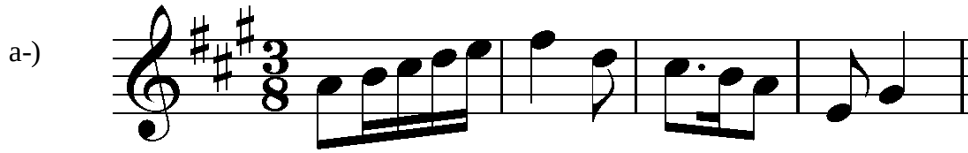

Ad Soyad:

ETKİNLİK 2 (5. HAFTA)

03.04.2024

1- Aşağıda verilen cümlelerin tonalitesini ve hangi kararla bittiğini altına yazınız.

Tonalite:.....

Bittiği Karar:.....

Tonalite:.....

Bittiği Karar:.....

Tonalite:.....

Bittiği Karar:.....

2- Aşağıda verilen dönemin (periyotun) tonalitesini altına yazınız. Soru cümlesi olan a cümlesinin sonundaki kararı ilgili yere belirterek soru cümlesini tam kararlı cevap cümlesi olarak a' cümlesi ile tamamlayınız.

Tonalite:.....

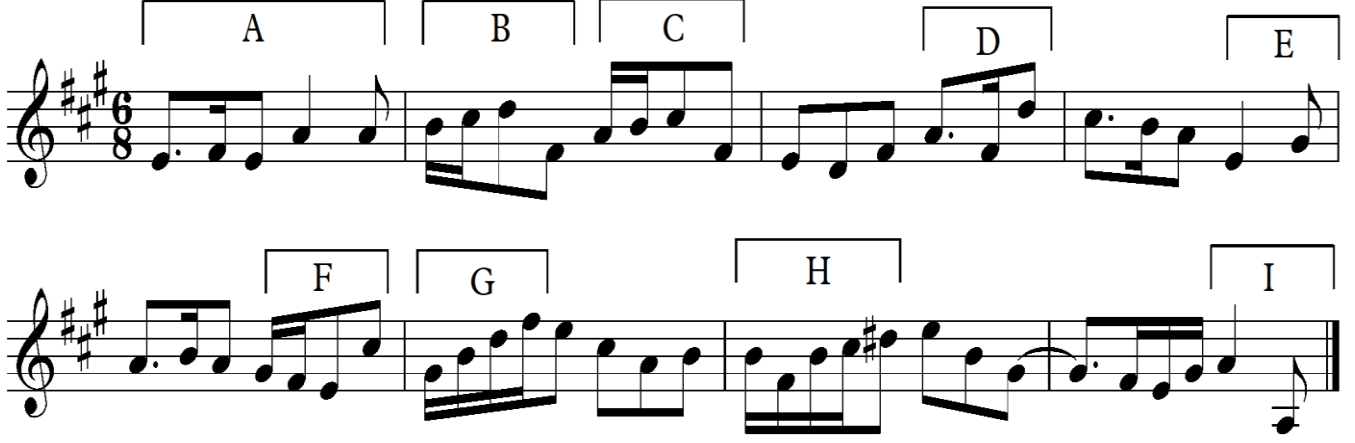
Soru Cümlesinin Bittiği Karar:.....

Ad Soyad:

24.04.2024

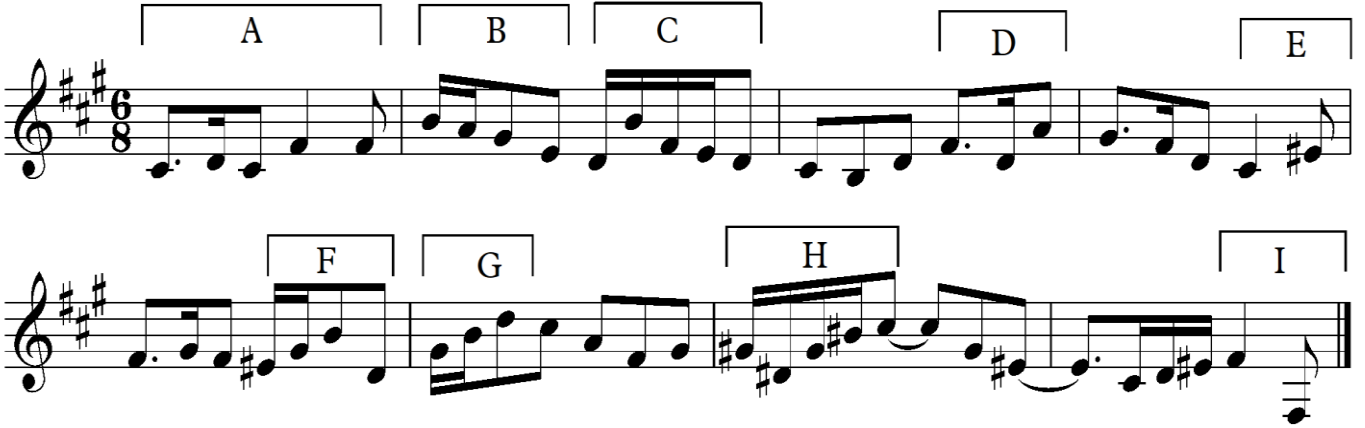
ETKİNLİK 1 (6. HAFTA)

1- Aşağıdaki ezgide harflerle işaretlenmiş seslerin parçanın tonalitesinin hangi derecelerine uygun olduğunu (basamaksal ve harf ile göstererek) altında belirtilen yerlere yazınız.

A. I. derece (A)	B.....	C.....
D.....	E.....	F.....
G.....	H.....	I.....

2- Aşağıdaki ezgide harflerle işaretlenmiş seslerin parçanın tonalitesinin hangi derecelerine uygun olduğunu (basamaksal ve harf ile göstererek) altında belirtilen yerlere yazınız.

A. i. derece (F#m)	B.....	C.....
D.....	E.....	F.....
G.....	H.....	I.....

Ad Soyad:
Değerlendiren Ad Soyad:

24.04.2024

ETKİNLİK 2 (6. HAFTA)

1- Aşağıdaki ezgide;

- 3. ve 4. ölçüde hangi akor derecelerinin (basamakasal ve harf ile) kullanıldığını altına yazınız.
 - Ezgide yer alan akora yabancı sesleri işaretleyerek hangisi olduğunu üzerinde belirtiniz.
 - Cümlelerin bittiği kararı ve hangi kadans türünün kullanıldığını ilgili yerlere yazınız.
- Cümlelerin Bittiği Kararı:..... Kadans Türü:.....

i(Cm) ii°(B°)

2- Aşağıdaki ezgide;

- 4. ölçüde hangi akor derecelerinin (basamakasal ve harf ile) kullanıldığını altına yazınız.
- Ezgide yer alan akora yabancı sesleri işaretleyerek hangisi olduğunu üzerinde belirtiniz.
- Cümlelerin bittiği kararı ve hangi kadans türünün kullanıldığını ilgili yerlere yazınız.

I (G) IV (C) I(G) V(D)

Cümlelerin Bittiği Kararı:..... Kadans Türü:.....

3- Aşağıdaki ezgide;

- 3. ve 4. ölçüde hangi akor derecelerinin (basamakasal ve harf ile) kullanıldığını altına yazınız.
 - Ezgide yer alan akora yabancı sesleri işaretleyerek hangisi olduğunu üzerinde belirtiniz.
 - Cümlelerin bittiği kararı ve hangi kadans türünün kullanıldığını ilgili yerlere yazınız.
- Cümlelerin Bittiği Kararı:..... Kadans Türü:.....

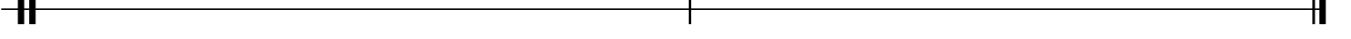
I(Bb) V (F) I (Bb)

Ad Soyad:

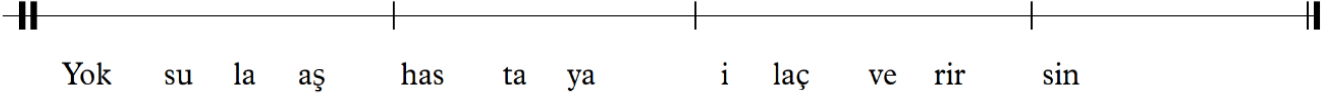
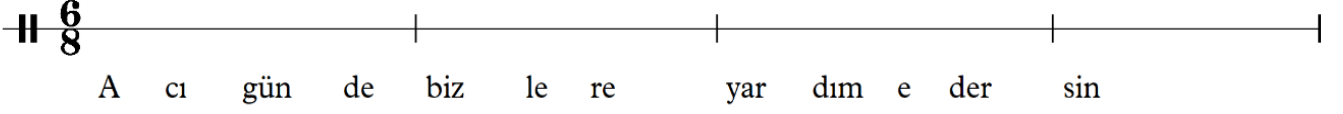
02.05.2024

ETKİNLİK 1 (7. HAFTA)

1- “Parolamız çalışmak / Bağlıyız biz ülkeye” sözcüklerini **zaman işareti (ölçü vuruşunu)** belirleyerek **tartımsal (ritmik) uyuma** göre tartımlaştırınız ve açık-kapalı heceleri altında nokta (.) ve çizgi (-) ile gösteriniz.

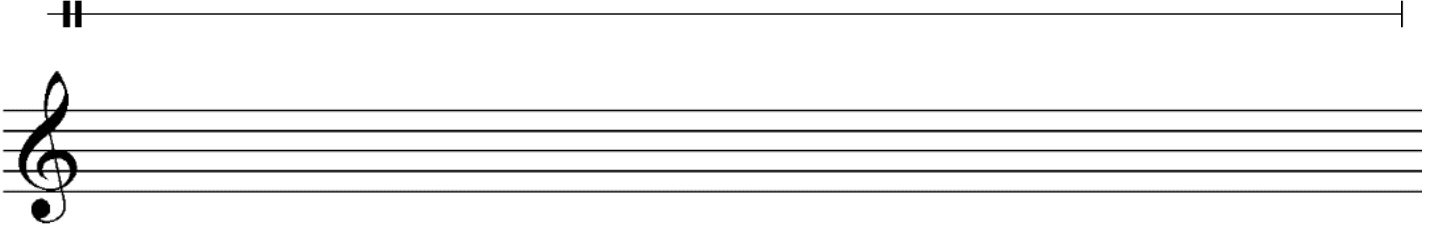

2- Aşağıda verilen sözcükleri verilen **zaman işareti (ölçü vuruşuna)** ve tartımsal (ritmik) uyuma göre tartımlaştırınız.

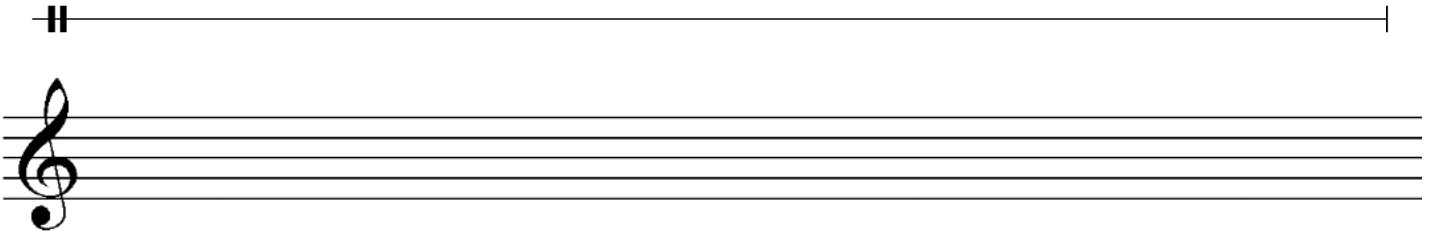
3- Aşağıdaki sözcükleri **tartımlaştırarak kelime vurgusuna** göre ezgisini oluşturunuz (Re-la aralığında).
İfade uyumuna göre tonaliteyi siz belirleyiniz.

“On dokuz Mayıs günü yaşıyor kalbimizde”

4- Aşağıdaki sözcükleri **tartımlaştırarak kelime ve cümle vurgusuna** göre ezgisini oluşturunuz (Do1-do2 aralığında).
İfade uyumuna göre tonaliteyi siz belirleyiniz.

“Kalbinde vatan sevgisi atar.”

Ad Soyad:

02.05.2024

ETKİNLİK 2 (7. HAFTA)

Aşağıda verilen konu ve değerlerden birisini seçip anahtar kelimelerden de yararlanarak bir başlık ile kafiyeli bir dördlük yazınız ve bu dördlüğü tartımsal (ritmik) uyuma göre tartımlaştırınız.

Konu ve Değer: Öğretmen / Sevgi ve saygı

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, başöğretmen, öğretmek, öğrenmek, okul, bilgi, ilim, bilim, sevgi, saygı, şevkat, çağdaşlık, uygarlık, ılık, çocuk, gençlik, iyilik, mutluluk, kutsal, meslek, köy, kasaba, kent, anne, baba, yurt, vatan

.....

.....

.....

.....

||-----|

||-----|

||-----|

||-----|

Ad Soyad:

08.05.2024

ETKİNLİK (8. HAFTA)

1- Aşağıda verilen Trafik Şarkısı'nda;

- Şarkının en az 2 farklı yerinde farklı tempo kullanarak ilgili yerlerde belirtiniz.
- Şarkıda farklı nüanslar kullanarak ilgili yerlerde belirtiniz.
- Şarkıda farklı artikülasyonlar kullanarak ilgili yerlerde belirtiniz.

Lal la la lal lal lal la la lal lal lal lal la Hay di bir lik te ge ze lim

kar şı kal dı rı ma ge çe lim Kı r mı zı yan dı bek le Ye şil yan dı geç sen de

2- Aşağıda verilen Bak Burada Ellerim adlı şarkıda;

- Şarkının en az 2 farklı yerinde farklı tempo kullanarak ilgili yerlerde belirtiniz.
- Şarkıda farklı nüanslar kullanarak ilgili yerlerde belirtiniz.
- Şarkıda farklı artikülasyonlar kullanarak ilgili yerlerde belirtiniz.

Bak bu ra da el le rim Gel be ra ber tu ta lım Ön ce sağ el son ra sol el

Bir lik te ya vaş ça dö ne lim Son ra kol kola gi re lim Bir lik te hız lı ca dö ne lim

Ön ce sağ el son ra sol el Bir lik te hız lı ca dö ne lim

Ad Soyad:

22.05.2024

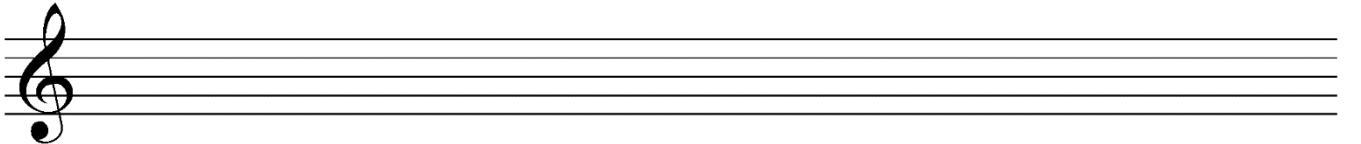
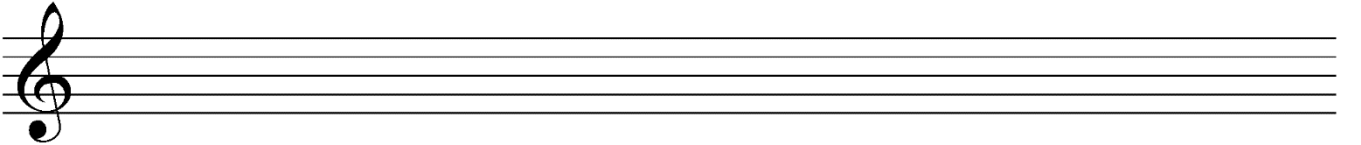
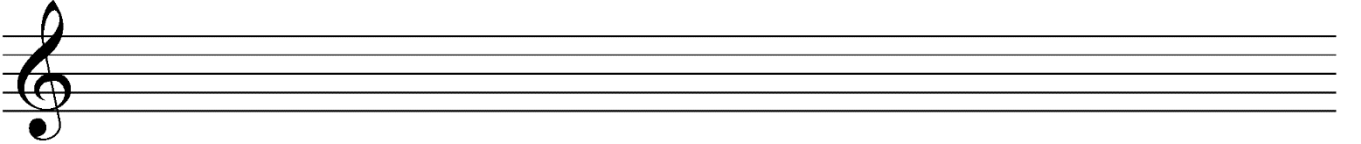
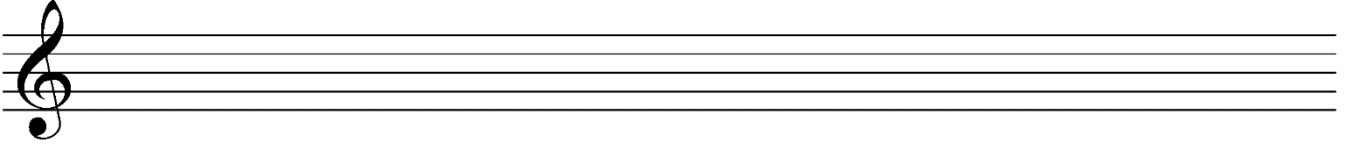
ETKİNLİK (9. HAFTA)

Aşağıda verilen dizelerden birisini kullanarak re kararlı hüseyini bir şarkı oluşturunuz.

Şarkıyı oluştururken:

- 5/8, 7/8 veya 9/8 gibi bir aksak ölçü kullanınız.
- Yanaşık ses ağırlıklı bir ezgi oluşturarak inici ve çıkıcı sekvensler kullanınız.
- Makamın güçlüsünü diğer seslere göre daha fazla kullanınız.
- Sözleri oluştururken prozodi kurallarına (ritmik uyum, kelime vurgusu uyumu, cümle vurgusu uyumu) dikkat ediniz.
- Şarkıda nüans ve artikülasyonlar kullanınız.
- Şarkının bir bölümünde yarım kararda kalarak şarkıyı tam karar ile bitiriniz.

1.	2.	3.
Dağ deniz ova çayır güzel Anadolu Rüzgarın serin eser yer gök ışıık dolu	Uç uçurtmam uzaklara kadar Dağların ardında çocuklar var	Haydi gel kardeşim gidelim kırlara El ele dolaşıp neşe bulmaya

Ek-10: Ödevler

ÖDEV (1. HAFTA)

06.03.2024

YALANCI

Söz: A. M. Ataman
Müzik: Fransız Ezgisi

Ev vel za man i çin de kal bur sa man i çin de
Bir kü çük ço ban var mış ya lan cı lık ya par mış

Ya lan cı ya lan cı sa na kim se i nan maz

Ya lan cı ya lan cı sö zü ne kim se kan maz

Aşağıda yer alan “Yalancı” adlı eğitim müziği bestesinin tonalitesini, kadansını ve akor derecelerini altında gösterilen boşluklara yazarak formunu (motif, cümle ve dönem), ve varsa akora (armoniye) yabancı seslerini üzerinde gösteriniz.

Tonalite:

Kadans Türü (İlk 4 ölçü için):

Akor Dereceleri: (Aşağıda ölçü sayıları verilmiştir. Her ölçüde 1 akor derecesi kullanılacaktır.)

1.....	2.....	3.....
4.....	5.....	6.....
7.....	8.....	9.....
10.....	11.....	12.....

ÖDEV (2. HAFTA)

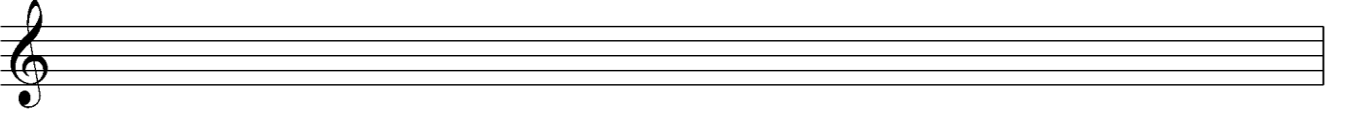
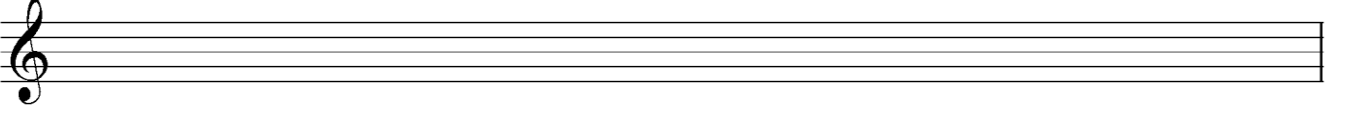
13.03.2024

Aşağıda sol majör dizisini çıkıcı ve inici olarak farklı ritim kalıplarıyla yazınız. Ritim kalıplarını oluştururken;

-Zaman işaretini ritmik yapınıza göre siz belirleyiniz.

-Donanım varsa değiştirici işaret(ler)i yazınız.

-Ritim kalıbı oluştururken ritimdeki vuruşların doğru sayıda yerleştirilmesi, nota saplarının kuvvetli-zayıf zamanlara göre oluşturulması, mümkün olduğunca uzatma bağlarından kaçınılması, ritmik yapıyı oluştururken vuruş yapılarak kontrol edilmesi, ritmik yapının ölçülerde birebir taklit edilmemesi, ritmik yapının karakterinin bozulmaması, ritmik yapının son vuruşunda kısa süreli tartımların kullanılmaması çok sayıda es (sus) kullanılmaması, eksik ölçüyle başlanıyorsa cümle veya parça sonunda tamamlanması gibi özelliklere dikkat ediniz.

Aşağıdaki kriterlere göre 8 ölçümlük tek sesli do pentatonik ezgi oluşturunuz. Ezgiyi oluştururken;

-Zaman işaretini siz belirleyiniz.

-Donanım varsa değiştirici işaret(ler)i yazınız.

-Ritim oluşturma kriterlerine (ritmik yapının karakterinin bozulmaması, ezginin sonunda kısa süreli değer kullanılmaması, çok fazla es kullanılmaması gibi) dikkat ediniz.

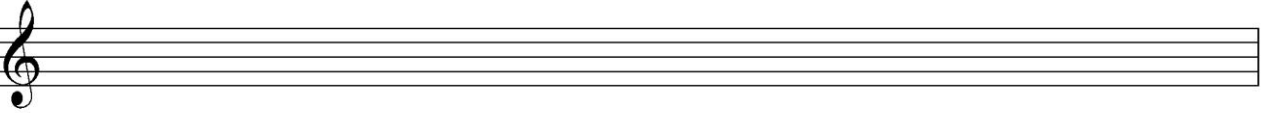
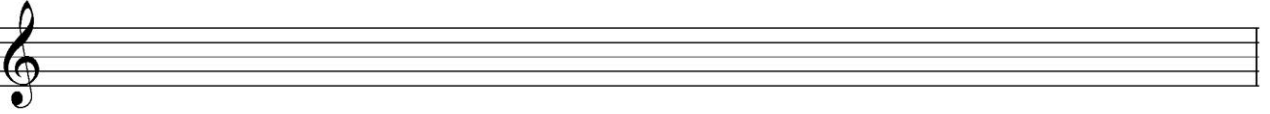
-Ezgiyi do majör tonalitesini hissettirecek şekilde oluşturunuz.

-Pentatonik dizi dışında başka bir nota kullanmayınız.

-Bir oktav aralığı aşmayınız.

-Yanaşık ve atlamalı sesleri dengeli kullanınız.

-Ezgiyi oluştururken ritim kalıbı oluşturma özelliklerine (ritimdeki vuruşların doğru sayıda yerleştirilmesi, nota saplarının kuvvetli-zayıf zamanlara göre oluşturulması, ritmik yapının karakterinin bozulmaması, ritmik yapının son vuruşunda kısa süreli tartımların kullanılmaması, çok sayıda es (sus) kullanılmaması, eksik ölçüyle başlanıyorsa cümle veya parça sonunda tamamlanması gibi) de dikkat ediniz.

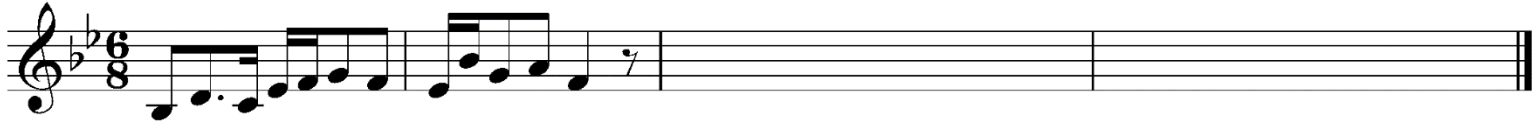
ÖDEV (3. HAFTA)

20.03.2024

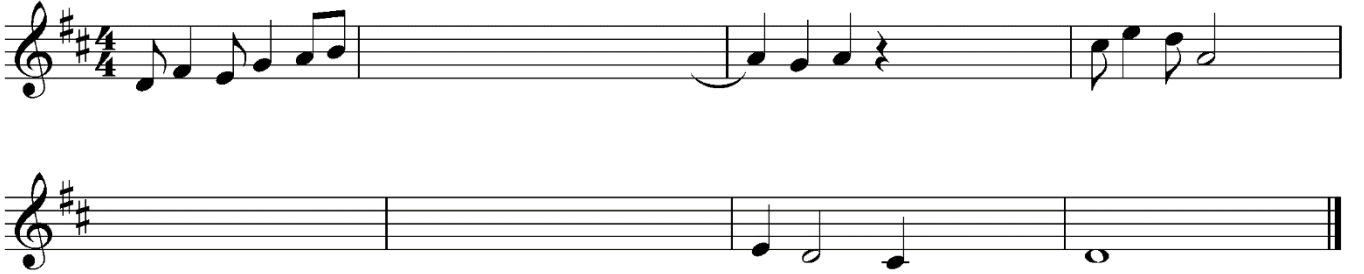
1- Aşağıdaki ezgiyi 3. ölçünün ilk sesi durucu, 3. ölçünün son sesi yürüyücü, 4. ölçünün ilk sesi yürüyücü ve 4. ölçünün son sesi durucu ses olacak şekilde tamamlayınız.

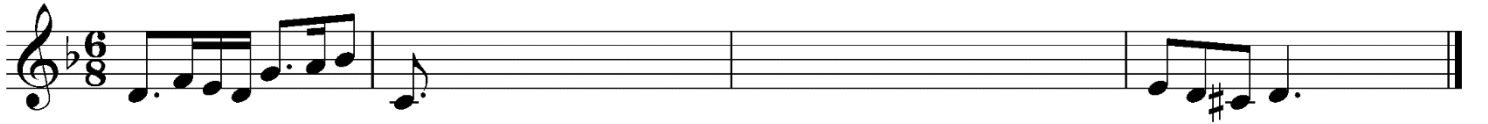
2- Aşağıdaki ezgiyi 3. ölçünün ilk sesi yürüyücü, 3. ölçünün son sesi yürüyücü, 4. ölçünün ilk sesi durucu ve 4. ölçünün son sesi durucu ses olacak şekilde tamamlayınız.

3- Aşağıdaki ezgide ikinci ölçüyü uzatma bağına dikkat ederek ve ilk ölçüyü takip ederek bir tekrarlı sekvensle; 5. ve 6. ölçüyü ise 4. ölçüyü takip ederek iki tekrarlı inici sekvensle tamamlayınız

4- Aşağıdaki ezgiyi 7. derecesini tizleştirmeden ilk ölçüyü takip eden iki tekrarlı sekvensle tamamlayınız.

ÖDEV (4. HAFTA)

27.03.2024

1- Aşağıdaki ezgilerde kullanılan akora yabancı sesleri işaretleyerek altına hangi akora yabancı ses olduğunu yazınız.

a-

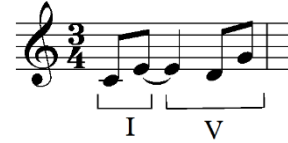
b-

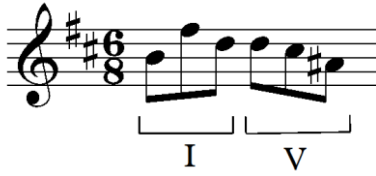
c-

d-

e-

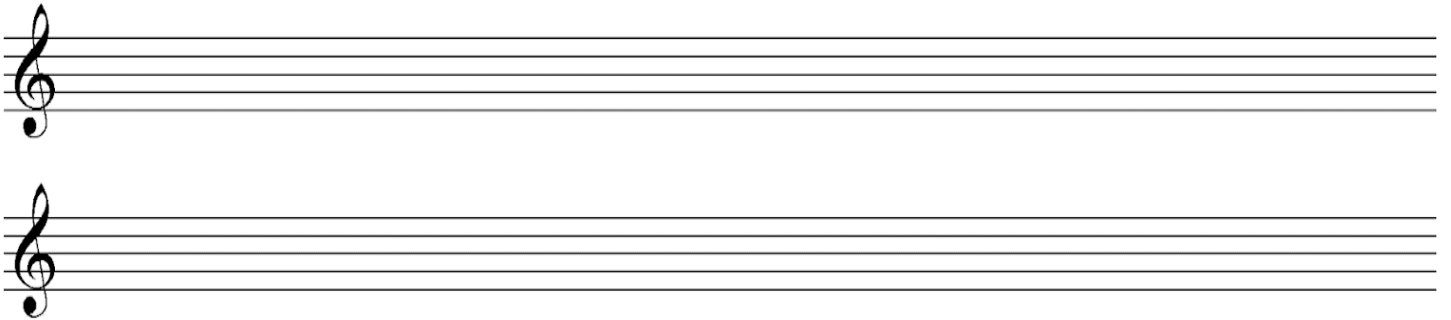
f-

2- Aşağıda re minör tonalitesinde 4 ölçü ve 4/4'lük tek sesli bir ezgi oluşturunuz.

Ezgiyi oluştururken;

- Birinci yaş döneminde ilkökul 4 ve ortaokul 1. sınıf dönemindeki öğrencilerin ses aralıklarını dikkate alınız.
- Ezgideki yanaşık ve atlamalı sesleri yine üstte verilen yaş grubuna uygun olarak oluşturunuz.
- Ritim kalıbı oluşturma özelliklerine dikkat ediniz.
- En az 1 adet sekvens kullanınız ve bu sesleri işaretleyerek gösteriniz.
- En az 3 farklı akora yabancı ses kullanınız ve bu sesleri işaretleyerek gösteriniz.
- Sadece I. derece ve V. dereceye ait sesleri ve akora yabancı sesleri kullanınız.
- 2. ölçüyü V. derece, 4. ölçüyü I. derece ile bitiriniz.
- Kullandığınız akor derecesini ilgili ölçünün veya vuruşların altına yazınız.

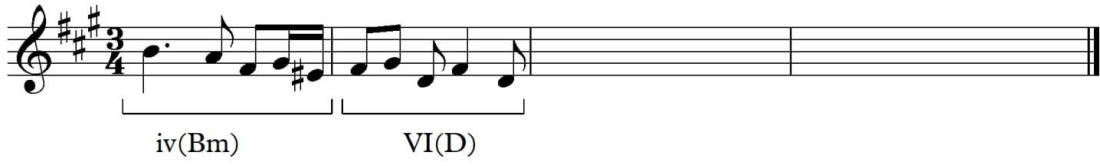
ÖDEV (6. HAFTA)

24.04.2024

1- Aşağıdaki ezginin ölçülerindeki seslerin parçanın tonalitesinin hangi derecelerine uygun olduğunu (basamaksal ve harf ile göstererek) altında belirtilen yerlere yazınız. Ölçülerdeki akora yabancı sesleri işaretleyerek hangi akora yabancı ses olduğunu yazınız.

2- Aşağıdaki ezgiyi **yarım kadans** kullanarak, altına akor derecesini basamak ve harf ile yazarak, ilgili yerlere cümlelerin bittiği kararı ve kadans türünü yazarak tamamlayınız. Ezginin ilk 2 ölçüsünde akora yabancı ses kullanılmış ise işaretleyerek hangi akora yabancı ses olduğunu belirtiniz.

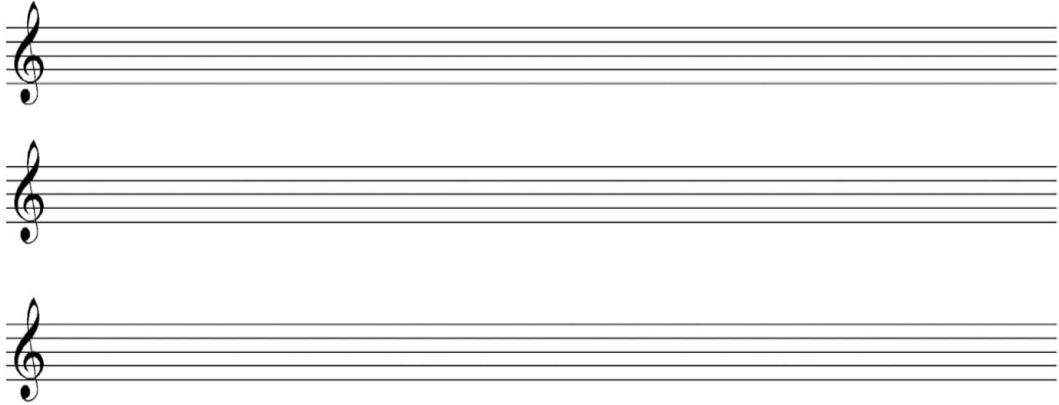

Cümlelerin Bittiği Karar:.....

Kadans Türü:.....

3- Pachelbel'in Re Majör kanonunda kullandığı akor yürüyüşüne uygun olan tek sesli bir ezgi oluşturunuz. Ezgiyi oluştururken:

- Do majör dışında bir tonalite belirleyiniz.
- Ezgide kullandığınız akor derecelerini basamaksal ve harflerle altında gösteriniz.
- Ezginin sonunda oluşan kadans türünü belirtiniz.
- Ezginin bir bölümünde veya tamamında yay şekilli ezgi çizgisini/hattını kullanınız.
- Ezgide en az 1 adet sekvens kullanarak ilgili yerdeki sekvens(ler)i belirtiniz.
- Ezgiyi soru-cevap cümlesi olarak a-b şeklinde yazınız.

ÖDEV (7. HAFTA)**02.05.2024**

Aşağıda verilen eğitim müziği konularından bir tanesini seçerek ve değerleri de kullanarak söz yazınız.

Yazdığınız sözleri **tartımlaştırarak**, **sözcük** ve **kelime vurgusu uyumu** ile **ifade uyumunu** da dikkate alarak bir ezgi oluşturunuz.

Ezgide **marş armoni** akor yürüyüşünü kullanarak bu akor yürüyüşünü ölçülerin veya vuruşların altında gösteriniz. Ezginin sonunda yer alan **kadans türünü** derecelerin altında gösteriniz.

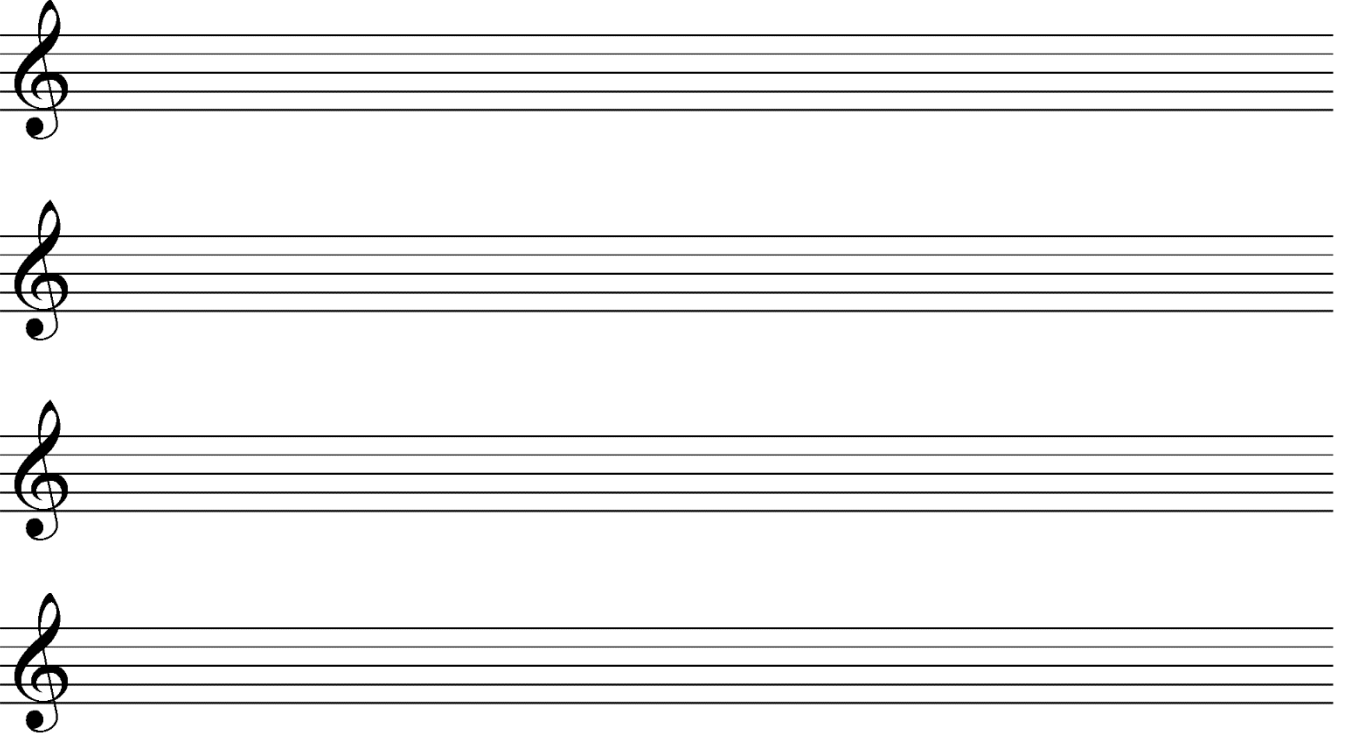
Ezgide en az 2 adet **sekvans** kullanarak bu sekvansleri gösteriniz.

Ezgide en az 3 farklı **akora yabancı ses** kullanarak bu sesleri gösteriniz.

Ezginin form yapısını **form şeması** ile gösteriniz.

Konular: Atatürk (Atatürk Sevgisi, 10 Kasım), Doğa (Doğa Sevgisi, Mevsimler, Hayvanlar), Sağlıklı Yaşam ve Vücudumuz, Belirli Gün ve Haftalar (Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Cumhuriyet Bayramı, Anneler Günü), Farklı Disiplinler (Hayat Bilgisi, Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler)

Değerler: Adalet, Dostluk, Dürüstlük, Özdenetim, Sabır, Saygı, Sevgi, Sorumluluk, Vatanseverlik ve Yardımseverlik

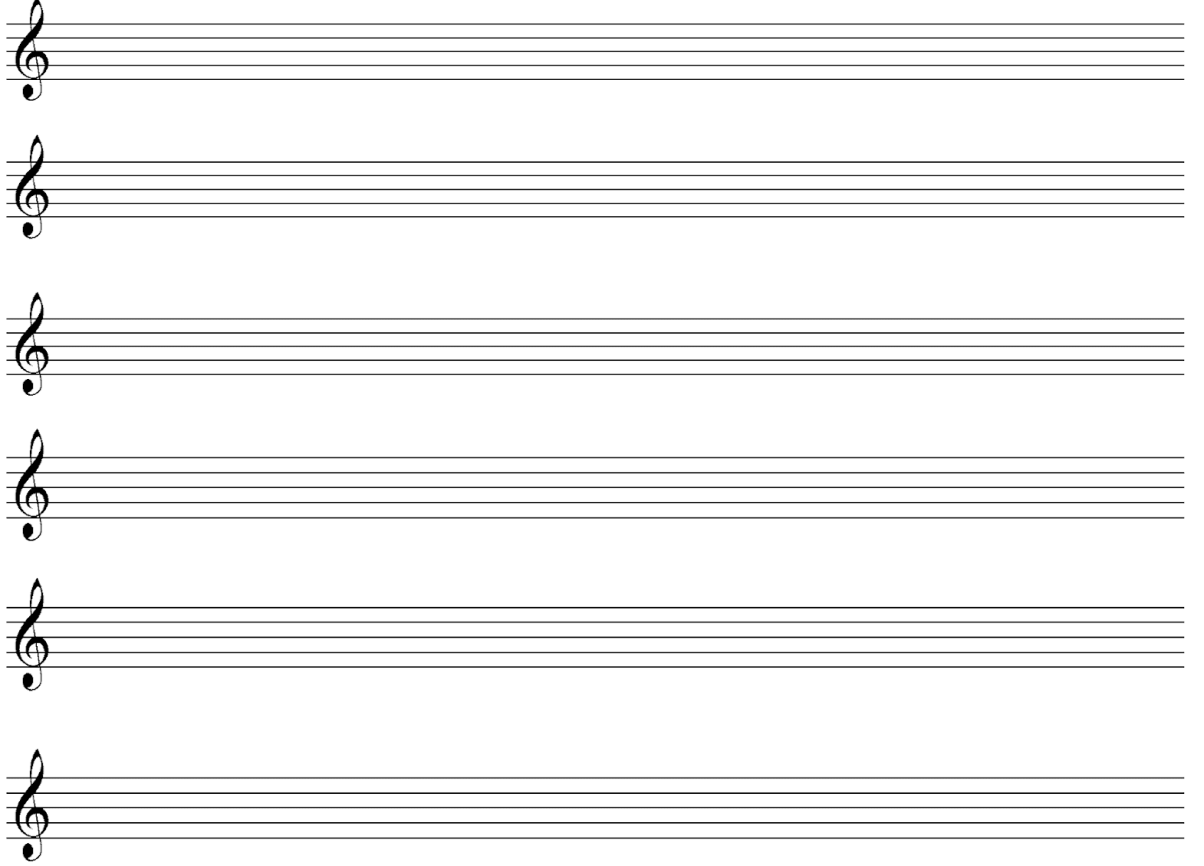

ÖDEV (8. HAFTA)**08.05.2024**

Grup arkadaşlarınız ile birinci yaş döneminde okul öncesindeki çocukların düzeyine uygun aşağıdaki kriterleri içeren bir şarkı oluşturarak bu şarkıya oyun, dans ve beden perküsyonu hareketlerini ekleyiniz. Sizden istenen kriterleri eser üzerinde belirtiniz. Şarkıya eklediğiniz oyunla ilgili öğeleri arka sayfaya yazınız.

Kriterler:

1. Şarkının konusunu, içerdği değer veya değerleri ve başlığı siz belirleyiniz.
2. Şarkı sözleri ve ses sınırlarını okul öncesi dönemdeki çocukların özelliklerine göre siz belirleyiniz.
3. Şarkı sözlerini ve ezgiyi oluştururken prozodi kurallarına dikkat ediniz.
4. Şarkıyı en az 2 bölüm ve 16 ölçüden oluşturarak form yapısını ve akor derecelerini belirtiniz.
5. Derste öğrendiğiniz akor yürüyüşlerinden bir tanesini kullanmaya çalışınız.
6. Cümle sonlarındaki kadans türlerini belirtiniz.
7. Şarkıda bir adet motif geliştirme tekniği kullanınız.
8. Şarkının iki farklı yerinden sekvens kullanınız.
9. Şarkının temposunu belirterek öğrendiğiniz nüans ve artikülasyonları da kullanınız.
10. Şarkıya içinde dans ve beden perküsyonu da bulunan bir oyun ekleyerek bu oyunda yer alan amaç, roller, araç-gereç ve uygulama öğelerini belirtiniz.

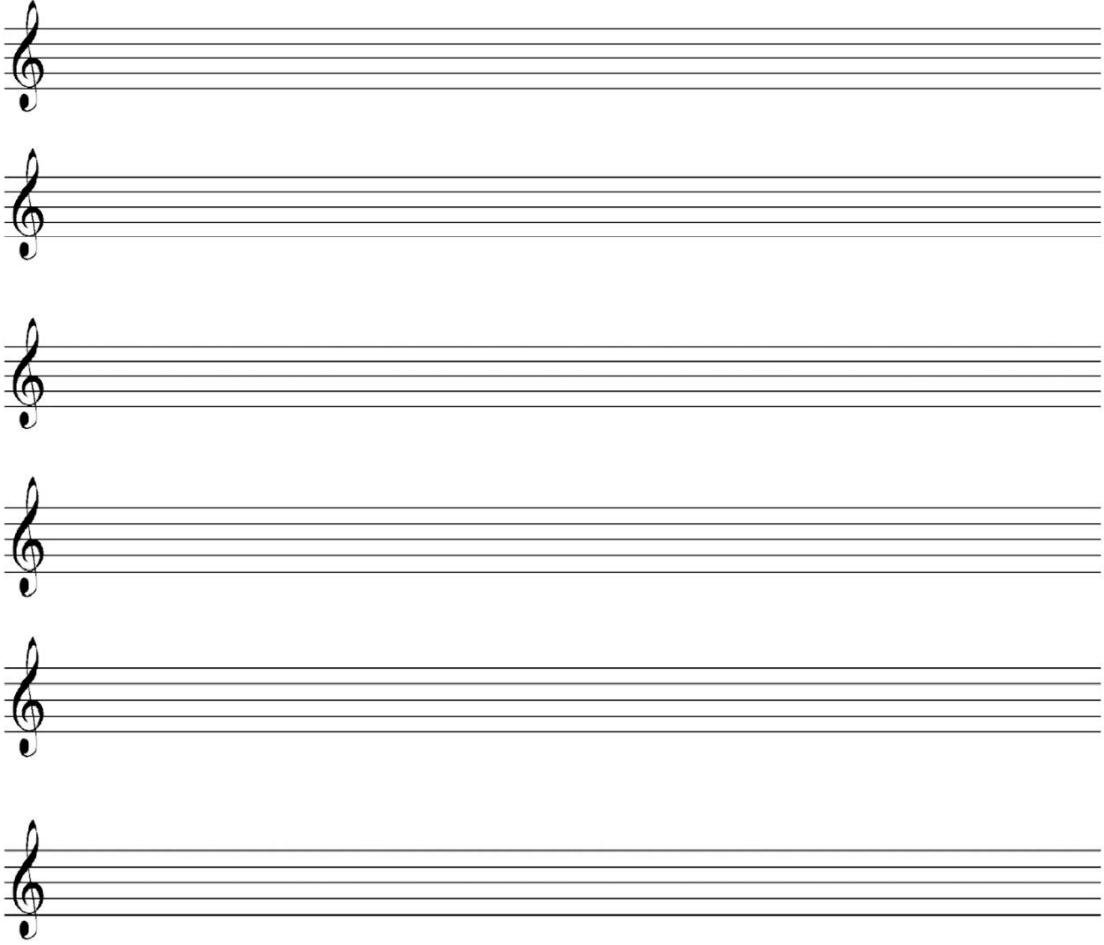

ÖDEV (9. HAFTA)**22.05.2024**

Aşağıdaki kriterleri içeren bir marş besteleyiniz.

Kriterler:

1. Marşı hüseyini makamında ve re kararında besteleyiniz.
2. Çanakkale Zaferi, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı gibi bir konu seçiniz.
3. Kendi yazdığınız bir sözü veya başka bir şiiirden alınan sözü (kaynak göstererek) kullanınız.
4. Ezgi makamı hissettirecek şekilde (güçlü perdesinin daha sık kullanılması, cümle sonlarında yarım karar-tam karara yer verilmesi, eserin sonuna doğru inici ezgi çizgisi kullanılması gibi) oluşturunuz.
5. Zaman işaretini (ölçü vuruşunu) siz belirleyiniz.
6. Sözleri ve ses sınırlarını birinci yaş döneminde ilkokul 4 ve ortaokul 1. sınıf çocuklarının özelliklerine dikkat ederek siz belirleyiniz.
7. Sözleri ve ezgiyi oluştururken prozodi kurallarına dikkat ediniz.
8. Marşı en az 1 bölüm ve 8 ölçüden oluşturarak form yapısını form şeması ile belirtiniz.
9. En az iki farklı yerde sekvens kullanınız.
10. Marşın temposunu belirterek nüans ve artikülasyonları da kullanınız.

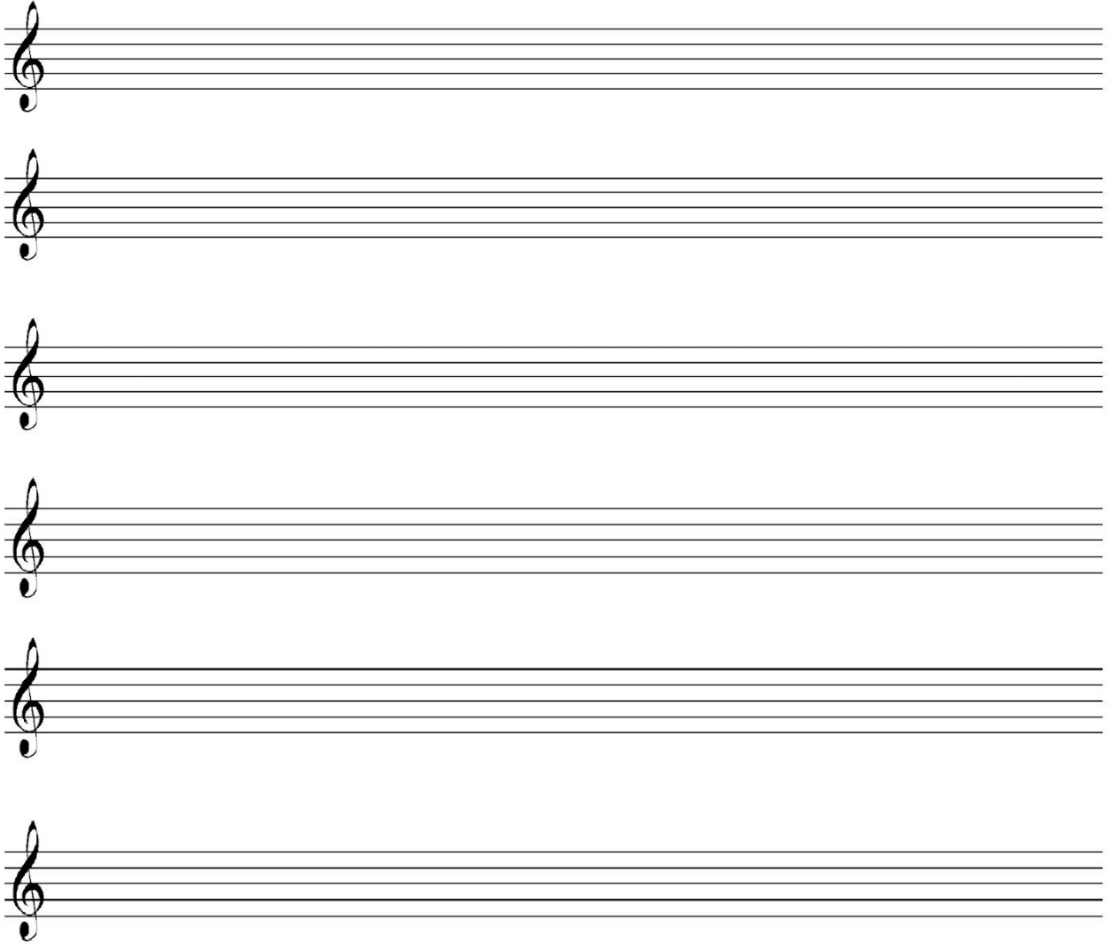

ÖDEV (10. HAFTA)**29.05.2024**

Aşağıdaki şarkı sözler üzerine re kararlı hicaz bir şarkı besteleyiniz. Şarkıyı bestelerken:

1. Ezgi makamı hissettirecek şekilde (güçlü perdesinin daha sık kullanılması, cümle sonlarında yarım karar-tam karara yer verilmesi, eserin sonuna doğru inici ezgi çizgisi kullanılması gibi) oluşturunuz.
2. Aksak bir usul-zaman işareti-ölçü vuruşu belirleyiniz.
3. Sözleri ve ses sınırlarını birinci yaş döneminde ilkokul 3. sınıf çocuklarının özelliklerine dikkat ederek siz belirleyiniz.
4. Sözleri ve ezgiyi oluştururken prozodi kurallarına dikkat ediniz.
5. Tempo, nüans ve artikülasyonları siz belirleyiniz.

“Ağaçta yeşil yaprak, ormanlarda kuş sesi,
Bire bin veren toprak, yurdumun hazinesi,
Kuzu meleşir otlar, yaylaların başında,
Çeşit çeşit maden var, toprağında taşında.”

Ek-11: Uygulama Sonrası Müzik Öğretmeni Adayı Görüşme Formu

Görüşme Soruları

1. Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri uygulamasındaki kazanımların müzik öğretmeni adayı için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
2. Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri uygulamasındaki içeriğin müzik öğretmeni adayı için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
3. Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri uygulamasında kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinin uygunluğu ve çeşitliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
4. Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri uygulamasında kullanılan materyal ve araç-gereçlerin uygunluğu ve çeşitliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
5. Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri uygulamasında kullanılan ölçme-değerlendirme teknikleri ve araçlarının uygunluğu ve çeşitliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
6. Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri uygulaması size hangi yönlerden katkı sağladı?
 - 6.1. Özellikle besteleme yönünden size nasıl katkı sağladığını düşünürsünüz?
7. Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri uygulamasında en çok zorlandığınız konu/lar ve etkinlik/ler hangileriydi? Neden?
 - 7.1. Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri uygulamasında en çok keyif aldığınız etkinlik hangisiydi?
 - 7.2. Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri uygulamasında en çok keyif almadığınız etkinlik hangisiydi?
8. Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri uygulamasını genel olarak nasıl değerlendirirsiniz? Uygulamanın olumlu ve olumsuz yönleriyle ilgili ne düşünürsünüz?
9. Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri programının ve uygulamasının geliştirilmesine ilişkin görüş ve önerileriniz nelerdir?
10. Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri uygulamasının on haftalık ve haftada iki saatlik süresi sizce ne derecede yeterliydi? Neden?

Ek-12: Okul Şarkı Besteleme Programında Yer Alan Üniteler

ÜNİTENİN ADI: OKUL ŞARKISI BESTELEMENİN KAPSAMI

ÜNİTE NO: I

SÜRE: 1 HAFTA (50'+50')

A. HEDEFLER

A.1. BİLİŞSEL ALAN KAZANIMLARI

a. OLGUSAL BİLGİ

- a.1. Eğitim Müziği Besteleme ile ilgili yapılan farklı tanımları tanır. *(Tanıma)*
- a.2. Okul şarkılarının hitap ettiği yaş gruplarının birinci yaş dönemi (6-12 yaş), ikinci yaş dönemi (12-15 yaş) ve üçüncü yaş döneminden oluştuğunu hatırlar. *(Hatırlama)*
- a.3. Okul şarkısının hitap ettiği yaş gruplarının ses sınırlarını ve ses özelliklerini hatırlar. *(Hatırlama)*
- a.4. Okul şarkılarında kullanılan türleri hatırlar. *(Hatırlama)*
- a.5. Okul şarkıları repertuarında yer alan konuları hatırlar. *(Hatırlama)*
- a.6. Eğitim müziği besteleme ile ilgili kendisine verilen tanımları karşılaştırır. *(Karşılaştırma)*
- a.7. Okul şarkılarını ait olduğu türe göre sınıflar. *(Sınıflama)*

b. KAVRAMSAL BİLGİ

- b.1. Tempo, ritim, ölçü, tonalite, beşliler çemberi gibi müzik teorisi alanındaki bilgileri hatırlar. *(Hatırlama)*
- b.2. Motif, cümle, dönem gibi form bilgisi alanındaki bilgileri hatırlar. *(Hatırlama)*
- b.3. Akor dereceleri, marş armoni, akora (armoniye) yabancı sesler, kadans gibi armoni alanındaki bilgileri hatırlar. *(Hatırlama)*

c. İŞLEMSEL BİLGİ

- c.1. Örnek okul şarkılarının hangi türe ait olduğunu gösterir. *(Uygulama)*
- c.2. Örnek okul şarkılarının hangi yaş grubu ve ses özelliklerine uygun olduğunu gösterir. *(Uygulama)*
- c.3. Örnek okul şarkılarının hangi yaş grubu ve ses özelliklerine uygun olduğunu denetler. *(Denetleme)*

d. ÜSTBİLİŞSEL BİLGİ

d.1. Tempo, ritim, ölçü, tonalite, beşliler çemberi gibi müzik teorisi alanındaki bilgiler ile ilgili kendini değerlendirir. *(Eleştirme)*

d.2. Motif, cümle, dönem gibi form bilgisi alanındaki bilgiler ile ilgili kendini değerlendirir. *(Eleştirme)*

d.3. Akora yabancı sesler, akor derecesi, kadans gibi bilgiler ile ilgili kendini değerlendirir. *(Eleştirme)*

d.4. Okul şarkılarının yaş grubu ve ses özelliklerine uygunluğu ile ilgili kendini değerlendirir. *(Eleştirme)*

A.2. DUYUŞSAL ALAN KAZANIMLARI

A.2.1. Alma

Eğitim müziği bestelemenin tanımları, okul şarkılarının yaş gruplarına ait özellikleri, içerdiği konular, türler ve ilgili olduğu alanların farkında olur.

A.2.2. Tepkide Bulunma

Okul şarkılarının türlerini sınıflandırmada istekli olur.

A.2.3. Değer Verme

Öğrenilen bilgiler ve kurallar doğrultusunda okul şarkılarının yaş gruplarına ait özellikleri, içerdiği konular, türler ve ilgili olduğu alanlar ile ilgili alıştırmaları eksiksiz yerine getirmeyi önemser.

A.2.4. Örgütlenme

Ünite yer alan bilgiler ile ilgili öz düzenleme yapar.

A.2.5. Nitelenmişlik

Okul şarkılarını yaş gruplarına ait özellikleri, içerdiği konular, türler ve ilgili olduğu alanları incelemeyi alışkanlık haline getirir.

B. İÇERİK

B.1. Eğitim Müziği Bestelemenin Farklı Tanımları

B.2. Okul Şarkılarının Yaş Gruplarına Göre Ses Özellikleri ve Sınırları:

Birinci yaş dönemi (6-12 yaş arası), İkinci yaş dönemi (12-15 yaş arası), Üçüncü yaş dönemi (15-18 yaş arası)

B.3. Okul Şarkıları Repertuarında İşlenen Konular: Atatürk, doğa sevgisi, sağlıklı yaşam ve vücudumuz, Türk kültürü ve Türk toplumsal yaşamı, aile ve anne-baba sevgisi, ulaşım-iletişim, turizm, yeni yıl, çalgılar

B.4. Okul Şarkısı Türleri: Tekerleme, saymaca (sayışma), ninni, aktarma (yabancı) şarkı, öykünme (taklit) şarkı, Türk okul şarkıları, türkü

B.5. Örnek Okul Şarkılarının İncelenmesi

B.6. Müzik Teorisi Konuları: Tempo, ritim, ölçü, tonalite, beşliler çemberi

B.7. Müzik Biçimleri Konuları: Motif, cümle, periyot

B.8. Armoni Konuları: Akor dereceleri, marş armoni, akora (armoniye) yabancı sesler, kadans türleri

C. ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI

Öğretim tasarımının “Okul Şarkısı Besteleme Kapsamı” adlı birinci ünitesinde eğitim müziği besteleme farklı tanımları ve okul şarkılarının özellikleri, okul şarkıları repertuarında işlenen konular ve okul şarkılarının ilişkili olduğu alanların özellikleri anlatılır. Örnek okul şarkıları üzerinden bestelerin türü, yaş grupları ve ses özellikleri incelenir. 5E Öğrenme Modeli’ne göre “Okul Şarkısı Besteleme Kapsamı” ünitesinin öğretiminde sırasıyla şu basamaklar takip edilir:

C.1. GİRİŞ: Sınıf selamlandıktan sonra ünite ile ilgili bilgiler verilerek öğrenciler hedeften haberdar edilir. Bu ünite ile beraber öğrencilere okul şarkısı besteleme kapsamının bilineceği söylenerek okul şarkısı besteledikten önce bu teorik bilgilere sahip olmalarının gerekliliğinden bahsedilir.

C.2. KEŞFETME: Öğrencilere “Eğitim müziği ve okul şarkısı kavramları denince aklınıza ne geliyor?” sorusu yöneltilerek öğrencilerin derse dikkati çekilir. Verilen cevaplardan eğitim müziği besteleme kapsamı, okul şarkısı besteleme türleri, konuları, yaş grupları ve farklı alanlarla ilişkisi ile ilgili benzer cevaplar tahtaya yazılır. Cevaplar üzerinden öğrencilerin yorumları dinlenerek bir tartışma ortamı yaratılır.

C.3. AÇIKLAMA: Eğitim müziği besteleme farklı tanımları, okul şarkılarının yaş gruplarına göre ses özellikleri ve sınırları, okul şarkısı repertuarında işlenen konular ve

okul şarkısı türlerini içeren sunum projeksiyonla yansıtılarak düz anlatım yöntemiyle öğrencilere aktarılır. Öğrencilere bu konularla ilgili çeşitli sorular yöneltilerek dikkatlerinin dağılmaması sağlanır. Verilen cevaplara araştırmacı tarafından anında dönüt verilir.

Dersin ikinci bölümünde okul şarkısı bestelemeye bilgilerine ihtiyaç duyulduğu müzik teorisi (tempo, ritim, ölçü, tonalite, beşliler çemberi gibi konular), form bilgisi (motif, cümle, dönem gibi konular), armoni [akora (armoniye) yabancı sesler, akor derecesi, kadans gibi konular] gibi alanları içeren sunum projeksiyonla yansıtılarak düz anlatım yöntemiyle öğrencilere aktarılır. Öğrencilere bu alanlarla ilgili çeşitli sorular yöneltilerek dikkatlerinin dağılmaması sağlanır. Verilen cevaplara araştırmacı tarafından anında dönüt verilir.

C.4. DERİNLEŞTİRME: Öğrenciler ikiye ayrılarak gruplara ayrılır. Projeksiyona yansıtılacak çeşitli okul şarkısı örnekleri üzerinden her bir grubun okul şarkılarının farklı yaş gruplarına ait ses özelliklerini ve sınırlarını ayırt etmesi ve okul şarkılarının hangi türe ait olduğunu sınıflaması istenir.

Bir grubun verdiği cevap başka bir grup tarafından teyit edilerek daha fazla öğrencinin aktif katılımı sağlanır. Son olarak öğrencilerin keşfetme aşamasında verdikleri cevaplarla derste işlenen konular arasındaki benzerlik ve farklılıklara da değinilir.

C.5. DEĞERLENDİRME: Öğrencilerden kendilerine verilen farklı okul şarkılarının ses sınırına göre hangi yaş grubuna ve türe ait olabileceğini yazmaları istenir.

D. ÖLÇME-DEĞERLENDİRME

Öğrencilerden kendilerine verilen Kırklara Doğru, Akşam, A-a-asma, Arpa Buğday, Yalancı, Okul Yolu, Güzel Bebeğim, Dağ Geçidi, Neşeye Şarkı ve Kızılay adlı okul şarkılarının ses sınırına göre hangi yaş grubuna ait olabileceği ve okul şarkısı besteleme içinde yer alan tekerleme, saymaca, ninni, türkü, aktarma şarkı, öykünme şarkı gibi farklı türlerden hangisi olduğunu yazmaları istenir. Her okul şarkısı on puan değerindedir.

ÜNİTENİN ADI: RİTİM KALIBI VE TEK SESLİ EZGİ OLUŞTURMA

ÜNİTE NO: II

SÜRE: 2 HAFTA (50'+50'+50'+50')

A. HEDEFLER

A.1. BİLİŞSEL ALAN KAZANIMLARI

a. OLGUSAL BİLGİ

a.1. Bir şarkının hangi öğelerden oluştuğunu bilir. *(Tanıma)*

a.2. Ritmin öğelerini hatırlar. *(Hatırlama)*

a.3. Ritim kalıbı oluştururken dikkat edilmesi gereken özellikleri tanımlar. *(Tanıma)*

a.4. Tek sesli bir ezgi oluştururken dikkat edilmesi gereken özellikleri bilir. *(Tanıma)*

a.5. Tonal bir ezgideki durucu-yürüyücü seslerin neler olduğunu ve işlevlerini hatırlar. *(Hatırlama)*

a.6. Sekvensin türlerini ve nasıl oluşturulduğunu hatırlar. *(Hatırlama)*

b. KAVRAMSAL BİLGİ

b.1. Ritim kalıbı oluştururken dikkat edilmesi gereken özellikleri örnekler üzerinden açıklar. *(Açıklama)*

b.2. Ritim kalıbını nasıl tamamlayacağını belirler. *(Yorumlama)*

b.3. Tek sesli ezgi oluştururken dikkat edilmesi gereken özellikleri örnekler üzerinden açıklar. *(Açıklama)*

b.4. Tek sesli ezgiyi nasıl tamamlayacağını belirler. *(Yorumlama)*

b.5. Sekvensi nasıl oluşturacağını belirler. *(Yorumlama)*

c. İŞLEMSEL BİLGİ

c.1. Ritim kalıbını verilen kriterlere göre tamamlar. *(Uygulama)*

c.2. Özgün bir ritim kalıbı oluşturur. *(Yaratma)*

c.3. Tek sesli bir ezgiyi verilen kriterlere göre tamamlar. *(Uygulama)*

c.4. Özgün bir tek sesli ezgi oluşturur. *(Yaratma)*

d. ÜSTBİLİŞSEL BİLGİ

d.1. Tamamladığı ve oluşturduğu ritim kalıplarıyla ilgili kendini değerlendirir.
(Eleştirme)

d.2. Tamamladığı ve oluşturduğu tek sesli ezgiler ile ilgili kendini değerlendirir.
(Eleştirme)

A.2. DUYUŞSAL ALAN KAZANIMLARI

A.2.1. Alma

Ritim kalıbı ve tek sesli ezgi oluşturmanın bestelemedeki öneminin farkında olur.

A.2.2. Tepkide Bulunma

Ritim kalıbı ve tek sesli ezgiyi verilen kriterlere göre tamamlamak için istekli olur.

A.2.3. Değer Verme

Öğrenilen bilgiler ve kurallar doğrultusunda ritim kalıbı ve tek sesli ezgi oluşturma ile ilgili alıştırmaları eksiksiz yerine getirmeyi önemser.

A.2.4. Örgütlenme

Ünitede yer alan bilgiler ile ilgili öz düzenleme yapar.

A.2.5. Nitelenmişlik

Verilen kriterlere göre ritim kalıbı ve tek sesli ezgi oluşturma ile ilgili denemeleri alışkanlık haline getirir.

A.3. DEVİNİŞSEL ALAN KAZANIMLARI

A.3.1. Kurulma

Ritim kalıbını beden perküsyonu ile uygulamak, tonal ezgiyi ise çalgısı ile çalmak için hazır olur.

A.3.2. Kılavuz Denetiminde yapma

Ritim kalıbı için oluşturduğu beden perküsyonu çalışmalarını ve çalgısı ile çaldığı tonal ezgiyi öğretmen eşliğinde uygular.

A.3.3. Duruma Uydurma

Arkadaşlarının oluşturduğu ritim kalıplarını beden perküsyonu ile uygulayıp tonal ezgileri çalgısı ile çalar.

B. İÇERİK

B.1. Bir Şarkıyı Oluşturan Temel Öğeler: Ritim, ezgi (melodi), armoni, form ve söz

B.2. Ritmin 7 Temel Öğesi: Zaman işareti (ölçü vuruşu), ölçü, tempo, kuvvetli ve zayıf vuruşlar, senkop, vurgu, poliritim

B.3. Ritim Kalıbı Oluştururken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar: Ritim kalıbının ölçü içindeki vuruş sayısına uygun yerleştirilmesi, nota saplarının kuvvetli-zayıf zamanlara göre sınıflandırılması, ritmik kalıbının hızının dikkate alınması, gereksiz uzatma bağlarından kaçınılması, ritim kalıbının el vuruşuyla gösterilmesi, ritim kalıbı oluştururken el veya kalem ile vuruş yapılması, ritim kalıbının devam eden ölçülerde birebir taklit edilmemesi, ritim kalıbının karakterinin bozulmaması, ritim kalıbının son vuruşunda kısa süreli tartımların kullanılmaması, gereksiz es (sus) kullanılmaması, eksik ölçüyle başlanıyorsa cümle veya parça sonunda tamamlanması

B.4. Ritim Kalıbı Oluşturma ile İlgili Örneklerin İncelenmesi

B.5. Ritim Kalıbı Tamamlama Çalışmaları: Farklı ölçülerde (basit, bileşik) ve farklı durumlarda (eksik ölçü) verilen ritim kalıbını, ritim kalıbında bulunması gereken özellikleri dikkate alarak tamamlama

B.6. Ritim Kalıbı Oluşturma Çalışmaları: Öğrencilerin kendilerine verilen kriterlere (eksik ölçü, bileşik ölçü, belirli tartımların kullanılması gibi) ve dikkat etmesi gereken özelliklere göre özgün bir ritim kalıbı oluşturmaları

B.7. Pentatonik Dizi ile İlgili Bilgiler ve Pentatonik Ezgi Oluşturma Çalışmaları: Pentatonik dizinin tanımı ve özellikleri, verilen bir ses üzerine pentatonik dizi oluşturma, verilen özellikleri dikkate alarak pentatonik ezgi oluşturma çalışmaları yapma

B.8. Tonal Ezgi Oluştururken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar: Ritim kalıbı oluştururken dikkat edilmesi gereken noktalara ek olarak ezgi oluştururken tonaliteye uygun seslerin kullanılması, ezgisel hareket türleri (yanaşık-atlamalı sesler ile inici-çıkıcı ezgilerin kullanımı), tonalitedeki durucu-yürüyücü seslerin kullanımı, sekvens kullanımı

B.9. Tonalitedeki Durucu-Yürüyücü Sesler: Majör ve minör tonalitelerin derecelerinde yer alan durucu-yürüyücü sesler, yürüyücü seslerin durucu seslere çözülmesi

B.10. Tonal Ezgi Örneklerinin İncelenmesi: Doğru ve yanlış inici-çıkıcı, durucu-yürüyücü tonal ezgi örneklerinin gösterilmesi, öğrencilerin kendilerine verilen tonal ezgi örneklerinde doğru ve yanlış noktaları açıklaması

B.11. Sekvens ile İlgili Bilgiler ve Sekvens Oluşturma Çalışmaları: Sekvensin tanımı, sekvens türleri, verilen örnek eserlerde boş bırakılan ölçü veya ölçüleri tonal sekvens ile tamamlama

B.12. Tonal Ezgi Tamamlama Çalışmaları: Farklı tonalitelerde ve ölçülerde öğrenilen bilgilere göre ezgiyi tamamlama

B.13. Tonal Ezgi Oluşturma Çalışmaları: Öğrencilerin kendilerine verilen kriterlere göre (belirli bir tonalite, durucu-yürüyücü sesler, sekvens kullanma gibi) özgün bir tonal ezgi oluşturması

C. ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI

C.1. - 2. ÜNİTE-1. HAFTA

Öğretim tasarımının “Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma” adlı ikinci ünitesinin ilk haftasında ritim kalıbı tamamlama ve oluşturma ile tek sesli pentatonik dizi oluşturma, tamamlama ve uygulama çalışmaları yapılır. 5E Öğrenme Modeli’ne göre tasarlanan ünitenin ilk haftadaki öğretiminde sırasıyla şu basamaklar takip edilir:

C.1.1. GİRİŞ: Sınıf selamlandıktan sonra ünite ile ilgili bilgiler verilerek öğrenciler hedeften haberdar edilir. Bu ders ile beraber öğrencilere şarkının öğeleri, ritmin öğeleri,

ritim kalıbı ve tek sesli pentatonik ezginin nasıl oluşturulması gerektiğiyle ilgili bilgiler verilir. Sonrasında bu bilgileri kullanarak derste ritim kalıbı ve tek sesli pentatonik ezgi tamamlayıp oluşturma çalışmalarının yapılacağı söylenir.

C.1.2. KEŞFETME: Öğrencilere “Bir şarkıyı oluşturan temel öğeler neler olabilir?” sorusu yöneltilerek öğrencilerin aktif katılımı sağlanır. Sonrasında “Sizce bir ritim kalıbı oluşturmada dikkat edilmesi gereken noktalar nelerdir?” sorusu yöneltilerek öğrenciler arasında bir tartışma ortamı sağlanır. Verilen cevaplar tahtaya yazılarak derste gösterilecek özellikler ile benzerlik ve farklılıkların görülmesi sağlanır.

C.1.3. AÇIKLAMA: Bir şarkıyı oluşturan temel öğeler, ritmin yedi temel öğesi, ritim kalıbı oluştururken dikkat edilmesi gereken noktalar, pentatonik dizi ile ilgili bilgiler, tek sesli pentatonik ezgi oluştururken dikkat edilmesi gereken noktalar ile ilgili bilgileri içeren sunum projeksiyonla yansıtılarak düz anlatım ve soru cevap yöntemleriyle öğrencilere aktarılır. Öğrencilere çeşitli örnekler gösterilerek ve dinletilerek hem görsel hem de işitsel olarak ritim kalıbını ve pentatonik diziyi kavramaları sağlanır. Öğrencilerin ritim kalıbı ve ezgi örnekleri üzerinde görüş bildirmeleri istenerek aktif olmaları sağlanır. Verilen görüş ve cevaplara araştırmacı tarafından anında dönüt verilir.

C.1.4. DERİNLEŞTİRME: Öğrenciler ikiye ayrılarak gruplara ayrılır. Ritim kalıbı tamamlama, tek sesli pentatonik ezgi tamamlama gibi alıştırmalarda birbirlerini değerlendiren öğrencilerden birisi sınıfın karşısında ritim kalıbını alkışlayarak veya kalem vuruşuyla seslendirirken diğer öğrenci el vuruşuyla gösterir. Sonrasında yapabilen öğrenciler tek sesli pentatonik ezgiyi piyanoda çalarlar. Pentatonik ezgi oluşturma aşamasında öğrencilerin telefonlarında yer alan piyano uygulamasından faydalanabilecekleri söylenir. Öğretmen gruplar arasında dolaşarak süreci gözlemler ve soruları cevaplar.

C.1.5. DEĞERLENDİRME: Öğrencilerden derste öğrendikleri bilgilere ve verilen kriterlere dayanarak ritim kalıbı oluşturmaları istenir. Son olarak do pentatonik dizisinde yine öğrendikleri bilgilere ve verilen kriterlere dayanarak 8 ölçülük bir ezgi oluşturmaları istenir.

C.2. - 2. ÜNİTE-2. HAFTA

Öğretim tasarımının “Ritim Kalıbı ve Tek Sesli Ezgi Oluşturma” adlı ünitesinin ikinci haftasında ezgisel hareket türleri, tonalitedeki durucu-yürüyücü sesler ve sekvens kullanarak tek sesli tonal ezgi tamamlama ve oluşturma çalışmaları yapılır. 5E Öğrenme Modeli’ne göre tasarlanan ünitenin ikinci haftadaki öğretiminde sırasıyla şu basamaklar takip edilir:

C.2.1. GİRİŞ: Sınıf selamlandıktan sonra ünite ile ilgili bilgiler verilerek öğrenciler hedeften haberdar edilir. Bu ders ile beraber öğrencilere ezgisel hareket türleri, tonalitedeki durucu ve yürüyücü seslerin kullanımı, sekvensin tanımı, türleri ve özellikleri ile bu bilgileri kullanarak tek sesli tonal ezgi tamamlama ve oluşturma çalışmalarının yapılacağı söylenir.

C.2.2. KEŞFETME: Öğrencilere bir önceki hafta öğrendikleri pentatonik dizi hatırlatılır. Sonrasında “Sizce pentatonik dizi ve majör/minör diziler arasındaki farklar neler olabilir?” sorusu yöneltilerek öğrencilerin aktif katılımı sağlanır. Öğrencilerin majör/minör dizilerde durucu-yürüyücü seslerin yer alması, bir kadans yapısının olması, akor derecelerinin yer alması, yeden sesin yer alması gibi olası cevapları tahtaya yazılır. Son olarak öğrencilere pentatonik dizide mi yoksa majör/minör dizide mi ezgi oluşturma daha kolay olduğu sorularak bu konudaki görüşleri alınır.

C.2.3. AÇIKLAMA: Ezgisel hareket türleri, tonalitede durucu ve yürüyücü sesler ve sekvens ile ilgili bilgileri içeren sunum projeksiyonla yansıtılarak düz anlatım ve soru cevap yöntemleriyle öğrencilere aktarılır. Öğrencilere çeşitli örnekler gösterilerek, çalınarak ve dinletilerek hem görsel hem de işitsel olarak ezgisel hareket türlerini, durucu-yürüyücü sesleri ve sekvensi kavramaları sağlanır. Öğrencilerin her birisine farklı sorular yöneltilerek tamamının derse katkı vermesi istenir. Verilen görüş ve cevaplara araştırmacı tarafından anında dönüt verilir.

C.2.4. DERİNLEŞTİRME: Öğrenciler farklı sınıflardan olacak şekilde ikişerli gruplara ayrılır. Burada farklı sınıftaki öğrenciler ile grup oluşturularak öğrencilerin etkileşimlerinin artması hedeflenir. Ezgisel hareket türleri ve durucu-yürüyücü sesleri kullanarak tonal ezgi tamamlama gibi alıştırılarda birbirlerini değerlendiren öğrencilerden yapabilen öğrenciler tamamladıkları tonal ezgileri piyanoda çalarlar. Tonal ezgi oluşturma

aşamasında öğrencilerin telefonlarında yer alan piyano uygulamasından faydalanabilecekleri söylenir. Son etkinlikte öğrenciler verilen ölçülere uygun sekvens oluştururlar. Öğretmen gruplar arasında dolaşarak süreci gözlemler ve soruları cevaplar.

C.2.5. DEĞERLENDİRME: Öğrencilerden derste öğrendikleri bilgilere ve verilen kriterlere dayanarak sekiz ölçülük tek sesli tonal bir ezgi oluşturmaları istenir.

D. ÖLÇME-DEĞERLENDİRME

D.1. - 2. ÜNİTE 1. HAFTA

Öğrencilerden bu aşamada sırasıyla ritim kalıbı ve tek sesli pentatonik ezgi oluşturmaları istenir.

İlk soruda öğrencilerden sol majör çıkıcı ve inici dizisini kullanarak bir veya iki oktavlık bir ritim kalıbı oluşturmaları istenir. Öğrencilere yönergede zaman işaretini (ölçü vuruşu) ve ölçü sayısını belirleme, donanımına değiştirici işareti yazma ve derste ritim kalıbı oluştururken öğrendikleri özelliklere dikkat etmeleri gerektiği verilir. Bu soru 20 puan değerindedir.

İkinci soruda öğrencilerden do pentatonik dizide sekiz ölçülük tek sesli bir ezgi oluşturmaları istenir. Öğrencilere yönergede zaman işaretini (ölçü vuruşu) belirleme, ezgide do majör tonalitesini hissettirme, pentatonik dizi dışında başka bir nota kullanmama, bir oktav aralığı aşmama, yanaşık ve atlamalı ses kullanma ve derste ritim kalıbı oluştururken öğrendikleri özelliklere dikkat etmeleri gerektiği verilir. Bu soru 30 puan değerindedir.

D.2. - 2. ÜNİTE 2. HAFTA

Üçüncü soruda öğrencilerden bu aşamada öğrendikleri bilgileri içeren 8 ölçülük tonal bir ezgi oluşturmaları istenir. Bu soru 50 puan değerindedir.

Ezgiyi oluşturma aşamasında öncelikli olarak öğrencilerin ritim kalıbı oluştururken öğrendikleri özelliklere dikkat etmeleri gerektiği belirtilir. Ezginin re majör tonalitesinde oluşturulması istenirken, zaman işaretini (ölçü vuruşunu) belirleme, yanaşık ve atlamalı seslerin kullanılması, ezgide öncelikle çıkıcı, sonrasında inici ezgi çizgisine/hattına yer verilmesi, tonalitedeki durucu-yürüyücü seslerin (ilk iki ölçünün durucu sesle başlayıp

yürüyücü sesle bitmesi, üçüncü ve dördüncü ölçünün yürüyücü sesle başlayıp sonunda ikinci ölçünün son sesine çözülmesi, beşinci ve altıncı ölçünün yürüyücü sesle başlayıp yürüyücü sesle bitmesi, sekizinci ve son ölçünün altıncı ölçünün son sesine çözülmesi) kullanılması, eserin iki farklı yerinde sekvens kullanılması kriterleri verilir.

ÜNİTENİN ADI: AKORA YABANCI SESLER, AKOR DERECELERİ, MOTİF VE CÜMLE OLUŞTURMA

ÜNİTE NO: III

SÜRE: 3 HAFTA (50'+50'+50'+50'+50'+50')

A. HEDEFLER

1. BİLİŞSEL ALAN KAZANIMLARI

a. OLGUSAL BİLGİ

- a.1. Akora yabancı sesleri hatırlar. (*Hatırlama*)
- a.2. Motif geliştirme tekniklerini hatırlar. (*Hatırlama*)
- a.3. Esas ve yan akor derecelerini ve bu derecelerin işlevlerini hatırlar. (*Hatırlama*)
- a.4. Kadans türlerini hatırlar. (*Tanıma*)
- a.5. Marş armoni kalıbının nasıl oluşturulduğunu tanır. (*Tanıma*)

b. KAVRAMSAL BİLGİ

- b.1. Akora yabancı sesleri örnekler üzerinden sınıflar. (*Sınıflama*)
- b.2. Örnek motiflerde yer alan motif geliştirme tekniklerini açıklar. (*Açıklama*)
- b.3. Örnek ezgilerde yer alması gereken esas ve yan akor derecelerini açıklar. (*Açıklama*)
- b.4. Örnek ezgilerde yer alması gereken kadans türlerini açıklar. (*Açıklama*)
- b.5. Marş armoni kalıbını ezgide nasıl kullanacağını belirler. (*Yorumlama*)

c. İŞLEMSEL BİLGİ

- c.1. Akora yabancı sesleri kullanarak verilen kriterlere uygun ezgi oluşturur. (*Yaratma*)
- c.2. Verilen bir motifi motif geliştirme tekniklerini kullanarak geliştirir. (*Uygulama*)
- c.3. Özgün bir motif oluşturarak bu motifi geliştirir. (*Yaratma*)
- c.4. Bir müzik cümlesini verilen akor derecelerine, kadanslara ve kriterlere uygun olarak tamamlar. (*Uygulama*)
- c.5. Marş armoni ve farklı akor yürüyüşlerine, kadanslara ve kriterlere uygun bir soru-cevap cümlesi oluşturur. (*Uygulama*)

d. ÜSTBİLİŞSEL BİLGİ

d.1. Akora yabancı seslerle oluşturduğu ezgi ile ilgili kendini değerlendirir. *(Eleştirme)*

d.2. Geliştirdiği motifler ile ilgili kendini değerlendirir. *(Eleştirme)*

d.3. Akor dereceleri ve kadanslara göre tamamladığı ve oluşturduğu müzik cümleleri ile ilgili kendini değerlendirir. *(Eleştirme)*

A.2. DUYUŞSAL ALAN KAZANIMLARI

A.2.1. Alma

Akora yabancı sesler ve akor derecelerini kullanarak hangi özelliklere göre motif ve cümle oluşturma gerektığının farkında olur.

A.2.2. Tepkide Bulunma

Motif ve cümleleri akora yabancı sesler ve akor dereceleri ile oluşturmak için istekli olur.

A.2.3. Değer Verme

Öğrenilen bilgiler ve kurallar doğrultusunda akora yabancı sesler ve akor derecelerini kullanarak motif ve cümle oluşturma ile ilgili alıştırmaları eksiksiz yerine getirmeyi önemser.

A.2.4. Örgütleme

Ünitede yer alan bilgiler ile ilgili öz düzenleme yapar.

A.2.5. Nitelenmişlik

Verilen kriterlere göre akora yabancı sesler ve akor derecelerini de kullanarak motif ve cümle oluşturma ile ilgili çalışmalarını alışkanlık haline getirir.

A.3. DEVİNİŞSEL ALAN KAZANIMLARI

A.3.1. Kurulma

Motif geliştirme tekniği kullanarak oluşturduğu tek sesli ezgiye akor derecelerini kullanarak piyanoyla eşlik etmek için hazır olur.

A.3.2. Kılavuz Denetiminde yapma

Motif geliştirme tekniği kullanarak oluşturduğu tek sesli ezgiye akor derecelerini kullanarak öğretmen eşliğinde piyanoyla eşlik eder.

A.3.3. Beceri Haline Getirme

Motif geliştirme tekniği kullanarak oluşturduğu tek sesli ezgiye akor derecelerini kullanarak piyanoyla eşlik etmeyi mekanik hale getirir.

A.3.4. Duruma Uydurma

Arkadaşlarının oluşturduğu müzik cümlelerine akor derecelerini kullanarak piyanoyla eşlik eder.

B. İÇERİK

B.1. Akora Yabancı Sesler: Erken duyurma/öncü ses, geçit ses, işleyici ses, abantı ses/apojatür, gecikme, kaçak ses, değiştirme sesi

B.2. Akora Yabancı Sesler ile İlgili Örneklerin İncelenmesi: Akora yabancı seslerin tamamının yer aldığı örneklerin verilmesi, öğrencilerden örneklerdeki akora yabancı sesleri bulmalarının istenmesi

B.3. Motifin Tanımı, Motif Oluşturma ve Geliştirme Teknikleri ile İlgili Bilgiler: Motifin tanımının yapılması, motif geliştirme tekniklerinin anlatılması

B.4. Motif Oluşturma ve Motif Geliştirme ile İlgili Örneklerin İncelenmesi: Motif geliştirme tekniklerinin örnekler üzerinden gösterilmesi

B.5. Motif Oluşturma ve Verilen Motifi Geliştirme: Öğrencilerin motif oluşturması ve kendisinden istenen şekilde verilen motifi geliştirmeleri

B.6. Soru-Cevap Cümlesi ve Dönem Oluşturma: Öğrencilerin tam-yarım karara göre soru-cevap cümlesi ve dönem oluşturması

B.7. Esas ve Yan Akor Dereceleri ile İlgili Bilgiler: Esas akor dereceleri, yan akor dereceleri ve bu derecelerin fonksiyonlarının belirtilmesi

B.8. Esas ve Yan Akor Dereceleri ile İlgili Örneklerin İncelenmesi: Verilen örneklerde öğrencilerin ezgide yer alan akor derecelerini bulmasının istenmesi

B.9. Kadans Türleri ile İlgili Bilgilerin Verilmesi: Kadansın tanımı, kadans türleri

B.10. Kadans Türleri ile İlgili Örneklerin İncelenmesi: Verilen örneklerde öğrencilerin cümle sonundaki kadansı bulmalarının veya ezgiyi verilen kadansa göre tamamlamalarının istenmesi

B.11. Akor Yürüyüşü ile İlgili Bilgiler: Akor yürüyüşünün tanımlanması ve kullanım alanlarının gösterilmesi

B.12. Farklı Akor Dereceleri ile Oluşturulan Akor Yürüyüşlerinde Örneklerin Gösterilmesi: Farklı akor dereceleri ile oluşturulan (marş armoni, Endülüs kadansı-İspanyol dörtlüsü, Pachelbel-Kanon akor yürüyüşü gibi) akor yürüyüşlerinde örneklerin gösterilerek aynı zamanda dinletilmesi

B.13. Akor Dereceleri ve Kadans Yapısına Uygun Tek Sesli Ezgi Oluşturma: Tonal ezgi oluştururken kullanılan özelliklere de dikkat ederek verilen akor yürüyüşü ve kadans yapısına uygun, akora yabancı sesler, sekvens gibi kriterlerin de yer aldığı soru-cevap cümlesi içeren tek sesli ezgi oluşturma

C. ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI

C.1. - 3. ÜNİTE-1. HAFTA

Öğretim tasarımının “Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma” adlı üçüncü ünitesinin ilk haftasında akora yabancı sesler ile ilgili uygulama çalışmaları yapılır. 5E Öğrenme Modeli’ne göre tasarlanan ünitenin ilk haftadaki öğretiminde sırasıyla şu basamaklar takip edilir:

C.1.1. GİRİŞ: Sınıf selamlandıktan sonra ünite ile ilgili bilgiler verilerek öğrenciler hedeften haberdar edilir. Bu ders ile beraber öğrencilere öncelikle akora yabancı seslerin hatırlatılacağı söylenir. Öğrencilerin akora yabancı sesleri örnekler üzerinden göstereceği

belirtilerek sonrasında bu sesleri ve daha önceden tonal ezgi oluşturma ile ilgili bilgileri kullanarak uygulama yapılacağı söylenir.

C.1.2. KEŞFETME: Öğrencilere “Akora yabancı sesler ile ilgili neler hatırlıyorsunuz?” sorusu yöneltilerek bu açık uçlu soruya verilen cevaplar tahtaya yazılır. Verilen cevapların doğruluğu diğer öğrenciler tarafından onaylatılarak doğru ve yanlış cevaplar ile ilgili tartışma ortamı sağlanır. Cevap veren öğrenciden bu akora yabancı sesin nasıl oluşturulabileceği ile ilgili fikir sunması da istenir.

C.1.3. AÇIKLAMA: Akora yabancı sesler ile ilgili bilgileri içeren sunum projeksiyonla yansıtılarak düz anlatım ve soru cevap yöntemleriyle öğrencilere aktarılır. Öğrencilere çeşitli örnekler gösterilerek, çalınarak ve dinletilerek hem görsel hem de işitsel olarak akora yabancı sesleri kavramaları sağlanır. Öğrencilerin gösterilen, çalınan ve dinletilen örnekler üzerinde görüş bildirmeleri istenerek aktif olmaları sağlanır. Verilen görüş ve cevaplara araştırmacı tarafından anında dönüt verilir.

C.1.4. DERİNLEŞTİRME: Bu aşamada işbirlikli öğrenme yönteminin düşün-eşleş-paylaş tekniği uygulanır. Akora yabancı sesleri bulma ile ilgili örnekler ikiye bölünür. Öğrenciler örnekler arasında paylaşırlar. Öğrenciler örnekler üzerinden beraber çalışarak hangi akora yabancı sesin kullanıldığını örnek üzerinde bulup gösterirler. Öğretmen bu sırada gruplar arasında dolaşarak süreci gözlemler ve soruları cevaplar. Sonrasında her grup sınıf karşısında grup arkadaşıyla beraber bulduğu akora yabancı ses ile ilgili bilgi aktarır. Bu sırada sınıftan diğer öğrencilerin de soru sorması sağlanarak doğru ve yanlış cevaplar tartışılır. Öğrenciler grup arkadaşları tarafından kendilerine verilen kontrol listesine göre değerlendirilirler.

C.1.5. DEĞERLENDİRME: Öğrencilerden akora yabancı sesleri ve daha önceden öğrendikleri tonal ezgi oluşturma ile ilgili bilgileri kullanarak ezgi oluşturmaları istenir.

C.2. - 3. ÜNİTE-2. HAFTA

Öğretim tasarımının “Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma” adlı üçüncü ünitesinin ikinci haftasında motif, cümle ve dönemin özellikleri ile motif geliştirme teknikleri ve soru-cevap cümlesi ile ilgili bilgiler hatırlanarak bu bilgileri içeren ezgi oluşturma çalışmaları yapılır. 5E Öğrenme Modeli’ne göre tasarlanan ünitenin ikinci haftasındaki öğretiminde sırasıyla şu basamaklar takip edilir:

C.2.1. GİRİŞ: Sınıf selamlandıktan sonra ünite ile ilgili bilgiler verilerek öğrenciler hedeften haberdar edilir. Bu ders ile beraber öğrencilere öncelikle motifin tanımı, özellikleri, motif geliştirme teknikleri ile ilgili bilgilerin hatırlatılacağı söylenir. Öğrencilerin motif oluşturma ve motif geliştirme tekniklerini örnekler üzerinden oluşturup tamamlayacağı belirtilerek, sonrasında bu bilgileri kullanarak tek sesli ezgi oluşturacağı söylenir. Ayrıca cümle ve dönem ile ilgili bilgiler de hatırlatılarak yine öğrencilerin a-a' gibi cümle yapılarını soru-cevap cümlesi şeklinde oluşturacakları söylenir.

C.2.2. KEŞFETME: Öğrencilere “Sizce bir motif en az kaç sestten oluşabilir?” sorusu yöneltilerek öğrencilerin motifle ilgili dikkatleri çekilir. Verilen cevaplarla bir tartışma ortamı sağlanır. Sonrasında “Peki sizce motifin özellikleri nelerdir?” sorusu sorularak öğrencilerin verecekleri cevaplar tahtaya yazılır.

C.2.3. AÇIKLAMA: Motifin tanımı, motif geliştirme teknikleri, cümle ve dönem ile ilgili bilgileri ve örnekleri içeren sunum projeksiyonla yansıtılarak düz anlatım ve soru cevap yöntemleriyle öğrencilere aktarılır. Öğrencilere örnekler hem gösterilerek hem dinletilerek motif, cümle ve dönemle ilgili bilgileri kavramaları sağlanır. Bu sırada verilen örneklerle ilgili öğrencilere sorular yöneltilir. Öğrencilerin görüş ve cevaplarına araştırmacı tarafından anında dönüt verilir.

C.2.4. DERİNLEŞTİRME: Bu aşamada işbirlikli öğrenme yönteminin ayrılıp birleşme (Jigsaw) tekniği uygulanır. Öncelikle üçerli veya dörderli gruplar oluşturulur. Her bir motif geliştirme tekniği için bu gruplardan birer öğrencinin katıldığı bir uzmanlık grubu oluşturulur. Uzmanlık grubundaki üyeler kendilerine verilen etkinlikleri beraber gerçekleştirirler. Sonrasında gruplarına dönerek bu tekniği grup arkadaşlarına anlatırlar. Öğretmen bu sırada gruplar arasında dolaşarak süreci gözlemler ve soruları cevaplar. Öğrenciler uzmanlıkları dışındaki bir motif geliştirme tekniğini ders sonu değerlendirmesinde uygulurlar. Son etkinlikte öğrenciler kendilerine verilen cümlelerdeki kararları bularak bireysel olarak soru cümlesine bir cevap cümlesi yazarlar.

C.2.5. DEĞERLENDİRME: Öğrencilerden tam-yarım karar, durucu-yürüyücü ses, sekvens, motif geliştirme tekniği, akora yabancı sesler gibi istenen kriterlere göre soru-cevap cümlesinden (a-a') oluşan bir dönemlik tek sesli ezgi oluşturmaları istenir.

C.3. - 3. ÜNİTE-3. HAFTA

Öğretim tasarımının “Akora Yabancı Sesler, Akor Dereceleri, Motif ve Cümle Oluşturma” adlı üçüncü ünitesinin üçüncü haftasında tonal armonide akor dereceleri, kadans türleri ve akor yürüyüşleri (dizileri) ile ilgili bilgiler hatırlanarak bu bilgileri içeren ezgi oluşturma çalışmaları yapılır. 5E Öğrenme Modeli’ne göre tasarlanan ünitenin üçüncü haftadaki öğretiminde sırasıyla şu basamaklar takip edilir:

C.3.1. GİRİŞ: Sınıf selamlandıktan sonra ünite ile ilgili bilgiler verilerek öğrenciler hedeften haberdar edilir. Bu ders ile beraber öğrencilere öncelikle akor dereceleri, esas ve yan derece akorları ile ilgili bilgilerin verileceği söylenir. Sonrasında akor derecelerinin bulunmasını içeren etkinlikten sonra kadans türleri ve farklı akor yürüyüşlerinin anlatılacağı söylenerek bu bilgileri içeren bir etkinliğin daha gerçekleştirileceği söylenir.

C.3.2. KEŞFETME: Öğrencilere aynı şarkının iki farklı akor yürüyüşüne sahip versiyonu dinletilerek “Sizce aynı şarkının bu şekilde farklı duyulmasına yol açan ne olabilir?” sorusu yöneltilir ve öğrencilerin dikkati çekilir. Verilen cevaplarla bir tartışma ortamı sağlanır. Öğrencilerin verecekleri cevaplar tahtaya yazılır. Son olarak “Size göre şarkının hangi versiyonu daha güzel duyuluyor? Bunun nedeni sizce ne olabilir?” diye sorularak öğrencilerin aktif katılım sağlamaları için tekrar bir tartışma ortamı sağlanır.

C.3.3. AÇIKLAMA: Majör-minör dizilerde akor dereceleri, esas derece akorları, yan derece akorları, kadanslar, kadans türleri ve farklı akor yürüyüşleri ile ilgili bilgileri ve örnekleri içeren sunum projeksiyonla yansıtılarak düz anlatım ve soru cevap yöntemleriyle öğrencilere aktarılır. Öğrencilere örnekler hem gösterilerek hem dinletilerek öğrencilerin bu bilgileri görsel-işitsel yollarla kavramaları sağlanır. Bu sırada verilen örneklerle ilgili öğrencilere sorular yöneltilir. Öğrencilerin görüş ve cevaplarına araştırmacı tarafından anında dönüt verilir.

C.3.4. DERİNLEŞTİRME: Akor derecelerinin bulunması ile ilgili ilk etkinlikte işbirlikli öğrenme yönteminin düşün-eşleş-paylaş tekniği uygulanır. Öğrenciler etkinlikte yer alan akor derecelerini bulmak için ikişerli gruplara ayrılırlar. Akor derecelerini birlikte belirleyen öğrenci grupları sırasıyla sınıftaki arkadaşlarına akor derecesini ve bu akor derecesini nasıl bulduklarını paylaşırlar. İkinci etkinlikte ise öğrenciler cümle sonundaki kararı, kadans türünü, akor derecelerini basamaksal ve harfle şifreleme yöntemini bireysel

olarak ilgili yerlere yazarlar. Verilen cevaplar düşün-eşleş-paylaş tekniğindeki grup arkadaşı tarafından akran değerlendirilmesi yoluyla incelenir. Öğretmen bu sırada gruplar arasında dolaşarak süreci gözlemler ve soruları cevaplar.

C.3.5. DEĞERLENDİRME: Dersin son aşamasında öğrencilerden kendilerine verilen kadans türlerine göre ilgili akor derecelerini altına yazarak ezgi tamamlamaları istenir. Ayrıca öğrencilerden akor derecelerini ve kadans türünü belirterek, sekvens ve yay şekilli ezgi çizgisi/hattı kullanarak, bir soru-cevap cümlesi şeklinde kendilerine verilen akor yürüyüşüne uygun tek sesli bir ezgi oluşturmaları istenir.

D. ÖLÇME-DEĞERLENDİRME

D.1. - 3. ÜNİTE 1. HAFTA

Öğrencilerden ilk soruda re majör tonalitesinde dört ölçü ve 4/4'lük tek sesli bir ezgi oluşturmaları istenir. Ezgiyi oluştururken derste görülen akora yabancı sesleri kullanma dışında ezginin üçüncü yaş dönemindeki (15-18 yaş arası) öğrencilerin ses aralıklarına göre olması, verilen ezgisel hareket türlerinin kullanılması, ritim kalıbı oluşturma özelliklerine dikkat edilmesi, sekvens kullanılması, sadece I. ve V. derece akor derecelerinin kullanılması gibi kriterler yönergede yer almaktadır. Bu soru 20 puan değerindedir.

D.2. - 3. ÜNİTE 2. HAFTA

Öğrencilerden ikinci soruda bir dönemlik soru-cevap cümlesinde tek sesli ezgi oluşturmaları istenir. Ezginin oluşturulması aşamasında soru cümlesinde yarım karar cevap cümlesinde tam karar kullanımı, soru cümlesindeki son yürüyücü sesin cevap cümlesindeki son durucu sese çözülmesi, sekvens kullanımı, kendi uzmanlık alanı dışında bir motif geliştirme tekniği kullanımı, akora yabancı ses kullanımı gibi kriterler yönergede yer alır. Bu soru 20 puan değerindedir.

D.3. - 3. ÜNİTE 3. HAFTA

Üçüncü ve dördüncü sorularda öğrencilerden sırasıyla mükemmel kadans ve yarım kadans kullanarak ve altına akor derecesini basamak ve harf ile yazarak tamamlaması istenir. Ayrıca yine bu sorularda ezginin ilk iki ölçüsünde akora yabancı ses kullanılmış ise

işaretleyerek hangi akora yabancı ses olduğunu belirtmeleri istenir. Bu sorular toplam 30 puan değerindedir.

Beşinci soruda öğrencilerden Pachelbel'in Re Majör kanonunda kullandığı akor yürüyüşüne uygun olan tek sesli bir ezgi oluşturmaları istenir. Ezgiyi oluştururken öğrencilerden do majör dışında bir tonalite belirleme, ezgide kullanılan akor derecelerini basamaksal ve harflerle altında gösterme, ezginin sonunda oluşan kadans türünü belirtme, ezginin bir bölümünde veya tamamında yay şekilli ezgi çizgisini/hattını kullanma, ezgide en az bir adet sekvens kullanarak ilgili yerdeki sekvens(ler)i belirtme, ezgiyi soru-cevap cümlesi olarak a-b şeklinde yazma gibi kriterlere uyması istenir. Bu soru 30 puan değerindedir.

ÜNİTENİN ADI: OKUL ŞARKISINDA EZGİ DIŞI ÖĞELERİN (SÖZ, TEMPO, DİNAMİK, OYUN) KULLANIMI

ÜNİTE NO: IV

SÜRE: 2 HAFTA (50'+50'+50'+50')

A. HEDEFLER

A.1. BİLİŞSEL ALAN KAZANIMLARI

a. OLGUSAL BİLGİ

a.1. Prozodi kurallarını hatırlar. (*Hatırlama*)

a.2. Okul şarkılarında yer alan konuları hatırlar. (*Hatırlama*)

a.3. Tempo, nüans ve artikülasyonun okul şarkılarında nasıl kullanıldığını tanır. (*Tanıma*)

a.4. Oyun, dans ve hareket öğelerinin okul şarkılarında nasıl kullanıldığını tanır. (*Tanıma*)

b. KAVRAMSAL BİLGİ

b.1. Prozodi kurallarındaki tartımsal uyum, kelime vurgusu uyumu, cümle vurgusu uyumu ve ifade uyumunu örnekler üzerinden sınıflar. (*Sınıflama*)

b.2. Okul şarkılarında yer alan konuları belirli gün ve haftalar, farklı disiplinler ve değerler üzerinden örneklendirir. (*Örneklendirme*)

b.3. Tempo, nüans ve artikülasyonun okul şarkısı bestelemeye nasıl kullanılması gerektiğini yorumlar. (*Yorumlama*)

c. İŞLEMSEL BİLGİ

c.1. Şarkı sözünü prozodi kurallarına uygun olarak tartımlaştırır. (*Uygulama*)

c.2. Okul şarkılarında yer alan konular ile ilgili şarkı sözü oluşturur. (*Yaratma*)

c.3. Prozodi kurallarına uygun olarak, tempo, nüans ve artikülasyon kullanarak okul şarkılarında yer alan konular ile ilgili söz ve ezgi oluşturur. (*Yaratma*)

c.4. Yaş grubuna ve konuya uygun olarak bestelediği okul şarkısına oyun, dans ve hareket öğeleri ekler. (*Yaratma*)

d. ÜSTBİLİŞSEL BİLGİ

d.1. Prozodi kuralları ile ilgili kendini değerlendirir. (*Eleştirme*)

d.2. Oluşturduğu söz ve ezgide kullandığı tempo, nüans ve artikülasyonlar ile ilgili kendini değerlendirir. (*Eleştirme*)

d.3. Besteye eklediği oyun, dans ve hareket öğeleri ile ilgili kendini değerlendirir. (*Eleştirme*)

A.2. DUYUŞSAL ALAN KAZANIMLARI

A.2.1. Alma

Prozodi kurallarına uygun olarak okul şarkılarında yer alan konulara göre nasıl söz ve ezgi oluşturması gerektiğinin farkında olur.

A.2.2. Tepkide Bulunma

Okul şarkısı için söz ve ezgi oluştururken tempo, nüans ve artikülasyonlar ile oyun, dans ve hareket öğelerini eklemek için istekli olur.

A.2.3. Değer Verme

Öğrenilen bilgiler doğrultusunda prozodi kurallarını uygulama, okul şarkısında yer alan konular ile ilgili söz ve ezgi yazma alıştırmalarını eksiksiz yerine getirmeyi önemser.

A.2.4. Örgütleme

Ünitede yer alan bilgiler ile ilgili öz düzenleme yapar.

A.2.5. Nitelenmişlik

Prozodi kurallarını; okul şarkısında yer alan konuları; tempo, nüans ve artikülasyonu; oyun, dans ve hareket öğelerini kullanarak söz ve ezgi yazma ile ilgili çalışmaları alışkanlık haline getirir.

A.3. DEVİNİŞSEL ALAN KAZANIMLARI

A.3.1. Kurulma

- Bestelediği ve sınıfta seslendirilecek okul şarkısına piyano ile eşlik etmek için hazır olur.
- Okul şarkısına eklediği oyun, dans ve hareket öğelerini arkadaşlarıyla uygulamak için hazır olur.

A.3.2. Kılavuz Denetiminde yapma

- Bestelediği ve sınıfta seslendirilecek okul şarkısına öğretmen eşliğinde piyano ile eşlik eder.
- Okul şarkısına eklediği oyun, dans ve hareket öğelerini öğretmen eşliğinde uygular.

A.3.3. Beceri Haline Getirme

- Bestelediği okul şarkısına piyanoyla eşlik etmeyi mekanik hale getirir.
- Okul şarkısına eklediği oyun, dans ve hareket öğelerini uygulamayı mekanik hale getirir.

A.3.4. Duruma Uydurma

- Arkadaşlarının bestelediği okul şarkısına piyanoyla eşlik eder.
- Arkadaşlarının okul şarkısına eklediği oyun, dans ve hareket öğelerini uygular.

B. İÇERİK

B.1. Prozodinin Tanımı ve Prozodi Kuralları: Prozodinin tanımı yapılarak prozodi kurallarının örnekler üzerinde tanıtılması

B.2. Prozodi Kuralları ile İlgili Örneklerin İncelenmesi: Verilen örnek şarkı sözlerinde öğrencilerin prozodi kurallarını uygulaması

B.3. Okul Şarkılarındaki Konular (İçerik) ve Örnekleri: Birinci ünite de belirtilen okul şarkılarındaki konuların hatırlatılması

B.4. Millî Eğitim Bakanlığı Programında Yer Alan Değerlerin Okul Şarkılarında Kullanılması: Millî Eğitim Bakanlığı programında yer alan değerlerin tanımı ve okul şarkılarında yer verilmesinin gerekliliğinin vurgulanması, programlarda yer alan değerlerin belirtilmesi

B.5. Okul şarkılarında Prozodi ve Konuya Uygun Söz ve Ezgi Yazma: Verilen anahtar sözcükler üzerinden okul şarkılarındaki konular ve değerler ile ilgili prozodi kurallarına da dikkat ederek şarkı sözü ve ezgi oluşturma

B.6. Tempo, Nüans ve Artikülasyon ile İlgili Bilgiler: Tempo terimleri ve anlamları ile nüans ve artikülasyonları içeren bilgilerin öğrencilere hatırlatılması

B.7. Tempo, Nüans ve Artikülasyon ile İlgili Örneklerin İncelenmesi: Tempo, nüans ve artikülasyonun nasıl kullanıldığının örnek eserler üzerinden gösterilmesi, verilen örnek eserde daha önceden öğrenilen bilgilere göre tempo, nüans ve artikülasyonun belirlenmesi

B.8. Oyun, Dans ve Beden Perküsyonu Öğelerinin Müzikteki Önemi: Oyun, dans ve beden perküsyonu öğelerinin müzikteki önemi, bu öğelerin çocukların gelişimine katkısı

B.9. Oyun, Dans ve Beden Perküsyonu Öğelerini İçeren Şarkı Örneklerinin İncelenmesi: Farklı örnekler üzerinden oyun, dans ve beden perküsyonu öğelerinin nasıl kullanıldığının gösterilmesi

B.10. Ünite Öğrenilen Bütün Bilgileri İçeren Bir Şarkı Oluşturma: Prozodi kurallarına uygun; tempo, nüans ve artikülasyonlar ile oyun, dans ve hareket öğelerini de kullanarak okul şarkıları ile ilgili bir konuda şarkı oluşturma

C. ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI

C.1. - 4. ÜNİTE-1. HAFTA

Öğretim tasarımının “Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı” adlı dördüncü ünitesinin ilk haftasında prozodinin tanımı, prozodi kuralları, okul şarkılarındaki konular ve değerler anlatılır. Öğrencilerden okul şarkılarında prozodi ve konuya uygun söz ve ezgi yazması istenir. 5E Öğrenme Modeli’ne göre tasarlanan ünitenin birinci haftadaki öğretiminde sırasıyla şu basamaklar takip edilir:

C.1.1. GİRİŞ: Sınıf selamlandıktan sonra ünite ile ilgili bilgiler verilerek öğrenciler hedeften haberdar edilir. Bu ders ile beraber öğrencilere öncelikle prozodinin tanımının yapılarak prozodi kuralları ile ilgili bilgilerin verileceği söylenir. Sonrasında okul şarkılarında yer alan konular ve değerlerin anlatılacağı söylenerek bu bilgileri içeren etkinliklerin gerçekleştirileceği söylenir.

C.1.2. KEŞFETME: Öğrencilere “Şimdiye kadar bir şarkının ritim, ezgi, armoni ve form öğelerini inceledik ve uygulamalar yaptık. Henüz incelememediğimiz bir öge kaldı. Bu öge nedir?” sorusu sorulur. Öğrencilerin “Söz ögesi” cevabından sonra onlara “Sizce okul şarkısı bestelerken söz oluşturma aşamasında nelere dikkat edilmelidir?” sorusu yöneltilir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar üzerinden sınıf içi etkileşim sağlanarak öğrencilerin dikkati de çekilmiş olur.

C.1.3. AÇIKLAMA: Prozodinin tanımı ve prozodi kuralları ile ilgili bilgileri ve örnekleri içeren sunum projeksiyonla yansıtılarak düz anlatım ve soru cevap yöntemleriyle öğrencilere aktarılır. Öğrencilere prozodi kurallarına uyan ve uymayan örnekler gösterilir ve dinletilir. Açık-kapalı heceler, kelime ve cümle vurgusu, ifade uyumu ile ilgili öğrencilere sorular yöneltilir. Öğrencilerin görüş ve cevaplarına araştırmacı tarafından anında dönüt verilir.

C.1.4. DERİNLEŞTİRME: Tartımsal (ritmik) uyum, kelime ve cümle vurgusu uyumu, ifade uyumu ile ilgili alıştırmaların yer aldığı ilk etkinlikte işbirlikli öğrenme yönteminin düşün-eşleş-paylaş tekniği uygulanır. Öğrenciler şarkı sözlerinde yer alan açık-kapalı heceleri, kelime ve cümle vurgularını bulup bu sözleri ezgileştirmek için ikişerli gruplara ayrılırlar. Öğrenciler sözleri prozodi kurallarına göre nasıl oluşturduklarını ve ezgileştirdiklerini sınıf ile paylaşırlar. Okul şarkılarında yer alan konular ve değerler ile ilgili söz yazmanın yer aldığı ikinci etkinlikte ise öğrenciler kendilerine verilen anahtar sözcükleri kullanarak belirli bir kafiye düzeninde şarkı sözü oluşturmaya çalışırlar. Her öğrencinin söz yazabilme ile ilgili nasıl bir seviyede olduğunu görebilmesi için bu etkinlik bireysel olarak gerçekleştirilir. Öğrencilerin oluşturdukları sözler düşün-eşleş-paylaş tekniğindeki grup arkadaşı tarafından akran değerlendirilmesi yoluyla incelenir. Öğretmen bu sırada gruplar arasında dolaşarak süreci gözlemler ve soruları cevaplar.

C.1.5. DEĞERLENDİRME: Dersin son aşamasında öğrencilerden kendilerine verilen kadans türlerine göre ilgili akor derecelerini altına yazarak ezgi tamamlamaları istenir. Ayrıca öğrencilerden akor derecelerini ve kadans türünü belirterek, sekvens ve yay şekilli ezgi çizgisi/hattı kullanarak, bir soru-cevap cümlesi şeklinde kendilerine verilen akor yürüyüşüne uygun tek sesli bir ezgi oluşturmaları istenir.

C.2. - 4. ÜNİTE-2. HAFTA

Öğretim tasarımının “Okul Şarkısında Ezgi Dışı Öğelerin (Söz, Tempo, Dinamik, Oyun) Kullanımı” adlı dördüncü ünitesinin ikinci haftasında tempo, nüans ve artikülasyonlar ile oyun, dans ve beden perküsyonu hakkında bilgiler verilerek bu bilgilerin okul şarkısı bestelemede kullanım alanları anlatılır. Öğrencilerden şarkıya uygun tempo, nüans ve artikülasyonlar ile oyun, dans ve beden perküsyonu öğelerini eklemeleri istenir. 5E Öğrenme Modeli’ne göre tasarlanan ünitenin ikinci haftasındaki öğretiminde sırasıyla şu basamaklar takip edilir:

C.2.1. GİRİŞ: Sınıf selamlandıktan sonra ünite ile ilgili bilgiler verilerek öğrenciler hedeften haberdar edilir. Bu ders ile beraber öğrencilere öncelikle tempo, nüans ve artikülasyonlar ile ilgili bilgileri hatırlatarak örnek okul şarkıları üzerinden bu bilgilerin nasıl kullanıldığı gösterilir. Sonrasında oyun, dans ve beden perküsyonunun müzikteki önemi anlatılarak örnek okul şarkıları üzerinden bu bilgilerin nasıl kullanıldığı gösterilir.

C.2.2. KEŞFETME: Öğrencilere “Eğitim müziğinde bir okul şarkısı söyleme ile beraber başka hangi yeterlikler kazandırılabilir?” sorusu yöneltilir. Burada öğrencilerin şarkı söyleme dışında çocukların bir canlı veya nesneyi taklit etmesi, şarkıyla beraber dans etmesi veya oyun oynaması gibi cevapları vermesi istenir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar üzerinden sınıf içi etkileşim sağlanarak öğrencilerin fikirlerini tartışmaları sağlanmaya çalışılır.

C.2.3. AÇIKLAMA: Tempo, nüans ve artikülasyonlar ile oyun, dans ve beden perküsyonu ile ilgili bilgileri ve örnekleri içeren sunum projeksiyonla yansıtılarak düz anlatım ve soru cevap yöntemleriyle öğrencilere aktarılır. Tempo, nüans ve artikülasyonları içeren örnekler okul şarkıları üzerinden gösterilir ve dinletilir. Şarkılarda yer alan tempo, nüans ve artikülasyonlar üzerinden bir eserde farklı tempoların kullanılabileceği, farklı nüanslara ve artikülasyonlara yer verilebileceği söylenir. Oyun, dans ve beden perküsyonu öğelerini içeren örnekler öğrencilere gösterilerek şarkı öğretimi dışında amaç, roller, araç-gereç, uygulama gibi aşamalardan yararlanarak şarkıya uygun oyunların oluşturulabileceği gösterilir. Ayrıca “Anaokulları ve Anasınıfları İçin Şarkı Dağarcığı (Seyrek, 2010), Etkinliklerle Müzik Öğretimi (Çalık Çetin, 2011), Karamela Sepeti (Ojala Koçak ve Erol, 2009), Müzikli Çocuk Oyunları (Uşaklıgil vd., 2011), Şarkı Söyle Dans Et (Erol, 2017)”

kitapları öğrencilere verilerek öğrencilerin oyunları ve etkinlikleri birlikte incelemeleri istenir.

C.2.4. DERİNLEŞTİRME: “Trafik Şarkısı” ve “Bak Burada Ellerin” şarkılarına tempo, nüans ve artikülasyon öğelerini ekleme ile ilgili soruların yer aldığı ilk etkinlikte işbirlikli öğrenme yönteminin düşün-eşleş-paylaş tekniği uygulanır. Öğrenciler ikişerli gruplara ayrılarak şarkıya uygun tempo, nüans ve artikülasyonların neler olabileceğini birlikte düşünürler ve tartışırlar. Öğrenciler ekledikleri tempo, nüans ve artikülasyonları sınıf ile paylaşırlar. Öğretmen bu sırada gruplar arasında dolaşarak süreci gözlemler ve soruları cevaplar. Oyun, dans ve beden perküsyonu öğelerini içeren kaynak kitapları birlikte inceleyen öğrencilerin hangi örnek eseri neden beğendiğini belirtmesi istenir. Yapılan yorumlar üzerinden bir tartışma ortamı yaratılır.

C.2.5. DEĞERLENDİRME: Dersin son aşamasında öğrencilere “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısı verilerek öğrencilerin bireysel olarak şarkıya tempo, nüans, artikülasyon, oyun, dans ve beden perküsyonu öğelerini eklemeleri istenir.

D. ÖLÇME-DEĞERLENDİRME

D.1. - 4. ÜNİTE 1. HAFTA

Öğrencilerden kendilerine verilen sözleri tartımlaştırarak, sözcük ve kelime vurgusu uyumu ile ifade uyumunu da dikkate alarak bir ezgi oluşturmaları istenir. Ayrıca oluşturacakları ezgide akor yürüyüşü kullanarak bu akor yürüyüşünü ölçülerin veya vuruşların altında göstermeleri istenir. Son olarak ezginin bitişinde bir kadans türüne yer vererek bu kadans türünü derecelerin altında göstermeleri istenir. Bu soru 50 puan değerindedir.

D.2. - 4. ÜNİTE 2. HAFTA

Ders sonu değerlendirmede öğrencilerden “Balık, Ördek, Kurbağa” şarkısının tempo, nüans ve artikülasyonlarını belirlemeleri; şarkıya içinde dans ve beden perküsyonu da bulunan bir oyun ekleyerek bu oyunda yer alan amaç, roller, araç-gereç ve uygulama öğelerini belirtmeleri istenir. Bu soru 50 puan değerindedir.

ÜNİTENİN ADI: OKUL ŞARKISINDA TÜRK MÜZİĞİ ÖĞELERİNİN KULLANIMI
ÜNİTE NO: V
SÜRE: 2 HAFTA (50'+50'+50'+50')

A. HEDEFLER

A.1. BİLİŞSEL ALAN KAZANIMLARI

a. OLGUSAL BİLGİ

a.1. Türk müziği türlerinin özelliklerini hatırlar. (*Hatırlama*)

a.2. Türk müziğinin temel unsurlarını hatırlar. (*Hatırlama*)

a.3. Türk müziği unsurlarının müzik öğretim programlarında nasıl yer aldığını tanır.

(*Tanıma*)

a.4. Hüseyini, hicaz ve kürdi makamlarının okul şarkılarında nasıl kullanıldığını tanır. (*Tanıma*)

b. KAVRAMSAL BİLGİ

b.1. Hüseyini, hicaz ve kürdi makamlarındaki türkülerini, sanat müziği eserlerini ve okul şarkılarını örnekler üzerinden sınıflar. (*Sınıflama*)

b.2. Eğitim müziği literatüründe yer alan makamsal okul şarkılarındaki Türk müziği unsurlarını, form şemasını ve sekvens yapısını örnekler üzerinden açıklar. (*Açıklama*)

b.3. Makamsal bir ezginin kendisine verilen ezgilerden hangisiyle tamamlanması gerektiğini ayırt eder. (*Ayrıştırma*)

c. İŞLEMSEL BİLGİ

c.1. Hüseyini, hicaz ve kürdi makamlarındaki ezgileri verilen kriterlere göre tamamlar. (*Uygulama*)

c.2. Hüseyini, hicaz ve kürdi makamlarında bir ezgi oluşturur. (*Yaratma*)

c.3. Hüseyini, hicaz ve kürdi makamlarında Türk müziği unsurlarına ve yaş grubunun özelliklerine dikkat ederek verilen sözlere uygun bir okul şarkısı oluşturur. (*Yaratma*)

d. ÜSTBİLİŞSEL BİLGİ

d.1. Türk müziğinin temel unsurları ile ilgili kendi bilgi seviyesini değerlendirir. (*Eleştirme*)

d.2. Oluşturduğu makamsal okul şarkısı ile ilgili kendini değerlendirir. (*Eleştirme*)

A.2. DUYUŞSAL ALAN KAZANIMLARI

A.2.1. Alma

Türk müziğindeki makamsal yapının eğitim müziğinde nasıl kullanılması gerektiğinin farkında olur.

A.2.2. Tepkide Bulunma

Seyir, karar, sekvens gibi özellikleri dikkate alarak Türk müziği unsurları içeren bir okul şarkısı bestelemek için istekli olur.

A.2.3. Değer Verme

Öğrenilen bilgiler doğrultusunda makamsal ezgi tamamlama ve oluşturma alıştırmalarını eksiksiz yerine getirmeyi önemser.

A.2.4. Örgütlenme

Ünitede yer alan bilgiler ile ilgili öz düzenleme yapar.

A.2.5. Nitelenmişlik

Makamsal bir okul şarkısı oluşturma ile ilgili çalışmalarını alışkanlık haline getirir.

A.3. DEVİNİŞSEL ALAN KAZANIMLARI

A.3.1. Kurulma

Bestelediği makamsal okul şarkısına Türk müziği çok seslendirme kurallarına uygun olarak piyanoyla eşlik etmek için hazır olur.

A.3.2. Kılavuz Denetiminde yapma

Bestelediği makamsal okul şarkısına Türk müziği çok seslendirme kurallarına uygun olarak öğretmen eşliğinde piyanoyla eşlik eder.

A.3.3. Beceri Haline Getirme

Bestelediği makamsal okul şarkısına Türk müziği çok seslendirme kurallarına uygun olarak piyanoyla eşlik etmeyi mekanik hale getirir.

A.3.4. Duruma Uydurma

Arkadaşlarının bestelediği makamsal okul şarkılarına Türk müziği çok seslendirme kurallarına uygun olarak piyanoyla eşlik eder.

B. İÇERİK

B.1. Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği: Türk halk müziği ve Türk sanat müziğinin tanımları, farklılıkları ve benzerlikleri

B.2. Türk Müziğinin Temel Unsurları: Perde, dizi, makam (seyir) ve usûlün tanımları, perde isimleri, dizi derecelerinin oluşturulması ve adlandırılması, makamın seyir, karar gibi özellikleri, makam örnekleri, usûl, usûl çeşitleri

B.3. Müzik Öğretim Programlarında Türk Müziği Unsurları: Türk müziğinin öğretim programında yer almasının önemi, 2018 müzik öğretim programının farklı kademelerinde yer verilen Türk müziği unsurları, Türk müziği eserlerinden türküler ve makamsal Türk okul şarkılarının özellikleri

B.4. Hüseyini Makamının Eğitim Müziğinde Kullanımı: Hüseyini makamının özellikleri, eğitim müziğinde komalı olarak ve komasız olarak kullanımı, re kararlı Hüseyini dizisi

B.5. Hüseyini Makamındaki Örnek Okul Şarkılarının İncelenmesi: Hüseyini makamında örnek okul şarkılarının notalarının gösterilmesi ve dinletilmesi

B.6. Hüseyini Makamında Ezgi Tamamlama ve Oluşturma: Verilen örnek ezgiye hangi şıklardaki örneklerin uygun olduğunun belirlenmesi, verilen örnek ezgiyi tamamlama, verilen kriterlere ve anlatılan özelliklere uygun ezgi oluşturma

B.7. Kürdi Makamındaki Örnek Okul Şarkılarının İncelenmesi: Kürdi makamında örnek okul şarkılarının notalarının gösterilmesi ve dinletilmesi

B.8. Kürdi Makamında Ezgi Tamamlama ve Oluşturma: Verilen örnek ezgiyi makamını, karar perdesini, güçlü perdesini yazarak tam kararla tamamlama, verilen kriterlere ve anlatılan özelliklere uygun ezgi oluşturma

B.9. Hicaz Makamındaki Örnek Okul Şarkılarının İncelenmesi: Hicaz makamında örnek okul şarkılarının notalarının gösterilmesi ve dinletilmesi

B.10. Hicaz Makamında Ezgi Tamamlama ve Oluşturma: Verilen örnek ezgiyi makamını, karar perdesini, güçlü perdesini yazarak tam kararla tamamlama, verilen kriterlere ve anlatılan özelliklere uygun ezgi oluşturma

C. ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI

C.1. - 5. ÜNİTE-1. HAFTA

Öğretim tasarımının “Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı” adlı beşinci ünitesinin birinci haftasında Türk müziğinin tanımı, Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği Türleri, perde, makam (seyir) ve usûlün özellikleri, müzik öğretim programlarında Türk müziği unsurları ile ilgili bilgiler verilerek bu bilgilerin okul şarkısı bestelemeye kullanım alanları anlatılır. Öğrencilerden Hüseyini makamında ezgi tamamlayıp oluşturmaları ve okul şarkısı bestelemeleri istenir. 5E Öğrenme Modeli’ne göre tasarlanan ünitenin ilk haftasındaki öğretiminde sırasıyla şu basamaklar takip edilir:

C.1.1. GİRİŞ: Sınıf selamlandıktan sonra ünite ile ilgili bilgiler verilerek öğrenciler hedeften haberdar edilir. Bu ders ile beraber öğrencilere öncelikle Türk müziği ile ilgili bilgiler hatırlatarak örnek eserler üzerinden bu bilgilerin nasıl kullanılacağı söylenir. Daha sonra farklı eğitim kademelerindeki müzik öğretim programlarında yer alan Türk müziği unsurları anlatılarak makamsal yapının okul şarkısı bestelemeye nasıl kullanılabileceği söylenir.

C.1.2. KEŞFETME: Öğrencilere “Sizce bir müzik öğretmeni adayının eğitim müziği açısından Türk müziği bilgisine sahip olması ne derece gereklidir?” sorusu yöneltilir. Öğrencilerin eğitim müziğinde Türk müziği bilgisinin gerekli olduğu veya olmadığıyla ilgili gerekçeleri sınıfça tartışılır. Böylece bir etkileşim ortamı sağlanarak öğrencilerin Türk müziğine bakış açıları da görülmüş olur.

C.1.3. AÇIKLAMA: Türk müziğinin tanımı, Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği türleri, perde, makam (seyir) ve usûlün özellikleri, müzik öğretim programlarında Türk müziği unsurları, Hüseyini makamının eğitim müziğinde kullanımı ile ilgili bilgileri ve görselleri içeren sunum projeksiyonla yansıtılarak düz anlatım ve soru cevap yöntemleriyle öğrencilere aktarılır. Hüseyini makamında “Drama Köprüsü, Ali Reisin Takası, Tatlı Annem, Ceylan, Dağlar Gibi Dalgaları” gibi okul şarkılarından notalar gösterilerek eserler dinletilir. Eserler üzerinden makamın özellikleri ve eğitim müziğinde ne şekilde yer aldığı önce öğrencilere sorularak verilen cevaplara göre düzeltmeler yapılır. Ayrıca eserlerin çocukların ses aralığına ve düzeyine uygunluğu da sorularak verilen cevaplar sınıfça tartışılır.

C.1.4. DERİNLEŞTİRME: Verilen bir dörtlüğe ve kriterlere göre re kararlı hüseyini bir şarkı oluşturma ile ilgili etkinlikte işbirlikli öğrenme yönteminin düşün-eşleş-paylaş tekniği uygulanır. Öğrenciler ikişerli gruplara ayrılarak bir dörtlük seçerler ve şarkı üzerinde kriterleri birlikte düşünürler ve tartışırlar. Öğrenciler ölçü vuruşunu, kullanılan aralıklar bakımından ezgi türünü, sekvensleri, makama ait dizi derecelerini, prozodi kurallarını, nüans ve artikülasyonları ve form yapısını etkileşim içine girerek beraber belirlerler. Öğretmen bu sırada gruplar arasında dolaşarak süreci gözlemler ve soruları cevaplar. Ayrıca öğretmen pasif durumda daha çok tek öğrenci üzerinden ilerleyen gruplarda her iki öğrencinin de aktif olmasını sağlamaya çalışarak her öğrencinin şarkıya yaklaşık olarak eşit düzeyde katkıda bulunmasının gerekliliğini vurgular.

C.1.5. DEĞERLENDİRME: Dersin son aşamasında öğrencilere re kararlı hüseyini ezgiyi tamamlama, Saip Egüz’ün Halay şarkısının form ve makamsal analizini yapma soruları sorulur. Ayrıca Türk müziğiyle ilgili verilen bilgileri içeren toplamda 12 adet boşluk doldurma sorusu da sorulur.

C.2. - 5. ÜNİTE-2. HAFTA

Öğretim tasarımının “Okul Şarkısında Türk Müziği Öğelerinin Kullanımı” adlı beşinci ünitesinin ikinci haftasında kürdi ve hicaz makamlarının özellikleri ve bu makamların okul şarkısı bestelemede kullanımı ile ilgili bilgiler verilir. Öğrencilerden hicaz ve kürdi makamlarında ezgi tamamlayıp oluşturmaları ve okul şarkısı bestelemeleri istenir. 5E Öğrenme Modeli’ne göre tasarlanan ünitenin ikinci haftasındaki öğretiminde sırasıyla şu basamaklar takip edilir:

C.2.1. GİRİŞ: Sınıf selamlandıktan sonra ünite ile ilgili bilgiler verilerek öğrenciler hedeften haberdar edilir. Bu ders ile beraber öğrencilere öncelikle kürdi ve hicaz makamı ile ilgili bilgilerin aktarılacağı söylenir. Sonrasında bu makamların okul şarkısı bestelemeye nasıl kullanılabileceği söylenir.

C.2.2. KEŞFETME: Öğrencilere hicaz makamındaki ninni dinletilir. Sonrasında makama ait dizi piyanoda çalınır. Türk müziği dersi alan öğrencilerden eserin makamını bulmaları istenir. Dersi almayanlardan da daha önceden duydukları Türk müziği eserlerine göre tahminde bulunmaları istenir. Eserin makamsal yapısına tekrar dikkat çekilerek Türk toplumunda ilk duyulan buna benzer eserlerin ne derecede önemli olduğu sınıfça tartışılır. Türk müziğinin bu etkisi öğrenciler tarafından farklı fikirler üzerinden değerlendirilir.

C.2.3. AÇIKLAMA: Kürdi makamının özellikleri, kürdi makamında seyir içeren ezgi, kürdi makamının eğitim müziğinde kullanımı, kürdi makamında okul şarkısı örnekleri, hicaz makamının özellikleri, hicaz makamının eğitim müziğinde kullanımı, hicaz makamında okul şarkısı örnekleri ile ilgili bilgileri ve görselleri içeren sunum projeksiyonla yansıtılarak ilgili eserler öğrencilere dinletilir. Eserler üzerinden makamın özellikleri ve eğitim müziğinde ne şekilde yer aldığı önce öğrencilere sorularak verilen cevaplara göre düzeltmeler yapılır. Ayrıca eserlerin çocukların ses aralığına ve düzeyine uygunluğu da sorularak verilen cevaplar sınıfça tartışılır.

C.2.4. DERİNLEŞTİRME: Öğrenciler küçük grup veya vızıltı, buzz, fısıltı grupları tartışması olarak da adlandırılan tekniği uygulamak için ikişerli gruplara ayrılırlar. Öğrencilere Kırmızı Buğday Ayrılmıyor Sezinden, Hey Onbeşli ve Vardar Ovası türküleri dinletilir. Hüseyini, kürdi ve hicaz makamlarını içeren bu üç türküyü öğrencilerin işitsel olarak ayırt etmeleri istenir. Her bir eser bittikten sonra öğrencilerin kavrayabilmesi için esere ait dizi öğretmen tarafından piyanoda çalınır. Sonrasında ikişerli grupta yer alan öğrencilerin tartışarak türkülerin makamını bulmaları istenir. Öğrenciler tahminlerini kâğıtlara yazarak öğretmene verirler. Öğretmen bu sırada gruplar arasında dolaşarak öğrenciler arasındaki etkileşimi gözlemler. Burada öğrencilerin işitsel olarak da eserin farkında olmaları sağlanarak bu özelliğin bestelemeye de yardımcı olması beklenir.

C.2.5. DEĞERLENDİRME: Dersin son aşamasında öğrencilerden mi kararlı kürdi ve mi kararlı hicaz ezgi tamamlama ve re kararlı hicaz ezgi oluşturmaları istenir. İlk iki soruda yer alan ezgi tamamlama sorularında öğrencilerin karar perdesini, güçlü perdesini ve makamı bulmaları da istenir.

D. ÖLÇME-DEĞERLENDİRME

D.1. - 5. ÜNİTE 1. HAFTA

Ders sonu değerlendirmenin ilk sorusunda re kararlı hüseyini ezgiyi sekvens ve makamın yeden sesini kullanarak tamamlama yer almaktadır (5 puan). İkinci soruda Saip Egüz'ün Halay şarkısında form şemasını gösterme, sekvensleri belirtme, makamın karar sesine, güçlüsüne ve yedenine ait sesleri işaretleme, şarkının makamına ait Türk halk müziğinde kullanılan değiştirici işaret(ler)i donanıma ekleme yer almaktadır (6 puan).

Üçüncü soruda ise öğrencilerden Türk müziği bilgilerini içeren cümlelerde yer alan boşlukları kendilerine verilen kavramlardan biriyle doldurması istenir (9 puan). Dördüncü soruda öğrencilerden kendilerine verilen kriterlere göre hüseyini bir marş bestelemeleri istenir (30 puan).

D.2. - 5. ÜNİTE 2. HAFTA

Ünite sonu sınavının beşinci sorusunda öğrencilerden hicaz makamında verilen ezginin tamamlanması istenerek ayrıca karar perdesini, güçlü perdesini ve makamı bulmaları istenir. Ayrıca makamın yeden sesini de kullanarak ezgiyi tam karar ile tamamlamaları istenir (5 puan). Altıncı soruda öğrencilerin kürdi makamında verilen ezginin tamamlanması istenerek ayrıca karar perdesini, güçlü perdesini ve makamı bulmaları istenir. Ayrıca makamın yeden sesini de kullanarak ezgiyi tam karar ile tamamlamaları istenir (5 puan). Yedinci soruda ise öğrencilerden üçüncü yaş döneminin ses özelliklerine uygun hicaz makamında 9/8'lik re kararlı bir ezgi oluşturmaları istenir. Ayrıca makamda yer alan dizi seslerinin tamamının ezgide kullanılması, ikinci ölçünün sonunun güçlü perdesinde yarım kararla, dördüncü ölçünün sonunun karar perdesinde tam kararla bitirilmesi de istenir (10 puan). Sekizinci ve son soruda ise öğrencilerden verilen şarkı sözleri üzerine ve kriterlere göre re kararlı hicaz bir okul şarkısı bestelemesi istenir (30 puan).

Ek-13: Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Şarkısı Besteleme ile İlgili Ödev Örnekleri

4. Ünite 1. hafta (Uygulamada 7. hafta) örnek ödevler (Ödev olarak verilen 2. etkinlik)

ETKİNLİK 2

Aşağıda verilen konu ve değerlere göre anahtar kelimelerden de yararlanarak bir başlık ile kafiyeli bir dördlük yazınız ve bu dördlüğü tartımsal (ritmik) uyuma göre tartımlaştırınız.

Konu ve Değer: Öğretmen / Sevgi ve saygı

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, başöğretmen, öğretmek, öğrenmek, okul, bilgi, ilim, bilim, sevgi, saygı, şevkat, çağdaşlık, uygarlık, ışık, çocuk, gençlik, iyilik, mutluluk, kutsal, meslek, köy, kasaba, kent, anne, baba, yurt, vatan

Sevgi Bahsesi

köyde Sevgi bahsesi

kalp te öğretmen Sevgisi

ışık to tan kalpler

Sevgiyle buluşan kalpler

köy de: Sevgi bah se si kalp te öğretmen

kalp te öğretmen Sevgi si

ışık to tan kalp ler

Sev giy le, bu lu san kalp ler

ETKİNLİK 2

Aşağıda verilen konu ve değerlere göre anahtar kelimelerden de yararlanarak bir başlık ile kafiyeli bir dördlük yazınız ve bu dördlüğü tartımsal (ritmik) uyuma göre tartımlaştırınız.

Konu ve Değer: Öğretmen / Sevgi ve saygı

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, başöğretmen, öğretmek, öğrenmek, okul, bilgi, ilim, bilim, sevgi, saygı, şevkat, çağdaşlık, uygarlık, ışık, çocuk, gençlik, iyilik, mutluluk, kutsal, meslek, köy, kasaba, kent, anne, baba, yurt, vatan

— ÜRSÜZ UZUN
— ÖLÜ KESİ

Başöğretmen içinde yürürüz sevgi ile
Gençlere ışık tutar bize güzel aramız
Ana baba bu vatana ilim bilim yurduna
Gözleri şevkatle parlar öğretmenim kutsal bana

4/4 Başöğretmen içinde yürürüz sevgi ile Gençlere ışık tutar

Bize güzel aramız Ana baba bu vatana ilim bilim yurduna

Gözleri şevkatle parlar öğretmenim kutsal bana

ETKİNLİK 2

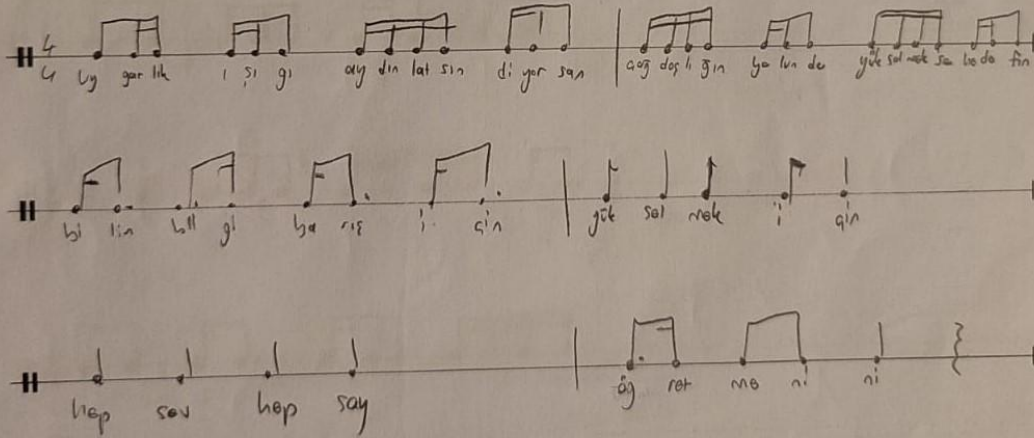
Aşağıda verilen konu ve değerlere göre anahtar kelimelerden de yararlanarak bir başlık ile kafiyeli bir dördlük yazınız ve bu dördlüğü tartımsal (ritmik) uyuma göre tartımlaştırınız.

Konu ve Değer: Öğretmen / Sevgi ve saygı

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, başöğretmen, öğretmek, öğrenmek, okul, bilgi, ilim, bilim, sevgi, saygı, şevkat, çağdaşlık, uygarlık, ışık, çocuk, gençlik, iyilik, mutluluk, kutsal, meslek, köy, kasaba, kent, anne, baba, yurt, vatan

Sev Öğretmenini

Uygarlık ışığı... aydınlatır... diyorlar...
 Çağdaşlığın yolunda... yükselmek... hedefi...
 Bilim, bilgi, haris için... yükselmek... için...
 Hep... say... hep... sev... öğretmenini...

4. Ünite 1. hafta (Uygulamada 7. hafta) örnek ödevler

02.05.2024

ÖDEV (7. HAFTA)

Aşağıda verilen eğitim müziği konularından bir tanesini seçerek ve değerleri de kullanarak söz yazınız. Yazdığınız sözleri **tartımlaştırarak, sözcük ve kelime vurgusu uyumu ile ifade uyumunu** da dikkate alarak bir ezgi oluşturunuz. $I - IV - VII - III - VI - II - V - I$

Ezgide **marş armoni** akor yürüyüşünü kullanarak bu akor yürüyüşünü ölçülerin veya vuruşların altında gösteriniz. Ezginin sonunda yer alan **kadans türünü** derecelerinin altında gösteriniz.

Ezgide en az 2 adet **sekvans** kullanarak bu sekvansları gösteriniz.

Ezgide en az 3 farklı **akora yabancı ses** kullanarak bu sesleri gösteriniz.

Ezginin form yapısını **form şeması** ile gösteriniz.

A B
a+a' b+c

Konular: Atatürk (Atatürk Sevgisi, 10 Kasım), Doğa (Doğa Sevgisi, Mevsimler, Hayvanlar), Sağlıklı Yaşam ve Vücudumuz, Belirli Gün ve Haftalar (Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Cumhuriyet Bayramı, Anneler Günü), Farklı Disiplinler (Hayat Bilgisi, Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler)

Değerler: Adalet, Dostluk, Dürüstlük, Özdenetim, Sabır, Saygı, Sevgi, Sorumluluk, Vatanseverlik ve Yardımseverlik

BİL BAKALIM

1) Sabah erken kalkarım
Üşü diye bağırırım
Güneş doğar sesime
Bil bakalım ben kimim?
Ben bir horozum (x2)
Herkesi kaldırıyorum

2) Beyaz yünüm var
Mee diye bağırırım
Goban otlatır beni
Bil bakalım ben kimim?
Ben bir koyunum (x2)
Herkesi doyururum, (x2)

3) Benim için korkuluk
Gök gagak gök diye bağırırım
Kanat açtım göklere
Bil bakalım ben kimim?
Ben bir kargayım (x2)
Zekâmı kullanırım. (x2)

4) Çiçek çiçek dolayırım
Vız vız... diye bağırırım
Petek petek bal yaparım
Bil bakalım ben kimim?
Ben bir arıyım (x2)
Gök başarılıyım (x2)

I (C) IV (F) VII (Bm^o) III (Em)

VI (Am) II (Dm)

V (G) I (C) FINE

I (C) IV (F)

VII (Bm^o) III (Em)

A ri ka dar Ga lıf ka nim Ko yun gi bi ye tor lu yım

Otantik Kadans

ÖDEV (7. HAFTA)

Aşağıda verilen eğitim müziği konularından bir tanesini seçerek ve değerleri de kullanarak söz yazınız. Yazdığınız sözleri **tartımlaştırarak**, **sözcük** ve **kelime vurgusu uyumu** ile ifade uyumunu da dikkate alarak bir ezgi oluşturunuz.

Ezgide **marş armoni** akor yürüyüşünü kullanarak bu akor yürüyüşünü ölçülerin veya vuruşların altında gösteriniz. Ezginin sonunda yer alan **kadans türünü** derecelerin altında gösteriniz.

Ezgide en az 2 adet **sekvans** kullanarak bu sekvansları gösteriniz.

Ezgide en az 3 farklı **akora yabancı** ses kullanarak bu sesleri gösteriniz.

Ezginin form yapısını **form şeması** ile gösteriniz.

Konular: Atatürk (Atatürk Sevgisi, 10 Kasım), Doğa (Doğa Sevgisi, Mevsimler, Hayvanlar), Sağlıklı Yaşam ve Vücudumuz, Belirli Gün ve Haftalar (Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Cumhuriyet Bayramı, Anneler Günü), Farklı Disiplinler (Hayat Bilgisi, Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler)

Değerler: Adalet, Dostluk, Dürüstlük, Özdenetim, Sabır, Saygı, Sevgi, Sorumluluk, Vatanseverlik ve Yardımseverlik

Mas mavi gözlerin ısıtacak yoluma

Atan sen rahat uyu bizim vatanı koruyan

Saygı, sevgi, özenle her yerde seni arayın

Daima sanını tüm evrende yaşatan

Handwritten musical notation for the song "Mas mavi gözlerin ısıtacak yoluma". The notation is written on four staves, each with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The lyrics are written below the notes, and the chords are indicated by Roman numerals and letters in parentheses.

Staff 1: mas mavi gözle rin ısıtacak yoluma A tan sen rahat lıy ı
I (Am) N (Dm) mf VII (G)

Staff 2: Bi zın va tını ko ru yan saygı sevgi öze m le Her yer de seni a ray ın
III (C) VI (F) II (B) V (E) I (Am)

Staff 3: da i ma sa nını Tüm ev ren de ya sa tan
V (E) I (Am) (as mavi gözle rin)

Staff 4: (Empty staff)

4. Ünite 2. hafta (Uygulamada 8. hafta) ödev örneği

(Ödev grup olarak yapılmıştır)

Grup arkadaşlarınız ile birinci yaş döneminde okul öncesindeki çocukların düzeyine uygun aşağıdaki kriterleri içeren bir şarkı oluşturarak bu şarkıya oyun, dans ve beden perküsyonu hareketlerini ekleyiniz. Sizden istenen kriterleri eser üzerinde belirtiniz. Şarkıya eklediğiniz oyunla ilgili öğeleri arka sayfaya yazınız.

Konu = Renkler, gökkuşağı

Kriterler:

1. Şarkının konusunu, içerdiği değer veya değerleri ve başlığı siz belirleyiniz.
2. Şarkı sözleri ve ses sınırlarını okul öncesi dönemdeki çocukların özelliklerine göre siz belirleyiniz.
3. Şarkı sözlerini ve ezgiyi oluştururken prozodi kurallarına dikkat ediniz.
4. Şarkıyı en az 2 bölüm ve 16 ölçüden oluşturarak form yapısını ve akor derecelerini belirtiniz.
5. Derste öğrendiğiniz akor yürüyüşlerinden bir tanesini kullanmaya çalışınız.
6. Cümle sonlarındaki kadans türlerini belirtiniz.
7. Şarkıda bir adet motif geliştirme tekniği kullanınız.
8. Şarkının iki farklı yerinden sekvans kullanınız.
9. Şarkının temposunu belirterek öğrendiğiniz nüans ve artikülasyonları da kullanınız.
10. Şarkıya içinde dans ve beden perküsyonu da bulunan bir oyun ekleyerek bu oyunda yer alan amaç, roller, araç-gereç ve uygulama öğelerini belirtiniz.

orta hız

f

gıcır

Hay di 'gök kuşağını sayalım kırmızı turuncu sarı

rit. dec.

yeşil mavî mor ad. tempo Hay di renkleri say le

cres..

yeşil mavî kırmızı turuncu sarı yeşil mavî

mf

yeşil lim kırmızı turuncu sarı yeşil mavî mor

mor

Renk le ri

Söy le ye lim

4. Ünite 2. hafta (Uygulamada 8. hafta) ödevinin devamı

Konu = Renkler ve Gökkuşağı sıralaması

~~Öğrencilere~~ (sırasıyla renkli kostüm ya da onların yaptığı renkli el işleriyle) (Çember oluşturularak, ortaya geçirilir.) (Şarkı sırasında hangi renk varsa)

→ Seçilmiş öğrenciler bir adım öne gelerek olduğu renkle ilgili kısmı yüksek sesle söyler.

→ Kenardaki öğrenciler şarkının taktım kalıplarına uygun, sadece renklerin söylendiği kısımda; el aırma ayak vurma gibi beden perküsyonlarıyla eşlik eder.

5. Ünite 1. hafta (Uygulamada 9. hafta) ödev örnekleri

ÖDEV (9. HAFTA)

Aşağıdaki kriterleri içeren bir marş besteleyiniz.

Kriterler:

1. Marşı hüseyini makamında ve re kararında besteleyiniz.
2. Çanakkale Zaferi, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı gibi bir konu seçiniz.
3. Kendi yazdığınız bir sözü veya başka bir şiirden alınan sözü (kaynak göstererek) kullanınız.
4. Ezgi makamı hissettirecek şekilde (güçlü perdesinin daha sık kullanılması, cümle sonlarında yarım karar-tam karara yer verilmesi, eserin sonuna doğru iniçli ezgi çizgisi kullanılması gibi) oluşturunuz.
5. Zaman işaretini (ölçü vuruşunu) siz belirleyiniz.
6. Sözleri ve ses sınırlarını birinci yaş döneminde ilkökul 4 ve ortaokul 1. sınıf çocuklarının özelliklerine dikkat ederek siz belirleyiniz.
7. Sözleri ve ezgiyi oluştururken prozodi kurallarına dikkat ediniz.
8. Marşı en az 1 bölüm ve 8 ölçüden oluşturarak form yapısını form şeması ile belirtiniz.
9. En az iki farklı yerde sekvens kullanınız.
10. Marşın temposunu belirterek nüans ve artikülasyonları da kullanınız.

$$\begin{array}{c} A + B \\ a+b \quad c+d \\ 4 \quad 4 \quad 4 \quad 5 \end{array}$$

BAYRAK

Söz: Arif Nihat ASYA

Marş

mf Ey ma vi gök le rin be yu ve ki zil sü sü kar de si min ge lin li gi

f se hi di min son dr tu sü se nin dest a ni ni o ku dum

mf se nin dest a ni ni ya za ca ğım dal ga lan dı ğın yer de

ne kor ku ne ke der Göl gen de ba na da ba na da yer ver

Sa bah ol ma sın gün ler doğ ma sın ne ği kor

Yur da ay yıl di zi nin i si ği ye tar

ÖDEV (9. HAFTA)

Aşağıdaki kriterleri içeren bir marş besteleyiniz.

Kriterler:

1. Marşı hüseyini makamında ve re kararında besteleyiniz.
2. Çanakkale Zaferi, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı gibi bir konu seçiniz.
3. Kendi yazdığınız bir sözü veya başka bir şiirden alınan sözü (kaynak göstererek) kullanınız.
4. Ezgi makamı hissettirecek şekilde (güçlü perdesinin daha sık kullanılması, cümle sonlarında yarım karar-tam karara yer verilmesi, eserin sonuna doğru inici ezgi çizgisi kullanılması gibi) oluşturunuz.
5. Zaman işaretini (ölçü vuruşunu) siz belirleyiniz.
6. Sözleri ve ses sınırlarını birinci yaş döneminde ilkokul 4 ve ortaokul 1. sınıf çocuklarının özelliklerine dikkat ederek siz belirleyiniz.
7. Sözleri ve ezgiyi oluştururken prozodi kurallarına dikkat ediniz.
8. Marşı en az 1 bölüm ve 8 ölçüden oluşturarak form yapısını form şeması ile belirtiniz.
9. En az iki farklı yerde sekvens kullanınız.
10. Marşın temposunu belirterek nüans ve artikülasyonları da kullanınız.

mf moderato

On yıl lar coş tır lı düş man lar lar dı vır lar den 2a for lar la

ff

çık tık biz gi co os kor su yam da çık tık çık a tır ten

mf rit.

hal ki nı ca ar ma yam ır kur tu lvs

10. yıl nıtkundaki
sözlere esinlenmiştir.

On yıllarca, türlü düşmanlar düşmanlar
Zaferlerle birlikte biz
Yıca asker saygıda birlikte biz atesten
halkımıza armağanıdır kurtuluş.

ÖDEV (9. HAFTA)

Aşağıdaki kriterleri içeren bir marş besteleyiniz.

Kriterler:

1. Marşı hüseyini makamında ve re kararında besteleyiniz.
2. Çanakkale Zaferi, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı gibi bir konu seçiniz.
3. Kendi yazdığınız bir sözü veya başka bir şiiirden alınan sözü (kaynak göstererek) kullanınız.
4. Ezgi makamı hissettirecek şekilde (güçlü perdesinin daha sık kullanılması, cümle sonlarında yarım karar-tam karara yer verilmesi, eserin sonuna doğru inici ezgi dizisi kullanılması gibi) oluşturunuz.
5. Zaman işaretini (ölçü vuruşunu) siz belirleyiniz.
6. Sözleri ve ses sınırlarını birinci yaş döneminde ilkokul 4 ve ortaokul 1. sınıf çocuklarının özelliklerine dikkat ederek siz belirleyiniz.
7. Sözleri ve ezgiyi oluştururken prozodi kurallarına dikkat ediniz.
8. Marşı en az 1 bölüm ve 8 ölçüden oluşturarak form yapısını form şeması ile belirtiniz.
9. En az iki farklı yerde sekvens kullanınız.
10. Marşın temposunu belirterek nüans ve artikülasyonları da kullanınız.

$\text{♩} = 75$

Handwritten musical score for a march. The score is written on three staves. The first staff contains the melody and lyrics: "Göz me yi niz ey düz man lar Ca nak kale ge cil mez Bek ler ni co kch ra man lar". The second staff continues the melody and lyrics: "Ca nak kale ge cil mez On sek iz mar şa ler i ni Her kes ta nr türk as ker i ni". The third staff continues the melody and lyrics: "Ö lür de ver mez ye ri ni Ca nak kale ge cil mez". The score includes dynamic markings (p, f) and articulation marks (accents).

5. Ünite 2. hafta (Uygulamada 10. hafta) ödev örnekleri

ÖDEV (10. HAFTA)

Aşağıdaki şarkı sözleri üzerine re kararlı hicaz bir şarkı besteleyiniz. Şarkıyı bestelerken:

1. Ezgi makamı hissettirecek şekilde (güçlü perdesinin daha sık kullanılması, cümle sonlarında yarım karar-lam karara yer verilmesi, eserin sonuna doğru inici ezgi izgisi kullanılması gibi) oluşturunuz.
2. Aksak bir usul-zaman işareti-ölçü vuruşu belirleyiniz.
3. Sözleri ve ses sınırlarını birinci yaş döneminde ilkokul 3. sınıf çocuklarının özelliklerine dikkat ederek siz belirleyiniz.
4. Sözleri ve ezgiyi oluştururken prozodi kurallarına dikkat ediniz.
5. Tempo, nüans ve artikülasyonları siz belirleyiniz.

"Ağac̣ta yeşil yaprak, ormanlarda kuş sesi,
Bire bin veren toprak, yurdumun hazinesi,
Kuzu meleşir otlar, yaylaların başında,
Çeşit çeşit maden var, toprağında taşında."

Handwritten musical notation for the song. The notation is written on four staves. The first staff has a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. It starts with a 'p' (piano) dynamic and a 'cres.' (crescendo) marking. The melody is written in a simple, folk-like style. The lyrics are written below the notes. The second staff continues the melody. The third and fourth staves are empty. The handwriting is in blue ink on a white background.

ÖDEV (10. HAFTA)

Aşağıdaki şarkı sözleri üzerine re kararlı hicaz bir şarkı besteleyiniz. Şarkıyı bestelerken:

1. Ezgi makamı hissettirecek şekilde (güçlü perdesinin daha sık kullanılması, cümle sonlarında yarım karar-tam karara yer verilmesi, eserin sonuna doğru inici ezgi çizgisi kullanılması gibi) oluşturunuz.
2. Aksak bir usul-zaman işareti-ölçü vuruşu belirleyiniz.
3. Sözleri ve ses sınırlarını birinci yaş döneminde ilkokul 3. sınıf çocuklarının özelliklerine dikkat ederek siz belirleyiniz.
4. Sözleri ve ezgiyi oluştururken prozodi kurallarına dikkat ediniz.
5. Tempo, nüans ve artikülasyonları siz belirleyiniz.

"Ağaçta yeşil yaprak, ormanlarda kuş sesi,
Bire bin veren toprak, yurdumun hazinesi,
Kuzu meleşir otlar, yaylaların başında,
Çeşit çeşit maden var, toprağında taşında."

Moderato

Ağaç ta ye şil yap rak or man lar da kuş se si
Bi re bin ve ren top rak yur du mun ha zi ne si
Ku zu me le şir ot lar yay la la rin ba sın da
Çe şit çe şit ma den var top ra gın da ta şın da

Ek-14: Okul Şarkısı Besteleme Öz Yeterlik Ölçeği'nin Kapsam Geçerlik İndeksi (KGİ) ve Kapsam Geçerlik Oranı (KGO) Değerleri

Madde No	Uygun	Uygun Ancak Düzeltilmeli	Çıkartılmalı	Kapsam Geçerlik Oranı (KGO)
M1	9	0	0	1,00
M2	8	1	0	0,78
M3	8	1	0	0,78
M4	8	1	0	0,78
M5	8	1	0	0,78
M6	9	0	0	1,00
M7	8	0	1	0,78
M8	9	0	0	1,00
M9	9	0	0	1,00
M10	8	1	0	0,78
M11	8	0	1	0,78
M12	8	1	0	0,78
M13	9	0	0	1,00
M14	9	0	0	1,00
M15	9	0	0	1,00
M16	9	0	0	1,00
M17	8	0	1	0,78
M18	8	1	0	0,78
M19	9	0	0	1,00
M20	9	0	0	1,00
M21	9	0	0	1,00
M22	9	0	0	1,00
M23	8	0	1	0,78
M24	8	1	0	0,78
M25	8	1	0	0,78
M26	9	0	0	1,00
M27	9	0	0	1,00
M28	9	0	0	1,00
M29	9	0	0	1,00
M30	9	0	0	1,00
M31	9	0	0	1,00
M32	8	1	0	0,78
M33	9	0	0	1,00
M34	9	0	0	1,00
M35	9	0	0	1,00
M36	8	0	1	0,78
M37	8	0	1	0,78
M38	9	0	0	1,00
M39	9	0	0	1,00
M40	9	0	0	1,00
M41	9	0	0	1,00
M42	8	1	0	0,78
M43	8	0	1	0,78
M44	8	1	0	0,78
M45	9	0	0	1,00
M46	9	0	0	1,00
M47	8	1	0	0,78
M48	9	0	0	1,00
Kapsam Geçerlik İndeksi (KGİ)				0,90
Kapsam Geçerlik Ölçütü (KGÖ)				9 uzman için 0,77'den büyük olmalı
Maddelerin her birinin KGO 0,77'den büyük olduğu için herhangi bir madde çıkartılmamıştır. *KGİ (0,90) > KGÖ (0,77) olduğu için ölçeğin kapsam geçerliği sağlanmaktadır.				